

**ВАЗОРАТИ РУШДИ ИҚТИСОД ВА САВДОИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**БАРНОМАИ МИЁНАМУҲЛАТИ
РУШДИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
БАРОИ СОЛҲОИ 2021–2025**

**БАРНОМАИ МИЁНАМУҲЛАТИ
РУШДИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
БАРОИ СОЛҲОИ 2021–2025**

Душанбе – 2021

Моро зарур аст, ки тавассути вусъат бахшидани татбиқи «Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» нисбат ба имрӯз беҳтар гардонидани сатҳу сифати зиндагии мардумро таъмин намоем, зеро ҳар як фарди кишвар сазовори зиндагии шоиста ва ҳаёти осудаву арзанда мебошад.

Дар ҳафт соли минбаъда дар баҳши иқтисодӣ ба се вазифаи асосӣ – бо роҳи баланд бардоштани гуногунсамтӣ рақобатнокии иқтисоди миллӣ таъмин намудани рушди устувор, афзоиши додани ҳиссаи табақаи миёнаи аҳоли ва расидан ба сатҳи рушди иҷтимоиву иқтисодии кишварҳои даромадашон миёна афзалият дода мешавад.

Дар ин раванд, тавассути саноатикунони босуръати кишвар сифати рушди иқтисоди миллӣ таъмин гардида, дастгирии соҳибкориву сармоягузори густариши дода мешавад.

Шиддат гирифтани рақобати тиҷоратӣ миёни кишварҳо моро вазифадор месозад, ки дар самти пешгӯии хавфҳо ва коҳиши додани таъсири онҳо ба иқтисоди миллӣ, инчунин, баланд бардоштани рақобатнокии маҳсулоти истеҳсоли ватанӣ тадбирҳои зарурӣ андешем.

***Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат,
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон***

МУНДАРИЧА

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ	5
2. СМР-2030 ДАР ДАВРАИ АВВАЛИ ТАТБИҚ, ДАСТОВАРДҲО ВА САБАҚҲОИ АНДӢХТА	7
§1. Татбиқи БМР 2016–2020: дастовардҳо, мушкилот ва тавсияҳо	7
§2. Тамоюлҳои асосӣ дар раванди татбиқи БМР 2016–2020	7
§3. Баланд бардоштани рақобатпазирии иқтисоди миллӣ	11
§4. Рушди сармояи инсонӣ	17
§5. Рушди маҷмӯи минтақаҳои кишвар	23
§6. Таҷрибаи мониторинг ва арзёбии БМР 2016–2020	24
§7. Маблағгузори татбиқи БМР 2016–2020	25
§8. Ҳалли масъалаҳои саноатикунони босуръати кишвар	26
§9. Равандҳои милликунони Ҳадафҳои рушди устувор (ҲРУ) ва ҳамгирии он дар ҳуҷҷатҳои стратегии миллӣ	27
§10. Параметрҳои мақсадноки СМР-2030: зарурият ва муҳимияти таҷдиди онҳо бо дарназардошти ҲРУ	30
3. ТАЪМИНИ УСТУВОРИИ МАКРОИҚТИСОДИ: ҲАДАФҲО, АФЗАЛИЯТҲО ВА СЕНАРИЯҲО	33
§1. Тадбирҳои превентивӣ, индустриалӣ, инноватсионӣ – рушди устувор ва муаммоҳои нав	33
§2. Сенарияҳои рушди устувор	35
§3. Ҳадафҳо ва афзалиятҳо	36
4. МАНБАЪҲОИ ИЛОВАГИИ РУШДИ СОҲАҲОИ ИҚТИСОДИ МИЛЛӢ	38
§1. Рушди иқтисоди рақамӣ	38
§2. Рушди иқтисоди «сабз»	39
§3. Саноати сабук ва ҳӯрокворӣ	40
§4. Истифодаи иқтидорҳои рушди иқтисоди кӯҳӣ ва металлургия	44
§5. Рушди бозори молиявӣ ва фарогирии молиявӣ	46
§6. Истифодаи имкониятҳои транзитӣ ва рушди сайёҳии кишвар	48
§7. Расмикунони иқтисодиёти пинҳонӣ	50
§8. Баланд бардоштани самаранокии фаъолияти корхонаҳои давлатӣ	51
§9. Истифодаи имкониятҳои хизматрасонии таълимию илмӣ	52
§10. Рушди саноати дорусозӣ	53
5. БАЛАНД БАРДОШТАНИ САМАРАНОКИИ ИСТИФОДАИ ЗАХИРАҲОИ МИЛЛӢ	54
§1. Саноат дар ҳошияи саноатикунони босуръат	54
§2. Бахши аграрӣ: амнияти озуқаворӣ ва таъмини дастрасӣ ба ғизои босифат	61
§3. Идоракунии ҳамгирии захираҳои об	66
§4. Ноил гардидан ба истиклоли воқеии энергетикӣ	68
§5. Васеъ намудани инфрасохтори нақлиётӣ ва татбиқи иқтидорҳои транзитии кишвар	72
§6. Бахши молиявӣ ва таъмини суботи молиявӣ	76
§7. Бахши бонкӣ	79
§8. Бахши фаъолияти иқтисодии хоричӣ: баланд бардоштани иқтидори содиротӣ ва воридотивазнамоӣ	88

6. ТАҲКИМИ АСОСҶОИ ИНСТИТУТСИОНАЛИИ ИҚТИСОДИЁТ	92
§1. Низоми идоракунии давлатӣ ва тақвияти тадбирҳои пешгирикунанда ва зиддибухронӣ	92
§2. Мубориза бар зидди коррупсия	96
§3. Волоияти қонун ва таъмини дастрасӣ ба адолати судӣ	97
§4. Ҷазои сармоягузорӣ	102
§5. Шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ	106
§6. Ташаккули иқтисоди рақамӣ	108
7. РУШДИ САРМОЯИ ИНСОНӢ ВА БЕҲТАР НАМУДАНИ СИФАТИ ХИЗМАТРАСОНИҶОИ БАҲШИ ИҚТИМОӢ	112
§1. Идоракунии равандҳои демографӣ	112
§2. Шуғли пурмаҳсул	113
§3. Маориф ва илм	117
§4. Солимии аҳоли ва дарозумрӣ	124
§5. Ҳифзи иқтимоӣ	130
§6. Фарҳанг ва санъат	134
§7. Ҷавонон ва варзиш	137
§8. Рушди сайёҳӣ	141
§9. Таъмини шароити зиндагии шоиста	145
§10. Муҳити зист: тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ	149
§11. Паст кардани сатҳи нобаробарии иқтимоӣ ва гендерӣ	152
8. РУШДИ МИНБАЪДАӢ МИНТАҚАҶОИ КИШВАР	156
§1. Рушди мутавозини минтақаҳои кишвар	156
§2. Шаҳрҳои хурд ва миёна ҳамчун «қутбҳои рушд»-и устувор	159
§3. Вусъатдиҳии кластерҳои ҳудудӣ	161
§4. Ташаккули долонҳои иқтисодӣ	163
9. МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБӢ	165
§1. Арзёбии эҳтиёҷоти маблағгузори БМР 2021–2025	165
§2. Низоми мониторинг ва арзёбӣ	165
РӢҲАТИ ИҲТИСОРОТИ БМР 2021–2025	172
ИНДИКАТОРҶОИ АСОСИИ МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБӢ	173
ИНДЕКСҶОИ БАЙНИСОҶАВӢ ВА МУҚОЙСАҶОИ БАЙНАЛҲАЛҚӢ	177
НАҚШАӢ ЧОРАБИНИҶОИ АМАЛИСОЗИИ БАРНОМАӢ МИЁНАМУҲЛАТИ РУШДИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛҶОИ 2021–2025	178

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025 (минбаъд БМР 2021–2025) барои таъмини иҷрои марҳилаи дуоми Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 (минбаъд – СМР-2030), ки бо қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 декабри соли 2016, №636 тасдиқ шудааст, таҳия гардидааст.

2. Низоми муносири банақшагирии стратегӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати ноил гаштан ба ҳадаф ва афзалиятҳои стратегӣ ва идома додани ислоҳоти муҳими иқтисодӣ бо мақсади коҳиш додани таъсири хавфҳои беруна ва дохилӣ, инчунин баланд бардоштани рақобатпазирии иқтисоди миллӣ ва дар ин замина баланд бардоштани сатҳи некуахлоқии мардуми кишвар равона карда шудааст.

3. Дар низоми банақшагирии стратегияи кишвар ба ҳайси ҳуҷҷати асосӣ СМР-2030 баромад намуда, дар он ҳадафҳои асосӣ ва афзалиятҳои рушди дарозмуҳлат дарҷ шудаанд. Муқаррар гаштани принципҳои рушди минбаъда – превентивӣ, индустриалӣ ва инноватсионӣ дар марҳилаи аввали татбиқи СМР-2030 дуруст будани самтгирии стратегиро собит намуд.

4. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар иҷлосияи якуми Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати шашум дар соли 2020 иброз доштанд, ки имрӯз вазъи дар минтақа ва ҷаҳон бавучудода маор пайваста водор менамояд, ки беш аз ҳар вақти дигар ҳушёр бошем, барои пойдории сулҳу субот, амнияти давлат, оромии ҷомеа ва пешрафти устувори иҷтимоию иқтисодии кишварамон ҳамаи имконият ва неруи мавҷудаи ҳудро сафарбар намоем. Дар ин асно БМР 2021–2025 бо назардошти ҳадафу афзалиятҳои муайяннамудаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, имкониятҳои мавҷуда ва хатарҳои нави марҳилаи дуоми рушди дарозмуҳлати кишварро мушаххас менамояд, ки дар доираи он бо истифода аз захираҳои дохилӣ рушди устувор таъмин карда шуда, унсурҳои модели нави рушди устувор тақвият дода мешаванд.

5. Нишондиҳандаҳои асосии ҷараёни татбиқшавии Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2020 (минбаъд – БМР 2016–2020) нишон дод, ки мо ба ҳадафҳо ва вазифаҳои миллии стратегияи муайянгардида дар маҷмӯъ ноил гардидем ва заминаи мусоид барои рушди устувори минбаъдаи кишвар фароҳам оварда шудааст. Ҳамзамон, дар баробари дастовардҳо баъзе нишондиҳандаҳои алоҳидаи барномаи қаблӣ бо назардошти паёмади бухронҳои иқтисодии глобалӣ, паҳншавии пандемияи коронавирус, ҷой доштани мушкилоти геосиёсӣ, низоъҳои тижоратӣ ва таҳримҳои иқтисодӣ байни кишварҳо, тағйирёбии ноустувори нархҳо дар бозорҳои ҷаҳонӣ, паст шудани фаъолнокии иқтисодӣ ва тағйирёбии иқлим дар сатҳи зарурӣ иҷро нагардиданд.

6. Дар самтҳои таъмини рушди босуботи иқтисодӣ, ҳамоҳангсозии сиёсати макроиқтисодӣ, пешгирии таъсири манфии омилҳои беруна, гуногунсамтии (диверсификатсияи) истеҳсолоти ватанӣ ва иқтисоди миллӣ дар маҷмӯъ, баланд бардоштани рақобатпазирии он ва самаранок истифода бурдани сарчашмаҳои дохилии рушди иқтисодӣ бояд қорҳо тақвият дода шаванд.

7. Ҳангоми таҳияи БМР 2021–2025 дастовардҳои рушди иҷтимоию иқтисодии кишвар дар солҳои охир ва таҷрибаи андӯхтаи банақшагирии миллии индикативӣ ба инобат гирифта шуда, дар он боз ҳам баланд бардоштани сатҳу сифати зиндагии мардум тавассути истифодаи самаранок захираву иқтидорҳои миллӣ бо назардошти тамоюлҳо ва имкониятҳои нави глобалӣ барои Тоҷикистон ҳамчун ҳадафи олии боқӣ мемонад. Дар ин давра тадбирҳо дар доираи ҳадафҳои стратегияи муайянгардида роҳандозӣ мегарданд, аз ҷумла:

- таъмини истиқлоли энергетикӣ ва самаранок истифода намудани неруи барқ;

– баромадан аз бунбасти коммуникатсионӣ ва табдил додани мамлакат ба кишвари транзитӣ;

- таъмини амнияти озуқаворӣ ва дастрасии аҳоли ба ғизои хушсифат;
- саноатикунони босуръати мамлакат ва васеъ намудани шуғли пурмахсул.

8. Дар БМР 2021–2025 чораҳои зерин ҳамчун ҳадафҳо ва вазифаҳои афзалиятнок муайян карда шудаанд:

- баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳои миллий;
- рушди босуръати соҳаҳои воқеии иқтисодиёти миллий;
- устувор намудани асосҳои иқтисодиёти институтсионалӣ;
- рушди сармояи инсонӣ ва беҳтар намудани сифати хизматрасониҳои бахши иҷтимоӣ;
- ташкили фазои мусоид барои ҷалби сармояи ватанию хориҷӣ;
- рушди минбаъдаи мутавозини минтақаҳои кишвар, ки самаранокии ислоҳоти иқтисодӣ ва дараҷаи ноил шудан ба ҳадафҳои стратегии рушди миллиро арзёбӣ менамоянд.

9. Хусусияти муҳим ва фарқкунадаи БМР 2021–2025 аз барномаи пешинаи миёнамуҳлати рушд аз он иборат аст, ки татбиқи ҳадафҳо, афзалиятҳо ва вазифаҳои дар он муқарраргашта дар амалишавии тадбирҳои зерин асос мегирад:

– тақвият бахшидани чораҳои пешгирикунанда дар шароити таъсири манфии падидаҳои бухронӣ ба иқтисодиёти ҷаҳон бинобар паҳншавии пандемияи бемории сироятии COVID-19;

– мушаххас намудани принсипи индустриалӣ дар ҷаҳорҷӯбаи ҳадафи нави миллии стратегӣ – саноатикунони босуръати кишвар, ки аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон эълон гардид;

– васеъ истифода кардани манбаъҳои дохилии рушд, ки ҳамчун омили асосии таъмини тараққиёти устувори минбаъдаи иқтисоди миллий дар давраи солҳои 2021–2025 хизмат хоҳад кард;

– фароҳам овардани заминаи мусоид барои таъсиси ҷойҳои нави корӣ ва таъмини шуғли пурмахсул;

- ташаккули иқтисоди рақамӣ барои тавсеаи принсипи рушди инноватсионӣ.

10. Мушаххасоти қайдгардида зарурати бозбинӣ ва дақиқсозии параметрҳои ҳадафҳои СМР-2030 ва индикаторҳоро барои мониторинги онҳо бо назардошти шароити имрӯзаи ҷаҳон, инчунин пешрафти кишвар дар самти расидан ба ҲРҮ ва натиҷаҳои татбиқи БМР 2016–2020 ба миён овардааст.

11. Ҳадафҳо, афзалиятҳо ва вазифаҳои рушди кишвар барои панҷ соли минбаъда дар асоси дастури ҳидоятҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки аз паёмхояшон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ» ва суҳанрониашон дар маҷлисҳои ҳукуматӣ, хангоми мулоқот бо кормандон ва намояндагони соҳаҳои гуногуни иқтисоди миллий, инчунин сафарҳои кориашон ба шаҳру ноҳияҳои кишвар бармеоянд, муайян карда шудаанд.

12. БМР 2021–2025 бо назардошти уҳдадорӣҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба рӯзномаи асри XXI ва ҲРҮ, инчунин низомнома ва тавсияҳои Ҳисоботи миллий оид ба чараҳои татбиқи ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар дар ҳошияи милликунони ҲРҮ ва Таҳлили молиявӣ барои дастгирии иҷрои ҲРҮ таҳия карда шудааст.

2. СМР-2030 ДАР ДАВРАИ АВВАЛИ ТАТБИҚ, ДАСТОВАРДҲО ВА САБАҚҲОИ АНДҶҲТА

§1. Татбиқи БМР 2016–2020: дастовардҳо, мушкилот ва тавсияҳо

13. Дар давраи аввали татбиқи СМР-2030 тадбирҳои андешидаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амалишавии ҳадафҳои стратегии кишвар, ки аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон муайян шуда буданд, равона гардид.

14. Дар кишвар ислоҳоти мушаххаси иқтисодӣ ва идоракунии роҳандозӣ гардида, ҳамоҳангсозии фаъолияти соҳаҳо ва истифодаи оқилонаи захираҳои дохилӣ аз рӯи имконият ва иқтидорҳои мавҷуда таъмин карда шуд.

15. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 дар самти тақвияти низоми идоракунии давлатӣ, рушди неруи инсонӣ, таъмини сифати рушди иқтисоди миллӣ, суботи молиявӣ, маъмурикунонии андоз, истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ, рушди инноватсионии бахши воқеии иқтисодиёт ва саноатикунони босуръати кишвар ба дастовардҳои назаррас бо ҷалби сармояи ватанию хоричӣ ноил гардида, ислоҳоти зарурӣ гузаронида шуданд.

16. Роҳандозӣ ва татбиқи барномаҳои соҳавию минтақавӣ, идомаи азнавсозии инфрасохтори соҳаҳои воқеии иқтисодиёт ва таҳкими низоми молиявӣ дар давраи амалишавии БМР 2016–2020 имкон дод, ки суръати рушди устувори иқтисодӣ ба ҳисоби миёна дар сатҳи 7 фоиз таъмин гардад.

17. Дар мавриди афзоиши теъдоди миёнасолони аҳолии қобили меҳнат ба андозаи 1,9 фоиз сатҳи ҳамасолаи шуғли аҳоли танҳо 0,6 фоиз зиёд гардидааст, ки аз мавҷудияти шиддатнокӣ дар бозори дохилии меҳнат гувоҳӣ медиҳад. Дар соли 2019 афзоиши солони ММД аз нишондихандаи соли 2015 ба андозаи 1,32 маротиба ва ҳаҷми он ба ҳар сари аҳоли аз рӯи таносуби қобилияти харидорӣ 1,21 маротиба зиёд гардид, ки ба баланд шудани сатҳи зиндагии аҳоли мусоидат кард.

18. Сатҳи камбизоатӣ аз 31,3 фоиз дар соли 2015 то 26,3 фоиз дар соли 2019 ва сатҳи фақри шадид аз 15,7 фоиз то 10,7 фоиз дар соли 2019 коҳиш ёфт. Дар ин давра паст шудани сатҳи камбизоатӣ дар ҳамаи минтақаҳои кишвар низ ба назар мерасад.

19. Дар соли 2019 сатҳи камбизоатӣ дар вилояти Суғд 15,4 фоиз, вилояти Хатлон 32,8 фоиз, ВМКБ 29,7 фоиз ва ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ 32,4 фоизро ташкил дод. Камбизоатӣ дар деҳот аз 35,2 фоизи соли 2015 то 30,1 фоиз дар соли 2019, дар шаҳрҳо аз 23,2 фоиз то 18,4 фоиз коҳиш ёфт.

20. Дарозумрии аҳоли дар ин давра 1,4 сол зиёд гардида, дар соли 2019-ум ин нишондиханда ба 75,0 сол (мардон 73,3 сол ва занон – 76,9 сол) расидааст.

21. Даромади пулии аҳоли дар соли 2019 нисбат ба соли 2015 ба ҳисоби номиналӣ 1,9 маротиба ва ба ҳисоби воқеӣ 1,2 маротиба афзоиш ёфта, дар соли 2019 ҳаҷми он 48 млрд. сомониро ташкил дод.

22. Дар натиҷаи татбиқи ҳадафҳои БМР 2016–2020 тариқи амалигардонии лоиҳаҳои иҷтимоӣ фавти модару кӯдак давоми солҳои 2015–2019 мутаносибан 13,1 ва 26,9 фоиз кам карда шуд.

23. Мониторинги татбиқи БМР 2016–2020 нишон дод, ки фаъолияти сохторҳои давлатӣ дар давраи солҳои 2016–2019 бештар ба таъмини устувори рушд нигаронида шуданд.

§2. Тамоюлҳои асосӣ дар раванди татбиқи БМР 2016–2020

24. Ҷиҳати таҳкими неруи институтсионалӣ дар солҳои 2016–2020 дар кишвар барои ҳалли вазифаҳои афзалиятнок ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии низоми идоракунии давлатӣ маҷмӯи чорабиниҳо татбиқ гардиданд. Аз ҷумла, дар самти мукамалсозии механизмҳои институтсионалӣ комёбиҳои муайян ба даст оварда шуда,

барои рушди муколамаи давлат ва бахши хусусӣ қадамҳои амалӣ гузошта шуданд. Дар ин давра, як қатор концепсияҳо, стратегияҳо ва барномаҳои давлатӣ, ки вазифаҳои муосир ва талаботи рушдро инъикос мекунанд, қабул шуданд. Соҳаҳои афзалиятнок ва тамоми минтақаҳои кишвар бо барномаҳои рушд фаро гирифта шуданд. Фаъолияти мақомоти давлатӣ вобаста ба ташаккул додани низоми маҷмӯи банақшагирии стратегӣ ва ба роҳ мондани ҳадафҳои дарозмуҳлат ва миёнамуҳлат вусъат ёфт.

25. Барои таъмини ҳамоҳангӣ дар раванди татбиқи ҳадафҳои дарозмуҳлати рушди миллӣ мутобик ба ҲРУ дар назди Шӯрои миллии рушди назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 13 гурӯҳи кории байниидоравӣ таъсис дода шудааст, ки вазифаи асосии онҳо аз таҳлили чараҳои амалишавии барномаҳои соҳавӣ мувофиқи ҳадафҳо ва вазифаҳои афзалиятноки СМР-2030 иборат мебошад.

26. Аз ҷониби Ҳукумати ҷумҳурӣ барои беҳтар намудани фазои соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ ислоҳоти назарраси институтсионалӣ анҷом дода шуд. Дар доираи татбиқи Барномаи дастгирии давлатии соҳибкорӣ барои солҳои 2012–2020 чихати тақвият бахшидани муколамаи давлат ва бахши хусусӣ дар сатҳи миллӣ ва минтақавӣ, мутобик намудани фазои сармоягузорию соҳибкорӣ ба талаботи меъёрҳои байналмилалӣ, шомил гардидани ҷумҳурӣ ба узвияти СУС, Конвенсияи СММ оид ба эътирофи қарорҳои судҳои арбитражи хориҷӣ, Конвенсияи Гаага оид ба тайъиди қонунигардонии ҳуччатҳои расмӣ хориҷӣ, хусусигардонии моликияти давлатӣ, таъмини дастрасӣ ба воситаҳои молиявӣ, инфрасохтори рушди соҳибкорӣ, роҳандозии стандартҳои байналмилалӣ сифат ва бехатарии маҳсулот ва муосиргардонии хизматрасониҳои давлатӣ ба соҳибкоруно сармоягузoron қорҳои мушаххас анҷом дода шуданд.

27. Дар раванди хусусигардонии моликияти давлатӣ ва амалигардонии лоиҳаҳои инфиродии таҷдиди субъектҳои монополияи табиӣ ва қорхонаҳои азими давлатӣ 90 фоизи дороиҳои давлатӣ ба бахши хусусӣ дода шуд.

28. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи иқтисод ба дастгирии ҳаматарафаи ташаббуси бахши хусусӣ ва соҳибкорӣ равона гардида, дар ин самт чихати аз байн бурдани монеаҳои маъмурии сунъӣ ва таъмини шаффофияти меъёрҳои ҳуқуқӣ нисбат ба субъектҳои фаъолияти соҳибкорӣ қорҳои назаррас ба анҷом расонида шуд.

29. Дар ин самт қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ» дар таҳрири нав, «Дар бораи созишномаи сармоягузорӣ», «Дар бораи шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ», «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ», «Дар бораи мораторияи санҷишҳои фаъолияти субъектҳои соҳибқорӣ хурду миёна дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», Концепсияи сиёсати давлатии қалб ва ҳимояи сармоягузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи дастгирии давлатии соҳибкорӣ барои солҳои 2012–2020 ва якҷанд стратегияву барномаҳои соҳавӣ қабул гардида, ба як қатор санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ тағйиру иловаҳо ворид қарда шуданд, ки ин барои қалби сармоя ва рушди фаъолияти соҳибкорӣ равона гардидааст.

30. Бо қарорҳои Ҳукумати ҷумҳурӣ Нақшаи қорабиниҳо оид ба беҳтар намудани нишондиҳандаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳисоботи «Пешбурди соҳибкорӣ»-и Бонки Қаҳонӣ ва Нақшаи қорабиниҳо оид ба 300 рӯзи ислоҳот соли 2018 қабул шуданд, ки аз онҳо мутаносибан 70 ва 32 тадбир чихати боз ҳам беҳтар намудани фазои сармоягузорию соҳибкорӣ мавриди амал қарор доранд. Аз қумла, бо мақсади содагардонии расмиёти бақайдгирии соҳибкорӣ Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибқорони инфиродӣ» қабул гардида, бақайдгирии давлатии фаъолияти соҳибкорӣ тибқи низоми «Равзанаи ягона» ба роҳ монда шуд, ки дар натиҷа шумораи сохторҳои бақайдгиранда аз 4 ба 1 адад ва муҳлати бақайдгирӣ аз 49 то 3–5 рӯз қам гардид.

31. Қумитаи андозӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон портали электронию хизматрасониҳо барои андозсупорандагонро роҳандозӣ намуда, тавассути он 36 намуди хизматрасониҳои электронӣ, аз қумла тартиби электронию пешниҳоди ҳуччатҳо барои бақайдгирии субъектҳои соҳибкорӣ, эълонии андозӣ ва ҳисоботдиҳӣ, пардохти андозҳо бо

истифодаи кортҳои пардохтии миллӣ, МАСТЕР ва ВИЗА, баргардонидани андоз аз арзиши иловашуда ва дигар хизматрасониҳои машваратӣ иттилоотӣ ба роҳ монда шудааст.

32. Дар доираи ислоҳоти содагардонии низоми иҷозатдиҳӣ шумораи ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳӣ то 56 адад коҳиш дода шуда, пешниҳоди 30 фоизи ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳӣ тариқи низоми электронӣ ба роҳ монда шуд. Барои таъмини дастрасии васеъ ба иттилооти зарурӣ дар бораи расмиёти гирифтани иҷозатнома ва литсензияҳо онлайн портали www.ijozat.tj таъсис дода шуд.

33. Барои гузаронидани ислоҳоти санҷишҳои фаъолияти субъектҳои хоҷагидор дар доираи қори Шӯрои Ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти санҷишӣ шумораи мақомоти санҷишӣ аз 31 то 25 адад коҳиш дода шуд. Ҳадафи ниҳоми ислоҳот то 20 адад кам кардани шумораи мақомоти санҷишӣ мебошад.

34. Бо ташаббуси бевоситаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҷумҳурӣ моратория ба ҳама намуди санҷиши фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ дар соҳаҳои истеҳсоли то 1 январи соли 2021 эълон карда шуд, ки 1948 субъекти хоҷагидорро дар 24 соҳаҳои истеҳсоли фаро мегирад. Дар натиҷаи ислоҳот дар самти мазкур шумораи санҷишҳо аз 300 ҳазор санҷиш дар соли 2016 то 48 ҳазор санҷиш дар соли 2019, яъне 6 маротиба коҳиш ёфт.

35. Ҷиҳати таъмини дастрасии васеи соҳибкорон ва аҳоли ба хизматрасониҳои молиявӣ ва воситаҳои қарзӣ бюороҳои таърихи қарзӣ, феҳристи электронии гарави амволи манкул ва ғайриманкул ташкил ёфта, ислоҳоти босамари қонунгузори низоми созишҳои таъминшуда ҷиҳати тақвият бахшидани ҳуқуқҳои қарздорон татбиқ ва роҳандозии принципҳои идоракунии корпоративӣ амалӣ шуда истодааст. Ин ислоҳоти босамар боиси 111 зина баланд шудани мавқеи кишвар тибқи нишондиҳандаи дастрасӣ ба қарз ва мавқеи 11-умро ишғол намудани Тоҷикистон дар арзёбии байналмилалӣ ҳисоботи «Пешбурди соҳибкорӣ»-и Бонки Ҷаҳонӣ гардида, барои ҷорӣ гардидани технологияҳои муосири молиявӣ дар кишвари мо шароити мусоид фароҳам овард.

36. Дар доираи татбиқи ислоҳоти назаррас тадбирҳо дар самти тақмили қонунгузори соҳавӣ, рақамгардонии маҳзани маълумоти вазорату идораҳои давлатӣ, муосиргардонии хизматрасониҳо ба соҳибкоруни аҳоли, таъсиси низомҳои миллии «Равзанаи ягона» барои бақайдгирии субъектҳои соҳибкорӣ, гирифтани иҷозат барои корҳои сохтмонӣ, пайваस्तшавӣ ба қувваи барқ, бақайдгирии амволи ғайриманкул, барасмиятдарории амалиёти содиротию воридотӣ ва транзитӣ ва роҳандозии расмиёти мустақим дар речаи онлайн, коҳиш додани вақт ва хароҷоти пешбурди соҳибкорӣ амалӣ шуданд.

37. Бо мақсади амалигардонии чорабиниҳо оид ба ташкили фаъолият дар самти шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ, таҳкими неру, тақмили ихтисос ва расонидани кумаки техникаю методӣ ҷиҳати татбиқи лоиҳаҳои шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ дар самти инфрасохтор ва хизматрасонии иҷтимоӣ муассисаи давлатии «Маркази татбиқи лоиҳаҳои шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ» таъсис дода шуд. Айни замон тавассути механизми шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ 5 лоиҳа дар самтҳои энергетика, нақлиёт, тандурустӣ, маориф ва обтаъминкунӣ бо маблағи беш аз 280 млн. сомонӣ амалӣ шуда истодааст. Ҳамзамон, дар ҳамкорӣ бо мақомоти марказӣ, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва баҳши хусусӣ нисбати 7 лоиҳа корбарӣ рафта истодааст, ки дар давраи наздик мавриди амал қарор мегиранд.

38. МД «Фонди дастгирии соҳибкорӣ», ки соли 2013 таъсис ёфта буд, соли 2020 ба корхонаи воҳиди давлатии Бонки давлатии саноатӣ содироти «Саноатсодиротбонк» табдил дода шуда, ҷиҳати таҷдид ва таъсиси коргоҳу корхонаҳои истеҳсоли дар минтақаҳои ҷумҳурӣ ва мусоидат ба рушди истеҳсолоти воридотивазкунанда ва содироти молу маҳсулот то имрӯз 196 лоиҳаи тичоратии соҳибкорон ба маблағи 298 млн. сомонӣ, аз ҷумла 33 лоиҳаи тичоратии бонувони соҳибкорро ба маблағи 22 млн. сомонӣ, 19 лоиҳаи тичоратии соҳибкорони ҷавонро ба маблағи 47,4 млн. сомонӣ ва 171 лоиҳаи соҳибкорони навтаъсисро ба маблағи 171 млн. сомонӣ дастгирӣ намудааст.

39. Маблағҳои чудагардида ба соҳаҳои коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, истеҳсоли маҳсулоти қаннодӣ ва хӯрокворӣ, дузандагӣ, ҳунармандӣ, коркарди пӯсту чарм ва истеҳсоли пойафзол, истеҳсоли мебел, хизматрасонии таълимӣ, истеҳсоли маводи доруворӣ, масолеҳи сохтмонӣ, таъсиси сардхона, коркарди санги мрамор ва гранити маҳаллӣ ва дигар соҳаҳо рост меояд.

40. Бо мақсади рушди сайёҳӣ ва самаранок истифода бурдани имкониятҳои мавҷуда дар ин самт дар доираи татбиқи Нақшаи чорабиниҳо оид ба беҳтар кардани муҳити сармоягузорӣ дар соҳаи туризм аз 3 майи соли 2014, №301 фурудгоҳҳои байналмилалӣ ҷумҳурӣ аз нав таҷдид ва ба истифода дода шуда, тартиби мустақими пешниҳоди равонии электронӣ ба сайёҳони байналмилалӣ ҷорӣ гардид. Мақомоти ваколатдори давлатӣ – Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуда, Стратегияи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Барномаи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018–2020 ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи сайёҳӣ» дар таҳрири нав коркард ва қабул карда шуданд. Шӯрои ҳамоҳангсоз оид ба рушди сайёҳӣ ва шуъбаи сайёҳӣ дар назди мақомоти ҳифзи ҳуқуқ таъсис ёфт. Ҳамзамон, бо қарори дахлдори Ҳукумати кишвар ширкатҳои сайёҳии навтаъсис дар 5 соли аввали фаъолият аз андоз аз Ҷоида, воридоти ашё ва таҷҳизот барои бунёди инфрасохтори сайёҳӣ аз андоз аз арзиши иловашуда ва бочи гумруқӣ озод гардиданд. То охири соли 2019 15 лоиҳаи инфрасохтори сайёҳӣ бо имтиёзҳои пешбинигардида фаро гирифта шуданд.

41. Ҷиҳати ҳимояву дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ ва ҷалби сармоя аз ҷониби Ҳукумати кишвар дар ҷор соли охир дар соҳаҳои саноати сабук, кишоварзӣ, дорусозӣ, парандапарварӣ, ҷорводорӣ, сайёҳӣ ва дигар бахшҳои афзалиятнок иловатан 40 намуни имтиёзу сабукиҳо ҷорӣ карда шуданд.

42. Бо мақсади дастгирии соҳибкорони навтаъсис (стартапҳо) ва рушди соҳибкории хурду миёна тавассути дастгирии методӣ, иттилоотӣ, машваратӣ ва омӯзишӣ соли 2018 муассисаи давлатии «Ташаккул ва рушди соҳибкории Тоҷикистон» бо воҳидҳои минтақавии он дар шаҳрҳои Душанбе, Бохтар, Кӯлоб, Хучанд ва Хоруғ таъсис дода шуд.

43. Дастовардҳои ислоҳоти номбурдаи солҳои охир боиси ба 59 зина баланд шудани мавқеи Тоҷикистон дар арзёбии ҳисоботи «Пешбурди Соҳибкорӣ»-и Бонки Ҷаҳонӣ (аз мавқеи 165-ум дар соли 2015 ба 106-ум ҷой дар соли 2020) ва солҳои 2015 ва 2020 ба рӯйхати «Топ-10» кишвари ислоҳотгари беҳтарин шомил гардидани он замина гузошт. Бахусус дар соли 2020 тибқи арзёбии ҳисоботи «Пешбурди соҳибкорӣ»-и Бонки Ҷаҳонӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон мавқеи худро ба 20 зина беҳтар намуд.

44. Аз соли 2017 инҷониб рейтингҳои кредитии соҳибхитиёрии кишвар аз ҷониби ширкатҳои байналмилалӣ рейтингии «Standard & Poor's» ва «Moody's Investors Service» дар сатҳи «В3 – бо дурнамои рушди устувор» ва «В-муътадил» арзёбӣ ва нигоҳ дошта мешавад. Ҷумҳурии Тоҷикистон аввалин бор дар таҷрибаи соҳибистиклолии худ ба маблағи 500 млн. доллари ИМА евробонд интишор карда, ба бозори ҷаҳонии сармоя ворид шуд.

45. Ислоҳоти гузаронидашуда ба афзоиши мунтазами шумораи субъектҳои соҳибкории хурду миёна аз 206,5 ҳазор адади соли 2015 ба 328 ҳазор адад дар соли 2020 мусоидат намуда, дар натиҷаи он имрӯз ҳиссаи бахши хусусӣ дар ММД 70 Ҷоиз, дар таъмини шуғли аҳоли 68 Ҷоиз ва даромадҳои андозӣ ба бучети давлатӣ 80 Ҷоизро ташкил медиҳад.

46. Дар натиҷаи ҷорӣ гардидани технологияҳои муосири молиявӣ дастрасии соҳибкорон ва аҳоли ба воситаҳои молиявӣ қарзии низомии бонкӣ мунтазам тавсеа ёфта, дар соли 2019 ҳаҷми қарзҳои пешниҳоднамудаи низомии бонкӣ ба иқтисодиёт 9,8 млрд. сомониро ташкил дод, ки нисбати соли 2013 30 Ҷоиз зиёд аст. Дар 7 соли охир дар маҷмӯъ ба иқтисодиёт зиёда аз 55 млрд. сомонӣ, аз ҷумла барои рушди соҳибкорӣ зиёда аз 11 млрд. сомонӣ ҷудо карда шудааст.

47. Тибқи маълумоти оморӣ воридоти умумии сармоягузориҳои хориҷӣ дар ҳафт соли охир 60,9 млрд. сомониро ташкил додааст, ки аз он 26,5 млрд. сомонӣ сармоягузориҳои

мустақим, 29,4 млрд. сомонӣ қарзҳои аз ҷониби корхонаву ташкилотҳо ҷалбгардида ва 5 млрд. сомонӣ сармоягузори портфелӣ (евробондҳо) мебошанд.

48. Воридоти сармояи мустақими хориҷӣ дар ин давра асосан ба соҳаҳои омӯзиши геологӣ ва истихроҷи канданиҳои ғойданок 11,3 млрд. сомонӣ, саноат 6,8 млрд. сомонӣ, алоқа 2,4 млрд. сомонӣ, хизматрасонии молиявӣ 1,6 млрд. сомонӣ, сохтмон 1,5 млрд. сомонӣ, кишоварзӣ 985 млн. сомонӣ, энергетика 599 млн. сомонӣ, маориф 461 млн. сомонӣ, сайёҳӣ 110 млн. сомонӣ, савдо 87 млн. сомонӣ ва дигар соҳаҳо 635 млн. сомонӣ равана шудааст.

49. Дар доираи созишномаҳои сармоягузори баимзорасонидашуда ба иқтисодиёти ҷумҳурӣ беш аз 10 млрд. сомонӣ сармояи мустақими хориҷӣ ҷалб карда шуда, 15 корхонаи пуриқтидори истеҳсоли сохта, ба истифода дода шуданд. Инчунин, дар ҳамкорӣ бо доираҳои соҳибқорию сармоягузори ватаниву хориҷӣ омодагиҳо барои сохта ба истифода додани 11 корхонаи бузурги истеҳсолии дигар ба ҷалби беш аз 4 млрд. сомонӣ сармояи мустақими хориҷӣ, аз ҷумла корхонаҳои истеҳсоли ғушти чорво ва паранда дар ноҳияҳои Данғара ва Ёвон, коркарди маъдан дар ноҳияи Сангвор, истеҳсоли кубурҳои шишапластикӣ, таҷҳизоти барқӣ, насосӣ ва халтаҳои полипропиленӣ, семент ва техникаи маишӣ дар шаҳри Душанбе идома доранд.

50. Дар баробари дастовардҳои қайдгардида нишондиҳандаи ҳиссаи сармоягузориҳои хусусӣ нисбат ба ММД дар соли 2019 4 фоизро ташкил дод, ки дар муқоиса ба нақшаи пешбинигардида 6 банди фоизӣ ва соли 2015 як банди фоизӣ кам аст.

51. Вобаста ба ин ислоҳот дар соҳаи маъмурикунонии андоз, содагардонии расмиёт ва баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои давлатӣ ба соҳибқорон, муосиргардонии низоми пешниҳоди иҷозатҳо ва иҷозатномаҳо, пайвастишавӣ ба шабакаи таъмини неруи барқ ва дигар шабакаҳои муҳандисӣ, бақайдгирии молу мулк, таъмини дастрасии осон ба қарзҳо, ҳалли масъалаҳои пардохтнопазирии корхонаҳо, расмиёти баррасии баҳсҳои тиҷоратӣ, расмиёти содиротию воридотӣ ва транзитӣ, таъмини иҷрои қарордодҳо ва дигар чорабиниҳои идомаи мантиқии ҳудро тақозо менамоянд.

52. Бо вучуди таҳия ва қабул гардидани як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, консепсияҳо ва барномаҳои соҳавии давлатӣ механизмҳои татбиқи амалии ҳуқуқ, таъмини волюияти қонун ва адолат ба мукамал намудан зарурат доранд.

§3. Баланд бардоштани рақобатпазирии иқтисоди миллӣ

53. Сохтори иқтисодии миллӣ дар давраи татбиқи БМР 2016–2020, бахусус дар қисми баланд бардоштани саҳми саноат дар рушди иқтисодиёт мукамал шуда, истифодаи самараноки маҳсулоти кишоварзӣ дар истеҳсолоти саноатӣ беҳтар гардид. Инчунин, бунёди коргоҳу корхонаҳои нави саноатӣ бо технологияҳои муосир барои истеҳсоли маҳсулоти ватанӣ бо арзиши баланди иловашуда ва рақобатпазир дар бозорҳои минтақа ва ҷаҳон тақвият дода шуд.

54. Дар соли 2019 суръати рушди воқеии истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ аз нишондиҳандаи мақсадноки давраи миёнамуҳлат 1,5 маротиба афзуда, истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ 1,25 маротиба зиёд гардид ва тақрибан ба нишондиҳандаи мақсадноки соли 2015 баробар шуд.

55. Ҳиссаи саноат дар сохтори ММД ба ҳиссаи кишоварзӣ хеле наздик шуда, раванди ташаккулёбии иқтисоди саноатӣ-аграрӣ дар давраи аввали татбиқи СМР-2030 оғоз ёфт. Бо эълон гардидани ҳадафи нави стратегӣ ба раванди саноатикунории кишвар суръат бахшида шуд. Саҳми истеҳсолоти саноатӣ дар болоравии иқтисодиёт аз натиҷаи ҷашмдошт гузашта, ҳиссаи он дар сохтори ММД-и кишвар дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 то 21,9 фоиз дар соли 2019 баланд гардид.

56. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ аз 14,2 то 27,6 млрд. сомонӣ ё 1,9 маротиба зиёд гардид. Шумораи миёнасолонаи ҳайати истеҳсолоти саноатӣ аз 81,2 то 85,6 ҳазор нафар ё 5,4 фоиз афзоиш ёфт. Коркарди дохилии нахи пахта аз 4,9 то 20,9 ҳазор тонна ё беш аз 4

маротиба, ҳиссаи коркарди нахи пахта 4,3 маротиба (аз 6,1 фоиз то 26,1 фоиз) зиёд шуд. Истеҳсоли семент аз 1 418 ҳазор то 4202 ҳазор тонна ё тақрибан 3 маротиба афзуд.

57. Шумораи корхонаҳои истифодакунандаи стандартҳои байналмилалӣ сифат ва брендҳои миллии шинохташуда зиёд гардида, воридоти баъзе маҳсулоти ниҳонии саноатӣ ва молҳои бесифат кам шуданд.

58. Афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 32 фоизро ташкил дод, ки аз натиҷаи чашмдошти дар барнома пешбинишуда паст мебошад.

59. Коҳишҳои суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ бо як қатор сабабҳо, аз ҷумла то дараҷаи банақшагирифташуда аз худ нагардидани заминҳои қорам (азхудкунӣ заминҳои нав аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ 1016 га), истифодаи ғайримаксадноки заминҳои обӣ ва дар баъзе минтақаҳо аз гардиши кишоварзӣ боз мондани заминҳои таъиноти кишоварзӣ ба миён омад. Дар сохтори маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ ҳиссаи растанипарварӣ нисбатан баланд боқӣ мемонад (69,5 фоиз дар соли 2019).

60. Афзоиши ҳаҷми истеҳсол ва воридоти маҳсулоти кишоварзӣ ва ҳамчунин даромадҳои аҳоли имкон доданд, ки калориянокии ғизоҳои истеъмолшаванда ба 1 нафар зиёд карда шаванд. Дар соли 2018 ин нишондиҳанда 2 659 ккал/нафарро дар як шабонарӯз ба ҳамаи 2400 калорияи банақшагирифташуда ташкил дод.

61. Бухрони иқтисодӣ молиявӣ ва озуқаворӣ коммуникатсионӣ, ки дар натиҷаи паҳншавии пандемияи коронавирӣ дар ҳамаи амал омадааст, зарурати тақвият додани чораҳо оид ба таъмини амнияти озуқаворӣ пеш овард. Дар натиҷа, дар Тоҷикистон манъи муваққатӣ содироти маҳсулоти ватани кишоварзӣ, ҳамаи намудҳои маҳсулоти ғалладонагӣ, лубиёгӣ, орд ва гандум, биринҷ, тухм, картошка ва ҳамаи намудҳои гушт қорӣ карда шуда, дар ҳамаи минтақаҳои кишвар майдони кишти картошка васеъ карда шуд ва қорӣ оид ба кишти тақрибии зироатҳои кишоварзӣ тақвият дода шуданд.

62. Қиёсати таъмини фаъолияти муназзамии тамоми соҳаҳои иқтисодӣ, махсусан кишоварзӣ, аз ҷумла таъсиси иқтидорҳои нав ва истеҳсоли маҳсулоти хушсифати кишоварзӣ, таъмини бозори истеъмолии кишвар бо маҳсулоти соҳа дар ҳамаи фаслҳои сол, махсусан зимистону баҳор бо истифодаи мақсадноки сардхонаву гармхонаҳо ва баланд бардоштани самаранокии заминҳо дар хоҷаҳои ҷамъиятӣ аҳоли, гирифтани 3–4 ҳосил дар як сол, зиёд намудани нақшаи кишти зироатҳо, бахусус майдони кишти картошка то 40 фоиз ва майдони кишти тақрибии аз ҳисоби ғалладонагӣ, лубиёгӣ ва ҳаворимакка то 60 фоиз қорӣ назаррас ба анҷом расонида шуд.

63. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти кишоварзӣ дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 1,25 маротиба, аз ҷумла растанипарварӣ 1,26 маротиба ва қорӣ 1,22 маротиба зиёд гардид.

64. Саршумори қорӣ шохдор дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ ба андозаи 3,5 фоиз, саршумори гӯсфанд ва буз 4,1 фоиз афзоиш ёфт. Шумораи тракторҳо тақрибан 3 маротиба (аз 9 197 то 27 540 адад) ва комбайнҳои ғалладарав 2,7 маротиба (аз 375 то 1 024 адад) зиёд шуданд.

65. Дар ин давра шумораи мошинҳои пахтачин ва кӯракчин мутаносибан 26,8 фоиз ва 45,7 фоиз кам гардида, истеҳсоли ғалладонагӣ 1,5 фоиз, аз ҷумла гандум 8,8 фоиз қорӣ ёфт.

66. Ҳаҷми қорӣ иҷрошуда вобаста ба беҳтар кардани инфрасохтори обӣ ва беҳтар намудани ҳолати мелиоративӣ заминҳо ба нишондиҳандаҳои банақшагирифташудаи БМР 2016–2020 наздик гардиданд ва аз рӯи намудҳои қорӣ алоҳида, ба монанди тоза кардани шабақаҳои захбурҳо ва тоза кардани низомҳои обтаъминкунӣ аз нишондиҳандаҳои соли 2015 баландтар мебошанд. Ҳолати мелиоративӣ 285 ҳазор га заминҳои кишташаванда беҳтар гардониданд. Дар баробари ин, ҳаҷми қорӣ вобаста ба таъмири воситаҳои асосӣ таъиноти истеҳсоли ва обӣ тамоюли камшавӣ доранд.

67. Ба натиҷаҳои ҷашмдошти БМР 2016–2020 ҷорӣ намудани идоракунии ҳамгироёнаи захираҳои об (минбаъд – ИҶЗО) ва ба роҳ мондани идоракунии на дар ҳудудҳои маъмурӣ, балки дар ҳудудҳои гидрологӣ мансуб мебошанд.

68. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ИҶЗО, заминаҳои ҳукукиро мукамал гардонид, «Барномаи ислоҳоти соҳаи оби Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2025» – ро тасдиқ намуд. Маҷлиси миллии Маҷлиси олии кишвар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъминот бо оби нӯшокӣ ва тақсимоти об» - ро дар таҳрири нав қабул намуд ва дар асоси он лоиҳаи Стратегияи миллии оби Ҷумҳурии Тоҷикистон барои то соли 2030 омода гардид. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 вобаста ба таҷдиди истгоҳҳои барқӣ, паст кардани талафоти неруи барқ, таъсис додани корхонаҳо оид ба истеҳсоли лампаҳои каммасраф ба миқдори 1,2–1,5 млн. дона дар як сол корҳои муайян иҷро карда шуданд. Иқтидорҳои содироти кишвар афзун гардида, ШСХК «Барқи Тоҷик» ҳамасола беш аз 2 500 млн. кВт/соат неруи барқ содирот менамояд.

69. Дар ҷаҳорҷӯбаи Консепсияи рушди бахши энергетика то соли 2030 (10/10/10/10), дар давраи солҳои 2016–2020 иқтидори истеҳсолии бахш аз 5 600 МВт дар солҳои 2015–2016 то 6 100 МВт дар соли 2019 аз ҳисоби ба кор даровардани МБГ-2 (300 МВт) ва ду агрегати НБО Роғун (200 МВт) зиёд карда шуд.

70. Дар моҳи март соли 2018 лоиҳа оид ба паст кардани талафоти неруи барқ дар вилояти Суғд мавриди амал қарор дода шуд, ки дар натиҷаи он талафоти неруи барқ дар шабакаҳои шаҳри Хучанд аз 24 фоиз то 9,5 фоиз кам гардид. Татбиқи чунин лоиҳаҳо марҳила ба марҳила дар тамоми қаламрави кишвар идома меёбад.

71. Барои пурра таъмин намудани соҳаҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ҷумҳурӣ бо ангишт истихроҷи он дар ҷумҳурӣ зиёда аз 2 млн. тоннаро ташкил дод, ки нишондиҳандаи аз ҳама баландтарин дар таърихи Тоҷикистон ба ҳисоб меравад.

72. Дар се соли охир дар тамоми ҳудуди Тоҷикистон бо назардошти ноҳияҳои дурдаст дар фаслҳои тирамоҳу зимистон таъмини мунтазами неруи барқ ба роҳ монда шуд. Айни замон, таҷдиди як қатор НБО-ҳои кишвар – Норақ, Сарбанд ва Қайроқум идома доранд.

73. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади беҳтар намудани вазъи молиявӣ идоракунии ва шаффофияти фаъолияти ШСХК «Барқи Тоҷик» ислоҳотро ҷиҳати таҷдиди он ба роҳ монд. Ҳамин тариқ, ҷамъиятҳои алоҳида оид ба истеҳсол, интиқол ва тақсимоти неруи барқ ва операторони бозори неруи барқ таъсис дода шуданд.

74. Таҷдидҳои анҷомдодашуда дар самти таъмини истиқлолияти энергетикӣ кишвар барои дар арзёбии байналмилалӣ оид ба дастрасӣ ба қувваи барқ мавқеи 2-юмро ишғол намудани Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат намуданд.

75. Дар ҷор соли аввали татбиқи БМР 2016–2020 ҳаҷми хизматрасонии ҳамагуна намудҳои нақлиёт, аз ҷумла автомобилӣ, ҳавоӣ ва роҳи оҳан бемайлони афзоиш ёфт. Ҳамзамон бо ин, дар соҳаи нақлиёт таъмини суръати баланди афзоиши ҷалби сармоя аз бучети давлатӣ ва воситаҳои ҷалбшуда асосан барои сохтмон, таҷдид ва таъмири ҷорию капиталии роҳҳои автомобилгард имконпазир гардид.

76. Дар солҳои 2016–2020 зиёда аз 480 км роҳҳои аҳамияти байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ сохта ва ё азнавсозӣ карда шуда, таҷдиди 188,5 км роҳҳо, аз ҷумла роҳи автомобилгарди Душанбе – Бохтар (94 км), қисмати роҳи автомобилгарди Хучанд – Исфара (4,7 км), роҳи автомобилгарди Кӯлоб – Қалъаи Хумб, минтақаи Кӯлоб – Ш. Шохин (32 км) ва Шкев – Қалъаи Хумб (26 км), минтақаи Курбоншаҳид – Темурмалик (31,8 км) оғоз гардиданд. Инчунин, дар панҷ соли охир аз ҷониби соҳибкорон ва аҳли ҷамоатчигӣ ҳамагӣ 3676 км роҳҳои аҳамияти ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ ва 208 адад пул бо дарозии 2 615 метр таъмир ва азнавсозӣ карда шуд.

77. Барои нигоҳдории роҳҳо ва ба роҳ мондани боркашонии байналмилалӣ дар ВМКБ, вилоятҳои Суғду Хатлон ва минтақаи Рашт 304 адад таҷҳизот ва техника, 1 528 адад автомобилҳои боркаш харидорӣ карда шуданд.

78. Сохтмон ва таҷдиди роҳҳо тибқи стандартҳои байналмилалӣ ба беҳтар шудани сифати роҳҳо оварда расонид, ки дар натиҷа Тоҷикистон нисбат ба соли 2015 мавқеи худро дар радбаандии байналмилалӣ Форуми ҷаҳонӣ иқтисодӣ аз рӯи нишондиҳандаи сифати инфрасохтори роҳ ба 32 банд беҳтар намуда, мавқеи 50-ум ва аз рӯи самаранокии хизматрасонии роҳи оҳан мавқеи 37-умро дар байни 141 кишвари ҷаҳон ишғол намояд.

79. Дар давоми солҳои 2016–2019 барои таъмири роҳи оҳан зиёда аз 215 млн. доллари ИМА (бо дар бар гирифтани корҳо вобаста ба иваз намудан ва бардоштани релсҳо) ҷудо карда шуда, зиёда аз 486 км роҳ таъмир гардид. Дар ин давра, ҳаҷми боркашонӣ тавассути терминалҳои наздисарҳадӣ ба ҳисоби миёна 20,8 фоиз зиёд шуд. Чораҳои қабулгардида барои рушди инфрасохторҳои авиатсияи граждани имкон дод, ки ҳаҷми боркашонӣ ва мусофиркашонӣ дар фурудгоҳи байналмилалӣ Душанбе мувофиқан ба 1,0 ва 1,1 фоиз ва фурудгоҳи байналмилалӣ Хучанд ба 13,0 фоиз ва 2,0 фоиз зиёд карда шаванд.

80. Бо вучуди 19 зина беҳтар шудани мавқеи Тоҷикистон дар радбаандии байналмилалӣ оид ба самаранокии логистика (Logistics Performance Index, LPI) нисбат ба соли 2016 кишвари мо дар байни 160 кишвари ҷаҳон танҳо дар ҷои 134-ум қарор дорад. Ин ҳолат оид ба ҳанӯз нокифоя будани сатҳи рушди шабакаи нақлиётӣ – логистикӣ шаҳодат дода, зарурати идомаи мантиқии тадбирҳоро дар ин самт тақозо менамояд.

81. Зиёда аз ин, аз ҳисоби таъсири пандемияи COVID-19 баҳши нақлиёт дар нимсолаи аввали соли 2020 дар ҳаҷми 132 млн. сомонӣ хисорот дида, шумораи нуқтаҳои наздисарҳадӣ, ки тавассути онҳо таҳвили бор ва мусофирон дар самтҳои байналмилалӣ ба роҳ монда мешаванд, аз 18 то 6 воҳид кам гардид.

82. Дар доираи тадбирҳои пешбинишуда терминалҳои наздисарҳадии байналмилалӣ боркашонӣ дар ноҳияҳои Мурғоби ВМКБ, Қарамиқи ноҳияи Лахш, шаҳри Душанбе, ҶДММ «Дустӣ» дар шаҳри Турсунзода ба маблағи 150 млн. сомонӣ (15,0 млн. доллари ИМА) сохта ба истифода дода шуд.

83. Ҳоло сохтмони терминалҳои наздисарҳадии «Саразм» дар шаҳри Панҷакент, «Патар» ва «Равот» дар шаҳри Конибодом, «Навбунёд» дар ноҳияи Ашт, «Куштегирмон» дар ноҳияи Спитамен, «Зафаробод», «Ҳавотог» ва «Ҳаштяк» дар ноҳияи Зафаробод идома доранд.

84. Бунёди терминалҳои наздисарҳадӣ ба афзоиши ҳаҷми боркашонӣ ва мусофиркашонӣ мусоидат намуд.

85. Агар дар соли 2015 тавассути терминалҳои наздисарҳадӣ бо назардошти транзит 1 126,5 ҳазор тонна бор кашонида шуда бошад, пас дар соли 2019 ҳаҷми боркашонӣ бо назардошти транзит ба 2 001,5 ҳазор тонна расонида шудааст, ки ин дар муқоиса ба соли 2015 ба андозаи 875,1 ҳазор тонна ё 77,7 фоиз зиёд аст. Инчунин, боркашонии воридотию содироти низ ба андозаи 90,4 фоиз зиёд шуда, аз 814,3 ва 231,8 ҳазор тоннаи соли 2015 ба 911,7 ва 1 080,4 ҳазор тонна дар соли 2019 расонида шуд.

86. Афзоиши ҳаҷми боркашонӣ аз он шаҳодат медиҳад, ки хизматрасониҳо дар ин самт беҳ шуда, беҳатари ҳаракат таъмин гардидааст ва дар натиҷа муҳлати расонидани борҳо кӯтоҳ гардидааст.

87. Ба ҳисоби миёна ҳаҷми боркашонӣ тавассути терминалҳои наздисарҳадӣ дар чор соли охир 20,8 фоиз афзоиш ёфтааст.

88. Дар натиҷа ба кишвар муяссар гардид, ки ҳаракати нақлиёт дар роҳҳои дохилӣ дар тамоми фаслҳои сол таъмин карда шуда, барои баромадан аз бунбасти коммуникатсионӣ қадамҳои устувор гузошта шаванд.

89. Идома додани тадбирҳо пеш аз ҳама дар соҳаи рушди нақлиёти ҷамъиятӣ тавассути таъсис додани марказҳои логистикӣ аҳамияти ҷумҳуриявирошта, сохтмони терминалҳои наздисарҳадӣ, харидорӣ намудани воситаҳои нақлиёт барои боркашонии байналмилалӣ, сохтмони паркҳои троллейбусҳо, шабакаҳои боркаш ва зеристгоҳҳо дар шаҳрҳои калон зарур аст.

90. Айни замон, зиёда аз 95 фоизи аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба алоқаҳои мобилӣ дастрасӣ доранд. Шумораи умумии мизочони шабакаҳои алоқа зиёда аз 12 млн.

нафарро ташкил медиҳанд, ки аз ин шумора 6,8 млн мизочони фаъол буда, ба 100 шахрванди кишвар 78 телефони фаъол рост меояд. Шумораи истифодабарандагони интернет 2,9 млн. нафар ва шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ 6,7 млн. нафарро ташкил медиҳад.

91. Тибқи раддабандӣ ва шохиси байналмилалии ҳукумати электронӣ кишвар дар муқоиса бо давлатҳои Осиёи Марказӣ нисбатан ҷои поёнро ишғол менамояд. Дар соли 2020 Тоҷикистон мавқеи худро дар раддабандӣ ва шохиси рушди ҳукумати электронӣ нисбат ба соли 2016 ҳамагӣ 6 банд беҳтар намуд.

92. Иҷрои ҷорабиниҳои дар БМР 2016–2020 муқарраргардида барои муттаҳид кардан ва солимгардонии низоми бонкӣ ба кам шудани шумораи зиёда аз 60 фоизи ташкилоти қарзӣ, яъне гузариш аз шумора ба сифат оварда расонида, устувории молиявии онҳоро беҳтар намуд. Қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқии нав оид ба мутобик намудани фаъолияти ташкилоти қарзӣ тибқи талаботи Базел 2 вобаста ба меъёрҳои кифоягии сармоя, гурӯҳбандии дороиҳо ва идоракунии хавфҳо, ҷорӣ намудани технологияҳои муосири хароҷоти ҳисоботи ғайринақдӣ бо назардошти банкингӣ мобилӣ, интернет – банкинг, QR-рамз ва интиқоли электронии пул бо мақсади зиёд кардани ҳиссаи ҳисобҳои ғайринақдӣ амалӣ карда шуд.

93. Дар низоми бонкӣ меъёри кифоягии сармоя то 19,9 фоиз афзуд, дар охири соли 2019 нишондиҳандаҳои пардохтпазирии қутоҳмуддати низоми бонкӣ 67,4 фоизро ташкил намуд, афзоиши даромаднокии сармояи ташкилоти қарзӣ аз 21 фоиз то 28,8 фоиз таъмин гардид, меъёри фоизи қарзҳои пешниҳодшуда бо асъори милли аз 24,98 фоиз то 22,81 фоиз паст шуд, сатҳи долларкунонӣ, аз ҷумла таносуби уҳдадорихои асъорӣ ба уҳдадорихои умумӣ аз 67,1 фоиз то 46,7 фоиз паст ва ҳиссаи қарзҳо бо асъори хориҷӣ дар маҷмӯи қарзҳои пешниҳодшуда аз 63,8 фоиз то 50,5 фоиз кам гашт.

94. Таносуби қарзҳои ғайрифавол дар маҷмӯи қарзҳои пешниҳодшуда аз 47,6 фоиз то 27,0 фоиз паст карда шуд. Ҳаҷми қарзҳои таснифшуда дар солҳои 2016–2019 ба андозаи 2,9 млрд. сомонӣ коҳиш ёфт.

95. Дар баҳши суғуртавии бозори молиявӣ афзоиши ҳаҷми муқофотҳои суғуртавӣ 1,9 маротиба, яъне аз 118,2 млн. сомонӣ дар 2016 то 234,2 млн. сомонӣ дар соли 2019 ва ҳамчунин афзоиши ҳиссаи пардохтҳои суғуртавӣ нисбат ба ММД аз 0,21 фоиз дар соли 2016 то 0,30 фоиз дар соли 2019 мушоҳида мегардад. Дар натиҷаи татбиқи стратегияю барномаҳои рушди низоми бонкӣ ва гузариш ба низоми нави ҳадафгирии таваррум сатҳи таваррум дар доираи 7+/-2 муътадил нигоҳ дошта шуд.

96. Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 июни соли 2018, №331 Шӯрои миллии суботи молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун мақоми байниидоравии доимоамалкунандаи машваратӣ таъсис дода шуд, ки мақсади фаъолияти он баррасии масъалаҳои таъмини суботи молиявӣ, ошкор намудани хавфҳо дар низоми молиявӣ ва пешниҳоди тадбирҳои баҳри коҳиш додани хавфҳо ба ҳисоб меравад.

97. Дар самти рушди инфрасохтори баҳши молиявӣ қонунгузори низоми созишҳои таъминшуда такмил дода шуда, феҳристи электронии гарави амволи ғайриманкул ва аввалин биржаи фондӣ таъсис ёфт ва барои иштирокчиёни амалиёт бо қоғазҳои қимматнок имтиёзҳои андозӣ пешниҳод гардиданд, ки барои ҷалби сармояи ватанӣ ва хориҷӣ заминаҳои мусоид фароҳам меоранд.

98. Ба пешравиҳои назаррас нигоҳ накарда ҳадафи баҳши молиявӣ ҷиҳати таъмини маблағгузориҳои иқтисодӣ то 40–45 фоизи ММД, аз ҷумла аз ҳисоби афзоиши қарзҳои бонкӣ то 30–35 фоизи ММД ва захираҳои бозори қоғазҳои қимматнок то 10–15 фоизи ММД иҷро нагардидааст. Ҷунончи, ба ҳолати охири соли 2020 таносуби ҳаҷми қарзҳои додашудаи низоми бонкӣ ба иқтисоди милли нисбат ба ММД-и кишвар 13 фоизро ташкил дода, миқёси фарогирии аҳоли бо хизматрасонии бонкӣ ва ҳифзи ҳуқуқи пасандоздорону сармоягузoron ханӯз нокифоя мебошанд.

99. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҳаҷми содирот нисбат ба ММД аз 12,9 фоиз дар соли 2016 то 14,5 фоиз дар соли 2020 ва ҳиссаи содирот дар гардиши савдои хориҷӣ аз 20,6 фоиз дар соли 2015 то 26 фоиз дар соли 2020 афзоиш ёфт.

100. Ҳиссаи воридот дар гардиши савдои хориҷӣ аз 79,4 фоиз то 74 фоиз кам карда шуд ва дар ин давра содироти молу маҳсулот аз 890,6 млн. доллари соли 2015 ба 1 174,4 млн. доллар дар соли 2019 ё 1,3 маротиба зиёд карда шуда, номгуӣ молҳои содиротӣ аз 342 то 452 афзоиш ёфт.

101. Ҳарчанд тавозуни савдои хориҷии кишвар манфӣ боқӣ мемонад, вале тамоюли коҳишёбии ҳаҷми воридот нисбат ба содирот аз 3,9 маротиба дар соли 2015 то 2,9 маротиба дар соли 2020 ба қайд гирифта шудааст. Дар натиҷаи тадбирҳои андешидашуда ва татбиқи имтиёзҳои фискалӣ дар ҷумҳурӣ талаботи бозори дохилӣ таъмин ва сохтори содирот ботадриҷ васеъ гардид.

102. Дар қатори алюминийи аввалия, нахи пахта, сабзавоту мева, ба сохтори содирот маъданҳо, семент, қувваи барқ, маҳсулоти тайёр аз пахта, шохӣ, пӯстҳои коркардшуда, гӯшти мурғ, лулаҳои пластмасӣ, маҳсулот аз металлҳои сиёҳ ва ғайраҳо илова гардид, ки дар солҳои қаблӣ ҳаҷми ночиз доштанд ё қариб содирот карда намешуданд.

103. Бақияи хизматрасониҳо дар савдои хориҷӣ мусбат гардида, хизматрасониҳои мусофиркашонӣ тавассути тайёра ва хизматрасониҳо оид ба коркарди дуумдараҷаи ашёи хоми филизӣ афзоиш ёфтанд. Дар панҷ соли охир шумораи корхонаҳои муштараки амалкунанда бештар аз 2 маротиба зиёд гардида, ҳаҷми маҷмӯи сармоягузориҳои хориҷии ҷалбшуда 1,3 маротиба афзуданд.

104. Бо мақсади дастгирии институционалӣ ва ҳавасмандсозии фаъолияти берунии иқтисодӣ дар ҷумҳурӣ Агентии содироти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, корхонаи воҳиди давлатии бонки саноату содироти Тоҷикистон «Саноатсодиротбонк» ва Идораи миллии хизматрасонӣ дар назди Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуданд. Барои ҳалли вазифаҳои гузашташуда дар БМР 2016–2020 «Барномаи давлатии мусоидат ба содирот ва воридотивазкунанда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2020» қабул гардида, дар доираи он як қатор корҳои назаррас ба анҷом расонида шудаанд. Аз ҷумла, рӯзи 1 сентябри соли 2020 Равзанаи ягонаи барасмиятдарории амалиёти содиротию воридотӣ ва транзитӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон расман ба фаъолият оғоз намуд. Инчунин, Портали савдои Тоҷикистон, ки таҷрибаи нахустин дар байни кишварҳои Осиёи Марказӣ ба ҳисоб меравад, 26 апрели соли 2019 расман ифтитоҳ гардида, ба соҳибқорони ватанӣ ва хориҷӣ имкони дастрасӣ ба маълумот оид ба ҳуччатгузорию содирот ва воридоти мол, созишномаҳои байналмилалӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи савдо ва хизматрасониро фароҳам оварда, айни замон вобаста ба 53 гурӯҳи молӣ, 46 расмиёти молу маҳсулоти содиротию воридотӣ, ки 1 973 қадам, 133 қонуну қоидаҳо ва 306 ҳуччатҳоро дар бар мегиранд, маълумот оварда шудааст.

105. Ба татбиқи Равзанаи ягонаи амалиёти содиротию воридотӣ ва транзитӣ суръат бахшида, масъалаҳои низоми умумии бархурдории имтиёзҳои GSP +, долонҳои сабз, марказҳои логистикӣ тадриҷан амалӣ шуда истодаанд. Ҳамзамон, ҷиҳати зиёд намудани содироти молу маҳсулоти ватанӣ, таъмини рақобатпазирӣ ва дарёфти бозорҳои нав қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи меъёрҳои боҷҳои гумрукии воридотию ҷумҳурии Тоҷикистон» ба тасвиб расид, Агентии содироти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуда, бо қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Низомномаи намояндагиҳои тичоратӣ, меъёрҳои тавсиявии физиологияи истеъмолӣ маҳсулоти асосии озуқаворӣ ба ҳар сари аҳоли, Нақшаи чорабиниҳо оид ба кам кардани вақт ва хароҷоти субъектҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ барои содирот, воридот ва транзити молҳо, меъёрҳои андозаи аксизӣ барои баъзе молҳои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсолшаванда ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда қабул карда шуданд.

106. Бо мақсади дастгирии истеҳсолоти ватанӣ тавассути истифодаи чораҳои ғайритарифӣ Барномаи беҳатарии маҳсулоти озуқаворӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2019–2023, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъмини аҳоли бо маҳсулоти хӯроқвории ғанигардонидашуда» қабул гардида, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи карантин ва муҳофизати растаниҳо» аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон маъқул доништа шуд. Бо вучуди корҳои анҷомдодашуда, на ҳамаи чорабиниҳои

банақшагирифташудаи бахшҳои дахлдори БМР 2016–2020 бо сабабҳои тағйир ёфтани вазъи бозори ҷаҳонӣ, низоъҳои тичоратӣ ва таҳримҳои иқтисодӣ байни кишварҳои абарқудрат, ҷораҳои Ҳимоявии давлатҳои шарикӣ тичоратии кишвар, коҳиш ёфтани нарх ва талабот ба маҳсулоти асосии содиротӣ, дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудани ҳаҷми истеҳсол, воридотивазкунӣ, содирот, маблағгузорӣ, ташкили инфрасохтори логистикӣю банду баст ва кластерҳои содиротӣ, нокифоягии маблағҳои гардишии корхонаҳо, фоизи нисбатан баланди қарзи бонкӣ иҷро гардиданд. Тавре аз таҳлилҳо бармеояд, ҳанӯз нахи пахта то 30 фоиз, алюминийи аввалия то 7 фоиз ва сабзавоту мева то 3 фоиз қорқард шуда, боқимонда дар шакли ашёи хом содирот қарда мешавад.

107. Таҷҳизоти як қатор корхонаҳои навтаъсис аз ҷиҳати ҷисмонӣ ва маънавӣ кӯҳнашуда буда, ба самаранокии истеҳсоли маҳсулоти ба содирот нигаронидашуда ва ё воридотивазкунанда таъсири манфӣ мерасонанд.

108. Ҳанӯз масъалаи ташкили истеҳсолоти маҳсулоти ниҳонии дорои арзиши баланди иловашуда дар доираи кластерҳои содиротӣ ба пуррагӣ ҳалли худро наёфтааст. Ҳамзамон, дар шаҳру ноҳияҳои кишвар масоҳатҳои истеҳсолии бекорҳобида зиёданд, ки ба ин ё он корхонаи хусусӣ ё давлатӣ тааллуқ дошта, солҳои зиёд истифода намешаванд.

109. Ҳоло ҳам барои субъектҳои фаъолияти иқтисодӣ хориҷӣ дастрас набудани марказҳои муносири логистикӣ вобаста ба банду баст, ҳамлу нақл, дарёфти бозори фурӯш ва дигар хизматрасониҳои маркетингӣ мушкилоти асосии содирот боқӣ мемонанд.

110. Мавҷудияти воридоти ғайрирасмӣ ҳоло ҳам ба сатҳи амалишавии сиёсати воридотивазкунӣ ва Ҳимояи молистеҳсолкунандагони ватанӣ таъсири манфӣ мерасонад.

111. Идомаи ислохот дар ин самт бояд ба беҳтар намудани сохтори содироту воридот бо бартарии содироти маҳсулоти дорои арзиши баланди иловашуда, рушд ва тавсеаи истеҳсолоти ба содирот нигаронидашуда, дарёфти бозорҳои нави фурӯши маҳсулоти ватанӣ, ташаккул ва рушди кластерҳо барои қорқарди пурраи ашёи хом, дастрасӣ ба воситаҳои молиявӣ, бунёди марказҳои логистикӣ, рушди соҳаи хизматрасонӣ, маҳсусан, хизматрасониҳои сайёҳӣ, мукамалсозии механизми баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои гумрукӣ, рушди устувор ва бисёрсамтӣи равандҳои ҳамгироӣ нигаронида шавад.

§4. Рушди сармояи инсонӣ

112. Таъмини шароити арзандаи зиндагии ҳар як шаҳрванди кишвар яке аз ҳадафҳои асосии БМР 2016–2020 ба ҳисоб рафта, қорҳои назарраси дар ин самт ба анҷомрасонидашуда имкон дод, ки сатҳи иҷтимоии аҳоли беҳтар гардад.

113. Аз рӯи маълумоти расмӣ давомнокии пешбининамудаи умр пас аз таваллуд аз 73,5 (аз ҷумла мардон 71,7 ва занон 75,5) сол дар соли 2015 ба 75,0 сол, аз ҷумла мардон 73,3 сол ва занон 76,9 сол дар соли 2020 расидааст, ки болоравии ин нишондиҳанда аз беҳтар шудани шароити зиндагӣ ва хизматрасониҳо ба аҳоли дарак медиҳад.

114. Дар соли 2020 хароҷоти бучети давлатӣ ба хароҷоти ғайриасосии соҳаҳои иҷтимоӣ 15,4 фоизро ташкил дод, ки дар муқоиса ба соли 2015 ба андозаи 2,3 банди фоизӣ зиёд шудааст.

115. Шуғли пурмаҳсул яке аз ҳадафҳои фарогири стратегияи кишвар буда, дар ин давра барои таъмини он як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва барномаҳои дахлдор, аз ҷумла Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Давлати Қатар оид ба танзими қувваи қорӣ бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 октябри соли 2019, №494 ва Созишномаи байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Федератсияи Россия дар бораи ҷалби муташаккилонаи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои баамалбарории фаъолияти муваққатӣ мехнатӣ дар қаламрави Федератсияи Россия бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 12 декабри соли 2019, №614, инчунин Барномаи маҷмуӣи паст қардани сатҳи шуғли бақайдгирифташуда (ғайрирасмӣ) барои солҳои 2019–

2023, Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли барои солҳои 2018 – 2019 ва ғайраҳо қабул ва мавриди амал қарор дода шуданд.

116. Дар давоми панҷ соли татбиқи БМР 2016–2020 дар маҷмӯъ 654,7 ҳазор ҷойи нави корӣ, аз ҷумла 300 ҳазор доимӣ, 166,2 ҳазор муваққатӣ ва 160,2 ҳазор мавсимӣ таъсис дода шуданд.

117. Танҳо дар соли 2019 аз рӯи маълумоти расмӣ оморӣ 69,9 ҳазор ҷойи кори доимӣ таъсис дода шудааст, ки дар муқоиса ба соли 2015 аз рӯи нишондиҳандаи мазкур 8,4 ҳазор ҷойи кори доимӣ зиёд мебошад.

118. Дар солҳои 2015–2019 тамоюли мусбати афзоиши шумораи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол ба мушоҳида мерасад. Афзоиши миёнасолони аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол 0,6 фоизро ташкил дода, суръати нисбатан баланди онҳо дар соҳаи сохтмон, маориф ва саноати коркард таъмин гардид.

119. Таҳлил нишон медиҳад, ки танҳо аз се як ҳиссаи ҷойҳои нави корӣ доимӣ буда, бештари ҷойҳои корӣ мавсимӣ ва муваққатӣ ба ҳисоб мераванд, ки барои баланд бардоштани ҳавасмандии иштироки аҳолии қобили меҳнат дар бозори меҳнат ва кам кардани шуғли ғайрирасмӣ нокифоя мебошанд.

120. Афзоиши маҳсулнокии меҳнат дар давоми солҳои 2016–2020 ба ҳисоби миёна дар як сол 4 фоизро ташкил намуда, мавқеи Тоҷикистон тибқи ин нишондиҳанда аз кишварҳои Осиёи Марказӣ (ба ғайр аз Қирғизистон) ва кишварҳои сатҳи даромадашон миёна ҳоло ҳам паст мебошад, ки имконияти баланд бардоштани рақобатпазирии кишварро маҳдуд мекунад.

121. Муҳочирати меҳнатӣ унсури муҳими бозори меҳнати сетаркибаи кишвар боқӣ монда, интиқоли пулӣ ба кишвар аз ҷониби муҳочирони меҳнатӣ ба ҳисоби миёна 32,7 фоизи ММД-ро ташкил дод. Масъалаҳои қонунигардонии раванди муҳочирати меҳнатӣ ва ҳифзи иҷтимоии муҳочирон ва оилаҳои онҳо ҳамроҳангсозии минбаъдaro бо кишварҳои асосие, ки қувваи кориро аз Тоҷикистон қабул менамоянд, талаб мекунад. Ҷимояи иҷтимоӣ-ҳуқуқии кӯдакон ва оилаҳое, ки муҳочирони меҳнатӣ гузошта рафтаанд ва дастрасии онҳо ба низоми тандурустӣ, маориф, хидматрасониҳои иҷтимоӣ ва дигар барномаҳои дастгирикунанда, ки вазъи иҷтимоӣ ва моддии ин оилаҳоро ба назар мегиранд, таҳия ва қабули қарорҳои мақсаднокро талаб мекунад.

122. Бо мақсади тавсеаи шуғли пурмаҳсул бояд дар Барномаи рушди бозори меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2030, аз ҷумла дар асоси омӯзиши талаботи бозори меҳнат ба кадрҳои коргарии соҳибтаҳассус дар сатҳи марказ, вилоятҳо ва минтақаҳои калон ислоҳоти маҷмӯӣ пешбинӣ карда шавад.

123. Ҷиҳати рушди соҳаи маориф ва илм бо қарорҳои дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Барномаи давлатии амалӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018–2022, Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Барномаи давлатии рушди таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020–2025 ва дигар барномаву ҳуҷжатҳо таҳия ва қабул гардида, мавриди амал қарор доранд.

124. Аз ҷониби ҳукумати кишвар маблағгузориҳои соҳаи маориф ва сохтмонро аз навсозии муассисаҳои таълимӣ диққати махсус дода шуда, маблағгузориҳои соҳа аз 5,2 то 5,6 фоиз ба ММД афзуда, дар соли 2020 4,4 млрд сомони ро ташкил дод, ки нисбат ба соли 2015 1,2 маротиба зиёд аст.

125. Тибқи маълумоти оморӣ аз соли 2016 то соли 2020 дар ҷумҳурӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ 612 иншооти соҳаи маориф барои 138 877 ҷойи нишаст ба маблағи умумии қариб 2,4 млрд. сомонӣ сохта ба истифода дода шудааст.

126. Танҳо соли 2019 ба маблағи 500 млн. сомонӣ 130 муассисаи таҳсилоти умумӣ бо зиёда аз 32 ҳазор ҷойи нишаст ба истифода супорида шуд. Аз ин шумора 32 муассиса бо қариб 10 ҳазор ҷойи нишаст аз ҳисоби соҳибкорону шахрвандони саховатпешаи кишвар ба

маблағи беш аз 122 млн. сомонӣ бунёд шуда, ҳиссаи онҳо дар сохтмон ва таъмиру азнавсозии муассисаҳои соҳаи маориф ва дигар бахшҳо рӯз ба рӯз афзуда истодааст.

127. Шароити таъминнокии муассисаҳои таълимӣ беҳтар гардида, шумораи компютерҳо аз 48 ҳазор то 67 ҳазор зиёд ва дар ин давра муассисаҳо бо 3 046 тахтаи электронӣ мучаҳҳаз гардонидани шуданд.

128. Шумораи кӯдакгон дар ҷумҳурӣ аз 603 адади соли 2016 ба 662 адад дар соли 2020 расонида шуд. Шумораи кӯдакон дар онҳо аз 94724 нафари соли 2016 ба 102 175 нафар расида, фарогирии кӯдакон дар муассисаҳои томақтабӣ бо дарназардошти марказҳои инкишофи кӯдакон 15 фоизро ташкил медиҳад.

129. Шумораи марказҳои инкишофи кӯдакон то ин давра 1771 ададро бо фарогирии 49 721 нафар кӯдакон ташкил намуд.

130. Ислоҳоти соҳаи илму тадқиқот идома ёфта, Академияи илмҳо ба Академияи миллии илмҳо таъдилӣ ном ва сохтори он, ҳамзамон сохтори академияҳои соҳавии ҷумҳурӣ низ мукаммал гардид. Бо мақсади ҳамоҳангсозӣ ва назорати раванди ислоҳоти соҳаи илму маориф дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Шӯрои илм, маориф ва инноватсия таъсис дода шуд.

131. Солҳои 2020–2040 «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои дақиқ, табиатшиносӣ ва риёзӣ» эълон гардида, дар муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ афзалият ба ихтисосҳои муҳандисиву техникаӣ дода шуд.

132. Нишондиҳандаи ба истифода додани ҷойи нишаст дар муассисаҳои таҳсилоти мактабӣ дар давоми солҳои 2016–2020 ба 32 ҳазор ҷойи нишаст расид, ки нисбат ба соли 2015 2 610 ҷой зиёд шудааст.

133. Фарогирии духтарон аз рӯи нишондиҳандаи мазкур беҳтар гардида, дар соли 2020 нисбат ба соли 2015 ба 9,1 фоиз боло рафт.

134. Таъминоти мактабҳои миёна бо кадрҳои омӯзгории дорои маълумоти олии касбӣ мусбат арзёбӣ гардида, соли 2020 нишондиҳандаи он ба 79,9 фоиз расид, ки дар муқоиса ба соли 2015 ба андозаи 7,2 банди фоизӣ зиёд шудааст.

135. Тағйирёбии ин нишондиҳанда дар деҳот низ мусбат арзёбӣ мешавад, зеро он соли 2020 дар муқоиса ба соли 2015 ба андозаи 17,8 банди фоизӣ баланд гардидааст. Ҳиссаи кормандони соҳаи маориф дар шумораи умумии кормандони кишвар аз 8,8 то 9,8 фоиз зиёд шудааст.

136. Ҳиссаи хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти ҳамагонӣ, муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбие, ки ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дохил шудаанд 50 фоизро ташкил дод, ки баробари иҷрои нақшаи БМР 2016–2020 мебошад.

137. Дар соли 2019 шумораи донишҷӯён ба 10 ҳазор нафар аҳоли 246,2 нафар, аз ҷумла занон-духтарон 166,4 нафарро ташкил дод, ки нисбат ба нақшаи БМР 2016–2020 шумораи занон-духтарон ба 16,4 нафар зиёд гардидааст.

138. Дар панҷ соли охир зиёдшавии ҳаҷми маблағгузорӣ ба илм ба ҳисоби миёна дар як сол 4 фоиз ва шумораи кормандони ба тадқиқот ва коркард машғул 2 фоиз мушоҳида мешавад. Танҳо дар соли 2020 хароҷоти бучет ба соҳаи илм 0,14 фоизи ММД-ро ташкил намуд, ки дар муқоиса ба соли 2015 ҳамагӣ 0,01 банди фоизӣ зиёд гардида, нисбат ба нақшаи пешбинишуда 0,5 фоиз зиёд шудааст. Бо вучуди ин суръати афзоиш нисбат ба нишондиҳандаи пешбинигардида нисбатан суст буда, корҳои илмӣ- тадқиқотӣ ва таҷрибавӣ- конструкторӣ ҳоло ҳам ба соҳаҳои ҷолиби фаъолият ва шуғл мубаддал нагаштанд.

139. Дар доираи амалисозии Стратегияи миллии солимии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010–2020 ҷиҳати фароҳам овардани инфрасохтори мусоиди соҳаи тандурустӣ ва беҳтар намудани дастрасии аҳоли ба хизматрасонии босифат, саривақтӣ ва баландихтисоси тиббии муосир ва муқтадирӣ тиббӣ фаъолият идома дода шуд.

140. Заминаҳои меъёрии ҳуқуқии раванди идоракунии солимии аҳоли ва фаъолияти муассисаҳои тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли таҷдид гардида, меъёрҳои пешбурди тарзи ҳаёти солим ҷорӣ шуданд.

141. Стратегияи рушди кумаки аввалияи тиббӣ–санитарӣ дар асоси принципҳои тибби оилавӣ барои солҳои 2016–2020 таҳия ва ба тасвиб расида, татбиқи чорабиниҳо дар доираи ҳуҷҷати мазкур ба рушди фаъолият дар самти беҳдошти муассисаҳои кумаки аввалияи тиббӣ–санитарӣ ва беҳтар намудани дастрасии аҳоли ба сифати хизматрасониҳои тиббӣ мусоидат намуд. Ҳамзамон, Кодекси тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва қабул гардид, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар соҳаи тандурустӣ ба танзим дароварда, ба татбиқи ҳуқуқҳои шаҳрвандон ва ҳифзи саломатии онҳо равона гардидааст. Дар ин радиф низоми паст кардани хавфи мубталошавӣ ба беморшавӣ таъсис дода шуда, чорабиниҳои марбут ба таъмини беҳатарии маҳсулоати хӯроқворӣ татбиқ карда шуданд. Дар ин давра буҷети соҳаи тандурустӣ аз 1,3 то ба 1,7 млрд. сомонӣ расонида шуд, ки нисбат ба соли 2015 30 фоиз зиёд гардидааст.

142. Бо ин роҳ инфрасохтори ин соҳаи муҳими иҷтимоӣ, махсусан, дар деҳоти кишвар ва сифати хизматрасониҳо ба кулلى тағйир ёфта, тайи як сол садҳо иншооти тандурустӣ, аз ҷумла беморхонаҳои замонавӣ, марказҳои саломативу бунгоҳҳои тиббӣ бунёд ва мавриди истифода қарор дода шуданд.

143. Дар ин давра, барои муассисаҳои тиббии мамлакат аз ҳисоби буҷети давлатӣ ва дигар сарчашмаҳо дастгоҳу таҷҳизоти замонавӣ, аз ҷумла томографи компютерӣ ва магнетию резонансӣ, дастгоҳи эндовидеочарроҳӣ, дастгоҳи рентгении рақамӣ, дастгоҳи поксозии хун (гемодиализ), дастгоҳ барои майда кардани санги гурда (литотриптор), дастгоҳи рентгенӣ барои ташхиси ғадуди ширӣ (мамограф), ангиограф ва дастгоҳи ташхисиву табобатӣ барои беморони гӯшу гулӯ ва бинӣ (ЛОР-комбайн) ва дигар таҷҳизоти муосир харидорӣ ва насб гардиданд.

144. Дар ҳамкорӣ бо шарикони рушд дар шаҳри Душанбе аввалин Озмоишгоҳи миллии референсӣ ба фаъолият шурӯъ намуд, ки бо таҷҳизоти муосир ташхисҳои ниҳоят дақиқро бо сифати баланди ҷавобгӯ ба талаботи байналмилалӣ ба мурочиаткунандагон пешниҳод менамояд.

145. Дар натиҷаи фаъолияти босамари Маркази миллии илмии пайвандсозии узв ва бофтаҳои инсон шумораи ҷарроҳӣҳо дар маркази мазкур ба маротиб зиёд гардида (то имрӯз 718 амалиёти ҷарроҳӣ), аз ҷумла теъдоди бемороне, ки аз хориҷи кишвар барои анҷом додани амалиёти пайвандсозии узвҳо ба кишвари мо мурочиат менамоянд, афзуд (то имрӯз 138 нафар). Бори аввал дар ҷумҳурӣ амалиёти пайвандсозии мағзи устухон роҳандозӣ гардида, ба 13 нафар беморон чунин амалиёт бомуваффақият анҷом дода шудааст.

146. Фаъолияти муассисаи давлатии «Маҷмааи тандурустии Истиклол» ба таври пурра ба роҳ монда шуда, дар пойгоҳи маҷмааи мазкур аввалин маротиба дар ҷумҳурӣ ба беморон амалиёти ҷарроҳӣ хангоми сактаи геморрагии майнаи сар гузаронида шуд. Маркази перинаталӣ дар шаҳри Кӯлоб ба қор оғоз намуда, сохтмони чунин Марказ дар шаҳри Бохтар идома дорад. Дар натиҷаи тадбирҳои амалишуда, шумораи муассисаҳои тиббӣ 3 738 адади соли 2015 ба 4 369 адад дар соли 2020 расонида шуд, ки ин нисбат ба соли 2015 631 адад зиёд мебошад. Танҳо соли 2019 дар мамлакат 154 муассисаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ба истифода дода шуд.

147. Бо ҷалби сармояи хориҷӣ ва мутахассисони хориҷӣ як қатор муассисаҳои тиббии сатҳи байналмилалӣ, аз қабилӣ ҶСК «Дили солим» (Ҷумҳурии Ислонии Эрон), ҶДММ «Нурафзо» (ИМА), ҶДММ «Риелт Компани» (ИМА), ҶДММ «Асан» (Ҳиндустон), ҶДММ «Эпикс» (Ҳиндустон) таъсис ёфта, фаъолият менамоянд. Ҳамзамон, тибқи таҳлилҳо дар панҷ соли охир чун нишондиҳандаи некуаҳволии иҷтимоӣ – иқтисодии давлат ва самаранокии фаъолияти муассисаҳои тандурустӣ дарозумрии миёнаи шаҳрвандон аз 73,6 то 75 сол боло рафта, ғавти модарон 1,2 маротиба ва ғавти кӯдакони то синни 5-сола 2,2 маротиба коҳиш ёфтааст.

148. Бо мақсади пешгирии панҳншавии пандемияи коронавирус дар соли 2020–2021 беш аз 1 млрд. сомонӣ барои сохтмони беморхонаҳои сироятӣ ва маводи таҷҳизоти тиббӣ ҷудо мегардад.

149. Низоми таъин, маблағгузорӣ ва пардохти кумақпулии унвонии иҷтимоӣ барои шаҳрвандон ва оилаҳои камбизоат таҳия гардида, механизми муқаммали он дар тамоми шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ амалӣ карда мешавад.

150. Зиёда аз 470 ҳазор оилаҳои камбизоат дар ҳаҷми 177 млн. сомонӣ кумақпулии унвонии иҷтимоӣ таъин ва пардохт карда шудааст. Бо мақсади таҷлили сазовори ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ташаббуси Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳру ноҳияҳои кишвар сохтмону таҷдиди 24 311 иншооти иҷтимоӣ иқтисодӣ ба нақша гирифта шуда, то нимаи соли 2020 зиёда аз 13 687 иншоот сохта ба истифода дода шуд, ки 57,1 фоизи нақшаро ташкил медиҳад.

151. Дар натиҷаи тадбирҳои андешидашуда дар давоми чор соли татбиқи БМР 2016–2020 иҷрои аксарияти нишондиҳандаҳои рушди соҳаи тандурустӣ дар сатҳи ҷашмдошти нақшавӣ таъмин гардиданд. Аз ҷумла, дар соли 2020 ҳиссаи аҳолии ба кумаки тиббӣ таъминбуда 89 фоизро ташкил дод, ки дар муқоиса ба соли базавӣ 3 банди фоизӣ кам мебошад.

152. Нишондиҳандаҳои таъмин намудани муассисаҳои табобатӣ бо кормандони олии тиббӣ ва кормандони миёнаи тиббӣ соли 2020 85 фоизро ташкил дод, ки нисбат ба соли базавӣ 2,3 банди фоизӣ зиёд мебошад. Аз ҷумла, дар деҳот 83 фоизро ташкил дод, ки дар киёс ба соли базавӣ 11,0 банди фоизӣ зиёд мебошад.

153. Тибқи нишондиҳандаи нақшаи БМР 2016–2020 ҳамасола коҳиш додани бемориҳои сирояткунанда на кам аз 10,0 фоиз пешбинӣ шудааст. Маълумоти расмӣ нишон медиҳад, ки вобаста ба нишондиҳандаи мазкур тадбирҳои зарурӣ андешида шуда, шумораи нафарони гирифтори касалиҳои сирояткунанда тадриҷан кам шуда истодааст. Аз ҷумла, дар муқоиса ба соли базавӣ (16%) гирифтори бемориҳои сироятӣ ба андозаи 7,5 банди фоизӣ коҳиш ёфтааст.

154. Баргараф намудани баъзе сироятҳои ба вакцина идорашаванда қариб ки пурра аз байн бурда шудааст. Пеш аз ҳама ба ин андешидани тадбирҳои пешгирикунанда ба гурӯҳҳои сатҳи хатари баланддошта равонашуда, дастрасӣ ба ёриҳои тиббӣ, бо флюорография фаро гирифтани бештари аҳоли, тавсеаи воридоти дорувории самарабахш, таъмини муассисаҳо бо кормандони баландиқисос бо таҷҳизоти замонавӣ барои табобати бемориҳои сирояткунанда, беҳтар намудани ташхис, тақмили ихтисоси духтурон мусоидат намуд.

155. Дар давоми чор соли татбиқшавии БМР 2016–2020 беш аз 19,4 фоиз кормандони тиббӣ бо тақмили ихтисос фаро гирифта шуда, ҳамаи муассисаҳои кумаки аввалияи тиббӣ ба маблағгузориҳои сарикасӣ гузаштанд, ки дар муқоиса ба соли базавӣ 72 банди фоизӣ зиёд аст. Дар натиҷаи мунтазам муқаммал намудани ҷадвали эмкунонӣ барои пешгирии бемориҳои сироятӣ ва дигар чорабиниҳои зидди сурхакон (гул) 97 фоизи кӯдакон дорои харитаи вакцинакунонӣ гардида, ин беморӣ мунтазам коҳиш ёфта истодааст. Инчунин, аз ҳисоби беҳтар гардидани хизматрасонии тиббӣ, дастрасии аҳоли ба оби тозаи ошомиданӣ, санитарӣ ва гигиенӣ, пурзӯр кардани амалиётҳои тиббӣ бо мақсади пешгирии сироятҳои ва дигар чорабиниҳо камшавии дигар бемориҳои сироятӣ мушоҳида мегардад.

156. Вобаста ба барномаҳои эҳғарӣ (реабилитатсия) дар иттиҳодҳои шахсони маъҷуб ҳоло 23 барномаи эҳғарӣ мавриди амал қарор дорад, ки 13 барнома дар муқоиса ба соли 2015 зиёд мебошад.

157. Ба натиҷаҳои ноилшуда нигоҳ накарда ҳанӯз мушкилиҳо дар самти дастрасӣ ба хизматрасониҳои сифатноки тиббӣ баҳусус барои камбизоатон, норасоии ғизо дар байни кӯдакони то сини 5-сола, беморӣ ва ғавт аз ҳисоби касалиҳои дилу рағ, бемориҳои сироятӣ, сатҳи омода намудани мутахассисони касбии соҳа ва низоми тайёр намудани мутахассисони тиб боқӣ мемонанд. Инчунин, то ба ҳол дар самти таъсис додани ташхисгоҳҳо оид ба назорати бойторию санитарӣ ва фитосанитарӣ мушкилиҳои зиёд ба назар мерасанд, ки ба саломатии инсон хатардоранд.

158. Баргараф намудани мушкилиҳо ва ноил шудан ба натиҷаҳои онҳо барои ташаккули механизмҳои таъмини рушди давомнокии солимии зиндагии мардум мусоидат

мекунад. Аз ин рӯ, дар давраи миёнамуҳлати минбаъда рушди бахши тандурустӣ ба таъмини дастрасии баробар ба хизматрасониҳои босифати тиббӣ, ташвиқу тарғиби тарзи ҳаёти солим, мунтазам паст кардани сатҳи ғавти модару кӯдак, кам кардани мушкилоти вобаста ба бемориҳои сироятӣ, рушди низоми таҳсилоти тиббӣ ва дастгирии рушди муассисаҳои тиббии ғайридавлатӣ равона карда шавад.

159. Вобаста ба афзоиши воқеии нафақа ҳамасола тадбирҳои зарурӣ андешида шуда, дар доираи имкониятҳои мавҷуда нафақа афзоиш дода мешавад. Дар ин давра нафақапулӣ 15,4 фоиз зиёд карда шудааст.

160. Ҳоло беш аз 40 фоизи минтақаҳо ба кумаки суроғавии иҷтимоӣ фарогир мебошанд, ки дар муқоиса ба соли воқеӣ 5 банди фоизӣ зиёд мебошад. Аз оғози моҳи августи соли 2020 ҳамаи 68 шаҳру ноҳияҳои кишвар бо барномаи суроғавии кумаки иҷтимоӣ, яъне 100 фоиз фаро гирифта шуданд.

161. Тибқи нақшаи ҳиссаи кормандони иҷтимоие, ки аз такмили ихтисос гузаштанд 23,5 фоизро фаро мегирад, ки ин дар муқоиса ба соли заминавӣ 3,5 банди фоизӣ зиёд мебошад.

162. Дар доираи ҳамкориҳои давлат ва бахши хусусӣ дар давраи солҳои 2018–2020 зиёда аз 13 300 нафар шахсони осебпазир аз хизматрасониҳои иҷтимоӣ истифода намуданд. Дар натиҷаи пандемияи COVID-19 зиёда аз 149 ҳазор хоҷагиҳои хонаводагӣ кумакпулиҳои ғаврии иҷтимоӣ, инчунин зиёда аз 64 ҳазор оила, ки дорои кӯдакони то синни 3-сола мебошанд, илова бар кумакпулиҳои ғаврии иҷтимоӣ боз кумакпулии яққарата дар ҳаҷми 500 сомонӣ ба даст оварданд.

163. Дар давоми панҷ сол ҷиҳати таҳияи спетсификатсия ва стандартҳои намунавии пешниҳоди хизматрасониҳо, ки барои аҳолии осебпазир равона шуданд 11 дастур таҳия карда шудааст, ки пешниҳоди сифатноки хизматрасониҳо барои аҳолии осебпазир ба роҳ мемонанд.

164. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 рушди соҳаи фарҳанг бо татбиқи Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2020, Барномаи давлатии рушди санъати театри Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013–2019, Барномаи давлатии ҳифзи мероси таърихӣ – фарҳангӣ барои солҳои 2012 – 2020 ва дастгирии раванди рушди ҳамаи унсурҳои асосии фарҳанги миллӣ, аз ҷумла мероси таърихӣ–фарҳангӣ, эҷодиёти бадеӣ дар асоси касбият ва ҳаваскорӣ, ҳунарҳои мардумӣ ва эҷодиёти бадеӣ таъмин гардид. Дар ин давра истироҳати фарҳангӣ ва фароғатӣ ташаккул ёфта, дар кишвар маҷмааҳои фарҳангӣ ва варзишӣ ва марказҳои савдо ва хизматрасони сохта мавриди истифода қарор гирифта, боғҳои фарҳангӣ ва фароғатӣ азнавсозӣ карда шуд ва як қатор фестивалу идҳо баргузор гардиданд.

165. Гузаронидани Рӯзҳои фарҳангии Тоҷикистон дар кишварҳои ҳамсоя ва давлатҳо – шарикони стратегияи ҷумҳурӣ афзалияти анъанавӣ пайдо кардааст.

166. Ба феҳристи ЮНЕСКО ворид намудани санъати Шашмақом ва мероси ғайримоддӣ фарҳангӣ – чашнҳои миллии Наврӯз, чакан ва Оши палов муяссар гардида, корҳо барои ворид намудани санъати Фалак ба феҳрист идома доранд.

167. Тибқи нишондиҳандаи таъминоти маҷмӯӣ бо китобхонаҳо ва муассисаҳои фарҳангӣ истироҳатӣ дар давоми солҳои 2016–2020 ба 100 ҳазор аҳоли 76,8 нафар рост омад, ки дар муқоиса ба соли базавӣ 50,7 нафар зиёд мебошад.

168. Дар соли 2020 таъминоти маҷмӯӣ бо театрҳо, осорхонаҳо, толорҳои концертӣ ва коллективҳои филармонӣ ба 100,0 ҳазор аҳоли 1,32 нафар рост омад, ки дар муқоиса ба соли 2015 0,32 нафар зиёд мебошад. Ин нишондиҳанда аз он шаҳодат медиҳад, ки фарогирӣ ба муассисаҳои фарҳангӣ давоми солҳои охир беҳтар шудааст.

169. Солҳои 2016–2020 афзоиши шумораи донишҷӯёне, ки таълими касбӣ ва олии ба фарҳанг алоқамандро гирифтаанд мутаносибан 57,5 ва 46 фоизро ташкил дод, ки нисбат ба нишондиҳандаи нақшавии БМР 2016–2020 ҳамасола мувофиқан 47,5 ва 36 фоиз зиёд мебошад.

170. Бо вучуди мусоидат намудани тadbирҳои зиёди амалишуда ба рушди низоми фарҳанг дар ин самт ҳанӯз тамоюли афзоиши хизматрасониҳои фарҳангӣ нокифоя боқӣ мемонад.

171. Дар самти рушди соҳаи фарҳанг дар марҳилаи миёнамуҳлати минбаъда пешниҳод карда мешавад, ки чорабиниҳои муҳими татбиқнашудаи бахши фарҳанг, аз қабилӣ таҳияи нақшаи минтақавӣ ҷойгиршавӣ муассисаҳои фарҳангӣ ва санъат, таҳия ва тасдиқи стандартҳои касбии кормандони муассисаҳои фарҳангӣ, истифодаи талаботи таҳассусӣ ба кормандон, бозомӯзӣ, баланд бардоштани сатҳи таҳассус, фароҳам овардани шароит ва омилҳо барои ҷалби тичорати хусусӣ дар лоиҳаҳои фарҳангӣ ва фароғатӣ, таҳия ва тасдиқи Концепсияи бренди миллии мамлакат ва таъсиси кластерҳо оид ба саноати технологияҳои иттилоотӣ ба марҳилаи миёнамуҳлати солҳои 2021–2025 гузаронида шаванд.

§5. Рушди маҷмӯии минтақаҳои кишвар

172. Рушди минтақаҳои мамлакат яке аз самтҳои бунёдии пешбурди ислоҳоти иқтисодӣ ба ҳисоб рафта, ҳамчун заминаи устувор дар таъмини дараҷаи зарурии амнияти энергетикӣ ва озуқаворӣ, рушди имкониятҳои инфрасохторию коммуникатсионии мамлакат ва фарогир кардани шуғли пурмахсул дар саросари кишвар арзёбӣ мегардад.

173. Дар БМР 2016–2020 баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунӣ дар шаҳрак ва деҳот, фароҳам овардани фазои мусоиди сармоягузорию соҳибкорӣ, ташаккули асосҳои институтсионалии шаҳришавӣ, ташаккули кластерҳои минтақавӣ-истеҳсолӣ ва ҳудудҳои рушди саноатӣ ҳамчун манбаъҳои рушди устувор муайян карда шуданд.

174. Дар натиҷаи чораҳои андешидаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти рушди минтақаҳо таносуби фарқият дар нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ байни вилоятҳо ва шаҳри Душанбе аз рӯи меъёрҳои сарикасӣ, аз ҷумла аз рӯи МММ – аз 4 маротиба дар соли 2015 то 3,8 маротиба дар соли 2019, саноат – аз 5,1 то 4,2 маротиба, гардиши чаканаи молҳо – аз 8,5 то 8,3 маротиба паст шудааст, ки ин тамоюли рӯ овардан ба рушди мутавозини иҷтимоию иқтисодии минтақаҳои кишварро нишон медиҳад.

175. Соли 2015 дар сохтори МММ ҳиссаи шаҳри Душанбе 24 фоиз, вилояти Суғд 27,5 фоиз, Хатлон 29,3 фоиз, ВМКБ 1,6 фоиз ва НТҚ 17,2 фоизро ташкил дод, ки нисбат ба соли 2019 шаҳри Душанбе 2 банди фоизӣ, вилояти Суғд 2,3 банди фоизӣ, вилояти Хатлон 0,6 банди фоизӣ кам шудааст. Ин нишондиҳанда дар ВМКБ бетағйир ва НТҚ 0,7 банди фоизӣ зиёд шудааст. Чунин ҳолат барои расидан ба рушди мутавозини минтақаҳо таъсири манфӣ мерасонад, ки андешидани тadbирҳои иловагиро тақозо менамояд.

176. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҳиссаи субвенсия дар ҳаҷми умумии қисми даромади буҷетҳои маҳаллӣ ба андозаи 1,5 фоиз паст гардида бошад, ҳанӯз ҳиссаи субвенсияҳо дар даромадҳои буҷетҳои маҳаллӣ 15 фоизро ташкил медиҳад.

177. Зарурати ҳавасмандкунии афзоиши манбаъҳои андозӣ дар минтақаҳои мамлакат ва харочоти муносиби буҷетӣ ва мусоидат дар беҳтар намудани муҳити сармоягузорӣ мутаносибан нигоҳ дошта мешаванд.

178. Динамикаи мусбати афзоиши ҳаҷми истеҳсоли саноатӣ дар тамоми минтақаҳои мамлакат ба мушоҳида расида, пешравиҳо дар сохтори минтақавӣ саноат ба назар мерасанд. Ҳиссаи вилояти Суғд дар ҳаҷми умумии истеҳсоли саноатӣ зиёд гардидааст.

179. Tadbирҳои андешидашуда ба коҳишёбии нишондиҳандаи сатҳи камбизоатӣ дар тамоми минтақаҳои кишвар мусоидат намуд. Камбизоатӣ дар маҳаллаҳои деҳот аз 35,2 фоиз дар соли 2015 то 30,1 фоиз дар соли 2019, дар шаҳрҳо аз 23,2 фоиз то 18,4 фоиз паст гардид.

180. Арзёбӣ нишон медиҳад, ки дар ин давра суръати пастшавии камбизоатӣ дар ВМКБ (9,7 банди фоизӣ), вилоятҳои Суғд (6,9 банди фоизӣ), Хатлон (3 банди фоизӣ) НТҚ (4,9 банди фоизӣ) ба қайд гирифта шудаанд.

181. Таҳлилҳо нишон доданд, ки агар дар соли 2011 дастрасии аҳолии ҷумҳурӣ бо оби нӯшокӣ 48,6 фоизро ташкил намуда бошад, ҳоло ин нишондод бо назардошти татбиқи

амалии «Барномаи беҳтар намудани таъминоти аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо оби тозаи нӯшоқӣ барои солҳои 2008–2020» ба 64 фоиз баробар гардид, аз ҷумла таъминоти аҳолии маркази шаҳру ноҳияҳо бо оби тоза ба 89 фоиз ва аҳолии деҳот ба 55 фоиз расонида шуд.

182. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки нобаробарии рушд байни минтақаҳои кишвар, махсусан деҳот бетағйир мондааст. Ҷойгиршавии нобаробарии иқтисодӣ ва захираҳои табиӣ ба сатҳи рушди шаҳру ноҳияҳо, шаҳракҳои нав ва деҳот таъсир мерасонад. Дар баробари ин ҳиссаи аҳолии шаҳрҳо батадрич, аз ҷумла дар натиҷаи муҳоҷирати дохилӣ, рушди шаҳрҳои хурд ва ташкили шаҳракҳои нав афзоиш меёбад.

183. Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 январи соли 2019, №1170 «Дар бораи солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» эълон намудани солҳои 2019–2021 ва Нақшаи ҷорабинҳои қорҳои ободониву бунёдкорӣ дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ бахшида ба таҷлили 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рушди иҷтимоӣ-иқтисодии минтақаҳои кишвар заминаи мусоид гузошанд.

184. Тибқи нақшаи мазкур бунёд ва азнавсозии беш аз 25 ҳазор иншооти иҷтимоӣ-иқтисодӣ дар шаҳру ноҳияҳо ва шаҳраку деҳоти кишвар пешбинӣ гардида, дар солҳои 2018–2020 зиёда аз 15 ҳазор бунёд ва мавриди истифода қарор дода шуд.

185. Татбиқи БМР 2016–2020 нишон медиҳад, ки масъалаҳои рушди инфрасохтори иқтисодӣ дар деҳот, баланд бардоштани фаъолнокии иқтисодии аҳоли, ҷолибияти сармоягузори минтақаҳо, ташкили коркарди ашёи хоми маҳаллӣ то маҳсулоти ниҳоӣ дар минтақаҳо тавассути бунёди кластерҳои саноатӣ ва саноатӣ-аграрӣ, паркҳои техникӣ-технологӣ ва минтақаҳои саноатӣ самтҳои ислоҳоти идомаёбанда барои минтақаҳои кишвар дар давраи миёнамуҳлати минбаъда боқӣ мемонанд.

§6. Таҷрибаи мониторинг ва арзёбии БМР 2016–2020

186. Дар СМР –2030 ва БМР 2016–2020 ба муҳимияти устувории низоми миллии мониторинг ва арзёбӣ дар асоси нишондиҳандаҳои тасдиқгардида диққати махсус дода шудааст. Айни замон низоми мониторинг ва арзёбиро ВРИС ҳамроҳанг месозад ва онро яқчо бо мақомоти идораи давлатии соҳавӣ ва минтақавӣ дахлдор, ташкилоти ҷамъиятии шаҳрвандӣ ва сохторҳои соҳибкорӣ, инчунин бо иштироки шарикони рушд амалӣ менамояд.

187. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи муайян кардани мақомоти ваколатдор дар соҳаи мониторинг ва арзёбӣ дар оғози соли 2019 қабул гардидааст. Ҳамчунин, бо қарори мазкур масъалаҳои зерин танзим карда мешаванд:

– институтсионализатсияи вазифаҳои мониторинг ва арзёбӣ. Мақомоти давлатие, ки дар раванди мониторинг ва арзёбӣ иштирок мекунанд, нақш, вазифа ва ухдадорихои мақоми ваколатдор дар соҳаи мазкур муайян карда шуданд;

– татбиқи амалии вазифаҳои мониторинг ва арзёбӣ (ташаккули методология, низоми индикаторҳо, тартиби ҷамъоварӣ, коркард ва пешниҳоди маълумот, таъсиси маҳзани маълумотҳои иттилоотӣ);

– банақшагирӣ ва ташкили равандҳои мониторинг (танзими равандҳо ва давраҳои баргузорӣ, иштирокчиён, тақсими масъулият);

– банақшагирӣ ва ташкили равандҳои арзёбӣ (танзими равандҳо ва давраҳои баргузорӣ, иштирокчиён, тақсими масъулият);

– истифодаи натиҷаҳои мониторинг ва арзёбӣ (ба кӣ ва дар кадом вақт маълумоти мониторинг ва арзёбӣ пешниҳод мегардад);

– дастрасии натиҷаҳои мониторинг ва арзёбӣ (роҳҳои дастрасӣ барои ҷомеаи шаҳрвандӣ муайян карда шуданд);

– равандҳои идора намудани тағйирот дар барномаҳо;

– сарчашмаҳои маблағгузори мониторинг ва арзёбӣ;

– таъмини мониторинг ва арзёбӣ бо захираҳои инсонӣ ва дастгирии техникӣ.

188. Таҷрибаи татбиқи БМР 2016–2020 нишон медиҳад, ки низоми миллии амалкунандаи мониторинг ва арзёбӣ дар қисми ҳалли чунин масъалаҳо ба тақмил ниёз дорад:

- тасдиқ намудани низоми индикаторҳои мониторинги тақсимои вобаста ба мақомоти давлатии масъул аз рӯи сатҳ (раванд, натиҷа, таъсиррасонӣ) ва аз рӯи муҳлати пешниҳоди онҳо;
- тасдиқ намудани методикаи ташаккули индикаторҳо, вақте онҳо дар омили расмӣ вуҷуд надоранд ё агар онҳо ҳосилавӣ ба ҳисоб раванд;
- тасдиқ намудани шаклҳои пешниҳоди маълумот барои мониторинг;
- мувофиқа кардани шаклҳои пешниҳоди натиҷаҳои мониторинг (шаклҳои ҳисоботдиҳӣ);
- тартиби гузаронидани мониторинг;
- тартиби гузаронидани арзёбӣ.

189. Таҳлил нишон медиҳад, ки низоми миллии арзёбии натиҷагирӣ ва дурнамои рушд дар доираи татбиқи раванди иҷрои Барномаи миёнамуҳлати рушд барои солҳои 2016–2020 ҳоло ҳам дар марҳалаи ташаккули қарор дорад.

190. Вобаста ба ин зарур аст, ки дар давраи минбаъдаи рушди кишвар роҳандозии самараноки низоми мониторинг ва арзёбӣ дар таркиби ҳуҷҷати стратегӣ ба пуррагӣ таъмин карда шуда, ба ҳайси унсури асосии идоракунии раванди рушди иқтисодӣ эътироф карда шавад.

§7. Маблағгузори татбиқи БМР 2016–2020

191. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 Ҳукумати кишвар баҳри таъмини чорабиниҳои банақшагирифташуда барои ҷалби ҳаҷми маблағгузориҳои зарурӣ аз ҳамаи сарчашмаҳо талошҳои зиёдро роҳандозӣ намуд.

192. Ҳаҷми захираҳои пешбинишуда аз рӯи ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузориҳои БМР 2016–2020 дар ҳаҷми 126 млрд. сомонӣ муайян карда шуда буд, ки аз ин захираҳои баҳши хусусӣ – 35,8 фоиз, бучети давлатӣ – 54,8 фоиз, шарикони рушд – 9,4 фоизро ташкил медиҳад.

193. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҷиҳати ҷалби захираҳои молиявӣ барои татбиқи чорабиниҳои банақшагирифташуда ақибмонӣ ба назар расид. Тибқи ҳисобҳои пешакӣ барои татбиқи БМР 2016–2020 аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ 86,3 млрд. сомонӣ бо нархҳои соли 2014 равона гардид, ки 71,9 фоизи маблағгузориҳои банақшагирифташударо ташкил медиҳад.

194. Аз ҳисоби воситаҳои бучети давлатӣ 54,4 млрд. сомонӣ ё 86,4 фоизи ҳаҷми банақшагирифташуда бо нархҳои соли 2014 равона карда шуда, воситаҳои шарикони рушд – 7,4 млрд. сомонӣ ё 61,4 фоиз ва сармояи хусусии ватанӣ ва хориҷӣ – 24,5 млрд. сомонӣ ё 54,4 фоизи нақшаро ташкил дод.

195. Ин маблағҳо барои тақмили низоми институтсионалӣ, беҳтар кардани маъмурикунонии андоз, дастгирии соҳибкорӣ ва ҷалби сармояи хориҷӣ ба кишвар, содагардонии амалиёти содиротию воридотӣ ва транзитӣ, бунёди инфрасохтори иқтисодиву иҷтимоӣ, бунёди иқтисодҳои истеҳсолӣ, рушди сармояи инсонӣ ва рушди мутавозини минтақаҳо равона карда шуданд.

196. Татбиқи БМР 2016–2020 нишон дод, ки маблағгузориҳои чорабиниҳои пешбинишудаи он аз ҳисоби воситаҳои бучети давлатӣ таъмин гардида, сармояи шарикони рушд ва баҳши хусусӣ дар сатҳи зарурӣ ҷалб карда нашуд. Вобаста ба ин дар давраи миёнамуҳлати минбаъда зарур аст, ки стратегияҳои кишварии шарикони рушд ба ҳадафҳо ва афзалиятҳои БМР 2021–2025 ва Барномаи сармоягузориҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025 мутобиқ гардонида шаванд. Ҳамзамон, тақвияти корҳо дар самти баланд бардоштани ғафлнокии баҳши хусусӣ муҳим арзёбӣ мегардад.

197. Бо назардошти сабақҳои андӯхта аз татбиқи марҳилаи аввали СМР-2030 дар БМР 2021–2025 ба масъалаҳои устувории макроиқтисодӣ, кам кардани вобастагии иқтисодиёт аз таъсири омилҳои манфии беруна, баланд бардоштани рақобатпазирии

иктисоди миллӣ, диверсификатсияи истехсолот, инчунин дарёфти манбаъҳо ва омилҳои нави зерини рушди иқтисодӣ таваҷҷуҳи махсус дода мешавад:

- рушди иқтисоди «сабз» ва иқтисоди рақамӣ;
- истифодаи самараноки иқтидорҳои иқтисоди кӯҳӣ;
- истифодаи имкониятҳои транзитӣ ва сайёҳии кишвар;
- расмикунонии иқтисоди ниҳонӣ ва такмили низоми баҳисобгирӣ;
- рушди бозори такрорӣи коғазҳои қимматнок ва хизматрасониҳои суғуртавӣ;
- баланд бардоштани самаранокии фаъолияти корхонаҳои давлатӣ.

198. Рушди иқтисодӣ бояд ба рушди нисбатан босуръат ва фарогири сармои инсонӣ таъя намуда, маблағгузори хусусӣ сарчашмаи асосии сармоягузорӣ шавад.

§8. Ҳалли масъалаҳои саноатикунони босуръати кишвар

199. Бо мақсади фаъолгардони гузариши иқтисодиёти кишвар аз модели аграрӣ саноатӣ ба саноатӣ аграрӣ бо назардошти аҳамияти баҳши саноат дар ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ ва таъсиси ҷойҳои корӣ, иҷрои уҳдадорӣҳои кишвар барои ба даст овардани ҲРУ 9 (инфрасохтор ва саноатикунонӣ) соли 2018 дар Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон саноатикунони босуръати кишвар ҳамчун ҳадафи ҷоруми миллӣ ва стратегӣи кишвар эълон гардид. Дар ин росто дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 дар самти саноатикунони босуръат соли 2019 «Стратегияи рушди саноат дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» ва соли 2020 «Барномаи саноатикунони босуръати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020–2025» қабул гардиданд, ки дар иҷрои онҳо сармоягузори дохилӣ ва хориҷӣ саҳми асосӣ мегузоранд.

200. Комебиҳои назарраси бадастовардашуда вобаста ба ноил шудан ба се ҳадафи стратегӣ амалкунанда ҳамчун заминаҳои зарурӣ барои татбиқи сиёсати саноатикунони босуръати кишвар хизмат мерасонанд.

201. Ҳадафи асосии саноатикунони босуръати кишвар ташаккул додани саноати миллии рушдёфта ва рақобатпазир ва дар асоси он ба сатҳи сифатан баланд бардоштани тамоми иқтисоди миллӣ ва некуаҳволии мардуми кишвар ба ҳисоб меравад. Ин ҳадаф барои коҳиш додани вобастагии кишвар аз воридоти маҳсулоти ниёзи аввал, таъмини соҳаҳои гуногун бо таҷҳизоти муосир, тақвияти иқтидорҳои содиротӣ ва таъмини гуногунсамти истехсолоти ватанӣ нақши ҳалкунанда дорад. Зеро ҳамасола маҳсулоти тайёри металлургияи сиёҳ ва ранга, нуриҳои минералӣ ва техникаи кишоварзӣ, маводи сузишворӣ молидани, автобусҳо ва автомобилҳо, техникаи маишӣ, масолеҳи гуногуни сохтмонӣ, молҳои хӯрокворӣ, саноати сабук ва ғайраҳо дар ҳаҷми зиёд ба кишвар ворид карда мешаванд. Бинобар ин, фаъолият дар самти рушди соҳаҳои саноати маъдан, металлургияи ранга, мошинсозӣ, саноати сабук, хӯрокворӣ ва дорусозӣ, коркарди ҳарчи бештари ашёи хом, афзоиш додани ҳаҷми истехсоли молу маҳсулоти рақобатноки ивазкунандаи воридот ва ба содирот нигаронидашуда, ташкили кластерҳои истехсолӣ, сохтмон ва хизматрасонӣ бояд тақвият баҳшида шаванд. Илова бар ин, андешидани тадбирҳо дар самти беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ, коҳиш додани сарбории андоз, баланд бардоштани самаранокии маъмурикунони андоз, рушди минбаъдаи ШДБХ ва муқовимат ба коррупсия дар муҳити соҳибкорӣ, инчунин, омода намудани мутахассисони соҳавӣ, таъмини ҳамгироии илм ва истехсолот ва тақвияти иқтидори технологияи соҳаҳои иқтисоди миллӣ тавассути фаълони ҷорӣ намудани ТИК зарур арзёбӣ мегардад.

202. Тағйироти ҷидди вазъи сиёсӣ иқтисодӣ солҳои охир дар ҷаҳон бинобар таъсири паҳншавии бемории сироятии COVID-19, масъалаҳои геосиёсӣ, низоҳои тичоративу таҳримҳои иқтисодӣ байни кишварҳо ва тағйирёбии ноустувори нархҳо дар бозорҳои ҷаҳонӣ ба паст гардидани суръати рушди иқтисодӣ шарикони калидии Тоҷикистон оварда расонида, рақобатро миёни кишварҳои рӯ ба тараққӣ барои ҷалби сармоя боз пуршиддат менамояд. Ҷунин ҳолат рақобатпазирӣ ва ҷолибияти сармоягузори баҳши

саноати кишварро дар арсаи байналмилалӣ метавонад коҳиш диҳад. Бо назардошти ин дар БМР 2021–2025 ба масъалаҳои такмили қонунгузорӣ дар самти ҳимояи манфиатҳои сармоягузoron ва таъмини адолати судӣ таваҷҷуҳи хоса зоҳир мегардад.

203. Дар доираи татбиқи ҳадафи саноатикунони босуръати кишвар бояд то соли 2030 ҳиссаи саноат дар маҷмӯи маҳсулоти дохилии кишвар ба сатҳи 30 фоиз ва вазни қиёсии соҳаҳои қорқард дар сохтори саноат аз нишондиҳандаи ниҳоии сатҳи байналмилалӣ (70,0 фоиз) ба сатҳи 75,5 фоиз расонида шавад.

204. Ноил гардидан ба ҳадафҳо ва вазифаҳои сиёсати саноатикунони босуръат ба Ҷумҳурии Тоҷикистон имкон медиҳад, ки кишварамон мавқеи худро дар арзёбии ЮНИДО оид ба таснифоти байналмилалии кишварҳо аз рӯи сатҳи саноатикунонӣ тағйир дода, ба гурӯҳи кишварҳои дорои саноати рушдкунанда ворид гардад.

§9. Равандҳои милликунони Ҳадафҳои рушди устувор (ҲРУ) ва ҳамгирии он дар ҳуҷҷатҳои стратегии миллий

205. Аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳадафи олии рушди дарозмуҳлати Тоҷикистон – баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардуми кишвар бар пояи рушди устувори иқтисодӣ ва ҳадафҳои стратегии рушд барои давраи то соли 2030 – таъмини истиклолияти энергетикӣ ва самаранок истифода намудани неруи барқ, баромадан аз бунбасти коммуникатсионӣ ва табдил додани кишвар ба кишвари транзитӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ ва дастрасии аҳоли ба ғизои хушсифат, саноатикунони босуръати кишвар ва васеъ намудани шуғли пурмаҳсул муқаррар гардида, пурра ба Ҳадафҳои рушди устувор (ҲРУ) мутобикат менамоянд ва дар сатҳи миллий ва маҳаллӣ роҳандозӣ карда шудаанд.

206. СМР-2030 ба сифати стратегияи асосии кишвар баромад менамояд, ки дар заминаи он интизориҳо барои милликунони ҲРУ дар кишвар бунёд ёфтаанд. Татбиқи бевоситаи ҲРУ дар давраи то соли 2030 иҷрои афзалиятҳо ва ҳадафҳои дар барномаҳои миёнамуҳлати панҷсолаи рушд ва ҳамчунин дар стратегияи рушди соҳаҳо ва минтақаҳо гузошташударо таъмин менамояд.

207. Ҳамгирии ҲРУ ба сиёсати миллии рушд имкон медиҳад, ки Тоҷикистон афзалиятҳои сиёсати иҷтимоию иқтисодии худро дар самти паст кардани сатҳи камбизоатӣ ва нобаробарии иҷтимоӣ, рушди минбаъдаи сармояи инсонӣ, самаранок истифода намудани захираҳои табиӣ, таъмини гуногунсатмӣ ва рақобатпазирии иқтисодиёти миллий, рушди саноатию инноватсионии кишвар, ҳифзи муҳити зист, рушди мутаваззини минтақаҳо самаранок татбиқ намояд. Чунин муносибати маҷмӯӣ барои баланд бардоштани некуаҳолии гуруҳҳои осебпазири аҳоли имконият фароҳам оварда, ҳассосият ва изтиробии онҳоро аз ҳавфи офатҳои табиӣ, бӯхронҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва экологӣ коҳиш медиҳад. Бо мақсади риояи принципи асосии ҲРУ – «Касеро қанор нахоҳем гузошт» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ташаққули низоми миллии мониторинг ва арзёбӣ вобаста ба масъалаҳои маҳаллигардонии ҲРУ таваҷҷуҳи хоса дода шудааст. Дар иртибот ба ин, ҷиҳати ҷалби бештари захираҳои назаррас аз сарчашмаҳои гуногун барои амалӣ намудани барномаҳо ва стратегияҳои вобаста ба татбиқи ҲРУ тавсеаи ҳамкориҳо ва шарикӣ дар сатҳи минтақавӣ ва байналмилалӣ, аз ҷумла дар асоси фаъолгардонии ҳамкориҳо ҷиҳати мусоидат ба рушди кишварҳои рӯ ба инкишоф ва маҳсури ба хушкӣ мувофиқи мақсад мебошад.

208. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҳайати MAPS вобаста ба мутобикати ҲРУ бо стратегияҳо ва барномаҳои рушди кишвар АМФ гузаронид. Муайян карда шуд, ки дар ду ҳуҷҷати стратегии миллии кишвар СМР-2030 ва БМР 2016–2020 қариб 64 фоизи ҲРУ инъикоси худро ёфтаанд.

209. Арзёбии 10 стратегияи миллий ва барномаҳои соҳавии рушди кишвар дараҷаи ҳамгириро дар сатҳи 78 фоиз нишон дод. Таҳлили вазифаҳои ҳадафҳои бисёрсоҳавии ҲРУ имкон дод, ки харита/тафсири Тоҷикистон дар ҳошияи мутобикати стратегияҳо ва барномаҳои рушди кишвар ба ҲРУ таҳия карда шавад.

210. Сатҳи баланди мутобиқат дар чунин ҳадафҳо ба монанди ҲРУ 2 (гуруснағӣ, нимгуруснағӣ – 80 фоиз), ҲРУ 3 (саломатӣ – 100 фоиз), ҲРУ 4 (маориф – 100 фоиз), ҲРУ 5 (гендерӣ – 100 фоиз), ҲРУ 6 (дастрасӣ ба оби тозаи нӯшиданӣ, санитарӣ ва гигиенӣ – 100 фоиз), ҲРУ 7 (энергия – 100 фоиз), ҲРУ 8 (рушд ва ҷойҳои корӣ – 100 фоиз), ҲРУ 9 (инфрасохтор ва саноатикунонӣ – 100 фоиз), ҲРУ 11 (шаҳрҳо ва минтақаҳои аҳолинишин – 86 фоиз), ҲРУ 13 (тағйирёбии иқлим – 100 фоиз) ва ҲРУ 15 (захираҳои замин – 78 фоиз) муайян карда шуданд.

211. Сатҳи миёнаи мутобиқатӣ дар чунин соҳаҳои афзалиятнок, ба монанди: ҲРУ 1 (камбизоатӣ – 60 фоиз), ҲРУ 10 (нобаробарӣ – 71 фоиз), ҲРУ 16 (ҷомеаи фарогир – 70 фоиз) ва ҲРУ 17 (ҳамкориҳо – 63 фоиз) муайян карда шуданд.

212. Сатҳи заифӣ (ифоданашудаи) мутобиқат дар ҲРУ 12 (истеъмол ва истехсолот – 38 фоиз) ошкор гардид.

213. Харита-тафсири Тоҷикистон аз нуқтаи назари мутобиқати стратегияҳо ва барномаҳои рушди кишвар ба ҲРУ моҳиятан тафсири натиҷаҳои интизорӣ ва уҳдадорихо оид ба татбиқи ҳадафҳо ва вазифаҳои стратегияҳо ва барномаҳои соҳавӣ ва минтақавӣ рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи ҲРУ ба ҳисоб мераванд. Айни замон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои мониторинги татбиқи ҲРУ «Харитаи роҳ» таҳия гардидааст, ки он аз 37 зерқисмат иборат мебошад.

214. Ҳарчанд дар вақти қабули БМР 2016–2020 индикаторҳои арзёбии рушд дар доираи ҲРУ дар сатҳи милли роҳандозӣ нашуда, расман низоми индикаторҳои таъмини рушди устувор ҳанӯз мавҷуд набуд, вале дар ҷараёни татбиқи барнома тадбирҳои зарурӣ дар ин самт ба роҳ монда шуданд.

215. Мутобиқи ҳисоботи солони Bertelsmann/SDSN Тоҷикистон аз рӯи шохис ва маҷмуи нишондиҳандаҳои ҲРУ дар соли 2019 дар байни 162 кишвари таҳқиқшаванда ҷои 71-умро ишғол намуд. Арзёбии Тоҷикистон 69,2 ҳолро бо назардошти ба даст овардани 69,2 фоизи натиҷаҳои беҳтарини имконпазир ба ҳисоби миёна аз рӯи 16 ҲРУ (ҲРУ 14 – «Нигоҳдории экосистемаҳои укёнусҳо» дар Тоҷикистон татбиқ намешавад) ташкил медиҳад.

Эзоҳ:

– сатҳи баланди мутобиқат нишон медиҳад, ки дар ҳуччати банақшагирии милли вазифаҳои мақсаднок мавҷуданд, ки ба вазифаҳои ҲРУ дар матн, миқёс ва мақсадҳо мувофиқ мебошанд ва нишондиҳандаҳои арзёбии пешравии онҳо муайян карда шудаанд;

– сатҳи миёнаи мутобиқат нишон медиҳад, ки дар ҳуччати банақшагирии милли вазифаҳои мақсаднок мавҷуданд, ки ба вазифаҳои ҲРУ мувофиқ мебошанд, аммо фарогирии соҳавӣ нопурра ё нишондиҳандаҳои арзёбии пешравии онҳо муайян карда нашудаанд;

– сатҳи заифи мутобиқат маънои онро дорад, ки дар ҳуччати банақшагирии милли вазифаҳои мақсаднок мутобиқ ба вазифаҳои ҲРУ мавҷуд нестанд.

216. Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қомебиҳои назаррас дар татбиқи ҲРУ 13 «Мубориза бо тағйирёбии иқлим» – 96,2 ҳол, ҲРУ 4 «Таҳсилоти босифат» – 96 ҳол, ҲРУ 7 «Энергияи дастрас ва тоза» – 91,9 ҳол, ҲРУ 1 «Бартарафнамоии камбизоатӣ» – 86,3 ҳол ноил шудааст. Инчунин пешравиҳо дар татбиқи ҲРУ 2 «Гуруснагии сифрӣ» ва ҲРУ 3 «Саломатӣ ва некуаҳволӣ» – 47,2 ҳол, ҲРУ 9 «Саноатикунонӣ, инноватсия ва инфрасохторҳо» – 9,6 ҳол ба назар мерасанд.

217. Номгӯи нишондиҳандаҳои глобалӣ (E/CN.3/2019/2, Annex II) оид ба қомебшавӣ ба ҲРУ, ки моҳи март соли 2019 дақиқ карда шуда буд, 244 индикаторро дар бар мегирад. Бо назардошти индикаторҳои такроршуда шумораи онҳо 232 ададро ташкил дода, аз ин 202 нишондиҳанда мувофиқи гуруҳбандии сесатҳа дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда мешаванд:

– сатҳи I – 102 нишондиҳандае, ки оид ба онҳо маълумоти дастрас мавҷуданд;

– сатҳи II – 63 нишондиҳандае, ки вобаста ба онҳо методологияи миллии дахлдорро таҳия кардан зарур аст;

– сатҳи III – 37 нишондиҳандае, ки таҳияи онҳо аз омода кардани методологияи глобалӣ вобастагӣ доранд.

218. Аз ин 202 индикатори имконпазир 161 индикатори ҶРҮ бевосита вазорату идорахое, ки дар мониторинг ва арзёбии ҶРҮ масъуланд, қарор доранд. Вобаста ба ин муттаҳид кардани саъю талошҳо чиҳати арзёбии индикаторҳо ва таъмини дастрасии васеъ ба маълумот дар ояндаи миёнамуҳлат муҳим боқӣ мемонанд.

219. Дар назар аст, ки дар давоми солҳои 2021–2025 дастрасӣ ба маълумот тибқи нишондиҳандаҳои сатҳи 1 баланд мегардад. Айни замон дастрасӣ ба онҳо на зиёда аз 25 фоизро ташкил медиҳад.

220. Амалҳои глобалӣ дар самти таҳияи маҷмӯи нишондиҳандаҳои сатҳи миллӣ ва минтақавии ҶРҮ, гурӯҳбандии онҳо аз рӯи чинс ва синну сол ва ҳамчунин таъсис додани низоми миллии ҳисоботдиҳии устувор ва дастрас барои пешниҳоди маълумоти омӯрӣ вобаста ба мониторинги татбиқи ҶРҮ фаъол гардонидани мешаванд. Дар баробари ин, ҳамоҳангии сатҳи глобалӣ ва миллӣ бо назардошти дар солҳои 2020 ва 2025 ба нақша гирифта шудани таҷдиди низоми нишондиҳандаҳои ҶРҮ дар сатҳи глобалӣ муайян карда мешавад.

221. Айни замон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон корҳо оид ба мушаххас намудани ҳадафҳо ва вазифаҳои ҶРҮ бо назардошти низоми миллии нишондиҳандаҳои рушди устувор ба роҳ монда шуда, равандҳои ворид намудан ва баҳисобгирии ҳатмии ҶРҮ дар барномаҳои миллӣ, соҳавӣ ва минтақавӣ, ки милликунонии онҳоро мушаххас менамояд, оғоз шуданд.

222. Дар оғози соли 2021 раванди ташаккули низоми миллии нишондиҳандаҳои рушди устувор ба анҷом мерасад, ки барои ворид намудани онҳо ба низоми миллии мониторинг ва банақшагири имконият фароҳам меорад. Бо вучуди ин, на ҳамаи ҳадафҳо ва вазифаҳои ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар ва ҶРҮ метавонанд дар як сатҳ ва дар як вақт иҷро шаванд, ки муайян ва фаъолгардонии тадбирҳои афзалиятнокро оид ба тезонидани татбиқи онҳо пешбинӣ менамоянд. Тадбирҳои мазкур суръати яке аз дастовардҳо ё маҷмӯи ҶРҮ дар кишварро баланд бардошта, ба татбиқи маҷмӯи ҳадафҳо ва вазифаҳои афзалиятноки дар СМР-2030 пешбиниғардида мусоидат менамоянд. Дар байни тадбирҳои бешумор чиҳати таъмини татбиқи босуръати ҶРҮ чаҳор афзалият ба хусусиятҳои хоси миллии рушди устувори Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошанд:

1) таъмини амнияти энергетикӣ ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои энергетикӣ. Татбиқи лоиҳаҳои афзалиятноки энергетикӣ кишвар имконият медиҳад, ки барои таъмини сифати инфрасохтор, саноатикунонӣ ва инноватсияҳо (ҶРҮ 9), дастрасии васеъ ба сарчашмаҳои арзон, боэътимод, устувор ва муосири энергия заминаҳои устувор гузошта шаванд (ҶРҮ 7);

2) рушди баробар ва маҷмӯи минтақаҳои (худудҳои) кишвар. Ин тадбир ҳамчун яке аз афзалиятҳои рушд дар СМР-2030 муайян гардида, нишондиҳандаи муҳими арзёбии ислоҳоти татбиқшуда дар кишвар ба ҳисоб меравад. Дар ҳуҷҷати стратегии кишвар рушди маҷмӯи минтақаҳо (худудҳо) ҳамчун нуқтаи ниҳонии талошҳои ҳукумат дар самти ноил гардидан ба ҳадафҳои стратегии рушд дар назар дошта шудааст;

3) масъалаҳои гендерӣ, ки ҳамчун нишондиҳандаи мақсаднок дар СМР-2030 ва афзалияти байнисоҳавии рушд дар барномаҳои миёнамуҳлат муайян карда шудааст. ҶРҮ 5 ҳамчун ҳадафи мустақили таъмини баробарии гендерӣ баромад мекунад, ва дар миқёси глобалӣ сармоягузори ба тавсеаи ҳуқуқҳо ва имкониятҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва сиёсии занон ва духтарон, ҳамчун тадбири муҳими вусъат бахшидани татбиқи ҶРҮ бо назардошти самараи фузунсозӣ (мултипликативӣ) муайян шудааст;

4) истифодаи неруи ҷавонон бояд барои ба даст овардани ҳадафҳои стратегии СМР-2030 ва татбиқи ҶРҮ дар кишвар саҳми сазовор гузорад. Ҷавонони муосир дар соли 2030 ҳиссаи назарраси аҳолии қобили меҳнатро ташкил медиҳанд. Ҷавонон бояд унсури ҷудонопазири таҳия, амалисозӣ ва арзёбии нақшаҳо ва стратегияҳое бошанд, ки ба ҳаёти онҳо таъсир мегузорад.

223. Қадами нахустин дар ин самт дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 аз ҷониби Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо эълон намудани соли 2017 ҳамчун «Соли ҷавонон» дар кишвар гузошта шуд. Ин ташаббус нишон

дод, ки неруи созанда ва ташаббускорию насли чавон воқеан ҳам боигарии бузурги Тоҷикистон аст. Ба манфиати ин гурӯҳи аҳоли, аз ҷумла барои духтарон ва занон ҷойҳои корӣ, махсусан берун аз баҳши кишоварзӣ бояд дастрас бошанд. Ҷавонон низ дар навбати худ бояд дар сатҳи зарурӣ соҳибмаълумот ва тахассусманд бошанд. Бинобар ин мавқеи сармояи инсонии ин гурӯҳи аҳоли дар БМР 2021–2025 барои татбиқи маҷмуи ҲҶУ ҳамчун унсури калидии кишвар муҳим арзёбӣ мегардад.

§10. Параметрҳои мақсадноки СМР-2030: зарурият ва муҳимияти таҷдиди онҳо бо дарназардошти ҲҶУ

224. Дар СМР-2030 қайд карда шудааст, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол бо назардошти мониторинг ва арзёбии тағйирот дар бозори ҷаҳонӣ ва таъсири онҳо ба соҳаҳои гуногуни иқтисоди миллӣ муқаррароти стратегии СМР-2030-ро тақмил медиҳад.

225. Аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон эълон гардидани ҳадафи ҷоруми стратегии миллӣ – саноатикунонию босуръати кишвар барои комёб шудан ба параметрҳои мақсадноки СМР-2030 тақони ҷиддӣ мебахшад.

226. Дар СМР-2030 се ҳадафи миллии стратегии рушд ва як ҳадафи стратегии фарогири байнибахшӣ – васеъ намудани шӯғли пурмахсул, ки дар маҷмӯъ ба баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардуми кишвар равона карда шудаанд, бо ҳадафи ҷоруми миллӣ зич алоқаманд мебошанд. Ҳамзамон, ноил шудан ба ҳадафи ҷоруми миллӣ ба ташаккули саноати миллии рақобатпазир ва дар заминаи он баланд бардоштани тамоми соҳаҳои иқтисодии миллӣ ба сатҳи сифатан нав равона карда мешавад.

227. Тавассути ба даст овардани ҳадафҳои гузашташуда Ҳукумати кишвар азми қатъӣ дорад, ки Ҳадафҳои рушди устуворро дар сатҳи миллӣ татбиқ намуда, уҳдадорҳои дар ин самт ба зимма гирифтаро иҷро кунад.

228. Таҷрибаи кишвар дар татбиқи БМР 2016–2020 ҳамчун марҳилаи аввали татбиқи СМР-2030 нишон медиҳад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти татбиқи ҲҶУ мавқеи хубро касб намудааст.

229. Ба анҷом расидани сохтмони лоиҳаҳои афзалиятноки гидроэнергетикӣ ва истифодаи самараноки захираҳои обӣ-энергетикӣ имкон медиҳанд, ки амнияти энергетикӣ кишвар таъмин гардида, иқтисоди энергетикаи «сабз» боз ҳам баланд бардошта шавад ва барои ҳалли ҳадафҳои мушаххаси ҲҶУ 9 ва ҲҶУ 7 заминаи устувор гузашта шаванд.

230. Истиқлолияти энергетикӣ барои рушди иҷтимоӣ бинобар масъалаҳои аз байн бурдани камбизоатӣ (ҲҶУ 1), саломатӣ ва некуаҳволӣ (ҲҶУ 3), баробарии гендерӣ (ҲҶУ 5) ва таъмини дастрасии умум ба сарчашмаҳои арзон, бозғатимод, устувор ва муносири энергия (ҲҶУ 7) аҳамияти муҳим дорад. Бо вуҷуди ин, робитаи миёни энергетика ва рушди иҷтимоӣ худ аз худ ба миён намеояд.

231. Тағйироти речаҳои гидрологӣ дар натиҷаи тағйирёбии иқлим (ҲҶУ 13) метавонад ба устувории дарозмуҳлат ва зарурияти истифодаи дигар сарчашмаҳои барқароршавандаи энергия таъсир расонида, ҷиҳати таъмини мувозинати энергетикӣ (ҲҶУ 7) нақши муҳим бозад.

232. Афзалиятнокии таъмини амнияти озуқаворӣ ва дастрасии аҳоли ба ғизои хушсифат барои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хошияи ҲҶУ ҳамчунин возеҳу равшан аст. Ноил гардидан ба ҳадафи мазкур барои таъмини аҳоли бо ғизои кофӣ ва босифат, ки ҳаёти солимӯ бардавом, фаъолнокии ҷисмонӣ ва зиндагии шоистаи аҳолиро таъмин менамояд, нақши халқунанда дорад.

233. Шарҳи татбиқи БМР 2016–2020 нишон дод, ки Ҳукумати ҷумҳурӣ таъмини амнияти озуқавориро ҳамчун унсури калидӣ барои ҳалли масъалаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ кишвар, минтақаҳо ва оила меҳисобад.

234. Дар ин радиф айни замон мушкилот дар ҷор самти бузург ба назар мерасанд:

- 1) баҳши тандурустӣ;
- 2) паст кардани сатҳи камбизоатӣ;

3) баҳши кишоварзӣ;

4) ҳифзи иҷтимоӣ.

235. Бо назардошти уҳдадорӣҳои байналмилалӣ Тоҷикистон вобаста ба ҲҶУ дар марҳилаи дуҷуми татбиқи СМР-2030, яъне БМР 2021–2025 идома додани пайгирии принципи фарогирӣ, ки ба инобат гирифтани эҳтиёҷот ва фарогирӣи ҳамаи гурӯҳҳои аҳоли (мутобиқи чинс, синну сол, маъҷубӣ, вазъи иҷтимоӣ, маҳали истиқомат, мансубияти этникӣ ва ғайраҳо) дар раванҷҳои рушдро пешбинӣ менамояд, мувофиқи мақсад мебошад.

236. Рушди инфрасохтори нақлиётӣ коммуникатсионӣ пайваста дар мадди назари Ҳукумати ҷумҳурӣ қарор дорад. Бидуни ҳалли масъалаҳои нақлиёт ва рушди бозори телекоммуникатсия ба даст овардани дигар ҳадафҳои стратегии рушди кишвар ва ҲҶУ бениҳоят мушкул мебошад.

237. Шарҳи татбиқи БМР 2016–2020 нишон дод, ки давом додани фаъолият дар самти ҳамгироии долонҳои наздисарҳадӣ ва миллии нақлиётӣ ва коммуникатсионӣ, зиёд кардани боркашонӣ ва мусофиркашонӣ аз рӯи намудҳои нақлиёте, ки бевосита ба нишондихандаҳои ҲҶУ тааллуқ доранд, таъмини ҳамлу нақли солонаи нақлиётӣ байни шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва васеъ намудани дастрасӣ ба хизматрасониҳои телекоммуникатсионӣ, ки ҳамзамон ба вазифаҳои ҲҶУ ҷавобгӯ мебошанд, зарур аст.

238. Дар раванди татбиқи сиёсате, ки барои комёб шудан ба ҳадафи чоруми милли–саноатикунони босуръат равона гардидааст, дар давраи миёнамуҳлати минбаъда мониторинги пайвастаи чунин индикаторҳои ҲҶУ 9 муҳим ва зарур мебошанд, ба монанди:

- маҳсулоти софи саноати коркард ба сари аҳоли (бо ҳисоби доллар);
- ҳиссаи маҳсулоти софи саноати коркард нисбат ба ММД;
- ҳиссаи арзиши иловашудаи маҳсулоти саноатии соҳаҳои сатҳи миёнаи технологӣ ва баланди технологӣ дар ҳаҷми умумии арзиши иловашудаи маҳсулоти соҳаҳои саноатӣ;

- ҳиссаи шуғл дар саноати коркард нисбат ба шуғли умумӣ;
- вазни қиёсии маҳсулоти инноватсионӣ (шаклҳои мувофиқи ҳисоботӣ ҳоло дар ҷумҳурӣ мавҷуд нест);

- коэффитсиенти фаъолнокии инноватсионии корхонаҳо;

- ҳаҷми инноватсияҳои технологӣ, маркетингӣ, ташкилӣ ва экологӣ.

239. Ин нишондихандаҳо имконияти тавсифи вазъи нисбатан пурраи рушди саноати кишварро дар қиёс бо кишварҳои тамоми ҷаҳон дар ҳошияи ҲҶУ ва таҳияи тадбирҳои оид ба рушди минбаъдаи он фароҳам меоранд.

240. Баҳши молиявӣ ҳамчун низоми иборат аз ҷузъҳои ба ҳам зич алоқаманд ва мутавозин бояд унсури муҳими рушди иқтисоди миллии гардад. Вобаста ба ин, таҷдиди назари параметрҳои мақсадноки СМР-2030 бо тағйир додани афзалиятҳо дар рушди бахшҳои дахлдори низоми молиявӣ алоқаманд мебошанд. Бинобар ин дар давраи миёнамуҳлати минбаъда ба рушди баҳши суғурта, махсусан суғуртаи дарозмуҳлати ҳаёт, суғуртаи ҳатмии тиббӣ, барномаи нафақаи андӯхташаванда ва фаъолгардонии бозори такрорӣи коғазҳои қимматнок бояд афзалияти баланд дода шавад. Ҳамчунин, афзалият бояд ба рушди бозори муҳлатноки асёр ва солимгардонии баҳши бонкӣ дода шавад.

241. Натиҷаҳои таъсири саноатикунони босуръат ба раванҷҳои демографиро дар кишвар дар 5–10 соли наздик воқеан эҳсос намудан мумкин аст. Вазифаҳои дар СМР-2030 муқарраргардида оид ба тавсеаи шуғли пурмахсул муҳимияти худро дар давраи минбаъдаи миёнамуҳлати рушд низ нигоҳ медоранд. Ҳамзамон, тавачҷуҳи хоса бояд ба тақвияти унсури инноватсионии шуғл ва баланд бардоштани суръати афзоиши маҳсулнокии меҳнат аз суръати афзоиши музди меҳнат дода шавад. Дар маҷмӯъ, параметрҳои мақсадноки СМР-2030 оид ба ҳадафи стратегии байнисоҳавӣ – васеъ намудани шуғли пурмахсул тағйир намеёбанд.

242. Дар параметрҳои мақсадноки СМР-2030 дар самти истифода бурдани принципҳои мониторинг ва омори иқтисоди «сабз», ки бояд дар ҳамаи барномаҳои рушди асосии бахшҳо, соҳаҳо ва минтақаҳо ва ҳамчунин дар қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии дигар ба инобат гирифта шаванд, тавачҷуҳи хоса зохир намудан зарур аст.

243. Бо назардошти таъмин гардидани рушди босубот ва муаммоҳои нави рушд параметрҳои мақсадноки СМР-2030 бояд таҷдиди назар карда шаванд.

244. Параметрҳои мақсаднок бояд ба тавсеаи имкониятҳои рушди сармояи инсонӣ тавассути таъмини дастрасии васеъ ба хизматрасониҳои босифати тиббӣ ва таълимӣ дар ҳамаи сатҳҳо, бунёди инфрасохтори зарурӣ, ташаккули заминаи иқтисоди рақамӣ, омода намудани кадрҳои соҳибхтисос дар соҳаҳои илмҳои дақиқу табиатшиносӣ ва муттасилии таълим дар тамоми давраи ҳаёт нигаронида шаванд.

245. Равандҳои муосир ва ҳалли вазифаҳои стратегӣ дар самти комёб шудан ба ҶРҮ дар соҳаи тандурустӣ ва маориф зарурати эҷоди нигоҳи навро ба миён овардааст.

246. Фаъолият дар ин самт бояд тадбирҳои воқеии дастгирии таҳким додани низоми кумаки аввалияи тиббию санитарӣ, таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, низоми мониторинг ва иттилоотро дар бар гирад, то ки эҳтиёҷоти соҳа ва ҷомеа ба инобат гирифта шуда, механизми иштироки ҷомеаи шаҳрвандӣ ва бахши хусусӣ дар ин равандҳо рушд ёбанд.

247. Дар барномаи навбатии миёнамуҳлати рушд афзалиятҳои миллӣ дар самти волоияти қонун бо мақсади бештар наздик намудани он ба ҳадафҳо ва вазифаҳои глобалие, ки аз ҶРҮ 16 бармеоянд, бояд таҷдиди назар шаванд. Бинобар ин дар БМР 2021–2025 масъалаи ташкил додани платформаи муколамаи иҷтимоӣ баёни намоёндагони мақомоти давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба волоияти қонун ва дастрасӣ ба ҳифзи ҳуқуқ ҳамчун натиҷаи таъсиррасони такмилдиҳандаи қонунгузорӣ ва таҷрибаи ҳуқуқэҷодкунӣ зарур арзёбӣ мегардад.

248. Мушоҳидаҳо тасдиқ менамоянд, ки дар натиҷаи таъсири бемории сироятии COVID-19 заноне, ки бо меҳнати каммаош, хатарнок ва ғайрирасмӣ машғуланд, бахусус занони деҳотии аз кумаки шавҳари муҳочирашон маҳрумшуда, бо вазъияти мушкили ҳаётӣ рӯ ба рӯ шуданд. Сарбории қонун бо меҳнати хонагӣ, махсусан дар оилаҳои бемордошта, ки вазифаи нигоҳубин асосан ба зиммаи қонун вогуздор мегардад ва ҳамзамон таваккали гирифта шуданашон ба вирус зиёд аст, хело афзоиш ёфтааст. Қонун, ки 70 фоизи қормандони соҳаҳои тандурустӣ ва бахши иҷтимоиро ташкил медиҳанд, ба ғайр аз тавакқалҳои гирифта гардидан бо вирус, шохиди ғавти мизочон ва ҳамқорон гардида, муқталлои изтиробии равонӣ мегардад.

249. Дар ҳолати татбиқ шудани чораҳои қарантинӣ мавҷуд набудани қор, баста гардидани мақтабҳо ва боғчаҳои бачагона изтиробҳои иловагӣ ва сарбориро дар оила ба вуҷуд оварда, эҳтимолияти зӯрварии шаҳвонӣ ва маиширо баланд меқунанд. Мутаносибан қанбаҳои гендерии пандемия дар барномаи миёнамуҳлати нав инқунин ба инобат гирифта мешаванд.

250. Вазъи дар иқтисодиёти Тоҷикистон ва ҳамқунин дар иқтисодиёти қаҳон дар натиҷаи таъсири пандемияи COVID-19 баамаломадаро ба назар гирифта, Ҳуқумат барои татбиқи нақшаҳои стратегие, ки дар БМР 2021–2025 дарқ гардидаанд, қиҳати сафарбар қардани тамоми захираҳои мавҷуда қаҳду талошҳои зиёд равона хоҳад қард.

251. Пеш аз қама, қамоҳангсозии амалҳо оид ба пайваста гузаронидани мониторинги индикаторҳои захираҳои молиявӣ бо мақсади пайгирӣ намудан ба мушкилиҳои бавуҷудода дар таъмини молиявии қорабиниҳои банақшагирифташуда, сари вақт қабул намудани қарорҳои зарурии асоснокқардашудаи барои ислоҳи амалҳо равона қарда шуда тақвият бақшида мешаванд. Дар иртибот ба ин, сафарбар қардани хароқот бояд бо назардошти қассосияти гендерӣ анқом дода шуда, афзалиятқоро дар самти қоҳиш додани ноқаробарии гендерӣ инъикос намояд.

3. ТАЪМИНИ УСТУВОРИИ МАКРОИҚТИСОДӢ: ҲАДАФҲО, АФЗАЛИЯТҲО ВА СЕНАРИЯҲО

§1. Тадбирҳои превентивӣ, индустриалӣ, инноватсионӣ – рушди устувор ва муаммоҳои нав

252. Принсипҳои рушди превентивӣ, индустриалӣ ва инноватсионӣ, ки дар СМР-2030 муқаррар гардидаанд, чиҳати истифодаи минбаъда дар низоми банақшагириӣ ва идоракунии стратегияи рушди иҷтимоию иқтисодии Тоҷикистони дорои иқтисодиёти хурди кушода бамаврид ва муносиб будани худро собит сохтанд.

253. Таҷрибаи давраи аввали татбиқи СМР-2030 нишон дод, ки самаранокии банақшагириӣ ва идоракунии стратегия аз дараҷаи ҳамоҳангсозӣ дар сатҳи давлатӣ, соҳавӣ ва минтақавӣ вобаста мебошад. Сатҳи нокифояи ҳамгирии низоми банақшагирии стратегия, татбиқи барномаҳои рушди соҳавӣ ва минтақавӣ бо раванди банақшагирии бучетӣ ҳамчун масъалаи ҳалталаб боқӣ мемонад.

254. Принсипи превентивӣ ва ё пешбини (коҳишдиҳии) осебпазирии рушди оянда бо тағйирёбии бошиддати вазъи геосиёсӣ, геоиқтисодӣ ва технологияи ҷаҳони муосир алоқаманд мебошад, ки дар назди давлат зарурати таъмини рушди босуботи иқтисодӣ, паст кардани осебпазирии иқтисодиёти кишвар аз таҳдидҳои беруна ва дохилро ба миён мегузорад.

255. Дар соли 2015 аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Нақшаи чорабиниҳо оид ба пешгирии таъсири ҳавфҳои эҳтимоли ба иқтисодиёти миллӣ» ба тасвиб расид, ки панҷ самти асосиро фаро гирифта буд, аз ҷумла:

- 1) таъмини устувори нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ;
- 2) пешбурди сиёсати пулиро қарзӣ;
- 3) таъмини самаранокӣ ва шаффофияти фаъолияти бахши давлатӣ;
- 4) тақвияти ҳифзи иҷтимоӣ ва шуғли аҳоли;
- 5) беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ ва мусоидат ба рушди соҳибкорӣ.

256. Бо назардошти вазъи дар солҳои 2016–2017 баамаломата, ҷораҳои пешгирикунанда барои таъмини устувори макроиқтисодӣ ва суботи молиявӣ, нигоҳдории сатҳи муътадили нархҳо ва қурби пули миллӣ, баланд бардоштани сатҳи эътимоднокии низоми бонкӣ, тақвияти раванди ҷалби сармоя ба соҳаҳои иқтисодиёт, дарёфти самтҳои гуногуни муҳочирати меҳнатӣ ва коҳиши шуғли ғайрирасмӣ, беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳо равона шуда буданд.

257. Иловатан солҳои 2018–2019 қорҳо дар ин самт идома ёфта, бо мақсади тақвият бахшидан ба ҳамоҳангсозии фаъолияти вазорату идораҳо дар амалишавии сиёсати пешгирикунандаи иҷтимоию иқтисодӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 ноябри соли 2018, №557 «Дар бораи Нақшаи чорабиниҳо оид ба ҳамоҳангсозии татбиқи сиёсати макроиқтисодӣ ва пешгирии таъсири ҳавфҳои эҳтимоли ба иқтисоди миллӣ» қабул карда шуд.

258. Нақшаи мазкур се самти асосиро фаро гирифт, аз ҷумла устувор нигоҳ доштани нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, таъмини устувори фаъолияти корхонаҳои давлатӣ ва бонкҳои алоҳида, тақвият додани фаъолият дар самти беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ ва рушди соҳибкорӣ.

259. Бо мақсади баррасии масъалаҳо вобаста ба суботи молиявӣ, ошкор намудани ҳавфҳои эҳтимоли ва таъсири бухронҳои ҷаҳонии молиявӣ ба иқтисоди миллӣ дар ҷумҳурӣ мақоми доимоамалкунандаи машваратии байниидоравӣ – Шӯрои миллӣ оид ба суботи молиявӣ таъсис дода шуд, ки дар сурати ба миён омадани вазъияти бухронӣ ё ҳолатҳои харобиовари пешгӯинашаванда, аз ҷумла ҳолатҳои фавқулода он бояд ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон нақшаи рафъи оқибатҳои эҳтимоли ва роҳҳои ҳалли масъалаҳоро дар шароити мазкур ҳамчун мақоми ваколатдор пешниҳод намояд.

260. Соли 2020 дар шароити таъсири манфии бемории сироятии COVID-19 Ҳукумати ҷумҳурӣ «Нақшаи чорабиниҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пешгирӣ ва кам кардани таъсири хавфҳои эҳтимолии коронавирус дар ҷаҳон ба иқтисоди миллӣ»-ро қабул намуд ва моҳи июни соли 2020 Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии таъсири бемории сироятии COVID-19 ба соҳаҳои иҷтимоӣ ва иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба имзо расид, ки дар он вазифаҳои мушаххас бо назардошти вазъи ҷорӣ оид ба паҳншавии бемории нави сироятӣ дар давраҳои кӯтоҳмуҳлат ва дарозмуҳлат гузошта шуда, имтиёзҳои андозиву қарзӣ ва кумаки молиявӣ ба соҳаҳои муайян ва қишри осебпазири ҷомеа пешбинӣ гардиданд.

261. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 вобаста ба истифодаи чораҳои пешгирикунанда дар самти таъмини устувории рушд дар шароити таъсири манфии омилҳои беруна ва дохилӣ таҷрибаи кофӣ андухта шуд. Бинобар ин дар БМР 2021–2025 қавӣ гардонидани иқтидорҳои муқовиматӣ ба таҳдидҳои глобалии рушд ҳамчун вазифаи асосӣ муайян шудааст.

262. Дар БМР 2021–2025 вобаста ба таъсири хавфҳои эҳтимоли ба иқтисоди миллӣ ва захираву имкониятҳои мавҷудаи кишвар рушди иҷтимоӣ ва иқтисодии Тоҷикистон дар се сценарияи пешбинӣ шуд, ки бо ҳадафҳои СМР 2030 ҳамоҳанг мебошанд.

263. Дар сценарияҳои пешбинишудаи рушд вазъи тағйирёбанда ва пешгӯинашавандаи иқтисоди ҷаҳонӣ бинобар паҳншавии бемории сироятии COVID-19, низоъҳои тижоратӣ байни кишварҳои абарқудрат, ноустувории нархҳо дар бозорҳои ҷаҳонӣ, ҳолати кунунии иқтисоди шарикони тижоратӣ, оқибатҳои тағйирёбии иқлим ва дигар омилҳои дохилӣ ва беруна ба назар гирифта шуданд.

264. Амалишавии ҳадафи ҷоруми миллӣ - саноатикунони босуръати кишвар баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳо ва рақобатпазирии иқтисоди миллиро пешбинӣ намуда, дар се сценарияи соҳаҳои воқеии иқтисодиёт, бахусус саноат ва кишоварзӣ, инчунин афзоиши ҳаҷми сармоягузориҳо ҳамчун заминаи асосии таъмини рушд баромад мекунад.

265. Таҳқиқи имкониятҳо ва дарёфти манбаъҳои нави рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон асоси нишондиҳандаҳои воқеъбинона ва шиддатнок дар сценарияҳои пешбинишударо ташкил дод. Ин имкониятҳо дар бахши алоҳидаи БМР 2021–2025 дарҷ гардидаанд.

266. Сценарияҳои рушди БМР 2021–2025 ба параметрҳои калидии рушди иқтисодӣ, ки дар СМР-2030 муқаррар шуда буданд, асос ёфтаанд. Ҳадафи асосии таҳияи сценарияҳо ин нишон додани алоқамандӣ байни рушди миёнамуҳлати иқтисодӣ ва имкониятҳои маблағгузори он ба ҳисоб меравад.

267. Асоси таҳияи сценарияҳои БМР 2021–2025-ро омилҳои зерин ташкил медиҳанд:

- ҳадафу афзалиятҳои Ҳукумати кишвар;
- тамоюлҳои демографӣ;
- афзоишҳои ҳиссаи саноат дар сохтори ММД;
- имкониятҳои сармоягузорӣ;
- манбаъҳои нави рушд;
- тағйирнопазирии ҳиссаи маблағгузорӣ ба бахши иҷтимоӣ нисбат ба ММД;
- таъсири омилҳои манфии беруна, бахусус пандемияи коронавирус COVID-19.

268. Нишондиҳандаҳои асосии мақсадноки БМР 2021–2025 дар асоси моделҳои муносири макроиқтисодӣ, аз ҷумла модели мувозинати макроиқтисодӣ (Revised Minimum Standart Model – Extended (RMSM-X)), модели мувозинати умумӣ (General Equilibrium Modeling) ва ҳамчунин дар асоси дурнамои нишондиҳандаҳои вазорату идораҳои соҳавӣ барои давраи миёнамуҳлат ҳисоб карда шудаанд.

269. Низомии муодилаҳо дар моделҳои мазкур дар асоси мафҳумҳои стандартии макроиқтисодӣ ва концепсияи Низомии ҳисобҳои миллӣ (НҲМ) таҳия карда шудаанд. Ҳамзамон, асоси модели рушди иқтисодиёти миллиро барои панҷ соли наздик сценарияи индустриалии дар СМР-2030 дарҷгардида ташкил медиҳад. Ҳамин тариқ, барои татбиқи БМР 2021–2025 се сценария – бухронӣ, воқеъбинона ва шиддатнок дида баромада шудаанд.

§2. Сенарияҳои рушди устувор

270. Сенарияи рушди устувор аз се сенарияи зерин иборат мебошад:

- 1) сенарияи бухронӣ;
- 2) сенарияи воқеъбинона;
- 3) сенарияи шиддатнок.

271. Сенарияи бухронӣ бо назардошти сустшавии суръати рушди иқтисодӣ ва таъсири идомаи паҳншавии пандемияи коронавирус COVID-19 дар ҷаҳон, ноустувории нархҳои ҷаҳонӣ, коҳишҳои маблағгузориҳои берунӣ (интиқолҳои пулии муҳоҷирони меҳнатӣ), сармоягузориҳо ва истеъмолати ташкил медиҳад.

272. Сенарияи бухронӣ ба фарзияи дар давраи миёнамуҳлат коҳиш ёфтани маблағҳои интиқолӣ, ҳаҷми воридот ва коэффисиенти боздеҳии сармоягузориҳо (ICOR) то сатҳи 20 фоиз дар соли 2020 ва тадриҷан барқароршавии он дар солҳои минбаъда асос меёбад.

273. Аз фарзияҳои дар сенарияи бухронӣ пешбинигардида бармеояд, ки бо назардошти таъсири омилҳои берунӣ соҳаҳои савдои дохилӣ, хизматрасониҳо, нақлиёт ва сармоягузорӣ коҳиш ёфта, рушди иқтисоди кишвар аз ҳисоби афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот дар соҳаҳои воқеии иқтисодиёт таъмин мегардад.

274. Дар сенарияи бухронӣ коҳишҳои миёнасолонии ҳаҷми сармоягузорӣ то 5 фоиз, савдои дохилӣ то 2 фоиз, хизматрасонии пулакӣ то 3 фоиз, боркашонӣ ва мусофиркашонӣ то 4 фоизро ташкил дода, суръати рушди соҳаҳои саноат ба 10–12 фоиз ва кишоварзӣ ба 5–7 фоиз баробар мегардад.

275. Бо назардошти тағйирҳои вазъи соҳаҳо дар давраи миёнамуҳлати солҳои 2021–2025 суръати миёнасолонии афзоиши ММД дар сатҳи 4–5 фоиз пешбинӣ мегардад. Дар маҷмӯъ, дар заминаи коҳишҳои ҳаҷми интиқоли маблағҳо, воридот ва сармоягузориҳо дар тамоми давраи пешбинишаванда ҳаҷми номиналии ММД ҳамагӣ 1,4 маротиба, ММД-и воқеӣ 1,2 маротиба ва ММД ба ҳар сари аҳоли 1,4 маротиба зиёд мегардад.

276. Дар солҳои 2021–2025 дар сохтори ММД ҳиссаи андозҳои софи ғайримустақим аз 9 то 8 фоиз, ҳиссаи саноат аз 20 фоиз то 24 фоиз, кишоварзӣ аз 21 то 19 фоиз ва хизматрасонӣ аз 42 фоиз то 39 фоиз тағйир меёбанд.

277. Сенарияи воқеъбинона дар заминаи истифодаи самараноки иқтидорҳои мавҷуда, идома додани раванди сохтмони корхонаҳои нави саноатӣ ва барқарорсозии корхонаҳои аз қор бозмонда, таъмини чалби сармояи ватанию хориҷӣ, марҳила ба марҳила рақамикунонии иқтисодиёт ва қорӣ намудани тичорати электронӣ, татбиқи лоиҳаҳои инфрасохторӣ ва ташкили долонҳои нақлиётӣ, рушди низоми молия, рушди соҳибқорӣ, оморасозии кадрҳои баландиқтисос, баланд бардоштани рақобатпазирии маҳсулоти ватанӣ ва дарёфти бозорҳои нав бо назардошти вазъи имрӯзаи иқтисоди ҷаҳон пешбинӣ гардидааст.

278. Сенарияи воқеъбинона тадриҷан рушди соҳаҳои воқеии иқтисодиёт, афзоиши ҳаҷми интиқоли пули муҳоҷирони меҳнатӣ, савдои дохилию хориҷӣ, боркашонӣ ва мусофиркашонӣ, хизматрасонӣ ва сармоягузориҳоро пешбинӣ менамояд.

279. Дар сенарияи воқеъбинона афзоиши миёнасолонии ҳаҷми сармоягузорӣ 4–9 фоиз, савдои дохилӣ 2–8 фоиз, хизматрасонии пулакӣ то 1–2 фоиз, боркашонӣ ва мусофиркашонӣ 2–3 фоизро ташкил дода, суръати рушди соҳаҳои саноат ба 12–15 фоиз ва кишоварзӣ ба 6–7 фоиз баробар мегардад. Вобаста ба ин, дар маҷмӯъ, дар панҷ сол ММД-и номиналӣ 1,5 маротиба, ММД-и воқеӣ 1,3 маротиба ва ММД ба ҳар сари аҳоли 1,5 маротиба зиёд мегардад.

280. Дар солҳои 2021–2025 дар сохтори ММД ҳиссаи андозҳои софи ғайримустақим аз 9 то 10,5 фоиз, ҳиссаи саноат аз 22 фоиз то 25 фоиз, кишоварзӣ аз 20 то 19 фоиз ва хизматрасонӣ аз 36 фоиз то 33 фоиз тағйир меёбанд.

281. Афзоиши ҳиссаи саноат дар ММД аз рӯи сенарияи воқеъбинона аз ҳисоби афзоиш ва дигаргунсамтии зерсоҳаҳои он, бахусус саноати хӯрокворӣ, металлургия ва маснуоти тайёри филизӣ ва ҳар гуна маҳсулоти ғайрифилзилии маъданӣ, саноати сабук, мошинсозӣ ва энергетика бо назардошти сохтмон ва таҷдиди неругоҳҳои барқи обӣ таъмин мегардад.

282. Сенарияи шиддатнок бо назардошти саноатикунони босуръати кишвар ҳамчун ҳадафи стратегӣ, яъне истифодаи пурраи иқтидорҳои мавҷуда ва нав, сохта ва ба истифода додани корхонаҳои нави саноатӣ, ҷалби васеи сармои ватанию хориҷӣ ва технологияи инноватсионӣ ба истехсолот, татбиқи васеи технологияҳои рақамӣ дар ҳамаи соҳаҳои иқтисодиёт, татбиқи лоиҳаҳо дар самти иқтисоди «сабз», инфрасохтори «сабз» ва савдои «сабз», ташкили долонҳои иқтисодӣ, расмикунонии иқтисодиёт ва баланд шудани суръати рушди иқтисодии шарикони тичоратӣ пешбинӣ гардидааст.

283. Дар сенарияи шиддатнок вобаста ба рушди фарогири иқтисодиёт, бахусус рушди баҳши хусусӣ ва амалигардонии афзалиятҳои кишвар, афзоиши сармоягузориҳои давлатӣ дар сатҳи 31 фоиз пешбинӣ мегардад. Ин сенария чораҳои заруриро дар самти таъмини рушди институтсионалӣ, истифодаи самараноки захираҳои дохилӣ ва роҳандозии чораҳои пешгирикунанда вобаста ба кам кардани таъсири хавфҳои беруна, раҳой аз бунбасти коммуникатсионӣ ва расидан ба истиқлоли энергетикиро низ ба инобат мегирад. Вобаста ба ин, дар маҷмӯъ, дар панҷ сол ММД-и номиналӣ 1,8 маротиба, ММД-и воқеӣ 1,7 маротиба ва ММД ба ҳар сари аҳоли 1,7 маротиба зиёд мегардад.

284. Дар солҳои 2021–2025 дар сохтори ММД ҳиссаи андозҳои софи ғайримустақим аз 10,1 то 10,5 фоиз, ҳиссаи саноат аз 22,5 фоиз то 26,3 фоиз, кишоварзӣ аз 20,9 то 18 фоиз ва хизматрасонӣ аз 35,6 фоиз то 30,7 фоиз тағйир меёбанд.

285. Сенарияи шиддатнок афзоиши миёнасолонаи иқтисодиётро дар сатҳи 7–10 фоиз пешбинӣ менамояд. Ҳиссаи сармоягузориҳои хусусӣ дар ММД то 10 фоиз пешбинӣ шудааст. Дар ин давра афзоиши миёнасолонаи ҳаҷми истехсоли маҳсулоти саноатӣ 15–17 фоиз, аз ҷумла саноати истихроҷ 12 фоиз (аз ҳисоби истихроҷи самараноки канданиҳои ғайриметаллӣ) ва саноати коркард 20 фоиз (аз ҳисоби афзоиши ҳаҷми истехсоли маҳсулоти саноати хӯрокворӣ, сабук, маҳсулоти кимиёвӣ ва фармасевтӣ, металлургияи ранга ва сиёҳ, масолеҳи сохтмонӣ ва мошинсозӣ, энергетика), кишоварзӣ 8–9 фоизро ташкил дода, рушди босуръати соҳаҳои иқтисоди миллиро таъмин менамояд.

286. Дар солҳои 2021–2025 ҳаҷми қарзҳо нисбат ба ММД аз 13 то 23 фоиз расонида мешавад.

287. Аз таҳлили вазъи воқеӣ ва иқтидорҳои мавҷуда бармеояд, ки ҷиҳати ноил гардидан ба ҳадафҳои стратегии дар БМР 2021–2025 пешбинишуда ва нигоҳдории устувори макроиқтисодӣ, инчунин таъмини зиндагии шоиста ва ҳаёти осудаву арзанда барои мардуми кишвар аз се сенарияи пешбинишуда сенарияи шиддатнок қобили қабул мебошад, зеро Тоҷикистон дорои манбаъҳои иловагии рушд буда, роҳандозӣ гардидани онҳо барои таъмини нишондиҳандаҳои сенарияи мазкур замина мегузоранд.

§3. Ҳадафҳо ва афзалиятҳо

288. Таҳлили дастовардҳо ва мушкилоти татбиқи БМР 2016–2020 зарурати таъмини рушди босуботи минбаъда, аҳамияти милликунонӣ ва маҳалликунонии ҶРҮ дар солҳои наздик ва тавсеаи ҳадафҳои миллии рушди кишварро аз ҳисоби ба миён гузоштани ҳадафи саноатикунони босуръат бо назардошти таъсири манфии пандемияи COVID-19 ба вазъи иҷтимоӣ-иқтисодии кишвар нишон дода, ҳадафҳо ва афзалиятҳои рушди кишварро барои панҷ соли оянда муайян намуд.

289. Ҳадафҳои рушди миёнамуҳлати кишвар бо назардошти тағйирёбии имконпазири параметрҳои мақсадноки СМР-2030, аҳамияти манбаъҳои дохилӣ барои таъмини рушди устувори иқтисодӣ, зарурати ташаккули иқтисоди рақамӣ ва рушди содирот муайян карда мешаванд.

290. Афзалиятҳои тархрезишудаи рушди кишвар самтҳои ислоҳоти сохториро дар панҷ соли оянда, ки дар БМР 2021–2025 тавассути таҳияи тадбирҳои татбиқи онҳо мушаххас шудаанд, инъикос мекунанд.

291. Ҳадафи олии рушди дарозмуҳлати Тоҷикистон баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардуми кишвар бар пояи таъмини рушди устувори иқтисодӣ ба ҳисоб меравад.

292. Барои ноилшавӣ ба ин ҳадафи олий ҳадафҳои зерини стратегии рушд муайян карда шудаанд:

- таъмини истиқлоли энергетикӣ ва истифодаи самараноки неруи барқ;
- раҳой аз бунбасти коммуникатсионӣ ва табдил додани мамлакат ба кишвари транзитӣ;
- таъмини амнияти озуқаворӣ ва дастрасии аҳоли ба ғизои босифат;
- саноатикунони босуръати кишвар ва васеъ намудани шугли пурмахсул.

293. Ҷиҳати расидан ба ҳадафҳои стратегӣ дар БМР 2021–2025 татбиқи ҳадафҳои миёнамуҳлати зерин пешбинӣ мегарданд, ки гузариши кишварро ба модели сифатан нави рушд таъмин менамоянд:

- баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳои миллий ва имкониятҳои ҷуғрофию инфрасохтори кишвар тавассути роҳандозии принципҳои иқтисоди «сабз»;
- таҳкими асосҳои институтсионалии иқтисоди миллий ва расмикунонии он дар заминаи истифодаи васеи технологияҳои рақамӣ;
- баланд бардоштани рақобатпазирии иқтисоди миллий тавассути рушди сармояи инсонӣ ва ҷорӣ намудани навовариҳо.

294. Самтҳои афзалиятнок инҳоянд:

- таъмини устувории макроиқтисодӣ;
- пешгӯии хавфҳо ва коҳиш додани таъсири онҳо ба иқтисоди миллий;
- баланд бардоштани рақобатнокии маҳсулоти истеҳсоли ватанӣ;
- рушди содироти маҳсулот ва хизматрасониҳо;
- ташаккули иқтисоди рақамӣ;
- рушди сармояи инсонӣ ва беҳтар намудани сифати хизматрасониҳои бахши иҷтимоӣ;
- рушди маҷмӯии минтақаҳои кишвар.

295. Вазифаҳои асосӣ чунинанд:

- баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ;
- ба роҳ мондани чораҳои пешгирикунанда барои коҳиш додани таъсири хавфҳои беруни эҳтимоли ва бемории сироятии COVID-19;
- истифодаи самаранок ва тақвияти неруи захираҳои миллий (истеҳсоли, табиӣ, инсонӣ, молиявӣ);
- васеъ намудани имкониятҳо барои дарёфти ҷойи кори арзанда ва пурмахсул;
- тақвият бахшидани минбаъдаи синфи миёна ва заминаҳои институтсионалии шахришавӣ;
- таъмини дастрасии баробари аҳоли ба хизматрасониҳои заминавӣ;
- содагардонии маъмурикунонии андоз ва коҳиш додани хароҷоти пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ;
- васеъ намудани истифодабарии технологияи рақамӣ дар идора ва хизматрасониҳои давлатӣ ва равандҳои соҳибкорӣ;
- рушди афзалиятноки сатҳи технологияи миёнаи соҳаҳои саноат;
- тақвияти нақши бахши аграрӣ дар таъмини амнияти озуқавории кишвар;
- ба анҷом расонидани барқарорсозии долонҳои нақлиётӣ ва рушди марказҳои логистикӣ;
- солимгардонии бахши бонкӣ ва тезонидани рушди бахшҳои молиявии ғайрибонкӣ ҳамчун асоси ташаккули захираҳои сармояи дохилӣ;
- баланд бардоштани нақши ниҳодҳои ҷамъиятӣ дар раванди рушди миллий.

296. Афзалиятҳои байнисоҳавӣ инҳоянд:

- таъмини ҳуқуқи инсон, волоияти қонун ва муқовимат ба коррупсия;
- паст кардани сатҳи нобаробарии иҷтимоӣ ва гендерӣ дар ҷомеа;
- баланд бардоштани рушди мутавозини минтақаҳо;
- таъмини устувории экологӣ ва мутобиқгардонии иқтисоди миллий ба тағйирёбии иқлим дар асоси принципи иқтисоди «сабз».

4. МАНБАЪҲОИ ИЛОВАГИИ РУШДИ СОҶАҲОИ ИҚТИСОДИ МИЛЛӢ

297. Тавре Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон борҳо дар суҳанрониҳои худ таъкид намудаанд, кишвари мо дорои захираву имкониятҳои бузург мебошад, ки ҳанӯз ба таври зарурӣ истифода нагардидаанд. Вобаста ба ин, дар марҳилаи навбатии рушди миёнамуҳлат ҷиҳати таъмини суботи макроиқтисодӣ, кам кардани вобастагии иқтисоди миллӣ аз таъсири омилҳои манфии беруна, баланд бардоштани рақобатпазирии он ва диверсификатсияи истеҳсолот манбаъҳои иловагии зерини рушди устувори иқтисоди миллӣ пешниҳод мегарданд:

- рушди иқтисоди рақамӣ;
- рушди иқтисоди «сабз»;
- зиёд кардани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти ниҳоии дорои арзиши баланди изофашуда дар соҳаҳои истеҳсолоти миллӣ;
- рушди саноати дорусозӣ;
- рушди бозори молиявӣ ва фарогирии молиявӣ;
- истифодаи имкониятҳои хизматрасонии таълимию илмӣ;
- истифодаи имкониятҳои транзитӣ ва рушди сайёҳии кишвар;
- расмикунонии иқтисоди ниҳонӣ;
- баланд бардоштани самаранокии фаъолияти корхонаҳои давлатӣ.

§1. Рушди иқтисоди рақамӣ

298. Иқтисоди рақамӣ дар таъмини рушди иҷтимоӣ-иқтисодии кишварҳои пешрафтаи ҷаҳон нақши муҳимро бозида, соли 2019 ҳиссаи иқтисоди рақамӣ дар ММД-и Ҷумҳурии Халқии Хитой 36,2 фоиз, Кореяи Ҷанубӣ 12 фоиз, Британияи Кабир 8 фоиз, ИМА 6 фоиз ва Россия 3 фоизро ташкил медиҳад.

299. Раванди рақамикунонӣ на танҳо дар самти пешниҳоди хизматрасониҳои давлатӣ, балки хизматрасониҳои бонкӣ, идоракунии истеҳсолоти саноатӣ ва кишоварзӣ, тандурустӣ ва маориф, савдо ва логистика, ва дигар соҳаҳо ба таври васеъ инкишоф ёфта истодааст.

300. Тибқи Индекси глобалии ҳамгироӣ дар давоми 15 соли охир суръати рушди иқтисоди рақамӣ дар ҷаҳон нисбат ба рушди иқтисоди ҷаҳонӣ 2,5 маротиба зиёд мебошад. Дар сурати таъмини ҳамгироии пурраи рақамии иқтисоди глобалӣ ММД-и ҷаҳонӣ иловатан ба 23 трлн. доллари ИМА то соли 2025 афзоиш меёбад.

301. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон заминаҳои меъёрии ҳуқуқии иқтисоди рақамӣ ташаккул ёфта истодааст ва якҷанд ҳуҷҷатҳои давлатӣ, аз ҷумла Консепсияи ҳукумати электронӣ, Барномаи давлатии рушд ва татбиқи технологияҳои иттилоотии коммуникатсионӣ ва Консепсияи иқтисоди рақамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул ва мавриди истифода қарор доранд. Вале истифодаи технологияи рақамӣ дар соҳаҳои мухталифи иқтисоди миллӣ ҳануз назаррас нест.

302. Бо вучуди дастовардҳои назарраси таҳияи заминаи ҳуқуқии соҳа, истифодаи тижоратӣ ва таъсири иқтисодии бахши ТИК дар Тоҷикистон масъалаҳои таъмини шароити рақобати озод, дастрасӣ ва истифодаи инфиродии алоқаи интернет дар муқоиса ба кишварҳои минтақа беҳбудиро тақозо менамоянд.

303. Ҷунончи, индекси омодагии шабакавӣ (Форуми иқтисодии ҷаҳонӣ) Тоҷикистон аз 7 холи имконпазир 3,3 холро соҳиб буда, байни 139 кишвари ҷаҳон мавқеи 114-умро ишғол менамояд.

304. Фарогирии алоқаи мобилӣ то 6,9 млн. муштарӣ ё 73 фоизи аҳоли дар соли 2020 расида, истифодабарандагони шабакаи интернет дар ин давра ба 3 млн. муштарӣ ё ба 31 фоизи аҳолии кишвар баробар гардид. Бо вучуди ин Тоҷикистон ҳануз марҳилаи аввали

рушди иқтисоди рақамӣ қарор дошта, сатҳи фарогирии интернетӣ фарохмавҷ паст ва арзиши он нисбат ба кишварҳои Осиёи Марказӣ нисбатан баланд аст.

305. Тибқи таҳлилҳои ташкилоти иқтисодиву молиявӣ байналмилалӣ дар ҳолати ба 10 фоиз афзоиш ёфтани сатҳи фарогирии аҳоли бо алоқаи интернетӣ фарохмавҷ суръати рушди иқтисодии кишвар иловатан 1,4 фоиз зиёд мегардад. Бинобар ин Ҷумҳурии Тоҷикистон низ имкониятҳои васеи татбиқи технологияҳои рақамиро дар раванди идоракунии давлатӣ, пешниҳоди хизматрасониҳо ва дигар самтҳо дорад. Дар баробари ин иқтисоди рақамӣ дар шароити дастрасӣ надоштани кишвар ба роҳҳои бахрӣ барои рушди барномасозии ватанӣ, таҳия, содирот ва роҳандозии фосилавии барномаҳои электронӣ дар ташкилоти кишварҳои хориҷӣ замина фароҳам меорад.

306. Бузургтарин ширкатҳои барномасозии ҷаҳонӣ ба монанди Oracle, SAP ва Themapos дар бозори ҷаҳонии ТИК мавқеи назаррас дошта, аз ҳисоби таҳия ва фурӯши барномаҳо миллионҳо доллар даромад ба даст меоранд.

307. Солҳои охир рушди барномасозии ватанӣ ба роҳандозии технологияҳои муосири молиявӣ, аз ҷумла низоми автоматикунонии бонкӣ, ҳамёни электронӣ, «дарвозаи амалиётӣ» (processing gateway) ва чандин барномаҳои мобилӣ дар низоми бонкӣ, бахши савдо ва хизматрасонӣ барои васеъ гардидани дастрасии аҳоли ба хизматрасониҳои электронӣ мусоидат намуда, инчунин ба кишварҳои минтақа содир карда мешаванд.

308. Ширкати пардохтии байналмилалӣ Visa муассисаи ватании Академияи Алифро ҳамчун ширкати FinTech-и минтақавӣ арзёбӣ намуда, бо ин ташкилот аввалин шартномаи шарикӣ стратегӣ дар минтақаи Осиёи Миёна ба имзо расонидааст.

309. Бо ин мақсад дар доираи Барномаи рушди иқтисодиёти рақамӣ барои солҳои 2021–2025 андешидани тадбирҳои зерин муҳим арзёбӣ мегардад:

- мукамалсозии заминаи меъёрии ҳуқуқӣ ва институтсионалии соҳа;
- ҷалби сармояи ватанию хориҷӣ барои бунёди инфрасохтори зарурӣ ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар сатҳи миллий ва минтақавӣ (аз ҷумла Digital CASA);
- татбиқи технологияҳои рақамӣ дар соҳаҳои савдо ва хизматрасонии молиявӣ;
- омода намудани кадрҳо дар самти ТИК ва ташаккули заминаҳо барои рушди шуғли фосилавӣ, аз ҷумла занон, маъюбон ва дигар гурӯҳҳои осебпазири ҷомеа дар заминаи баланд бардоштани саводнокии рақамӣ;
- таъмин намудани тамоми минтақаҳои кишвар бо хатҳои баландсифати алоқаи нахи оптикӣ ва интернетӣ баландсуръат бо нархи дастрас;
- татбиқи лоиҳаи «Шаҳри бехатар» дар дигар минтақаҳои кишвар, ҳамзамон ҷорӣ намудани он дар самти назорати таваккуфи нақлиёт дар роҳҳои дохилишаҳрӣ.

§2. Рушди иқтисоди «сабз»

310. Бо мақсади ноилшавӣ ба ХРУ 7 – «Энергияи дастрас ва тоза» ва дар асоси он расидан ба Ҳадафҳои рушди устувор татбиқи дигар рӯкнҳои асосии иқтисоди «сабз» муҳим арзёбӣ карда мешавад.

311. Ҷанбаҳои экологӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии иқтисоди «сабз» дар ҳамгирӣ ба коҳиш додани таъсири манфии истифодаи ғайриоқилонаи захираҳои табиӣ барқарорнашаванда ба иқлим, роҳандозии рушди иқтисодии захирасарфакунонда ва кампартов дар асоси истифодаи фишангҳои фискалӣ ва мусоидат ба сармоягузориҳои «сабз» ба технологияҳо, экотуризм, маориф ва илм барои таъмини даромади баланд, ҳифзи муҳити зист ва баланд бардоштани самаранокии истифодаи энергия ва захираҳои табиӣ равона карда мешаванд, ки сармояи табиӣ кишварро барқарор ва афзоиш медиҳад.

312. Тоҷикистон дорои захираҳои кофӣ барои рушди иқтисоди «сабз» мебошад. Дар ҳудуди Тоҷикистон беш аз 64 фоизи захираҳои обии Осиёи Марказӣ ташаккул ёфта, 98 фоизи нуруи барқ дар кишвар аз манбаъҳои барқароршавандаи энергия истехсол карда мешаванд. Тоҷикистон дорои иқтидори истехсоли 527 млрд. кВт/соат қувваи барқ дар як сол буда, айни замон ҳамагӣ 6 фоизи ин иқтидорҳо аз худ карда шудаанд.

313. Иқлими Тоҷикистон бо мавҷудияти 280-330 рӯзи офтобӣ ва дар маҷмӯъ 2 000 кВт/м² шиддатнокии радиатсияи офтобӣ дар як сол барои истифодаи энергияи офтобӣ ҳамчун сарчашмаи аз рӯи аҳамият дуюмдараҷаи энергияи барқароршаванда хеле мусоид мебошад, ки ин дар қиёс бо кишварҳои пешқадами энергияи офтобиро васеъ истифодабарандаи Аврупо ду маротиба зиёд мебошад.

314. Тибқи ҳисобҳои коршиносон иқтидори энергияи офтобии Тоҷикистон қариб 25,16 млрд. кВт/соат дар як солро ташкил дода, 10–20 фоизи талаботи хоҷагии миллий ба ҳомили энергия ва 60–80 фоизи талаботи умумии аҳолиро ҳадди ақал давоми 10 моҳ дар як сол дар тамоми ҳудуди кишвар қонеъ гардонида метавонад.

315. Дар ояндаи наздик Тоҷикистон метавонад бо истифода аз иқтидорҳои тавлиди неруи барқ аз сарчашмаҳои барқароршаванда дар ҷаҳон мавқеи чорумро ишғол намояд ва содироткунандаи азими қувваи барқ дар минтақа табдил ёбад.

316. Лоихаҳои амалкунанда ва банақшагирифташуда дар самти энегетика (НБО «Роғун», НБО «Шӯроб», НБО «Санобод», НБО «Себзор», CASA-1000) барои ноил шудан ба мақсади номбурда заминаи мусоид фароҳам меоранд.

317. Дар ин самт иҷрои тадбирҳои зерин муҳим арзёбӣ мегарданд:

- бунёди неругоҳҳои барқи обии гуногуниқтидор;
  - истеҳсоли неруи барқ аз дигар манбаъҳои барқароршавандаи энергия (офтобӣ ва бодӣ) дар минтақаҳои баландкӯҳ ва мусоид;
  - ба роҳ мондани истеҳсоли саноатии панелҳо ва таҷҳизоти офтобӣ дар корхонаҳои истеҳсолӣ бо истифода аз ашёи хоми ватанӣ, (ашёи кремнийдор) ва ба ин васила кам кардани хароҷоти истеҳсоли неруи барқ аз ин сарчашма;
  - ташкили корхонаҳо дар самти истеҳсол ва васлкунии воситаҳои нақлиёти барқӣ (электромобилҳо, электромопедҳо, троллейбус ва локомотивҳои барқӣ);
  - роҳандозии моделҳои оқилонаи истеъмол ва истеҳсол, «сабзгардонии» корхонаву бозорҳо, рушди инфрасохтори устувор дар асоси татбиқи лоихаҳои сармоягузори «сабз», ислоҳоти андозӣ ва буҷавии «сабз», маблағгузорӣ ба сармояи табиӣ;
  - идоракунии партовҳо ва ба роҳ мондани коркарди онҳо ҳамчун қисми таркибии базаи захиравии хоҷагии миллий;
  - самти дигари муҳими татбиқи иқтисоди «сабз» ин афзоиши ҳаҷми истеҳсол ва коркарди маҳсулоти кишоварзии аз ҷиҳати экологӣ тоза (органикӣ) ба ҳисоб меравад;
  - Тоҷикистон дорои иқтидори бузурги кишоварзии органикӣ ва содироти чунин маҳсулот мебошад.
318. Бо мақсади амалӣ гардонидани ин иқтидор зарур аст:
- афзоиши масоҳати гармхонаҳо, боғу тоқзорҳо ва баланд бардоштани ҳосилнокии маҳсулоти кишоварзӣ;
  - татбиқи технологияҳои «сабз» ва инфрасохтори «сабз» дар истеҳсолоти агросаноатӣ;
  - бунёди сардхонаҳо, марказҳои нақлиётӣ-логистикӣ ва татбиқи принципҳои савдои «сабз».

§3. Саноати сабук ва хӯрокворӣ

319. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои захираву имкониятҳои истеҳсоли маҳсулоти ниҳоии дорои арзиши баланди иловашуда мебошад. Бо вучуди ин айни замон имкониятҳои мавҷуда дар самти коркарди ниҳоии нахи пахта, маҳсулоти хӯрока ба монанди рағани растанӣ, сабзавоту мева дар сатҳи зарурӣ истифода нашуда, ба хориҷи кишвар ҳамчун ашёи хом содирот карда мешаванд. Аз таҳлилҳо бармеояд, ки нахи пахта то 30 фоиз ва сабзавоту мева то 3 фоиз коркард шуда, боқимонда дар шакли ашёи хом содирот карда мешавад, ки арзиши содиротӣ дар шакли ашё нисбат ба моли тайёр ба маротиб камтар аст.

320. Имконияти истеҳсоли маҳсулоти дорои арзиши баланди иловашуда ин то маҳсулоти ниҳой ба роҳ мондани коркарди нахи пахта, пилла ва пусти ба ҳисоб меравад. Вобаста ба ин тибқи супориши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо мақсади коркарди нахи пахта, пилла ва пусти истеҳсолшуда дар дохили кишвар, зиёд намудани содироти маҳсулоти ниҳой ва бе коркарди ниҳой манъ намудани содироти ин гуна маҳсулот марҳила ба марҳила, яъне то соли 2022 амалӣ карда мешавад.

321. Соли 2019 дар ҷумҳурӣ корхонаҳои пахтазоакунӣ 102,5 ҳазор тонна нахи пахта истеҳсол гардида, ҳиссаи нахи пахтаи дар дохили ҷумҳурӣ коркардшуда ҳамагӣ то 30 фоизро ташкил дода, боқимондаи он ба хориҷи кишвар ҳамчун ашёи хом содирот карда мешавад.

322. Қайд кардан зарур аст, ки роҳандозии коркарди ниҳои нахи пахта дар кишвар дар сурати аз 25 то 30 сентнер пахта гирифтани ҳосил аз як гектар тибқи ҳисоби коршиносон то 12 ҳаз. м² матоъ, 277 кг рағани пахта, 726 кг кунҷора, 47 кг собун, 108 кг линт истеҳсол ва аз 12 то 15 ҳазор доллари ИМА (дар сурати содироти ашёи хоми пахта 1,8 ҳазор доллари ИМА) даромад гирифтани мумкин аст.

323. Боиси нигаронӣ аст, ки зиёда аз 80 фоизи иқтидорҳои истеҳсолии коркарди нахи пахта дар кишвар бекор хобида, ба соҳибмулкони зарар меоваранд ва 70 фоизи нахи пахта ҳамчун ашёи хом содирот карда мешавад. Зеро корхонаҳои ресандагӣ имконияти дар ҳаҷми зиёд харидорӣ ва захира кардани нахи пахтаро надоранд ва аз ҳамин сабаб қисми зиёди нахи пахта дар давраи тирамоҳу зимистон ба хориҷи кишвар содирот шуда, моҳҳои май-август бошад нахи пахта барои коркард дар дохили кишвар дастнорас мегардад.

324. Айни замон дар ҷумҳурӣ 18 корхонаи ресандагӣ бо иқтидори коркарди 80 ҳазор тонна нахи пахта дар як сол фаъолият дошта, танҳо дар 4-тои он сикли пурраи коркарди нахи пахта (ресандагӣ, бофандагӣ, рангубор ва дӯзандагӣ) ба роҳ монда шудааст. Дар яктои он, аз ҷумла дар «Ресандаи Қурғонтеппа» шаҳри Бохтар се сикли коркарди нахи пахта (ресандагӣ, бофандагӣ, дӯзандагӣ) ташкил карда шудааст. Дар дигар фабрикаи ресандагӣ «Ресандаи Тоҷикистон РБТ»-и шаҳри Хучанд ду сикли коркарди нахи пахта (ресандагӣ ва бофандагӣ) роҳандозӣ гардидааст. Дар 12-тои боқимондаи корхонаҳо танҳо як сикли коркарди нахи пахта – истеҳсолоти ресандагӣ ба кор андохта шудааст.

325. Дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 феввали соли 2020, №164 ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 ноябри соли 2015, №731 «Дар бораи муқаррар намудани муҳлати оғози сохтмон ва ба кор даровардани ҳар силсилаи пурраи истеҳсолии коркарди нахи пахта то маҳсулоти ниҳой дар корхонаи навтаъсис дар ҷамъияти саҳомии пӯшидаи «Чунтай-Данғара Син Силу Текстил» тағйиру иловаҳо ворид карда шуда, то моҳи сентябри соли 2021 ба истифода додани сиклҳои навбатии корхонаи мазкур ба нақша гирифта шудааст. Ташкили маҷмааи корхонаҳои нассочии «Сино Тоҷикистон Кӯлоб Текстайл Индастри Парк» дар ҳудуди минтақаи озоди иқтисодии «Кӯлоб» бо иқтидори коркарди 15 ҳазор тонна нахи пахта ва сармоягузориҳои хориҷӣ ба маблағи 150 млн. доллари ИМА дар марҳилаи аввал ва 300 млн. доллар дар марҳилаи дуюм роҳандозии чор сикли пурраи коркарди нахи пахта дар кишвар пешбинӣ менамояд. Аз ин бармеояд, ки барои пурра коркард намудани нахи пахта дар кишвар ташкили иловатан 6 маҷмааи корхонаҳои нассочӣ бо чунин иқтидор ва ҷалби 2700 млн. доллар сармоягузориҳо зарур мебошад.

326. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар соли 2019 аз ҷониби корхонаҳои соҳа 12 721,3 ҳазор метри мураббаъ газворҳои пахтагин истеҳсол карда шуд. Бояд қайд кард, ки барои ин миқдор газворҳои пахтагин тибқи меъёрҳо (0,180 кг риштаи пахтагин барои як метри мураббаъ матоъ) бо ҳисоби миёна 2290 кг риштаи пахтагин ё 2694 тонна нахи пахта истифода гардидааст.

327. Иқтидори истеҳсолии газворҳо дар ҷумҳурӣ 35800 ҳазор метри мураббаъро («Нассочии тоҷик», «Чавонӣ», «Сатн» ва «Нассочи Хучанд») ташкил медиҳад. Аз ин бармеояд, ки иқтидорҳои истеҳсоли то 36 фоиз истифода гардидаанд. Барои истеҳсоли 35 800 ҳазор мураббаъ бошад тибқи ҳисобҳо 6 444 тонна ресмони пахтагин ё 7 600 тонна нахи пахта

лозим мебошад. Аз ин рӯ иқтидорҳои мавҷуда танҳо наздики 10 фоизи иқтидорҳои коркарди нахи пахтаро ташкил медиҳад.

328. Дар соли 2019 дар кишвар 4 124,5 ҳазор чуфт чӯробҳои пахтагин истеҳсол карда шуда, нисбат ба соли 2018 17,9 ҳазор чуфт зиёд мебошад.

329. Талаботи аҳолии кишвар ба чӯробу пайпоқ дар як сол тахминан 60 млн. чуфтро ташкил медиҳад. Аз ин бармеояд, ки ҳаҷми маҳсулоти истеҳсолнамудаи (чӯробу пайпоқ) корхонаҳои ватанӣ (бе назардошти содирот) ҳамагӣ 6,8 фоизи бозори дохилиро таъмин намуда, боқимонда талаботи кишвар аз ҳисоби воридот таъмин карда мешавад. Ҳол он ки иқтидори лоиҳавии истеҳсоли чӯробу пайпоқ дар кишвар наздик ба 25 млн. чуфт баробар буда, ҳамагӣ 27 фоизи он истифода мегардад.

330. Дар даҳ моҳи соли равон аз хориҷи кишвар бо арзиши умумии беш аз 885 ҳазор доллар маҳсулоти чӯробу пайпоқ (гурӯҳи молии 6 115) воридот шудааст.

331. Ҷиҳати пурра қонеъ намудани талаботи дохилии кишвар роҳандозии иқтидорҳои мавҷуда ва иловатан 2,5 маротиба зиёд намудани он зарур шуморида мешавад.

332. Дар моҳҳои январ-октябри соли 2020 дар кишвар 811,9 ҳазор дона либоси мактабӣ истеҳсол шуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 14,5 фоиз кам аст, ҳол он ки талаботи солона зиёда аз 1 млн. доноро ташкил мекунад.

333. Аз 68 корхонаи истеҳсолкунандаи либоси мактабӣ ҳамагӣ 12 корхона афзоиши суръати рушдро нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта таъмин намудаанд, 40 корхона ҳаҷми истеҳсолро коҳиш дода, дар 16 корхона либоси мактабӣ истеҳсол карда нашудааст.

334. Новобаста аз озод кардани таҳвили (фурӯши) либосҳои шакли ягонаи мактабӣ ва томактабии корхонаҳои истеҳсоли ватанӣ аз пардохти андоз аз арзиши иловашуда бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 майи соли 2019, №198 кор дар ин самт ҳанӯз ба таври зарурӣ ба роҳ монда нашудааст. Бо вучуди ин дар ин давра ба ҳудуди кишвар ба маблағи 8,1 млн. доллар либосҳои гуногун (мардона, занона, кӯдакона ва либоси мактабӣ) воридот шудааст.

335. Сабабҳои асосии бо иқтидори пурра ба роҳ монда нашудани истеҳсоли маҳсулоти нассочӣ пеш аз ҳама норасоии маблағҳои гардишӣ, баланд будани фоизи қарзҳои бонкҳо, норасоии мутахассисон, малакаи нисбатан пасти менечерии корхонаҳо, сифати пасти маҳсулоти истеҳсолшаванда ва нархи гарони он нисбат ба маҳсулоти воридшаванда ва ҳаҷми ками фармоиш арзёбӣ мегарданд. Дар баробари ин зиёд намудани маҳсулоти ниҳой аз пахта сармоягузори зиёдро барои васеъ намудани майдони кишти пахта аз ҳисоби заминҳои бекорҳобида ва партов, истифодаи навъҳои нави серҳосили пахта, такмил додани системаи истеҳсоли тухмиҳои босифат, роҳандозии технологияҳои муосири обёрии қатрагӣ ва коркарди ашёи хоми пахтаро то маҳсулоти ниҳой талаб менамояд.

336. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки барои ба пуррагӣ дар дохили кишвар коркард намудани нахи пахта то сатҳи газвори пахтагин 13 маротиба зиёд намудани иқтидори истеҳсоли газворҳои пахтагин зарур мебошад.

337. Бо назардошти боздеҳи баланди парвариши пахта, коркарди ашёи хоми ин зироати қимматбаҳо дар дохили ҷумҳурӣ ва мубаддал гардонидани он ба яке аз соҳаҳои рақобатпазир ва сердаромади хоҷагии миллӣ тавассути роҳандозии занҷираи арзиши иловагии нахи пахта таҳия ва қабули Барнома оид ба коркарди ниҳоии он дар ҷумҳурӣ мувофиқи мақсад мебошад. Роҳандозии сикли пурраи коркарди ниҳоии нахи пахта дар кишвар Тоҷикистонро аз кишвари воридкунандаи маҳсулоти нассочӣ ба кишвари содиркунандаи ин маҳсулот табдил медиҳад.

338. Пиллапарварӣ низ яке аз самтҳои афзалиятнок ба ҳисоб рафта, вобаста ба парвариши он дар дохили кишвар ва бе коркарди ниҳой содироти он манъ карда шудааст. Дар мавсими соли 2020 дар кишвар 388,2 тонна пилла истеҳсол карда шудааст, ки дар қиёс ба соли гузашта 49,4 фоиз кам мебошад.

339. Айни замон дар ҷумҳурӣ ду корхонаи истеҳсоли ресмони абрешим (КМ «ВТ-Силк»-и шаҳри Хучанди вилояти Суғд бо иқтидори 500 тонна ва ҶДММ «Дук»-и ноҳияи Шахритуси вилояти Хатлон бо иқтидори 70 тонна) бо иқтидори коркарди 570 тонна пиллаи

хушк ва як корхонаи истеҳсоли матои абрешимӣ (ҚСШК «Атласи Хучанд»-и шаҳри Хучанди вилояти Суғд бо иқтидори зиёда за 100 ҳазор м² атлас) фаъолият менамоянд.

340. Дар соли 2019 корхонаи мазкур 8,9 тонна ресмони абрешимӣ, 21,4 ҳазор м² матои абрешими тайёр истеҳсол намуданд, ки нисбат ба соли 2018 мутаносибан ресмони абрешимӣ 2,3 маротиба ва газвори абрешимӣ 10,3 фоиз зиёд гардидааст. Аммо дар соли 2020 аз ҷониби корхонаҳои мазкур коркарди пилла ба роҳ монда нашуд. Дар ҳолати пурра истифода гардидани иқтидорҳо имконият дорад, ки ресмони абрешимӣ ва атлас иловатан ба миқдори мутаносибан 164,9 тонна ва 80,6 ҳазор м² истеҳсол шавад.

341. Масъалаи дигари афзалиятнок ин ҷамъоварӣ ва коркарди пӯст ва пашми чорво ба ҳисоб меравад. Бо вучуди равона гардидани як қисми пӯсти ҷамъоваришуда барои таъминоти корхонаҳои пойафзолбарории ҷумҳурӣ қисми зиёди он баъд аз коркарди аввалия содирот карда мешавад.

342. Дар 10 моҳи соли 2020 ҳаҷми истеҳсоли пойафзол нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 112,0 фоиз зиёд шуда, 750,7 ҳазор ҷуфтро ташкил дод, ки танҳо 4,3 фоизи талаботи дохилро таъмин менамояд. Эҳтиёҷоти солона ба пойафзол дар кишвар зиёда аз 18,5 млн. дона буда, иқтидори истеҳсолии корхонаҳои ватанӣ дар як сол 1,7 млн. дона ё тақрибан 10 фоизи эҳтиёҷоти дохилро ташкил дода, талаботи аҳоли асосан аз ҳисоби воридот таъмин карда мешавад. Мувофиқи маълумоти омори дар моҳҳои январ–октябри соли 2020 ба кишвар 4,8 ҳазор тонна пойафзоли гуногун (гурӯҳи молии 64) бо арзиши 7,2 млн. доллар воридот шудааст.

343. Талаботи бозори истеъмолӣ дохилӣ бештар аз ҳисоби воридот таъмин гардида, дар соли 2019 воридоти рағани растанӣ ба маблағи 82,7 млн. доллар ё ба 81,8 фоизи талаботи дохилӣ, макарон 13,3 млн. доллар ё 83,6 фоиз, маҳсулоти ҳасибӣ 7 млн. доллар ё 38,4 фоиз, шоколад 32,7 млн. доллар ва ё 76 фоиз, маҳсулоти қаннодӣ 23,7 млн. доллар ва ё 50,4 фоиз, консерваи меваю сабзавот 9,4 млн. доллар ё ба 42 фоиз ва гуштӣ 1,3 млн. доллар ё ба 94,7 фоиз, нӯшоқиҳои ғайриспиртӣ 14,7 млн. доллар ё ба 11 фоиз, нӯшоқиҳои спиртӣ 4,9 млн. доллар ва ё 79,4 фоиз, май (мусаллас) 1,1 млн. доллар ва ё 74,2 фоизи талаботи дохилӣ барбар гардид.

344. Бо мақсади зиёд кардани истеҳсоли маҳсулоти ниҳой аз ашёи хоми ватанӣ дар кишвар андешидани тадбирҳои зерин муҳим арзёбӣ мегардад:

- таҳия ва қабули Барнома оид ба коркарди ниҳоии пахта дар ҷумҳурӣ;
- омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малақаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;
- азнавтаҷҳизонӣ ва бунёди корхонаҳои нави саноатӣ дар самти истеҳсоли маҳсулоти ниҳоии рақобатпазири дорои арзиши баланди иловашудаи ҷавобгӯ ба стандартҳои байналмилалӣ сифат ва бехатарии маҳсулот, баҳусус аз нахи пахта, пилла, пушту пашм, меваю сабзавот ва гушту шир;
- рушди соҳаи пиллапарварӣ тавассути боло бурдани ҳаҷми фармоиши он, ҳавасмандсозии пиллапарварон бо роҳи пешниҳоди қарзҳои имтиёзнок, пайваста ба роҳ мондани нашъунамои дарахтони тут ва такмили заминаи ҳуқуқии соҳибмулкӣ онҳо;
- дар минтақаҳои кишвар ташкил додани кластерҳои азими агросаноатӣ барои коркарди ашёи хоми кишоварзӣ то маҳсулоти ниҳой, аз ҷумла газворҳо, либоси кӯдакона, занона, мардона, либоси мактабӣ, варзишӣ, тағпӯш ва либоси ягонаи соҳавӣ, ҷӯробу пайпоқ, рӯйҷойҳо ва сачоқҳо, маҳсулоти кешбофӣ, рӯймолу сарпӯшҳои пахтагӣ, абрешимӣ, пашмӣ ва чармӣ, пойафзол, либосҳо, камарбанд, ҷузъдону ҷомадонҳои чармӣ, маҳсулоти қаннодӣ, шоколад ва мармалод, шарбату консерваҳои сабзавоту мева ва гӯшту ширӣ, ҳасибу панир ва дигар маҳсулоти ниҳоии ширию гӯштӣ бо дарёфти бозори фурӯши онҳо;
- ташкили маҷмааҳои коркарди чор сикли нахи пахта дар минтақаҳои кишвар;
- ҷалби сармояи мустақими хориҷӣ ва брендҳои машҳури ҷаҳонӣ барои истеҳсоли маҳсулоти саноати сабук ва хӯрокворӣ;
- пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмуҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣ қарзӣ чихати таъмини маблағҳои гардишӣ бо фоизҳои дастрас, баҳусус

«Саноатсодиротбанк» барои пиллапарварон, пахтакорон, корхонаҳои коркарди сикли пурраи нахи пахта, пилла, пӯсту пашм.

345. Суръати миёнсолони рушди саноати кимиё дар солҳои 2015–2019 беш аз 25 фоизро ташкил намуда, ҳиссаи он дар ҳаҷми умумии истеҳсолоти саноатӣ ҳамагӣ 0,6 фоизро ташкил медиҳад.

346. Талаботи бозори истеъмолии дохилӣ ба маҳсулоти ниҳоии саноати кимиёвӣ бештар аз ҳисоби воридот таъмин мегардад. Дар соли 2019 воридоти нуриҳои минералӣ 34,1 млн. доллар ё 100 фоизи талаботи дохилӣ, уребча 19,6 млн. доллар ё 100 фоиз, хамираи дандоншӯӣ 2,8 млн. доллар ё 100 фоиз, рангу бори сохтмонӣ 18,9 млн. доллар, маводи шустушӯӣ 30,7 млн. доллар ё қариб 100 фоизи талаботи дохилӣ, аз ҷумла шампун ба маблағи 5,1 млн. доллари ИМА, собун 16,7 млн. доллари ИМА баробар гардид.

347. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 42 корхонаи саноати кимиё фаъолият намуда, ҳанӯз саҳми онҳо дар воридотивазкунӣ ночиз мебошад. Дар ҳолати ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти ниҳоии саноати кимиё вобастагии бозори дохилӣ зиёда аз 130 млн. доллар коҳиш ёфта, содироти он ба кишварҳои ҳамсоя ба роҳ монда мешавад, ки барои ташкили ҷойҳои нави корӣ ва зиёд шудани манбаъҳои андозбандӣ мусоидат менамояд.

348. Барои роҳандозии истеҳсолоти маҳсулоти ниҳоии саноати кимиё дар кишвар андешидани тадбирҳои зерин ба мақсад мувофиқ мебошад:

- омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малакаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;

- бунёди корхонаҳои нави саноати кимиё барои истеҳсоли маҳсулоти ниҳоии дорои арзиши баланди иловашуда, аз ҷумла нуриҳои минералӣ, масолеҳи рангу бори сохтмонӣ, маводи шустушӯии кимиёи маишӣ, уребча ва дигар лавозимоти беҳдоштӣ, малҳамҳои ороишӣ ва хамираи дандоншӯӣ;

- ҷалби сармояи мустақими хориҷӣ ва ташкил додани кластерҳои саноати кимиё дар минтақаҳои кишвар;

- пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмуҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣ карзӣ, бахусус Бонки саноативу содиротии Тоҷикистон «Саноатсодиротбанк» барои корхонаҳои саноати кимиё.

§4. Истифодаи иқтидорҳои рушди иқтисоди кӯҳӣ ва металлургия

349. Ҳудуди Тоҷикистонро 93 фоиз кӯҳсор ташкил медиҳад, ки аз мавҷудияти боигарҳои бузурги маъданӣ ва имкониятҳои беназири рушди иқтисоди кӯҳӣ шаҳодат медиҳад.

350. Дар Тоҷикистон беш аз 600 канданиҳои фойданок бо 60 намуди ашёи хоми маъданӣ ошкор ва ба тавозун гирифта шудаанд. Аз ин миқдор 35 кон мавриди азхудкунӣ қарор дода шудааст. Ба ғайр аз ин наздик ба 800 кони сарватҳои табиӣ тадқиқ ва ба 48-тои он иҷозатнома барои пешбурди корҳои ҷустуҷӯӣ-геологӣ дода шудааст.

351. Рушди иқтисоди кӯҳӣ ба манбаи бузурги ашёи хом, қувваи корӣ ва нури барқи арзон ва талаботи рӯзафзун ба металлҳои ранга дар бозорҳои ҷаҳонӣ асос меёбад. Дар кишвар конҳои тиллою нуқра (Тарор, Ҷилав, Ёхсу, Сарибоб, Банди Сарибоб, Сари Фор, Дулоби Сангоб, Навобод ва ғайра), руҳ (Конимансури шарқӣ, Зарнисор, Пайбулок), сурма (Чикрут, Пиндар, Кончоч, Чоре, Дуоба), волфрам (Майхура ва Такфон), қалъагӣ (Мушкитон) ва металлҳои нодирро пошхӯрда ошкор гардидаанд.

352. Активи тиллои Тоҷикистонро 137 конҳо бо захираҳои баҳисобгирифтаи тиллои саноатӣ ва 127-то ғайрисаноатӣ ташкил мекунад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамзамон конҳои сангҳои ороишӣ, қимматбаҳо ва сохтмонӣ зиёданд, ки дар оянда барои рушди истеҳсол ва содироти маҳсулоти ҷавохиротӣ, масолеҳи сохтмонӣ ва дигар маҳсулот аз он замина мегузоранд.

353. Бахши кӯҳкорӣ кишвар дар маҷмӯъ хусусияти содиротӣ дошта, ҷалби техникаю технология ва ба роҳ мондани коркарди ашёи хоми соҳа ба таври назаррас

диверсификатсия ва афзоиши ҳаҷми содироти маҳсулоти ниҳоиро бо арзиши баланди иловагӣ таъмин карда метавонад.

354. Дар солҳои истиқлол дар соҳаи саноати маъдан ҳамагӣ 35 корхона ташкил ёфтааст, ки дар соли 2019 ба 4,9 млрд. сомонӣ маҳсулот истеҳсол намудаанд ва дар онҳо беш аз 10 ҳазор нафар кор мекунанд. Ин нишондиҳандаҳо дар ҳолати истифодаи самараноки иқтидори мавҷудаи соҳа боз ҳам бештар буда метавонад.

355. Бо ҷалби сармояи ватанӣ ва хориҷӣ дар солҳои истиқлоли давлатӣ корхонаҳои истихроҷи маъданҳо ва сангҳои қиматбаҳо, ангишт, масолеҳи сохтмонӣ ва дигар сарватҳои табиӣ бунёд гардида, маҳсулоти истеҳсолшуда бештар дар шакли ашёи хом содирот карда мешавад, ки ба манфиати иқтисодии кишвар на он қадар ҷавобгӯ мебошад.

356. Ҳамзамон имкониятҳои мавҷуда дар самти истеҳсоли маҳсулоти ниҳой аз алюминий дар сатҳи зарурӣ истифода нашуда, ҳамагӣ то 7 фоизи он дар дохил қоркард мешавад. Ҳоло он ки талаботи дохилии кишвар ба маҳсулоти аз алюминий тайёршуда 350–400 млн. сомонино дар як сол ташкил дода, корхонаҳои ватанӣ имконияти ба роҳ мондани истеҳсоли намудҳои гуногуни маҳсулот аз алюминийи аввалияро доранд. Новобаста аз ин дар бозорҳои ҷумҳурӣ фуруши молҳои гуногуни алюминий ба монанди ноқилҳо, лавозимоти рӯзгор, ашёи мухталиф барои сохтмони иншоот, қуттиҳои консерваю обҳои нӯшокӣ, асбобҳои сантехникуву барқӣ, ки аз кишварҳои дигар ворид карда мешаванд, хеле зиёд ба мушоҳида мерасад.

357. Бо назардошти рушди босуръати бахши сохтмон дар кишвар талабот ба масолеҳи сохтмонӣ зиёд шуда, айни замон қисман аз ҳисоби истеҳсолоти ватанӣ қонеъ гардонида мешавад.

358. Дар натиҷаи ба роҳ мондани истеҳсоли ватанӣ воридоти як қатор молу маҳсулот дар соли 2019, аз ҷумла металлҳои сиёҳ 48,2 млн. доллар, маҳсулот аз металлҳои сиёҳ 34,1 млн. доллар, маҳсулоти керамикӣ 6,5 млн. доллар, маҳсулот аз санг, гулгач, семент 6,5 млн. доллар, рангубори сохтмонӣ 3,8 млн. доллар, қоғазу картон ва маҳсулоти он 2,2 млн. доллар, шиша ва маҳсулоти шишагӣ 0,8 млн. доллар нисбат ба соли гузашта коҳиш ёфтааст. Бо вучуди ин талаботи бозори истеъмолӣ дохилӣ ба як қатор масолеҳи сохтмонӣ бештар аз ҳисоби воридот таъмин шуда, дар соли 2019 воридоти маводи сохтмони рангуборкунанда ба маблағи 18,9 млн. доллар, маҳсулоти полимерӣ ва пластмасӣ 102,3 млн. доллар, ҷӯбу тахта ва маҳсулоти он 127,5 млн. доллар, маҳсулоти керамикӣ 25,9 млн. доллар, шиша ва маҳсулоти шишагӣ 22,7 млн. доллар, сим аз оҳан ё пулоди легирониданашуда 6,3 млн. доллар, сим аз дигар пулодҳои легиронидашуда 2,5 млн. доллар, сими тобдодашуда, арғамчинҳо, танобҳо, ресмонҳои бофташуда, ҳалқаҳо ва маснуоти монанд аз филизоти сиёҳ ба маблағи 2,2 млн. доллар баробар гардид. Ҳол он ки имкониятҳои васеи пурра таъмин намудани бозори дохилӣ бо хишти пухта, семент, арматура, плаитаҳои сангӣ, кафелу панелҳо, гачқартон, гулгач, шиша ва маҳсулоти шишагӣ, конструксияи филизӣ ва дигар маҳсулот дар кишвар, аз ҷумла тавассути зиёд намудани воридоти ашёи хом барои истеҳсоли онҳо мавҷуд мебошад.

359. Бо мақсади зиёд кардани истеҳсоли маҳсулоти ниҳой аз ашёи хоми ватанӣ дар кишвар андешидани тадбирҳои зерин муҳим арзёбӣ мегардад:

- омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малақаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;
- азнавтаҷҳизонӣ ва бунёди корхонаҳои нави саноатӣ дар самти истеҳсоли маҳсулоти ниҳойи дорои арзиши баланди иловашуда;
- ташкил ва рушди кластерҳои саноатӣ дар соҳаҳои саноати металлургияи ранга ва сиёҳ, инчунин масолеҳи саноати сохтмонӣ;
- пешниҳод накардани қонҳои маъдан ба сармоягузори хориҷӣ бе риояи шартӣ қоркарди маъдан то маҳсулоти ниҳой;
- омӯзиши геологӣ ва таҳқиқи қонҳои маъданҳо ва сангҳо ва тичоратикунони минбаъдаи онҳо бо роҳи ҷалби сармояи ватанию хориҷӣ;

- ворид намудани технологияҳои муосири кӯҳӣ ва ҳамзамон ба роҳ мондани истеҳсоли қисмҳои алоҳидаи мошинҳои кӯҳӣ;
- афзоиши истеҳсоли хишти пухта, семент, арматур, плитаҳои сангӣ, кафелу панелҳо, гачкартон, гулгач, шиша ва маҳсулоти шишагӣ, конструксияи филизӣ ва дигар маҳсулот дар кишвар, аз ҷумла тавассути зиёд намудани воридоти ашёи хом барои таъмини пурраи талаботи дохилӣ ва содироти онҳо;
- ҷорӣ намудани усулҳои инноватсионӣ ва санъати меъморӣ миллий дар ҷараёни истеҳсоли маҳсулоти ниҳой аз сангҳо ва металлҳои қимматбаҳо;
- пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмӯҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣ қарзӣ, бахусус «Саноатсодиротбанк» барои корхонаҳои истеҳсоли масолеҳи сохтмон.

§5. Рушди бозори молиявӣ ва фарогирии молиявӣ

360. Бозори молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун низоми ташаккул, тақсим ва азнавтасимкунии воситаҳои муваққатан озоди давлат ва бахши хусусӣ дар таъмини суръати нисбатан баланди рушди иқтисодӣ мавқеи калон дорад. Дар ҳолати самаранок истифода бурдани ин манбаи рушд захираҳои мавҷуда барои таъмини эҳтиёҷоти молиявии соҳаҳои мухталифи иҷтимоӣ иқтисодии кишвар ва баланд рафтани самарайи фӯзунсозӣ равона карда мешавад.

361. Нигоҳдории устувории макроиқтисодӣ тавассути се самти маблағгузорӣ, аз ҷумла дастрасии васеъ ба маблағгузориҳои қарзии низоми бонкӣ, ҷалби сармояи дарозмӯҳлат аз бозори такрорӣ қоғазҳои қимматнок ва хизматрасониҳои суғуртавӣ таъмин мегардад.

362. Низоми бонкӣ барои вусъат додани истеҳсолоти ватанӣ, таҳкими иқтисодии содиротӣ ва ташкили ҷойҳои нави корӣ нақши калидиро мебозад. Аммо захираҳои молиявии ин низом ҳанӯз талаботи иқтисоди миллиро қонеъ гардонидани наметавонад.

363. Дар соли 2020 дороиҳои ташкилоти молиявии қарзии кишвар ва ҳаҷми пули нақд берун аз низоми бонкӣ нисбат ба ММД мутаносибан 27,4 Ҷоиз ва 20,7 Ҷоизро ташкил медиҳад, ки аз саҳми ночизи низоми бонкӣ дар иқтисоди миллий гувоҳӣ медиҳад. Ҳоло он ки нишондиҳандаи дороиҳои низоми бонкӣ нисбат ба ММД дар ҷаҳон ба ҳисоби миёна зиёда аз 65 Ҷоизро ташкил медиҳад. Дар сурати расидан ба ин нишондиҳанда саҳми низоми бонкӣ дар рушди босуръати иқтисоди миллий афзоиш меёбад.

364. Ҳаҷми нисбатан зиёди пули нақд берун аз гардиши бонкӣ ҳангоми ҷалби он ба соҳаи бонк, ҳамчун захираи иловагии таъмини соҳаҳои воқеии иқтисодӣ бо воситаҳои молиявӣ ба ҳисоб меравад.

365. Роҳандозии технологияҳои молиявӣ «FinTech» барои гузариши бонкҳои кишвар аз фаъолияти бонкии анъанавӣ ба технологӣ, баланд шудани самаранокӣ, шаффофият, эътимоднокӣ, даромаднокӣ ва нақши бонкҳо дар рушди иқтисоди кишвар шароити мусоид фароҳам меорад.

366. Аз руи пешбиниҳои мутахассисони соҳа, то соли 2025 ҳаҷми амалиёт дар бозори «FinTech»-и ҷаҳонӣ зиёда аз 300 млрд. долларро ташкил медиҳад.

367. Афзоиши ҳаҷми пешниҳоди қарзҳо аз ҷониби ташкилоти молиявии қарзӣ ҳамчун манбаи иловагии таъмини рушди иқтисоди миллий баромад карда метавонад. Зеро тибқи таҳлилҳои Бонки Ҷаҳонӣ дар мавриди ба 23 Ҷоиз баробар намудани ҳаҷми умумии қарзҳои додашудаи ташкилоти молиявӣ қарзӣ нисбат ба маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ иқтисодӣ кишвар ҳар сол 1,24 Ҷоиз зиёдтар рушд меёбад. Дар Тоҷикистон соли 2020 нишондиҳандаи мазкур 13 Ҷоизро ташкил додааст, ки ин қонеъкунанда намебошад.

368. Барои баланд бардоштани саҳми низоми бонкӣ дар рушди иқтисоди миллий андешидани тадбирҳои зерин зарур шуморида мешавад:

- роҳандозии технологияҳои молиявӣ ва пешниҳоди маҳсулоти инноватсионӣ ба соҳибкорӣ хурду миёна ва аҳоли дар ҳамаи минтақаҳои кишвар;

- вусъат додани ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ ва рушди инфрасохтори низоми пардохт;
- тақмили қонунгузории соҳа бо мақсади барасмиятдарории дархостҳои муштариён тариқи воситаҳои муосири алоқа, таъмини ҳуҷҷатгузории электронӣ ва таъмини заминаҳои роҳандозии пулҳои рақамӣ;
- баланд бардоштани нақши низоми бонкӣ дар ҷалби сармояи хориҷӣ тавассути роҳандозии принципҳои пешқадами идоракунии корпоративӣ, коҳиш додани сатҳи хавфҳо ва маблағгузории соҳаҳои иқтисоди миллӣ тариқи пешниҳоди қарзҳои дарозмуҳлати имтиёзнок;
- тақвият бахшидани ҳамкориҳои судманд бо ташкилоти байналмилалӣ молиявӣ, аз ҷумла фондҳои байналмилалӣ ва сохторҳои бонкии кишварҳои хориҷӣ чиҳати ҷалби сармоя ва мубодилаи таҷрибаи пешқадами соҳа;
- таъмини корхонаҳои истеҳсолии ватанӣ бо асбӯри хориҷӣ;
- роҳандозии механизми ҳавасмандгардонии ҷалби пасандозҳо бо истифода аз таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ;
- омода кардани мутахассисони соҳаи бонкдорӣ ва баланд бардоштани савияи касбии онҳо.

369. Баҳши рақобатпазири суғурта ҳамчун низоми ҳимоя ва дастгирии манфиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар самти таъмини бехатарии ҳаёт, саломатӣ ва ҳифзи молу мулк, рушди фаъолияти соҳибкориву сармоягузорӣ ва сарчашмаи дохилӣ ва нисбатан бозғамии сармоягузориҳои хусусӣ ба иқтисоди мамлакат ба ҳисоб меравад.

370. Дар бозори молиявии кишварҳои мутараққӣ баҳши суғурта ҳиссаи назаррас дошта, 5–10 фоизи ММД-ро ташкил медиҳад. Бо вучуди ислоҳоти назарраси соҳа дар самти либерализатсия ва тақмили низоми назорати бозори хизматрасониҳои суғуртавӣ дар Тоҷикистон ин нишондиҳанда ба 0,6 фоиз баробар аст.

371. Барои баланд бардоштани рақобатпазирӣ баҳши суғурта андешидани тадбирҳо дар самти таъмини шароити рақобати озод, тақмили заминаи меъёрии ҳуқуқии соҳа ва содагардонии низоми иҷозатдиҳӣ, мутобик намудани фаъолияти ширкатҳои суғуртавӣ ва дигар иштирокчиёни бозори он ба талаботи меъёрҳои байналмилалӣ соҳа, диверсификатсияи хизматрасониҳои суғуртавӣ аз ҳисоби ҷорӣ намудани доираи васеи суғуртаи ихтиёрӣ, суғуртаи ҳатмии тиббӣ, сайёҳӣ ва сармоягузориҳои хориҷӣ дар ширкатҳои ватаниӣ суғуртавӣ, роҳандозии имконияти амалинамоии фаъолияти суғуртавӣ бо принципҳои суғуртакунии исломӣ ва суғуртанамоеи хурд дар маҳал, ҳавасмандгардонии фаъолияти сармоягузории ширкатҳои суғуртавӣ, тавсеаи имкониятҳои таъмини устувории молиявии онҳо мувофиқи мақсад мебошанд.

372. Бозори тақрири қоғазҳои қимматнок барои ҷалби маблағҳои муваққатан озода аҳоли ва корхонаҳо ба гардиши расмӣ иқтисодӣ ва коҳиш ёфтани иқтисоди ниҳонӣ, баланд шудани самаранокӣ ва шафофияти фаъолияти корхонаҳои интишоркунандаи қоғазҳои қимматнок, фаъолгардонии раванди сармоягузорӣ дар соҳаҳои гуногуни иқтисоди миллӣ, таъмини суботи молиявӣ ва сиёсӣ ва баланд шудани ҷолибияти сармоягузории кишвар дар арсаи байналмилалӣ мусоидат менамояд.

373. Дар мудати 10 соли охир аз ҷониби Вазорати молия 454 барориши қоғазҳои қимматнок (саҳмияҳо ва облигатсияҳои) ҷамъиятҳои саҳомии кишвар бо дарназардошти барориши саҳмияҳои ҚСК НБО «Роғун» ба маблағи 32,2 млрд. сомонӣ ба расмият дароварда шудааст.

374. Дар ин давра аз ҳисоби бақайдгирии саҳмияҳо ҳамагӣ 5,5 млн. сомонӣ ба бучети давлатӣ пардохт карда шуда, соли 2020 зиёда аз 102 амалиёти гузариши ҳуқуқҳо ба саҳмияҳои ҷамъиятҳои саҳомӣ ба маблағи 35,1 млн. сомонӣ ба расмият дароварда шудааст. Дар баробари ин, аз ҷониби Вазорати молия барориши қоғазҳои қимматноки давлатӣ, аз ҷумла Векселҳои хазинадорӣ давлатӣ ба маблағи 75 млн. сомонӣ, Вомбаргҳои давлатии дохилии бурдноки барориши соли 2009 ба маблағи 10 млн. сомонӣ, Векселҳои давлатӣ аз

рӯи қарзҳои хоҷагиҳои пахтакорӣ ба маблағи умумии 395 млн. сомонӣ ва бонкҳои тичоратӣ ба маблағи 3,5 млрд. сомонӣ ба муомилот бароварда шуданд.

375. Дар сурати ғаёл гардонидани бозори такрории қоғазҳои қимматнок даҳҳо миллиард сомонӣ маблағҳои иловагӣ ҳамчун сарчашмаи сармоягузорӣ ҷалб карда мешаванд, ки ҳамзамон фишанги муассири расмикунонии иқтисодӣ ниҳонӣ баромад карда метавонанд. Вобаста ба ин ҷиҳати роҳандозии имкониятҳои васеи бозори такрории қоғазҳои қимматнок идомаи ислоҳот дар самтҳои зерин зарур шуморида мешавад:

- мукамал гардонидани санадҳои меъёрии ҳуқуқии қонунгузорӣ дар соҳаи бозори қоғазҳои қиматнок;
- мукамал гардонидани санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи ғаёлияти сармоягузорӣ бо назардошти меъёрҳои идоракунии корпоративӣ;
- интишори бетанаффуси қоғазҳои қимматноки давлатӣ, ғуруши онҳо бо нархҳои бозорӣ ва истифодаи онҳо ҳамчун замонат дар низоми қарзӣ;
- ҷорӣ намудани таҷрибаи истифодаи воситаҳои муосири амалиёт дар бозори такрории қоғазҳои қимматнок, аз ҷумла воситаҳои ҳосилавӣ (деривативҳо, форвардӣ ва ғайра);
- ташкили механизми самараноки истифодаи қоғазҳои қимматнок дар бозори байнибонкӣ, интишори қоғазҳои қимматнок барои сохтмони НБО-ҳо ва дигар иншооти муҳими давлатӣ бо фоизи бозорӣ;
- сафарбар намудани маблағҳои озоди фондҳои иҷтимоӣ, аз ҷумла маблағҳои озоди Агентии нафақа ва ҳифзи иҷтимоӣ ба бозори қоғазҳои қиматнок.

§6. Истифодаи имкониятҳои транзитӣ ва рушди сайёҳии кишвар

376. Дар баробари бунёд ва азнавсозии роҳҳо, беҳтар гардидани алоқа байни минтақаҳои кишвар ва рушди ширкатҳои хурди авиатсионӣ имкониятҳои транзитии Тоҷикистон зиёд мегардад.

377. Қойгир будани Тоҷикистон дар масири «Роҳи Абрешим», шохроҳи бунёдшудаистода дар доираи барномаи Ҳамкории иқтисодии минтақаи Осиёи Марказӣ, мавқеъгирии он дар байни самтҳои Ҷануб–Ҷануб, Осиёи Марказӣ – Осиёи Ҷанубӣ (CASA) барои ба кишвари транзитӣ табдил ёфтани он шароити мусоид фароҳам меорад.

378. Бо бунёд ва таҷдиди роҳҳои автомобилгард дар солҳои 2015–2019 ҳаҷми боркашонӣ тавассути роҳҳои Тоҷикистон 14,8 фоиз коҳиш ёфта, мусофиркашонӣ 1,5 маротиба зиёд шуда бошад ҳам, имкониятҳои васеи ин самт ба пуррагӣ истифода нашудаанд. Ҳамзамон, мавқеи ҷуғрофии Тоҷикистон барои истифода намудани фазои ҳавоии он бо мақсади транзити мусофирон ва борҳо имкон медиҳад. Бо ин мақсад ҷорӣ намудани сиёсати «Осмони кушод» дар Тоҷикистон метавонад нисбат ба дигар кишварҳо манфиати бештар орад. Тавассути зиёд намудани хатсайрҳои ҳавоӣ аз манотиқи гуногуни олам сатҳи даромад аз ҳисоби хизматрасониҳои аэронавигатсионӣ, мусофиркашонӣ ва боркашонӣ, инчунин сайёҳӣ бамаротиб афзоиш ёфта метавонад.

379. Таҳлил ва таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки ҷорӣ намудани сиёсати «Осмони кушод» ба иқтисодӣ мамлакат манфиатҳои зиёд меорад. Масалан, татбиқи сиёсати «Осмони кушод» дар Ҷумҳурии Молдова баъди шомил шудан ба Иттиҳоди Аврупо гардиши мусофирон 52 фоиз афзоиш ёфта, ба рушди сайёҳии байналмилалӣ такони ҷиддӣ бахшид.

380. Ҳаҷми боркашонӣ тавассути роҳи оҳан дар соли 2019 5,8 млн. тоннаро ташкил дод, ки нисбат ба нақлиёти автомобилӣ 13 маротиба кам аст. Идома ёфтани ин раванд ба пеш аз муҳлати муқарраршуда фарсудашаваии роҳҳои автомобилгард оварда мерасонад. Ҳамзамон аз имкониятҳои ғурудгоҳҳои байналмилалӣ кишвар дар самти боркашонӣ қариб ки истифода бурда намешавад.

381. Барои самаранок истифода бурдани имкониятҳои транзитии кишвар андешидани тадбирҳои зерин муҳим арзёбӣ мегардад:

- ташкили инфрасохтори зарурӣ дар самти боркашонӣ ва мусофиркашонии байналмилалӣ тавассути роҳҳои Тоҷикистон, аз ҷумла таҷҳизоти боркунию борфарорӣ, марказҳои муосири нақлиётӣ-логистикӣ;
- содагардонии барасмиятдарории амалиёти транзитӣ ва кам кардани хароҷоти он тавассути роҳҳои автомобилгард;
- додани статуси байналмилалӣ ба як қатор гузаргоҳҳои байнисарҳадӣ;
- чорӣ намудани сиёсати фазои «Осмони кушод» ва тақвият бахшидани гуфтушунидҳо бо роҳҳои дипломатӣ дар ин самт;
- дарёфти тамоми имкониятҳо барои кам кардани хароҷоти таъминоти ҳавопаймоҳо бо сузишворӣ, хизматрасониҳои марбути соҳа;
- ташкили терминалҳои боркашонии байналмилалӣ (cargo) дар фурудгоҳҳои кишвар;
- сода кардани расмиёти транзити мусофирон ва боз ҳам осон намудани гирифтани раводид;
- пайваст намудани Тоҷикистон бо хатсайрҳои кишварҳои Аврупои Ғарбӣ ва минтақаи Уқёнуси Ором бо роҳи иҷозати фаъолияти ширкатҳои ҳавопаймоии ҷавобгӯи стандартҳои байналмилалӣ;
- бунёди роҳҳои оҳан ва пайваст намудани онҳо ба шабакаҳои минтақавии роҳи оҳан.

382. Рушди баҳши сайёҳӣ ба устувор нигоҳ доштани тавозуни пардохти кишвар ва афзоиши даромадҳои аҳоли ва субъектҳои соҳибкорӣ мусоидат мекунад.

383. Бартарияти ин соҳа дар камхарҷ будани оғози фаъолияти соҳибкории хурди маҳаллӣ ва нигоҳдории ҳиссаи бештари даромади бадастомада дар кишвар зоҳир мегардад, ки нисбат ба боздеҳӣ аз сармоягузории хориҷӣ ва савдои байналмилалии маҳсулот муфидтар аст. Зеро тибқи таҳлилҳо ба ҳисоби миёна аз ҳар 1 доллари сарфшуда дар баҳши сайёҳӣ 91 сенти он дар иқтисодиёти ватанӣ менамояд. Дар баробари ин аз ҳар як доллари ба баҳши сайёҳӣ харҷшуда 70 фоизи он даромади соф буда, боқимонда дар субъектҳои хизматрасони соҳа масраф мегардад.

384. Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои захираҳои бузурги сайёҳӣ буда, барои истифодаи самараноки он бояд ба се ҷанбаи асосӣ - маркетинг, дастрасӣ ва таҳияи маҳсулот диққати махсус дода шавад, ки дар навбати худ ба роҳандозии тадбирҳо дар самти тадқиқоти бозор, тарғибот, фурӯш, нигоҳдории тамос бо сайёҳон, нақлиёт ва сарҳадот, раводид, иҷозатномадиҳӣ ва иҷозатҳо, сабади маҳсулоти сайёҳӣ, сифат, омӯзиш ва омури иттилоот алоқаманд мебошанд.

385. Бо назардошти тамоюлҳои муосири рушди сайёҳӣ ва солҳои рушди деҳот, саёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ эълон гардидани солҳои 2019–2021 дар шароити пандемия таваҷҷуҳи махсус бояд ба рушди сайёҳии дохилӣ дар заминаи имкониятҳои васеи табобатӣ рекреатсионӣ, кӯҳнавардию шикор, экосайёҳӣ, истеъмоли таъомҳои миллӣ, омӯзиши урфу одат ва ҳунарҳои мардумӣ, таърихӣ, фарҳангӣ ва динӣ дар кишвар дода шавад.

386. Солҳои охир тамоюли муҳочирати табибони ватанӣ ба кишварҳои хориҷӣ барои фаъолият ва омӯзиши таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ ба назар мерасад, ки ба пешравии тибби ватанӣ мусоидат намуда истодааст. Вобаста ба ин дар кишвар ҳаҷми амалиёти пайвандсозии дандон, гурда, амалиёти ҷарроҳии пайвандсозии ҷигар, нейрочарроҳӣ ва ҷарроҳии пластикӣ боло рафта истодааст.

387. Бо рушди соҳаи тибб ва хизматрасониҳои тиббӣ дар кишвар имкониятҳои ташкили сайёҳии табобатӣ-тиббӣ (хизматрасониҳои дандонпизишкӣ, нейрочарроҳӣ, ҷарроҳии пластикӣ, пайвандкунии узвҳои бадан ва ғайра) мутобиқ ба талаботи минтақавӣ ва арзиши дастрас зиёд мегарданд.

388. Дар сурати татбиқи пурра ва самараноки тадбирҳо дар самтҳои номбурда саҳми муस्ताқими баҳши сайёҳиро дар ММД-и кишвар ба 5% ва саҳми ғайримустақими онро то 15 фоиз расонидан мумкин аст.

389. Барои татбиқи имкониятҳои рушди сайёҳӣ, аз ҷумла сайёҳии дохилӣ андешидани тадбирҳои зерин муҳим аст:

- ташкили доираи васеи хатсайрҳои 1–2-рӯзаи гурӯҳӣ, оилавӣ, инфиродӣ;
- таҳияи маҳсулотҳои нави сайёҳӣ ва пешбурди сайёҳии минтақа;
- пешбурди бренди сайёҳии Тоҷикистон ва ҷалби сайёҳони хориҷӣ ба кишвар;
- ҷорӣ намудани системаи таснифи ихтиёрии иншооти меҳмонхонаҳо дар кишвар;
- фароҳам овардани шароити мусоиди фаъолият ва фазои сармоягузорӣ барои ҷалби сармоягузорӣ ба соҳаи туризми кишвар;
- рушди авиатсияи хурди шахравандии дохилӣ бо зиёд намудани хатсайрҳо ва парвозҳои дохилӣ;
- татбиқи ҳатмии низоми 5-рӯзаи корӣ барои ҳамаи муассисаҳои бахши давлатӣ, хусусӣ ва ҷамъиятӣ барои таъмини вақт барои сайёҳии дохилӣ;
- дастгирии молиявии ҳиссаи хароҷоти сайёҳии кормандон аз ҷониби корхонаҳои корфармо;
- беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ дар бахши тандурустӣ ҷиҳати фароҳам овардани имконияти рушди сайёҳии табобатӣ-тиббӣ.

§7. Расмикунонии иқтисодиёти пинҳонӣ

390. Дар асоси маълумоти расмии омӯрӣ ҳиссаи иқтисоди пинҳонӣ нисбат ба ММД соли 2020 14 фоизро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли 2016 1 банди фоизӣ кам мебошад.

391. Тибқи арзёбии ХБА дар соли 2015 дар Тоҷикистон ҳиссаи иқтисодиёти пинҳонӣ 37,7 фоизи ММД-ро ташкил медиҳад, ки ин нишондиҳанда аз сатҳи миёнаи ҷаҳонӣ (27,8 фоиз) ва сатҳи миёнаи минтақавӣ (31,7 фоиз) ба қадри назаррас баланд мебошад.

392. Дар натиҷа аз гирдгардиши расмии иқтисодии кишвар 20,7 млрд. сомонӣ (бо нархҳои соли 2015) берун монда, қисми даромади он бо андозбандӣ фаро гирифта намешавад ва қариб 25 фоизи қисми даромади бучети давлатӣ аз ин ҳисоб таъмин намегардад.

393. Бо вучуди татбиқи ислоҳоти назаррас ҷиҳати беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ ҳанӯз як қатор монеаҳои рушд ва тавсеаи фаъолияти расмии субъектҳои хоҷагидорӣ аз қабилӣ сарбории нисбатан баланди андоз, расмиёти мураккаби маъмурикунонии он, иҷозат ва иҷозатномадиҳӣ, низоми таъмини иҷрои қарордод, амалиёти содиротию воридотӣ, санҷишҳои беасоси фаъолияти субъектҳои хоҷагидор ва дастрасии маҳдуд ба воситаҳои молиявӣ, ба назар мерасанд, ки ба афзоиши иқтисоди пинҳонӣ мусоидат менамоянд.

394. Дар давоми солҳои 2015–2020 шумораи умумии субъектҳои соҳибкорӣ аз 276 044 адад то 380 000 адад зиёд шуда бошад ҳам, ҳиссаи шахсони ҳуқуқӣ (сарчашмаи асосии андозбандӣ) аз 11,6 фоиз то 9 фоиз коҳиш ёфта, ҳиссаи соҳибкорони инфиродии тибқи патент ва шаҳодатнома фаъолияткунанда 90 фоизи субъектҳои хоҷагидори кишварро ташкил медиҳад.

395. Таҷрибаи нишон медиҳад, ки баргараф намудани омилҳои бавучудоварандаи иқтисодиёти пинҳонӣ самараи хуб ба бор меорад. Тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бочи давлатӣ» ҳангоми пешниҳоди хизматрасониҳои давлатӣ 115 амалиёт анҷом дода мешавад, ки бо ситонидани бочи давлатӣ алоқаманд аст. Мувофиқи таҷрибаи андухта дар кишварҳои ҷаҳон дар ҳолати роҳандозии технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар раванди хизматрасониҳои давлатӣ бо тартиби муқаррарӣ ва фаврӣ имкониятҳои васеи зиёд намудани номгуӣ онҳо то зиёда аз 600 намуд ва даромадҳои ғайриандозӣ ба бучети давлат мавҷуд мебошад.

396. Таҳлилҳои нишон медиҳанд, ки расмигардонии иқтисоди пинҳонӣ имкониятҳои иловагии сафарбар намудани маблағҳои назаррасро барои рушди соҳаҳои иҷтимоӣ иқтисодии кишвар ба миён меорад.

397. Зарур аст, ки расмикунонии иқтисоди пинҳонӣ дар се самт гузаронида шавад:

1) сода ва шаффоф кардани пешниҳоди хизматрасониҳои давлатӣ, санчишҳо, маъмурикунонии андоз ва дигар амалиёт, ки омили инсониро бартаараф намуда, сатҳи фасодро паст мекунад;

2) содагардони маъмурикунонии андоз ва коҳиш додани хароҷоти пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ;

3) татбиқи сиёсати расмикунонии даромадҳои аҳоли ва молу мулк.

398. Дар баробари ин андешидани тадбирҳои зерин мувофиқи мақсад мебошад:

– андешидани тадбирҳои зарурӣ чихатӣ паст кардани сатҳи иқтисоди пинҳонӣ;

– такмили методологияи баҳисобгирии омории фаъолияти субъектҳои хоҷагидор, аҳоли ва хоҷагиҳои хонаводагӣ дар самти истехсоли маҳсулоти саноатию кишоварзӣ, аз ҷумла дар хоҷагиҳои ёрирасон;

– ҳалли мушкилоти андозбандӣ, тартиби баҳисобгирӣ, усулҳои ҳисоб ва муайян намудани шохиси ҳаҷми ҷисмонӣ ва нархҳои миёнаи содироти маҳсулоти кишоварзӣ;

– таҳияи номгӯи хизматрасониҳои муосири давлатӣ ба аҳоли ва соҳибкорон, стандартҳои пешниҳоди онҳо тибқи принципҳои дастрас, шаффоф ва босифат;

– дарёфти роҳҳои ҳавасмандгардонии пасандозгузорию шахсони воқеӣ ва хариди коғазҳои қимматноки давлатӣ аз ҷониби онҳо;

– пешниҳоди имтиёзҳои андозӣ барои амалиёти ғайринақдӣ дар самти тичорати молу хизматрасониҳо.

§8. Баланд бардоштани самаранокии фаъолияти корхонаҳои давлатӣ

399. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 27 корхонаҳои азими давлатӣ бо шумораи умумии 50 ҳазор кормандон фаъолият менамоянд. Ба ҳолати 1 октябри соли 2020 бинобар паст будани самаранокии фаъолият қарзҳои дебитории ин корхонаҳо 10,5 млрд. сомонӣ ва кредиторӣ 45,2 млрд. сомонино ташкил медиҳанд.

400. Қарзҳои кредитории корхонаҳои мазкур нисбат ба бучети давлатӣ дар соли 2020 1,9 маротиба ва ҳаҷми умумии қарзи давлатӣ 16,8 фоиз зиёд мебошад.

401. Шумораи умумии кормандони онҳо ҳамагӣ 2,2 фоизи шумораи аҳолии дар иқтисодиёт фаъолро ташкил медиҳад.

402. Дар 9 моҳи соли 2020 даромади умумии корхонаҳо 8,1 млрд. сомонино ташкил дод, ки он ба 14,6 фоизи ММД баробар мебошад. Вале дар 13 корхонаи давлатӣ коҳишҳои ҳаҷми даромад (аз 30 то 65 фоиз) ба назар расида, ҳатто аз рӯи натиҷаи молиявии соли 2019 дар маҷмӯъ фаъолияти ҳамаи корхонаҳои азими давлатӣ бо зарар ба маблағи 1,2 млрд. сомонӣ ҷамъбаст гардидааст.

403. Корхонаҳои мазкур ба бучети давлатӣ сарбории иловагиро аз ҳисоби қарзҳои андозӣ, уҳдадорихои созишномаҳои зерқарзӣ ва хароҷоти кумаки молиявӣ ба бор меоранд.

404. Дар солҳои 2016–2020 Стратегияи идоракунии хавфҳои фискалии корхонаҳои давлатӣ татбиқ шуда, бо мақсади ба роҳ мондани фаъолияти самараноки онҳо шӯроҳои нозирон таъсис дода шуданд.

405. Бо мақсади беҳтар намудани вазъи молиявию идоракунии ва шаффофияти фаъолияти ШСХК «Барқи тоҷик» сохтори он таҷдид гардида, ба ҷамъиятҳои алоҳида оид ба истехсол, интиқол ва тақсимои неруи барқ ва операторони бозори неруи барқ таъдид дода шуданд.

406. Дар баробари қорҳои анҷомдодашуда ҳанӯз қорхонаҳои азими давлатӣ бо сабаби зиёд гардидани уҳдадорихо ва зарари ҷамъшудаи онҳо ҳамчун сарчашмаи хавфи асосии фискалӣ барои давлат боқӣ мемонанд.

407. Бинобар ин зарур аст, ки самаранокии фаъолияти қорхонаҳои мазкур бо истифода аз фишангҳои иқтисоди бозорӣ баланд бардошта шавад. Бо ин мақсад андешидани тадбирҳои зерин муҳим арзёбӣ мегардад:

- гузаштани субъектҳои дорой манфиати умум ва корхонаҳои азими давлатӣ ба стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ, гузаронидани аудити берунии ҳатмӣ ҳарсола ва нашри ҳисоботи молиявӣ дар воситаҳои ахбори омма;
- ҷалби сармояи хусусӣ ватанӣ тавассути истифодаи таҷрибаи пешқадами механизми шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ ва барориши коғазҳои қимматнок;
- баланд бардоштани фаъолияти идоракунӣ тавассути ҷалби менечерони таҷрибанокӣ маҳаллӣ ва хориҷӣ;
- афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот ва зиёд кардани таъсиси ҷойҳои нави корӣ;
- истифодаи механизми идоракунӣ берунии зиддибухронӣ дар асоси қарордод;
- мучаҳҳазгардонии корхонаҳои азими давлатӣ бо технологияҳои муосири каммасраф ва рақамӣ.

§9. Истифодаи имкониятҳои хизматрасонии таълимию илмӣ

408. Рушди маориф ва илм барои мубаддал гардонидани кишвар ба ҳаби минтақавӣ барои ҷалби донишҷӯёни хориҷӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҷумҳурӣ ва ба даст овардани даромад аз хизматрасониҳои байналмилалӣ таълимӣ мусоидат менамояд.

409. Ин таҷриба дар як қатор кишварҳои ҷаҳон, ки муассисаҳои таҳсилоти олии онҳо нуфузи ҷаҳонӣ пайдо намудаанд, аз ҷумла ИМА, Британияи Кабир, Олмон, Чопон, Малайзия, Сингапур, Эрон, Ҳиндустон, Туркия, Қазоқистон ва Россия мавриди амал қарор дошта, дар иқтисоди онҳо хизматрасониҳои байналмилалӣ таълимӣ нақши устувор доранд.

410. Эълон гардидани солҳои 2020–2040 ҳамчун «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» барои расидан ба ин ҳадаф ва дубора эҳё намудани мақоми давлати тоҷикон ҳамчун маркази илму маориф ва фарҳанги ҷаҳонӣ замина мегузорад.

411. Соли 2020 дар Тоҷикистон 55 коллеҷҳо, аз ҷумла 12 адад хусусӣ, 75 адад муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ ва 40 адад муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ фаъолият мекунанд.

412. Танҳо дар соли таҳсилоти соли 2019–2020 7 407 нафар шаҳрвандони хориҷӣ аз Ҳиндустон, Туркия, Ўзбекистон, Афғонистон ва Туркманистон барои таҳсил ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ кишвар дохил шудаанд, ки ин ҳамагӣ 12,4 ҷузъи шумораи умумии донишҷӯёнро ташкил медиҳад. Барои донишҷӯёни хориҷӣ арзиши хизматрасониҳои таълимӣ ва хароҷоти зист нисбат ба дигар кишварҳои минтақа паст буда, баланд шудани рақобатпазирии чунин хизматрасониҳо барои ҷалби васеи онҳо шароити мусоид фароҳам меорад.

413. Донишҷӯёни хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ тибқи шартнома таҳсил карда, арзиши таҳсил барои онҳо дар муқоиса бо шаҳрвандони кишвар нисбатан баланд аст, ки ин ба манфиати иқтисоди миллӣ мебошад.

414. Бояд қайд кард, ки афзоиши саҳми ғайримустақими ҷалби шаҳрвандони хориҷӣ ба муассисаҳои таълимии кишвар низ назаррас мебошад. Онҳо тавассути ба иҷора гирифтани манзил, хариди маҳсулоти ватанӣ ва хунаҳои мардумӣ, истеъмоли хизматрасониҳои маишӣ, алоқа, нақлиёт ва сайёҳӣ ҳаҷми савдои дохилӣ ва хизматрасониро зиёд менамоянд.

415. Қиҳати табдили кишвар ба ҳаби минтақавӣ ҷалби донишҷӯёни хориҷӣ андешидани тадбирҳои зерин муҳим мебошад:

- баланд бардоштани донишу малака, сатҳи забондонӣ, таҳассус ва касбияти омӯзгорон мутобиқ ба талаботи стандартҳои байналмилалӣ;
- ташкили гурӯҳҳои таҳсил бо забони англисӣ ва русӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ кишвар;
- васеъ кардани пойгоҳи қабули донишҷӯёни хориҷӣ ва бунёди хобгоҳҳои замонавӣ барои будубоши онҳо;

– зиёд намудани нақшаи қабули донишҷӯёни хоричӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар, аз ҷумла тариқи таҳсили фосилавӣ бо назардошти талаботи бозори меҳнати минтақавӣ.

§10. Рушди саноати дорусозӣ

416. Халқи тоҷик аз қадимулайём таърихи бой ва пурғановат дошта, дар соҳаи тиб ҷунин нобиғаҳои нотақрорро ба мисли Абуалӣ ибни Сино ва Закариёи Розӣ ба дунё овардааст, ки усулҳои табобати гиёҳиро ба таври васеъ ба роҳ монда буданд.

417. Имрӯзҳо дар асоси тавсияҳои ин мутафаккирон соҳаи тиб ва дорусозӣ дар ҷаҳон инкишоф ёфта истодааст. Ташкилоти ҷаҳонии тандурустӣ низ дар замони муосир гузариши батадриҷро аз истифодаи дорувории кимиёвӣ ба дорувории гиёҳӣ дар амалияи тибби ҷаҳонӣ тавсия медиҳад.

418. Мавҷудияти намудҳои гуногуни гиёҳҳои шифобахш ва табобатӣ дар кӯҳҳои Тоҷикистон, ки зиёда аз 3 500 навъро ташкил медиҳанд, барои рушди соҳаи дорусозӣ муҳим арзёбӣ мегардад, вале имкониятҳои мавҷуда дар ин самт ханӯз ба таври пурра истифода нашудааст.

419. Дар ҷумҳурӣ ҳамагӣ 16 корхонаи коркарди 45 номгӯи гиёҳҳои шифобахш фаъолият менамоянд, вале ҳамасола дар ҳаҷми 50 млн. доллари ИМА маҳсулоти доруворӣ ба Тоҷикистон ворид карда мешавад.

420. Саноати дорусозӣ ҳамчун соҳаи даромаднок ба ҳисоб рафта, дар рушди иқтисодии кишварҳои ҷаҳон саҳми назаррас дорад.

421. Қиёмати рушди соҳа дар кишвар қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2020, №569 «Барномаи давлатии рушди саноати дорусозӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025» қабул ва амалӣ шуда истодааст.

422. Барои истифодаи самараноки имкониятҳои мавҷуда дар самти истехсоли доруворӣ ва дигар маҳсулот аз гиёҳҳои шифобахш ва мевагиҳои гуногун дар кишвар андешидани тадбирҳои зерин зарур мебошад:

– омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малақаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;

– гузаронидани корҳои илмӣ-тадқиқотӣ ва таҷрибавӣ оид ба коркарди дорувории муосири растанӣ дар асоси набототи Тоҷикистон ва ташкили озмоишгоҳҳо дар ин самт;

– ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ гардонидани маҳсулоти дорувории истехсолшаванда;

– ташкили кластерҳои саноати дорусозӣ барои истехсол ва содироти ҷойҳои шифобахш, доруворӣ аз гиёҳҳои шифобахш, малҳамҳои табобатӣ ва ороишӣ ва дигар маҳсулоти инноватсионӣ;

– ба роҳ мондани истехсоли васеъ ва содироти рағғанҳои косметикӣ аз шамъадонӣ, бодом, зардолу, сиёҳдона, чормағз, зағир, ангат ва дигар зироатҳои рағғандиҳанда;

– ҷалби сармояи мустақими хоричӣ ба корхонаҳои саноати дорусозӣ дар минтақаҳои кишвар;

– пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмуҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣ қарзӣ, бахусус Бонки саноативу содиротии Тоҷикистон «Саноатсодиротбонк» барои корхонаҳои саноати дорусозӣ;

– амалӣ гардонидани чораҳои ҷимоявии бозори дохилӣ дар баробари ба роҳ мондани истехсоли маҳсулоти саноати ороишӣ ва дорусозӣ.

5. БАЛАНД БАРДОШТАНИ САМАРАНОКИИ ИСТИФОДАИ ЗАХИРАҲОИ МИЛЛӢ

§1. Саноат дар хошияи саноатикунони босуръат

423. Саноат яке аз соҳаи асосии истеҳсолот буда, ба рушди устувори иқтисодӣ таъсири ҳалқунанда мерасонад ва заминаи асосӣ барои расидан ба ҳадафи чоруми стратегияи кишвар, яъне саноатикунони босуръати ҷумҳурӣ ба ҳисоб меравад.

424. Бо мақсади дар марҳалаи минбаъдаи рушд тезонидани саноатикунони босуръат «Стратегияи рушди саноат дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030», «Барномаи саноатикунони босуръати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020–2025», «Барномаи рушди металлургияи ранга ва сиёҳ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2025», «Барномаи рушди саноати сабук дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2022» ва дигар барномаҳои соҳавӣ таҳия ва қабул гардида, мавриди амал қарор доранд.

425. Соли 2020 ҳиссаи саноат дар сохтори ММД 21,9 фоизро ташкил дода, зиёд шудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ аз ҳисоби ба қор андохтани иқтидорҳои нав ва истифодаи самараноки иқтидорҳои мавҷуда таъмин шудааст.

426. Таҳлил нишон дод, ки ислоҳоти татбиқшуда дар самти рушди босуръати саноати коркард, баҳусус соҳаҳои сатҳи миёнаи технологӣ (аз ҷумла, металлургияи ранга ва сиёҳ, мошинсозӣ, саноати масолеҳи сохтмонӣ, саноати кимиё ва нафту кимиё) ҳоло ҳам кифоя нестанд.

427. Солҳои охир, ҳиссаи баҳши коркард тамоюли пастшавӣ (аз 65,6 фоиз дар 2015, то 56,6 фоиз дар 2019) ва саноати истихроҷ тамоюли болоравӣ (аз 13,5 фоиз дар соли 2015, то 19,6 фоиз дар соли 2019) дорад.

428. Ҳанӯз дастрасии молистеҳсолкунандагони ватанӣ ба воситаҳои молиявии арзон ва дарозмуҳлат дар сатҳи паст қарор дорад. Гарчанде ки корхонаю коргоҳҳо дар самти коркарди пахта, истеҳсоли маҳсулоти дӯзандагӣ, ҷӯроби пайпоқ таъсис ёфтаанд, ҳамагӣ 30 фоизи нахи пахта дар дохили кишвар коркард мешавад. Таҳлилҳои иқтисодӣ собит намуданд, ки дар ҳолати коркарди нахи пахта дар корхонаҳои саноатии кишвар то маҳсулоти тайёр (матоъ ва либосворӣ) даромади соф аз ҳар як гектари пахта (самаранокии истеҳсолот) нисбат ба даромад аз фуруши нахи ашёи хом ба хориҷи кишвар бо нархи ночиз аз 1,8 ҳазор то 12–15 ҳазор доллари ИМА афзун мегардад. Зеро роҳандозии коркарди ниҳоии нахи пахта дар сурати баланд бардоштани ҳосили пахта аз 25 то 30 сентнер аз як гектар то 12 ҳаз. м² матоъ, 277 кг рағани пахта, 726 кг кунҷора, 47 кг собун, 108 кг линт ва ғайра истеҳсол намудан мумкин аст.

429. Ҳоло ҳам дар бозорҳои ҷумҳурӣ фуруши ашёи гуногун аз алюминийи тайёршуда ба монанди ноқилҳои гуногун, асбоби анҷоми рӯзгор, ашёи мухталиф барои сохтмони иншоот ва тухфаҳои хотиравӣ, куттиҳои консерваю обҳои нӯшокӣ, асбобҳои сантехникиву барқӣ, ки аз кишварҳои дигар ворид карда мешаванд, хеле зиёд ба мушоҳида мерасад.

430. Мувофиқи таҳлилҳо талаботи бозори дохилӣ ба маҳсулоти тайёр аз алюминий дар ҳаҷми 350-400 млн. сомонӣ аз ҳисоби воридот таъмин карда мешавад, ҳол он ки дар корхонаҳои ватанӣ имконияти ба роҳ мондани истеҳсоли ҳамаи намудҳои ашёи аз алюминийи аввалия истеҳсолшаванда вучуд дорад.

431. Талаботи бозори истеъмолӣ дохилӣ ба як қатор молу маҳсулоти дигар бештар аз ҳисоби воридот таъмин гардида, соли 2019 воридоти онҳо маблағ ва ҳиссаи назарраси талаботи дохилиро ташкил дод, аз ҷумла:

– рағани растанӣ ба маблағи 82,7 млн. доллар ё 81,8 фоизи талаботи дохилӣ, макарон 13,3 млн. доллар ё 83,6 фоиз, маҳсулоти ҳасибӣ 7 млн. доллар ё 38,4 фоиз, шоколад 32,7 млн. доллар ё 76 фоиз, маҳсулоти қаннодӣ 23,7 млн. доллар ё 50,4 фоиз, консерваи меваю сабзавот 9,4 млн. доллар ё 42 фоиз ва гуштӣ 1,3 млн. доллар ё 94,7 фоиз, нӯшокҳои ғайриспиртӣ 14,7 млн. доллар ё 11 фоиз, нӯшокҳои спиртӣ 4,9 млн. доллар ё 79,4 фоиз, май (мусаллас) 1,1 млн. доллар ё 74,2 фоизи талаботи дохилӣ;

– нуриҳои минералӣ 34,1 млн. доллар ё 100 фоизи талаботи дохилӣ, уребча ва дигар маводи гигиенӣ 19,6 млн. доллар ё 100 фоиз, хамираи дандоншӯӣ 2,8 млн. доллар ё 100 фоиз, рангу бори сохтмонӣ 18,9 млн. доллар, маводи шустушӯӣ 30,7 млн. доллар ё қариб 100 фоизи талаботи дохилӣ, аз ҷумла шампун ба маблағи 5,1 млн. доллари ИМА, собун 16,7 млн. доллари ИМА;

– маводи сохтмонию рангуборкунанда ба маблағи 18,9 млн. доллар, маҳсулоти полимерӣ ва пластмасӣ 102,3 млн доллар, ҷӯбу тахта ва маҳсулоти он 127,5 млн. доллар, маҳсулоти керамикӣ 25,9 млн. доллар, шиша ва маҳсулоти шишагӣ 22,7 млн. доллар, сим аз оҳан ё пулоди легирониданашуда 6,3 млн. доллар, сим аз дигар пӯлодҳои легирониданашуда 2,5 млн. доллар, сими тобдошуда, арғамчинҳо, танобҳо, ресмонҳои бофташуда, ҳалқаҳо ва маснуоти монанд аз филизоти сиёҳ ба маблағи 2,2 млн. доллар;

– маводи доруворӣ ба маблағи 50 млн. доллар ё 100 фоизи талаботи дохилӣ.

432. Вобаста ба ин истифодаи имкониятҳои васеъ барои зиёд намудани истеҳсоли ин молу маҳсулот дар кишвар ва пурра таъмин намудани талаботи бозори дохилӣ метавонад дар панҷ соли минбаъда ҳамчун манбаи иловагии таъмини рушди устувори иқтисодии кишвар баромад намоянд.

433. Дар дурнамои миёнамуҳлат ташкили иқтидорҳои зерини истеҳсоли ҳамчун манбаи иловагии рушд дар назар аст:

– бо мақсади ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти ниҳой, сохта ба истифода додани корхонаҳои металлургии коркарди хокаи маъдан дар ҚДММ КМ «Зарафшон», ҚДММ «Ширкати кӯҳӣ-саноати Тоҷикистону Хитой», ҚДММ ТА КМ «Анзоб», ФШДМ «С.А. Минералз» ва ҚДММ «Нукрафом»;

– ба кор даровардани иқтидорҳои нави истеҳсоли, аз ҷумла истихроҷу коркарди комплекси захираҳои майдони маъдандори «Кончоч» аз тарафи ҷамъияти саҳомии пӯшидаи «Талко Голд» ва коркарди конҳои «Дуобаи Шарқӣ» ва «Кумарғи Боло» аз ҷониби ҚДММ «ТВЕА Душанбе саноати кӯҳӣ»;

– бо мақсади афзоиши истеҳсоли алюминии аввалия таҷдид ва барқарорсозии иқтидорҳои истеҳсолии силсилаи 5 ва 6-и ҚСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик» бо таъсиси ҚСК «ТАЛКО Индастрис», бо созишномаи бастаи ширкати «China Machinery Engineering Corporation» ва азнавтҷизонии коргоҳи анодпазӣ бо ширкати «FIVES SOLIOS» ва ширкати «Riedhammer GmbH»;

– бо назардошти ба фаъолият оғоз намудани ҚДММ «Талко кемикал» дар оянда истеҳсоли фториди алюминий, криолит, кислотаи сулфат ва коагулянт ба тадриҷ афзоиш меёбад;

– дар самти коркарди металлҳои сиёҳ корҳо тақвият дода шуда, фаъолияти истеҳсолии корхонаи истеҳсоли кубурҳо ва профилҳои металлӣ ҚСП «Норд Азия металл»-и ноҳияи Спитамен, ҚДММ «Труба ва профилҳои тоҷик»-и шаҳри Ҳисор ва ҚДММ «Оҳангудозии Тоҷикистон»-и ноҳияи Рӯдакӣ афзоиш меёбад;

– сохтмони ҚДММ «Қолинҳои Душанбе»-и шаҳри Душанбе бо иқтидори истеҳсолии 1,5 млн. м² қолин дар як сол;

– бо назардошти таҷдид намудани иқтидорҳои истеҳсолии ҚСК «Азот»-и шаҳри Леваконт имкони афзоиши истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ фароҳам оварда мешавад;

– сохтмон ва ба истифода додани корхонаҳои истеҳсоли семент, маҳсулоти сохтмонию бетонӣ ва халта, барқарор ва афзоиш додани иқтидори истеҳсоли то 1,2 млн. тонна дар ҚСП «Тоҷиксемент»-и шаҳри Душанбе бо ворид намудани таҳҷизоти муосир дар соли 2021;

– ҷиҳати васеъ намудани хатҳои истеҳсоли, зиёд намудани ҳаҷми истеҳсоли маводи тиббӣ аз қабилҳои бинтҳои пахтагин, сачоқҳо ва дигар маводи тиббӣ, ба кор андохтани сиклҳои минбаъдаи корхонаи «Фарм Текс» ба истиқболи ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

– ба роҳ мондани фаъолияти ҚДММ КМ «Тк Ойл» дар ҳудуди МОИ «Данғара» бо иқтидори коркарди 500,0 ҳазор тонна нафт дар як сол;

– таъсис додани «Корхонаи истеҳсоли таҷҳизоти барқӣ» шаҳри Душанбе бо иқтидори истеҳсоли 6 000 адад таҷҳизоти барқии гуногун бо маблағгузори ҚСҚ «Точигидроэлектромонтаж»;

– ба истифода супоридани Корхонаи истеҳсоли кубурҳои шишапластикаи «Композит Т. А.» дар шаҳри Душанбе бо иқтидори 150 км кубурҳои шишапластикаи кутрашон гуногун;

– ба роҳ мондани сохтмони корхонаи истеҳсоли шиша дар ҚСҚ «Корхонаи коркарди кӯҳӣ» (дар шаҳраки Меҳрободи ноҳияи Ҷ. Расулов) бо иқтидори шабонарӯзии истеҳсоли 150 ҳазор дона зарфҳои шишагӣ ва 15,0 ҳазор м² шишаи сохтмонӣ;

– таҳия ва татбиқи лоиҳаи сармоягузори истифодаи кони нукра ва руҳи «Кони Мансури калон» ва «Кони Мансури қисмати шарқӣ ва ғарбӣ».

434. Дар давраи миёнамуҳлати минбаъда чихати таъмини ҳадафи чаҳорум – саноатикунони босуръати иқтисодиёти миллӣ тавачҷуҳи асосӣ бояд ба ҳалли масъалаҳои зерин равона карда шавад:

– вазъи ташвишовари қарздории корхонаҳои азими саноатӣ, ки хавфҳои фискалиро зиёд менамояд ва ба рушди соҳаҳои дахлдор монеа мегардад. Агар дар соли 2014 қарзҳои кредитории баъзе корхонаҳои азими давлатӣ 12,8 миллиард сомони роҳбарӣ ташкил мебуд, пас дар нӯҳ моҳи соли 2020 ҳаҷми ин қарз ба 45,2 млрд. сомонӣ расида, 3,5 маротиба афзоиш ёфтааст;

– ҳаҷми ҳоло ҳам камии коркарди ашёи хом дар кишвар. Наҳи пахта то 30 фоиз, пилла 1,2 фоиз, ҳамзамон алюминийи аввалия то 7 фоиз ва сабзавоту мева то 3 фоиз дар дохил коркард шуда, боқимонда дар шакли ашёи хом содирот карда мешавад;

– дар самти истеҳсоли маҳсулоти воридотивазкунанда дар давоми солҳои 2016–2020 зиёда аз 44 млрд. сомонӣ молу маҳсулот истеҳсол карда шуд, ки то андозае вобастагии бозори истеъмолро аз воридот коҳиш дод ва дар оянда низ зиёд кардани истеҳсоли маҳсулоти воридотивазкунанда идома дода мешавад;

– солҳои охир дар шаҳри Душанбе ба васлкунии автобусҳо ва троллейбусҳо, дар ҚВД «Талко» автомобилҳои боркашон ва дар шаҳри Ҳисор ба истеҳсоли тракторҳо шурӯъ карда шуд. Аммо зарур аст, ки истеҳсоли на кам аз 50% маҳсулоти комплекти дар дохили кишвар ба роҳ монда шавад;

– мутобиқат накардани салоҳият ба ҳадафҳои стратегии рушди иқтисодиёт – ҳосилнокии пасти меҳнат, ҳиссаи нисбатан камии аҳолии қобили меҳнати дорои салоҳияти замонавӣ оид ба иқтисодиёти рақамӣ, менеҷмент ва бахши муҳандисӣ;

– гарчанде ки дар кишвар 22 паркҳои технологӣ ва 4 марказҳои инноватсионӣ фаъолият менамоянд, то имрӯз онҳо дар татбиқи лоиҳаҳои коркарди маҳсулоти саноатӣ, чорӣ намудани навоварихо ва дар истеҳсолот чорӣ намудани ихтироот саҳми арзанда нагузоштаанд;

– норасоии сармояи гардони корхонаҳо ва фоизҳои баланди қарзҳои бонкӣ;

– қафомонии техникӣ ва технологияи истеҳсолот, дараҷаи баланди фарсудагии моддию маънавии таҷҳизот ва иншооти инфрасохторӣ дар шароити баландшавии нархҳои манбаъҳои энергия ва воситаҳои моддию техникӣ;

– суръати пасти рушд, рақобатпазирии нокифоя ва диверсификатсияи нокифояи саноати коркард;

– норасоии мутахассисони баландихтисоси ҳайати олий ва миёна;

– сатҳи пасти ҳамкорӣ ва ҳамгирии дохилӣ, байнисоҳавӣ ва байниминтақавӣ, инчунин робитаҳои заифи кластерӣ дар соҳа;

– сатҳи нисбатан пасти менеҷменти корхонаҳо.

435. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд аз инҳо иборат мебошад:

– зиёд намудани ҳиссаи саноат дар сохтори ММД-и кишвар то 26,3 фоиз;

– тақмили сохтори саноат аз ҳисоби рушди босуръати саноати коркард ва зиёд кардани ҳиссаи он дар сохтори саноат то 63,8 фоиз ва дар ММД то 15 фоиз;

- афзоиш додани ҳиссаи соҳаҳои миёнаи технологӣ дар сохтори саноат то 30,0 фоиз ва дар ММД то 6,2 фоиз;
- рушди бахшҳои саноатии иқтисоди миллӣ бо назардошти татбиқи чораҳо дар самти ҳифзи муҳити зист ва «иқтисоди сабз».

436. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо чунинанд:

- тақмили заминаҳои институтсионалӣ барои рушди устувор ва босуръати соҳаҳои саноат;
- баланд бардоштани рақобатпазирӣ ва диверсификатсияи истеҳсолоти саноат;
- афзоиши ҳаҷми истеҳсолоти саноати коркард ва таъмини талаботи дохилӣ ба маҳсулоти тайёр;
- ҷобачогузориҳои оқилона ва рушди иқтисодии кишвар;
- афзоиши арзиши иловашудаи молҳои саноатӣ дар асоси рушди кластерҳои соҳавӣ;
- мусоидат ба рушди саноати кимиё;
- истифодаи иқтисодҳои рушди иқтисоди кӯҳӣ ва металлургия;
- рушди саноати дорусозӣ;
- зиёд намудани истеҳсоли масолеҳи сохтмон.

437. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- тақмил додани заминаҳои меъёрии ҳуқуқӣ барои рушди соҳа ва ҳамчунин чораҳои батанзимдарории тарифию гумрукӣ чиҳати татбиқи чораҳои ғимоявии истеҳсолкунандагони ватанӣ дар доираи СУС;
- тақмил додани сиёсати андозӣ ва қарзӣ молиявӣ бо мақсади ҳавасмандгардонии фаъолияти сармоягузориҳои соҳибкорони хусусӣ, инчунин таъмини корхонаҳои истеҳсолӣ бо қарзҳои имтиёзнок ва дастрас;
- ташаккули маҳзани ягонаи корҳои илмӣ тадқиқотӣ ва таҷрибавию конструкторӣ дар МД «Маркази миллии патенту иттилоот»;
- таҳия ва қабули Барнома оид ба коркарди ниҳонии пахта дар ҷумҳурӣ;
- таъсиси паркҳои технологӣ, бизнес – инкубаторҳо, технополисҳо, минтақаҳои саноатӣ ва баланд бардоштани ҷолибият ва самаранокии фаъолияти минтақаҳои озоди иқтисодӣ;
- тақмил додани қонунгузориҳои замин бо мақсади ҷудо намудани замин дар баъзе шаҳру ноҳияҳои дорой захираҳои ашёи хом барои таъсис додани корхонаҳои саноатӣ;
- таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ барои рушди соҳаҳои афзалиятноки саноат;
- таъсис ва рушди ассосиатсияҳои соҳавӣ;
- таҳияи механизми ҳавасмандгардонии сармоягузoron дар бахши коркарди маҳсулоти кишоварзӣ бо роҳандозии стандартҳои байналмиллалӣ сифат, аз ҷумла стандартҳои Global GAP – стандарти байналмиллалӣ этирофгардидаи кишоварзӣ;
- тақмили санадҳои меъёрию ҳуқуқии танзимкунандаи муносибатҳои шартномавӣ бо шарикони хориҷӣ барои ташкили корхонаҳои муштарак;
- тақмили шаклҳои ташкилию ҳуқуқии корхонаҳои давлатии бахши саноат тавассути азнавташкилдихӣ онҳо ҳамчун ҷамъиятҳои саҳомӣ барои ҷалби сармоя;
- аз байн бурдани монеаҳои сунъию маъмурӣ барои фаъолияти корхонаҳои истеҳсолӣ ва хоҷагиҳои деҳқонӣ;
- таҳия ва татбиқи тадбирҳо оид ба ташаккул ва рушди кластерҳои саноатӣ.

438. Баланд бардоштани рақобатпазирӣ ва диверсификатсияи истеҳсолоти саноатӣ тавассути:

- таъсиси корхонаҳои нави саноатӣ, барқарорсозӣ ва муосиргардонии корхонаҳои амалкунанда ва аз фаъолият бозмонда дар самти истеҳсоли маҳсулоти ниҳонии рақобатпазир, баҳусус аз нахи пахта, пилла, пӯсту пашм, меваю сабзавот ва гӯшту шир;

- баланд бардоштани сифат ва нуфузи маҳсулоти саноатии ватанӣ дар бозорҳои дохилӣ ва берунӣ (чорӣ намудани низоми стандартҳои байналмилалӣ сифат ва бехатарии маҳсулот);
- ҷихозонидани озмоишгоҳҳо бо таҷҳизоти муосири ташҳиси маҳсулоти саноатӣ;
- омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малакаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;
- тақвият бахшидани маҳсусгардонӣ ва кам кардани хароҷоти истеҳсоли дар соҳа;
- таъмини гузариш ба технологияҳои каммасрафи барқӣ ва «сабз»;
- роҳандозии моделҳои оқилонаи истеъмом ва истеҳсол, «сабзгардонии» корхонаву бозорҳо, рушди инфрасохтори устувор дар асоси татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори «сабз»;
- таъсис додани шаклҳои муосири хоҷагидорӣ, ҷойҳои нави корӣ, самаранок истифода кардани воситаҳои асосӣ ва дороиҳои давлатӣ.

439. Афзоиш додани ҳаҷми истеҳсол ва таъмини талаботи дохилӣ ба маҳсулоти тайёр бо роҳи:

- таъсиси нуктаҳои қабули металлҳои қиматбаҳое, ки бо усули дастӣ истихроҷ шудааст;
- ташкили нуктаҳои қабули захираҳои дуюмдараҷаи масолеҳ ва рушди инфрасохтор оид ба ҷамъоварии онҳо, таъсиси корхонаҳо ва сехҳо барои коркарди партовҳо ва фуруши онҳо;
- таҳияи лоиҳаҳо оид ба зиёд намудани арзиши иловагии маҳсулоти саноатӣ, рушди истеҳсолот дар самти афзоиши коркарди нахи пахта, пашм, пӯст ва дигар ашёи хоми ватанию хориҷӣ;
- рушди соҳаи пиллапарварӣ тавассути боло бурдани ҳаҷми фармоиши он, ҳавасмандсозии пиллапарварон бо роҳи пешниҳоди қарзҳои имтиёзнок, пайваста ба роҳ мондани нашъунамои дарахтони тут ва такмили заминаи ҳуқуқии соҳибмулкӣ онҳо;
- ташкили маҷмааҳои коркарди чор сикли нахи пахта дар минтақаҳои кишвар;
- ҷалби сармояи мустақими хориҷӣ ва брендҳои машҳури ҷаҳонӣ барои истеҳсоли маҳсулоти саноати сабук ва ҳӯрокворӣ.

440. Ҷобачогузориҳои оқилона ва рушди иқтисодии истеҳсолии кишвар тавассути:

- омода кардани мутахассисони соҳаҳои гуногуни саноат;
- татбиқи чораҳо барои интиҳоби минтақаҳо тибқи занҷираи «ашёи хом, истеҳсоли маҳсулоти ниҳой ва дарёфти бозори фуруш»;
- ташкили корхонаҳо дар самти истеҳсол ва васлкунии воситаҳои нақлиёти барқӣ (электромобилҳо, электромопедҳо, троллейбус ва локомотивҳои барқӣ);
- ҷалби сармояи мустақими хориҷию ватанӣ аз ҷониби вазорату идораҳои соҳавӣ ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо;
- зиёд намудани қарзҳои имтиёзнок бо муҳлати на кам аз се сол ва фоизи пасти қарз ба корхонаҳои истеҳсоли.

441. Афзоиш додани арзиши иловашудаи молҳои саноатӣ дар асоси рушди кластерҳо тавассути:

- тавсеа додани коркарди алюминийи аввалия ва гирифтани маҳсулоти тайёри металлӣ (конструксияи сохтмонӣ, масолеҳи техникаи электронӣ, ва ғайра);
- рушди истеҳсолот ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи коркарди ашёи хоми конҳои маъдан, дар навбати аввал металлҳои ранга то истеҳсоли металлҳои соф (сурб, сурма, руҳ, мис, симоб ва ғайра), металлҳои нодир, элементҳои пошхӯрда ва металлҳои қиматбаҳо, ҳамчунин сангҳои сохтмонӣ ороишӣ ва қуми кремнийдор;
- таҳия ва татбиқи чорабиниҳо вобаста ба ташкил ва рушди кластерҳои саноатӣ дар бахшҳои саноати мошинсозӣ, кимиёвӣ, истихроҷи кӯҳӣ, металлургияи ранга ва сиёҳ, масолеҳи саноати сохтмонӣ ва ғайра;
- дар минтақаҳои кишвар ташкил додани кластерҳои азими агросаноатӣ барои коркарди ашёи хоми кишоварзӣ то маҳсулоти ниҳой, аз ҷумла газворҳо, либоси кӯдакона,

занона, мардона, либоси мактабӣ, варзишӣ, тағпӯш ва либоси ягонаи соҳавӣ, чӯробу пайпоқ, рӯйчойҳо ва сачоқҳо, маҳсулоти кешбофӣ, рӯймолу сарпӯшҳои пахтагӣ, абрешимӣ, пашмӣ ва чармӣ, пойафзол, либосҳо, камарбанд, чузъдону чомадонҳои чармӣ, маҳсулоти қаннодӣ, шоколад ва мармалод, шарбату консерваҳои сабзавоту мева ва гӯшту ширӣ, ҳасибу панир ва дигар маҳсулоти ниҳии ширию гӯштӣ бо дарёфти бозори фурӯши онҳо;

- гузаронидани корҳои геологӣю иқтишофии захираҳои табиӣ;
- барқарор намудан ва рушди минбаъдаи истеҳсолоти кимиёвӣ барои зиёд намудани истеҳсоли нуриҳои минералӣ, воситаҳои кимиёи маишӣ, содаи каустикӣ, калтсий ва ғайра;

- рушди истеҳсолоти саноати масолеҳи сохтмонӣ;
- ба роҳ мондани истеҳсолоти маҳсулоти бастабандӣ ва ҳамчунин зарфҳои органикӣ, синтетикӣ, алюминӣ ва шишагин;

- зиёд кардани истеҳсоли молҳои ба содирот нигаронидашуда ва ивазкунандаи воридот;

- сохтмони ҚДММ «Қолинҳои Душанбе»-и шаҳри Душанбе бо иқтидори истеҳсолии 1,5 млн. м² қолин дар як сол;

- пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмӯҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣю қарзӣ чихати таъмини маблағҳои гардишӣ бо ғоизҳои дастрас, бахусус «Саноатсодиротбанк» барои пиллапарварон, пахтакорон, корхонаҳои коркарди сикли пурраи нахи пахта, пилла, пӯсту пашм;

- тақвият додани ғаъолияти минтақаҳои озоди иқтисодӣ;

- таъсиси бонки рушди минтақаҳои озоди иқтисодӣ дар заминаи фонди бозтамвил.

442. Рушди саноати кимиё тавассути:

- омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малақаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;

- бунёди корхонаҳои нави саноати кимиё барои истеҳсоли маҳсулоти ниҳии дорои арзиши баланди иловашудаи нуриҳои минералӣ, масолеҳи рангу бори сохтмонӣ, маводи шустушӯии кимиёи маишӣ, уребча ва дигар лавозимоти беҳдоштӣ, малҳамҳои ороишӣ ва ҳамираи дандоншӯӣ;

- ҷалби сармояи мустақими хориҷӣ ва ташкил додани кластерҳои саноати кимиё дар минтақаҳои кишвар;

- бо назардошти таҷдид намудани иқтидорҳои истеҳсолии ҚСК «Азот»-и шаҳри Леваконт имкони афзоиши истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ фароҳам оварда мешавад;

- пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмӯҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣю қарзӣ, бахусус Бонки саноативу содиротии Тоҷикистон «Саноатсодиротбанк» барои корхонаҳои саноати кимиё.

443. Истифодаи иқтидорҳои рушди иқтисоди кӯҳӣ ва металлургия тавассути:

- омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малақаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;

- азнавтҷҳизонӣ ва бунёди корхонаҳои нави саноатӣ дар самти истеҳсоли маҳсулоти ниҳии дорои арзиши баланди иловашуда;

- ташкил ва рушди кластерҳои саноатӣ дар соҳаҳои саноати металлургияи ранга ва сиёҳ, инчунин мошинсозӣ;

- афзоиши коркард ва истеҳсоли маҳсулоти ниҳии дорои арзиши баланди иловашудаи соҳаи металлургия ва мошинсозӣ ва дигар маҳсулот дар кишвар, аз ҷумла тавассути зиёд намудани воридоти ашёи хом барои таъмини пурраи талаботи дохилӣ ва содироти онҳо;

- ҷорӣ намудани усулҳои инноватсионӣ дар ҷараёни истеҳсоли маҳсулоти ниҳӣ аз сангҳо, маъдан, металлҳои сиёҳ ва ранга;

- бо мақсади ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти ниҳӣ, сохта ба истифода додани корхонаҳои металлургии коркарди хокаи маъдан дар ҚДММ КМ «Зарафшон»,

ЧДММ «Ширкати кӯҳӣ-саноати Тоҷикистону Хитой», ЧДММ ТА КМ «Анзоб», ФШДМ «С.А. Минералз» ва ЧДММ «Нукрафом»;

– ба кор даровардани иқтидорҳои нави истеҳсоли, аз ҷумла истихроҷу коркарди комплекси захираҳои майдони маъдандори «Кончоч» аз тарафи ҷамъияти саҳомии пушидаи «Талко Голд» ва коркарди конҳои «Дуобаи Шарқӣ» ва «Кумарғи Боло» аз ҷониби ЧДММ «ТВЕА Душанбе саноати кӯҳӣ»;

– бо мақсади афзоиши истеҳсоли алюминии аввалия таҷдид ва барқарорсозии иқтидорҳои истеҳсолии силсилаи 5 ва 6-и ҚСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик» бо таъсиси ҚСК «ТАЛКО Индастрис», бо созишномаи бастаи ширкати «China Machinery Engineering Corporation» ва азнавтатҳизонии коргоҳи анодпазӣ бо ширкати «FIVES SOLIOS» ва ширкати «Riedhammer GmbH»;

– бо назардошти ба фаъолият оғоз намудани ЧДММ «Талко кемикал» дар оянда истеҳсоли фториди алюминий, криолит, кислотаи сулфат ва коагулянт ба тадриҷ афзоиш меёбад;

– дар самти коркарди металлҳои сиёҳ корҳо тақвият дода шуда, фаъолияти истеҳсолии корхонаи истеҳсоли кубурҳо ва профилҳои металлӣ ҚСП «Норд Азия металл»-и ноҳияи Спитамен, ЧДММ «Труба ва профилҳои тоҷик»-и шаҳри Ҳисор ва ЧДММ «Оҳангудозии Тоҷикистон»-и ноҳияи Рӯдакӣ афзоиш меёбад;

– ба роҳ мондани фаъолияти ЧДММ КМ «Тк Ойл» дар ҳудуди МОИ «Данғара» бо иқтидори коркарди 500,0 ҳазор тонна нафт дар як сол;

– таъсис додани «Корхонаи истеҳсоли таҷҳизоти барқӣ»-и шаҳри Душанбе бо иқтидори истеҳсолии 6 000 адад таҷҳизоти барқии гуногун бо маблағгузори ҚСК «Тоҷигидроэлектромонтаж»;

– таҳия ва татбиқи лоиҳаи сармоягузори истифодаи кони нукра ва руҳи «Кони Мансури калон» ва «Кони Мансури қисмати шарқӣ ва ғарбӣ»;

– пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмуҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣ қарзӣ, бахусус «Саноатсодиротбанк» барои корхонаҳои сикли пурраи истихроҷ ва коркарди алюминий, сангҳои қимматбаҳо ва маъдану металлҳо.

444. Рушди саноати дорусозӣ тавассути:

– омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорой малакаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;

– гузаронидани корҳои илмӣ-тадқиқотӣ ва таҷрибавӣ оид ба коркарди дорувории муосири растанӣ дар асоси набототи Тоҷикистон ва ташкили озмоишгоҳҳо дар ин самт;

– ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ гардонидани маҳсулоти дорувории истеҳсолшаванда;

– ташкили кластерҳои саноати дорусозӣ барои истеҳсол ва содироти чойҳои шифобахш, доруворӣ аз гиёҳҳои шифобахш, малҳамҳои табобатӣ ва ороишӣ ва дигар маҳсулоти инноватсионӣ;

– ба роҳ мондани истеҳсоли васеъ ва содироти равшанҳои косметикӣ аз шамъадонӣ, бодом, зардолу, сиёҳдона, чормағз, зағир, ангат ва дигар зироатҳои равшандиҳанда;

– ҷалби сармояи мустақими хориҷӣ ба корхонаҳои саноати дорусозӣ бо ҷалби брендҳои машҳури ҷаҳонӣ дар минтақаҳои кишвар;

– ҷиҳати васеъ намудани хатҳои истеҳсоли, зиёд намудани ҳаҷми истеҳсоли маводи тиббӣ аз қабилӣ бинтҳои пахтагин, сачоқҳо ва дигар маводи тиббӣ ба кор андохтани сиклҳои минбаъдаи корхонаи «Фарм Текс» ба истиқболи ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

– пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмуҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣ қарзӣ, бахусус Банки саноативу содиротии Тоҷикистон «Саноатсодиротбанк» барои корхонаҳои саноати дорусозӣ;

– амалӣ гардонидани чораҳои ҷимоявӣ бозори дохилӣ дар баробари ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти саноати ороишӣ ва дорусозӣ.

445. Зиёд намудани истеҳсоли масолеҳи сохтмон тавассути:

- омода кардани мутахассисони касбӣ ва техникӣ дар ҳама сатҳҳо ва кадрҳои дорои малакаҳои нисбатан баланди менечерии корхонаҳо;
- азнавтаҷҳизонӣ ва бунёди корхонаҳои нави саноатӣ дар самти истеҳсоли маҳсулоти ниҳоеи дорои арзиши баланди иловашуда;
- ташкил ва рушди кластерҳои саноатӣ дар соҳаҳои саноат, металлургияи ранга ва сиёҳ, инчунин масолеҳи саноати сохтмонӣ;
- пешниҳод накардани конҳои маъдан ба сармоягузори хориҷӣ бе риояи шартҳои коркарди маъдан то маҳсулоти ниҳой;
- омӯзиши геологӣ ва таҳқиқи конҳои маъданҳо ва сангҳо ва тижоратикунонии минбаъдаи онҳо бо роҳи ҷалби сармояи ватанию хориҷӣ;
- ворид намудани технологияҳои муосири кӯҳӣ ва ҳамзамон ба роҳ мондани истеҳсоли қисмҳои алоҳидаи мошинҳои кӯҳӣ;
- афзоиши истеҳсоли хишти пухта, семент, арматур, плахтаҳои сангӣ, кафелу панелҳо, гачкартон, гулгач, шиша ва маҳсулоти шишагӣ, конструксияи филизӣ ва дигар маҳсулот дар кишвар, аз ҷумла тавассути зиёд намудани воридоти ашёи хом барои таъмини пурраи талаботи дохилӣ ва содироти онҳо;
- сохтмон ва ба истифода додани корхонаҳои истеҳсоли семент, маҳсулоти сохтмонию бетонӣ ва халта, барқарор ва афзоиш додани иқтисоди истеҳсоли то 1,2 млн. тонна дар ҚСП «Тоҷиксемент»-и шаҳри Душанбе бо ворид намудани таҳҷизоти муосир дар соли 2021;
- ба истифода супоридани корхонаҳои дар банди 434 овардашудаи соҳавӣ;
- ҷорӣ намудани усулҳои инноватсионӣ ва санъати меъморӣ миллий дар ҷараёни истеҳсоли маҳсулоти ниҳой аз сангҳо ва металлҳои қимматбаҳо;
- пешниҳоди қарзҳои имтиёзноки дарозмуҳлат аз ҷониби ташкилоти молиявӣ қарзӣ, бахусус «Саноатсодиротбанк» барои корхонаҳои истеҳсоли масолеҳи сохтмонӣ.

446. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- ҳиссаи саноат дар сохтори ММД-и кишвар аз ҳисоби рушди босуръати соҳаҳо ва баланд гардидани арзиши иловашудаи маҳсулоти саноатӣ то 26,3 фоиз (соли 2025) 4 фоиз зиёд шуда, гузариш ба иқтисоди саноатӣ аграрӣ таъмин мегардад;
- ҳиссаи саноати коркард дар сохтори саноат ва ММД – и кишвар афзоиш меёбад (мутаносибан то 63,8 фоиз ва то 15 фоиз);
- ҳиссаи соҳаҳои миёнаи технологияи саноат дар сохтори саноат то 35,0 фоиз ва дар ММД-и кишвар то 6,2 фоиз афзоиш меёбад;
- тақрибан 30 ҳазор ҷойҳои нави кории доимӣ дар саноат таъсис дода мешаванд;
- ҳиссаи молҳои ниҳой дар содироти кишвар баланд мегардад.

§2. Баҳши аграрӣ: амнияти озуқаворӣ ва таъмини дастрасӣ ба ғизои босифат

447. Соҳаи кишоварзии кишвар аз рӯи ҳисса дар маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ аҳоли ва соҳаҳои саноат бо ашёи хом ва шумораи аҳолии дар он машғул яке аз соҳаҳои муҳими стратегӣ иқтисодӣ ҷумҳурӣ ба ҳисоб меравад.

448. Тавре, ки маълум аст солҳои охир дар соҳаи кишоварзӣ ба диверсификасияи истеҳсолот тавассути ташкили кишти такрорӣ, истеҳсоли маҳсулоти рақобатпазир ва сердаромади содиротӣ, васеъгардонии майдони кишти сабзавот ва бунёди боғу тоқзорҳои серҳосил таваҷҷуҳи хоса зоҳир гардидааст.

449. Ҳамзамон, дар солҳои 2016–2020 якҷанд барномаҳои мақсаднок барои рушди соҳаи чорводорӣ, аз ҷумла оид ба рушди парандапарварӣ, занбуриасалпарварӣ, зотпарварӣ ва хушзоткунии чорво, кутоспарварӣ, асппарварӣ, беҳтаргардонии ҳолати чарогоҳҳои ҷумҳурӣ ва моҳипарварӣ қабул ва амалӣ гардидаанд.

450. Васеъ кардани майдони кишт, ба таври пурра ва сифатнок гузаронидани тадбирҳои агротехникӣ, татбиқи амалии барномаҳои рушди бахшҳои гуногуни соҳаи

кишоварзӣ имконият дод, ки ҳосилнокӣ ва чамъоварии намуди бештари зироатҳои кишоварзӣ зиёд карда шавад. Ҷамчунин, саҳми соҳаи кишоварзӣ дар маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ 19,8 фоиз ва шуғли аҳоли 60,8 фоизро ташкил дода, қариб 2/3 ҳиссаи корхонаҳои истеҳсолии амалкунандаи ҷумҳурӣ корхонаҳои агросаноатӣ мебошанд.

451. Айни замон, талаботи дохилӣ ба шир ва маҳсулоти ширӣ пурра, сабзавот ва маҳсулоти мевагӣ аз меъёри муқарраргардидаи истеъмолӣ 1,8 маротиба зиёд аз ҳисоби истеҳсолоти ватанӣ таъмин буда, сатҳи таъминот бо нон ва маҳсулотҳои нонӣ, ғалладонагӣ ва лӯбиғгӣ 97,4 фоиз, гӯшт ва маҳсулоти гӯшти 71,3 фоиз, тухм 27,7 фоиз, мева ва буттамевагӣ (бо назардошти ангур) 61,6 фоизро ташкил медиҳад. Ҷарчанд дастрасӣ ба маҳсулоти зарурии аввалия дар кишвар дар вақтҳои охир беҳтар шуда бошад ҳам, вазъи таъмини амнияти озуқаворӣ хело ҳам ноустувор боқӣ мемонад. Зеро вазифаҳои барномавии БМР 2016–2020 оид ба азхудкунии заминҳои нав пурра амалӣ нашуд. Ҷамзамон, самаранокии низомҳои обёрикунандаи ҷумҳурӣ паст боқӣ монда, тақрибан 50 фоизро ташкил медиҳад.

452. Ҷамасола зиёда аз 40 ҳазор гектар замин дар ҳолати ғайриқаноатбахши мелиоративӣ қарор дорад. Илова ба ин 76,1 фоизи ҳамаи тракторҳои дар тавозуни хоҷагиҳои чамъиятӣ ва деҳқонӣ буда, дар ҳолати коршоём ва 23,9 фоиз дар ҳолати корношоём қарор доранд, ки ба ҳосилнокии маҳсулоти кишоварзӣ таъсири манфӣ мерасонанд.

453. Дар натиҷаи татбиқи «Барномаи ташкил ва барқарорсозии таҷҳизоти яхдонӣ барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015–2019» дар кишвар 188 анбор бо ғунҷоиши 223 384 тонна бунёд ва ба истифода дода шуданд.

454. Дар доираи «Барномаи рушди боғпарварӣ ва ангурпарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2020» бошад, 2674 га боғ (97,3 фоизи нақша) ва 195 га тоқзор (44,1 фоизи нақша); 193 га боғи интенсивӣ (182,3 фоизи нақша) ташкил ва 2 197 га боғҳои кӯҳна (2,2 маротиба зиёдтар аз нақша) барқарор карда шуданд.

455. Қиҳати таъмини гузариши кишвар ба марҳилаи минбаъдаи рушди саноатӣ агроарӣ ва баланд бардоштани рақобатпазирии маҳсулоти ниҳоии ватанӣ дар бозорҳои ҷаҳонӣ Концепсияи ташкил ва рушди кластерҳои аргосаноатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040 ва Барномаи фароҳам овардани шароити мусоид барои ҷорӣ намудани таҷрибаи муносиби кишоварзӣ дар истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ (Стандарти байналмилалӣ Global GAP) таҳия ва бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2020 қабул карда шудаанд.

456. Мушкилиҳои асосии соҳаи кишоварзӣ аз инҳо иборат аст:

- бад гардидани ҳолати мелиоративии заминҳои қорам ва кам шудани ҳосилнокии он;
- истифода нашудани иқтидори пурраи иншооти обтаъминкунӣ бинобар сабаби қуҳна ва фарсудагии низоми ирригатсионӣ;
- сатҳи пастӣ дастрасии хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ба воситаҳои молиявии нисбатан арзон ва субсидияҳои давлатӣ;
- шӯршавии заминҳои обёришаванда ва аз гардиши кишоварзӣ берун мондани заминҳои қорам бо сабаби ғайрисамаранок истифода бурдани онҳо;
- истифодаи нодурусти ҷароғоҳо ва риоя накардани тартиби ҷойивазкунии ҷорво;
- истифодаи ғайрмақсаднокӣ заминҳои қорамӣ обӣ ва риоя нашудани қоидаҳои агротехникаи парвариши зироати кишоварзӣ;
- норасоии техникаи кишоварзӣ ва арзиши баланди нуриҳои минералӣ бо сабаби набудани иқтидори истеҳсолии дохилӣ;
- истифодаи тухмиҳои сифаташ паст ва норасоии тухмиҳои репродуксионии сифаташ баланд;
- заминаи нокифояи моддӣ-техникии нигоҳдорӣ, банду баст, тахвил ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ;

– набудани низоми муосири баҳисобгирии молиявӣ ва маъмурикунонии муносибатҳои хариду фурӯш байни истеҳсолкунанда ва нуқтаҳои савдои чакана.

457. Ба сифати манбаъҳои нави рушди баҳши кишоварзӣ истифодаи имкониятҳои зерин баромад карда метавонанд:

– гузаронидани барӯйхатгирии ҳамаи категорияҳои замин бо мақсади такмили кадастри замин дар кишвар ва истифодаи минбаъдаи мақсаднок ва самараноки захираҳои замин;

– такмили сохтори хоҷагиҳои тухмипарварӣ ва бо роҳи муттаҳидсозӣ баланд бардоштани иқтидор ва самаранокии онҳо бо мақсади таъмини хоҷагиҳои кишоварзӣ бо тухмии репродуксионии баландсифат, селекцияи растаниҳо ва ҳайвонот;

– дар минтақаҳои кишвар ташкил додани кластерҳои азими агросаноатӣ барои коркарди пурраи нахи пахта, пӯст, пилла, ангур, мева, зироатҳои рағандиҳанда ва дигар намудҳои маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ, ташкили фермаҳои парвариши чорвои гӯшти ва ширӣ, бунёди боғҳои интенсивӣ, суперинтенсивӣ, яхдону сардхонаҳо ва марказҳои логистикӣ;

– мусоидат ва ҳавасмандгардонии моҳипарварӣ бо мақсади зиёд кардани истеҳсоли моҳӣ дар кишвар. Айни замон дар ҷумҳурӣ парвариши моҳӣ дар 321 хоҷагиҳои моҳипарварӣ, ки дорои ҳавз, кул, дарё ва обанбор мебошанд ба роҳ монда шуда, дар соли 2019 2 749,3 тонна моҳӣ истеҳсол шудааст, ки нисбат ба соли 2016 1,3 маротиба зиёд мебошад, вале ин танҳо 2 фоизи иқтидорҳои мавҷударо ташкил медиҳад;

– бо мақсади рақобатпазир намудани маҳсулоти кишоварзии ба содирот нигаронидашуда мутобиқ намудани он ба Стандарти байналмилалӣ Global G.A.P.;

– нигоҳ доштани устувории амнияти озуқаворӣ мамлакат тавассути гирифтани 3–4 ҳосили маҳсулоти кишоварзӣ тавассути мукамалгардонии идоракунии соҳаи бехдошти замин, васеъ чорӣ намудани механизми шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ дар ин самт, зиёд намудани масоҳати гармхонаҳои муосир.

458. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

– таъмини рушди устувори соҳаи кишоварзӣ;

– таъмини баланд бардоштани ҳосилнокии соҳаи кишоварзӣ (ҲРУ 2.3.);

– то соли 2025 расонидани сатҳи худтаъминкунии озуқаворӣ то 70 фоиз, аз ҷумла аз рӯи маҳсулоти ғизоии асосӣ (гандум, картошка, рағани растанӣ, биринҷ) то 80 фоиз;

459. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

– такмили сиёсати идоракунӣ ва асосҳои институтсионалии соҳаи кишоварзӣ, бехдошти замин ва обёрӣ;

– бехтар намудани заминаи моддию техникӣ ва таъминоти иттилоотии соҳаи кишоварзӣ;

– баланд бардоштани сатҳи амнияти озуқаворӣ ва бехтар намудани сифати ғизо бо татбиқи асосҳои кишоварзии органикӣ ва принципҳои савдои «сабз»;

– барқарорсозии низомҳои ирригатсионӣ ва захбурҳо барои баланд бардоштани ҳолати мелиоративии шӯрзаминҳо ва ботлоқзорҳо;

– баланд бардоштани иқтидори истеҳсолкунандагони соҳаи кишоварзӣ.

460. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– татбиқи босифати Концепсияи ташкил ва рушди кластерҳои агросаноатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040 ва Барномаи фароҳам овардани шароити мусоид барои чорӣ намудани таҷрибаи муносиби кишоварзӣ дар истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ (Стандарти байналмилалӣ Global G.A.P.);

– тақвияти татбиқи сиёсати ояндабинӣ бо назардошти тағйирёбии иқлим ва таркиби бозори истеъмолӣ, ҳамзамон пешгирии талафоти ҳосил;

– такмили санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи номгӯи моддаҳои химиявӣ дар истеҳсолоти кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодашаванда;

– такмили сиёсати минтақавии ташаккул ва рушди кластерҳои агросаноатӣ, ҳамзамон интиҳоби минтақаҳо тибқи занҷираи «ашёи хом-истехсоли маҳсулоти ниҳой-дарёфти бозори фурӯш»;

– такмили сиёсати баҳисобгирии муҳосибавӣ ва омории истеҳсол ва фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ дар ҳамаи намуди хоҷагиҳои соҳа;

– рушди низомҳои миллии суғуртакунии ҳосили хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ);

– баланд бардоштани сатҳи тичоратикунонии истеҳсолот;

– қорӣ намудани низоми самараноки ҳавасмандсозӣ оид ба азхудкунии заминҳо ва ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани шӯрзаминҳо, ботлоқзорҳо ва заминҳои қаблан обёришаванда;

– дарёфти роҳҳои самараноки содироти маҳсулоти кишоварзӣ ба хориҷи кишвар бо таъсиси сохтори содироткунандаи маҳсулоти кишоварзӣ ва имконияти дастгирии давлатии фаъолияти онҳо дар самти андозбандӣ, имтиёзҳои нақлиётӣ ва дигар масъалаҳои ташкилию хоҷагидорӣ.

461. Беҳтар намудани заминаи моддию техникӣ ва таъминоти иттилоотии соҳаи кишоварзӣ тавассути:

– татбиқи васеи низоми агролизинг бо роҳи зиёд намудани техникаи хурд ва миёнаҳаҷми кишоварзӣ, аз ҷумла ба шароити минтақаҳо мутобиқ;

– ташкили озмоишгоҳҳои муосири ташхис ва сертификатсияи маҳсулоти кишоварзӣ барои содироти он;

– таъсиси низоми ягонаи иттилоотии огоҳонидани истеҳсолкунандагони кишоварзӣ оид ба пешгуиҳои шароити гидрометеорологӣ;

– ташкили Интернет - портали кишоварзӣ барои таъмини деҳқонон - фермерҳо бо маҳзани маълумот оид ба масъалаҳои истеҳсолоти самарабахш, агротехникаи парвариш, технологияи коркард ва фурӯш, идораи оқилона ва самараноки хоҷагиҳои деҳқонӣ;

– зиёд кардани масоҳати гармхонаҳо ва бунёди сардхонаҳои муосир;

– такмили сохтори хоҷагиҳои тухмпарварӣ ва бо роҳи муттаҳидсозӣ баланд бардоштани иқтидор ва самаранокии онҳо бо мақсади таъмини хоҷагиҳои кишоварзӣ бо тухмии репродуксионии баландсифат, селекцияи растаниҳо ва ҳайвонот;

– ташкили нуктаҳои хизматрасонии бойторӣ ва ҳифзи растаниҳо;

– тақвият додани мубориза бар зидди ҳашароти зараррасон ва бемориҳои зироату чорво;

– дар ҳама сатҳҳо таҳия намудани нақшаи амал оид ба мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим дар баҳши кишоварзӣ бо назардошти шароити мухталифи агроэкологии Тоҷикистон.

462. Баланд бардоштани сатҳи амнияти озуқаворӣ ва беҳтар намудани сифати ғизо бо татбиқи асосҳои кишоварзии органикӣ ва принципҳои савдои «сабз» тавассути:

– қорӣ намудани таҷрибаи муносиби кишоварзӣ дар истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ (Стандарти байналмилалӣ Global G.A.P.);

– татбиқи технологияҳои «сабз» ва инфрасохтори «сабз» дар истеҳсолоти агросаноатӣ;

– таъсис додани низоми самараноки идораи хавфҳо ва ташкили мониторинги беҳатарии озуқаворӣ ва ғизои пурарзиш;

– ҳамоҳангсозии фаъолияти ниҳодҳои дахлдори соҳаҳои кишоварзӣ, тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоӣ оид ба беҳтар намудани сифати ғизо ва таркиби истеъмолии аҳоли;

– коркарди чораҳои зарурӣ барои беҳтар кардани дастрасии хоҷагии хонаводаҳо ба озуқаворӣ, тақвияти кумаки иҷтимоӣ ва барномаҳои ғизо барои кӯдакон, ташаккули захираҳои озуқаворӣ давлатӣ ва фонди озуқаворӣ давлатӣ ғалла;

– афзоиши масоҳати боғу тоқзорҳо ва баланд бардоштани ҳосилнокии маҳсулоти кишоварзӣ;

– ташкили корхонаҳои хурди истехсоли равған аз зироатҳои равғандихандаи таъиноти озуқа ва тиббӣ-ороишӣ (зағир, ангат, сиёҳдона, зардолу) дар минтақаҳои кӯҳӣ ва наздикӯҳӣ.

463. Барқарорсозии низомҳои ирригатсионӣ ва захбурҳо барои баланд бардоштани ҳолати мелиоративии заминҳои шӯршуда ва ботлоқзорҳо тавассути:

– ба анҷом расонидани гузариши идоракунии бахши обӣ ба усули идоракунии хавзавӣ (аз маъмурияти ба ҳудуди гидрологӣ);

– таъсис додани чор ҳавзаҳои миллии ва чор ташкилоти субҳавзавӣ, ки фаъолияти онҳо ба ҳалли фаврии масъалаҳои обёрикунӣ равона карда мешаванд;

– мукамалнамоеи механизмҳои иқтисодии нигоҳдорӣ ва истифодаи инфрасохтори обёрӣ ва захбурҳо дар заминҳои обёришаванда;

– васеъ чорӣ намудани технологияи сарфаи об (обёрикунӣ қатрагӣ, чакраборонӣ, чамъовариҳои оби борон ва ғайра).

464. Баланд бардоштани нури истехсолкунандагони соҳаи кишоварзӣ тавассути:

– тақвияти фаъолияти марказҳои минтақавии ташаккул ва рушди соҳибкорӣ барои пешниҳоди хизматрасониҳои машваратии ройгон дар самти кишоварзӣ;

– андешидани чораҳо оид ба баланд бардоштани малақаҳои маркетингӣ ва тахассусии истехсолкунандагони соҳаи кишоварзӣ;

– таҳияи модулҳои техникий инноватсионии самти васеъ барои омӯзонидани деҳқонон/фермерҳо вобаста ба таҷрибаи пешқадами кишоварзӣ;

– баланд бардоштани омодагии касбии роҳбарони хоҷагиҳои деҳқонӣ ва мутахассисони дахлдор дар соҳаҳои кишоварзӣ дар заминаи принципҳои истехсолоти кластерӣ.

465. Натиҷаҳои чашмдошт:

– сатҳи беҳатарии озуқаворӣ ва таъминоти дастрасии аҳоли ба ғизои босифат (ғанитардонии ғизо бо микровитаминҳо, истеъмоли оқилона ва таъмин бо оби тозае ошомиданӣ) аз ҳисоби рушди интенсивии кишоварзӣ, афзоиши истехсолоти воридазивазкунанда баланд бардошта мешавад;

– сиёсати минтақавии ташаккул ва рушди кластерҳои агросаноатӣ, ҳамзамон интиҳоби минтақаҳои тибқи занҷираи «ашёи хом-истехсоли маҳсулоти ниҳой-дарёфти бозори фурӯш» тақмил меёбад;

– сатҳи саводнокии деҳқонон-фермерҳо оид ба масъалаҳои истехсолоти самарабахш, агротехнологияи парвариш, технологияи коркард ва фурӯш, идораи оқилона ва самараноки хоҷагиҳои деҳқонӣ баланд бардошта мешавад;

– камчинии захираҳои молиявӣ барои рушди КАС паст гардида, сарчашмаҳои дохилӣ ва берунаи молиявӣ бахш чалб ва сафарбар карда мешаванд;

– барномаҳои соҳавӣ ва минтақавӣ рушд дар самти бахши кишоварзӣ бо иштироки шарикҳои давлат ва бахши хусусӣ татбиқ мегарданд;

– дастрасӣ ба бозорҳои нуриҳои минералӣ ва химикатҳои босифат, техникаи хурду миёнаҳаҷми кишоварзӣ ва қисмҳои эҳтиётӣ он, нуқтаҳои хизматрасонии бойторӣ, ҳадамот оид ба ҳифзи растанӣҳо беҳтар ва васеъ мегарданд;

– барномаҳои селективӣ технологияи сарфакунандаи об чорӣ карда шуда, обтаъминкунии заминҳо беҳтар гардонидани мешавад;

– принципи ҳамгиришудаи идораи захираҳои об ва муносибатҳои дарё-ҳавзавӣ, ки гузаштан ба идоракунии бахши обро аз маъмурӣ ба ҳудудҳои гидрологӣ пешбинӣ менамояд, чорӣ мегардад;

– сатҳи огоҳӣ дар бораи ҳолати тағйирёбандагии гидрометеорологӣ ва обуҳавосанҷӣ беҳтар мегардад;

– дастрасӣ ба чарогоҳҳо ва истифодаи онҳо аз ҷониби аҳолии маҳаллӣ беҳтар мешавад;

– низомӣ ҳамкориҳои истехсолии кишоварзӣ то соли 2025 на камтар аз 80 фоизи истехсолкунандагонро бо назардошти коркард ва фурӯши маҳсулот фаро мегирад;

– ҳолати мелиоративӣ-обии заминҳои кишоварзӣ ва заминҳои чарогоҳҳо беҳтар гардида, шуғли пурсамари аҳолии деҳот таъмин ва усулҳои обёрикунии каммасраф чорӣ мегардад.

§3. Идоракунии ҳамгирии захираҳои об

466. Тоҷикистон муаррифғари як қатор ташаббусҳои бонуфузи байналмилалӣ дар соҳаи об ба шумор меравад, аз ҷумла Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор барои солҳои 2018–2028», ки аз ҷониби Ассамблеяи Генералии СММ қабул шудааст. Инчунин, кишвар сиёсати пайдарпайи ислоҳоти соҳаи обро тавассути гузариш ба идоракунии ҳамгирии захираҳои об дар ҳавзаҳои дарёҳо пеш мебарад.

467. Дар доираи татбиқи марҳилаи аввали Стратегияи миллии рушд барои давраи то соли 2030, дар давоми солҳои 2016–2020 Ҳукумати Тоҷикистон Барномаи ислоҳоти соҳаи оби Ҷумҳурии Тоҷикистонро барои солҳои 2016–2025 тасдиқ кард. Тибқи он, чорабиниҳо ҷиҳати беҳтар намудани заминаи ҳуқуқӣ ва институтсионалии чорӣ намудани идоракунии ҳавзавӣ ва ҳамгирии захираҳои об андешида шуданд. Кодекси об дар таҳрири нав қабул карда шуд, ки дар он 5 минтақаи ҳавзавӣ, аз ҷумла минтақаи ҳавзаи Сирдарё, минтақаи ҳавзаи Зарафшон, минтақаи ҳавзаи Панҷ, минтақаи ҳавзаи Вахш ва минтақаи ҳавзаи Кофарниҳон муқаррар карда шуданд. Бо мақсади мутобиқшавӣ ба принципҳои ИҶЗО ва шароити бозор, қонуни нави Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъминоти оби нӯшокӣ ва санитария» қабул карда шуд, дар минтақаҳои гуногуни кишвар 4 гурӯҳи қорӣ ҳавзаи дарё таъсис дода шуданд, зарфияти АИО-и мавҷуда тақвият дода шуда АИО-ҳои нав таъсис дода шуданд.

468. Яке аз ҳадафҳои татбиқи ИҶЗО дар Тоҷикистон ҳамоҳангсозии фаъолияти истифодабарандагони гуногуни об ҷиҳати истифодаи самараноки об, чорӣ намудани технологияҳои каммасраф, хусусан дар соҳаи кишоварзӣ, ки истеъмолкунандаи асосии захираҳои об мебошанд, ба ҳисоб меравад. Бо мақсади кам кардани масрафи об дар истеҳсоли зироатҳо, барқарор ва ба гардиши кишоварзӣ баргардонидани заминҳо корҳо ҷиҳати сарфакунии захираҳои об гузаронида шуда, таҷҳизоти муосир насб ва обёрии қатрагӣ ва обпошӣ чорӣ карда мешаванд.

469. Дар давраи аз соли 2016 то 2019 низоми захбуру захкашҳо ба маблағи 5899 ҳазор метри мукаб ва низоми обтаъминкунӣ ба андозаи 10206 ҳазор метри мукаб тоза карда шуданд, инчунин 2124 адад иншооти гидротехникӣ таъмир карда шуд, ҳамасола 250 адад пойгоҳҳои обтаъминкунӣ ва 697 адад агрегатҳои обкашӣ таъмир карда шуданд. Майдони заминҳои нави азхудшуда зиёда аз 1110 гектарро ташкил дода, чорабиниҳои татбиқшуда ба баланд шудани ҳосилнокӣ ва истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ мусоидат карданд.

470. Дар соҳаи таъминоти оби нӯшокӣ технологияҳои сарфакунандаи захираҳо босуръат чорӣ карда шуда, зиёда аз 650 км кубурҳои обгузар, ки муҳлати истифодашон дарозтар шудааст, иваз карда шуданд. Дар назди истеъмолкунандагони гуногуни об 162400 обҳисобкунак насб карда шуда, дастрасии аҳоли ба оби нӯшокӣ ба 64,2%, аз ҷумла дар шаҳрҳо 95% ва дар деҳот 55,6% расид. 36 фоизи аҳолии деҳот дастрасӣ ба оби тоза дар биноҳо дошта, 5 фоизи аҳоли дастрасӣ ба оби тозаи нӯшокӣ дар дохили манзил доранд, танҳо 1,7 фоизи хонаводаҳо дар деҳот дастрасӣ ба канализатсия дошта, ҳамагӣ 5 фоизи системаи канализатсия дар деҳот фаъолият мекунад.

471. Сарфи назар аз дастовардҳо дар татбиқи принципҳои асосии ИҶЗО дар соҳаи идоракунии захираҳои об, мушкilot ва монеаҳо ҳанӯз ҳам зиёданд, аз ҷумла:

- такроршавии вазифаҳо дар низоми мавҷудаи идоракунии, истифода ва ҳифзи захираҳои об;
- сатҳи пасти ҳамоҳангсозии байнисоҳавӣ ва соҳавии вертикаливу горизонталӣ;
- талафоти зиёди ғайриистеҳсолӣ аз ҳисоби омилҳои ташкилӣ;
- ҳанӯз ҷой доштани усулҳои идоракунии фармондихӣ-маъмурӣ ва бюрократӣ;
- низоми номукаммали баҳисобгирӣ ва пардохти хизматрасониҳои обтаъминкунӣ;

- дараҷаи баланди хӯрдашавии инфрасохтори мавҷудаи обтаъминкунӣ;
  - ҳаҷми пасти сармоягузорӣ;
  - зарфияти нокифояи ташкилоти масъули идоракунии захираҳои об ва истифодабарандагони об;
  - сатҳи пасти иштироки истифодакунандагон ва ҷомеаи шахрвандӣ дар истифода ва ҳифзи захираҳои об;
  - тафовути зиёд байни шахру деҳот аз рӯи нишондиҳандаи дастрасӣ ба низоми марказонидашудаи таъминоти оби нӯшокӣ, санитарӣ ва гигиенӣ;
  - имкониятҳои маҳдуди ҷамъоварии маълумоти дақиқ оид ба ҳолати воқеии таъминот бо оби нӯшокӣ ва корезӣ дар шахру ноҳияҳои кишвар бинобар самаранокии нокифояи баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ дар соҳаи обу корезӣ бо назардошти таъмини санитарияю гигиенӣ;
472. Ҳадафҳои (афзалиятҳои) асосӣ:
- қорӣ намудани низоми идоракунии ҳамгироии захираҳои об;
  - баланд бардоштани дастрасии аҳоли ба оби тозаи нӯшокӣ ва беҳдошт.
473. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:
- тақмили заминаи меъёриву ҳуқуқӣ ва танзим;
  - тақвияти заминаи институтсионалии рушди ИҲЗО;
  - баланд бардоштани дастрасӣ ба обёрӣ ва мелиоратсия;
  - ғайримарказонидани хизматрасониҳои таъминоти оби нӯшокӣ ва беҳдошт;
  - тақмили инфрасохтор ва ноил шудан ба эътимоднокии низоми таъминоти об ва беҳдошт.
474. Тақмили заминаи меъёриву ҳуқуқӣ ва танзим дар заминаи:
- қабули Стратегияи миллии оби Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то 2030;
  - таҳияи Барномаи рушди мелиоратсия ва ирригатсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - таҳияи Барномаи давлатии таъминоти оби нӯшокӣ ва беҳдошт то соли 2030;
  - таҳия ва қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи истифода ва ҳифзи захираҳои об барои татбиқи Кодекси оби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав.
475. Тақвияти заминаи институтсионалии рушди ИҲЗО тавассути:
- ҳамоҳангсозии заминаи ҳуқуқии соҳавӣ бо назардошти татбиқи концепсияи идоракунии ҳавзаҳо ва ИҲЗО;
  - таъсиси Шӯрои миллии об дар назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - таъсиси шӯроҳои ҳавзавӣ дар ҳамаҷумлаи мақомоти машваратӣ;
  - тасдиқ ва иҷрои нақшаҳои ҳавзавӣ идоракунии захираҳои об.
476. Баланд бардоштани дастрасӣ ба обёрӣ ва мелиоратсия тавассути:
- таъсиси маҳзани маълумот ва системаи иттилоотии бахши об;
  - тоза кардани низоми мавҷудаи захбуру захқашҳо;
  - таҷдид ва барқарорсозии шабакаҳо ва иншооти обрасонӣ;
  - қорӣ намудани технологияҳои каммасрафи обёрӣ (обёрии қатрагӣ, обпошӣ, микрообёрӣ).
477. Ғайримарказонидани хизматрасониҳои таъминоти оби нӯшокӣ ва беҳдошт тавассути:
- азнавсозии идоракунии низоми обёрӣ (гузариш аз идоракунии маъмурияю худудӣ ба принсипи гидрографии идоракунии низоми обёрӣ);
  - таъсиси ширкатҳои минтақавӣ идоракунии об.
478. Тақмили инфрасохтор ва ноил шудан ба эътимоднокии низоми таъминоти об ва беҳдошт тавассути:
- таҳвил додани иншооти хоҷагии об, шабакаҳои таъминоти оби нӯшокии моликияти давлатӣ ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар асоси ШДБХ, шартнома, концессия, ичора ё дигар шаклҳои шарикӣ;
  - таъсиси маҳзани маълумот оиди низоми таъминоти оби нӯшокӣ ва корезӣ бо мақсади беҳтар намудани баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ дар бахши таъминоти оби нӯшокӣ;

- таҳияи барномаи таъмини аҳолии ҚТ бо оби нӯшокӣ барои давраи 2021–2030.

§4. Ноил гардидан ба истиқлоли воқеии энергетикӣ

479. Комплекси энергетикии Тоҷикистон дар таъмини рушди устувори иқтисодиёти кишвар, ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ ва экологӣ нақши муҳим мебозад.

480. Дар давоми солҳои татбиқи БМР 2016–2020 ҷиҳати рушди соҳаи энергетикӣ 29 лоиҳаи калони энергетикӣ ба маблағи умумии 2,6 млрд. доллари ИМА татбиқ шуд, ки аз ин маблағ қариб 1,1 млн. қарз, 280 млн. грант, 825,7 млн. сармояи мустақим ва 448,4 млн. саҳми давлатӣ мебошанд. Дар натиҷаи татбиқи лоиҳаҳои мазкур Тоҷикистон дар самти рушди комплекси энергетикӣ ба дастовардҳои арзанда ноил гардид. Аз ҷумла, азнавсозии як қатор неругоҳҳои барқии обии асосии кишвар - Норақ, Сарбанд ва Қайроқум амалӣ гардида, коркарди неруи барқ дар Тоҷикистон ба 20 млрд. кВт/соат баробар гардид, ки беш аз 97 фоизи неруи барқи коркардшуда дар неругоҳҳои иқтидорашон хурд, миёна ва калони барқии обӣ истиҳсол мешавад.

481. Ду агрегати аввали НБО «Роғун» ба кор дароварда шуд, ки имрӯз бо иқтидори минималӣ вобаста ба сатҳи обанбор фаъолият карда, то ноябри соли 2020 зиёда аз 2 млрд.кВт соат неруи барқ истиҳсол кардааст.

482. Ҷӯли се соли охир дар кишвар дар давраи тирамоҳу зимистон, махсусан минтақаҳои дурдаст пурра бо неруи барқ таъмин карда шуданд.

483. Аз соли 2016 то инҷониб иқтидори содироти кишвар дучанд зиёд гардида, дар як сол тақрибан 2,5 миллиард кВт/соат неруи барқ (аз ҷумла ба Ўзбекистон) содир карда мешавад.

484. МБГ-2 бо иқтидори лоиҳавии 400 МВт ва коркарди 1,5 миллиард кВт/соат неруи барқ ва 234 Гкал энергияи гармӣ дар давраи тирамоҳу зимистон ба кор дароварда шуд, ки сарбориро ба шабақаҳои барқ хеле коҳиш дод ва эътимоднокии таъминоти барқро дар шаҳри Душанбе баланд бардошт.

485. Соли 2019 истихроҷи ангишт дар кишвар ба беш аз 2 млн. тонна расид – ин нишондоди баландтарин дар таърихи Тоҷикистон аст (тақрибан 45 ҳазор тонна содирот карда шуд).

486. Лоиҳаи интиқол ва фуруши неруи барқ дар Осиёи Марказӣ ва Ҷанубӣ (CASA-1000) ба маблағи зиёда аз 1 миллиард доллари ИМА оғоз гардид, ки ба Тоҷикистон барои содироти тақрибан 2,8 миллиард кВт/соат неруи барқ ба Афғонистон ва Покистон (дар моҳҳои апрел–октябр) оғоз аз соли 2022 имкон медиҳад.

487. Лоиҳаи бозсозии низоми ягонаи энергетикӣ дар Осиёи Марказӣ, ки муҳофизати релехоро тақвият дода, шабақаҳои энергетикии Тоҷикистону Ўзбекистонро ҳамоханг менамояд ва ба Тоҷикистон имкон медиҳад, ки оғоз аз соли 2023 то 3,2 миллиард кВт/соат неруи иловагиро содир кунад.

488. Аз ҷониби ШСХК «Барқи Тоҷик» дар ҳамкорӣ бо БОР, Бонки Осиёи сармоягузори инфрасохторӣ (БОСИ) татбиқи лоиҳаи барномаи натиҷаҳо барои солимгардонии молиявии соҳа бо арзиши лоиҳавии 479,1 млн. доллар оғоз ёфт.

489. Бо вучуди пешравиҳои назаррас самаранокии истифодаи иқтидорҳои мавҷудаи неругоҳҳо мунтазам паст шуда, талафот вобаста ба резиши холии об аз тамоми неругоҳҳои барқии обии «Барқи Тоҷик» дар солҳои 2018, 2019 ва даҳ моҳи соли 2020 мувофиқан ба 1,956 млрд. кВт/соат, ба 3,215 млрд. кВт/соат ва 0,771 млрд. кВт/соат баробар мебошад.

490. Дар давраи минбаъдаи рушд амалигардонии самараноки имкониятҳои мавҷудаи зерин дар бахши энергетика метавонанд ҳамчун манбаъҳои иловагии рушди иқтисоди миллӣ баромад намоянд:

- ба роҳ мондани низоми муосири назорат ва ҳисоби неруи барқ, амалисозии лоиҳаҳои ҷорӣ намудани низоми биллингӣ дар шаҳрҳои Душанбе, Панҷакент, Истаравшан, Исфара, Конибодом, Бустон, Кӯлоб, Бохтар ва ноҳияи Данғара;

– татбиқи лоиҳаи пайвастунии низоми энергетикаи кишвар бо низоми энергетикаи Осиёи Марказӣ, лоиҳаи минтақавӣ оид ба интиқоли неруи барқ аз Осиёи Марказӣ ба Осиёи Ҷанубӣ (CASA-1000) ва лоиҳаи сохтмони хати интиқоли байналмилалӣ ш. Роғун – Пули Хумри (Афғонистон) барои васеъ намудани имкониятҳои содиротии неруи барқ;

– идомаи сохтмони агрегатҳои навбатии НБО «Роғун»;

– таҷдид ва азнавсозии НБО-ҳои Қайроққум, Норак, Сарбанд бо мақсади таъмини устувории фаъолият дар доираи иқтидорҳои лоиҳавӣ;

– идомаи ислоҳоти соҳаи энергетика дар самти тичоратикунонӣ, таъмини шаффофият ва ҷорӣ намудани механизмҳои бозорӣ;

– таҳия ва татбиқи лоиҳаи сохтмони НБО «Шӯроб» бо иқтидори 850 МВт;

– амалисозии лоиҳаи сохтмони НБО «Санобод» бо иқтидори 208 МВт ва НБО «Себзор» бо иқтидори 11 МВт;

– татбиқи лоиҳаи муштарак оид ба сохтмон ва истифодабарии неругоҳҳои барқи обӣ дар ҳавзаи дарёи Зарафшон бо иқтидори 320 МВт;

– таҳияи асосноккунии техникаю иқтисодӣ ва татбиқи лоиҳаи сохтмони Маркази барқу гармидиҳии 3-юм бо иқтидори истехсолии 400–450 МВт энергияи барқ ва 300 Гкал энергияи гармӣ дар қисмати ҷанубии шаҳри Душанбе;

– таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сохтмони иншооти истехсоли неруи барқ аз манбаъҳои алтернативии барқароршаванда дар минтақаҳои ҷумхурӣ, аз ҷумла дар вилоятҳои Суғду Хатлон ва НТҶ;

– таҳия ва татбиқ намудани лоиҳаҳои нави хатҳои баландшиддати интиқоли барқи байнидавлатӣ ва баланд бардоштани имкониятҳои дохилии шабакаҳои амалкунандаи барқӣ тавассути таҷдиду азнавсозии зеристгоҳҳо ва хатҳои баландшиддати барқӣ.

491. Ба дастовардҳои рушди комплекси энергетикаи кишвар нигоҳ накарда, дар соҳа як қатор мушкилиҳои ҳалношуда боқӣ мемонанд, ки ба иқтисодиёти кишвар таъсири манфӣ мерасонанд, аз ҷумла:

– бо зарар фаъолият қардани корхонаву муассисаҳои соҳа бо мавҷудияти ҳиссаи баланди қарзи беруна;

– сатҳи пасти менечменти молиявию иқтисодӣ дар корхонаву муассисаҳои соҳа;

– сиёсати номуносиби тарифӣ дар соҳа (сатҳи тарифҳо нисбати пӯшонидани хароҷоти аслии паст аст);

– таъсири тағйирёбии иқлим тавассути фаромадани ярҷ, сел, хушксолӣ, тарма, шамолҳои шадид ва обхезӣ;

– инфрасохтори нокифояи рушдфӯтаи энергетикӣ (набудани хатҳои интиқоли барқ, зеристгоҳҳои трансформаторӣ, набудани иттилоот дар бораи манбаъҳои алтернативии энергия ва марказҳои дахлдори дастгирии техникӣ ва хизматрасонии онҳо, ки аз марказҳои барқии маҳаллаҳои аҳолинишин дур ҷой гирифтаанд;

– диверсификатсияи заифи манбаъҳои истехсоли барқ;

– вазъи мураккаби молиявӣ дар ШСХК «Барқи Тоҷик» ва дараҷаи баланди қарзҳои дебиторӣ ва кредиторӣ (26,3 млрд. сомонӣ (ба ҳисоби соли 2019 2,7 млрд. доллари ИМА);

– қарзи дебитории ҚСК «Барқи Тоҷик» аз ТАЛКО, ки дар охири соли 2019 390 млн. сомонӣ (40,2 млн. дол. ИМА) –ро ташкил додааст;

– набудани банақшагирии сармоягузорӣ, хароҷот ва норасоӣ дар баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявии ҚСШК «Барқи Тоҷик»;

– сатҳи баланди қарздории ҚСШК «Барқи Тоҷик» дар назди истехсолкунандагони мустақили неруи барқ, аз ҷумла ҚСК «НБО Сангтӯда-1» ва «НБО Сангтӯда-2»;

– сатҳи пасти ҷамъоварии маблағи истифодаи барқ ва афзоиши назарраси хароҷоти асосӣ;

– сатҳи баланди талафоти неруи барқ;

– эътимоди нокифояи таъминоти барқ бинобар фарсудашавӣ ва нигоҳдории номуносиби техникаи шабакаҳо.

492. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:
- ноил шудан ба амнияти пурраи энергетикӣ (ҳадафи дарозмуҳлат);
  - расонидани тавлиди неруи барқ дар кишвар ба 23,5 млрд. кВт/с то соли 2025;
  - афзоиш додани содироти неруи барқ ба 5 млрд. кВт/соат то соли 2025;
  - таъмини устувории молиявии соҳа;
  - кафолати устувории таъминот бо қувваи барқ дар ҳама сатҳҳо бо назардошти саноатикунони босуръат;
  - коҳиш додани талафоти техникӣ барқ аз 16,1 то 12 фоиз;
  - диверсификатсияи сарчашмаҳои неру, аз ҷумла аз ҳисоби истифодаи неруи офтобӣ, шамолӣ ва биомасса, инчунин то соли 2025 расонидани ҳиссаи истеҳсоли умумии он ба 250 кВт/соат;
  - татбиқи чораҳои маҷмӯӣ оид ба таъминоти барқ ва баланд бардоштани самаранокии энергетикӣ иқтисодиёти миллӣ;
  - ба итмом расонидани татбиқи лоиҳаҳо оид ба таҷдиди НБО-ҳои асосии амалкунандаи кишвар ва зиёд намудани иқтидори онҳо;
  - таъмини идоракунии молиявии самараноки бахши электроэнергетика.
493. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:
- афзоиши иқтидорҳои тавлиди энергия аз ҳисоби ба қор андохтани иқтидорҳои нав ва таҷдиди иншооти мавҷуда;
  - тавсеаи дастрасии истеъмолкунандагони минтақаҳои баландкӯҳ, дастнорас ва маҳаллаҳои нав ба неруи барқи баландсифат;
  - коҳиш додани сатҳи талафоти техникӣ ва тичоратии неруи барқ;
  - татбиқи чорабиниҳои ташкилию техникӣ бо мақсади сарфаи маблағҳо;
  - афзоиши содироти неруи барқ ба кишварҳои ҳамсоя ва минтақа.
494. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:
- идомаи сохтмони агрегатҳои навбатии НБО «Роғун»;
  - сохтмони НБО «Себзор»;
  - идомаи таҷдид ва азнавсозии НБО-ҳои мавҷуда: «Қайроққум», «Норак», «Сарбанд».
  - сохтан ва ба истифода додани иншооти истеҳсоли неруи барқ аз манбаъҳои алтернативии барқароршавандаи энергия дар минтақаҳои ҷумҳурӣ, аз ҷумла дар вилоятҳои Суғду Хатлон ва НТҶ;
  - амалисозии лоиҳаи сохтмони НБО «Санобод» бо иқтидори 208 МВт ва НБО хурди Себзор» бо иқтидори 11 МВт;
  - оғози татбиқи лоиҳаи муштарак оид ба сохтмон ва истифодабарии неругоҳҳои барқи обӣ дар ҳавзаи дарёи Зарафшон бо иқтидори 320 МВт.
495. Афзоиши содироти неруи барқ ба кишварҳои ҳамсоя ва минтақа тавассути:
- татбиқи лоиҳаи пайвастунии низоми энергетикӣ кишвар ба низоми энергетикӣ Осиёи Марказӣ;
  - татбиқи лоиҳаи минтақавӣ оид ба интиқоли неруи барқ аз Осиёи Марказӣ ба Осиёи Ҷанубӣ CASA-1000;
  - сохтмони хати баландшиддати Роғун – Сангтӯда ва пайвастунавӣ ба лоиҳаи CASA-1000.
496. Тавсеаи дастрасии истеъмолкунандагони минтақаҳои баландкӯҳ, дастнорас ва маҳаллаҳои нав ба неруи барқи баландсифат бо роҳи:
- татбиқи лоиҳаи «Сохтмони шабакаҳои барқии Ромит»;
  - амалигардонии Барномаи дастгирии ҷамоатҳо;
  - татбиқи лоиҳаи «Таъмин намудани деҳот бо барқ».
497. Коҳиш додани сатҳи талафоти техникӣ ва тичоратии неруи барқ тавассути:
- татбиқи лоиҳаи баҳисобгирии яқлукти неруи барқ (насиби ҳисобкунакҳои муосири интеллектуалӣ дар ҳама неругоҳҳо ва зеристгоҳҳо);

– ба роҳ мондани истехсоли саноатии панелҳо ва таҷҳизоти офтобӣ дар корхонаҳои истехсолӣ бо истифода аз ашёи хоми ватанӣ, (ашёи кремнийдор) ва ба ин васила кам кардани хароҷоти истехсоли неруи барқ аз ин сарчашма;

– амалисозии лоиҳаи ҷорӣ намудани низоми биллингӣ дар шаҳрҳои Душанбе, Панҷакент, Истаравшан, Исфара, Конибодом, Бустон, Данғара, Кӯлоб ва Бохтар.

498. Татбиқи ҷорабиниҳои ташкилию техникӣ бо мақсади сарфаи маблағҳо тавассути:

– амалигардонии Барномаи солимгардонии молиявии ШСХК «Барқи Тоҷик»;

– таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки фаъолияти самарабахши танзимгари соҳаро таъмин мекунад;

– татбиқи методологияи нави сиёсати тарифӣ.

499. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

– фондҳои асосии энергетикӣ (аз ҷумла неругоҳҳои «Роғун», «Норак», «Сарбанд» ва «Қайроққум») сохта ва таҷдид карда шуданд, ки афзоиши истехсоли барқро таъмин менамоянд;

– истехсоли умумии неруи барқ дар кишвар ба 23,5 млрд. кВт/соат расонида шуд;

– тадбирҳо оид ба ҳавасмандгардонии ҷолибияти лоиҳаҳои сармоягузорӣ ва ташаббусҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар соҳаи сарфаҷӯии барқ, самаранокии энергия ва истифодаи манбаъҳои барқароршавандаи энергия амалӣ карда шуданд;

– татбиқи лоиҳаҳо доир ба таҷдиди неругоҳҳои барқии обии асосии кишвар ба итмом расиданд;

– сарчашмаҳои молиявии комплекси сузишворию энергетикӣ тавассути ислоҳот дар самти тиҷорати энергетикӣ аз ҳисоби ҷалби сармояи хусусии дохилӣ диверсификатсия карда мешаванд;

– ҳамаи соҳаҳои иқтисодиёт бо неруи барқи мунтазам таъмин аст, ки барои рушди устувори кишвар бо назардошти суръати саноатикунонӣ ва татбиқи асосҳои иқтисодиёти «сабз» заруранд;

– тарифҳо мутобиқи методологияи нав таҳия ва тасдиқ карда шуданд;

– кам кардани талафоти неруи барқ аз ҳисоби ҷорӣ гардидани низомҳои такмилдошудаи баҳисобгирӣ (Advance Metering Infrastructure) барои истифодабарандагони ниҳой тавассути қабул намудан ва роҳандозии методологияҳои нави тарифҳо барои неруи барқ ба даст оварда мешавад;

– дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғд ва Хатлон як қатор неругоҳҳои хурди обӣ ва офтобӣ ва системаҳои ниғаҳдорӣ энергия бо истифода аз батареяҳо ба истифода дода шуданд, ки дар доираи диверсификатсияи истехсоли барқ ва ҷорӣ намудани манбаъҳои барқароршавандаи энергия 5% ҳаҷми умумии истехсоли кишварро ташкил медиҳанд;

– дар ВМКБ ва вилояти Хатлон як қатор неругоҳҳои барқии обии хурд ва неругоҳҳои офтобӣ ба кор дароварда шуданд;

– шартномаҳои зерқарзии байни Вазорати молия ва ШСХК «Барқи Тоҷик» дар доираи лоиҳаҳои гуногуни аз ҷониби институтҳои молиявӣ маблағгузоришаванда аз нав дида баромада шуданд;

– қарзҳои безътимоди ШСХК «Барқи Тоҷик» дар назди шахсони сеюм ва қарзҳои дебитории барқарорнашаванда аз ширкатҳои муфлисшуда ё барҳамхӯрда аз ҳисоб бароварда шуданд;

– таҷдиди ҚСШК «Барқи Тоҷик» ба итмом расид ва шахсони ҳуқуқии нав таъсис дода шуданд, ки барои истехсол, интиқол ва тақсими неруи барқ масъуланд ва дорои сохторҳои идоракунии корпоративӣ ва шаффоф мебошанд;

– қисман қарзҳои кредиторӣ ШСХК «Барқи Тоҷик» дар назди истехсолкунандагони мустақили неруи барқ ихтисор мегарданд;

- сатҳи пардохт барои истифодаи неруи барқ бо дарназардошти чамъоварии саривактии маблағи истифодаи неруи барқ аз ҷониби ҚСҚ «Ширкати Алюминийи Тоҷик» беҳтар карда шуд;
- ҳисоботдиҳии молиявӣ ва муҳосибиҳои ШСХК «Барқи Тоҷик» такмил дода мешавад;
- лоиҳаи CASA-1000 ва лоиҳаи барқарорсозии низоми ягонаи энергетикаи Осиёи Марказӣ пурра мавриди баҳрабардорӣ қарор дода шуданд, ки содироти неруи барқро ба 5 миллиард кВт/соат афзоиш дод.

§5. Васеъ намудани инфрасохтори нақлиётӣ ва татбиқи иқтидорҳои транзитии кишвар

500. Сохтмони инфрасохтори нақлиётӣ барои табдил додани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба кишвари транзитӣ аҳамияти ҳалкунанда дошта, ба афзоиши ҳаҷми содироти маҳсулоти ватанӣ мусоидат менамояд. Дар давраи солҳои 2016–2020 дар кишвар 13 лоиҳа дар соҳаи нақлиёт пурра татбиқ гардида, қорҳои сохтмонӣ ва азнавсозӣ дар доираи 5 лоиҳа идома доранд.

501. Айни замон, терминалҳои сарҳадӣ дар Кулма (бо иқтидори ҳамлу нақли 120 ҳаз. тонна/бор дар як сол), Панҷи Поён (780 ҳаз. тонна/бор дар як сол), Фотехобод (180 ҳаз. тонна/бор дар сол), Гулистон (450 ҳаз. тонна/дар сол), Исфара, Бобочон Ғафуров ва Саразм, ки мутобиқ ба стандартҳои байналмилалӣ муосир сохта шудаанд, фаъолият менамоянд.

502. Терминали байналмилалӣ дар Фурудгоҳи байналмилалӣ шаҳри Душанбе (бо иқтидори иҷозат додани 500 нафар дар 1 соат) фаъолият менамояд, ки бо таҷҳизоти муосиргардонидашудаи аэронавигатсионӣ, аз он ҷумла: таҷҳизоти рақамии «СМАРТ–Т», ҷои кори танзимгари худкори идоракунии ҳаракати ҳавой «Мастер» таъмин карда шуда, Маркази идораи ҳаракатҳои ҳавой қор мекунад.

503. Бо мақсади ноилшавӣ ба ҲҶУ 9 «Таъсиси инфрасохтори устувор, мусоидат ба раванди фарогиру устувори саноатикунонӣ ва навоариҳо» робитаҳои фаромарзӣ ва долонҳои нақлиётӣ муҳим арзёбӣ карда мешаванд. Вобаста ба ин ҷиҳати таъмини минбаъдаи рушди устувори иҷтимоӣ иқтисодии кишвар тадбирҳои зерин метавонанд барои фароҳам овардани инфрасохтори самаранок, боэътимод ва поянда ҳамчун унсури асосии занҷираи кавии таҳвилҳо манбаъҳои иловагии рушди соҳаро таъмин намоянд:

- бо мақсади рушди босуръати қорхонаҳои саноатӣ мутобиқ намудани ҳатҳои роҳи оҳан, автомобилгард, ҳавой ва тамоми намудҳои нақлиёт аз ҷумла, рушди намудҳои ғайрианъанавӣ ва маҳсули алоқаи нақлиётӣ бо талаботи стандартҳои байналмилалӣ;
- сохтмони зиёда аз 50 км хати роҳи оҳани фаръии ба қорхонаҳои саноатӣ баранда («Хуаксин Ғаюр семент», «Моҳир семент», Минтақаи озоди иқтисодии «Суғд», Минтақаи озоди иқтисодии «Панҷ» ва дигар қорхонаҳои бузурги саноатии бунёдшаванда);
- сохтмони 5 маркази логистикаи нақлиётӣ, аз ҷумла дар шаҳри Душанбе, минтақаи Бохтар, ноҳияи Данғара, вилояти Суғд ва шаҳри Хоруғ;
- ташкили маркази иттилоотии логистикӣ дар шаҳри Душанбе пайваст ба шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва минтақа;
- тавсеаи ҳамҷонибаи шабақаҳои тамоми намудҳои нақлиёт ва такмил додани сохтори парки воситаҳои нақлиёти роҳи оҳан, беҳсозии қори он ҷиҳати таъмини рушди саноатикунонии босуръати кишвар ва қонеъ намудани талабот ба хизматрасониҳои нақлиётӣ;
- татбиқи Созишномаҳои дучониба, бисёрҷониба ва конвенсияҳои байналмилалӣ дар самти ҳамлу нақли автомобилӣ, роҳи оҳан ва ҳавой;
- сохтмони терминалҳои наздисарҳадӣ;
- сохтмони роҳи оҳани Ваҳдат–Қарамик;
- сохтмони роҳи оҳани Колхозобод–Панҷи Поён–сарҳади Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон;
- харидории ҳавопаймоҳо, аз ҷумла ҳавопаймоҳои боркаш.

504. Бо вучуди дастовардҳо дар соҳаи нақлиёт, мушкилиҳои зерин боқӣ мемонанд:
- набудани марказҳои муосири логистикӣ ва инфрасохтори ба стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯӣ;
  - рушди нокифояи алоқаи ҳавоии маҳал ва инфрасохтори заминии онҳо;
  - арзиши баланди тарифҳои боркашонӣ ва нақлиётӣ;
  - мавҷуд набудани шабакаҳои марказҳои нақлиёти логистикӣ;
  - рушди нокифояи низоми шарикии давлат ва бахши хусусӣ дар комплекси нақлиётӣ;
  - истифода намудани имкониятҳои транзитӣ, хусусан дар соҳаи нақлиёти ҳавоӣ.
505. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:
- рушди инфрасохтори нақлиётӣ ва истифодаи имкониятҳои васеи иқтисодии транзитии кишвар (ҳадафи дарозмуҳлат);
  - таъмини рушди устувори иқтисодии транзитии кишвар.
506. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:
- ташаккул ва рушди инфрасохтори транзитӣ бо мақсади баланд бардоштани иқтисодии транзитии кишвар;
  - тақвияти инфрасохтори нақлиётӣ байни шаҳру ноҳияҳо, вилоятҳои кишвар ва минтақаи Осиёи Марказӣ;
  - рақамгардонии маҷмӯи нақлиёт;
  - рушди инфрасохтори нақлиёти роҳи оҳан ва авиатсияи граждони.
507. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:
- татбиқи Созишномаҳои дучониба, бисёрҷониба ва конвенсияҳои байналмилалӣ дар самти ҳамлу нақли автомобилӣ, роҳи оҳан ва ҳавоӣ;
  - бо мақсади рушди босуръати корхонаҳои саноатӣ мутобиқ намудани ҳатҳои роҳи оҳан, автомобилгард, ҳавоӣ ва тамоми намудҳои нақлиёт аз ҷумла, рушди намудҳои ғайрианъанавӣ ва махсуси алоқаи нақлиётӣ мувофиқ бо талаботи стандартҳои байналмилалӣ;
  - сохтмони шохроҳи байналмилалии Душанбе-Қулма дар қитъаи Қалъаи Хумб-Ванҷ-Рӯшон;
  - барқарорсозии шохроҳи байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ дар қитъаҳои Қизилқалъа-Бохтар;
  - таҷдиди роҳи Қизилқалъа-Айвач;
  - сохтмони роҳи автомобиллии Тоҷикистон- Покистон ба воситаи Афғонистон;
  - таҷдиди роҳи автомобилгарди Колхозобод-Қубодиён-Шаҳритус-Айвоҷ-Мазори Шариф (сарҳади Афғонистон);
  - таҷдиди роҳи автомобилгарди Восеъ-Ховалинг-Сайрон-Қарамик дар доираи лоиҳаи рушди долонҳои 3 ва 5-и Ҳамқории Минтақавии Иқтисодии Осиёи Марказӣ (ЦАРЭС);
  - сохтмони пул аз болои дарёи Панҷ ба маҳаллаи Кобули Ҷумҳурии Исломии Афғонистон ва роҳҳои, ки ба он мебаранд;
  - барқарорсозии роҳи автомобилгарди байни вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва вилоятҳои Ош ва Бодқанди Қирғизистон;
  - фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди ҳамлу нақли байналмилалӣ;
  - татбиқи лоиҳаи сармоягузори «Рушди маҷмааи нақлиётӣ ва хизматрасонии логистикӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»;
  - ташкили терминалҳои боркашонии байналмилалӣ (cargo) дар фурудгоҳҳои байналмилалии кишвар;
  - ташкили инфрасохтори зарурӣ дар самти боркашонӣ ва мусофиркашонии байналмилалӣ тавассути роҳҳои Тоҷикистон, аз ҷумла таҷҳизоти боркунию борфарорӣ;
  - таҳияи талаботи меъёрӣ оид ба боркашонӣ ва мусофиркашонӣ, ки ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ мебошанд;

- таъсиси марказҳои муосири нақлиётӣ-логистикӣ дорои аҳамияти ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ дошта;
- сохтмони терминалҳои наздисарҳадӣ;
- харидории воситаҳои нақлиёти зарурӣ барои ҳамлу нақли байналмилалӣ;
- содагардони барасмиятдарории амалиёти транзитӣ ва кам кардани хароҷоти он тавассути роҳҳои автомобилгард;
- додани статуси байналмилалӣ ба як қатор гузаргоҳҳои байнисарҳадӣ;
- ҷорӣ намудани сиёсати фазои «Осмони кушод» ва тақвият бахшидани гуфтушунидҳо бо роҳҳои дипломатӣ дар ин самт;
- дарёфти тамоми имкониятҳо барои кам кардани хароҷоти таъминоти ҳавопаймоҳо бо сузишворӣ, хизматрасониҳои марбути соҳа;
- сода кардани расмиёти транзити мусофирон ва боз ҳам осон намудани гирифтани раводид;
- пайвасти намудани Тоҷикистон бо хатсайрҳои кишварҳои Аврупои Ғарбӣ ва минтақаи Уқёнуси Ором бо роҳи иҷозати фаъолияти ширкатҳои ҳавопаймоии ҷавобгӯи стандартҳои байналмилалӣ;
- бунёди роҳҳои оҳан ва пайвасти намудани онҳо ба шабакаҳои минтақавии роҳи оҳан;
- сохтмони роҳи автомобилгарди Кӯлоб – Қалъаи Хумб қитъаи Кӯлоб – Шамсиддин Шохин;
- сохтмони роҳи автомобилгарди Кӯлоб – Қалъаи Хумб қитъаи Шкев – Қалъаи Хумб;
- таҷдиди роҳи Гулистон – Фархор – Панҷ ва Дӯстӣ;
- сохтмони пул тавассути сарбанди Роғун ва роҳе, ки ба он мебарад;
- сохтмони роҳи автомобилгарди Ваҳдат – Рашт – Лахш дар сарҳади Қирғизистон, аз ҷумла қитъаи аз 0 то 30 км + 217 км; б) қитъаи роҳ аз 30 км + 217 км то 75 км + 600 км; в) сохтмони пул дар болои сарбанди Роғун бо равишҳои автомобилӣ;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Хучанд–Исфара;
- барқарорсозии роҳи автомобилгарди Ғафуров–Пуллок–Понғоз дар ноҳияи Ашти вилояти Суғд;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Душанбе – Рӯдакӣ – Ёвон – А. Ҷомӣ – Сарбанд ва сохтмони пули нав дар дарёи Вахш;
- сохтмони роҳи автомобилгарди Хоруғ – Роштқалъа – Тукузбулок;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Қурбоншаҳид – Темурмалик;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Темурмалик – Кангурт;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Кангурт – Балҷувон;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Балҷувон – Ховалинг;
- барқарорсозии роҳи автомобилгарди Душанбе – Бохтар;
- барқарорсозии роҳи автомобилгарди Бохтар – Данғара – Кӯлоб;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Душанбе – Ҳисор тавассути шаҳраки Айнӣ;
- таҷдиди роҳи мошингарди қитъаи Бекобод – Хучанд;
- барқарорсозӣ ва таҷдиди роҳи автомобилгарди Гулистон;
- бунёди пул дар дарёи Ғунд дар шаҳри Хоруғ (қитъаи техникаи кишоварзӣ);
- барқарор кардани як қисми роҳ дар қитъаи Барсем ва як қисми роҳ аз қитъаи Барсем то ноҳияи Мурғоб бо усули пур кардани хок;
- таҷдиди 4 пул дар шаҳри Кӯлоб;
- таҷдиди роҳи автомобилгарди Балҷувон – Сарихосор – Гулдара;
- таъмир ва нигоҳдории пулҳо дар шаҳри Ваҳдат;
- сохтмони роҳи ҳалқавии шаҳри Душанбе (варианти чанубӣ);
- таҷдид ва таъмири роҳҳои дохилии шаҳрҳои Бохтар ва Кӯлоб;
- барқарорсозии пули Сартало дар ноҳияи Лахш;
- таҷдиди роҳи автомобилҳои Ғафуров – Овчиқалъача;

- сохтмони роҳи канорагузар дар деҳаи Ғарми ноҳияи Рашт;
  - таҷдиди роҳи автомобилгарди Рӯшон – Бағид – Савноб;
  - сохтмони пули роҳи оҳан дар дарёи Кофарниҳони шаҳри Ваҳдат;
  - хариди таҷҳизот барои таҷҳизи техникаи ҳолати роҳҳо;
  - хариди таҷҳизот ва техника барои сохтмони роҳҳо;
  - азнавсозӣ ва рушди нақлиёти чамъиятии шаҳри Душанбе;
  - таъсиси парки троллейбус, шабакаи хати барқ дар шаҳрҳои Кӯлоб, Бохтар, Ваҳдат, Турсунзода, Ҳисор ва Сарбанд;
  - хариди техникаҳо ва таҷҳизоти шустани роҳ ва барфтозакунӣ.
508. Таҳкими инфрасохтори нақлиётӣ байни шаҳру ноҳияҳо, вилоятҳои кишвар ва минтақаи Осиёи Марказӣ тавассути:
- сохтмони 5 маркази логистикӣ нақлиётӣ, аз ҷумла дар шаҳри Душанбе, минтақаи Бохтар, ноҳияи Данғара, вилояти Суғд ва шаҳри Хоруғ;
  - ташкили маркази иттилоотии логистикӣ дар шаҳри Душанбе пайвасти ба шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ва минтақа;
  - тадриҷан ба тавозуни Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидани роҳҳои харобшуда;
  - бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси мутахассисон дар соҳаи сохтмон ва нигоҳдории роҳҳо;
  - сохтмони иншооти инфрасохтори шафати роҳҳо барои беҳтар намудани хизматрасонии нақлиёт;
  - тавсеаи ҳамаҷонибаи шабакаҳои тамоми намудҳои нақлиёт ва тақмил додани сохтори парки воситаҳои нақлиётӣ;
  - тарҳрезӣ, оғоз ва насби низоми ҳавотозакунӣ, равшанидиҳӣ, амният ва идоракунӣ дар нақби Истиклол.
509. Рақамгардонии маҷмӯии нақлиёт тавассути:
- ташкили низоми иттилоотии автомагистралӣ;
  - ташкили низоми ягонаи иттилоотии дастгирии функцияҳои танзими иқтисодӣ дар комплекси нақлиётӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - ташкили феҳрасти ҷумҳуриявии давлатии комплекси нақлиётӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон.
510. Рушди инфрасохтори нақлиёти роҳи оҳан ва авиатсияи граждани тавассути:
- сохтмони зиёда аз 50 км хати роҳи оҳани фаръии ба корхонаҳои саноатӣ баранда («Хуаксин Ғаюр семент», «Моҳир семент», Минтақаи озоди иқтисодии «Суғд», Минтақаи озоди иқтисодии «Панҷ» ва дигар корхонаҳои бузурги саноатии бунёдшаванда);
  - азнавсозӣ ва нигоҳдории пулҳои роҳи оҳан;
  - иваз кардани релсҳои фарсуда, акрабақҳо ва истифодаи релсҳои Р-65 дорои муҳлати дарози истифодабарӣ;
  - муосиргардонии заминаи моддию техникаи роҳи оҳан;
  - барқарорсозии пулҳои миёна ва калон;
  - беҳтар намудани қисмати болоии роҳҳои нақлиёти роҳи оҳан;
  - хариди вагонҳо ва локомотивҳои муосир;
  - таъмини ҳадамоти санитария тиббии КВД «Роҳи оҳани Тоҷикистон» бо таҷҳизоти нави тиббӣ;
  - сохтмони роҳи оҳани Ваҳдат – Қарамик;
  - сохтмони роҳи оҳани Колхозобод – Панҷи Поён – сарҳади Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон;
  - харидории ҳавопаймоҳо, аз ҷумла ҳавопаймоҳои боркаш;
  - муосиргардонии таҷҳизоти аэроавиатсионӣ;
  - азнавсозии таҷҳизоти аэронавигатсионӣ;
  - тавсеаи истифодаи авиатсия дар соҳаи кишоварзӣ, хоҷагии ҷангал ва сайёҳӣ;
  - сохтмони хати дуҷуми парвоз дар Фурудгоҳи байналмилалӣ шаҳри Душанбе;

- такмили инфрасохтори Фурудгоҳи байналмилалии шаҳри Душанбе (сохтмони терминалҳои иловагии боркашонӣ);
- сохтмони фурудгоҳ дар ноҳияи Данғара;
- таҷдиду азнавсозии фурудгоҳ дар шаҳри Бохтар;
- таҷдид ва мучаҳҳазгардонии Фурудгоҳи байналмилалии шаҳри Хучанд;
- таҷдиду азнавсозии фурудгоҳҳои маҳаллӣ барои истифодаи авиатсияи хурд;
- таҷдиди коргоҳҳои таъмирӣ.

511. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- ҳаҷм, сифат ва дастрасии хизматрасонии нақлиётӣ дар соҳаи ҳамлу нақли дохилӣ ва байналмилалӣ афзоиш меёбад;
- арзиши асли ва тарифҳо барои интиқоли мол ва мусофирон тавассути нақлиёт коҳиш дода мешаванд;
- долонҳои байналмилалии коммуникатсионӣ, нақлиётӣ, иқтисодӣ ва логистикӣ кишвар ташаккул меёбанд;
- инфрасохтори тамоми намудҳои нақлиёти ҷумҳурӣ ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ гардонидани мешаванд;
- сатҳи беҳатарӣ ва рақобатпазирӣ дар маҷмааи нақлиётӣ баланд мешавад.

§6. Баҳши молиявӣ ва таъмини суботи молиявӣ

512. Баҳши молиявӣ – соҳаи муҳими иқтисоди миллӣ буда, ҳамчун низоми таъминкунандаи суботи молиявӣ ва рушди устувори иқтисодиёти миллӣ, инчунин маблағгузории эҳтиёҷоти соҳаҳои воқеӣ барои таъмини саноатикунони босуръати кишвар баромад мекунад.

513. Дар натиҷаи гузаронидани ислоҳот дар баҳши молиявӣ дар солҳои 2016–2020 ҷиҳати таъмини суботи молиявӣ, татбиқи чораҳои солимгардонӣ нисбат ба ташкилотҳои қарзӣ, баҳусус бонкҳои муаммодор, инчунин рушди бозори қоғазҳои қиматнок, таъмини муътадили бозори дохилии асъор, тақвият бахшидани низоми мониторинги хавфҳо як қатор корҳо ба анҷом расонида шуд.

514. Ислоҳоти низоми молиявии кишвар барои ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ гардонидани идоракунии молияи давлатӣ, таъмини шаффофияти он, мақсаднок ва самаранок истифода бурдани маблағҳои давлатӣ дар асоси механизми нави маблағгузорӣ равона гардидааст.

515. Танҳо дар самти таҳкими сиёсати молиявӣ ва бучету андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёда аз 20 қонун ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ҳамзамон Стратегияи идоракунии молияи давлатӣ, Стратегияи идоракунии қарзи давлатӣ, Стратегияи рушди бозори қоғазҳои қиматнок, Стратегияи идоракунии хавфҳои фискалии корхонаҳои давлатӣ таҳия ва қабул карда шуданд, ки дар амал татбиқ намудани онҳо ба таъмин намудани мустақилияти ягонаи молиявии миллии ҷумҳурӣ мусоидат намуд.

516. Вазифаи асосии Стратегияи идоракунии молияи давлатӣ барои давраи то соли 2030 муайян намудани самтҳои ислоҳот дар доираи идоракунии молияи давлатӣ барои баланд бардоштани интизоми фискалӣ, беҳтар намудани тақсимоти самараноки захираҳои молиявӣ, баланд бардоштани самаранокии иҷроӣ амалиёт, таъмини шаффофият ва ҳисоботдихии маблағҳои давлатӣ мебошад. Ҳадафҳои он бошад ҷиҳати рушди идоракунии молияи давлатӣ, аз ҷумла инкишоф додани бучетикунони барномавӣ ва ҷорӣ намудани таҷрибаи «маблағгузории неру», алоқаманд намудани раванди бучет бо банақшагирии стратегӣ, тақмил додани маъмурикунонии андоз бо мақсади баланд бардоштани сатҳи ҷамъоварӣ, коҳиш додани фишори маъмурӣ ба андозсупорандагонӣ бомасъулият, баланд бардоштани дараҷаи шаффофият ва қобилияти пешгӯии низоми андоз, рушди ғайримутамарказонии фискалӣ, баланд бардоштани шаффофият ва ҳисоботдихӣ, низоми харид, беҳтар намудани назорати парламентӣ ва ҷалби ҷомеаи шаҳрвандӣ дар раванди бучетикунонӣ ва дигар самтҳои афзалиятнок равона гардидааст. Стратегияи мазкур дар

алоқамандии зич бо баҳодихӣ ва рейтингҳои байналмилалӣ, аз ҷумла баҳодихии харочоти давлатӣ ва ҳисоботи молиявӣ (PEFA), баҳодихии натиҷагирии кишвар ва самаранокии институтсионалӣ (CPIA), индекси шаффофияти буҷет (ОВІ) ва дигарҳо таҳия шудааст.

517. Новобаста аз пешравиҳои бадастомада, бо дар назар доштани рушди низоми молияи ҷаҳонӣ, ҷорӣ гардидани меъёр ва стандартҳои нав дар ин самт, инчунин таъсири манфии омилҳои беруна мушкilotи зерин мушоҳида мегарданд:

- пешравии нокифоя дар самти гузариш аз принсипи маблағгузори харҷномавии (сметавии) вазорату идораҳо ба маблағгузори мақсадноки барномавӣ, ки ба натиҷа нигаронида шудааст;

- набудани алоқамандии ҷараёни буҷетӣ бо банақшагирии стратегӣ;

- самтнокии нокифояи механизмҳои андозбандӣ барои рушди иқтисодӣ (гарон барои андозсупорандагон ва маъмурикунонии он, инчунин афзоиши доираи интишори васеи иқтисодиёти ғайрирасмӣ);

- нокифоягии рушди низоми дурнамои даромадҳои буҷетӣ ва уҳдадорихо дар ҳамбастагӣ бо дурнамои макроиқтисодӣ;

- таъсири манфии амалиёти квазифискалии корхонаҳои бузурги давлатӣ ба устувории буҷети давлатӣ ва имконияти иҷрои функцияҳои иҷтимоӣ аз тарафи давлат;

- рушди нокифояи низоми муносибатҳои байнибуҷетӣ;

- дар сатҳи зарурӣ набудани низоми электронии гардиши ҳуҷҷатҳо байни мақомоти идоракунии давлатӣ ва ҳамкориҳои электронии мақомоти давлатӣ бо шахрвандон ва бизнес;

- номукаммалии низоми хариди давлатӣ, ки роҳандозии механизмҳои нав ва муассири амалисозии фаъолияти харидориро талаб мекунад;

- иқтидори нокифояи кадрӣ ва техникӣ дар мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ дар самти банақшагирии стратегӣ ва ислоҳот;

- номукаммалии модели ояндабинӣ ва истифодаи усулҳои ояндабинии эмпирикӣ ҳангоми баҳодихии даромадҳои буҷет аз ҷониби сохторҳои дахлдори Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (бо дарназардошти ояндабинии таносуби байни буҷетҳои ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ);

- шумораи зиёди тақсимкунандагони асосии маблағҳои буҷетӣ.

518. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

- баланд бардоштани интизоми фискалӣ ва самаранокии амалиётӣ дар ҳамаи зинаҳо;

- таъмин кардани самаранокии идораи молияи давлатӣ ва пурзӯр намудани назорати истифодаи мақсадноки маблағҳои буҷетӣ;

- баланд бардоштани дараҷаи шаффофият ва қобилияти пешгӯии низоми андоз ва тақмили маъмурикунонии он;

- беҳтар намудани самаранокии тақсими захираҳои молиявӣ;

- тақмили банақшагирии воқеии дурнамои (ояндабинии) захираҳои молиявӣ барои афзалиятҳои муайяншуда;

- рушди буҷетикунони барномавӣ ва ҷорӣ намудани таҷрибаи «маблағгузори неру»;

- тақвияти робитаи мутақобилаи ҷараёни буҷетӣ ва банақшагирии стратегӣ;

- таъмини шаффофият ва тақмили тобеияти ҳисоботдиҳӣ тавассути таъмини дастрасии умумии иттилоот, аз ҷумла ба воситаи амалиётҳои квазифискалӣ дар ҳисоботи молиявӣ, беҳдошти назорати парламентӣ ва иштироки ҷомеаи шахрвандӣ дар раванди буҷетӣ;

- ташаккули унсурҳои зарурии «ҳукумати электронӣ» барои татбиқи сиёсати «маълумоти кушода».

519. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- баланд бардоштани интизоми фискалӣ;

- бехтар намудани самаранокии тақсимои захираҳои молиявӣ, назорати доимӣ оид ба истифодабарии захираҳои молиявӣ ва хароҷоти мақсадноки воситаҳои пулии давлатӣ;
- баланд бардоштани самаранокии амалиётӣ;
- таъмини шаффофият ва тобеияти ҳисоботдиҳии маблағҳои давлатӣ.

520. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- таҳкими иқтисодии институтионалӣ ва техникаии мақомоти калидии иҷроияи ҳокимияти давлатӣ дар самти банақшагирии стратегӣ ва ислоҳот;
- қорӣ намудани методологияи нави банақшагирии миллии стратегӣ дар бахши давлатӣ;
- тақвияти ҳамоҳангсозӣ байни Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи андозии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки имконият медиҳад аз сарчашмаҳои андозӣ ва ғайриандозӣ баҳодиҳии дақиқи даромадҳои давлатӣ гирифта шавад;
- дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон қорӣ намудани модели нави ояндабинии даромадҳо ва истифодаи усулҳои дурнамоҳои эмпирикӣ ҳангоми баҳодиҳии даромадҳои давлатӣ;
- тақмили идоракунии хавфҳо нисбат ба қарзи давлатӣ ва қарзи кафолатноки давлатӣ ва андешидани чораҳои зарурӣ, ки ба таҷдиди сохтори ҳаҷми амалкунандаи қарзи давлатӣ имконият медиҳад;
- бехтар намудани имкониятҳои Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба мониторинг ва баҳодиҳии қарзи дохилӣ, аз ҷумла қарзе, ки аз ҳисоби кафолатҳои давлатӣ ва корхонаҳои давлатӣ ҷамъ шудааст.

521. Бехтар намудани самаранокии тақсимои захираҳои молиявӣ, назорати доимӣ оид ба истифодабарии захираҳои молиявӣ ва хароҷоти мақсадноки воситаҳои пулии давлатӣ бо роҳи:

- ворид намудани тағйироти дахлдор ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо мақсади таъмини таҷрибаи зарурии банақшагирии миёнамуҳлати хароҷот ва бучетикунонӣ;
- муносиб гардонидани шумораи тақсимкунандаҳои асосии маблағҳои бучетӣ, инчунин бознигарии вазифа ва ваколатҳои он;
- ба роҳ мондани машваратдиҳӣ ба вазоратҳои соҳавӣ (яъне, тақсимкунандаҳои асосии маблағҳои бучетӣ) барои таҳияи нақшаҳо ва барномаҳои стратегӣ дар асоси таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ;
- қорӣ намудани таҷрибаи бучетикунонии барномавӣ дар сатҳи миллий;
- таҳия ва қорӣ намудани роҳи усулҳои (методологияи) ҳисобкунии трансфертҳои байнибучетӣ дар бахши давлатӣ.

522. Баланд бардоштани самаранокии амалиётӣ тавассути:

- таҳияи Барномаи миёнамуҳлати даромадҳои давлатӣ;
- таҳияи Кодекси андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нави;
- тақвият бахшидан ба қорӣ намудани технологияи муосири иттилоотӣ, ташкили табодули маълумот байни вазорату идораҳо чиҳати замина гузоштан ба иқтисоди рақамӣ;
- дар амал қорӣ намудани модулҳои низоми иттилоотии идоракунии молияи давлатӣ оид ба маблағҳои пулӣ, уҳдадорӣҳо ва дороӣҳо ва тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар ин самт;
- марҳила ба марҳила фарогирии Ҳисоби ягонаи ҳазинадорӣ дар тамоми бахши давлатӣ;
- тақмили низоми хариди давлатӣ ва қорӣ намудани теъдоди бештари индикаторҳои хариди давлатӣ бо татбиқи технологияи рақамӣ ва ҳамгирӣ бо низомҳои иттилоотии беруна;
- бо инобат гирифтани усулҳо ва механизмҳои харид тибқи қонуни қабулгардида, ва ҳамгирӣ бо низомҳои иттилоотии беруна, аз ҷумла бо модулҳои бучетӣ ва ҳазинадории Низоми иттилоотии идоракунии молияи давлатӣ;

- мутобиқ намудани гурӯҳбандии бучетӣ ба Дастури омори молияи давлатии соли 2014, аз ҷумла омори қарзи давлатӣ;
- қорӣ намудани гурӯҳбандии барномавӣ барои ҳамаи соҳаҳои бахши давлатӣ;
- татбиқи нақшаи роҳ барои ислоҳоти низоми хазинадорӣ ва баҳисобгирии муҳосибӣ дар бахши давлатӣ барои солҳои 2019–2024 бо мақсади қорӣ намудани низоми дузинагии баҳисобгирии муҳосибӣ.

523. Таъмини шаффофият ва тобеияти ҳисоботдиҳии маблағҳои давлатӣ тавассути:

- тақвияти заминаи миллии меъёри ҳуқуқӣ дар самти аудити берунӣ ва дарки муҳиммияти истифодаи он дар байни сохторҳои давлатӣ;
- тавсеаи фарогирии иттилооти бучетӣ ва молиявӣ бо роҳи нашри онҳо дар сомонаҳои расмӣ мақомоти ҳокимияти давлатӣ;
- таъмини дастрасии васеъ ба шарҳи маҷмӯии нимсолаи иҷроиши бучети давлатӣ.

524. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- раванди банақшагирии стратегӣ ва ислоҳот дар бахши давлатӣ беҳтар гардонида шуд;
- таҷрибаи дурнамозии Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳким гардида, сифати қорҷӯбаи макрофискалии аз қониби Вазорати молия таҳияшаванда баланд бардошта мешавад;
- дурнамои даромадҳои давлатӣ беҳтар карда шуда, фарқият байни нишондиҳандаҳои нақшавӣ ва воқеӣ дар ин самт қоршиш дода мешавад;
- воридоти андозӣ на кам аз 30 фоизи маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад;
- ҳамкориҳои тақсимкунандагони асосии маблағҳои бучетӣ аз рӯи барномаи миёнамуҳлати хароҷоти давлатӣ беҳтар мегардад;
- афзалиятҳои миллий ва соҳавӣ дар хароҷоти давлатӣ пурра ба инобат гирифта мешаванд;
- бучетҳои қорӣ ва сармоягузорӣ (аз ҷумла барномаи сармоягузориҳои давлатӣ) бо ҳамдигар пурра ҳамгирой карда мешаванд;
- низоми бучетикунони барномавӣ дар сатҳи миллий қорӣ карда мешавад;
- меъёрҳои интиқоли андозҳои умумидавлатӣ ба бучетҳои маҳаллӣ барои тамоми мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои се сол тасдиқ карда мешаванд;
- маҷкеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баҳодиҳӣ ва рейтингҳои байналмилалӣ, аз ҷумла рейтингҳои пардохтпазирии давлат, баҳодиҳии хароҷоти давлатӣ ва ҳисоботи молиявӣ (PEFA), баҳодиҳии кишварии натиҷагирӣ ва самаранокии институтсионалӣ (CPIA), индекси шаффофияти бучет (ОВІ) ва дигарҳо беҳтар карда мешаванд;
- эълонияҳои андоз (андоз аз даромад, андоз аз арзиши иловашуда) пурра дар шакли электронӣ пешниҳод карда мешаванд;
- гардиши электронии ҳуҷҷатгузори ташкилоту қорхонаҳои тавассути низоми хазинадорӣ марказии Вазорати молия маблағгузоришаванда таъмин карда шуда, амалиёти хазинадорӣ сода ва шаффоф гардонида мешавад;
- гурӯҳбандии бучетӣ ба стандартҳои Дастури омори молияи давлатии соли 2014 мутобиқ гардонида мешавад;
- тавассути қорӣ намудани меъёрҳои дақиқи арзбӣ хавфҳои квазифискалии қорхонаҳои давлатӣ 50 фоиз қоршиш дода мешаванд;
- механизми баҳодиҳии самаранокии низоми идорақунӣ дар қорхонаҳои давлатӣ ба роҳ монда мешавад.

§7. Бахши бонкӣ

525. Дар бозори молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон имрӯз низоми бонкӣ бартарӣ дошта, зиёда аз 96 фоизи қорроҳои молиявӣ ба он қорст меояд. Бо мақсади арзбӣ мунтазами суботи макроиқтисодию молиявии кишвар, баррасии хавфҳои маҷмӯии низоми молиявӣ ва

андешидани тадбирҳои саривактӣ ҷиҳати таъмини устувории низоми молиявӣ Шӯрои миллии суботи молиявӣ фаъолият менамояд.

526. Бо мақсади муайян намудани самтҳои асосии сиёсати пулию қарзӣ ҷиҳати ноил гардидан ба ҳадафи ниҳой - нигоҳ доштани сатҳи муътадили нархҳои дохилӣ дар давраи дарозмуҳлат «Стратегияи сиёсати пулию қарзӣ ва асъории Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2020» таҳия ва татбиқ гардид.

527. Баҳри рушди бозори қоғазҳои қимматнок ва иҷрои нақшаву ҳадафҳои гузошташуда ҷиҳати паст намудани хавфи амалиётӣ ва ба талаботи муосири баргузори музоядаҳо ҷавобгӯ будан оғоз аз аввали соли 2017 фуруши қоғазҳои қимматнок тавассути барномаи махсусгардонидашудаи «Томсон Рейтерс» дар Бонки милли дар речаи вақти воқеӣ (on-line) ба роҳ монда шуд.

528. Солҳои охир истифодаи васеи воситаҳои хизматрасонӣ ва технологияҳои муосири пардохт, аз ҷумла бонкдории мобилӣ, интернет-банкинг, QR-кодҳо ва интиқоли электронии маблағҳо дастрасиро ба хизматрасониҳои бонкӣ беҳтар кардааст.

529. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар маҷмӯъ ҷораҳои андешидашудаи бахши молиявӣ барои афзоиш ёфтани истифодаи воситаҳои электронии пардохтӣ ва зиёдшавии ҳиссаи ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ мусоидат намуда истодааст.

530. Дар соли 2020 шумораи банкоматҳо ва терминалҳои электронӣ дар ҷумҳурӣ мутаносибан 1192 адад ва 5624 ададро ташкил дода, миқдори умумии қарзҳои пардохтии аз ҷониби бонкҳои ватанӣ ба муомилот баровардашуда ба 3,1 млн. адад баробар гардидааст. Миқдори дорандагони қарзҳои пардохтӣ бошад 2,9 млн. нафарро ташкил медиҳад.

531. Дар давоми панҷ соли охир раванди камшавии шумораи умумии ташкилоти молиявии қарзӣ аз 123 адади соли 2015 то 70 адад дар соли 2020, аз ҷумла 18 бонки анъанавӣ, 1 бонки исломӣ, 18 ташкилоти амонатии қарзии хурд, 5 ташкилоти қарзии хурд ва 28 фонди қарзии хурд ба назар расид.

532. Дар раванди амалишавии сиёсати Бонки милли Тоҷикистон ҷиҳати гузариш аз миқдор ба сифат шумораи марказҳои хизматрасонии бонкӣ ва нуқтаҳои хизматрасонӣ аз 2733 адад дар соли 2015 то 1830 адад дар соли 2020 расид.

533. Бо мақсади коҳиш додани таъсири манфии хавфҳои беруна ҷиҳати диверсификатсия ва беҳтар намудани сохтори захираҳои байналмиллалӣ Тоҷикистон тадбирҳои мушаххас андешида шудаанд.

534. Имрӯз захираҳои байналмилалӣ имконияти таъмини воридоти ҳафтмоҳаи кишварро фароҳам меоранд, ки аз сатҳи тавсиявии семоҳа ва сатҳи оптималии 5,8-моҳа барои кишварҳои дорой сатҳи пастӣ даромад баланд мебошад.

535. Новобаста аз он ки дар қараёни татбиқи БМР 2016–2020 ҳаҷми дороиҳои ташкилоти молиявии қарзӣ аз 21,2 то 24,5 млрд. сомонӣ (афзоиш 5,6 Ҷ) ва ҳаҷми бақияи ҷалби амонатҳо аз 9,2 то 10,9 млрд сомонӣ (8,5 Ҷ) зиёд шудаанд, дар бахши бонкӣ раванди коҳишёбии ҳиссаи амонатҳо аз 17 Ҷ дар соли 2016 то 16,5 Ҷ дар соли 2020 ва қарзҳо аз 18 Ҷ дар соли 2016 то 13,2 Ҷ дар соли 2020 нисбат ба ММД дида мешавад.

536. Дар воқеъ ҳаҷми қарздиҳӣ ба иқтисодиёти кишвар аз ҷониби бахши бонкӣ аз сатҳи соли 2015 пасттар мебошад. Ҳаҷми умумии қарзҳои додашудаи низоми бонкӣ ба соҳаҳои иқтисоди милли аз 12,5 млрд. сомонӣ дар соли 2015 то 10,9 млрд. сомонӣ дар соли 2020 кам гардидааст. Дар баробари ин, ҳиссаи қарзҳои пешниҳодшуда ба соҳаҳои истеҳсолӣ, ки барои амалишавии ҳадафҳои стратегии кишвар фаъолияти ин соҳаҳо хеле муҳим мебошад, аз 65 Ҷ соли 2015 то 38,8 Ҷ дар соли 2020 кам гардидааст. Ин гувоҳӣ медиҳад, ки ҳоло ҳам мушкилоти дастрасӣ ба воситаҳои молиявӣ ба назар мерасад.

537. Ҳанӯз ҳам эътимоди аҳоли ба бонкҳои ватанӣ дар сатҳи паст қарор дошта, вазни қиёсии пули нақдӣ дар муомилот берун аз бонкҳо (зиёда аз 80 Ҷ нисбат ба нишондиҳандаҳои васеи ҳаҷми пул, дар соли 2020) баланд аст. Сатҳи аз меъёр баланди пардохтпазирии қарзӣ (баробар 67,4 Ҷ дар ҳолати меъёри муқарраршуда 30 Ҷ) ба назар мерасад. Чунин ҳолат иқтисодии нокифояи бахши молиявиро ҷиҳати тақдир додани пули нақд ва амонатҳои кӯтоҳмуддат ба воситаҳои молиявии дарозмуҳлат бо хароҷот ва хавфи

камтарин барои зиёд намудани ҳаҷми дастгирии молиявии субъектҳои баҳши воқеии иқтисоди миллӣ нишон медиҳад.

538. Дар бозори қоғазҳои қиматнок асосан гардиши қоғазҳои қиматноки кӯтоҳмуҳлати давлатӣ бо мақсади нигоҳ доштани суботи молиявӣ ва сатҳи муътадили таварум бартарият дорад. Дар баҳши суғурта модели камсамари ғайолияти ширкатҳои суғуртавӣ амал намуда, зиёд будани ҳаҷми умумии подошҳои суғуртавии ҷамъоваришуда нисбат ба пардохтҳои суғуртавӣ мушоҳида мешавад.

539. Дар баҳши асбӯрӣ беқурбшавии пули миллӣ нисбат ба асбӯри хориҷӣ, бахусус доллар ба андозаи зиёда аз 36 фоиз мушоҳида гардида, аз меъёр зиёд гардидани захираҳои тиллоию асбӯрӣ, инчунин норасоии асбӯри хориҷӣ ва маҳдудиятҳо ҷиҳати гузаронидани амалиёти асбӯрӣ танҳо байни бонкҳо мушоҳида мешавад.

540. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 дар самти тавсеаи дастрасии аҳоли ба хизматрасониҳои молиявӣ ислоҳоти назарраси инфрасохтори баҳши молиявӣ дар самти такмили низоми назорати бозори суғурта, ташкили феҳристи электронии гарави амволи манкул, такмили қонунгузори суғурта барои либерализатсияи бозор ва диверсификатсияи хизматрасониҳои суғуртавӣ, қонунгузори низоми созишҳои таъминшуда ва тақвият бахшидани ҳуқуқҳои қарздорон ва қарздихандагон, тавсеаи фарогирии аҳоли бо таърихи қарзӣ гузаронида шудаанд. Бо вучуди ин таҷрибаи талхи бухрони низоми бонкии кишвар аз номукамалии қонунгузори соҳавӣ, сатҳи пасти ҳимояи саҳҳомон ва сармоягузори ватаниву хориҷие, ки дорандаи саҳмияҳои ин бонкҳо буданд, шаҳодат дода, боиси коҳиш ёфтани эътимоди сармоягузори ватанию хориҷӣ ва сол аз сол кам шудани ҷалби сармоя ба иқтисодиёти ҷумҳурӣ гардида истодааст. Ин ба коҳиш ёфтани мавқеи кишвар дар арзёбии байналмилалӣ «Пешбурди соҳибкорӣ» тибқи нишондиҳандаи «Ҳимояи сармоягузори миноритарӣ» ба 90 зина аз ҷойи 25 дар соли 2015 то ҷойи 128-ум дар соли 2020 дар байни 190 кишвари ҷаҳон оварда расонд. Вобаста ба ин ҷиҳати роҳандозии имкониятҳои васеи бозори тақрири қоғазҳои қиматнок барои ҷалби ғайоли сармоягузориҳои хусусӣ идомаи ислоҳот бо мақсади такмили заминаи қонунгузори ғайолияти сармоягузорӣ дар кишвар имрӯз аз нуқтаи назари таъмини сатҳи баланди шаффофияти идоракунии, таҳкими ҳуқуқҳои саҳҳомони миноритарӣ, ки сармоягузори ватанию хориҷӣ мебошанд, нақши онҳо дар қабули қарорҳои муҳими идоракунии корпоративӣ ва мушаххас намудани сохторҳои моликияти назорат дар ҷамъиятҳои саҳомӣ зарур шуморида мешавад.

541. Дар панҷ соли охир дар низоми молияи кишвар ҳуҷҷатҳои муҳим, аз қабили Стратегияи идоракунии молияи давлатӣ, Стратегияи идоракунии қарзи давлатӣ, Стратегияи идоракунии хавфҳои фискалии корхонаҳои давлатӣ қабул гардиданд, ки мутобиқи ин ҳуҷҷатҳои стратегӣ идоракунии молияи давлатӣ дар давраи миёнамуҳлат ва дарозмуҳлат ба куллӣ тағйир ёфта истодааст.

542. Дар доираи санадҳои қайдгардида қабул гардидани барномаи банақшагирии миёнамуҳлати хароҷоти давлатӣ барои се сол, мутобиқ намудани гурӯҳбандии бучетӣ ба стандартҳои байналмилалӣ, таҳияи лоиҳаи бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути низоми иттилоотӣ, ҷорӣ намудани банақшагирии бучет аз рӯи гурӯҳбандии барномавӣ дар соҳаҳои пилотӣ, ҷорӣ намудани стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ дар бахшҳои давлатӣ ва хусусӣ ба низоми молиявии ҷумҳурӣ таъсири мусбат расонид.

543. Сиёсати бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҷиҳати таъмини рушди устувори нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, аз ҷумла афзоиши маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ, таъмин намудани маблағгузори рушди иқтисодиёт, самаранокии ғайолияти корхонаҳои саноатӣ, рушди соҳаҳои энергетика, нақлиёт, хоҷагии қишлоқ, хизматрасонӣ, дастгирии соҳибкории хурду миёна ва иҷрои ҳадафҳои дар барнома пешбинишуда равона гардидааст.

544. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҳаҷми даромади бучети давлатӣ давра ба давра афзоиш ёфта, аз 18,4 млрд. сомони соли 2015 ба 23,5 млрд. сомони соли 2020 баробар гардид. Агар дар соли 2015 ба бучети давлатӣ аз ҳисоби сарчашмаҳои андозӣ 11,2 млрд. сомонӣ ва воридоти сарчашмаҳои ғайриандозӣ 1,4 млрд. сомонӣ ворид шуда

бошад, пас ин нишондиҳанда дар соли 2020 мутаносибан ба 15,8 ва 2,0 млрд. сомонӣ баробар гардид. Дар баробари даромади бучети давлатӣ ҳаҷми хароҷоти бучети давлатӣ низ дар ин давра афзоиш ёфта, аз 18,3 млрд. сомони соли 2015 ба 23,8 млрд. сомони соли 2020 баробар гардид.

545. Ҳаҷми хароҷоти бучети давлатӣ нисбат ба маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (ММД) дар соли 2015 33,6 фоизро ташкил дода, нисбат ба нишондиҳандаи пешбинигардида (32 фоиз) 1,6 банди фоизӣ зиёд мебошад. Нишондиҳандаи мазкур дар соли 2020 30,6 фоизро ташкил дода, нисбат ба нишондиҳандаи пешбинигардида (26 фоиз) 4,8 банди фоизӣ зиёд мебошад.

546. Қарзи берунаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2015 2274,1 млн. долларро ташкил дод, ки ин ба 33,3 фоизи маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (ММД) баробар буда, нисбат ба нишондиҳандаи пешбинигардида (37 фоиз) 3,7 банди фоизӣ кам мебошад.

547. Дар соли 2020 бошад нишондиҳандаи мазкур (2925,3 млн. доллар) 36 фоизро ташкил дода, нисбат ба нақшаи БМР 2016–2020 3 банди фоизӣ (39 фоиз) кам мебошад.

548. Ҷалби маблағҳои грантӣ ва қарзҳои имтиёзнок ба зиёдшавии қарзи берунаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2020 мусоидат намуда, тибқи ҳисобҳои пешакӣ дар маҷмӯъ 3380,4 млн. доллар ё 42,3 фоизи маҷмӯи маҳсулоти дохилоро ташкил хоҳад дод.

549. Имрӯз ҷаҳони муосир дар шароити мураккаби бухрони иқтисодиву молиявӣ қарор дошта, ноустувории он ба тағйирёбии фишангҳои бозори иқтисодию молиявӣ, инчунин ба иқтисодиёти ҷумҳурӣ, ки ба иқтисодиёти ҷаҳонӣ пайванд мебошад, таъсири манфӣ расонида истодааст.

550. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади паст намудани таъсири омилҳои берунӣ, дастгирии бахши бонкӣ ва хусусӣ барномаҳои мушаххас қабул ва амалӣ намуда, нишондиҳандаҳои молиявӣ, макроиқтисодӣ ва натиҷаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии ҷумҳурӣ ба андозае дар сатҳи зарурӣ нигоҳ дошта шудаанд.

551. Чораҳои андешидашуда имконият доданд, ки як дараҷа мушкilotи воқеии муътадили макроиқтисодӣ ва бучет, бо мақсади баланд бардоштани сатҳи сифати зиндагии аҳоли, муҳайё намудани шароити мусоид барои таъмини рушди соҳаҳои иқтисодиёт ва иҷтимоиёт таъмин гардад.

552. Бо вучуди пешравии назарраси бахши молиявӣ имкониятҳои истифоданашуда ҳанӯз зиёданд, ки метавонанд ҳамчун манбаъҳои иловагии рушди иқтисоди миллӣ баромад намоянд, аз ҷумла:

– зиёд намудани ҳаҷми маблағгузори қарзӣ тавассути коҳиш додани фоизи миёнавазни он ва васеъ намудани дастрасӣ ба қарзҳо, паст кардани хавфҳои қарзӣ бо роҳи тавсеаи фарогирии аҳолии калонсол бо иттилооти қарзӣ, маҳзани маълумоти феҳристи электронии гарави амволи манқул ва ғайриманқул, баланд бардоштани маърифати молиявӣ, тақвияти ҳуқуқҳои қарздорону қарздиҳандагон. Тибқи таҳлилҳои Бонки Ҷаҳонӣ дар мавриди ба 23 фоиз баробар намудани ҳаҷми қарзҳо нисбат ба ММД (13 фоиз ба ҳолати соли 2020) иқтисодиёти кишвар ҳар сол 1,24 фоиз зиёдтар рушд меёбад;

– тавсеаи низоми пардохти ғайринақдӣ дар заминаи чорӣ намудани технологияҳои молиявии рақамӣ дар соҳаҳои савдо ва хизматрасониҳо ва роҳандозии механизми ҳавасмандгардонии он, ки барои коҳиш додани ҳаҷми гардиши пули нақд берун аз низоми бонкӣ, расмиқунонии доираи васеи амалиёти бозорӣ ва ташаққули сарчашмаҳои иловагии қисми даромади бучети давлатӣ имконият медиҳад;

– тақвияти иқтидор ва истифодаи самараноки имкониятҳои бозори суғурта чиҳати ташаққули сарчашмаҳои дохилии нисбатан боэтимод ва дарозмуҳлати сармоягузориҳо ба иқтисоди миллӣ тавассути таъмини рақобати солим дар бозор ва чорӣ намудани хизматрасониҳои муосири суғуртавӣ, содагардонии низоми иҷозатдиҳӣ ва мутобик намудани фаъолият ба меъёрҳои байналмилалӣ, роҳандозии принципҳои суғуртаи исломӣ;

– ҷалби васеи маблағҳои озоди шахсонӣ воқеӣ ва ҳуқуқӣ ба низоми бонкӣ чиҳати таъмини сарчашмаҳои сармоягузориҳои дохилӣ ва амалигардонии самараи фузунсоз тавассути роҳандозии механизми ҳавасмандгардонии пасандозҳои дарозмуҳлат;

– фаъол гардонидани бозори такрории коғазҳои қимматнок дар заминаи роҳандозии таҷрибаи пешқадами идоракунии корпоративӣ дар фаъолияти ташкилоти молиявӣ қарзӣ, корхонаҳои давлатӣ ва хусусӣ;

– таҳияи заминаи меъёри ҳуқуқи истифодаи технологияҳои молиявӣ (Fintech) ва пулҳои рақамӣ ҷиҳати тавсеаи фарогирии молиявӣ.

553. Сарфи назар аз пешравиҳои бадастомада, бо назардошти таъсири манфии омилҳои беруна дар баҳши молиявӣ, мушкилоти зерин мушоҳида мегарданд:

– иқтисодии нокифояи танзими макропруденсиалӣ дар таъмини суботи молиявӣ ва рушди превентивии (тадбирнокӣ) баҳши молиявӣ ва иқтисоди воқеӣ;

– сатҳи пасти эътимоди аҳоли ба бонкҳои ватанӣ;

– миқдори аз меъёр зиёди пули нақд дар муомилот берун аз бонкҳо;

– сатҳи пасти дороиҳои ташкилоти қарзии молиявӣ ва ташкилоти қарзии хурд нисбат ба ММД;

– сатҳи пасти амонатҳои ҷалбшуда ва ҳаҷми қарзҳои бонкӣ нисбат ба ММД;

– сатҳи баланди қарзҳои батаъхирарфта ва ҳаҷми амволи ғайриманқул, ки ба тавозун ба сифати гарав гирифта шудаанд;

– муҳлати кӯтоҳ, меъёрҳои номувофиқ, ҳаҷм ва бозори фуруши ниҳоят маҳдуди интишори облигатсияҳои давлатӣ;

– фаъолнокии сусти биржаҳо, инчунин барориш ва гардиши коғазҳои қимматноки корпоративӣ дар бозори такрорӣ;

– фаъолнокии заифи сармоягузориҳои фондҳои гуногун, аз ҷумла фонди нафақа, суғуртаи пасандозҳои шахсонӣ воқеӣ ва ғайра;

– вазъи нугувори молиявӣ ҚСҚ «Агроинвестбанк» ва ҚСҚ «Тоҷиксодиротбанк»;

– рушди нокифояи воситаҳои муосири молиявӣ (аз ҷумла, опсияҳо, свопҳо, фьючерсҳо, форвардҳо, варрантҳо ва ғ.) барои ҳадафҳои ҳечкунӣ ва суғуртакунонии хавфҳои молиявӣ ва афзоиши захираҳои сармоягузориҳои дарозмуҳлатӣ дохилӣ;

– рушди нокифояи низоми пардохтӣ, бахусус пардохтҳои ғайринақдӣ дар муомилоти молу маҳсулот;

– ҷалби нокифояи сармоягузориҳои хориҷию ватанӣ ба низоми бонкӣ;

– мавҷуд будани мушкилот дар танзими таъмини аъёри хориҷию миллӣ;

– сатҳи нисбатан баланди долларикунониҳои иқтисодиёти миллӣ ва осебпазирии он аз таъсири омилҳои беруна.

554. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

– таъмин кардани самаранокии идораи молияи давлатӣ ва пурзӯр намудани назорати истифодаи мақсадноки маблағҳои бучетӣ;

– баланд бардоштани дараҷаи шаффофият ва қобилияти пешгӯии низоми андоз ва тақмили маъмурикунонии он.

– баланд бардоштани иқтисодӣ ва рақобатпазирии ташкилоти молиявӣ (ҳадафи дарозмуҳлат);

– таъмини устувории молиявӣ ва рушди босуръати иқтисодиёт;

– таъмини дастрасӣ ва диверсификатсияи усулҳои маблағгузориҳои дарозмуҳлатӣ баҳши воқеӣ иқтисодиёт (ҳадафи дарозмуҳлат);

– афзоиши сатҳи монетизатсия то 35–40 фоиз;

– таъмини сатҳи устувори таваррум дар ҳудуди 7 фоиз +/-2;

– зиёд намудани дороиҳои баҳши молиявӣ то 40 фоизи ММД;

– афзоиш додани ҳиссаи дороиҳои баҳши бонкӣ то 35 фоизи ММД, ташкилоти ғайрибонкии молиявӣ то 5–10 фоизи ММД;

– зиёд намудани шумораи дорандагони қарзҳои пардохтии бонкӣ – то 50 фоизи аҳоли;

– афзоиши назаррасии ҷалби амонатҳои муҳлатноки аҳоли;

– баланд бардоштани нишондиҳандаҳои коэффитсиентҳои унсурҳои пулии М2 ва М4 то ду ва се воҳид;

- паст кардани ҳиссаи пули нақд берун аз бонкҳо то 40 фоиз (нисбат ба унсури пулии М2);
- таъмини дастрасии осон ва васеъ ба воситаҳои дарозмуҳлати молиявӣ барои рушди устувори соҳаҳои воқеии иқтисодиёт аз 13 фоиз то сатҳи на кам аз 23 фоизи ММД;
- мутобиқ намудани заминаи меъёрии ҳуқуқии низоми бонкӣ ба талаботи Базел II ва таъмини татбиқи амалии он чиҳати кифоягии сармоя, пардохтпазирӣ ва арзёбии хавфҳо;
- таъмини истифодаи васеи воситаҳои муосири молиявӣ барои Ҳимоя (ҳечкунӣ) ва суғуртаи хавфҳои молиявии субъектҳои бозор;
- интишори васеи облигатсияҳои давлатӣ ба муҳлати дароз ва меъёрҳои бозорӣ бо тавсеаи бозори фурӯши он аз ҳисоби сармоягузориҳои дохилӣ ва хориҷӣ;
- тақвият бахшидан ба фаъолияти биржаҳои фондӣ ва тавсеаи барориш ва гардиши коғазҳои қимматноки корпоративӣ дар бозори тақрорӣ;
- таъмини фаъолияти сармоягузориҳои фондҳои гуногун, аз ҷумла фонди нафақа, суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ ва ғайра;
- ташаккули рафтори сармоягузориҳои аҳоли ва таъмини зиёдшавии ҳисобҳои сармоягузориҳои хонаводаҳо то 100 ҳазор адад.

555. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- таҳкими иқтисодии танзими фискалӣ ва макропруденсиалӣ бо мақсади таъмини суботи молиявӣ ва рушди тадбирноки иқтисодиёт;
- беҳтар намудани дастрасии бахшҳои воқеии иқтисодиёт ба маблағгузориҳои дарозмуҳлат;
- ташкили низоми муосир оид ба идоракунии ва паст кардани хавфҳои молиявӣ дар сатҳи макро ва микроиқтисодиёт;
- барои баланд бардоштани саҳми низоми бонкӣ дар рушди иқтисоди миллӣ;
- роҳандозии имкониятҳои васеи бозори тақрорӣ коғазҳои қимматнок;
- баланд бардоштани рақобатпазирӣ бахши суғурта.

556. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- мустақкам намудани заминаи меъёрии ҳуқуқӣ барои фаъолияти БМТ ба сифати танзимгари низоми пулию қарзии кишвар;
- тақмили низоми танзими макропруденсиалӣ ва назорати ҳамаҷонибаи фаъолияти ташкилоти молиявӣ қарзӣ дар асоси баҳодихии хавфҳо ва усули превентивӣ (тадбирнокӣ);
- таҳия ва татбиқи Стратегияи байнисоҳавии рушди бахши молиявӣ барои давраи то соли 2030;
- таҳкими нуруи таҳлилӣ ва дурнамасозии Вазорати рушди иқтисод ва савдо, БМТ ва Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар заминаи ягонаи методологӣ;
- таъмини ҳамоҳангсозии сиёсати макроиқтисодӣ бо сиёсати монетарӣ фискалӣ;
- таҳия ва татбиқи Методикаи ягонаи таҳия ва баҳодихии лоиҳаҳои сармоягузорӣ тибқи талаботи стандартҳои байналмилалӣ;
- ислоҳоти андозӣ ва бучавии «сабз», маблағгузорӣ ба сармояи табиӣ.

557. Беҳтар намудани дастрасии субъектҳои бахшҳои воқеии иқтисодиёт ба маблағгузориҳои дарозмуҳлат ва арзон тавассути:

- ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои ташвиқотию тарғиботӣ оид ба фаъолияти бозори молиявӣ ҳамчун низоми сегментҳои ҳамбаста;
- тақмили додани сохтори доройҳои бонкҳои тижоратӣ дар самти зиёд кардани ҳиссаи сармоягузориҳои қарзӣ ба бахши воқеии иқтисодиёт;
- таъсиси фондҳои махсуси сармоягузорӣ ва зерсохторҳои махсус дар бонкҳои калони тижоратӣ ва ташкилоти амонатӣ қарзии хурд барои пешниҳоди хизматрасониҳои ҳамаҷонибаи машваратӣ ба субъектҳои соҳибкорӣ истеҳсолӣ;
- тақмили санадҳои ҳуқуқии танзими фаъолияти самарабахши Фонди суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ, аз ҷумла таҳияи механизми расонидани кумаки фаврӣ ба Фонд

(таъмини пардохтпазирӣ) бо мақсади иҷрои саривақтии уҳдадорихо дар назди пасандозгузoron;

– таъсиси шабакаи ташкилоти молиявии ғайрибонкӣ (сармоягузорӣ (2 адад), нафақаи шахсӣ (3 адад), венчурӣ (3 адад) ва фондҳои ҳечӣ (3 адад) ва ғайра) барои маблағгузории мақсадноки лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар саноат тавассути либерализатсияи зербахши ғайрибонкии бахши молиявӣ;

– тақмили санадҳои ҳуқуқӣ, аз ҷумла Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ташаккул ва ҳавасмандгардонии рафтори сармоягузории аҳоли.

558. Ташкили низоми муосир оид ба идоракунии ва паст кардани хавфҳои молиявӣ дар сатҳи макро ва микроиқтисодӣ тавассути:

– қорӣ намудани низоми мукаммали идоракунии хавфҳо дар корхонаҳои молиявӣ ва ғайримолиявӣ мувофиқи талаботи байналмилалӣ ISO 9001–2000;

– вусъат додани ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ ва рушди инфрасохтори низоми пардохт;

– таъмини мубодилаи маълумот байни бюрои таърихи қарзӣ ва корхонаҳои таъминкунандаи хизматрасониҳои коммуналӣ;

– тавсеаи маҳзани маълумоти феҳристҳои электронии гарави амволи манкул ва ғайриманкул.

559. Баланд бардоштани саҳми низоми бонкӣ дар рушди иқтисоди миллӣ тавассути:

– роҳандозии технологияҳои молиявӣ ва пешниҳоди маҳсулоти инноватсионӣ ба соҳибқорони хурду миёна ва аҳоли дар ҳамаи минтақаҳои кишвар;

– тақмили қонунгузории соҳа бо мақсади барасмиятдарории дархостҳои муштариён тариқи воситаҳои муосири алоқа, таъмини ҳуҷҷатгузории электронӣ ва таъмини заминаҳои роҳандозии пулҳои рақамӣ;

– тақвият бахшидани ҷалби сармояи хориҷӣ аз ҷониби низоми бонкӣ тавассути роҳандозии принципҳои пешқадами идоракунии корпоративӣ, коҳиш додани сатҳи хавфҳо барои пешниҳоди қарзҳои дарозмуҳлати имтиёзнok;

– тақвият бахшидани ҳамкориҳои судманд бо ташкилоти байналмилалӣ молиявӣ, аз ҷумла фондҳои байналмилалӣ ва сохторҳои бонкии кишварҳои хориҷӣ чиҳати ҷалби сармоя ва мубодилаи таҷрибаи пешқадами соҳа;

– ташкили Фонди миллии асъори хориҷӣ барои таъмини дастрасии корхонаҳои саноатӣ ба асъори хориҷӣ, ки дар доираи барномаҳои давлатӣ лоиҳаҳои инноватсионӣ татбиқ мекунанд;

– мусоидат ба ташкил ва ё ҷалби ширкатҳои машваратӣ молиявӣ ва сармоягузорӣ дар назди бонкҳои тичоратӣ барои пешниҳоди саҳмия ва облигатсияҳои ширкатҳои ҳавасманд дар биржаҳои фондӣ;

– роҳандозии механизми ҳавасмандгардонии ҷалби пасандозҳо бо истифода аз таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ;

– омода кардани мутахассисони соҳаи бонкдорӣ ва баланд бардоштани савияи касбии онҳо.

560. Роҳандозии имкониятҳои васеи бозори такрории қоғазҳои қимматнок тавассути:

– табдили Агентии танзими бозори қоғазҳои қимматноки назди Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Агентӣ оид ба танзими ташкилоти молиявӣ ғайрибонкӣ (ба истиснои ташкилоти маблағгузории хурд ва суғуртавӣ), таҳкими иқтидор ва тавсеаи ваколатҳои Агентӣ оид ба ташкил, назорат ва танзими фаъолияти ташкилоти молиявии ғайрибонкӣ;

– таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба таъсиси шабакаи ташкилоти молиявии ғайрибонкӣ (бонкҳои сармоягузорӣ ва фондҳо, ширкатҳои шахсии нафақавӣ, фондҳои венчурӣ ва ҳечӣ, сарпарастони молиявии фаъолияти соҳибқорӣ ва ғайра) ва гардиши қоғазҳои қиматнок бо муҳлати аз 5 то 10, 20 ва 30 сол барои маблағгузории соҳаҳои воқеии иқтисодӣ;

- ташаккули феҳристи давлатии корхонаҳои аз ҷиҳати молиявӣ устувор дар бахшҳои молиявӣ ва воқеӣ, ҳавасмандгардонии онҳо барои фаъолият дар биржаҳои фондӣ;
  - сода кардани тартиби воридшавӣ ба бозори молиявии ватанӣ барои иштирокчиёни нав, бахусус ташкилоти молиявии хориҷӣ;
  - такмилдиҳии тартиби ҷорӣи листинги коғазҳои қиматнок дар биржаҳои фондӣ барои корхонаҳои бахши воқеӣ, бахусус корхонаҳои хурд ва миёнаи инноватсионӣ ва ба содирот нигаронидашуда;
  - таъсиси Фонди ҷуброни сармоягузориҳои аҳоли ба коғазҳои қиматнок;
  - интишори бетанаффуси коғазҳои қиматноки давлатӣ, фурӯши онҳо бо нархҳои бозорӣ ва истифодаи онҳо ҳамчун замонат дар низоми қарзӣ;
  - давра ба давра таъсис додани низоми маҷмӯи кафолати маблағгузориҳои молиявии аҳоли, аз ҷумла пасандозҳои бонкӣ, хариду фурӯши коғазҳои қиматноки корпоративӣ ва полиси суғурта;
  - мукамал гардонидани санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи фаъолияти сармоягузорӣ бо назардошти меъёрҳои идоракунии корпоративӣ;
  - ҷорӣ намудани таҷрибаи истифодаи воситаҳои муосири амалиёт дар бозори такрорӣи коғазҳои қиматнок, аз ҷумла воситаҳои ҳосилавӣ (деривативҳо, форвардӣ ва ғайра);
  - таҳияи маҷмӯи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба роҳандозии низоми дилерҳои аввалия дар бозори коғазҳои қиматнок;
  - таҳия ва татбиқи Тартиби фурӯши ҳатмии қисми (аз 5 то 10 фоизи ҳаҷми интишор) сахмияҳои ҷамъиятҳои сахомии кушодаи амалкунанда ва навтаъсис дар майдони биржавӣ;
  - ташкили майдонҳои махсуси тичоратӣ дар ду биржаи фондӣ оид ба дастгирии молиявӣ ва рушди шаклҳои инноватсионии соҳибкорӣ, тичорати хурд ва миёна, аз ҷумла стартапҳо;
  - ташкили майдони махсуси тичоратӣ дар биржаҳои фондӣ барои гузаронидани амалиёти хариду фурӯши ашёи хом ва маҳсулоти ғайри ашёи хом (пахта, картошка, пиёз, ангишт, семент, тилло ва ғ.) оид ба ҳечкунӣ ва коҳиш додани хавфҳои асбӯрӣ тавассути истифодаи воситаҳои муосири молиявӣ (деривативҳо, опсион, амалиёти фьючерсӣ ва ғайра);
  - ташкили майдони махсуси тичоратӣ дар биржаҳои фондӣ барои гузаронидани амалиёти свопи асбӯрӣ оид ба ҳечкунӣ ва коҳиш додани хавфҳои асбӯрӣ тавассути истифодаи воситаҳои муосири молиявӣ (деривативҳо, опсион, амалиёти фьючерсӣ ва ғайра);
  - таҳияи Тартиби ташкили рейтингӣ ягонаи миллии кредитӣи коғазҳои қиматноки корпоративӣ (сахмияҳо ва облигатсияҳо), векселҳо
  - ташкили механизми самараноки истифодаи коғазҳои қиматнок дар бозори байнибонкӣ, интишори коғазҳои қиматнок барои сохтмони НБО-ҳо ва дигар иншооти муҳими давлатӣ бо фоизи бозорӣ;
  - таъсиси Низоми давлатии таъминоти иттилоотӣ барои ифшои маълумоти бозътимод дар бораи гардиши коғазҳои қиматнок ҷамъиятҳои сахомӣ ва дигар эмитентҳо ба ҷомеа;
  - сафарбар намудани маблағҳои озоди фондҳои иҷтимоӣ, аз ҷумла маблағҳои озоди Агентии нафақа ва ҳифзи иҷтимоӣ ба бозори коғазҳои қиматнок.
561. Баланд бардоштани рақобатпазирии бахши суғурта тавассути:
- такмили заминаи меъёрии ҳуқуқии соҳа ва содагардонии низоми иҷозатдиҳӣ;
  - таҳияи заминаи қонунгузорӣ барои суғуртаи дарозмуддати ҳаёт, саломатӣ ва низоми нафақаи андӯхтӣ;
  - мутобик намудани фаъолияти ширкатҳои суғуртавӣ ва дигар иштирокчиёни бозори он ба талаботи меъёрҳои байналмилалии соҳа;
  - диверсификатсияи хизматрасониҳои суғуртавӣ аз ҳисоби ҷорӣ намудани доираи васеи суғуртаи ихтиёрӣ, суғуртаи ҳатмии тиббӣ, сайёҳӣ ва сармоягузориҳои хориҷӣ дар ширкатҳои ватанӣ суғуртавӣ;

- роҳандозии имконияти амалинамоии ҷаъолияти суғуртавӣ бо принципҳои суғуртакунии исломӣ ва суғуртанамоии хурд дар маҳал;
- таъсиси ширкати давлатӣ барои суғуртаи хавфҳо ва ҷуброни хароҷоти молиявии корхонаҳои бахши воқеӣ, ки ба бозорҳои содиротӣ нигаронида шудаанд;
- ҷорӣ намудани усулҳои алтернативии таҳвили хавфҳо (маҳсулоти суғуртавии бисёрҷониба (маҷмӯӣ));
- тавсеаи унсурҳои инфрасохтори зербахши суғурта, аз ҷумла таъсиси ширкатҳои нави андерайтингӣ, адвайрестингӣ ва ғайра;
- васеъ намудани номгӯи маҳсулоти суғуртавӣ, аз ҷумла суғуртаи хавфҳои молиявии корхонаҳои инноватсионии саноатии тичоратии хурд ва миёна;
- таҳия ва татбиқи Тартиби таъмини мутобиқати имконоти молиявии ширкатҳои суғуртавӣ оид ба қабули хавфҳои тибқи талаботи кифоягии сатҳи пардохтпазирии онҳо (на камтар аз 200 фоиз);
- васеъ намудани номгӯи дороиҳои молиявӣ барои маблағгузори захираҳои суғуртавӣ, аз ҷумла қоғазҳои қиматноки корпоративӣ;
- хавасмандгардонии ҷаъолияти сармоягузори ширкатҳои суғуртавӣ ва тавсеаи имкониятҳои таъмини устувории молиявии онҳо.

562. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- сатҳи монетизатсияи иқтисодиёт ба 35–40 фоизи ММД мерасад;
- сатҳи таваррум дар ҳудуди 7 фоиз +/-2 банди фоизи нигоҳ дошта мешавад;
- ҳиссаи дороиҳои бахши молиявӣ то 40–45 фоизи ММД афзоиш меёбад;
- ҳиссаи дороиҳои бахши бонкӣ то 35 фоизи ММД ва ташкилоти ғайрибонкии молиявӣ то 5–10 фоизи ММД меафзояд;
- ҳиссаи пули нақд берун аз бонкҳо ва ташкилоти ғайрибонкӣ то 40 фоиз (нисбат ба унсури пулии М2) паст мешавад;
- нишондиҳандаҳои коэффитсиентҳои фузунсоз (мултипликатор) аз рӯи унсурҳои пулии М2 ва М4 мутаносибан то ду ва се воҳид баланд мешаванд;
- бозори қоғазҳои қиматноки давлатӣ бо назардошти нархгузори бозорӣ, то 5 сол зиёд шудани муҳлати гардиш ва тавсеа ёфтани доираи харидорон аз ҳисоби бахши бонкӣ ва сармоягузори инфиродӣ рушд меёбад ва ҳаҷми он қариб 2 фоизи ММД-ро ташкил медиҳад;
- интишоори воситаҳои аз таваррум ҳифзшудаи молиявӣ барои сармоягузори институтсионалӣ таъмин карда мешавад;
- ҳаҷми қарздиҳии бонкӣ ба бахши воқеӣ 3–4 маротиба зиёд мешаванд;
- ҳаҷми гардиши қоғазҳои қиматноки корпоративии (бо муҳлати аз 5 то 10, 20 ва 30 сол) бахши воқеии иқтисодиёт ба 500 млн. сомонӣ мерасанд;
- сатҳи миёнаи фоизҳои қарзҳо то 15 фоиз паст мегардад;
- миқдори ҳисобҳои муштариён дар бонкҳо ва кортҳои пардохтӣ ба 65 фоиз афзоиш меёбад;
- шумораи ҳисобҳои сармоягузори аҳоли ба 100 ҳазор мерасад;
- ҳиссаи қарзҳои безътимод то 15 фоизи сандуқи қарзӣ кам мешавад;
- сатҳи долларизатсияи иқтисодиёт то 35 фоиз паст мешавад;
- баланд шудани сатҳи устувории молиявии ташкилоти қарзӣ ва ташкилоти молиявии ғайрибонкӣ бо назардошти гузариш ва мувофиқат ба талаботи Базел II оид ба кифоятии сармоя, пардохтпазирӣ ва баҳодиҳии хавфҳои таъмин мегардад;
- шумораи субъектҳои бахши воқеӣ, бахусус корхонаҳои хурду миёнаи инноватсионӣ ва ба содирот нигаронидашуда дар ду биржаи фондӣ номнавис шуда, листинг гузашта ба 1000 адад мерасад;
- ҳиссаи истифодаи воситаҳои муосири молиявӣ (ҳечкунӣ ва суғуртаи хавфҳои молиявӣ) то 10 фоизи ҳаҷми умумии амалиёти молиявӣ таъмин мегардад.

§8. Баҳши фаъолияти иқтисодии хориҷӣ: баланд бардоштани иқтидори содиротӣ ва воридотивазнамой

563. Бо мақсади таҳкими истеҳсолоти ба содирот нигаронидашуда ва воридотивазкунанда, фароҳам овардани шароити мусоид барои татбиқи сиёсати давлатӣ дар самти фаъолияти иқтисоди хориҷӣ, таъмини рақобатпазирии маҳсулоти ватанӣ, афзун намудани ҳаҷми истеҳсоли молу маҳсулоти содиротӣ ва коҳиш додани ҳиссаи молҳои истеъмолӣ дар ҳаҷми умумии воридот як қатор корҳои назаррас анҷом дода шудаанд.

564. Роҳандозӣ гардидани ҳадафу афзалиятҳои муайяннамудаи Ҳукумати кишвар дар ин самт дар як муддати кӯтоҳ имкон дод, ки ҳиссаи молҳои коркарди ниҳоии дорои арзиши баланди иловашуда дар бозори дохилӣ ва сохтори содиротии кишвар зиёд гардад, талаботи аҳоли бо молҳои асосии озуқаворӣ ва ғайриозуқа аз ҳисоби истеҳсолоти ватанӣ таъмин карда шавад. Дар ин раванд Ҷумҳурии Тоҷикистон бо зиёда аз 100 кишвари ҷаҳон муносибатҳои тичоратиро ба роҳ монда, диверсификатсияи содирот давра ба давра тамоюли рушдро касб менамояд. Сохтори содиротии кишвар зиёда аз 450 номгӯи молҳои гуногунро ташкил медиҳад.

565. Ҳиссаи содирот дар гардиши савдои хориҷӣ аз 26 фоизи соли 2015-ум то 31 фоиз дар соли 2020 баланд гардид. Ҳамзамон, ҳиссаи воридот аз 74 фоизи соли 2015-ум то 69 фоиз соли 2020 коҳиш ёфт.

566. Сохтори воридот бо роҳи татбиқи имтиёзҳои андозӣ, бахусус аз андозии арзиши иловашуда ва боҷи гумрукӣ озод намудани воридоти таҷҳизоти технологӣ, воситаҳои нақлиёти заминӣ, металлҳои сиёҳ ва маҳсулоти тайёр аз он, ашё барои либоси мактабӣ, хӯроки омехтаи паранда ва чорво, таҷҳизот барои бунёди инфрасохтори сайёҳӣ ва ғайраҳо тағйир ёфт.

567. ақияи тавозуни савдои хориҷӣ дар соҳаи хизматрасонӣ мусбат буда, дар сохтори он содироти хизматрасониҳои нақлиёти ҳавоӣ ва хизматрасонӣ оид ба коркарди дуҷумдараҷаи ашёи хоми металлӣ бартарӣ дорад.

568. Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳанӯз имкониятҳои мавҷударо ба таври зарурӣ истифода накардааст. Дар доираи номгӯи маҳсулоти «Тоҷикистон Топ–20: Содирот» танҳо 8 номгӯи мол нисбат ба дурнамо афзоиш ёфта, дар баробари ин баъзе молҳо, аз қабилҳои алюминийи аввалия 36,8 млн. доллар, матоъҳо ва маҳсулоти бофандагӣ 8,7 млн доллар, матоъҳои пахтагин 4,8 млн. доллар, хушкмеваҳо 3,7 млн доллар, афшураи меваю сабзавот 2,5 млн. доллар, маҳсулоти қолинбофӣ 0,67 млн. доллар ва ғайраҳо кам содирот шудааст. Ба сифати манбаъҳои нави тақвияти иқтидори содиротии кишвар соҳаҳои баромад менамоянд, ки дар он кишвар бартарияти нисбӣ дошта, имконияти истеҳсоли маҳсулоти ниҳоии рақобатпазирро дар заминаи ашёи хом ва захираҳои маҳаллӣ соҳиб мебошанд. Аз таҳлилҳо бармеояд, ки нахи пахта то 30 фоиз, алюминийи аввалия то 7 фоиз ва сабзавоту мева то 3 фоиз коркард шуда, боқимонда дар шакли ашёи хом содирот карда мешавад, ки арзиши содиротӣ дар шакли ашё нисбат ба моли тайёр ба маротиб камтар аст.

569. Имкониятҳои мавҷуда дар самти коркарди ниҳоии нахи пахта, маҳсулоти тайёр аз алюминий, маъданҳои тозакардашуда, маҳсулоти хӯрокаи ба монанди рағани растанӣ, макарон, сабзавоту мева дар сатҳи зарурӣ истифода нашуданд.

570. Ба роҳ мондани сикли пурраи коркарди нахи пахта, пилла, пӯст ва пашм ва истеҳсолу содироти маҳсулоти ниҳой аз ин ашёи хоми маҳаллӣ имконияти ба даст овардани арзиши иловашудаи баландро фароҳам меорад.

571. Дар тақвияти иқтидори содиротии кишвар инчунин, соҳаи истеҳсоли неруи барқ аз манбаъҳои барқароршаванда мавқеи хоса дорад. Ҳамзамон, Тоҷикистон дорои имкониятҳои васеи содироти хизматрасониҳои сайёҳӣ ба монанди кӯҳнавардӣ, таърихиву маърифатӣ, табобативу беҳдоштӣ ва экотуризм мебошад.

572. Фароҳам овардани фазои мусоид барои соҳибкорӣ ва тақвияти фаъолияти содиротии корхонаҳои истеҳсоли маҳсулоти дорои арзиши баланди иловашуда самти асосии ҳавасмандгардонии содирот мегардад.

573. Бо фароҳам овардани фазои мусоиди содиротӣ тавассути мусоидат ба савдо, ҳамоҳангсозии заминаи меъёрии рушди содирот, навсозӣ ва такмили инфрасохтори нақлиётиву логистикӣ метавонад мавқеи Тоҷикистонро дар рақобати байналмилалӣ устувор гардонад ва ҷалби сармояи хориҷиро тақвият бахшад.

574. Дар шароити истифодаи чораҳои Ҳимоявӣ дар бозорҳои хориҷӣ, гарчанде маҳсулоти истеҳсоли Тоҷикистон бартарияти нисбӣ дорад, танҳо сифати маҳсулот метавонад ба афзоиши содирот таъсир расонад.

575. Бинобар ин сиёсати ҳавасмандгардонии фаъолияти содиротӣ татбиқи чораҳо дар самти ҳам баланд бардоштани сифати моли содиротӣ ва ҳам арзиши иловашудаи нисбатан баланд бояд дарбар гирад. Дар ин ҳолат новобаста аз тағйирёбии вазъи бозорҳои ҷаҳонӣ сатҳи диверсификатсияи содирот ва таркиби сохтори он устувор боқӣ мемонад. Дар баробари ин татбиқи чораҳои ҳифозатӣ, зиддидемпингӣ ва дигар чораҳои махсус бо мақсади Ҳимояи молистеҳсолкунандагони ватанӣ ва амалишавии самараноки сиёсати воридотивазкунӣ муҳим арзёбӣ мегардад.

576. Тағйир ёфтани вазъи бозори ҷаҳонӣ, низоъҳои тичоратӣ ва таҳримҳои иқтисодӣ байни кишварҳои абарқудрат, чораҳои Ҳимоявӣ (протекционистии) давлатҳои шарикӣ тичоратии кишвар, коҳиш ёфтани нарх ва талабот ба маҳсулоти асосии содиротӣ, дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудани ҳаҷми истеҳсол, воридотивазкунӣ, содирот, маблағгузорӣ, ташкили инфрасохтори логистикӣ ба басту банд ва кластерҳои молу маҳсулоти ватанӣ, нокифоягии маблағҳои гардишии корхонаҳо, Ҷиғзи нисбатан баланди қарзҳои бонкҳо, фарсудаҳои моддию маънавии таҷҳизоти саноатӣ кишоварзӣ ва норасоии мутахассисони дахлдор мушкилоти асосии рушди мунтазами нишондиҳандаи содирот ва воридотивазкунии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб мераванд.

577. Нишондиҳандаҳои содиротии кишвар ҳамчун омили дастгирии истеҳсолот ва зиёд гардидани воридшавии асёр барои қонеъгардонии эҳтиёҷоти аввалиндараҷаи иқтисодиёти миллӣ бояд куллан афзоиш ёбад:

- сатҳи пасти рақобатпазирии маҳсулоти ватанӣ ва бештар дар шакли ашёи хом содирот шудани он;
- вобастагии зиёд аз маҳсулоти тайёри воридотӣ бар зарари рушди истеҳсоли ватанӣ;
- нокифоя будани гуногунсамтии содирот ҳам аз рӯи маҳсулот ва ҳам аз рӯи кишварҳо;
- вобастагии молҳои асосии содиротии кишвар аз тағйирёбии нархҳо дар бозори ҷаҳонӣ;
- дастрасии нокифояи содироткунандагон ва молистеҳсолкунандагони ватанӣ ба воситаҳои молиявӣ нисбатан арзон ва дарозмуҳлат;
- рушди нокифояи инфрасохтори нақлиётӣ ва логистикӣ ва ҳиссаи баланди хароҷоти нақлиётӣ боркашонӣ дар арзиши маҳсулоти содиротӣ;
- ҳавасмандии нокифояи фаъолияти содиротӣ ва ғайра.

578. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳо) рушд:

- тақвияти фаъолият дар самти истеҳсоли маҳсулоти ба содирот нигаронидашуда ва воридотивазкунанда;
- рушди содироти мол ва хизматрасониҳо;
- диверсификатсияи содироти мол, хизматрасониҳо ва истеҳсоли воридотивазкунанда;
- содагардонии расмиёти савдо.

579. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- такмили заминаи меъёрию ҳуқуқии фаъолияти иқтисоди хориҷӣ;
- афзоиши иқтидори субъектҳои фаъолияти иқтисоди хориҷӣ;
- тақвияти чораҳои институтсионалӣ оид ба ҳавасмандгардонии афзоиши содирот;
- рушди инфрасохтори нақлиётӣ ва логистикӣ;
- баланд бардоштани рақобатпазирӣ ва диверсификатсияи молҳои содиротӣ.

580. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- татбиқи босифати Барномаи давлатии рушди содироти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025;

- тақмили заминаи ҳуқуқӣ ва меъёри танзимкунандаи савдои хориҷӣ барои рушди соҳа, инчунин чораҳои танзими тарифӣ ва ғайритарифӣ чихати химояи истехсолкунандагони миллий дар доираи талаботи СУС;

- талошҳои фаъол барои химоя ва пешбурди манфиатҳои миллие, ки дар соҳаи савдои хориҷӣ дар доираи СУС, равона шудаанд ва гирифтани имтиёзҳо барои тичорат бо ИА дар доираи татбиқи GSP+;

- таҳияи санадҳои зерқонунии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти савдои хориҷӣ» ва дигар санадҳои меъёрӣ оид ба содагардонии расмиёти савдо ва татбиқи чораҳои химоявӣ дар доираи талаботи СУС;

- таҳияи методологияи омили савдои хориҷӣ бо назардошти ХРУ, таҳия ва татбиқи низоми савдои электронӣ;

- ташкили низоми мониторинг ва баҳодиҳии амалиёти савдои хориҷӣ, андешидани чораҳои ҳамаҷониба барои диверсификатсияи иқтисодии содиротӣ;

- таҷдиди сохтор ва тақвияти фаъолияти намоёндагҳои тичоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа;

- мукамалгардонии низоми идоракунии Портали савдои Тоҷикистон;

- таҳияи меъёрҳо дар асоси стандартҳои байналмилалӣ сифат барои муайян намудани афзалиятнокии лоиҳаҳои содиротӣ.

581. Баланд бардоштани иқтисоди субъектҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ бо роҳи:

- таҳияи механизмҳои низоми тақмили ихтисоси муттасили мутахассисон дар соҳаи савдои хориҷӣ дар асоси ТИК;

- таҳкими заминаи моддию техникаи озмоишгоҳҳо барои арзёбии сифати молҳои воридотӣ дар паҳлуи долонҳои сабз ва аккредитатсияи онҳо аз ҷониби ташкилоти байналмилалӣ;

- ташкили марказҳои логистикӣ ва нуқтаҳои бастабандӣ, боркунӣ ва интиқоли молҳои содиротӣ дар доираи низоми долонҳои сабз;

- баланд бардоштани иқтисоди Мақомоти миллии ҳамоҳангсоз барои амалиёти транзитӣ;

- диверсификатсияи содироти молҳо ва ҷуғрофияи тамоюли содирот, рушди содироти хизматрасониҳо;

- тақвият бахшидани иқтисоди Агентии содироти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- ташаккули низоми тичорати рақамӣ (электронӣ);

- мутобиқ намудани қонунгузори соҳавӣ ба талаботи ЮНСИТРАЛ оид ба тичорати электронӣ, аз ҷумла шомил шудан ба Конвенсияи СММ оид ба истифодаи мукотиботи электронӣ дар қарордодҳои байналмилалӣ;

- ташкили кластерҳои соҳавӣ содиротӣ, меъёрҳои афзалиятнокии лоиҳаҳои содиротӣ ва барномаҳои соҳавӣ истехсол ва коркарди маҳсулоти содиротӣ.

582. Тақвияти чораҳои институтсионалӣ оид ба ҳавасмандгардонии афзоиши содирот тавассути:

- ташкили низоми тадқиқоти маркетингии бозорҳои хориҷӣ барои мунтазам омӯхтани таҷрибаи ҷаҳонӣ ва истифодаи технологияҳои пешрафта дар соҳаи маркетинг;

- ҷорӣ намудани низоми «Иштирокчиҳои бозорҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ»;

- таҳияи харитаи роҳ оид ба сарфаи вақт ва коҳиш додани хароҷоти молиявӣ субъектҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ тавассути содагардонии расмиёти амалиёти содиротӣ, воридотӣ ва транзитии молҳо дар доираи низоми «Равзанаи ягона»;

- таҳияи дастурамал, стандартҳо ва қоидаҳои техникӣ дар фаъолияти иқтисодии хориҷӣ;
- тақвият бахшидани ҳамкориҳои тарафайн бо кишварҳои шарикони асосии тичоратӣ дар самти ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти гумрукӣ ва сарҳадӣ бо мақсади содагардонии расмиёти савдо;
- таҳияи барномаҳои соҳавии коркарди маҳсулоти тайёр бо назардошти давраи истехсолот, таъминоти ашёи хом ва идоракунии сифати маҳсулот;
- содагардонии расмиёти маъмурӣ барои баргардонидани андоз аз арзиши иловашуда аз содирот ва истифодаи низомҳои иттилоотӣ чихати автоматикунонии баргардонидани ААИ ҳангоми содирот.

583. Рушди инфрасохтори содиротӣ, аз ҷумла нақлиётӣ ва логистикӣ тавассути:

- таъсиси чунин сохтори рушд, ба монанди ҶСК «Агентии суғуртаи содиротии Тоҷикистон» ва Фонди рушди содиркунандагони Тоҷикистон, ки таҳассуси суғуртаи содиротро доранд;
- таъсиси бонки рушди минтақаҳои озоди иқтисодӣ;
- чорӣ намудани таҷрибаи факторинг барои содироткунандагон;
- ташкили шабакаи терминалҳо барои хизматрасонии воситаҳои нақлиётӣ хориҷӣ, борҳои роҳи оҳан ва воқуниш бо мақсади таъмини ҳамлу нақл;
- бунёди терминалҳои борфарорию боркунӣ дар назди истгоҳҳои роҳи оҳан, гузаргоҳҳои сарҳадӣ ва фурудгоҳҳои байналмилалӣ.

584. Баланс бардоштани рақобатпазирӣ ва диверсификатсияи молҳои содиротӣ тавассути:

- чорӣ намудани имтиёзҳои андозӣ ва гумрукӣ;
- васеъ намудан ва такмил додани шаклҳои фаъолияти содиротӣ тавассути ҳамгирӣ ба занҷираҳои байналмилалӣ истехсоливу ҳамлу нақл, ташкили корхонаҳои васлқунандаи ба содирот нигаронидашуда ва рушди савдои наздисарҳадӣ;
- ташкили маҳсулоти инноватсионӣ ва пешбурди онҳо дар бозорҳои нав;
- тичоратикунони маҳсулоти технологӣ, фурӯши васеъи моликияти саноатӣ, хизматрасониҳои барномасозӣ ва муҳандисӣ.

585. Натиҷаҳои чашмдошт:

- то соли 2025, ҳаҷми умумии содирот 2 400 млн. доллари ИМА мерасад ва суръати афзоиши миёнасолона на камтар аз 7,4 фоизро ташкил хоҳад дод;
- то соли 2025 ҳаҷми содироти хизматрасонӣ то 359,3 млн. доллари ИМА бо суръати афзоиши на камтар аз 7,8 фоиз, афзоиш меёбад;
- ҳаҷми содироти маҳсулоти ниҳой ва содироти маҳсулоти бо арзиши баланди иловашуда беш аз 10 фоиз афзоиш меёбад;
- сатҳи диверсификатсияи содирот ба 40 фоиз хоҳад расид ва ҳадди ақал, 10 номгӯи нави маҳсулоти ниҳой дар сабади содиротӣ ҷой хоҳанд гирифт;
- ҳаҷми сармоягузориҳои хориҷӣ барои лоиҳаҳои ба содирот нигаронидашуда дар панҷ сол 2 маротиба афзоиш меёбад;
- сатҳи худтаъминкунӣ бо маводи хӯрокворӣ 65 фоизро ташкил мекунад;
- эътибори кишвар дар тичорати байналмилалӣ меафзояд ва Тоҷикистон мавқеи худро дар рейтингҳои ҷаҳонӣ баланд хоҳад бардошт. Махсусан дар рейтингҳои рақобатпазирӣи глобалӣ дар доираи 100 кишвари пешсаф ва Пешбурди соҳибкорӣ (БҶ) дар доираи 70 кишвари пешсаф мавқеъ хоҳад гирифт.

6. ТАҲЖИМИ АСОСҲОИ ИНСТИТУТСИОНАЛИИ ИҚТИСОДИЁТ

§1. Низоми идоракунии давлатӣ ва тақвияти тадбирҳои пешгирикунанда ва зиддибухронӣ

586. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон нақшаи тағйироти институтсионалии муайян қабул гардидааст, ки дар доираи он пешравиҳои назаррас дар самти мукамалгардонии механизмҳои баланд бардоштани самаранокии низоми идоракунии давлатӣ барои таъмини рушди устувори иқтисодиёти миллӣ ба даст омада, иқдомҳои амалӣ бахри тавсеаи муколамаи давлат, бахши хусусӣ ва ҷомеа татбиқ мегарданд.

587. Соли 2014 Ҷумҳурии Тоҷикистон Созишномаи Буссан оид ба шарикӣ барои рушди ҳамкориҳои самаранокро ба тасвиб расонид, ки барои таъмини самаранокии кумакҳои беруна заминаи мусоид мегузорад. Дар давоми солҳои 2014–2016 дар ҷумҳурӣ заминаи моддию техникии низоми автоматии мониторинг ва арзёбии кумаки беруна ташкил ёфта, фаъолияти он тибқи низоми таҷрибавӣ ба роҳ монда шуд. Дар натиҷаи мониторинг ва арзёбии истифодаи кумакҳои беруна дар давоми солҳои 2015 ва 2016 ҳисоботи таҳлилӣ ва бастаи тавсияҳо чиҳати баланд бардоштани самаранокӣ ва ҳамоҳангсозии фаъолияти шарикони рушд як қатор тавсияҳо пешниҳод гардиданд.

588. Тибқи таҳлилҳои Форуми ҷаҳонии иқтисодӣ дар соли 2019 Тоҷикистон дар арзёбии байналмилалӣ самаранокии заминаи қонунгузорӣ чиҳати тақмили расмиёти танзими давлатӣ мавқеи 30-юм, сарбории танзими давлатӣ мавқеи 20-ум ва самаранокии қонунгузорӣ барои ҳалли баҳсҳо мавқеи 34-умро дар байни 141 кишвари дунё соҳиб гардид. Бо вучуди ин дар низоми идоракунии давлатӣ ҳанӯз масъалаҳои ҳалталабе боқӣ мондаанд, ки онҳо бо раванди сусти оmodасозии кадрҳо ва низоми ҳавасмандсозии нокифоя дар сохтори хизмати давлатӣ алоқаманд мебошанд. Тадбирҳои пешгирикунанда дар самти чорабиниҳои зиддикоррупсионӣ беҳсозии ҷиддиро тақозо менамоянд.

589. Ба муваффақиятҳо дар самти ислоҳоти низоми маъмурикунонии андоз нигоҳ накарда, ҳадафҳои асосӣ ва вазифаҳои калидӣ оид ба баланд бардоштани самаранокии низоми маъмурикунонии андоз то ба ҳол муҳим боқӣ мемонанд.

590. Бо мақсади ба низоми ягона даровардани раванди таҳияи барномаҳо, нақшаҳои рушд ва тақвият бахшидани ҳамоҳангии онҳо ба ҳадафу афзалиятҳои ҳуччатҳои стратегии кишвар ва инчунин таъмини ҳамгирии ҶРҮ дар сатҳи миллӣ ва минтақавӣ «Тартиби таҳияи барномаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии маҳалҳо» аз 2 майи соли 2019, №181 ва «Қоидаҳои гузаронидани мониторинг ва арзёбии амалишавии ҳуччатҳои стратегии сатҳи миллӣ, барномаҳои соҳавӣ ва минтақавии рушд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 29 декабри соли 2019, №615 қабул карда шудаанд. Бо вучуди ин ҳоло ҳам дар раванди таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди соҳавӣ ва минтақавӣ усули ягона ба таври пурра роҳандозӣ нагардидааст, ки бо назардошти ин вазоратҳо ва идораҳои масъули татбиқи чунин барномаҳо на ҳама вақт ба таври мушаххас нақши худро дар татбиқи тадбирҳои пешбинишаванда дарк менамоянд.

591. Ба муваффақиятҳои низоми идоракунии давлатӣ нигоҳ накарда, дар бахши идоракунии давлатӣ то кунун масъалаҳои зерин ҷой доранд, ки ба самаранокии ислоҳоти банақшагирифташуда дар тамоми сатҳҳо (миллӣ, соҳавӣ ва минтақавӣ) таъсири манфӣ мерасонанд:

- иқтидори низоми самаранокии идоракунии рушди миллӣ нокифоя буда, ҳанӯз ҳам раванди буҷетӣ бо банақшагирии стратегӣ ва кумаки беруна дар сатҳи зарурӣ ҳамоҳанг сохта нашудааст;

- роҳандозии заифи усули ягонаи раванди таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди соҳавӣ ва минтақавӣ мутобиқ ба ҳуччатҳои стратегӣ;

- масъулияти пасти вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои татбиқи ҳадафҳо ва вазифаҳои рушди миллӣ, минтақавӣ ва соҳавӣ;

– иқтидори нокифоя барои таъмини раванди устувори мониторинг ва арзёбии кумаки беруна, ки имконияти баланд бардоштани самаранокии истифодаи кумаки берунаро фароҳам намеорад;

– раванди оmodасозии кадрҳо ва низоми ҳавасмандсозӣ дар сохтори хизмати давлатӣ такмил ва тақвиятро тақозо менамояд;

– ҳамоҳангсозии фаъолияти вазоратҳо ва идораҳо, махсусан дар ҳаллу фасли масъалаҳои татбиқи ҳадафҳо ва вазифаҳои муайяншудаи стратегӣ ба такмил ниёз дорад;

– сатҳи нокифояи ҳамоҳангии раванди ҳуқуқэҷодкунии мақомоти давлатӣ ба ҳадафҳо ва вазифаҳои стратегии кишвар, ки пайдарҳамии мантиқӣ ва самаранокии ислоҳоти татбиқшавандаро коҳиш медиҳад;

– самаранокии пасти фаъолияти ниҳодҳои ҷамъиятӣ ва воситаҳои таъмини робитаи мутақобила.

592. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

– риояи ҳуқуқҳои конституционии шаҳрвандон тавассути идоракунии самараноки давлатӣ (ҳадафи дарозмуҳлат);

– тақвият бахшидани иқтидор ва самаранокии низоми идоракунии давлатӣ, банақшагирии стратегӣ ва таъмини ҳамоҳангсозии раванди буҷетӣ бо банақшагирии стратегӣ ва кумакҳои беруна;

– баланд бардоштани иқтидори низоми мониторинг ва арзёбии кумаки беруна барои таъмини самаранокии баланди истифодаи кумаки беруна;

– таъмини истифодаи усули ягонаи раванди таҳия, мониторинг ва арзёбии татбиқи ҳуҷҷатҳои стратегӣ ва барномаҳои рушди соҳавӣ ва минтақавӣ аз ҷониби вазорату идораҳои давлатӣ ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят, шаҳру ноҳияҳо;

– фаъол гардонидани раванди оmodасозии мутахассисон ва такмили низоми ҳавасмандгардонии хизматчиёни давлатӣ, аз ҷумла тавассути баланд бардоштани сатҳи музди меҳнат якҷо бо ҷорӣ кардани масъулияти шахсӣ барои қарорҳои қабулшаванда ва иҷрои вазифаҳои дар пеши онҳо гузошташуда;

– ҳамоҳанг сохтани раванди ҳуқуқэҷодкунии мақомоти давлатӣ ба ҳадафҳо ва вазифаҳои стратегии кишвар, тақвияти механизмҳои самарабахши институтсионалӣ, ки пайдарҳамии мантиқӣ ва самаранокии ислоҳоти татбиқшавандаро таъмин менамояд;

– ҳамоҳанг намудани фаъолияти мақомоти давлатӣ дар мавриди ҳаллу фасли масоили рушди кишвар мутобиқ ба ҳадафҳо ва вазифаҳои муайяншудаи стратегӣ, ҳамзамон аксуламали пешгирикунанда ба таҳдидҳои ҷаҳонии рушд;

– баланд бардоштани сифати фаъолияти мақомоти давлатӣ;

– ҷорӣ намудани механизмҳои ҳисоботдиҳӣ, таъмини шаффофияти фаъолияти мақомоти давлатӣ дар тамоми сатҳҳо.

593. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

– тақвият бахшидани механизмҳои низоми идоракунии банақшагирии стратегӣ;

– мукамалгардонии сохтори идоракунии давлатии кишвар, такмил додани равандҳои маъмурий ва ҳамоҳангсозии сиёсат дар сатҳҳои марказӣ ва маҳаллии идоракунии давлатӣ;

– таъмини мақомоти давлатӣ бо кадрҳои соҳибтаҳассус ва босалоҳият;

– тақвият бахшидани ҳисоботдиҳӣ ва шаффофияти фаъолияти муассисаҳои давлатӣ дар ҳама сатҳҳо;

– баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои давлатӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти маҳаллӣ;

– такмили низоми худидоракунии маҳаллӣ;

– баланд бардоштани самаранокии фаъолияти корхонаҳои давлатӣ.

594. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– такмили методологияи таҳия намудани ҳуҷҷатҳои стратегии сатҳи миллӣ (концепсияҳо, стратегияҳо ва барномаҳо);

- сафарбар намудани дастгириҳои молиявии шарикони рушд ба афзалиятҳои Барномаи сармоягузори давлатӣ;
- мукамалгардонии заминаи меъёрии ҳуқуқии низоми мониторинг ва арзёбии татбиқи стратегияҳо ва барномаҳои миллӣ, соҳавӣ ва минтақавӣ;
- ташкили платформаи рақамии низоми мониторинг ва арзёбии рушди стратегӣ;
- ташкили чорабиниҳои омӯзишӣ оид ба милликунонӣ, маҳаликунонӣ ва мониторинги ҶРҮ барои ҳамаи мутахассисони масъули мақомоти давлатӣ;
- таҳияи шаклҳои ҳисоботдиҳӣ барои маҳзани маълумоти оморӣ ҶРҮ;
- таҳия ва роҳандозии онлайн платформаи интерактивии мониторинги ҶРҮ;
- чорӣ намудани усулҳо ва моделҳои муосири дурнамозии рушди иҷтимоию иқтисодии кишвар;
- баланд бардоштани иқтидори кормандони масъули мақомоти давлатӣ оид ба дурнамозии рушди иҷтимоию иқтисодӣ;
- тақмили талаботи меъёрӣ оид ба ҳисоботдиҳӣ вобаста ба бучетикунони барномавӣ.

595. Мукамалгардонии сохтори идоракунии давлатии кишвар, тақмил додани равандҳои маъмурӣ ва ҳамоҳангсозии сиёсат дар сатҳи марказӣ ва маҳаллии идоракунии давлатӣ тавассути:

- гузаронидани таҳлили функционалии мақомоти давлатии идоракунӣ, вазорату идораҳои кишвар оид ба мукамалгардонии функсияҳои давлатӣ дар ҳама сатҳҳои ҳокимият;
- таҳияи тағйироту иловаҳои дахлдор ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ барои баргарафнамоии такроршавии ваколатҳои мақомоти давлатӣ оид ба санҷишҳои фаъолияти субъектҳои хоҷагидорӣ;
- ташкили Феҳристи функсияҳои давлатӣ ва стандартҳои пешниҳоди хизматрасонии давлатӣ;
- таҳияи методологияи арзёбии самаранокии фаъолияти мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ;
- роҳандозии унсурҳои ҳукумати электронӣ дар фаъолияти идоракунии мақомоти давлатӣ;
- таҳияи Барномаи рушди хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҳадафҳои асосии он бояд баланд бардоштани самаранокии мақомоти давлатӣ ва баланд бардоштани ҳолибияти хизмати давлатӣ барои ҷалби коргарони баландихтисос бошад;
- таҳия ва қабули Стратегияи ислоҳоти худидоракунии маҳаллӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- тақмили низоми ҳисоботи оморӣ дар сатҳи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунӣ;
- муттаҳид кардани пойгоҳҳои маълумоти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ба пойгоҳи ягонаи электронии миллии маълумоти мақомоти идоракунии давлатӣ;
- тақвият бахшидани иқтидор барои таъмини фаъолияти устувори низоми ҳамоҳангсозии кумаки беруна ва ҳамкорӣ бо шарикони рушд, инчунин робитаи он бо раванди бучетӣ.

596. Таъмини мақомоти давлатӣ бо мутахассисони соҳибтахассус ва босалоҳият тавассути:

- таҳияи стратегияи рушди сиёсати кадрӣ;
- таҳия ва роҳандозии барномаҳои инноватсионии омӯзишӣ ва бозомӯзии идоракунии давлатӣ барои хизматчиёни давлатӣ;
- таҳияи нақшаи чорабиниҳо оид ба ташаккул ва тақвият бахшидани захираҳои кадрӣ низоми идоракунии давлатӣ;
- таҳияи маҷмӯи тадбирҳо оид ба баланд бардоштани нуфуз ва ҳолибияти иҷтимоии хизмати давлатӣ;
- тақмили низоми музди хизматчиёни давлатӣ барои ҳавасмандгардонӣ ва нигоҳ доштани мутахассисони баландихтисос дар хизмати давлатӣ.

597. Тақвият бахшидани ҳисоботдиҳӣ ва шаффофияти фаъолияти муассисаҳои давлатӣ дар ҳама сатҳҳо тавассути:

- таҳияи нақшаи амал оид ба таъмини шаффофияти фаъолияти мақомоти давлатӣ;
- тақвият бахшидани механизмҳои таъмини шаффофият ва ҳисоботдиҳии раванди хароҷоти воситаҳои давлатӣ;
- тавсеа бахшидани механизми муосири низоми электронии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасониҳо;
- мутобиқ намудани стандартҳои аудити мустақили берунӣ дар ҷумҳурӣ ба талаботи стандартҳои байналмилалӣ аудити мақомоти олий ISSAL;
- таҳия ва қабули талаботи меъёрӣ оид ба ҷойгиркунии маълумоти ҳисоботӣ дар сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо.

598. Баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои давлатӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти маҳаллӣ тавассути:

- таҳия ва қабули стандартҳои пешниҳоди хизматрасониҳои давлатӣ;
- ташкили марказҳои бисёрфункционалии хизматрасонии давлатӣ аз рӯи принципи «равзанаи ягона» дар 10 минтақаи кишвар;
- ташкили низоми ҳуччатгузории электронӣ бо мақсади кам кардани шумораи ҳуччатҳо барои дастрас намудани хизматрасониҳои давлатӣ;
- таҳия ва қабули дастурамалҳо ва қоидаҳо барои кормандони марказҳои бисёрфункционалии пешниҳоди хизматрасониҳои давлатӣ.

599. Коҳиш додани микёси коррупсия ва ришваситонӣ дар ҳама шаклҳо (ҲҶУ 16.5) тавассути:

- таҳияи Барномаи бартарафнамоеи зухуроти коррупсионӣ дар ҳама шохаҳои ҳокимият;
- ворид намудани тағйиру иловаҳо ба санадҳои дахлдори меъёрии ҳуқуқӣ ва қонунгузории ҷиноятӣ бо мақсади баланд бардоштани масъулият ва ҷавобгарӣ барои содир намудани амалҳои коррупсионӣ;
- ташкили доираи васеи чорабиниҳо оид ба таъсири манфии коррупсия ва тарбияи ҳисси таҳаммулнопазирӣ нисбат ба коррупсия дар ҷомеа;
- гузаронидани таҳлили самаранокии қонунгузории зиддикоррупсионӣ.

600. Баланд бардоштани самаранокии фаъолияти корхонаҳои давлатӣ тавассути:

- гузаштани муассисаҳо ва корхонаҳои азими давлатӣ ба стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ, гузаронидани аудити берунӣ ҳатмии ҳарсола ва наشري ҳисоботи молиявӣ дар воситаҳои ахбори омма;
- ҷалби сармояи хусусии ватанӣ тавассути истифодаи таҷрибаи пешқадами механизми шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ ва барориши коғазҳои қимматнок;
- баланд бардоштани фаъолияти идоракунӣ тавассути ҷалби менечерони таҷрибаноки маҳаллӣ ва хориҷӣ;
- афзоиши ҳаҷми истехсоли маҳсулот ва таъсиси ҷойҳои нави корӣ;
- истифодаи механизми идоракунӣ берунӣ зиддибуҳронӣ дар асоси қарордод;
- мучаҳҳазгардонии корхонаҳои азими давлатӣ бо технологияҳои муосири каммасраф ва рақамӣ.

601. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- ташкили низоми самаранокии идоракунӣ рушди миллӣ анҷом дода шуд;
- сохтори идоракунӣ давлатии кишвар муносиб гардонидани шуд, равандҳои маъмурӣ ва ҳамоҳангсозии сиёсат дар сатҳи миллӣ ва маҳаллии идоракунӣ давлатӣ тақмил ёфт;
- сатҳи пардохти музди меҳнати хизматчиёни давлатӣ имкони ҷалбсозӣ ва ниғаҳдорӣ ҳайатро медиҳад, ки салоҳияти он на камтар аз 70 фоизи тамоми салоҳияте, ки барои низоми хизмати давлатӣ талаб карда мешаванд, фаро мегирад;
- қонунгузорӣ оид ба хариди давлатӣ тақмил ёфт, механизми мустақили идоракунӣ арзу шикоятҳо дар соҳаи хариди давлатӣ таъсис дода шуд;

- бучетикунони мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ бо назардошти зарурати рушд ва таъминоти захиравии иқтисодии онҳо сурат мегирад;
- низоми идоракунии молияи давлатӣ автоматикунонида шуд;
- мақомоти худидоракунии маҳаллӣ дорои манбаи зарурии даромадҳо гардиданд, дорои мустақилияти кофӣ ва иқтисодии зарурӣ барои ҳаллу фасли масъалаҳои аҳамияти маҳаллидошта мебошанд;
- Тоҷикистон ба қатори 100 кишварҳои шомил мегардад, ки онҳо аз рӯи сифат ва самаранокии идоракунии давлатӣ индикаторҳои мусбат доранд.

§2. Мубориза бар зидди коррупсия

602. Коррупсия дар низоми ҳамкорӣ бо баҳши хусусӣ яке аз падидаҳои манфӣ мебошад, ки эътимоди соҳибкориро ба давлат коҳиш медиҳад, барои рушди иқтисоди пинҳонӣ шароит фароҳам меорад ва ба поймол шудани ҳуқуқи соҳибкорон, суғат шудани институтҳои иқтисодӣ бозорӣ мусоидат мекунад.

603. Сарфи назар аз талошҳо ва тадбирҳои, ки аз ҷониби роҳбарияти давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пайваста андешида мешаванд, дар ин самт мушкилот ва камбудии зиёде мавҷуданд, ки ислоҳи онҳо талошҳои муштараки Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва Шӯрои миллии мубориза бо коррупсия, дигар мақомоти давлатӣ ва аҳли ҷомеаҳо тақозо мекунад.

604. Масъалаҳои содагардонии танзими тиҷорат, паст кардани сатҳи муносибатҳои коррупсионӣ дар низоми маъмурикунонии андоз, густариши муқола ба баҳши хусусӣ, ҷорӣ намудани низоми муайян кардани хавфҳои коррупсионӣ барои соҳибкорӣ дар матритсаи тағйироти институтсионалӣ дар кишвар муҳим боқӣ мемонанд.

605. Бо вучуди дастовардҳо дар мубориза бар зидди коррупсия, дар низоми ҳамкорӣ бо баҳши хусусӣ мушкилоти зерин боқӣ мондаанд:

- камбудии дар таъмини ҳуқуқи моликияти хусусӣ;
- рушди нокифояи муносибатҳои шартномавӣ;
- заифии барномаҳои зиддикоррупсионӣ дар корхонаҳои давлатӣ ё корхонаҳои, ки аз ҷониби давлат назорат мешаванд;
- иштироки нокифояи соҳибкорон дар Шӯрои миллии мубориза бо коррупсия ва мониторинги иҷроии стратегияҳо ва барномаҳои рушд.

606. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

- тақвият додани экспертизаи зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки фаъолияти соҳибкориро ба танзим медароранд;
- афзоиши эътимоди соҳибкорон ба фаъолияти мақомоти давлатӣ;
- баланд бардоштани шаффофият дар фаъолияти судҳои иқтисодӣ;
- мустаҳкам кардани заминаи ҳуқуқии муносибатҳо байни намоёндоғони мақомоти давлатӣ ва соҳибкорон.

607. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- пурзӯр намудани ҳифзи ҳуқуқи соҳибкорон;
- паст кардани сатҳи коррупсия дар муносибат бо баҳши хусусӣ.

608. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- сода кардани механизми танзими фаъолияти соҳибкорӣ;
- дастгирии васеи фаъолияти ассотсиатсияҳои соҳибкорон, аллахсус соҳибкорои хурду миёна;
- ба таври васеъ фаҳмонидани ҳуқуқҳои соҳибкорон дар байни кормандони давлатӣ бо иштироки ҷомеаи шаҳрвандӣ;
- тақвияти иштироки намоёндоғони баҳши хусусӣ дар Шӯрои миллии мубориза бо коррупсия ва мониторинги иҷроии стратегияҳо ва барномаҳои рушд;
- ташкили назорати доимии вазъи амнияти соҳибкорӣ.

609. Паст кардани сатҳи коррупсия дар муносибат бо бахши хусусӣ тавассути:
- тақмили минбаъдаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла муқаррар намудани ҷавобгарии маъмурӣ, молиявӣ ва ҷиноятӣ барои коррупсия дар низоми қонунгузори иқтисодӣ;
  - рушди муносибатҳои шартномавӣ дар низоми соҳибкорӣ;
  - татбиқи барномаҳои зиддикоррупсионӣ дар корхонаҳои давлатӣ ё корхонаҳои ки аз ҷониби давлат назорат мешаванд;
  - ҷорӣ намудани механизми хариди электронии мол, кор ва хизматрасонӣ;
  - таъмини шаффофият дар низоми бочи гумрукӣ ва пардохтҳои дигар;
  - кам кардани шумораи санҷишҳои андоз, таъмини шаффофияти фаъолияти субъектҳои андоз, инчунин коҳиш додани шумораи мақомоти санҷишӣ ва иҷозатномадихӣ;
  - ташкили низоми омӯзишӣ оид ба масъалаҳои пешгирии коррупсия дар соҳибкорӣ барои кормандони давлатӣ;
  - истифодаи васеи низоми баҳисобгирии хавфҳо, истифодаи пойгоҳи маълумот ва технологияҳои иттилоотӣ ҳангоми гузаронидани санҷишҳои субъектҳои хоҷагидор;
  - паҳн намудани истифодаи таҷрибаҳои огоҳкунӣ дар фаъолияти соҳибкорӣ, аз ҷумла пешниҳоди маълумоти бозътимод дар бораи соҳибон, ҳайати шӯрои директорон ва вазъи молиявии ширкатҳо.
610. Натиҷаҳои ҷашмдошт:
- ваколатҳои тақрорӣ мақомоти давлатӣ оид ба санҷиши субъектҳои хоҷагидорӣ баргараф карда шуданд;
  - дар мақомоти давлатӣ терминалҳо насб карда шуданд, инчунин воситаҳои электронии ҳисобкунӣ барои пардохти андозҳо ва бочҳои давлатӣ ҷорӣ карда шуданд;
  - шумораи санҷишҳои андоз бо сабаби ҷорӣ намудани тартиби банақшагирифташуда ва фармоиши гузаронидани санҷишҳо дар субъектҳои андоз коҳиш ёфтааст;
  - ба санадҳои қонунгузорӣ тағйиру иловаҳо ворид карда шуданд ва шумораи мақомоти санҷишӣ ва иҷозатномадихӣ кам карда шуд;
  - институти Омбудсмен оид ба ҳимояи ҳуқуқи соҳибкорон таъсис дода шуд.

§3. Волоияти қонун ва таъмини дастрасӣ ба адолати судӣ

611. Таъмини волоияти қонун ва дастрасӣ ба адолати судӣ ба ташаккули устувори институтсионалӣ асос меёбад. Таъмини волоияти қонун нишон медиҳад, ки то кадом андоза рафтори одамон таҳти таъсири фазои ҳуқуқӣ қарор дошта, то чӣ андоза онҳо қонунро ба роҳбарӣ мегиранд ва онро риоя мекунанд. Дастрасӣ ба адолати судӣ ҳамчун қафолат, воситаи асосии ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон дар ҷомеа мебошад.

612. Бо қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон инсон, ҳуқуқ ва озодиҳои ӯ арзиши олӣ эътироф гардида, онҳо омили муайянкунандаи фаъолияти мақомоти давлатӣ мебошанд.

613. Баробарии ҳама дар назди қонун, суд ва дастрасӣ ба адолати судӣ яке аз ҳадафҳои калидии ҷомеаи демократӣ ба ҳисоб меравад.

614. Таҳкими адолати судӣ дар самтҳои зерин идома дода мешавад:
- тақмили сохтори судҳо ва тақвияти фаъолияти онҳо оид ба ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон;
  - баланд бардоштани сифат ва самаранокии фаъолияти суд;
  - беҳтар намудани вазъи иҷтимоии судҳо ва кормандони дастгоҳи судҳо ва таъминоти моддию техникаи судҳо;
  - тақмили қонунгузорӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ;
  - андешидани тадбирҳо барои аз байн бурдани коррупсия;
  - тақмили низоми ёрии ҳуқуқии ройгон ба аҳоли.

615. Амалисозии тадбирҳои мушаххас дар самти баланд бардоштани мақоми суд, кафолати ҳимояи судии ҳуқуқи озодиҳои инсон, тақмили ихтисоси судьяҳо, баланд бардоштани малакаи касбии онҳо ва омодагии номзадҳо ба вазифаи судья ва коромӯз-судьяҳо аз ҳисоби ҳуқуқшиносони дорои дониши баланди назариявӣ ва амалӣ мувофиқи мақсад мебошанд.

616. Дар самти волоияти қонун ва таъмини дастрасӣ ба иттилоот оид ба фаъолияти судҳо масъалаҳои зерин ҳаллу ҷасли саривақтиро талаб менамоянд:

- дастрасии нокифояи шаҳрвандон ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, механизми номукаммали ҷалби васеи ҷомеаи шаҳрвандӣ дар таҳияи лоиҳаҳои санадҳои қонунгузорӣ;

- маҳзани номукаммали маълумоти электронии судӣ ва феҳристи электронии санадҳои судӣ;

- механизми номукаммали мурочиати беамонияти шаҳрвандони дорои имкониятҳои маҳдуд ба суд;

- шумораи нокифояи ҳуқуқшиносони давлатии маркази ёрии ҳуқуқӣ дар шаҳру ноҳияҳои кишвар ва ба таври зарурӣ маблағгузорӣ нашудани онҳо аз ҳисоби бучети давлатӣ.

617. Ҳадаф ва афзалиятҳои асосии рушд:

- таъмини ҳуқуқии ислоҳоти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва институтсионалӣ, инчунин дастрасии баробар ва босамар ба адолати судӣ ба ҳамаи қишрҳои ҷомеа;

- тақмили қонунгузорӣ, амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ ва баланд бардоштани сатҳи донишҳои ҳуқуқии аҳоли;

- идома додани ислоҳоти судиву ҳуқуқӣ, мукамалгардонии низом ва шаклҳои дастрасии аҳоли ба адолати судӣ, ҷорӣ намудани технологияҳои муосири иттилоотӣ, таъмини дастрасӣ ба иттилоот оид ба фаъолияти судҳо, таъмини дастрасии шахсони маъҷуб, камбизоат ва қишрҳои осебпазири аҳоли ба адолати судӣ, таъмини шаффофият ва ҳисоботдиҳии мақомоти судӣ;

- ташаққули низоми босамар ва устувори расонидани ёрии ҳуқуқии ройгон;

- ташаққули низоми дастрас ва содакардашудаи хизматрасониҳои давлатӣ ва кам кардани омилҳои коррупсионии ба рушди институтсионалӣ монъешаванда;

- ҷорӣ намудани расмиёти содаи пешниҳоди шикоят ва даъво ба суд дар шакли электронӣ вобаста ба парвандаҳои граждонӣ, оилавӣ, иқтисодӣ ва маъмурӣ.

618. Вазифаҳои барои ҳалли мушкилоти мавҷуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- таъмини дастрасии аҳоли ба ҳамаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар шакли электронӣ ва ба роҳ мондани усули мувофиқасозии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ бо ҷалби васеи ҷомеаи шаҳрвандӣ;

- беҳтар кардани сифати хизматрасониҳои давлатӣ тавассути ҷорӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ;

- тақмили фаъолияти низоми судӣ тавассути мукамал гардондани вазифа ва механизмҳои ҳамкорӣ;

- тақмил додани низоми расондани ёрии ҳуқуқии ройгон ба аҳоли;

- тақмилдиҳии сиёсат ва механизмҳо оид ба пешгирӣ намудани ҳамаи шаклҳои таъбиз ва зӯрварӣ;

- паст кардани сатҳи коррупсия;

- муковимат бо қонунигардонии даромадҳое, ки бо роҳи ҷиноят ба даст омадаанд;

- баланд бардоштани нақши Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон.

619. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- ҷорӣ намудани технологияҳои муосир дар фаъолияти мақомоти идоракунии давлатӣ ва таъсис додани портали ягонаи электронӣ барои ҷойгир кардани санадҳои қонунгузорӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ;

– таъсис додани низоми самараноки ҷалби васеи тарафҳои манфиатдор дар раванди меъёрэҷодкунӣ ва ташаккули механизми мониторинг ва таҳлили таъсири санадҳои қонунгузорӣ ба рушди иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва институтсионалии кишвар;

– таъсиси майдони босамари муколама байни мақомоти давлатӣ, мутахассисон ва ҷомеаи шаҳрвандӣ барои муҳокимаи мушкилиҳои мавҷудаи ҳуқуқтатбиқкунӣ;

– ҷорӣ намудани механизми ба инобат гирифтани ҷанбаҳои гендерӣ ва талаботи шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд дар раванди меъёрэҷодкунӣ.

620. Беҳтар намудани сифати хизматрасониҳои давлатӣ тавассути:

– таъмини сифат ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои давлатӣ аз рӯи усули «Равзанаи ягона»;

– ҷорӣ намудани низоми содаи электронии пешниҳоди шикоят ва даъво ба суд оид ба парвандаҳои граждани, оилавӣ, иқтисодӣ ва маъмурӣ;

– таъсиси низоми электронии гардиши ҳуҷжатҳо ва кам кардани шумораи ҳуҷжатҳои қоғазии пешниҳодшаванда;

– таъсиси низоми дастрасии фосолави шаҳрвандон ба хизматрасониҳои давлатӣ;

– ҷорӣ намудани низоми мобилӣ барои таъмини рафтуомад ба нуқтаҳои аҳолинишини дурдаст.

621. Такмил додани фаъолияти низоми судӣ тавассути:

– татбиқи стандартҳои байналмилалӣ мурофиавӣ дар низоми судӣ;

– таъмини дастрасии шаҳрвандон ба иттилоот оид ба фаъолияти судҳо;

– ҷорӣ намудани механизми тақсимои электронии парвандаҳо, инчунин низоми мониторинг ва арзёбии самаранокии фаъолияти онҳо;

– муҷаҳҳаз кардани толорҳои судҳо бо системаи видео-конференс ва дастгоҳҳои сабти овоз, инчунин фароҳам овардани имконияти тамошои онлайнӣ чаласаҳои судӣ;

– ҷорӣ кардани низоми электронии пешниҳоди шикоят ва даъво ба суд оид ба парвандаҳои граждани, оилавӣ, иқтисодӣ ва маъмурӣ;

– таъсиси инфрасохтори зарурӣ дар биноҳои судҳо барои таъмини дастрасии шахсони маъҷуб ба адолати судӣ;

– кам кардани муҳлати нигоҳ доштани гумонбаршуда, айбдоршаванда ва судшаванда дар ҳабс;

– қабули чораҳои дахлдор барои тақвият додани боварии аҳоли ба низоми судӣ;

– ҷорӣ намудани воситаҳои алтернативии тосудии ҳалли баҳсҳо;

– таъсис додани механизми самаранок барои машварат гирифтани шаҳрвандон дар бораи қоидаҳо ва расмиёти мурочиат ба суд.

622. Такмили низоми расонидани ёри ҳуқуқии ройгон ба аҳоли тавассути:

– ба роҳ мондани фаъолияти ҳуқуқшиносони давлатии маркази ёрии ҳуқуқӣ дар шаҳру ноҳияҳои кишвар;

– ҷорӣ намудани платформаи электронии машваратӣ барои шаҳрвандон;

– афзоиши ҳарсолаи маблағгузори давлатӣ барои расонидани ёрии ҳуқуқии ройгон;

– васеъ намудани доираи шахсоне, ки ҳуқуқ ба гирифтани ёрии ҳуқуқии ройгон доранд.

623. Такмилдиҳии сиёсат ва механизмҳо оид ба пешгирӣ намудани ҳамаи шаклҳои таъбиз ва зӯрварӣ тавассути:

– дар қонунгузорӣ мушаххас намудани асосҳои кам кардани синни никоҳӣ;

– таъсиси механизми ҳамоҳангсозӣ дар соҳаи пешгирии таъбиз ва кумак ба қурбониёни зӯрварӣ;

– омӯзиши масъалаҳои пешбинӣ намудани ҷавобгари чиноятӣ барои зӯрварӣ нисбат ба аъзои оила;

– таъсис додани марказҳои давлатии бухронӣ барои муваққатан ҷойгиркунонии қурбониёни зӯрварӣ;

– таъсис додани марказҳои ғайридавлатии дастгирӣ ва кумаки иҷтимоӣ-ҳуқуқӣ аз зӯроварӣ дар оила;

– таҳияи маҷмӯи чораҳо оид ба офиятбахшии ҷабрдидагонӣ зӯроварӣ ва ҷорӣ намудани барномаҳои ислоҳшавӣ барои шахсони содирнамудаи зӯроварӣ дар оила.

624. Паст кардани сатҳи коррупсия тавассути:

– такмилдиҳии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз он ҷумла қонунгузории ҷиноятӣ ва чораҳои ҷавобгарӣ барои коррупсия;

– ислоҳоти музди меҳнати хизматчиёни давлатӣ барои маҳдуд кардани ангежа ба коррупсия;

– гузаронидани мониторинги самаранокии қонунгузории зиддикоррупсионӣ;

– аз нав дида баромадани меъёри хирочи гумрукӣ ва таъмини шаффофияти бочи гумрукӣ ва дигар пардохтҳо;

– кам кардани шумораи санҷишҳои андозӣ, таъмини шаффофияти фаъолияти субъектҳои андозбандӣ, инчунин кам кардани шумораи мақомоти санҷишӣ ва иҷозатдиҳӣ;

– таъмини шаффофияти ҳисоботдиҳии чараёни хароҷотҳои давлатӣ;

– мутобик кардани қонунгузории соҳаи муқовимат бо коррупсия ба меъёрҳои санадҳои байналмилалӣ;

– бартараф кардани такрорёбии ваколати мақомоти давлатӣ бо мақсади кам намудани хавфҳои коррупсионӣ;

– васеъ намудани истифодабарии воситаҳои муосири электронӣ барои кам кардани робитаи бевосита байни шахрванд ва корманди давлатӣ.

625. Муқовимат бо қонунигардонии даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастомада тавассути:

– тақвият додани таъминоти моддӣ – техникий мақомоти ваколатдори давлатии муқовимат бо қонунигардонии даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастомада;

– васеъ намудани ҳамкориҳои байнидавлатӣ ва заминаҳои шартномавӣ-ҳуқуқӣ оид ба расонидани кумаки мутақобила вобаста ба парвандаҳои алоқаманд ба расмиқунонии ғайриқонунии маблағҳои пулӣ;

– такмил додани қонунгузорӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ дар соҳаи муқовимат бо қонунигардонии даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастомада.

626. Баланд бардоштани нақши Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шахрвандон тавассути:

– мутобик намудани вазифаҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак ба принципҳои Париж;

– васеъ намудани доираи ваколатҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шахрвандон;

– васеъ паҳн кардани барномаҳои омӯзишӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон миёни кормандони мақомоти давлатӣ бо ҷалби ҷомеаи шахрвандӣ;

– ташкили мониторинги ҷойҳои маҳдудкунӣ ва маҳрум кардан аз озодӣ бо мақсади иҷрои уҳдадорӣҳои байналмилалӣ кишвар дар соҳаи ҳуқуқи инсон;

– баланд бардоштани самаранокии фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак аз ҳисоби зиёд намудани шумораи воҳидҳои кории онҳо, шумораи қабулгоҳҳои ҷамъиятӣ дар шаҳру ноҳияҳои кишвар, инчунин беҳтар намудани таъминоти моддӣ-техникии он.

627. Мустаҳкам намудани институти адвокатура:

– такмили фаъолияти адвокатура, аз ҷумла ба санадҳои байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон мутобик кардани он;

– таҳия ва амалӣ намудани барнома оид ба таҳкими институти адвокатура;

– сода кардани расмиёти гирифтани мақоми адвокатӣ;

– ташкил ва таъмини дастрасӣ ба хизматрасонии адвокатҳо дар маҳалҳои аҳолинишини дурдаст.

628. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- портали иттилоотии ҳуқуқӣ бо мақсади таъмини дастрасии шаҳрвандон ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавӣ таъсис дода шуд;
- майдони муколамаи сиёсӣ бо мақсади такмилдиҳии амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ ташкил карда шуд;
- механизми баҳисобгирии ҷанбаҳои гендерӣ, инчунин талаботи шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд дар раванди меъёрэҷодкунӣ созмон дода шуд;
- расмиёт ва муҳлати пешниҳод намудани хизматрасониҳои давлатӣ сода гардид, монеаҳои маъмурий бартараф ва ҳамаи намуди хизматрасониҳои давлатӣ ба низоми ягона муттаҳид карда шуданд;
- марказҳои пешниҳод намудани хизматрасонии давлатӣ ба аҳоли аз рӯи усули «Равзанаи ягона» таъсис дода шуданд;
- низоми электронии мурочиати шаҳрвандон ба мақомоти судӣ ҷорӣ гардид;
- дар амалияи судӣ усули электронии тақсими парвандаҳо, низоми мониторинг ва арзёбии самаранокии он ҷорӣ гардида, феҳристи электронии санадҳои судӣ таъсис дода шуд;
- дар бинои судҳо барои гаштугузор ва муоширати шахсони маъҷуб шароит фароҳам оварда шуд;
- муҳлати нигоҳ доштан дар ҳабс кам карда шуда, таҷрибаи васеи амалӣ кардани ҳабси хонагӣ ва гарав ҷорӣ гардид;
- таҷрибаи ба иштирокчиёни мурофиаи судӣ фаҳмонидани моҳияти санади судии қабулгардида ҷорӣ шуд;
- дар амалия институтҳои «миёнаравӣ» ва «медиатсия» истифода мегарданд;
- сомонаҳои электронӣ ва хати телефони боварӣ барои машварат гирифтани шаҳрвандон вобаста ба расмиёти муроҷиат ба суд амал мекунанд;
- меъёрҳои байналмилалӣ адолати судӣ дар низоми судии кишвар ҷорӣ карда шуданд;
- толорҳои судҳо бо системаи видео-конференс ва дастгоҳҳои сабти овоз, инчунин низоми тамошои онлайнӣ ҷаласаҳои судӣ мучахҳаз гардонидани шуданд;
- низоми электронии пешниҳоди шикоят ва даъво ба суд оид ба парвандаҳои граждонӣ, оилавӣ, иқтисодӣ ва маъмурий таъсис дода шуданд;
- модулҳои таълимӣ ва барномаҳо барои баланд бардоштани сатҳи дониш, таҳассус ва малакаи касбии судьяҳо амал мекунанд, аз ҷумла барои муошират бо шахсони маъҷуб;
- ҳуқуқшиносони давлатии маркази ёрии ҳуқуқӣ дар шаҳру ноҳияҳои кишвар фаъолият мекунанд;
- марказҳои ғайридавлатии расонидани ёрии ҳуқуқии ройгон ба аҳоли аз ҳисоби иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ таъсис дода шуданд;
- сомонаҳои электронии машваратдиҳӣ ба шаҳрвандон дар шакли «саволу ҷавоб» амал мекунанд;
- дар бучети давлатӣ маблағгузори низоми расонидани ёрии ҳуқуқии ройгон ба аҳоли пешбинӣ шудааст;
- дар қонунгузорӣ асосҳои аз ҷониби суд кам кардани синни никоҳӣ мушаххас гардидаанд;
- дастурамал оид ба ҳамоҳангсозии фаъолияти вазорату идораҳо дар соҳаи пешгирии зӯрварӣ ва кумак ба қурбонӣҳои зӯрварӣ қабул карда шудааст;
- дар Кодекси ҷиноятӣ ҷавобгарӣ барои истифодаи зӯрварӣ нисбат ба аъзои оила пешбинӣ гардидааст;
- дастурамал оид ба офиятбахшии ҷабрдидагон аз зӯрварӣ ва барномаҳои ислоҳкунӣ шахсони содирнамудаи зӯрварӣ дар оила амалӣ карда мешавад;
- дар Кодекси ҷиноятӣ ҷавобгарӣ барои бойшавии ғайриқонунӣ пешбинӣ шудааст;
- такрорёбии ваколати мақомоти давлатӣ оид ба санҷиши фаъолияти субъектони хоҷагидор бартараф карда шудааст;

- дар назди мақомоти давлатӣ терминалҳо насб карда шуда, воситаҳои электрони хисоббаробаркунӣ барои пардохти андоз ва бочи давлатӣ қорӣ карда шудааст;
- меъёри хирочи гумрукӣ таҷдиди назар ва кам карда шудааст;
- шумораи санҷиши андоз аз ҳисоби тартиби нақшавии танзимкунии санҷишҳо кам карда шудааст;
- ба санадҳои қонунгузорӣ тағйиру иловаҳо бо мақсади кам кардани шумораи мақомоти санҷишӣ ва иҷозатдиҳӣ ворид карда шудааст;
- шартномаҳо (созишномаҳо) бо давлатҳои хориҷӣ оид ба масъалаҳои расонидани ёри мутақобилаи ҳуқуқӣ ва ё дигар намуди кумак оид ба парвандаҳои ба қонунигардонии маблағҳои бо роҳи ҷиноят бадастовардашуда, маблағгузори терроризм ва паҳнкунии силоҳи қатли ом алоқаманд баста шудаанд;
- бо назардошти тавсияҳои Гурӯҳи таҳияи чораҳои молиявӣ мубориза бо қонунигардонии маблағҳои бо роҳи ҷиноят бадастомада (ФАТФ) ба қонунгузорӣ тағйиру иловаҳо ворид карда шудаанд;
- бо мақсади аз ҷониби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи принципҳои Париж гирифтани мақоми «А» харитаи роҳ амалӣ карда мешавад;
- механизми ҳамкориҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак бо дигар мақомоти давлатӣ дар муқовимат бо шиканча, дигар шаклҳои зӯрварӣ нисбат ба кӯдак ва шахсони маъҷуб васеъ карда шуд;
- тағйиру иловаҳои дахлдор ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба таҳкими мақоми адвокатура ворид карда шуданд;
- барномаи мустақкам кардани институти адвокатура амалӣ карда шуд.

§4. Фазаи сармоягузорӣ

629. Дар қараёни татбиқи БМР 2016–2020 Ҳукумати кишвар як қатор ислоҳотро дар самти тақвият бахшидани муқоламаи давлат ва бахши хусусӣ дар сатҳи миллӣ ва минтақавӣ, мутобиқ намудани фазаи сармоягузорию соҳибқорӣ ба талаботи меъёрҳои байналмилалӣ, шомил гардидани ҷумҳурӣ ба узвияти СУС, Конвенсияи СММ оид ба эътирофи қарорҳои судҳои арбитражи хориҷӣ, Конвенсияи Гаага оид ба тайъиди легализатсияи ҳуҷҷатҳои расмӣ хориҷӣ, хусусигардонии моликияти давлатӣ, таъмини дастрасӣ ба воситаҳои молиявӣ, инфрасохтори рушди соҳибқорӣ, роҳандозии стандартҳои байналмилалӣ сифат ва беҳатарии маҳсулот ва муосиргардонии хизматрасониҳои давлатӣ ба соҳибқорону сармоягузoron қорҳои мушаххас анҷом дод.

630. Бо мақсади рафъи монеаҳои маъмурӣ ва омилҳои инсонӣ, қоҳиш додани хароҷоти пешбурди соҳибқорӣ низомҳои «Равзанаи ягона» барои бақайдгирии субъектҳои соҳибқорӣ, иҷозатдиҳӣ барои қорҳои сохтмонӣ, бақайдгирии амволи ғайриманқул, амалиёти содиротию воридотӣ ва транзитӣ, мусоидат ба сармоягузoron, инчунин тавассути портали электрони мақомоти андоз 36 намуди хизматрасониҳои электронӣ барои андозсупорандагон ба роҳ монда шудааст. Дар доираи ислоҳоти татбиқшуда шумораи ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳӣ то 56 адад ва шумораи мақомоти санҷишӣ аз 31 то 25 қоҳиш дода шуда, пешниҳоди 30 фоизи ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳӣ тариқи низоми электронӣ ба роҳ монда шуд ва ба ҳама намуди санҷиши фаъолияти субъектҳои соҳибқорӣ дар соҳаҳои истехсоли то 1 январи соли 2021 мораторий эълон карда шуд.

631. Қиҳати рушди инфрасохтори дастгирии фаъолияти соҳибқорӣ, таъмини дастрасии васеи соҳибқорон ва аҳоли ба хизматрасониҳои молиявӣ ва воситаҳои қарзӣ бюроҳои таърихи қарзӣ, МД «Маркази татбиқи лоиҳаҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ», КВД Бонки давлатии саноатию содиротию «Саноатсодиротбонк», феҳристи электрони гарави амволи манқул ва ғайриманқул ва МД «Ташаккул ва рушди соҳибқорӣ Тоҷикистон» бо воҳидҳои минтақавӣ он дар шаҳрҳои Душанбе, Бохтар, Кӯлоб, Хучанд ва Хоруғ ташкил ёфта, ислоҳоти босамари қонунгузорию низоми созишҳои таъминшуда қиҳати тақвият

бахшидани ҳуқуқҳои қарздорон татбиқ ва роҳандозии принципҳои идоракунии корпоративӣ амалӣ шуда истодааст.

632. Ислоҳоти гузаронидашуда ба афзоиши мунтазами шумораи субъектҳои соҳибқорӣ хурду миёна аз 206,5 ҳазор адади соли 2015 ба 328 ҳазор адад дар соли 2020 мусоидат намуда, дар натиҷаи он имрӯз ҳиссаи баҳши хусусӣ дар ММД 70 фоиз, дар таъмини шуғли аҳоли 68 фоиз ва даромадҳои андозӣ ба бучети давлатӣ 80 фоизро ташкил медиҳад. Дар баробари натиҷаҳои бадастовардашуда дар самти таъмини шароити баробари рақобат барои соҳибқорӣ хусусӣ ва муҳити мусоиди сармоягузорӣ ҳоло ҳам масъалаҳои ҳалношуда вучуд доранд.

633. Мувофиқи радбадандии «Пешбурди соҳибқорӣ»-и Гурӯҳи Бонки ҷаҳонӣ сарбории андозӣ баланд боқӣ монда, тақрибан 67 фоизи ғайридавлатӣ тижорати соҳибқоронро ташкил медиҳад. Ҳамзамон, ислоҳот дар самти рақамгардонии хизматрасониҳои давлатӣ ба соҳибқорон, аз ҷумла роҳандозии тартиби фосилавии анҷом додани расмиёти бақайдгирии субъектҳои соҳибқорӣ, гирифтани иҷозат ва иҷозатномаҳо, бақайдгирии амволи ғайриманкул, пайвастанавӣ ба шабакаҳои муҳандисӣ, таъмини иҷроиши қарордод ва амалиёти тижорати хориҷӣ идомаи мантиқии худро тақозо менамояд.

634. Мушкилиҳои асосии фазои сармоягузорӣ аз инҳо иборат аст:

- рушди нокифояи инфрасохтори дастгирии рушди фаъолияти соҳибқорӣ ва тижорат;
- расмиёти ҳоло ҳам мураккаби маъмурикунонии андоз ва хароҷоти баланди пешбурди фаъолияти соҳибқорӣ;
- аз ҳад зиёд будани расмиёти маъмуриӣ, ки барои ҷалби бештари сармояи ватанӣ ва хориҷӣ ба соҳаҳои афзалиятноки иқтисодӣ монеа эҷод мекунанд;
- сатҳи пасти роҳандозии ТИК дар фаъолияти мақомоти давлатӣ барои хизматрасонӣ ба соҳибқорон ва сармоягуздорон;
- рушд наёфтани мониторинги маҷмӯии сифати хизматрасониҳои давлатӣ ба соҳибқорон ва сармоягуздорон;
- сатҳи нокифояи иҷрои уҳдадориҳо тибқи қарордодҳои тижоратӣ, ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои сармоягуздорон ва соҳибқорон;
- маҳдуд будани механизмҳои самаранок оид ба рушди соҳибқорӣ занон;
- механизми номукаммали ҳалли масъалаҳои пардохтнопазирӣ ва мавҷуд набудани механизмҳои барқарорнамоии фаъолияти корхонаҳои муфлисшуда.

635. Ҳадафи дарозмуддат дар соҳаи фазои сармоягузорӣ баланд бардоштани рақобатпазирӣ ва ҷолибияти сармоягузориҳои кишвар тавассути татбиқи як қатор тадбирҳои зерин мебошад, ки барои ба даст овардани як қатор нишондиҳандаҳои нақшавӣ ва беҳтар шудани мавқеи кишвар то мақоми 50-ум дар арзёбии байналмилалӣ ҳисоботи Бонки ҷаҳонӣ «Пешбурди соҳибқорӣ» замина мегузорад:

- баланд бардоштани иқтисодии сармоягузорӣ ва кам кардани хавфҳои сармоягузорӣ тавассути коҳиш додани хароҷоти пешбурди фаъолияти соҳибқорӣ;
- зиёд намудани ҳаҷми сармоягузориҳо ба баҳши воқеӣ ва инфрасохтор то 25 фоиз;
- тақмили заминаи институтсионалии рушди муҳити соҳибқорӣ тавассути афзоиши кафолатҳо, имтиёзҳо ва ҷораҳои дастгирии давлатӣ ва кам кардани шумораи санҷишҳои субъектҳои соҳибқорӣ;
- баланд бардоштани фарҳанг ва саводнокии соҳибқорӣ дар сатҳи миллий, аз ҷумла дар байни занон аз ҳисоби зиёд намудани шумораи бизнес-инкубаторҳо, паркҳои технологӣ, форумҳо ва тренингҳо.

636. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузашташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- роҳандозии тадбирҳои нав ҷиҳати баланд бардоштани ҷолибияти сармоягузорӣ;
- афзоиш додани ҳаҷми сармоягузорӣ ба баҳши воқеӣ иқтисодӣ ва рушди инфрасохтори дастгирии фаъолияти соҳибқорӣ ва сармоягузорӣ;

– рушди низоми кафолатҳо ва имтиёзҳои давлатӣ чиҳати беҳтар намудани муҳити соҳибкорӣ;

– баланд бардоштани фарҳанг ва саводнокии соҳибкорӣ дар сатҳи миллий.

637. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– тақмили қонунгузорию танзими фаъолияти сармоягузорӣ чиҳати таъмини механизмҳои нисбатан самараноки идоракунии корпоративӣ, аз ҷумла паҳн намудани иттилоот оид ба созишҳои ҷамъиятҳои саҳомӣ миёни тарафҳои вобаста, тавсеаи ҳуқуқҳои саҳомон ва нақши онҳо дар қабули қарорҳои муҳими корпоративӣ, мушаххас намудани сохторҳои моликияти нозрат дар ҷамъиятҳои саҳомӣ ва баланд бардоштани шаффофияти корпоративӣ;

– таҳия ва қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар бораи номгӯи хизматрасониҳои давлатӣ дар соҳаи сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ, дастурамалҳо ва стандартҳои роҳандозии онҳо;

– ҷорӣ намудани механизми хизматрасонии фосолавӣ ба сармоягузoron тавассути татбиқи ташаббуси «e-investment» дар доираи равангаи ягона барои пешбурди сармоягузoron ва таҳияи тартиби роҳандозии ҳамкорию электронӣ бо сармоягузoron дар ҳамаи сатҳҳои мақомоти давлатӣ;

– таҳияи ҳолатҳои сармоягузорӣ барои соҳаҳои афзалиятноки иқтисодӣ, аз ҷумла туризм ва саноати сабук;

– ифтитоҳи маркази ягонаи хизматрасонии давлатӣ барои сармоягузoron ва соҳибкорон;

– ҷорӣ намудани стандартҳои фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва маҳаллӣ вобаста ба ташаккул ва таъмини фазои мусоиди сармоягузорӣ ва роҳандозии мониторинги он бо назардошти индикаторҳои мақсаднок;

– ташкил намудани феҳристи сармоягузoronи амалкунанда аз рӯй тақсими соҳавӣ, кишвар, ҳаҷми маблағ, ҳавасмандии сармоягузории такрорӣ, минтақаи татбиқшавии лоиҳа ва дигар маълумот, чиҳати ҷорӣ намудани низоми кор бо сармоягузoronи калидӣ;

– таҳия намудани механизми сармоягузории мақсаднок (targeted investment) бо таъя ба беҳсозии симои кишвар, ҳалли масъалаҳои ҷорӣ хусусияти маҳаллидошта, таҳкими тарафҳои қавии мамлакат;

– баланд бардоштани иқтидори касбӣ ва малакавии кормандон дар самти татбиқи механизми сармоягузории мақсаднок ва гузаронидани таҷрибаи пилотӣ (роҳандозии ҳамкорӣ бо сармоягузор ҳадди ақал дар як бозор ва дар як соҳа ва мунтазам дар давраи миёнамуҳлат зиёд намудани шумора).

638. Мукамалсозии хизматрасонӣ дар шакли мусоидат ба сармоягузoron тавассути:

– бе талаботи пардохти хизматрасонӣ муайянкунии расмиёти мушаххас чиҳати коркарди дархости сармоягузoron, самаранок истифода бурдани ин дархостҳо ва ташрифи сармоягузoron;

– интишори дастурҳо оид ба роҳандозии муомилаи дуруст бо сармоягузoron (асосан аз ҷониби масъулини вазорату идораҳо, дар фурудгоҳ ва аз ҷониби мақомоти интизомӣ), мушаххасоти хизматрасониҳои барои сармоягузoron пешбинишуда, ва уҳдадорӣҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи сармоягузорӣ;

– ҷорӣ намудани раддабандии фазои сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ дар сатҳи миллий ва минтақавӣ;

– ташкили низоми арзбӣ ва ҳисоботдиҳии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ оид ба беҳтар намудани фазои миллии сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ;

– ташкил ва тақмил додани низоми мониторинги мавқеи кишвар дар арзбихҳои иқтисодии байналмилалӣ.

639. Афзоиши сармоягузорӣ ба баҳши воқеӣ ва инфрасохтор тавассути:

– сода гардонидани маъмурикунонии андоз ва коҳиш додани хароҷоти пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ;

- таҳияи маҷмӯи чораҳо оид ба ҳавасмандгардони бахши хусусӣ барои тавсеаи фаъолият ва ташкили корхонаҳои миёна ва калон;
- қорӣ намудани технологияҳои инноватсионӣ ба низоми иттилоотии идоракунии кумаки беруна;
- таҳияи механизмҳои муосири баланд бардоштани қолибияти сармоягузори соҳаи истифодаи сарватҳои зеризаминӣ.

640. Рушди низоми кафолатҳо ва имтиёзҳои давлатӣ чиҳати беҳтар намудани муҳити соҳибқорӣ тавассути:

- тақмил додани низоми расонидани хизматрасониҳои давлатӣ ба бахши хусусӣ тавассути татбиқи ТИК-и муосир;
- таҳияи чораҳо оид ба ташкили низоми хеджкунӣ;
- таҳияи низоми пешниҳоди имтиёзҳо баҳри қалби фаъоли занон ва қавонон ба фаъолияти соҳибқорӣ;
- роҳандозии маҳзани ягона оид ба санҷишҳои гузаронидашуда ва низоми идоракунии иттилоотӣ;
- тақмили низоми иҷозатдиҳӣ ва иҷозатномадиҳӣ;
- таҳияи санадҳои зерқонунӣ дар самти танзими санҷишҳои субъектҳои соҳибқорӣ;
- таҳия ва роҳандозии механизми барқарорнамоии корхонаҳои дар ҳолати муфлисшавӣ қарордошта барои фароҳам овардани имконияти муроҷиати кредиторон ба суд чиҳати татбиқи ин расмиёт ҳангоми муфлисшавӣ ва муқаррар намудани ҳимояи ҳуқуқӣ барои кредитороне, ки ба чунин корхонаҳо маблағгузори менамоянд.
- таъсиси феҳристи уҳдадорҳои кредиторони ба корхонаҳои муфлисшуда маблағгузорикунанда барои кафолати ҳуқуқҳои афзалиятноки онҳо, ки дорои номгӯи уҳдадорҳои қарзӣ бо нишондоди маблағ, асос ва санаи пешниҳоди қарз мебошанд;
- таҳия ва роҳандозии низоми нави муқаммали корпоративии пардохтнопазирӣ тибқи таҷрибаи беҳтарини байналмилалӣ (UNCITRAL, принципҳои Бонки қаҳонӣ оид ба пардохтнопазирӣ ва низомҳои амалкунандаи кредиторон-қарздорон) тавассути қабули қонуни алоҳида дар бораи пардохтнопазирии корпоративӣ;
- таъсиси низоми қаврии пардохтнопазирии корхонаҳои соҳибқорӣ хурду миёна барои роҳандозии механизмҳои таҷдиди муътадил ва қамхарқи қарз ва ё муфлисшавии чунин корхонаҳо.

641. Баланд бардоштани фарҳанг ва маърифати соҳибқорӣ дар сатҳи милли тавассути:

- ташаккули платформаҳои тичоратии технопаркҳои муосир ва гузаронидани омӯзиш ва курсҳои тақмили ихтисос барои соҳибқорони нафтаъсис;
- тақвият бахшидани қорҳои фаҳмондадиҳӣ ба бахши хусусӣ барои таъмини фарогирии қасеи субъектҳои соҳибқорӣ бо намудҳои гуногуни хизматрасониҳои электронии давлатӣ, ҳуҷҷатҳои зарурӣ ва меъёрҳои пардохти хизматрасонӣ мувофиқи нархномаҳои тасдиқшуда;
- таъмини шаффофияти расмиёти танзими фаъолияти субъектҳои соҳибқорӣ ва сармоягузори тавассути дастрасӣ ба иттилоот оид ба тартиби расмиёти бақайдгирии субъектҳои соҳибқорӣ, амволи ғайриманқул, пайвакшавӣ ба шабақаҳои муҳандисӣ, гирифтани қарз, маъмурикунонии андоз ва андозбандӣ, баррасии парвандаҳои тичоратӣ, тичорати беруна ва дигар расмиёт, аз қумла дастурамал, тарифҳо, руйҳати ҳуҷҷатҳои зарурӣ, муҳлат ва хароҷоти расмии ҳар як расмиёт дар сомонаҳои мақомоти даҳлдор, лавҳаҳо ва дигар маводи иттилоотӣ;
- ташкили онлайн – порталҳо барои таълими асосҳои тичорат бо мақсади баланд бардоштани маърифати соҳибқорӣ ва рушди малақаҳои банақшагирии тичорат.

642. Натиҷаҳои қашмдошт:

- сарбории андозӣ барои соҳибқорон то 35% қам қарда мешавад;
- сармоя дар бахши воқеӣ ва инфрасохторҳо то соли 2025 ба 25% афзоиш меёбад;

- ҳиссаи корхонаҳои миёна ва азим дар сохтори баҳши хусусӣ 15% - ро ташкил медиҳад;
- мавқеи кишвар дар раддабандии «Пешбурди соҳибкорӣ»-и Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ аз рӯи нишондиҳандаҳои «Бақайдгирии субъектҳои соҳибкорӣ», «Гирифтани иҷозат барои сохтмон», «Пайваस्तшавӣ ба шабакаи таъмини қувваи барқ», «Бақайдгирии моликият», «Андозбандӣ», «Ҳимояи сармоягузори миноритарӣ», «Таъмини иҷроиши қарордод», «Ҳалли масъалаи пардохтнопазирӣ» ва «Рушди тичорати беруна» боз ҳам беҳтар карда шуда, мавқеи умумии 50-ум дар байни 190 кишвар ба даст оварда шуд;
- барои Ҳамоҳангсозии кумаки беруна низоми иттилоотии идоракунӣ ҷорӣ гардид;
- қисми зиёди хизматрасониҳои давлатӣ ба соҳибкорӣ фосилавӣ тавассути ТИК расонида мешавад;
- шумораи санчишҳои субъектҳои соҳибкорӣ 40% кам гардид (то 19 200 санчиш);
- онлайн – платформа барои пешниҳоди имконияти баланд бардоштани сатҳи соҳибкорӣ таъсис дода шуда, омӯзишҳои ройгон оид ба асосҳои тичорати соҳибкорони муваффақ гузаронида мешаванд;
- майдонҳои тичоратӣ ва технопаркҳо барои баланд бардоштани ҳавасмандии шаҳрвандон ба фаъолияти соҳибкорӣ созмон ёфта, курсҳои омӯзиши фаъолияти соҳибкорӣ барои оғозкунандагон гузаронида мешаванд;
- нишондиҳандаҳои шумораи занони ба соҳаи соҳибкорӣ ҷалбшуда то 35% афзоиш меёбад.

§5. Шарикии давлат ва баҳши хусусӣ

643. Айни замон дар кишвар 5 лоиҳаи шарикии давлат ва баҳши хусусӣ (минбаъд – ШДБХ) дар баҳшҳои инфрасохтор, тандурустӣ, энергетика, таҳсилоти томактабӣ ва нақлиёти ҷамъиятӣ татбиқ мегарданд.

644. Бо мақсади тақвият бахшидани ШДБХ феҳристи лоиҳаҳои пешакии ШДБХ қабул гардида, лоиҳаи «Барномаи рушди шарикии давлат – баҳши хусусӣ барои солҳои 2020–2024» таҳия шуда истодааст. Бо вучуди ин масъалаҳои зиёди ШДБХ, ки ҳалли онҳо дар БМР 2016–2020 ба нақша гирифта шуда буданд, боқӣ мемонанд.

645. Сатҳи пасти огоҳӣ дар бораи лоиҳаҳои имконпазир, шартҳо, тарифҳо, имтиёзҳо ва кафолатҳои нокифоя боиси тавачҷуҳи пасти сармоягузори эҳтимолӣ мегардад. Ҷамҷунин, масъалаҳои ҳалталаб дар самти баланд бардоштани салоҳиятнокии кадрҳо ва дар маҷмӯъ, рушди институтсионалӣ дар соҳаи ШДБХ вучуд дорад. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ имконияти ШДБХ-ро дар соҳаи ХМК ва хизматрасониҳои коммуналӣ кам истифода мегарданд.

646. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 ҳадафҳо ва вазифаҳо дар самти татбиқи механизми шарикии давлат ва баҳши хусусӣ пурра ба даст оварда нашуда, қисми зиёди масъалаҳо, ҳадафҳо, вазифаҳо ва самтҳои фаъолият ҳоло ҳам муҳим боқӣ мемонанд:

- низоми муносибатҳои байниҳамдигарии давлат ва баҳши хусусӣ дар самти татбиқи лоиҳаҳои ШДБХ нокифоя мукамал карда шуда, ҳаммаблағгузори давлат ба лоиҳаҳои ШДБХ рушд наёфтааст;
- сатҳи пасти огоҳии иштирокчиёни ШДБХ дар бораи механизм ва шаклҳои алоҳидаи он, таҷрибаи истифода ва имкониятҳои иҷтимоию иқтисодии он;
- мавҷуд набудани кадрҳои баланддараҷа дар соҳаи ШДБХ дорони салоҳияти кофӣ омода ва пайгирӣ кардани лоиҳаҳои ШДБХ;
- рушди нокифояи институтсионалии сохторҳои масъули давлатӣ дар соҳаи ШДБХ дар алоқамандӣ бо маҳдудияти захираҳои молиявӣ ва кадрӣ;
- рушди нокифояи низоми ҷалби маблағҳои дарозмуҳлати ғайрибучетии лоиҳаҳои ШДБХ;
- хавфҳо вобаста ба амалӣ намудани лоиҳаҳои ШДБХ дар Тоҷикистон, аз ҷумла хавфи молиявӣ, даромаднокии лоиҳа, пардохтнопазирӣ аҳоли, талабот, беқурбшавии аъёри

миллӣ, таваррум ва ғайра хело баланд буда, хавфҳои лоиҳаи шарикӣ байни шарикони давлатӣ ва хусусӣ баробар тақсим намегардад.

– дар доираи шартномаи ШДБХ кафолати сармояи бахши хусусӣ аз ҷониби давлат дода намешавад;

– лоиҳаҳои ШДБХ дар Тоҷикистон таъсири бузурги иҷтимоию иқтисодӣ доранд, аммо даромаднокии молиявӣ онҳо паст мебошад ва на ҳамаи онҳо барои соҳибкорон ва сармоягузoron ҷолиб мебошанд;

– лоиҳаҳои ШДБХ, ки муҳлати амалишавӣ дароз доранд ба қарзҳои имтиёзноки дарозмуҳлат дастрасӣ надоранд;

– қонунгузории миллӣ дар самти ШДБХ пурра ба талаботи таҷрибаи байналмилалӣ амалинамоӣ лоиҳаҳои ШДБХ мутобик нест.

647. Ҳадафҳои асосӣ (афзалиятҳои) рушд:

– шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ имрӯз дар тамоми соҳаҳо ва бахшҳои иқтисод паҳн гардидааст. Ҳар як бахш дар БМР 2021–2025 масъалаҳои ШДБХ-ро аз нуқтаи назари соҳаи худ дида мебарояд, ки ин маъноӣ баррасии масъалаҳои ШДБХ дар заминаи як соҳаро дорад. Дар асоси ин, дар доираи рушди шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ дар кишвар гузоштани чунин ҳадафе мувофиқ доништа мешавад, ки ҷанбаҳои гуногуни ШДБХ-ро дар бар гирад.

– васеъ намудани роҳандозии ШДБХ дар тамоми соҳаҳои иқтисодиёт;

– тақмили минбаъдаи заминаи қонунгузории муносибатҳои байни давлат ва бахши хусусӣ, танзими тарифҳо ва хусусиятҳои фаъолияти лоиҳаҳо дар ин самт;

– рушди низоми дастгирии захиравӣ лоиҳаҳои ШДБХ, аз ҷумла захираҳои инсонӣ ва иттилоотӣ;

– баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ оид ба имкониятҳои механизми ШДБХ дар кишвар ва таъмини шаффофияти татбиқи лоиҳаҳои ШДБХ;

– ҷалби бештари бахши хусусӣ барои амалинамоӣ лоиҳаҳои инфрасохтории ШДБХ тибқи таҷрибаи муосири байналмилалӣ;

– татбиқи лоиҳаҳои инноватсионӣ ШДБХ, ки ба рушди илм ва инноватсия нигаронида шудаанд.

648. Вазифаҳо барои ҳалли проблемаҳои гузошташуда ва ба даст овардани ҳадафҳо:

– тақмили заминаҳои қонунгузорӣ дар соҳаи ШДБХ;

– баланд бардоштани самаранокии тақсимои захираҳо барои лоиҳаҳои ШДБХ;

– беҳтар намудани дастрасӣ ба иттилоот ва шаффофияти лоиҳаҳои ШДБХ;

– баланд бардоштани ҷолибияти лоиҳаҳои ШДБХ барои соҳибкоруни сармоягузoron дохилию хориҷӣ.

649. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– мукамал намудани қонунгузории миллӣ дар самти ШДБХ ва мутобик намудани он ба таҷрибаи пешрафтаи байналмилалӣ;

– таҳияи барномаи рушди ШДБХ;

– таҳияи фехристи ягонаи лоиҳаҳои ШДБХ;

– таҳияи методологияи арзёбии лоиҳаҳои ШДБХ;

– тақмил додани тартиби баҳисобгирии лоиҳаҳои ШДБХ, нишондиҳандаҳо ва низоми мониторинг ва арзёбии лоиҳаҳо;

– бознигарӣ ва тақмил додани тарифҳои мавҷудаи ШДБХ;

– рушди низоми дастгирӣ, ҳавасмандгардонӣ, кафолат ва маблағгузории муштаракӣ лоиҳаҳои ШДБХ.

650. Баланд бардоштани самаранокии тақсимои захираҳо барои лоиҳаҳои ШДБХ тавассути:

– тақмил додани низоми идоракунии корпоративӣ дар корхонаҳои давлатӣ;

– таҳкими заминаи моддию техникаи МД «Маркази татбиқи лоиҳаҳои ШДБХ»;

- баланд бардоштани неруи кадрӣи КВД «Маркази татбиқи лоиҳаҳои ШДБХ» барои баланд бардоштани сифати хизматрасонии лоиҳаҳои ШДБХ;
- таҳияи маҷмӯи ҳавасмандгардонӣ барои баланд бардоштани ташаббускорӣи мақомоти иҷроия (ташкilotҳои фармоишгар) дар таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои ШДБХ.

651. Беҳтар намудани дастрасӣ ба иттилоот ва таъмини шаффофияти лоиҳаҳои ШДБХ тавассути:

- рушди минбаъдаи захираҳои интернетии кишвар дар соҳаи ШДБХ (аз он ҷумла, www.ppp.tj) ва таъмини дастрасӣ ба маълумоти зарурӣ ба ҳамаи шахсони манфиатдор;
- ташкили форумҳо, мизҳои мудаввар ва ярмаркаҳо барои ҷалби сармоягузoron, пешниҳоди лоиҳаҳои ШДБХ ва ба танзим даровардани муносибатҳои байниҳамдигарӣ бо сармоягузoronи хусусии манфиатдор.

652. Баланд бардоштани ҷолибияти лоиҳаҳои ШДБХ барои соҳибкорону сармоягузoronи дохилию хориҷӣ тавассути:

- паст намудани хавфҳои лоиҳавӣ бо роҳи иштироки давлат, шарикони рушд ва ташкilotҳои байналмилалӣи молиявӣ дар сохтори молиявӣи лоиҳаҳо;
- тақсимои одилона ва баробари хавфҳои лоиҳаҳо байни шарикони давлатию хусусӣ;
- пешниҳоди кафолати давлатӣ ба сармояи баҳши хусусӣ ҳангоми маблағгузории лоиҳаи ШДБХ;
- додани имтиёзҳои андозиву гумрукӣ ба лоиҳаҳои ШДБХ;
- таъсиси Фонди маблағгузории лоиҳаҳои ШДБХ;
- ҷорӣ намудани механизми дастгирии давлатии молиявӣи лоиҳаҳои ШДБХ, ки даромаднокии молиявиашон паст мебошад, аммо таъсири иҷтимоию иқтисодии калон доранд.

653. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- барномаҳои рушди ШДБХ ҳам дар сатҳи минтақавӣ ва ҳам дар сатҳи соҳаҳо таҳия карда мешаванд;
- 10 барномаи омӯзишӣ оид ба баланд бардоштани сатҳи таҳассуси кадрҳои мақомоти соҳа, аз он ҷумла КВД «Маркази татбиқи лоиҳаҳои ШДБХ» гузаронида мешаванд;
- ҳаҷми маблағгузорӣ ба лоиҳаҳои ШДБХ 23% афзоиш меёбад;
- ҳаҷми лоиҳаҳои ШДБХ дар соҳаи илм ва инноватсия 3 ададро ташкил медиҳад;
- интернет-портали www.ppp.tj, ки тавассути он иттилооти зарурӣ ба тарафҳои манфиатдор пешниҳод карда мешавад, тақмил дода мешавад;
- 10 мизи мудаввар, 2 форум ва 12 ярмарка барои ҷалби баҳши хусусӣ ва рушди ШДБХ дар ҳамаи соҳаҳои иқтисодиёт ташкил карда мешавад;
- 14 адад лоиҳаи ШДБХ дар соҳаи тандурустӣ барои паст кардани хавфи бемориҳои эпидемиологӣ ва паст кардани оқибатҳои пандемияи COVID-19 татбиқ мегарданд.

§6. Ташаккули иқтисоди рақамӣ

654. Иқтисоди рақамӣ тақозои муҳими рушди даврони муосир мебошад. Бинобар ин, яке аз манбаъҳои асосии рушди минбаъдаи институтсионалии кишвар табодули рақамӣ буда, барои ташкили иқтисоди рақамӣ заминаи муосири меъёрию ҳуқуқӣ, низомӣ нави самараноки идоракунӣи давлатии захираҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ва технологияҳои рақамӣ ва механизми нави ҳамкорӣи шабакавӣ дар ҷомеаи иттилоотиро талаб мекунад.

655. Ташаккули заминаи ғайрирақамӣ (заминаи меъёрӣ ва қонунгузорӣ, манбаъҳои молиявӣ) ва рақамӣ (интернети фарохмаҷро ва технологияҳои рақамӣ) дар кишвар таҷдиди назари афзалиятҳо ва тадбирҳои дар СМР-2030 пешбинишударо тақозо менамояд.

656. Пандемияи COVID-19 ба ҳолати инфрасохтори техникӣ ва услубҳои хизматрасонӣи ҳадамоти алоқа таъсири иловагӣ расонид. Ҳаҷми трафик дар ин сегменти шабакаҳои интиқоли маълумот чандин маротиба афзудааст ва бори вазнинии хизматрасонӣи

шабакаҳои интиқоли маълумот ва нигоҳ доштани инфрасохтор то имрӯз пурра ба дӯши ширкатҳои хусусӣ вогузор шудааст.

657. Тибқи таҳлилҳои ташкилоти иқтисодиву молиявӣ байналмилалӣ ба 10 фоиз афзудани фарогирии аҳоли бо интернетӣ фарохмачро суръати рушди иқтисодии кишварро метавонад ба 1,4 фоиз зиёд намояд.

658. Бо назардошти аҳамияти баланди иқтисодиву иҷтимоӣ касб намудани дастрасӣ ба технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ дар шароити пандемия зарур аст, ки вобаста ба тавсеаи фарогирии аҳолии кишвар бо хизматрасониҳои имтиёзнок ва алоқа тадбирҳои зарурӣ андешида шаванд.

659. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марҳилаи ибтидоии иқтисоди рақамӣ қарор дошта бошад ҳам, оғози қадамҳои нахустини худро барои гузариш ба рақамикунонии иқтисодиёт дар кишвар тавассути фаъолияти ТИК дар соҳаҳои мухталифи кишвар ба роҳ монда, солҳои охир як қатор дастовардҳои ноил гардидааст.

660. Ҷиҳати татбиқи Консепсияи ташаккули ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Ҳукумати шаҳри Душанбе таҷҳизоти серверӣ дар ҳуҷраи махсус ва байни сохторҳои дастгоҳи он тавассути барномаи «Гардиши ҳуҷратҳои электронӣ СИТИ-ДОС» насб шудааст.

661. Корхонаву ширкатҳои гуногун, аз қабилӣ «Авесто - Гурӯҳ», «Акиа-Авесто - Индастрив», «Рахштаксӣ», «Эйшн Экспресс», «Сомон - таксӣ», «Глобал экспресс Душанбе», «Атлас-таксӣ», «Олуча-Авто» ва «Сити таксӣ», ки дар пойтахти кишвар фаъолият мекунанд, технологияи рақамиро роҳандозӣ намуданд. Инчунин, низоми пардохти электронии ҳаққи хизмати мусофиркашонӣ дар шаҳри Душанбе «City Card» ҷорӣ гардид, ки шаҳрвандони кишвар тавассути он маблағи роҳқироро бо ворид шудан ба нақлиёти ҷамъиятӣ пардохт менамоянд.

662. Бахши ТИК дар раванди табодули рақамӣ динамизм ва суръатбахшии бештарро бояд ба даст орад. Аммо бахши ТИК ҳанӯз ба механизми шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ, ки ҳамохангсозии ҳадафҳои ҳадамоти бахши давлатӣ ва манфиатҳои провайдерҳои хизматрасонии ТИК-ро дар бар мегирад, дохил карда нашудааст.

663. Мушкилоти асосӣ:

- заминаи нокифояи ташаккулёфтаи қонунгузорӣ;
- танзим ва идоракунии давлатӣ соҳа ба услубҳои самаранок ниёз дорад;
- ҳамохангии байнисоҳавӣ дар сатҳи зарурӣ нест;
- норасоии кадрҳои баландихтисос;
- рушди нокифояи инфрасохтори техникӣ.

664. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

- тақмили заминаи ғайрирақамӣ барои мусоидат ба иқтисоди рақамӣ;
- таҳкими асосҳои рақамии табодули рақамӣ;
- рақамикунонии соҳаҳои иқтисоди миллий;
- ҷорӣ намудани ҳукумати рақамӣ; таҳким бахшидани заминаҳои рушди иқтисоди рақамӣ;
- рушди сармояи инсонӣ барои иқтисоди рақамӣ;
- таъмини идоракунии давлатӣ ва раванди танзим дар соҳа дар асоси рақобати одилона, бо мақсади баланд бардоштани сифати хизматрасонӣ ба аҳоли ва бахши хусусӣ;
- рушди инфрасохтори ТИК барои иқтисоди рақамӣ;
- низоми ташкил, ҳамохангсозӣ ва амалигардонии иқтисоди рақамӣ.

665. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- таъмини идоракунии самараноки соҳаи алоқа;
- рушди малакаҳои рақамӣ дар низоми идоракунии давлатӣ;
- таъминоти иттилоотӣ ва таблиғи табодули рақамӣ;
- бунёди инфрасохтори муносири рақамӣ.

666. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- арзёбии ҳолати кунунии табодули рақамӣ ва таҳияи як қатор тадбирҳо оид ба таҳкими заминаи меъёрию ҳуқуқии он;
  - тақмили барномаи давлатӣ дар самти қорӣ намудани технологияҳои рақамӣ дар тамоми соҳаҳои иқтисодиёт;
  - нав кардани шаклҳои ҳисоботи оморӣ дар самти рушди иттилоот ва истифодаи Технологияи иттилоотию коммуникатсионӣ бо мақсади мутобиқ намудани он ба ҳолатҳои муосир ва ҳуҷҷатҳои стратегӣ;
  - муқаммал намудани сохтори идоракунии давлатӣ ва нав кардани СМХ дар самти амнияти иттилоотӣ;
  - таҷдид ва фаъолгардонии қори Шӯрои мавҷуда оид ба Технологияи иттилоотию коммуникатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон чӣхати ба он интиқол додани вазифаҳои ҳамоҳангсозӣ ва роҳбарии байнисоҳавӣ;
  - қорӣ намудани таҷрибаи форсайт ва дигар усулҳои пешқадам барои таҳияи дурнамои сценарияҳои рушди рақамикунонӣ ва қабули қарорҳо ва чораҳои дахлдор чӣхати тақмили раванди онҳо;
  - таҳияи Харитаи роҳ вобаста ба қорӣ намудани ҳукумати электронӣ, ки дар марҳилаҳои қутоҳмуҳлат, миёнамуҳлат ва дарозмуҳлат татбиқ карда мешавад;
  - таҳия ва қорӣ намудани на камтар аз 10 намуди хизматрасонии давлатӣ дар платформаи электронӣ;
  - таҳияи СМХ оид ба тақсими масъулиятҳо барои дигаргуниҳои рақамӣ миёни идораҳои мухталиф чӣхати роҳандозии назорат, мониторинг ва ҳисоботдиҳӣ дар сатҳи байниидоравӣ;
  - таҳия ва қабули барнома чӣхати ташкили ҳуҷҷатгузориҳои электронӣ дар тамоми муассисаҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - ҷалби ширкатҳои аудитори ботаҷриба ва ташаккули механизми ҳамкории онҳо бо мақомоти давлатӣ, бахши хусусӣ, ташкилоти ҷамъиятӣ ва шарикони байналмилалӣ рушд;
  - тақмили сохтори мақоми ваколатдори идоракунии давлатӣ ва танзими соҳаи алоқа мутобиқ ба талаботи меъёрҳои байналмилалӣ;
  - гузаронидани аудити мустақили санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ марбут ба ТИК ва табодули рақамӣ;
  - ҳалли масъалаи ҳамоҳангсозии байнисоҳавӣ оид ба татбиқи иқтисоди рақамӣ.
667. Рушди малакаҳои рақамӣ дар низомии идоракунии давлатӣ тавассути:
- таъсиси марказҳои таълимии тайёр кардани кадрҳои баландихтисос ва ҳайати идоракунӣ барои пешбурди лоиҳаҳои рақамӣ;
  - қорӣ намудани низомҳои пешқадам барои тайёр намудани кадрҳои баландихтисос дар сатҳи макотиби олий, муассисаҳои давлатӣ ва қорхонаҳо;
  - таҳияи нақша ва механизмҳои мунтазам баланд бардоштани сатҳи таҳассусии қормандони мақомоти давлатӣ аз рӯи малакаҳои рақамӣ;
  - таъсиси гурӯҳи қорӣ байниидоравӣ барои тақмили санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ, муқаррар намудани ваколат ва вазифаҳои он;
  - ташкил намудани марказҳои ҳамоҳангсоз оид ба татбиқи иқтисоди рақамӣ;
  - ташкили мизҳои мудаввар барои муҳокима ва қабули чораҳо аз рӯи натиҷаҳои қорӣ гурӯҳи байниидоравӣ;
  - ташкили курсҳои мақсаднок дар соҳаи ТИК барои қормандони мақомоти давлатӣ дар Донишқадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ бо иштироки васеи ширкатҳои хусусӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятии қорӣ салоҳияти муайян;
  - татбиқи лоиҳаи «Шаҳри беҳатар» дар дигар минтақаҳои кишвар, ҳамзамон қорӣ намудани он дар самти назорати таваққуфи нақлиёт дар роҳҳои дохилишаҳрӣ;
  - ҷалби маблағҳои шарикони рушд барои татбиқи иқтисоди рақамӣ.
668. Таъминоти иттилоотӣ ва таблиғи табодули рақамӣ бо роҳи:

- оғози дастгирии иттилоотию фаҳмондадихӣ ва чойгиркунии табодули рақамӣ дар дохили кишвар ва сатҳи байналмилалӣ;
  - гузаронидани корҳои фаҳмондадихӣ дар байни аҳолии ҷумҳурӣ ва ҷалби шарикони тавонманд ва сармоягузoron дар раванди ташкил ва муҳокимаи васеъи Барномаи миёнамуҳлати рушди иқтисоди рақамии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - ташкили маъракаи иттилоотӣ барои нишон додан ва чойгир кардани дастовардҳо дар татбиқи лоиҳаҳои рақамӣ дар ҳама соҳаҳо;
  - муайян намудани манбаи маблағгузории лоиҳаи таъмини минтақаҳои кишвар бо хатҳои баландсифати алоқаи нахи оптикӣ ва интернетӣ баландсуръат;
  - ҷалби мутахассисони ботаҷриба ва таҳияи харҷномаи лоиҳавӣ ва ҳуҷҷатҳои тендерӣ;
  - тибқи стандартҳои байналмилалӣ ташкил намудани озмун ва татбиқи лоиҳа;
  - мусоидат барои роҳандозии технологияҳои замонавӣ молиявӣ дар савдо, хизматрасонӣ ва молия (FinTech);
  - таъмин намудани тамоми минтақаҳои кишвар бо хатҳои баландсифати алоқаи нахи оптикӣ ва интернетӣ баландсуръат бо сервери асосии он дар шаҳри Душанбе;
  - омода намудани кадрҳо дар самти ТИК ва ташаккули заминаҳо барои рушди шуғли фосолавӣ, аз ҷумла занон, маъюбон ва дигар гурӯҳҳои осебпазири ҷомеа дар заминаи баланд бардоштани саводнокии рақамӣ;
  - амалӣ намудани лоиҳаи «Шаҳри доно» дар шаҳри Душанбе.
669. Бунёди инфрасохтори муосири рақамӣ тавассути:
- таҷдиди шохроҳи каналҳои оптикӣ алоқа бо қобилияти гузарониши на камтар аз 10 Гбит/сония барои ҳар як маркази ноҳия;
  - таъсиси маркази иловагии иттилоотӣ дар яке аз марказҳои минтақавӣ шарқии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳадди аққал 12 раф;
  - тавсеаи маркази захиравӣ иттилоотӣи Кумитаи андозӣ шаҳри Хучанд то 12 раф;
  - пайвасти ҳамаи марказҳои маъмурии идоракунии давлатӣ бо шаҳри Душанбе тавассути хатҳои алоқаи оптикӣ;
  - ҷалби сармояи ватанию хориҷӣ барои бунёди инфрасохтори зарурӣ;
  - татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар сатҳи миллий ва минтақавӣ (Digital CASA).
670. Натиҷаҳои ҷашмдошт:
- аудити мустақили қонунҳо ва қоидаҳои марбут ба табодуллоти рақамӣ гузаронида мешавад. Як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ бекор карда мешаванд;
  - Барномаи миёнамуҳлати рушди иқтисоди рақамӣ барои солҳои 2021–2025 татбиқ мегардад;
  - дар раванди идоракунии давлатӣ ва танзими соҳа рақобати одилона таъмин гардид ва вазифаҳои мақоми нави ваколатдор дар соҳаи алоқа муайян карда мешавад;
  - сифати хизматрасонӣ ба аҳоли ва бахши хусусӣ афзоиш меёбад;
  - механизми самараноки ҳамоҳангсозии байнисоҳавӣ оид ба масъалаҳои табодуллоти рақамӣ ташаккул меёбад;
  - дар тамоми мақомоти давлатӣ марбут ба табодуллоти рақамӣ сохторҳои ТИК таъсис дода мешаванд;
  - 69 маркази маъмурии идоракунии давлатӣ дар минтақаҳо ба шабақаҳои оптикӣ пайвастанд ва бо шаҳри Душанбе иртиботи доимии бефосила доранд.

7. РУШДИ САРМОЯИ ИНСОНӢ ВА БЕҲТАР НАМУДАНИ СИФАТИ ХИЗМАТРАСОНИҲОИ БАҲШИ ИҶТИМОӢ

§1. Идоракунии равандҳои демографӣ

671. Ҷумҳурии Тоҷикистон кишвари дорои афзоиши баланди табиӣ аҳоли мебошад. Афзоиши миёнасолонаи аҳоли тақрибан 2 фоиз – 2,2 фоизро ташкил дода, дар аввали соли 2020 шумораи аҳолии кишвар ба зиёда аз 9,3 млн. нафар расид. Тоҷикистон аз рӯи афзоиши табиӣ аҳоли дар байни кишварҳои ИДМ пешсаф буда, ба гурӯҳи 22 кишвари ҷаҳон, ки дорои афзоиши муътадили табиӣ аҳоли мебошанд, шомил аст. Афзоиши босуръати аҳоли ба суръати рушди иқтисодии кишвар таъсири назаррас расонида, истеҳсоли неъматҳои зарурии ҷамъиятӣ, хизматрасониҳо, маҳсулоти хӯрокворӣ ва ҷойҳои кориро тақозо менамояд.

672. Гузариши демографӣ, ки дар Тоҷикистон ба назар мерасад, дар ҳолати роҳандозии сиёсати макроиқтисодӣ мувофиқ метавонад манфиатҳои (дивиденд) зиёдеро ба бор орад.

673. Таҷқиқоти мониторингии гузаронидашудаи равандҳои демографӣ дар солҳои 2015–2019 муҳимияти вазъ ва индикаторҳоро вобаста ба аҳоли, ки дар БМР 2016–2020 дарҷ шуда буданд, тасдиқ намуд. Ҳадафу вазифаҳои гузошташудаи рушди демографӣ дар кишвар ба Ҳадафҳои рушди устувор дар доираи Рӯзномаи 2030 мутобиқ мебошанд.

674. Тоҷикистон ба Нақшаи амали Конфронси байналмилалӣ оид ба аҳоли ва рушд (НА КБАР) ҳамроҳ гардида, уҳдадор шуд, ки омилҳои демографиро дар тамоми стратегияҳои рушд ва ҷанбаҳои банақшагирии рушд ворид намуда, ҷиҳати ноил гаштан ба адолати иҷтимоӣ ва решакан кардани камбизоатӣ шароит фароҳам орад. Ҳамин тавр, бо назардошти таъсири омилҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ-фарҳангӣ ҳоло вазъи демографӣ ҷумҳурӣ тавачҷуҳи махсус ва омӯзиши дақиқро бо мақсади сари вақт ҳал кардани масъалаҳои муҳталифи демографӣ талаб менамояд.

675. Тибқи дурнамо, шумораи доимии миёнасолонаи аҳоли аз 9,5 млн. нафари соли 2020 дар соли 2025 то ба 10,6 млн. нафар зиёд мешавад. Дар ин давра афзоиши шумораи аҳолии то 15-сола 8,7 фоиз, ё ки 284 ҳазор нафар дар назар дошта шудааст. Аҳолии синни қобили меҳнат 10,6 фоиз ё 628,5 ҳазор нафар ва аҳолии қалонтар аз синни қобили меҳнат 1,5 маротиба ё 166,8 ҳазор нафар зиёд мешавад.

676. Натиҷаҳои барӯйхатгирии соли 2020 барои таҳлили амиқи рушди аҳоли, инчунин таҳия дурнамои ҷамаҷониба ва воқеии рушди демографӣ ҷумҳурӣ имконият фароҳам меоранд.

– омори демографӣ барои қонеъ намудани талаботи зудтағйирёбандаи рушд ба тақмил ниёз дорад;

– маълумоти демографӣ дар равандҳои таҳлил, дурнамосозӣ, таҳияи сиёсат ва банақшагирии дар сатҳҳои миллӣ ва минтақавӣ ба қадри нокифоя ҳамгирой карда шудаанд.

677. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳо) рушд:

– тақвият бахшидани низоми миллии маълумоти демографӣ;

– рушди иқтисодӣ миллӣ оид ба таҳлил ва дурнамосозии равандҳои демографӣ, ки дар низоми қабули қарорҳо истифода бурда мешаванд.

678. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

– зиёд кардани иқтисодҳои миллӣ дар соҳаи ҷамъоварӣ, коркард ва паҳн намудани маълумоти демографӣ;

– беҳтар намудани истифодабарии маълумоти демографӣ барои тайёр кардани сиёсати банақшагирии индикативӣ дар сатҳи миллӣ ва минтақавӣ.

679. Таҷдбирҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– чорӣ намудани шарҳҳо, таҷҳизот ва технологияҳои муосири иттилоотӣ (низомҳои чуғрофии иттилоотӣ ва чамъоварии маълумот бо истифода намудани планшет) дар чамъоварӣ ва таҳлили маълумоти демографӣ;

– чорӣ намудани таҷриба, методологияи чамъоварӣ ва таҳлили маълумоти демографӣ аз нуктаи назари гендерӣ;

– рушди таҷрибаи гузаронидани барӯйхатгирии миллии аҳоли ва фонди манзил бо татбиқи технологияи рақамӣ;

– арзёбии фаъолияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ҷиҳати ноил гардидан ба мақсад ва вазифаҳои стратегии рушди минтақа.

680. Бехтар намудани истифодабарии маълумоти демографӣ барои тайёр кардани сиёсати банақшагирии индикативӣ дар сатҳи миллий ва минтақавӣ тавассути:

– баланд бардоштани иқтидорҳои техникий муассисаҳои давлатӣ оид ба таҳлили маълумоти иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва демографӣ тавассути татбиқи технологияҳои рақамӣ;

– мусоидат намудан дар истифодаи низоми модели сахмҳои демографӣ (DDM) ва Ҳисобҳои байнинасли (NTA) дар раванди таҳлилҳои демографӣ;

– ташкили омӯзиш ва кумаки техникий оид ба коркарди маълумоти баҳисобгирии аҳоли ва фонди манзил;

– дастгирии равандҳои коркард – мутобиқсозии таъминоти барномавӣ барои паҳн намудани маълумот ва гузаронидани омӯзиш;

– таҳияи маводи таълимии марбут ба масъалаҳои гендерӣ барои мусоидат дар таҳияи сиёсати миллий ва нақшаҳо дар асоси маълумоти демографӣ ва зиёд намудани иқтидори муассисаҳои дахлдор вобаста ба дурнамои шумораи аҳоли, аз он ҷумла дурнамои қувваҳои корӣ дар минтақаҳои кишвар ва истифода бурдани онҳо барои банақшагирии ва бучетикунонӣ; раддабандӣ кардани ҳисобҳои байнинасли; истифода намудани модели сахмҳо;

– омодагӣ ва васеъ паҳн кардани силсилаи ҳуҷҷатҳои ҳолати шарҳ, таҳлили сахмҳои демографӣ, ҳисобҳои байнинасли, дурнамои демографӣ, аз он ҷумла пешгӯии қувваҳои корӣ дар сатҳи минтақаҳо ва кишвар, сиёсати шахрнишинишавӣ ва муҳочират;

– гузаронидани як қатор таҳлилҳо барои пешниҳоди тавсияҳо оид ба масъалаҳои сиёсат дар самти динамикаи шумораи аҳоли, муҳочирони дохилӣ ва байналмилалӣ ва гурезагон, шахсони бешаҳрванд, шахсоне, ки дар ноҳияҳои таҳти таъсири тағйирёбии иқлим ва мавзёҳои номусоид истиқомат мекунанд, шахсони маъҷуб, оилаҳои гузошташуда, шахсони дорои дастрасии маҳдуд ба хизматрасониҳои солимии репродуктивӣ;

– дастгирии равандҳои коркарди сиёсати миллий ва нақшаҳо дар асоси маълумоти демографӣ барои мусоидат намудан дар рушди мутаваззини минтақаҳо;

– таҳияи Консепсияи нуфуси аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

681. Натиҷаҳои чашмдошт:

– низоми баҳисобгирии ва сифати омори равандҳои демографӣ бехтар шуд;

– заминаҳои иттилоотӣ, таҳлилий ва рақамӣ оид ба равандҳои демографӣ, сатҳи зиндагӣ ва доираи нобаробарии иҷтимоӣ васеъ ва устувор гардид;

– низоми идоракунии давлатӣ дар соҳаи сиёсати демографӣ аз ҳисоби пешгирии кардани тамоюлҳои «бухронӣ» номусоид тавассути дурнамосозии демографӣ бехтар карда шуд;

– фаъолият ва ҳамоҳангсозии байниидоравӣ дар сатҳи марказӣ ва минтақавӣ вобаста ба равандҳои демографӣ тақвият дода шуд.

§2. Шугли пурмаҳсул

682. Яке аз ҳадафҳои стратегие, ки дар СМР-2030 дарҷ гардидааст, зарурати таъмин ва тавсеаи шугли пурмаҳсул дар кишвар бо афзоиши шугли расмӣ ва маҳсулнокии меҳнат, сатҳи муносиби музди меҳнат, инчунин, шароити бехатари кор ба ҳисоб меравад.

683. Тайи солҳои охир шумораи аҳолии бо кор машғул ба ҳисоби миёна ҳамасола ба 16 000 нафар зиёд мегардад. Чойҳои кории нав тавассути сармоягузориҳои давлатӣ ва хориҷӣ таъсис дода мешаванд. Дар давраи солҳои 2015–2019 ҳиссаи шуғл дар соҳаи кишоварзӣ аз 64,9 фоиз то 61,1 фоиз коҳиш ёфта, дар саноат бошад ҳиссаи шуғли аҳоли аз 6,7 фоиз то 3,9 фоиз ва хизматрасониҳо аз 28,4 фоиз то 30 фоиз афзоиш ёфтааст.

684. Мушкилии номутобиқатии муҳтавои таҳсилоти касбӣ ба эҳтиёҷоти иқтисодӣ боқӣ мондааст. Илова бар ин, аз як тараф зиёд будани мутахассисони соҳаи иқтисод ва ҳуқуқшиносӣ ва мушкилоти бо кор таъмин кардани онҳо, аз тарафи дигар норасоии мутахассисони ихтисосҳои гуногуни тиббӣ ва муҳандисӣ мушоҳида мешавад. Талаботи аз ҳама бештар ба мутахассисони касбии соҳаҳои нақлиёт ва сохтмон мавҷуд мебошад.

685. Нобаробарии гендерӣ дар тамоми бахшҳо боқӣ мемонад, мувофиқан, таносуби музди кори занон ва музди меҳнати мардон 64,1 фоизро ташкил медиҳад. Тафовути гендерӣ дар иштироки иқтисодӣ ва имкониятҳои мансабӣ баланд аст (коэффитсиент 0,496).

686. Дар баҳши шуғл ҳиссаи зиёди шуғли ғайрирасмӣ ба назар мерасад (на кам аз 50 фоиз), ки асосан бо корхонаҳои хурд, алаҳусус дар соҳаи савдо, хизматрасонӣ ва сохтмон алоқаманд аст. Солҳои охир тамоюли коҳиш ёфтани шуғли аҳолии кишвар ва афзоиши ҳиссаи худмашғулбудагон мушоҳида мешавад. Масалан, тибқи тадқиқоти қувваи корӣ, ҳиссаи аҳолии машғул дар соли 2016 нисбат ба соли 2009-ум 17,4 банди фоизӣ коҳиш ёфта, 34,8 фоизро ташкил дод, дар ҳоле ки ҳиссаи кормандони мустақил аз 47,1 фоиз дар соли 2009 то 56,2 фоиз (аз ҷумла корфармоён) дар соли 2016 афзудааст.

687. Бояд қайд кард, ки афзоиши худмашғулбудагон, аз як тараф, ҳамчун нишонаи рушди тичорати хурд ва аз тарафи дигар, пайдо кардани натавонистани кори пурмахсул дар бозори меҳнат арзёбӣ мешавад. Худмашғулияти меҳнатӣ асосан шуғли аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳофизатнашуда мебошад.

688. Умуман, сиёсати ҷорӣ шуғл барои афзоиши маҳсулнокии меҳнат ва интиқоли захираҳои меҳнатӣ ба соҳаҳои, ки метавонанд нуқтаҳои нави рушд бошанд, мусоидат намекунад.

689. Ҳиссаи онҳое, ки дар соҳаи илм, технологияҳои миёна ва олий (саноати коркард, хизматрасониҳои иттилоотӣ, мошинсозӣ) машғуланд, камтар аз 4 фоизро ташкил медиҳад. Ҳамзамон, оқибатҳои пандемияи COVID-19 дар солҳои 2020–2021 метавонад боиси афзоиши шуғл дар баҳши ғайрирасмӣ гардад.

690. Мутобиқи арзёбиҳо, дар давраи солҳои 2020–2025 шумораи аҳолии қобили меҳнат ба ҳисоби миёна тақрибан 2 фоиз дар як сол (125,7 ҳазор нафар) афзоиш хоҳад ёфт, аз ин рӯ афзоиши миёнасолонаи шуғли дохилӣ бояд на камтар аз 1 фоиз бошад. Дар натиҷа, шумораи одамоне, ки дар хоҷагии халқ кор мекунанд, то соли 2026 метавонад ҳадди аққал ба 2,6 млн. нафар расад.

691. Дар давраи то соли 2025 зарурати таквияти сиёсат дар бозори меҳнат амалҳои маҷмӯиро дар самти таъмини рушди чойҳои кории пурмахсул, ки ҳамгироии рушди маҳсулнокии меҳнат мебошанд, талаб мекунад. Ҳамзамон, суръати баланди афзоиши аҳолии қобили меҳнати деҳот дар қиёс бо аҳолии шаҳр афзоиши босуръати чойҳои кории саноатиро дар деҳот тақозо мекунад.

692. Тамоюлҳои рушди бозори меҳнат ба монанди тамоюлҳои демографӣ дар ояндабинии кӯтоҳмуҳлат ва дарозмуҳлат инертӣ буда, айни замон як қатор мушкилоте ба назар мерасанд, ки дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 дар ҷумхуриӣ чой доштанд. Ин мушкилот бо якдигар алоқаманд буда, дар маҷмӯъ равандҳои ташаккулёбии сифати сармояи инсониро барои татбиқи ҳадафҳо ва вазифаҳои СМР-2030 дар шароити таъсири оқибатҳои панҷнашавии пандемияи COVID-19 боз ҳам мураккаб мегардонанд. Ба мушкилиҳои соҳа пеш аз ҳама дохил мешаванд:

- номутобиқатии давомдор миёни суръати (баланди) афзоиши аҳолии қобили меҳнат ва суръати нисбатан пастии таъсиси чойҳои кории пурмахсул;
- номутобиқатии сифати қувваи корӣ ба талаботи касбӣ-тахассусии корфармоён;

- ҳаҷми зиёди шуғл дар баҳши ғайрирасмӣ ва сатҳи пасти музди меҳнат дар баҳши расмӣ;
  - вобастагии давомдор аз даромадҳои муҳочирони меҳнатӣ.
693. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:
- сиёсати фаъол дар бозори меҳнат;
  - афзоиши маҳсулнокии меҳнат.
694. Вазифаҳои барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:
- ташкили шароити рақобати озод дар бозори меҳнати дохилӣ;
  - ҳавасмандгардонии субъектҳои иқтисодӣ барои ташкили ҷойҳои корӣ ва таъмини шуғли пурмаҳсули захираҳои меҳнатӣ, аз ҷумла бо ҷорӣ намудани технологияҳои рақамӣ;
  - таъмини мутобиқати таҳсилоти касбӣ ба талаботи бозори меҳнат ва иқтисодиёт;
  - кам кардани ҳиссаи шуғли ғайрирасмӣ дар иқтисодиёт;
  - дастгирии иқтисодию иҷтимоии худмашғулбудагон;
  - диверсификатсия ва баланд бардоштани сифати равандҳои муҳочирати меҳнатӣ.
695. Ҷорабинҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:
- тақвият додани иқтидорҳои институтсионалии мақомоти давлатии шуғли аҳоли ва ташаққули низоми агентҳои хусусии шуғл;
  - таҳияи барномаҳои суроғавии мақомоти давлатии шуғли аҳоли барои гурӯҳҳои ҳадафнок ва осебпазир аҳоли – модарони танҳо, ҷавонон, шахсони маъҷуб, аз он ҷумла дар асоси гурӯҳҳои ташкилшудаи кумаки ҳамдигарӣ;
  - рушди низоми таъминоти иттилоотӣ барои мусоидат дар бокортаъминкунӣ ва таъмини дастрасии осон ба ин низом;
  - ташаққули низоми афзалиятноки дастгирии корхонаҳо бо қарзҳои давлатӣ новобаста аз шакли моликият;
  - тақвият додани механизмҳои шарикӣ иҷтимоӣ дар бозори меҳнат.
696. Ҳавасмандгардонии субъектҳои иқтисодӣ барои таъсиси ҷойҳои корӣ ва таъмини шуғли пурмаҳсули захираҳои меҳнатӣ тавассути:
- тақмил додани заминаҳои омӯрӣ ва таҳлилӣ барои арзёбӣ ва таҳияи дурнамои вазъи шуғли аҳоли, бо назардошти ҷанбаҳои гендерӣ, аз ҷумла пайвасти гузаронидани тадқиқоти қувваи корӣ ва бозори меҳнати соҳавӣ, пурсишҳои иҷтимоӣ оид ба бокортаъминшавии гурӯҳҳои гуногуни аҳоли;
  - ҷорӣ кардани низоми ғаврии ҳисоботдиҳӣ вобаста ба арзёбии вазъ дар бозори меҳнат ва истифодаи қувваи корӣ бо инъикос намудани равандҳои таъсис ва барҳамхӯрии ҷойҳои корӣ, истифодаи речаҳои гуногуни вақти корӣ (аз ҷумла фосилавӣ), муҳочирати дохила ва берунаи аҳоли, динамикаи таносуби гендерӣ дар соҳаҳо, аз ҷумла нишондиҳандаҳои маҳсулнокии меҳнат дар низоми таъминоти иттилоотии мақомоти ҳокимияти иҷроия;
  - тақмил додани санадҳои меъёрии ҳуқуқии ташаққулдиҳандаи низоми таҳлил ва пешгӯии бозори меҳнат бо назардошти коркарди тавозуни соҳавӣ ва минтақавии захираҳои меҳнатӣ;
  - ботадриҷ паст кардани сарбории андозӣ ба меҳнат, аз ҷумла андози иҷтимоӣ бо мақсади ҳавасманд гардонидани васеъшавии шуғл, пеш аз ҳама, шуғли расмӣ;
  - ташаққули механизмҳои барои рушди шуғл дар соҳаи саноат дар деҳот;
  - тақмили низоми рушди касбӣ ва шуғли меҳнати шахсони нисбатан осебпазир ва ба ҳифзи иҷтимоӣ ниёзманд;
  - гузаронидани тадқиқот оид ба паҳншавии зуровари ҷинсӣ дар ҷои кор ва таъсири он ба шуғл;
  - таҳияи Консепсияи шуғли пурмаҳсул дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, барномаҳои миёнамуҳлати рушди шуғли пурмаҳсул дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, барномаҳои давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

697. Таъмини мутобиқати таҳсилоти касбӣ бо талаботи бозори меҳнат ва иқтисодиёт тавассути:

- пешбурди ислоҳоти кул дар низоми роҳнамоии касбии кишвар, бо назардошти тафовути ҷинсӣ дар шуғл аз рӯи соҳаҳо;
- такмили низоми нақшабандии салоҳияти касбӣ ва сатҳи таҳассусии ба пешравии мансабӣ асосёфта;
- дастгирӣ ва васеъ кардани таҷрибаи омодагии мақсадноки мутахассисони ҷавон, муносибатҳои шартномавӣ байни муассисаҳои таълимӣ, давлат, ҷавонон ва кордихандагон;
- таҳияи барномаҳо барои бозомӯзии фаъоли занон пас аз бозгашт ба кор аз руҳсатии ҳомиладорӣ ва нигоҳубини кӯдак;
- таҳияи заминаҳои меъёрии ҳуқуқии танзими фаъолияти тарафайни мақомоти давлатии соҳавӣ ва минтақавӣ оид ба масъалаҳои сертификатсияи салоҳият ва таҳассуси касбӣ, идоракунии минтақавӣ ва соҳавии фаъолияти тарафайни мақомоти таҳсилоти касбӣ-техникӣ (ТКТ) ва истифодабарандагони қувваи корӣ;
- татбиқи Нақшаи стратегии рушди ТКТ.

698. Кам кардани ҳиссаи шуғли ғайрирасмӣ дар иқтисодиёт тавассути:

- таҳия ва татбиқи маҷмӯи тадбирҳои меъёрии ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ чиҳати расмикунонии шуғли меҳнатӣ ва ҳавасмандгардонии он дар доираи татбиқи барномаҳои миллии паст кардани сатҳи шуғли ғайрирасмӣ;
- босуръат омӯзонидан ва равона кардани захираҳои озодшудаи меҳнатӣ аз корхонаҳои азим (дар алоқамандӣ бо саноатикунони босуръат) ба ҷойҳои нав ва холишудаи пурмаҳсули корӣ;
- ташаккули низоми байниидоравии (соҳавӣ ва минтақавӣ) ҳамоҳангсозии мақомоти давлатӣ барои паст кардани шуғли бақайдгирифтанишуда (ғайрирасмӣ).

699. Дастгирии иқтисодию иҷтимоии худмашғулбудагон тавассути:

- баланд бардоштани сатҳи дастрасии худмашғулбудагон ба қарзҳои имтиёзнок чиҳати пешбурди соҳибкорӣ;
- рушди низоми ҳифз ва суғуртаи иҷтимоии фаъолияти меҳнатии худмашғулбудагон;
- таҳияи механизми ҷалби гуруҳҳои осебпазир барои фаъолияти тичоратӣ;
- таҳия ва татбиқи маҷмӯи тадбирҳои меъёрии ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ чиҳати расмикунонии фаъолияти меҳнатии худмашғулбудагон.

700. Диверсификатсия ва баланд бардоштани сифати равандҳои муҳочирати меҳнатӣ тавассути:

- фаъолгардонии кори гурӯҳҳои кории байниидоравӣ (дар кишварҳои дорони шумораи зиёди муҳочирони меҳнатӣ аз Тоҷикистон ва диаспораҳои муттаҳидкунандаи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон) бо мақсади такмил додани низоми меъёрии ҳуқуқӣ оид ба таъмини ҳифзи меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии муҳочирони меҳнатӣ ва оилаҳои онҳо, аз ҷумла тавассути созишномаҳои дучониба оид ба ташкили муҳочирати муташаккилона ва таъмини нафақаи муҳочирони меҳнатӣ;
- расман муайян кардани самтҳои гуногун ва афзалиятноки муҳочирати меҳнатӣ, аз ҷумла самтҳои дохилӣ ва муҳочирати экологӣ;
- ташаккули маҳзани маълумоти талаботи соҳавӣ ва минтақавии давлатҳои қабулкунандаи муҳочирони меҳнатӣ;
- таҳия ва ҷорӣ намудани низоми иттилоотии байниидоравии ҳамкорҳои байниҳамдигарӣ дар доираи идоракунии муҳочирати беруна меҳнатӣ;
- ташаккули маҷмӯаи тадбирҳо чиҳати таъмини омодагии пеш аз сафари муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо тавассути васеъ паҳн намудани бастаи маълумоти иттилоотӣ дар бораи ҳуқуқи уҳдадорихо, шароит ва талаботи бақайдгирии муҳочирони меҳнатӣ дар кишварҳои қабулкунанда;
- таҳия ва татбиқи Стратегияи муҳочирати меҳнатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030;

- таҳияи механизми ҳифзи иҷтимоии оилаҳои аз ҷониби муҳочирони меҳнатӣ гузошташуда
  - ташкили силсилаи конфронсҳо ва мизҳои мудаввар барои тарғибу ташвиқи муносибати баробар бо муҳочирон вобаста ба шуғл, музди меҳнат, имтиёзҳои иҷтимоӣ, аз он ҷумла тандурустӣ ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои аввалиндараҷаи иҷтимоӣ.
701. Татбиқи тадбирҳои дарназардошташуда оид ба идоракунии равандҳои демографӣ барои таъмини шуғли пурмахсул ва фароҳам овардани шароит барои рушди сармояи инсонӣ ба натиҷаҳои зерин оварда мерасонад:
- нишондиҳандаҳои миқдорӣ ва сифатии аҳолии қобили меҳнат ва ҷойҳои корӣ нисбатан мутавозин мегарданд, сатҳи бекорӣ умумӣ ва ҳиссаи шуғли ғайрирасмӣ кам мегардад;
  - иқтисодии институтсионалии мақомоти шуғли аҳоли тақвият меёбад;
  - механизми таҳлил ва дурнамасозии бозори меҳнат (ҳам дар сатҳи миллий ва ҳам дар сатҳи соҳавӣ ва минтақавӣ) дар асоси пайваста таҷдиди назар кардани маълумот дар бораи бозори меҳнат тақвият дода мешавад;
  - низоми раҳнамоии касбӣ тақмил меёбад;
  - шуғли меҳнати гурӯҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазир беҳтар мегардад;
  - баланд шудани сатҳи касбӣ таҳассусии захираҳои меҳнатӣ таъмин мешавад;
  - иттилоотнокӣ ва тайёрии касбӣ барои кор дар бозорҳои берунаи меҳнат баланд бардошта мешавад;
  - ҳифзи иҷтимоии муҳочирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо баланд бардошта шуда, бокортаъминкунии саривақтии муҳочирони меҳнати ба ватан бозгашта афзоиш меёбад;
  - механизми шарикӣ иҷтимоӣ ҳам дар сатҳи ҷумҳуриявӣ ва ҳам дар сатҳи ҳудудӣ – соҳавӣ тақвият дода мешавад.

§3. Маориф ва илм

702. Рушди низоми маориф ва илм дар марҳилаи миёнамуҳлати рушд бо афзоиши саҳми он дар рушди устувори иқтисодӣ ва баланд шудани некуаҳволии мардуми кишвар алоқаманд мебошад.

703. Дар марҳилаи миёнамуҳлат ислоҳот дар низоми маориф ва илм идома ёфта, дар доираи афзалиятҳои Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 мавриди амал қарор меёбад. Инчунин, ба низоми даровардани заминаи меъёриро ҳуқуқи соҳа дар асоси Кодекси маориф таъмин мегардад.

704. Татбиқи чорабиниҳои БМР 2016–2020 дар соҳаи маориф имкон дод, ки шумораи муассисаҳои таҳсилотӣ ба 130 адад, ҳиссаи шуғл дар соҳа дар маҷмӯи умумии шуғл аз 8,8 фоиз то 9,8 фоиз, ҳаҷми маблағгузорӣ аз 5,2 фоиз то 5,6 фоиз нисбат ба ММД зиёд гардид, ки ин шаҳодати рушди бонизоми соҳаро инъикос мекунад.

705. Мувофиқи пешгӯиҳо дар давоми солҳои 2021–2025 шумораи кӯдакон, наврасон ва ҷавонон (дар синну соли 3–24-сола) тақрибан 330 ҳазор нафар афзоиш ёфта, қариб 4,6 млн нафарро ташкил медиҳад, ки сарбориро дар низоми маориф зиёд менамояд. Ин таваҷҷуҳро ба рушди барвақтии кӯдакон тақозо намуда, зарурати афзоиш додани таъминоти молиявӣ соҳаро дар панҷ соли минбаъда боз ҳам муҳим мегардонад.

706. Дар давоми чор соли охир сатҳи фарогирии кӯдакони аз 3 то 6-сола аз 12 фоизи соли 2015 ба 15,9 расид. Дар баробари кӯдакони тоҷикӣ, марказҳои инкишофи кӯдакони томактабӣ рушд карда, муассисаҳои махсуси томактабӣ (хизматрасониҳои тиббӣ ва таълимӣ) кушода шудаанд, ки ба васеъ намудани имкониятҳои фарогирии кӯдакон бо рушди барвақтии мусоидат намуданд. Тибқи пешгӯиҳои пешакӣ шумораи кӯдакони 3–6-сола дар кишвар дар давоми солҳои 2021–2025 беш аз 11 фоиз афзоиш ёфта, тақрибан 1 млн. нафарро ташкил хоҳад дод. Таҳсилоти томактабӣ бояд ба рушди барвақтии кӯдакон мусоидат намояд ва

барои оммаи васеъ дастрас бошад. То соли 2026 шумораи кӯдаконе, ки ба боғчаҳо ва барномаҳои рушди барвақтӣ мераванд, бояд то 30 фоиз афзоиш ёбад.

707. Дар тӯли панҷ соли охир, шумораи умумии хонандагони мактабҳои миёна 186 ҳазор нафар (беш аз 2 млн. нафарро ташкил медиҳад) ва фарогирии воқеӣ бо таҳсилоти миёна 7,8 фоиз (бо таъмини фарогирии дар сатҳи 95,5 фоиз, аз ҷумла духтарон - 94,7 фоиз) афзоиш ёфт. Инчунин, бо вучуди коҳишҳои фарогирии бо афзоиши синну сол дар доираи таҳсилоти мактабӣ дар байни писарону духтарон (синфҳои 5–9) мушкилоти фаро нагирифтани тақрибан 4 фоиз кӯдакони аз 11 то 15-сола боқӣ мемонад. Дар ин давра шумораи муаллимони мактабҳо ба миқдори 14,7 ҳазор нафар, ҳиссаи муаллимони дорои маълумоти олӣ аз 68,7 то 72,3 фоиз, аз ҷумла дар деҳот аз 65,4 то 69,4 фоиз афзуд. Дар баробари ин, тамоюли пиршавии омӯзгорони мавҷуда тавассути воридшавии омӯзгорони нави ҷавон то андозае паст шудааст ва ҳиссаи омӯзгорони ҷавон (бо собиқаи камтар аз 10-сола) 47 фоизро ташкил дод.

708. Афзоиши дастрасии таҳсилот аз беҳтар гардидани инфрасохтори муассисаҳои таълимӣ низ вобастагӣ дошта, ҳиссаи мактабҳои, ки ба таъмири асосӣ ниёз доштанд, то 24 фоиз коҳиш ёфт. Новобаста аз беҳтар шудани нишондиҳандаҳои дастрасӣ ба об ва беҳдошт дар солҳои минбаъда ба ин самтҳо бояд тавачҷуҳи беҳтар дода шавад. Бо истинод ба барномаи мониторинги муштаракӣ ТУТ-ЮНИСЕФ дар соли 2019 дар соҳаи обтаъминкунӣ, санитария ва гигиена 79% мактабҳо ба низоми амалкунандаи обтаъминкунӣ дастрасӣ дошта, 47 фоизи мактабҳо дастрасӣ ба шароити беҳдошти санитарӣ ва 26% мактабҳо дорои таҷҳизот барои дастшӯӣ дастрасӣ доранд.

709. Тибқи ҳисобҳои пешакӣ аҳолии синни мактабӣ (7-17-сола) дар кишвар дар тӯли солҳои 2021–2025 беш аз 23 фоиз афзоиш ёфта, то ба 2,4 млн. нафар мерасад. Мутобиқан, иқтидори низоми таҳсилоти мактабӣ бояд барои фарогирии кӯдакон дар сатҳи наздик ба 100 фоиз бо назардошти омилҳои гендерӣ ва афзоиши фарогирии кӯдакони маъҷуб кифоя бошад.

710. Таҳсилоти касбӣ инчунин ба афзоиши сатҳи фарогирии бо маълумоти касбӣ мусоидат намуд. Афзоиши миёнасолонии шумораи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти касбӣ 5,5 фоизро ташкил дод.

711. Фарогирии наврасону ҷавонони дар синну соли 16–24 бо барномаҳои таҳсилоти касбӣ дар шароити зиёд шудани шумораи онҳо (ба 9,8 ҳазор нафар) аз 14 фоиз ба 17 фоиз афзоиш ёфта, 2,4 млн. нафарро ташкил дод, ки то андозае пешравиро дар самти ҳалли мушкилоти шуғли истеҳсолӣ нишон медиҳад. Аммо суръат ва шумораи қабул ба ин зинаи таҳсилот, аз ҷумла бо назардошти шиддат ёфтани тамоюлҳои инноватсионии рушди иқтисод бояд хеле баландтар бошад. Вобаста ба ин, иқтидори оморасозии мутахассисон дар низоми таҳсилоти ибтидоӣ миёнаи касбӣ бояд то соли 2026 тақрибан се баробар афзоиш ёфта, ҳадди ақал 180 ҳазор ҷавони 15–24-соларо фаро гирад, то ин ки вазифаи баланд бардоштани ҷолибияти касбҳои техникӣ ва мутахассисони сатҳи миёна барои аҳоли ҳал карда шавад.

712. Шумораи ҷавонони 18–24-сола то соли 2026 тақрибан 1,2 млн. нафарро ташкил хоҳад дод, ки ҳадди ақал 20 фоизи онҳо бояд дар мактабҳои олӣ таҳсил намоянд. Мутобиқан иқтидори низоми таҳсилоти олии касбӣ бояд 1,5 баробар афзоиш ёфта, кӯшиши баланд намудани фарогирии хатмкунандагони мактабҳо, коллечҳо ва литсейҳо аз ҷониби низоми таҳсилоти олии касбӣ (ҳадди ақал 15 фоиз) ва таъмини мутобиқати ин сатҳи таҳсилот ба талаботи бозори меҳнат таъмин карда шавад. Дар маҷмӯъ, фароҳам овардани имкониятҳо барои ба даст овардани дониш ва малакаҳои муосир тибқи талаботи ҷомеа ва рушди иқтисод ҳадафҳои муҳими низоми маорифи кишвар хоҳад буд.

713. Дар маҷмӯъ, рушди тадқиқоти илмӣ ба ҳалли масъалаҳои стратегӣ, фароҳам овардани шароити афзоиши сифатии иқтисодии кишвар нигаронида шудааст. Дар панҷ соли охир гарчанде ки афзоиши маблағгузори соҳаи илм (ба ҳисоби воқеӣ – дар ҳаҷми 4 фоиз дар як сол) ва шумораи нафарони бо корҳои илмӣ ва тадқиқотӣ машғулбуда (ба ҳисоби миёна 2 фоиз дар як сол) ба назар мерасад, аммо суръати афзоиш назар ба интизориҳо ва дурнамо нокифоя мебошад.

714. Низоми маориф ва илм дар панҷ соли охир заминаи муҳимро барои марҳилаи ояндаи рушд фароҳам оварда бошад ҳам, корҳои илмӣ-тадқиқотӣ ҳанӯз ба самти ҷолиби фаъолият ва шуғл табдил наёфтаанд.

715. Таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки рушди маориф ва илм барои мубаддал гардонидани кишвар ба ҳаби минтақавӣ барои ҷалби донишҷӯёни хориҷӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҷумҳурӣ ва ба даст овардани даромад аз хизматрасониҳои байналмилалӣ таълимӣ мусоидат менамояд.

716. Эълон гардидани солҳои 2020–2040 ҳамчун «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» барои расидан ба ин ҳадаф ва дубора эҳё намудани мақоми давлати тоҷикон ҳамчун маркази илму маориф ва фарҳанги ҷаҳонӣ замина мегузорад.

717. Дар чор соли охир фарогирии кӯдакони аз синни 3 то 6-сола аз 12 фоизи соли 2015 то 15,9 фоиз афзуд. Дар баробари боғчаҳои кӯдакона, марказҳои рушди томақтабӣ ва муассисаҳои махсуси томақтабӣ сохта шуданд, ки ин боиси васеъ намудани имкониятҳо барои кӯдакони дорои рушди барвақт гардид.

718. Як қатор масъалаҳои калидӣ мавҷуданд, ки дар давраи миёнамуҳлат қонеъ намудани талаботи таълимии аҳоли ва иқтисодиётро барои гирифтани маълумоти босифат дар ҳамаи сатҳҳо мутобиқи вазифаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии кишвар дар оянда маҳдуд менамоянд, аз ҷумла;

– таъминоти молиявии низоми маориф нокифоя буда, сатҳи пасти ҷолибияти соҳа барои сармоягузори имкониятҳои ҷаҳиши сифатӣ дар соҳаро маҳдуд менамояд. Ҳиссаи муассисаҳои ғайридавлатӣ дар таҳсилоти томақтабӣ 17 фоиз ва дар таҳсилоти миёнаи умумӣ на зиёда аз 2 фоизро ташкил медиҳад. Дар баробари афзоиши музди меҳнат дар давоми солҳои 2016–2020 сатҳи зарурии беҳтар кардани заминаҳои моддию техникӣ, таъмини методӣ ва технологияи равандҳои таълимӣ таъмин нагардид. Дар натиҷа, низоми таҳсилот ба таври инертсионӣ рушд мекунад;

– сатҳи фарогирии кӯдакони 3–6-сола бо муассисаҳои томақтабӣ аз сатҳи банақшагирифта тақрибан 2 маротиба пасттар мебошад, ки имконияти рушди барвақтиро маҳдуд менамояд (танҳо барои ин гурӯҳи синнусолӣ зиёда аз 180 ҳазор ҷойи иловагӣ зарур мебошад);

– шароити инфрасохторӣ, молиявӣ ва кадрӣ мавҷуда ҳоло ҳам ба таъмини дастрасии таҳсилоти фарогир (инклюзивӣ) мусоидат наменамояд. Фарогирии кӯдакони маъюб дар муассисаҳои таҳсилоти томақтабӣ аз 5 фоиз зиёд нест. Мувофиқи маълумоти расмӣ зиёда аз 7,3 ҳазор нафар ва ё наздики 0,4 фоиз хонандагони кишварро кӯдакони маъюб ташкил медиҳанд, гарчанде ки ҳиссаи кӯдакони маъюб дар шумораи умумии кӯдакон аз рӯи арзёбии некбинона на камтар аз 1 фоиз мебошад;

– арзёбии сифати таҳсилот мушкилиҳои муайянро эҷод менамояд. Низоми стандартии арзёбии беруна ба сифати таҳсилот бо ҷалби сохторҳои мустақили ватанӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ, воситаҳо ва кадрҳои касбӣ барои баҳодиҳии сифати таҳсил дар тамоми зинаҳои таҳсилот омода карда нашудаанд. Ҳамчунин, ҳоло низоми мустақили таҳассусӣ фаъолият наменамояд;

– дастрасии нокифояи аҳоли ба таҳсилоти касбӣ имкон намедиҳад, ки ба андозаи зарурӣ афзоиши иқтисодии кишвар таъмин гардад. Танҳо қариб ба аз се як ҳиссаи ҷавонон омӯзишро дар муассисаҳои таълимии касбӣ идома медиҳанд мутаносибан на зиёда аз 65 фоизи ҷавонони синну соли 18–19-сола ва зиёда аз 70 фоизи духтарон бо таҳсилоти касбӣ фаро гирифта нашудаанд. Вазъи номутаносибӣ дар омода намудани мутахассисон аз рӯи ихтисосҳои алоҳида бо назардошти талаботи бозори меҳнат ва тағйироти интизоришаванда дар шуғл то соли 2025 мушкил боқӣ мемонад;

– маҳдудияти истифодаи технологияҳои рақамӣ дар соҳаи маориф имкон намедиҳад, ки «ҳаракат» ба натиҷаҳои нисбатан баланди сифатӣ таъмин гардида, маҳдудиятҳои раванди таҳсилот ҳалли худро ёбанд. Дар ин раванд дастрасии муассисаҳои таҳсилотӣ ба интернет ва технологияҳои омӯзиши фосилавӣ зарур аст;

– рушд наёфтани механизмҳои алоқаҳои мутақобила, нарасидани чораҳои мушаххас барои ҷалб намудани корфармоён, волидайн ва ҷомеаи маҳаллӣ ба равандҳои таҳияи барномаҳои таълимӣ ва арзёбии сифат эҳсос мегардад;

– робитаҳои муассисаҳои илмӣ бо бахши воқеии иқтисод сушт буда, имкониятҳоро барои ҷорӣ кардани навоариҳо ва мутобиқ намудани технологияҳои нав ба шароити кишвар маҳдуд менамояд. Маблағгузориҳои илм дар давоми солҳои 2016–2019 тақрибан тағйир наёфта, танҳо 0,1 фоизи нисбат ба ММД-ро ташкил дод. Ҳамзамон бахши коркарду тадқиқоти илмӣ на чандон ҷолибонав барои шуғл боқӣ мемонад. Бо назардошти вазифагузориҳои таъмини рушди инноватсионӣ бунёди базаи мувофиқи илмӣ- тадқиқотӣ муҳим аст.

719. Барои таъмини рушди маориф ва илм ҳадафҳои (афзалиятҳо) зерин ҷудо карда шудаанд:

– фаъолсозии механизмҳои таъмини дастрасӣ ва иштироки баробар дар ҳама сатҳҳои таҳсилот;

– беҳтар намудани шароит барои баланд бардоштани сифати таҳсил дар тамоми зинаҳои низоми маориф;

– тақвияти самаранокии низоми идоракунии низоми маориф;

– таъмини ҳамгирӣ ва муттаҳид намудани амалҳо дар низоми маориф;

– баланд бардоштани маҳсулнокии фаъолияти илмӣ-тадқиқотӣ.

720. Вазифаҳои барои ҳалли мушкилиҳои гузошташуда ва ба даст овардани ҳадафҳо:

– рушди инфрасохтор бо мақсади таъмини дастрасии баробар ба таҳсилот;

– беҳтар намудани шароити таҳсилот барои афзоиши фарогирӣ ва сифати таълим;

– такмил ва азнавсозии технологияҳо, мазмун ва усулҳои омӯзиш бо таъки ба

навоариҳо;

– рушди низоми тайёр намудан ва бозомӯзии мутахассисони соҳа, такмили ихтисос;

– таҳкими низом ва механизми институтсионалии баҳодихии сифати таълим;

– баланд бардоштани самаранокии маблағгузориҳои низоми маориф;

– тақвияти низоми иттилоотии идоракунии маориф;

– устуворгардонии муносибати стратегӣ ба банақшагирӣ, истифодаи васеи ғояҳо,

коркардҳо ва технологияҳои инноватсионӣ дар рушди низоми маориф;

– дастгирӣ ва тавсеаи низоми таҳсилоти томактабӣ;

– таҳкими нуруи низоми таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи умумӣ;

– баланд бардоштани иқтидори низоми таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ;

– таъмини мутобиқати таҳсилоти олии касбӣ ба талаботи иқтисодиёт ва бозори

меҳнат;

– тақвияти иқтидори тадқиқотии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ;

– рушди ҳамкориҳои илмӣ ва илмӣ-истеҳсолӣ;

– таъбири кишвар ба маркази минтақавии ҷалби донишҷӯёни хориҷӣ.

721. Чорабиниҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ба даст овардани ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– сохтмони муассисаҳои нав ва таъмири муассисаҳои амалкунандаи таълимӣ бо таъмини инфрасохторҳои муносиб (гармӣ, нуруи барқ, обтаъминкунӣ, беҳдошт, алоқаҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ва роҳ) бо назардошти талаботи гендерӣ ва эҳтиёҷоти кӯдакони маъҷуб;

– коркард ва навкунии талаботи меъёрӣ ба биноҳо, иншоот ва коммуникатсияи инъикоскунандаи таҷрибаи муосири таҳсилотӣ;

– гузаронидани мониторинги ҳарсолаи таъмини муассисаҳои таълимӣ бо қувваи барқ, об ва гармидиҳӣ ва ҳамчунин, инфрасохтори беҳдошт;

– ташаккули инфрасохтор ва таъминоти технологияи равандҳои таҳсилот, аз он ҷумла дар ҷаҳорҷӯбаи таҳсилоти иловагии кӯдакон бо истифода аз механизмҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ.

722. Бехтар намудани шароити таҳсилот барои афзоиши фарогирӣ ба омӯзиш тавассути:

- таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзими фаъолияти муассисаҳои таълимӣ, доир ба натиҷаҳои омӯзиш, таъмини ҳифз ва бехатарии кӯдакон, стандартҳои омӯзиш, инфрасохтори ҷисмонӣ, ғизои босифат ва муҳити фарогир (инклюзивӣ);
- такмил додани низоми дастгирии кӯдакон аз оилаҳои камбизоат ва гурӯҳҳои осебпазири аҳоли ҳамчун воситаи таъмини сатҳи баланди иштироки онҳо дар таълим;
- таъмини рушди низоми дастгирии кӯдакони болаёқат барои баланд бардоштани сатҳи иштироки онҳо дар таълим;
- ташкили майдонҳои (платформаҳои) интерактивӣ барои ҷалби муаллимон, таҳсилкунандагон, волидайн, корфармоён дар низоми идоракунии муассисаҳои таълимӣ;
- ташаккули муҳити бехатари иҷтимоӣ, экологӣ ва эпидемиологӣ дар низоми маорифи кишвар.

723. Такмил ва навсозии технологияҳо, мазмун ва усулҳои омӯзиш тавассути:

- таҳияи барномаҳои нав, такмил додани барномаҳои таълимии ҷорӣ, стандартҳои таълимӣ (аз рӯи фанҳо) ва маводи таълимӣ дар асоси салоҳиятҳо ва таҳсилоти фарогир;
- таҳия ва дар сомонаҳои таълимии миллӣ ҷойгир кардани бастаҳои маводи таълимии электронӣ ва замимаҳои мултимедиявӣ барои китобҳои дарсӣ ва васоити таълимӣ;
- вориди намудани барномаҳои тарзи ҳаёти солим ба низоми таҳсилот;
- баланд бардоштани самаранокии истифодаи маҷмӯи воситаҳои таъмини таҳсилоти фарогир;
- ворид намудани омӯзиши курсҳо барои рушди барвақтӣ ва фарогир ба мактабҳои таҳсилоти олии самти педагогӣ;
- таҳкими низоми таҳсилоти фосолавӣ бо тавачҷуҳ ба навоарӣ;
- ҷорӣ намудани низоми таҳсилоти фосолавӣ, рушди низоми таҳсилоти модулӣ.

724. Рушди низоми тайёр намудан ва бозомӯзии мутахассисони соҳа, такмили ихтисос тавассути:

- ташаккул ва дар амалия ҷорӣ намудани низоми стандартҳои касбии омӯзгор ва роҳбари ташкилоти таълимӣ;
- баланд бардоштани иқтидори методӣ ва кадрӣ сохторҳои ташкилии низоми таълим ва бозомӯзии омӯзгорону методистҳо;
- такмил додани мундариҷаи барномаҳои таълимии омӯзгорон бо тавачҷуҳи зиёд ба афзоиши малакаҳои рақамӣ, таҳияи маводи таълимии рақамӣ, нигоҳ доштани платформаҳои омӯзиши рақамӣ, таҳияи воситаҳо ва истифодаи усулҳои гуногун барои баҳодихии малакаҳои таҳсилкунандагон;
- таҳия ва татбиқи низоми хударзёбӣ ва муайян намудани талаботи касбии омӯзгорон;
- тақвияти нақши марказҳои захиравии методӣ ва иттиҳодияҳои методии минтақавӣ дар таҳия ва татбиқи маводи таълимӣю методии мултимодалӣ;
- баланд бардоштани самарабахшӣ ва фарогирӣ низоми такмили ихтисоси фосолавӣ ва бозомӯзии омӯзгорон, аз ҷумла бо модели «омӯзиши омехта»;
- ташаккули маҷмӯи тадбирҳои ҳавасмандгардонӣ, аз ҷумла механизмҳои ғайримолиявӣ, барои баланд бардоштани нуфуз ва тахассуси касбии омӯзгорон дар муассисаҳои таълимӣ.

725. Таҳкими низом ва механизми институтсионалии баҳодихии сифати таълим тавассути:

- таҳияи заминаи меъёрӣ ва институтсионалии баҳодихии сифати таълиму таҳсилот;
- коркард ва ҷорӣ намудани воситаҳои баҳодихии сифати таълиму таҳсилот аз рӯи натиҷаҳои таълим ва малакаҳо барои ҳар як зинаи таҳсилот (истифодаи воситаҳои байналмилалӣ барои арзёбии саводнокию ҳисоб ва малакаҳои асосӣ, ҳадди ақал дар давоми ҳар 2 сол);

- роҳандозии ҳамкорӣ бо Ассотсиатсияи байналмилалӣ арзёбии дастовардҳои таълимӣ (IEA) барои иштироки кишвар дар арзёбиҳои байналмилалӣ (EGRA, EGMA, PISA, TIMSS, PIRLS ва ғайра);

- тавсеаи таҷрибаи аккредитатсияи муассисаҳои таълимӣ ва барномаҳои таълимӣ;
- таҳияи механизми пайгирии мунтазами шуғли хатмкунандагон бо истифодаи технологияҳои рақамӣ;

- ташкили барномаи миллии сертификатсияи малакаҳои хатмкунандагони муассисаҳои таълимӣ;

- таҳия, тасдиқ ва татбиқи стандарти таҳассуси милли дар сатҳи таҳсилоти касбӣ.

726. Баланд бардоштани самаранокии маблағгузорию низоми маориф тавассути:

- фаъолсозии воситаҳо барои баланд бардоштани шаффофият ва мониторинги чараҳои маблағгузорию соҳаи маориф ва натиҷанокии онҳо;

- таъмини баргузорию арзёбии самаранокии истифодаи маблағҳои бучетӣ барои муайян кардани имкониятҳои оптимизатсияи хароҷоти давлатӣ дар соҳаи маориф аз ҳисоби захираҳои эҳтимолии дохилӣ;

- фароҳам овардани заминаҳо ва шароит барои гузариш ба бучетикунонию барномавӣ дар низоми маорифи кишвар;

- ташаккули маҷмӯи ҳавасмандиҳо барои ҷалби сармоягузорию ба низоми маориф – ташкили муассисаҳои таълимии ғайридавлатӣ дар заминаи шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ.

727. Тақвияти низоми иттилоотии идоракунии маориф тавассути:

- тақмили чараён ва воситаҳои ҷамъоварию маълумоти боэътимод ва босифат доир ба таҳсилот, бо назардошти нишондиҳандаҳои ХРҮ, ки ба омори расмӣ умумӣ ворид карда шудаанд;

- рушди низоми тақмили ихтисоси кормандони бахши омори соҳаи маориф дар ҷамъоварию, таҳлил ва истифодаи маълумот барои қабули қарор;

- тақмил додани низоми мубодилаи электронии ҳуҷҷатҳои иттилоотӣ дар низоми ахборотию маориф бо мақсади таъмини идоракунии самарабахш, инчунин табодули таҷрибаи пешқадам;

- таҳкими мундариҷаи иттилоотии сомонаҳои соҳаи маориф, аз ҷумла дар самти таъмини дастрасӣ ба иттилооту маълумот ва таъмини робитаи мутақобила;

- баланд бардоштани самаранокии воситаҳои ташкили робитаҳои байниидоравӣ.

728. Устуворгардонию муносибати стратегӣ ба банақшагирию, истифодаи васеи ғояҳо, коркардҳо ва технологияҳои инноватсионӣ дар рушди низоми маориф тавассути:

- ҷорӣ намудани низоми муассири мониторинг ва арзёбии татбиқи ислоҳоти сохторӣ ва институтсионалӣ дар соҳаи маориф;

- таъмини ҳамоҳангии фаъолияти барномавӣ бо арзёбии натиҷаҳо дар тамоми соҳаҳо ва сатҳҳои низоми маориф;

- тақвият додани низоми арзёбии миёнамуҳлати талаботи иқтисодӣ ба тайёр кардани мутахассисон дар асоси сенарияи дарозмуҳлати кишвар;

- мусоидат ба иштироки муассисаҳои таҳсилотӣ дар ташаккули кластерҳои соҳавӣ;

- таъмини ҳамгирии маорифи милли ба долонҳои байналмилалӣ дониш ва технологияҳои таълимӣ.

729. Дастгирию тавсеаи низоми таҳсилоти томактабӣ тавассути:

- таъмини ҳавасмандгардонию ҷалби сармоягузорию барои ташкили на камтар аз 440 муассисаи рушди барвақтӣ ва таҳсилоти томактабӣ, бо таъмини шароити зарурӣ барои будубоши кӯдакони маъҷуб;

- васеъ намудани пешниҳоди шаклҳои ғайримуқаррарии оmodасозии кӯдакон ба мактаб, аз ҷумла гурӯҳҳои кӯтоҳмуддат ва синфҳои оmodагӣ;

- таҳкими низоми тақмили ихтисос дар соҳаи таҳсилоти томактабӣ бо фарогирии кормандони раёсатҳои минтақавӣ Вазорати маориф ва илми кишвар ва соҳибкорон (на камтар аз 200 мутахассис дар як сол);

– ташаккули заминаи муосири таъминоти барномавӣ, методӣ ва таъминоти кадрӣ дар низоми таҳсилоти томактабӣ.

730. Таҳкими нуруи низоми таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи умумӣ тавассути:

– таъмини сохтмони мактабҳо бо инфрасохтори зарурӣ (дар маҷмӯъ, барои тақрибан 440 ҳазор хонанда);

– ташкили раванди мониторинги муассисаҳои таълимӣ (дар асоси воситаҳои таҳияшуда), ки самтҳои дастгирии минбаъдаи методологии раванди баланд бардоштани сифати таълимро дар асоси муносибати салоҳиятнок муайян мекунад;

– тадричан ва самарабахш татбиқи намудани гузариш ба таҳсилоти миёнаи умумии 12-сола;

– рушди низоми ташкили синфҳо ва мактабҳои махсус бо тавачҷуҳ ба омӯзиши амиқи забонҳои хориҷӣ, информатика, математика, физика, химия, биология.

731. Баланд бардоштани иқтисодии низоми таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ тавассути:

– таҳия ва татбиқи Нақшаи стратегии рушди таҳсилоти касбӣ ва таълим барои солҳои 2030;

– тақмили низоми идоракунии таҳсилоти касбӣ ва таълимӣ дар минтақаҳои кишвар;

– таҳияи механизмҳои ҳифзи иҷтимоии донишҷӯёни маъҷуб ва аъзои оилаҳои осебпазири иҷтимоӣ, ки дар омӯзишгоҳҳои касбӣ, техникумҳо ва коллеҷҳои техникӣ таҳсил мекунанд;

– таҳия ва роҳандозии стандартҳои таҳсилоти дуалӣ (бо тавачҷуҳи бештар ба амалия) дар низоми таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ;

– тақвияти низоми чорабиниҳои тартиботии мунтазам оид ба роҳнамоии касбӣ дар байни наврасону ҷавонон;

– қорӣ намудани низоми идоракунии иттилоотӣ барои мутахассисони муҳандисӣ ва омӯзгорон дар низоми таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ.

732. Таъмини мутобиқати таҳсилоти олии касбӣ ба талаботи иқтисодиёт ва бозори меҳнат тавассути:

– ҳавасмандгардонии ташкили ҷойҳои нави таълимӣ аз рӯи ихтисосҳо тибқи талаботи бозори меҳнати дохилӣ ва байналмилалӣ;

– таҳким бахшидани ҳамгирии ислоҳот дар низоми таҳсилоти оӣ бо ислоҳоти институтсионалӣ ва афзалиятҳои стратегии кишвар, дастгирии воридшавии технологияҳои рақамӣ ба низоми таҳсилоти оӣ, мониторинги сифати таълиму таҳсилот;

– ташаккули шароити муҳит барои фароҳам овардани фазаи бехатар ва мусоиди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ;

– тавсеаи амалияи аккредитатсияи байналмилалӣ муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ;

– ташаккули заминаҳои дохил намудани донишгоҳҳои кишвар ба раддабандҳои (рейтингҳои) байналмилалӣ;

– ҳавасмандгардонии ташкили иттиҳодияҳо (консорсиумҳо), аз ҷумла якҷанд донишгоҳҳо, ташкилоти илмӣ ва корхонаҳои калону миёна барои ҳалли масъалаҳои мушаххаси рушди соҳавӣ, аз ҷумла дар доираи саноатикунони босуръати кишвар.

733. Тақвияти иқтисодии тадқиқотии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ тавассути:

– густариши батадричи барномаи баланд бардоштани рақобатпазирии байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии дохилӣ;

– дастгирии маблағгузори барномаҳои тадқиқоти бунёдиву амалӣ бо таълими самаранокӣ ва натиҷанокии онҳо;

– ҳавасмандгардонии афзоиши маблағгузори коркардҳои илмию амалӣ, аз ҷумла, дастгирии рушди маблағгузори венчурӣ ба лоиҳаҳои нав бо ҷалби фондҳои хориҷӣ;

– ташкили фишанги ҳифзи ҳукукии моликияти зеҳнӣ ва тичоратикунони дастовардҳои илмӣ.

734. Рушди ҳамкориҳои илмӣ ва илмӣ-истеҳсоли тавассути:

– ташаккули низоми иштироки муассисаҳои илмӣ дар таҳияи барномаҳои соҳавӣ ва минтақавии рушд, аз ҷумла дар асосноккунии дурнамо ва сценарияҳои рушд, пешбурди ислоҳоти калидӣ;

– ташкили воҳидҳои иттилоотию таҳлилий барои таҳия ва татбиқи технологияҳои пешқадам дар заминаи ҳамкориҳои байниидоравии паркҳои технологӣ, минтақаҳои озоди иқтисодӣ, минтақаҳои саноатӣ ва муассисаҳои илмӣ;

– дастгирии ҳамкориҳои байналмилалӣ илмӣ.

735. Табдили кишвар ба ҳаби минтақавии ҷалби донишҷӯёни хориҷӣ тавассути:

– баланд бардоштани донишу малака, сатҳи забондонӣ, таҳассус ва касбияти омӯзгорон мутобиқ ба талаботи стандартҳои байналмилалӣ;

– ташкили гурӯҳҳои таҳсил бо забони англисӣ ва русӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар;

– васеъ кардани пойгоҳи қабули донишҷӯёни хориҷӣ ва бунёди хобгоҳҳои замонавӣ барои будубоши онҳо;

– зиёд намудани нақшаи қабули донишҷӯёни хориҷӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар, аз ҷумла тариқи таҳсили фосилавӣ бо назардошти талаботи бозори меҳнати минтақавӣ.

736. Натиҷаҳои чашмдошт:

– фарогирӣ ва дастрасӣ ба таҳсилоти босифати томақтабӣ, миёнаи умумӣ ва касбӣ таъмин карда шуд;

– сатҳи фарогирии кӯдакони 3–6-сола бо таҳсилоти томақтабӣ дар соли 2025 то ҳадди ақал ба 30 фоиз расонида шуд;

– таҳсил дар донишгоҳҳо ба 20 фоиз расонида шуд;

– ҳиссаи шахсони дорои таҳсилоти касбӣ дар байни аҳолии ба кор машғул то 40 фоиз, аз ҷумла занон ҳадди ақал то 35 фоиз афзоиш ёфт;

– афзоиши фарогирии маъҷубон аз ҷониби муассисаҳои таълимии тамоми сатҳҳо ҳадди ақал то 30 фоиз таъмин карда шуд;

– шароити аз ҷиҳати иҷтимоӣ бехатар ва мусоид барои таълим дар бахши маориф фароҳам оварда шуд;

– дастрасӣ ба курсҳои муосири тақмили ихтисос барои омӯзгорон, директорон ва методистон таъмин шуд;

– самаранокӣ ва сифати таълим дар тамоми зинаҳои бахши маориф баланд бардошта шуд;

– имконияти баргузориҳои тадқиқоти мунтазам барои арзёбии дониши хонандагон оид ба савод ва математика фароҳам оварда шуд;

– шумораи ҷавонон бо сатҳи ҳадди ақали малақаҳои саводнокии рақамӣ (аз ҷумла ТИК) зиёд карда шуд;

– механизмҳои танзим ва маблағгузориҳои рушди низоми маориф ва илм муносиб гардонида шуд;

– алоқамандии ислоҳот дар соҳаи маориф ва илм бо самти умумии тағйироти институтсионалӣ дар кишвар, афзоиши саҳми он дар рушди устувори иқтисодӣ таъмин карда шуд.

§4. Солимии аҳоли ва дарозумрӣ

737. Бо мақсади баланд бардоштани сифати сармои инсонӣ дар кишвар сиёсати тақвиятбахши солимии шаҳрвандон, беҳтар кардани расонидани кумаки тиббӣ ва фароҳам овардани шароити ҷиҳати пешбурди тарзи ҳаёти солим роҳандозӣ шуда истодааст.

738. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 шумораи умумии муассисаҳои тиббӣ зиёда аз 70 адад, шумораи табибон ва ҳамшираҳои шафқат 21 фоиз зиёд гардида, шумораи табибон ба ҳар 10 ҳазор аҳоли аз 20,6 то 20,9 ва шумораи ҳамшираҳои шафқат (ба ҳар 10 ҳазор аҳоли) аз 56,9 то 59,2 фоиз афзоиш ёфт. Бо назардошти афзоиши аҳоли, эҳтиёҷот ба кадрҳои тиббӣ меафзояд, ки бояд дар доираи амалҳои превентивии низоми маориф, тандурустӣ ва бозори меҳнат ба назар гирифта шаванд.

739. Аз рӯи нишондиҳандаҳои сифатӣ, дар самти рушди соҳаи тандурустӣ пешравӣ ба назар мерасад:

- шумораи умумии ғавти аҳоли дар ҷумҳурӣ аз сатҳи соли 2015 10 фоиз кам шудааст;

- сатҳи ғавти кӯдакони то панҷсола аз 20,6 то 17,9 ба 1 000 нафар зиндатаваллудшуда коҳиш ёфтааст, ки асосан бо коҳиши ғавти тифлон аз 16,5 ба 14,3 ҳолат ба 1 000 нафар зиндатаваллудшуда алоқаманд мебошад;

- ғавти модарон дар давоми солҳои 2015–2019 аз 33,0 то ба 24,1 аз 100 ҳазор зиндатаваллудкарда коҳиш ёфт;

- сатҳи бемории сил аз 60,4 ҳолат ба 100 ҳазор нафар дар соли 2015 то 56,0 ҳолат дар соли 2019 ва дар 9 моҳи соли 2020 ба 32,8 ҳолат коҳиш ёфт;

- бемории диабети қанд тақрибан 2,5 маротиба кам шудааст (аз 118,2 ҳолат ба 100 ҳазор нафар дар соли 2015 то 64,4 ҳолат дар соли 2018, 50,8 дар соли 2019 ва дар 9 моҳи соли 2020 – 47,9 ҳолат);

- гирифтории аҳоли бори аввал ба гепатити вирусӣ дар соли 2015 – 6 870 нафар ё 81,3 ҳолат ба 100 ҳазор аҳоли, дар соли 2019 ба 8113 нафар ё ки 88,0 ҳолат ба 100 ҳазор ва дар 9 моҳи соли 2020 ба 3946 ё ки 42,8 нисбати 100 ҳазор коҳиш ёфтааст. Бемориҳои шадиди рӯда дар соли 2015 ба 56 ҳазор нафар ё 665,3 ҳолат ба 100 ҳазор, дар соли 2020 ба 22 ҳазор нафар ё 241,4 ҳолат ба 100 ҳазор ё инки 2,5 маротиба коҳиш ёфт.

740. То соли 2020 ҳамаи муассисаҳои тиббии аввалия ба маблағгузори сарикасӣ гузаштанд. Ҳамзамон, дар доираи буҷаи пешбинишудаи давлатӣ дар муассисаҳои КАТС модели банақшагирии тиҷоратӣ ҷорӣ карда мешавад. Сарфи назар аз ҷораҳои андешидашуда, ҳамасола афзоиши бемориҳои ба қайд гирифташудаи ВНМО мушоҳида мешавад, аз ҷумла шумораи гирифтори ВНМО дар соли 2015 1146 нафар, соли 2019 1320 нафар ва дар 9 моҳи соли 2020 890 нафарро ташкил дод.

741. Тибқи тадқиқоти тиббӣ-демографӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2017 гузаронида шудааст, 18 фоиз кӯдакони то 5-сола қадпаست буда (дар соли 2012 – 26 фоиз), 6 фоиз кӯдакон лоғарӣ доранд, ки ин камғизоии музминро нишон медиҳад (дар соли 2012 – 10 фоиз). Дар соли 2017 8 фоиз кӯдакон вазни пасти бадан (12 фоиз дар соли 2012) ва 3 фоиз вазни зиёдтарӣ доштанд, ин нишондиҳанда 2 маротиба кам шуд (MDI 2012 – 6 фоиз).

742. Вазифаи фарогирии ҳамаҷонибаи ҳадамоти тиббӣ ва мушкilotи пешгирии бемориҳо, ташаккули ҳавасмандии тарзи ҳаёти солим, инчунин фарогирию натиҷанокии фаъолиятро талаб мекунад. Ҳамзамон, дар кишвар барои беҳтар намудани сохтори ғизоии аҳоли, хусусан дар самти бартараф кардани норасоии микроэлементҳои муҳим: йод, оҳан, кислотаи фолӣ, витамини А корҳои зиёдеро анҷом додан лозим аст.

743. Пандемияи COVID-19 вазъиятро шадидтар кард ва мушкilotи нави саломатиро ба вучуд оварда, пешравиҳои то ба имрӯз бадастомадаро зери таҳдид гузошт.

744. Афзоиши назарраси иқтисодии миллии соҳаи тандурустӣ омили ҳалқунандаи муқовимат ба муаммоҳо ва тақонҳои нав дар доираи амалҳои барномавӣ барои давраи 2021–2025 мегардад. Вобаста ба ин бояд дар самти пешгирӣ, таъботати босифат ва барқарорсозии беморони гирифтори бемориҳои низоми хун, шуш, саратон ва диабети қанд фаъолият тақвият бахшида шавад.

745. Рушди низоми тандурустӣ дар давраи миёнамуҳлат бо баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои тиббӣ, васеъ намудани дастрасӣ ба онҳо, нигоҳ доштани суботи молиявӣ бо ҳама гуна тағйирёбии вазъи эпидемиологӣ ва умумии иҷтимоию тиббӣ алоқаманд хоҳад буд.

746. Мушкилоти асосӣ:

– мувофиқ набудани сарбории хароҷоти соҳаи тандурустӣ ба имкониятҳои воқеии маблағгузорию буҷетӣ ҷой дорад. Ҳаҷми маблағгузорию хусусӣ нисбат ба маблағгузорию бахши буҷетӣ қариб 2 маротиба зиёд бошад ҳам, воситаҳои ба соҳа равонашаванда ҳануз кифоя нестанд;

– таъмини беморхонаҳо ва кумаки аввали тиббию санитарӣ (КАТС) мувофиқан 56,2 фоиз ва 34,9 фоизи хароҷоти давлатиро ташкил дода, танҳо 5,2 фоизи ин хароҷот ба хизматрасониҳои санитарию эпидемиологӣ ва ҷораҳои пешгирикунанда алоқаманд мебошад. Ғайр аз он, тақсимои манбаъҳои маблағгузорию давлатӣ ба баланд бардоштани самаранокию маъмурию ва коҳиш додани тафовути назарраси минтақавӣ ва ноҳиявии тақсимои маблағ барои соҳаи тандурустӣ мусоидат намекунад;

– заминаи пасти моддӣ – техникаӣ ва инфрасохтори фарсудашудаи низоми тандурустӣ. Дар натиҷаи сафарбар гардидани ҳиссаи пасти маблағгузорию ба сармоия асосӣ сатҳи рушди технологияи тандурустӣ (таъминоти нокифоя бо таҷҳизоти муосир) паст боқӣ мемонад, ки барои ворид кардани технологияҳои рақамӣ, баланд бардоштани сифати хизматрасонию тиббӣ ва васеъ намудани дастрасӣ ба он монеаи ҷиддӣ мегардад;

– дастрасӣ ба оби тозаи нӯшокӣ, санитарӣ ва гигиенӣ дар муассисаҳои тандурустӣ, махсусан дар сатҳи ёрии аввалияи тиббӣ;

– сатҳи пасти музди меҳнати ҳайати тиббӣ. Андозаи музди меҳнат дар низоми тандурустии ҷумҳури дар давоми панҷ соли охир дар сатҳи 73 фоиз нисбат ба музди миёнаи меҳнат дар иқтисодиёт буд. Ҳамчунин, вобастагии пасти музди меҳнат аз самаранокию фаъолият ва натиҷаҳои муолиҷа, аз сатҳи таҳассуси кормандонро қайд намудан зарур аст;

– тафовути назаррас байни барномаи давлатии тайёр кардани мутахассисони соҳаи тиб ва шароити кунунии соҳа;

– дар натиҷа, сифати хизматрасонию тиббӣ дар маҷмӯъ паст гардида, ба вазъи саломатии аҳоли таъсири манфӣ мерасонад ва нобаробариро ҷиҳати дастрасӣ ба хизматрасонию бахши тандурустӣ афзун менамояд.

– паст будани заминаи моддию техникаи муассисаҳои тандурустӣ, инфрасохтори номукамал, ҳиссаи пасти маблағгузорию, таъмини нокифоя бо таҷҳизоти муосир ва норасоии мутахассисони баландихтисос, ки ба ворид намудани технологияи рақамӣ, хизматрасонию тиббии босифат ва дастрасӣ ба он монеаи ҷиддӣ эҷод намуда, ба вазъи саломатии аҳоли таъсири манфӣ мерасонад.

747. Таъмини солими дар хошияи сатҳу сифати зиндагӣ тавассути татбиқи ҳадафҳо (афзалиятҳо) аз инҳо иборатанд:

– таҳкими иқтисодии низоми тандурустӣ;

– тақвияти фаъолияти профилактикию низоми тандурустӣ;

– такмил додани низоми пешниҳоди хизматрасонию тиббӣ-санитарӣ;

– такмили низоми маблағгузорию соҳаи тандурустӣ.

748. Вазифаҳо барои ҳалли мушкилиҳои гузошташуда ва ба даст овардани ҳадафҳо:

– баланд бардоштани самаранокию идоракунии захираҳои инсонӣ дар соҳаи тандурустӣ;

– таҳкими заминаи ҳуқуқӣ ва меъёрии соҳаи тандурустӣ;

– мустақкам намудани инфрасохтори соҳаи тандурустӣ, аз ҷумла таъмини дастрасӣ ба оби тозаи нӯшокӣ, санитарӣ ва гигиенӣ дар ҳамаи сатҳҳои хизматрасонию тиббӣ;

– таъмини дастрасӣ ва баланд бардоштани сифати доруворӣ;

– тақвияти механизмҳои амнияти озуқаворӣ ва ғизои мутаваззин дар доираи таъмини саломатӣ;

– пурзӯр намудани мубориза бар зидди ҷунин бемориҳои дорои аҳамияти иҷтимоӣ, ба монанди ВНМО (ВИЧ/СПИД), сил ва гепатитҳои вирусӣ, вируси нави COVID-19;

- баланд намудани сатҳи фарогирии ҳамаи шахрвандон ба муоинаи тиббии профилактикӣ;
- тақвият додани иқтидорҳои кумаки аввали тибби санитарӣ дар заминаи тавсеаи тибби оилавӣ;
- рушди иқтидорҳои кумаки махсусгардонидашудаи тиббӣ;
- тақвияти низоми пешниҳоди хизматрасониҳои тиббӣ-санитарӣ ба кӯдакон;
- тақмили низоми ташкили ёрии тиббию санитарӣ оид ба ҳифзи солимии репродуктивӣ;
- беҳтару натиҷанок намудани механизмҳои маблағгузорӣ ва истифодаи самараноки захираҳои молиявӣ дар низоми тандурустӣ.

749. Чорабиниҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ба даст овардани ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- инкишофи механизмҳои ташкили таҳсилоти муттасили касбии мутахассисони соҳаи тандурустӣ;
- амалисозии чорабиниҳои барномавӣ оид ба тайёр кардани кадрҳои муосир, соҳибихтисос, аз ҷумла дар доираи таҳия ва татбиқи «Барномаи тайёр намудани кадрҳои тиббӣ то соли 2030»;
- тақмили маводи таълимӣ, таҷдиди назар ва азнавсозии барномаҳои таълимӣ, ҷорӣ намудани усулҳои инноватсионии таълим ва арзёбии пешрафт дар донишгоҳҳо ва коллеҷҳои тиббӣ;
- дастгирии раванди махсусгардонии фаъолияти кормандони тиб, тақмили ихтисоси онҳо дар марказҳои бузурги байналмилалӣ тиббӣ;
- инкишофи механизмҳои маблағгузории фаъолияти илмӣ дар соҳаи тиб;
- таҳлил ва арзёбии ҳарсолаи бозори меҳнат дар соҳаи тандурустӣ.

750. Таҳкими заминаи ҳуқуқӣ ва меъёрии соҳаи тандурустӣ тавассути:

- тақмилдиҳии заминаҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва ташкилӣ оид ба дастгирии пешниҳоди хизматрасониҳои тиббӣ, аз он ҷумла имтиёзҳои андозӣ;
- коркарди стандартҳои клиникӣ, протоколҳои беҳдоштӣ, ташхис, табобати бемориҳо ва барқарорсозии мизочон барои ҷорӣ кардани барномаҳои ҳатмӣ суғуртавӣ;
- ҷорӣ намудани кодекси этикаи ҳайат, ки қоидаҳои кори кормандони тиббиरो ба тартиб мебарорад;
- коркарди нақшаҳои маҷмӯии миллии байниидоравии пешгирикунандаи бемориҳои асосӣ;
- тақмили заминаҳои меъёрии ҳуқуқӣ барои ташкили фаъолияти муассисаҳои хусусии хизматрасониҳои тиббӣ.

751. Мустаҳкам намудани инфрасохтори соҳаи тандурустӣ тавассути:

- таҳияи нақшаи миёнамӯҳлати ташкил ва баргузори сохтмон, таҷдид ва тавсеаи инфрасохтор дар соҳаи тандурустӣ дар доираи лоиҳаҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ;
- ташаккули нақшаи ягонаи дарозмӯҳлати рушди инфрасохтор дар минтақаҳо ва сатҳҳои гуногуни ёрии тиббӣ;
- ҷорӣ намудани технологияҳо ва воситаҳои бақайдгирии бемориҳо, ташкили пойгоҳҳои ягонаи ҷумҳуриявӣ;
- гузаронидани мониторинги ҳамасолаи таъмини тамоми муассисаҳои тиббӣ бо кувваи барқ, об ва гармӣ, инчунин инфрасохтор оид ба безаргардонии партовҳои тиббӣ;
- таҳия ва татбиқи силсилаи амалҳои барномавӣ оид ба рушди муассисаҳои санаторию курортӣ дар доираи низоми тандурустӣ.

752. Таъмини дастрасӣ ва баланд бардоштани сифати доруворӣ тавассути:

- дастгирии давлатии истехсоли доруҳои ватанӣ, аз ҷумла дар доираи таҳия ва татбиқи «Барномаи давлатии рушди саноати дорусозии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи 2021–2030»;
- таҳия ва қабули номгӯи доруҳои манъшуда барои воридот;
- таҳияи механизми ягонаи хариди электроники доруворӣ ва молҳои тиббӣ;

– такмил ва таҳкими заминаи моддию техникии озмоишгоҳи назорати сифати доруҳо.

753. Тақвияти механизмҳои амнияти озуқаворӣ ва ғизои мутавозин дар доираи таъмини саломатӣ тавассути:

– таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъмини аҳоли бо маҳсулоти ғанишудаи хӯрокворӣ», аз ҷумла иловаҳои оҳан, кислотаи фолий ва витамини В12 ва рух;

– таҳия ва татбиқи маҷмӯи чорабиниҳо оид ба бехтар намудани дастрасӣ ва сифати хӯрок, аз ҷумла дар доираи «Нақшаи бисёрсоҳавии бехтар намудани ғизо»;

– татбиқи «Стратегияи рушди устувори ғизои мактабӣ», «Нақшаи бисёрсоҳавии бехтар намудани ғизо», «Стратегияи ғизо ва фаъолияти ҷисмонӣ», «Барномаҳои пешгирии фарбеҳӣ ва ғизои солим», аз ҷумла чораҳои пешгирии камғизоӣ, назорат аз болои сифат ва бехатарии маҳсулоти хӯрока, дастрасии иттилоот оид ба истеъмоли дурусти ғизо;

– баргузориҳои Ҳафтаи байналмилалӣ дастгирии синамакони ва сертификатсияи беморхонаҳои «хайрхоҳ барои кӯдакон»;

– таҳия ва татбиқи амалҳои барномавӣ оид ба баланд бардоштани сатҳи огоҳии аҳоли оид ба масъалаҳои амнияти озуқаворӣ;

– таҳияи заминаи меъёрии ҳуқуқӣ оид ба ҳифзи саломатии аҳоли аз моддаҳои зараровар дар хӯрок ва нӯшокиҳо;

– тақвияти инфрасохтори мувофиқ (ташхисгоҳҳои замонавӣ ва лавозимоти зарурии он) барои назорати байторӣ-санитарӣ ва фитосанитарӣ;- таҳияи маводи иттилоотӣ барои аҳоли оид ба таҷрибаи пешбурди амалияи гигиенӣ ва санитарӣ дар доираи пешгирии бемориҳо ва камғизоӣ, аз ҷумла барои шахсони маъҷуб.

754. Пурзӯр намудани мубориза бар зидди бемориҳои дорои аҳамияти иҷтимоӣ, аз ҷумла ВНМО, БПНМ, сил, гепатитҳои вирусӣ, ва вируси нави COVID-19 тавассути:

– ташкил ва ҳамроҳангсозии тамоми корҳо оид ба эмкунии кӯдакон ва аҳолии калонсоли кишвар мутобиқи тавсияҳои ТБТ;

– таҳияи нақшаи ҳамҷонибаи пешгирии бемориҳои сироятӣ (ВНМО, БПНМ, сил, гепатити вирусӣ ва вируси нави COVID-19);

– таҳияи феҳристи гурӯҳҳои осебпазири аҳоли бо мақсади таъмини маҷмӯи чораҳои пешгирикунанда;

– пурзӯр намудани талаботи қонунгузорӣ барои баргузориҳои ҳатмии ташхиси тиббии шахсони издивоҷкунанда, занони ҳомила, муҳоҷирони меҳнатӣ (ҳам сафарқарда ва ҳам бозгашта) ва ашхоси аз озодӣ маҳрумшуда;

– баланд намудани дастрасии таҷҳизоти флюорографии статсионарӣ ва сайёр;

– такмили низоми баланд бардоштани ихтисоси табибон, ҳамшираҳои тиббӣ, ки бо табобати сироятҳои нави вирусӣ, аз ҷумла вируси COVID-19 масъуланд;

– ташаккули чорабиниҳои бисёрҷанба оид ба тарғибу ташвиқи тарзи ҳаёти солим бо мақсади баланд бардоштани маърифати аҳоли бо назардошти шахсони маъҷуб ва маконҳои дастрасиашон мушкил оид ба пешгирии бемориҳои сироятӣ, аллахусус вируси нави COVID-19;

– таҳия, таҷдиди назар ва мутобиқсозии стандартҳои миллӣ ва протоколҳои клиникӣ оид ба пешгирӣ, ташхис ва табобати бемориҳои сироятӣ.

755. Баланд намудани фарогирии ҳамаи шахрвандон ба муоинаи тиббии профилактикӣ тавассути:

– таҳияи ҳуҷҷатҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба пешбурди таҷрибаи диспансерикунони шахсони аз 50-сола боло;

– тақвияти низоми муоинаи тиббӣ дар низоми таҳсилоти томактабӣ ва мактабӣ;

– ташаккули низоми ташхиси тиббӣ ва таҳқиқоти скринингӣ дар байни гурӯҳи беморони осебпазири зерӣ хатар.

756. Тақвият додани иқтидорҳои кумаки аввалияи тиббӣ-санитарии дар асоси тибби оилавӣ асосёфта тавассути:

- тақвияти низоми ташкили сохтмони иншооти КАТС дар заминаи дастгирии рушди механизми шарикии давлат ва бахши хусусӣ;
- бунёди муассисаҳои тиббӣ дар деҳот, бо таъмини таҷҳизоти муосири лабораторӣ ва ташхисӣ;

- таҳияи бастаи хизматрасониҳои тиббӣ бо пешниҳоди ҳадди ақали эҳтиёҷи кафолатдошта ба кумаки тиббӣ дар амбулаторияҳо, аз ҷумла пешниҳоди доруворӣ барои гурӯҳҳои осебпазири аҳоли;

- азнавсозии низоми ташкил ва баргузориҳои курсҳои кӯтоҳмуддати тақмили ихтисос барои табибони умумӣ ва ҳамшираҳои тиббӣ.

757. Рушди иқтидорҳои кумаки махсусгардонидашудаи тиббӣ тавассути:

- таҳияи нақшаи рушди ёрии махсуси тиббӣ бо назардошти эҳтиёҷоти минтақаҳо, аз ҷумла таъмини таҷҳизоти муосир ва тақмили ихтисоси мутахассисон;

- ташкили марказҳои барқарорсозӣ ё шуъбаҳо барои кӯдакони имконияташон маҳдуд дар муассисаҳои тиббӣ- санитарӣ.

758. Тақвияти низоми пешниҳоди хизматрасониҳои тиббӣ-санитарӣ ба кӯдакон:

- таҳияи маҷмӯи маводи таълимӣ ва иттилоотӣ барои татбиқи Барномаи миллии коммуникатсионӣ – 1 000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак ва рушди бармаҳали кӯдак дар сатҳи КАТС ва сатҳи ҷомеа;

- тақмил додани механизмҳои таъмини низоми ёрии доимии тиббӣ дар сатҳи беморхонаҳо бо мақсади пурзӯр намудани хизматрасонӣ барои эҳёи навзод ва ёрии тиббии тахассусӣ барои кӯдакони навзод;

- таҳия ва амалисозии чорабиниҳои барномавӣ барои баланд бардоштани сатҳи зинда мондани кӯдакони то 5-сола;

- ҷорӣ намудани эмкуниҳои нав барои пешгирии бемориҳои сироятӣ дар байни кӯдакон.

759. Тақмили низоми ташкили ёрии тиббӣю санитарӣ оид ба ҳифзи солимии репродуктивӣ тавассути:

- таъмини ташкили марказҳои перинаталӣ дар Душанбе ва дар минтақаҳои кишвар;

- баргузориҳои раванди ташкили ҷойҳои таваллуд дар сатҳи КАТС дар ноҳияҳои дурдасти кӯҳистон;

- таҳияи бастаи ҳуҷҷатҳо оид ба инкишофи хизматрасонии тиббӣ барои занони ҳомиладор ва кӯдакони навзод дар минтақаҳои кишвар;

- тақмили низоми татбиқ ва мониторинги самаранокии Барномаи миллии солимии репродуктивӣ барои солҳои 2019–2022;

- пешбурди низоми тақмили ихтисоси кормандони тиб дар соҳаи акушерӣ;

- таҳия, мутобиқсозӣ, аз нав дида баромадани стандартҳои миллии ва протоколҳои клиникӣ дар соҳаи ҳифзи саломатии репродуктивӣ;

- ташаккул ва паҳн кардани маводи иттилоотӣ доир ба ҳифзи саломатии репродуктивӣ, аз ҷумла тавассути васоити ахбори омма;

- тақвияти механизмҳои мониторинг ва арзёбии вазъи солимии репродуктивӣ дар сатҳи КАТС.

760. Беҳтару натиҷанок намудани механизмҳои маблағгузорӣ ва истифодаи самараноки захираҳои молиявӣ дар низоми тандурустӣ тавассути:

- таҳияи харитаи роҳ доир ба ташаккули бозори суғуртаи тиббӣ, таҳкими низоми ҷенкунии натиҷаҳо, ҳисоботдиҳӣ ва баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳои молиявӣ;

- тақмил додани тартиби маблағгузориҳои беморхонаҳо дар асоси натиҷаҳои таъминшудаи муолиҷа;

- таҳияи дастурҳои методӣ оид ба баҳодихии молиявӣю иқтисодии сиёсат ва рушди барномавии тандурустӣ;

- таҳияи механизмҳои ҳавасмандгардонии ҷалби сармоягузориҳо барои рушди технологияи соҳаи тандурустӣ;
  - таҳияи механизмҳои пардохти ҳаққи хизматрасонии гаронбаҳои тиббӣ;
  - таҳияи маҷмӯи қоидаҳои возеҳ ва шаффоф доир ба он, ки кадом хизматрасониҳои тиббӣ бояд ройгон бошанд ва чи тавр нархҳои хизматрасонии пулакии тиббӣ амал мекунад;
  - таҳияи «харитаи роҳ» барои мониторинги чараёнҳои молиявӣ дар соҳаи тандурустӣ.
761. Натиҷаҳои чашмдошт:
- паст гардидани нишондиҳандаҳои фавти аҳоли;
  - сифати хизматрасониҳои тиббӣ баланд бардошта шуда, дастрасӣ ба онҳо тавсеа ёфт;
  - ҳамаи шаҳрвандон ба муоинаҳои беҳдошти тиббӣ на камтар аз як маротиба дар як сол таъмин гардиданд;
  - паҳншавии камхӯрии давомдор ва шиддатнок (қадпастӣ ва лоғарӣ) ва инчунин, норасоии микронутриентҳо миёни аҳоли, аз он ҷумла миёни кӯдакони то 5–сола, духтарон, наврасон, занони ҳомила ва макконанда коҳиш ёфт;
  - ҳиссаи кӯдакони дорои маъюбият, ки хизматрасониҳои барқарорсозиро дар муассисаҳои тиббӣ-санитарӣ гирифтанд, бо шумораи умумии кӯдакони дорои маъюбӣ дар соли 2025 на камтар аз 25 фоиз афзуд;
  - сатҳи фавтнокии модар то 22 ҳолат ба ҳар 100 ҳазор нафар зиндатаваллудшудагон паст гардид;
  - сатҳи фавтнокии тифл то 15 ҳолат ба ҳар 1 000 нафар зиндатаваллудшудагон паст шуд;
  - ҳаҷми маблағгузориҳои давлатӣ ба соҳаҳои тандурустӣ то на камтар аз 3,0 фоиз нисбат ба ММД афзуд;
  - баландтар шудани давомнокии чашмдошти умри мардон ва занон таъмин гардид.

§5. Ҳифзи иҷтимоӣ

762. Дар шароити дучор гардидани иқтисоди ҷаҳонӣ бо хавфҳои буҳронӣ бинобар таъсири номатлуби пандемияи COVID-19 низоми ҳифзи иҷтимоии самаранок, ҳамчун ҷузъи муҳими суботи иҷтимоию сиёсӣ ва рушди устувори иқтисодии кишвар ба шумор меравад.

763. Тӯли солҳои татбиқи БМР 2016–2020, дар самти ташкили низоми муносири ҳифзи иҷтимоӣ, васеъ намудани фарогирӣ, таҳкими кумаки иҷтимоии унвонӣ ва тақмили усулҳои баҳодихии ниёзмандӣ корҳои зиёде ба анҷом расиданд. Харочоти буҷет оиди маблағгузориҳои соҳа афзоиш ёфт (дар соли 2019 нисбат ба соли 2015 ба 33,3 фоиз).

764. Новобаста ба чораҳои татбиқшуда, ҳоло ҳам низоми ҳифзи иҷтимоӣ ба талаботи замони муосир ҷавобгӯй нест. Ислоҳоти соҳа то ҳол хусусияти низомӣ надорад ва сушт амалӣ мешавад.

765. Ба азнавҳисобкунӣ ва баланд бардоштани нафақа дар солҳои охир нигоҳ накарда, сатҳи миёнаи нафақа дар соли 2019 ба андозаи 22,7 фоизи музди миёнаи меҳнат дар ҷумхуриро ташкил дод. Мувофиқи Конвенсияи ТБМ №102 фоизи ивазкунии даромад барои нафақахӯр бояд на камтар аз 40–45 фоизро ташкил диҳад. Бо афзоиши шумораи шахсони синну соли нафақа ва зарурати ҳифзи иҷтимоии онҳо масъалаи зиёд намудани харочоти молиявӣ ба миён меояд, ки бояд тавассути васеъ намудани шугли пурмаҳсул ҳалли худро ёбад.

766. Мушкилиҳо чихати бо нафақа ва кумақпулиҳо фаро гирифтани шахсони маъюб, махсусан дар қисми кӯдакони дорои маъюбияти бақайдгирифташуда боқӣ мемонанд. Аз теъдоди умумии шахсони дорои маъюбӣ, ки дар қайди мақомоти ҳифзи иҷтимоӣ дар соли 2019 (149 709 нафар) буданд, 44,8 фоиз (67,1 ҳаз. нафар) нафақаи меҳнатӣ бо сабаби маъюбӣ

(бо назардошти собикаи корӣ ва музди меҳнати суғурташуда) гирифтаанд, ба боқимонда 55,2 фоиз (82,6 ҳаз. нафар, аз ҷумла 28,6 ҳаз. кӯдакони дорои маъҷубӣ) нафақаи иҷтимоӣ таъин ва пардохт шудааст, ки он ҳатто хароҷоти нигоҳдории онҳоро намерӯшонад. Дар ояндаи миёнамуҳлати рушд талабот барои зиёд кардани фароғирӣ ва бехтар намудани воқуниши низоми ҳифзи иҷтимоӣ ба мушкилоти нав ва ҳолатҳои бухронӣ бештар мегардад, ки ин аҳамияти андешидани тадбирҳои маҷмӯӣ ва ҳамаҷонибаро баланд менамояд:

– маблағгузориҳои нопурраи бахш, ҳарчанд ҳаҷми маблағгузориҳои бучетӣ ба низомҳои ҳифзи иҷтимоии аҳолии афзоиш меёбад, вале он нисбат ба ҳаҷми ММД аз 5,4 фоизи соли 2015 то 4,5 фоизи соли 2019 коҳиш ёфтааст. Ҳамзамон бо ин, нақшаҳо оид ба андозаи маблағгузориҳои бучетӣ ҳамасола 12–15 фоиз, махсусан дар қисми васеъ намудани барномаҳои таъминоти иҷтимоӣ иҷро намеранд. Андозаи нафақаи ҳаҷди ақал, кумақпулиҳо ва дигар пардохтҳои иҷтимоӣ аз андозаи ҳаҷди ақали зиндагӣ қафо мемонанд. Ҳамзамон, баъзе нобаробариҳо дар ҳаҷми маблағгузориҳои низоми ҳифзи иҷтимоӣ дар тӯли тамоми ҳаёт мавҷуд аст – 85 фоиз ҳамаи маблағгузорӣ (ё тақрибан 4 фоизи ММД) ба барномаҳои таъминоти нафақа бо имкониятҳои камтари маблағгузорӣ ба ҳифзи кӯдакон ва дигар қишрҳои осебпазири аҳолии рост меояд;

– масъулияти маҳдуди соҳавӣ, ки дар доираи он баҳисобгирии алоқамандии тарафайн дар таъмини талаботи калидӣ – хизматрасониҳои иҷтимоӣ, кумаки моддӣ ва имтиёзҳо, дастрасӣ ба таҳсил ва шуғл, тандурустӣ, нақлиёти ҷамъиятӣ, манзил ва имкониятҳои иқтисодӣ маҳдуданд;

– шуғли каммаҳсул ва даромадҳои ғайрирасмӣ аз шуғл имкониятҳои қисми даромади бучет ва низоми уҳдадорӣҳои якҷояи нафақаро маҳдуд мекунад. Андозаи миёнаи моҳонаи нафақа дар соли 2019 дар муқоиса нисбат ба соли 2015 ба андозаи 32,9 фоиз афзоиш ёфта бошад ҳам, дар муқоиса ба музди миёнаи меҳнати моҳона аз 26 фоиз, то 22,7 фоиз паст шудааст. Шумораи машғулбудагон дар иқтисодиёт, ки ба як нафақахӯр рост меояд, аз 3,9 нафар дар охири соли 2015, то 3,5 нафар дар охири соли 2019 паст гардидааст, ки аз қафомонии суръати афзоиши шумораи машғулбудагон дар иқтисодиёт нисбат ба суръати афзоиши шумораи нафақахӯрон шаҳодат медиҳад;

– низоми ягонаи самараноки идора намудани бахш вучуд надорад. Дар айни замон функсияҳои идора намудани бахш миёни Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақаи назди ҲҚТ, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии, қисман Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ тақсим шудаанд. Байни ин сохторҳо низомҳои иттилоотии байниидоравӣ ва алоқа суғурта ба роҳ монда шудаанд. Ин ба самаранок истифода набурдани захираҳои мавҷуда ва воситаҳои харсолаи ҷудошаванда (бучетӣ, грантӣ ва м.и.) оварда мерасонад, ки дар навбати худ ба пуррагӣ ва сифати хизматрасониҳо ба гурӯҳҳои осебпазири аҳолии таъсир мерасонад;

– сатҳи пасти роҳандозии технологияи рақамӣ ба соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ, махсусан дар низоми суғуртаи иҷтимоӣ ва пардохти нафақа;

– ҳиссаи фароғирии шахсони осебпазир дар доираи барномаи ҳифзи иҷтимоии аҳолии дар сатҳи зарурӣ набуда-ҳамагӣ 7,5 фоизи аҳолиро дар бар мегирад.

– норасоии кадрҳои баландихтисос ва босалоҳияте, ки мушкилоти замони муосирро зуд, касбӣ ва эҷодкорона баррасӣ ва ҳаллу фасл карда, сифати татбиқи маҷмӯи барномаҳои ҳифзи иҷтимоиро ба таври назаррас баланд мебардоранд.

767. Низоми ҳифзи иҷтимоӣ барои рушди сармояи инсонӣ ва дастгирии рушди устувори иқтисодӣ тавассути ба даст овардани ҳадафҳои (афзалиятҳои) зерин шароит муҳайё менамояд:

– таҷдиди институтсионалии таъминоти ҳифзи иҷтимоии унвонӣ;

– таъмини устувори дарозмуҳлати молиявии низоми нафақа;

– рушди самтҳои ҳавасмандкунандаи низоми суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ.

768. Вазиҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

– тақвият додани механизмҳои низоми кумаки унвонии иҷтимоӣ;

– бехтар намудани сифати хизматрасониҳои иҷтимоӣ дар низоми ҳифзи иҷтимоӣ;

- ташкили низоми самаранок ва оптималии маблағгузорӣ ва идораи низоми ҳифзи иҷтимоӣ;
- дастгирии тағйироти институтсионалӣ дар низоми таъминоти нафақа;
- рушди низоми ҳифзи иҷтимоии кӯдакон ва наврасон;
- рушди низоми ҳифзи иҷтимоии шахсони қобили меҳнат;
- рушди низоми ҳифзи иҷтимоии шахсони ғайри қобили меҳнат, аз он ҷумла пиронсолон;

- тақвият додани низоми ҳифзи иҷтимоии шахсони дорои маъҷубӣ;
- тақмили механизмҳои дастгирии ғайримолиявии кишрҳои осебпазири аҳоли.

769. Тақвият додани механизмҳои унвонии низоми кумаки иҷтимоӣ тавассути:

- таҳия ва тақмил додани санадҳои меъёрии ҳуқуқии нав ва амалкунанда дар самти муайян кардани меъёрҳои дастгирии унвонӣ, иштироки ташкилоти ҷамъиятӣ дар дастгирии иҷтимоии кишрҳои осебпазири аҳоли;

- таҳияи низоми ошкор ва муайян намудани меъёрҳои осебпазирӣ;
- дастгирии рушди воситаҳои ҳамгирии иҷтимоӣ дар сатҳи худидораи маҳаллӣ;
- таҳия ва ворид намудани намудҳои алтернативии хизматрасониҳои иҷтимоӣ;
- таҳия ва татбиқи стандартҳои иҷтимоӣ дар соҳаҳои рушди иҷтимоӣ, аз он ҷумла таъмини кафолатҳои давлатии иҷтимоӣ барои даромадҳои ҳадди ақал, истеъмор, таъминот бо манзил;

- татбиқ ва мутобик намудани низоми иттилоотӣ, маҳзани маълумот ва технологияҳои интерактивии иттилоотӣ–коммуникатсионӣ ба низоми ҳифзи иҷтимоии аҳоли;
- зиёд кардани шумораи марказҳои хизматрасонии иҷтимоӣ бо истифода аз механизми шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ.

770. Беҳтар намудани сифати хизматрасониҳои иҷтимоӣ дар низоми ҳифзи иҷтимоӣ тавассути:

- таҳия ва қабули Барномаи давлатии омода намудани кадрҳо, ҷалб ва қабул намудани мутахассисон ба кор дар муассисаҳои ҳифзи иҷтимоии кишвар;

- ворид намудани системаи аккредитатсия ва литсензиякунонии кормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли;

- мустақкам намудани заминаҳои моддӣ-техникии муассисаҳои низоми хизматрасонии иҷтимоӣ ба аҳоли;

- тақвияти низоми мониторинг ва баҳодихии сифати хизматрасониҳои иҷтимоӣ;

- ҷорӣ намудани механизмҳои «Равзанаи ягона» барои пешниҳод намудани хизматрасониҳои ҳифзи иҷтимоӣ.

771. Ташкили низоми самаранок ва оптималии маблағгузорӣ ва идораи низоми ҳифзи иҷтимоӣ тавассути:

- мусоидат намудан ба оптимизатсияи низоми ҳамроҳангсозии байнидоравӣ ва дохилидоравӣ дар бахш;

- фароҳам овардани замина барои пай дар пай гузаштан ба бучетикунони барномавии низоми ҳифзи иҷтимоӣ;

- ҷорӣ намудани низоми самараноки мониторинг ва арзёбии татбиқи ислоҳоти сохторӣ ва институтсионалӣ дар низоми ҳифзи иҷтимоӣ;

- рушди механизмҳои масъулияти иҷтимоии корпоративӣ ва ҷалби ширкатҳои хусусӣ дар дастгирии иҷтимоии кишрҳои осебпазири аҳоли;

- тақвият бахшидани низоми байнидоравии коммуникатсионӣ ва иттилоотии идораи ҳифзи иҷтимоӣ;

- таҳияи Низомнома оид ба воқуниш ва пайдарпаии амалҳои низоми ҳифзи иҷтимоӣ, аз ҷумла суғуртаи иҷтимоӣ дар ҳолатҳои фавқулодаи мухталиф.

772. Дастгирии тағйироти институтсионалӣ дар низоми таъминоти нафақа тавассути:

– таҳияи Концепсияи ислоҳоти низоми таъминоти нафақа, барои марҳила ба марҳила гузаштан ба низоми пасандозии таъминоти нафақавӣ ва пай дар пай баланд бардоштани андозаи нафақа;

– мусоидат намудан ба дигаргуниҳои низомномавии бозори меҳнат ва бозори маҳсулоти молиявӣ;

– таҳияи Кодекси суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа.

773. Рушди низоми ҳифзи иҷтимоии кӯдакон ва наврасон тавассути:

– ташаккули низоми дастгирии дастрасии кӯдакони оилаҳои камбизоат ба ғизо;

– пай дар пай гузаронидани ислоҳоти механизми кумакпулӣ барои кӯдакон;

– тақмили усулҳои арзёбии камбизоатии аҳоли, аз он ҷумла камбизоатии кӯдакон, низомқунонии арзёбӣ, яқҷокунии натиҷаҳо дар низоми қабули қарорҳо;

– таҳия ва татбиқи намудҳои гуногуни хизматрасониҳои иҷтимоӣ, ки ба кӯдакони оилаҳои камбизоат равонакардашуда ва фарогирии онҳоро бо муассисаҳои статсионарӣ пешгирӣ мекунад.

774. Рушди низоми ҳифзи иҷтимоии шахсони қобили меҳнат тавассути:

– андешидани тадбирҳои маҷмӯӣ, ки низоми ҳавасмандгардонии иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоиро дар бар мегиранд;

– гузаронидани арзёбии мониторингии самаранокии курсҳои омӯзишӣ ва бозомӯзии бекорон, курсҳои марказҳои таълими калонсолон;

– рушди низоми суғуртаи иҷтимоӣ, аз ҷумла муҳочирони меҳнатӣ.

775. Рушди низоми ҳифзи иҷтимоии шахсони ғайри қобили меҳнат, аз ҷумла пиронсолон тавассути:

– таҳия ва қабули Барномаи давлатӣ оид ба масъалаҳои пиршавӣ ва стандартҳои ҳадди ақали дастгирии мақсадноки иҷтимоии шаҳрвандони пиронсол;

– тақвият додани заминаҳои моддӣ-техникӣ ва кадрӣ шабакаҳои муассисаҳо ва хадамоти пешниҳодкунандаи хизматрасониҳои ҳаётан муҳими иҷтимоӣ ба одамони калонсол (марказҳои геронтологӣ, хонаҳои будубоши муваққатӣ, хадамоти сайёри иҷтимоӣ, беморхонаҳои кумаки тиббию иҷтимоӣ, клубҳо барои шахсони калонсол).

776. Тақвият додани низоми ҳифзи иҷтимоии шахсони дорои маъҷубӣ тавассути:

– тақмили тарзи таҷрибаи ошкорсозии маъҷубӣ дар кӯдакон;

– тақмили додани усулҳо ва механизмҳои муайян кардани маъҷубӣ мутобиқи меъёрҳо ва стандартҳои байналмилалӣ;

– таҳияи стандарт ва тақвияти таҷрибаи дастгирии барномаҳои барқарорсозии шахсони дорои маъҷубӣ;

– тақвият додани механизмҳои шуғли шахсони дорои маъҷубӣ;

– ташаккули муҳити бемонеа барои ҳаёти шахсони маъҷуб дар доираи шаҳрсозӣ ва рушди нақлиёти ҷамъиятӣ;

– фароҳам овардани шароит барои истеҳсоли воситаҳои техникӣ ва ёрирасон барои барқарорсозии маъҷубон;

– ташаккули муносибати мусбӣ ва бидуни таъбиз нисбати маъҷубон дар ҷомеа;

– тайёр намудани заминаи меъёрии ҳуқуқӣ барои татбиқи кумакпулӣ барои онҳое, ки аз оилаи маъҷубро нигоҳубин мекунад.

777. Мукамалномаии механизмҳои дастгирии ғайримолиявии қишрҳои осебпазири аҳоли тавассути:

– тақмили тарзи стандартҳо оид ба дастгирии ғайримолиявии қишрҳои осебпазири аҳоли (таъминот бо манзил, доруворихо, нақлиёт, ғизо);

– беҳтар намудани ҳамоҳангсозии байниидоравӣ оид ба таъмини фарогирии ва сифати дастгирии ғайримолиявии қишрҳои осебпазири аҳоли.

778. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

– пешниҳоди кумак ва хизматрасониҳои иҷтимоии унвонӣ ба шаҳрвандони гурӯҳҳои осебпазири иҷтимоӣ тақвият бахшида мешаванд;

- дастрасии шаҳрвандон ба хизматрасониҳои низоми ҳифзи иҷтимоӣ беҳтар мегардад;
- маҳзани маълумоти ягонаи гирандагони кумакпулиҳои иҷтимоӣ ва хизматрасонӣ дар тақсимот аз рӯи чинс, синну сол бо чудо намудани кӯдакон, бекорон, калонсолон, шахсони дорои маъҷубӣ ва ҳомиладорон таъсис дода мешавад;
- стандартҳои минималии нав ва такмилдодашудаи амалкунандаи хизматрасониҳои иҷтимоӣ таҳия ва татбиқ карда мешаванд;
- барои иҷтимоикунонӣ ва ҳамгирии гурӯҳҳои осебпазир дар ҷомеа шароит фароҳам оварда мешавад;
- меъёрҳои минималии иҷтимоӣ баланд бардошта мешаванд;
- заминаҳои моддӣ-техникӣ ва кадрӣ муассисаҳои низоми ҳифзи иҷтимоӣ тақвият дода мешаванд;
- кадрҳои соҳибхтисоси сатҳҳои гуногуни таълимӣ тайёр карда мешаванд.

§6. Фарҳанг ва санъат

779. Фарҳанг ва санъат – ин на танҳо соҳаи истехсол ва нигоҳдории арзишҳои фарҳангӣ, балки як баҳши муҳими иқтисодиёт буда, афзоиши шуғли аҳоли, ҷойҳои нави кориро таъмин менамояд ва ба ворид намудани сармоя мусоидат менамояд.

780. Дар солҳои охир Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои дастаҷамъиро амалӣ намуд, ки ба рушди минбаъдаи фарҳанг ва санъати миллий, ҳифз ва таблиғи мероси моддӣ ва ғайримоддӣ фарҳангӣ, таъмини ҳамгирии ҷаҳол ба фазои фарҳангии ҷаҳонӣ нигаронида шудаанд.

781. Дар ҷараёни татбиқи БМР 2016–2020 рушди соҳаи фарҳанг тавассути татбиқи Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016–2020, Барномаи давлатии рушди санъати театри дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013–2019 ва Барномаи давлатии ҳифзи мероси таърихӣ ва фарҳангӣ барои солҳои 2012–2020 таъмин карда шуд.

782. Дар панҷ соли охир барои рушди ҳамаи зерсамтҳои асосии фарҳанги миллий мероси таърихӣ ва фарҳангӣ, эҷодиёти бадеӣ (дар заминаи касбӣ ва ҳаваскорӣ), гурӯҳҳои миллии фолклорӣ, ҳунарҳои мардумӣ ва таълими рассомӣ дастгирӣ карда шуд.

783. Дар раванди ҷаҳонишавӣ талаботи асосии фарҳангии аҳоли тағйирот ворид гардида, тамоюли паҳншавии шаклҳои нави истифодаи вақти холӣ ва баргузори истироҳат ба назар мерасад. Дар давоми солҳои 2016–2020 истироҳати фарҳангӣ ва фароғатӣ ташаққул ёфтанд гирифт. Дар кишвар маҷмааҳои фарҳангӣ фароғатӣ, варзишӣ, тичоратӣ, боғҳои фарҳангӣ фароғатӣ бунёд ва таъмир карда шуда, як қатор фестивалҳо, идҳои фарҳангӣ ва рӯзҳои фарҳангии Тоҷикистон дар кишварҳои ҳамсоя баргузор карда шуданд.

784. Масъалаи концептуалии соҳаи фарҳанг ва санъат бо ҷой доштани бартарияти муносибатҳои маъмурӣ пайваст буда ба ҳалли вазифаҳои фароғир доир ба баланд намудани сатҳи фарҳангии ҷомеа дар маҷмӯъ, аз ҷумла насли наврас на чандон мусоидат менамояд. Рушди низоми фарҳанг бояд ҳамчун масъалаи бисёрҷанба баррасӣ гардад. Ҳамзамон, тавачҷухро ба механизмҳои таъмини афзоиши неруи миллий дар тавлиди маҳсулоти ватанӣ дар соҳаи индустрияи фарҳангӣ ва эҷодӣ, ҳавасмандгардонии шарикӣ давлату баҳши хусусӣ ва иштироки шаҳрвандон равона кардан муҳим аст.

785. Мушкилиҳои асосии соҳа аз инҳо иборат мебошад:

- баҳши фарҳанг ва санъат бештар ба маблағгузори бучетӣ таъя менамояд, механизмҳои ҷалби сармояи хусусӣ на чандон рушд ёфтанд, шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ инкишоф наёфтанд;
- раванди ташаққули заминаи ягонаи ҳуқуқӣ барои танзими муносибатҳо дар соҳаи фарҳанг, таҳкими вазъи ҳуқуқӣ муассисаҳои фарҳангу санъат, иттиҳодияҳои эҷодӣ, ҳифзи иҷтимоии ҳунармандон суст инкишоф меёбанд;

- заминаи моддию техникии баъзе муассисаҳои фарҳангӣ ва санъат ба талаботи муосир ва стандартҳои байналмилалӣ на чандон мутобиқ аст;
- дар сатҳи зарурӣ паҳн нашудани технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар соҳа имкониятҳоро барои таҳқиқоти васеъ ва таблиғи фарҳанг, таъмини ҳамгирӣ ба равандҳои фарҳангии байналмилалӣ маҳдуд менамояд;
- муассисаҳои фарҳангу санъати ватанӣ ба фазои фарҳангии ҷаҳонӣ суст ҳамгирӣ шудаанд, ки барои пурратар ташаккул додани симои мусбии кишвар, мероси бойи фарҳангӣ, таърихӣ мавҷуда ва равияҳои муосири фарҳанг монеа мегардад.

786. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳо) рушд:

- инкишофи механизмҳои низоми дастгирии давлатии фарҳангу санъат;
- таъмини рушди фазои ягонаи фарҳангии кишвар.

787. Вазифаҳо барои ҳалли мушкилиҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- тақмили низоми меъёри ҳуқуқӣ ва барномавии соҳа;
- баланд намудани самаранокии идораи захираҳои инсонии соҳа;
- устувор намудани таъминоти молиявӣ ва инфрасохтори соҳа;
- таҷдиди рақамӣ ва иттилоотӣ дар фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ;
- васеъ намудани имкониятҳо барои амалигардонии неруи эҷодкорӣ аҳоли;
- фаъолгардонии чараёнҳои ҳамгирӣ муассисаҳои ватании фарҳангу санъат ба фазои фарҳангии ҷаҳон.

788. Табдирҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ба даст овардани ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- таҳия намудани маҷмӯи табдирҳо оид ба рушди заминаи меъёри ҳуқуқӣ ва танзимӣ дар низоми фарҳанг ва санъат;

- таҳияи Консепсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба сиёсати фарҳанг;

– таҳия ва татбиқи Барномаҳои соҳавӣ, аз ҷумла Барномаи давлатии рушди санъати театрӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025, Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025, Барномаи давлатии ҳифзи мероси таърихӣ фарҳангӣ барои солҳои 2021–2025, Барномаи давлатии ҳифзи мероси фарҳангии ғайримоддӣ халқи тоҷик барои солҳои 2021–2025, Барномаи давлатии рушди соҳаи табъу нашр ва матбуоти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025, Барномаи давлатии рушди соҳаи ҳуқуқи муаллифӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022–2027;

– қабули чораҳои қонунгузорӣ ва ҳавасмандгардонӣ барои ҷалби сармояи хусусӣ ба фарҳанг, аз ҷумла сохтмон ва таъмири иншооти фарҳангӣ, барқарорсозӣ ва азнавсозии объектҳои мероси фарҳангӣ;

– татбиқи маҷмӯи чорабиниҳо оид ба баланд бардоштани нуфуз ва нақши иҷтимоӣ тамоми намудҳои санъат - драма, опера, балет ва оперетта, ташаккули низоми иҷтимоӣ - давлатии дастгирии театр ва мусиқӣ, омӯзиши таҷрибаи театр;

– таъмини ҳамкорӣ байни идораҳои вазорату идораҳо ва дигар ташкилот доир ба пешбурди сиёсати ягонаи фарҳангӣ, баланд намудани сатҳи фарҳангии аҳоли.

789. Баланд намудани самаранокии идораи захираҳои инсонии соҳа тавассути:

- таҳия ва тасдиқи стандартҳои касбии кормандони муассисаҳои фарҳанг;

– тақмили низоми тайёркунӣ ва тақмили ихтисоси мутахассисони соҳаи фарҳанг, ташкили инкубаторҳои бадеӣ;

– рушди низоми таҳсилоти касбӣ (аз ҷумла дар соҳаи мусиқии академӣ, санъати опера ва балет, театри драмавӣ), ки сатҳи баланди касбӣ ва рақобатпазирии сарояндагони миллиро дар сатҳи байналмилалӣ таъмин менамояд;

– ба барномаҳои таълимии муассисаҳои таълимии дахлдор ворид намудани курсҳои махсус оид ба баҳисобгирӣ ва ҳифзи экспонатҳо, барқарорсозии онҳо, баргузори таҳқиқоти илмӣ;

– истифодаи робитаҳои байналмилалӣ ва байниминтақавӣ барои табодули таҷрибаи мутахассисони соҳа, тақмили ихтисоси онҳо, истифодаи усулҳои беҳтарини ҷаҳонии фаъолият дар соҳаи фарҳанг.

790. Устувор намудани таъминоти молиявӣ ва инфрасохтори соҳа тавассути:

- таъмини мусоидат ба ҷалби сарчашмаҳои ғайрибучетии маблағгузорӣ;
- татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар муассисаҳои фарҳангӣ, аз ҷумла онҳое, ки ба ташаккули марказҳои фарҳангии бисёрҷанба мусоидат менамоянд;
- ташаккули механизмҳои пешниҳоди грантҳо барои дастгирии гурӯҳҳои эҷодии ҷавонон, истеъдодҳои ҷавон;
- таъмини азнавбақайдгирӣ ва сертификатсияи иншооти фарҳангӣ фароғатӣ дар мувофиқа бо мақомоти иҷроияи маҳаллӣ;
- таъмини назорати доимии ҳолати объектҳои мероси фарҳангӣ;
- ташкили сохтмони биноҳои нав, барқарорсозии биноҳои муассисаҳои фарҳангӣ санъатӣ, мучаҳҳаз намудани онҳо бо таҷҳизот ва технологияҳои муосир;

791. Таҷдиди рақамӣ ва иттилоотонӣ дар фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ тавассути:

- ташкили хазинаи электронии иттилоотӣ оид ба асарҳои бадеии миллӣ, шомил кардани онҳо ба шабакаи ягонаи мероси фарҳангии миллӣ;
- тавсеаи татбиқи технологияҳои рақамӣ дар китобхонаҳо, осорхонаҳо ва дигар муассисаҳои фарҳангӣ;
- татбиқи васеъи технологияҳое, ки ба ташрифи фосолавии осорхонаҳои давлатӣ ва толорҳои консертӣ имкон медиҳанд;
- тарғиби сомонаҳо ва саҳифаҳои муассисаҳои фарҳангӣ дар шабакаҳои иҷтимоӣ;
- рушди иқтидори ватании таҳияи филмҳои тасвирӣ ва эҷодии рақамӣ, аз ҷумла аниматсияи муаллифӣ.

792. Васеъ намудани имкониятҳо барои амалигардонии неруи эҷодкории аҳоли тавассути:

- баргузориҳои озмунҳои ҷумҳуриявӣ барои сарояндагон – бо асбобҳои мусиқии халқӣ, рақси миллӣ, шашмақом ва фалак (дар ду сол як маротиба);
- ҳар сол ташкили ҳафтаи намоишномаҳои театрӣ;
- тақвияти низоми муайян намудани истеъдодҳо, дастгирии онҳо;
- дастгирии муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии кӯдакон дар соҳаи фарҳанг ва санъат;
- ташкил ва паҳн кардани бастаи иттилоотӣ, тарғибию ташвиқотӣ оид ба асарҳои барҷастаи миллӣ, намоёндогони фарҳанг ва санъат.

793. Фаъолгардонии ҷараёнҳои ҳамгирии муассисаҳои ватании фарҳангу санъат ба фазои фарҳангии ҷаҳон тавассути:

- таъмини иштирок ва таблиғи васеи намоишҳои театрҳои ватанӣ ва филмҳо дар фестивалҳои байналмилалӣ;
- тақвияти чораҳо оид ба шомил кардани мероси фарҳангии кишварамон ба рӯйхати дахлдори ЮНЕСКО, ки дар рушди башарият ва фарҳанги ҷаҳонӣ саҳми сазовор гузоштаанд;
- таҳия ва тасдиқи концепсияи бренди миллии фарҳангии кишвар.

794. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- заминаи дахлдори ҳуқуқӣ ва танзимӣ оид ба рушди низоми фарҳангӣ ва ҳамкориҳои байнисоҳавӣ дар самти баланд бардоштани маданияти рафтор таҳия карда шуд;
- дастрасии васеъ ба муассисаҳо ва маҳсулоти бахши фарҳанг таъмин гардид;
- ҳиссаи биноҳои муассисаҳои давлатии фарҳангӣ, ки дар ҳолати қаноатбахш қарор доранд, зиёд карда шуд;
- имкониятҳои нигоҳдорӣ, афзун намудани мероси фарҳангӣ ва анъанаҳои миллии кишвар рушд ва тавсеа дода шуд;
- ҳиссаи кӯдаконе, ки ба фаъолияти эҷодӣ ҷалб карда шудаанд, афзоиш ёфт;

- шумораи мутахассисони соҳа, ки аз такмили ихтисос гузаштаанд, зиёд карда шуд;
- дар ҳамкорӣ бо бахши хусусӣ маҷмӯи бизнес-нақшаҳои соҳавӣ таҳия гардида, марказҳои фароғатӣ ташкил ва бренди фарҳангӣ миллий ташаккул дода шуд.

§7. Ҷавонон ва варзиш

795. Нигоҳдорӣ, рушд ва истифода бурдани сармояи инсонӣ ба рушди насли наврас таъсири бузурги дарозмуҳлат мерасонад.

796. Дар кишвар 39 фоизи ҷавонони синну соли 15–24-сола таҳсил мекунанд ва қариб 21 фоизи онҳо кор мекунанд. Ҷавононе, ки таҳсил намекунанд ва ба фаъолияти меҳнатӣ машғул нестанд (на камтар аз 29 фоиз) гурӯҳи осебпазир ва хатарноки иҷтимоиро ташкил медиҳанд. Баромадани кишвар ба сатҳи нави рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ бояд бо роҳи тарбияи ҷавонони соҳиби маълумот ва мавқеи устувори созандаи ҳаёти амалӣ карда шавад.

797. Самти калидии сиёсат доир ба таъмини рушди ҷавонон бо воридшавии онҳо ба ҳамаи равандҳои рушди кишвар, афзоиши неру ва пешниҳоди имкониятҳои нав ва кушодани уфукҳои ояндаи дурахшон алоқамандӣ доранд. Дар иртибот ба ин, бе сармоягузорӣ ба таҳсилот, рушди малакаҳо, таъсиси ҷойҳои корӣ, ҳифзи саломатӣ, васеъ намудани ҳуқуқи имкониятҳои ҷавонон таъмини рушди устувори кишвар ва аз худ намудани манфиатҳои демографӣ ғайриимкон аст.

798. Рушди сармояи инсонии ҷавонон, аз ҷумла сатҳи рушди зеҳнӣ ва фарҳангии онҳо танҳо дар муҳити фарҳангӣ, ки ташаккули он сиёсати фарҳангии кишвар равона карда шудааст, имконпазир аст. Масъалаи концептуалии низоми фарҳанг бартарияти равандҳои идораӣ мебошад, ки имконияти ҳалли вазифаҳои комплекси рушд - баланд бардоштани сатҳи фарҳангии ҷомеа дар маҷмӯъ, аз ҷумла насли наврасро то андозае маҳдуд менамояд.

799. Рушди низоми фарҳангӣ бояд аз нуқтаи назари бисёрпаҳлугӣ бисёрҷанбагӣ баррасӣ карда шавад. Ҳамзамон, диққатро ба механизмҳои рушди иқтисодӣ зехнии миллий ҷиҳати тавлиди маҳсулоти ватанӣ дар индустрияи фарҳангӣ ва эҷодӣ, ҳавасмандгардонии шарикҳои давлат ва бахши хусусӣ ва иштироки шаҳрвандон равона кардан муҳим аст.

800. Варзиш бо фаъолияти ҷавонон хеле алоқаманд мебошад. Айни замон дар кишвар 10 ҳазор иншооти варзишӣ, аз ҷумла 2,6 ҳазор дар низоми таҳсилоти мактабӣ фаъолият менамоянд.

801. Пешбинӣ мегардад, ки фаъолияти дастаҷамъона дар самти ташаккули неруи созандаи ҷавонон дар давоми панҷсолаи оянда бамаротиб меафзояд.

802. Мушкилиҳои асосии соҳаи мазкур аз инҳо иборат аст:

- осебпазирии стратегияҳои таълими ҷавонон ҳамчун механизми ибтидоии таъмини некуаҳволӣ дар сатҳи оила ва ҷомеа баромад менамояд. Ҳамасола аз низоми таҳсилоти расмӣ тақрибан 20 фоиз духтарон ва каме бештар аз 10 фоизи наврасони 15-сола берун мемонанд, ки имкониятҳои рушди ояндаи онҳоро маҳдуд менамояд, занҷираи гузаштан ба сатҳи дигари таҳсилотро пора мекунад;

- иқтисодӣ ва шуғл, таҳдидҳои баланди бекорӣ ва давомнокии он, маҳдуд шудани имкониятҳо барои таъмини дастрасӣ ба ҷойҳои кории ҷолиб мегардад. Сатҳи бекорӣ миёни ҷавонони бе таҳсилоти касбӣ тақрибан се маротиба аз сатҳи бекорӣ миёни хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти касбӣ баландтар аст. Ҳамзамон, аз тарафи дигар, ҷараёни муҳоҷирати ҷавонони бештар боистеъдод ва бомақсад аз ҷумҳурӣ, аз деҳоти минтақаҳо ва шаҳрҳо ҳам дар давраи дохилшавӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии ва ҳам дар давраи бокортаъминшавӣ пас аз хатми мактабҳои таҳсилоти олии ба мушоҳида мерасанд;

- таъсиси ҷойҳои корӣ ва салоҳиятнокии ҷавонон ба интизориҳои бозёфти бурдҳои демографӣ дар сатҳи кишвар мутобикат намекунанд. Ҳамасола қариб 100 ҳазор ҷавонон ба бозори меҳнати кишвар ворид мегарданд. Ҷойҳои корӣ бо шуғли устувор ва музди меҳнати арзанда, махсусан барои ҷавонон, аз ҷумла бинобар боздеҳи пасти таҳсилот, нокифоягии салоҳият ва малакаҳо, ки барои гузариш ба ҳаёти мустақилона заруранд, ҳоло

хам намерасанд. Дар натиҷа, раванди гузариш аз таҳсилот ба бозори меҳнат то андозае таъмин карда намешавад, ки оқибатҳои эҳтимолии иҷтимоӣ ва иқтисодӣ дорад;

- дар заминаи фарҳанги ташаккулнаёфтаи тарзи ҳаёти солим, огоҳии пасти оқибатҳои дарозмуҳлати модели рафтор, осебпазирии ҷавонон ба намудҳои гуногуни сироятҳо (аз ҷумла ВНМО), истеъмоли маводи муҳаддир ва машрубот, тамоқукашӣ зиёд мешавад, ки ин маҳсулнокии сармояи инсониро коҳиш медиҳад ва хароҷотро барои таъмини саломатии аҳоли зиёд менамояд;

- масъалаҳо оид ба васеъ намудани дастрасӣ ба таҳсилоти репродуктивӣ, солимӣ ва ҳуқуқи ҷавонон, аз ҷумла шахсони дорои маъҷубӣ ҳалношуда боқӣ мемонанд;

- ҷалби пасти ҷавонон ба низоми ташаккул ва ба роҳ мондани сиёсати ба манфиати онҳо дахлдошта ҷой дорад, ки мураккабии таъмини робитаи мутаносибро вобаста ба масъалаҳои сифати сиёсати ҷавонон ва пешниҳоди хизматрасониҳо ба онҳоро ба миён меорад.

803. Таъмини афзоиши иқтидорҳои ҷавонон, фарҳанг ва варзиш дар ҳошияи захираҳои стратегӣ тавассути ба даст овардани ҳадафҳои (афзалиятҳо) зерин:

- фароҳам овардани шароити мусоид барои омӯзиш, ташаккулёбӣ ва рушди ҷавонон бо мақсади таъмини шуғли минбаъда (аз ҷумла фосилавӣ);

- фароҳам овардани шароити мусоид ва имкониятҳои васеъ барои иштироки ҷавонон дар ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии ҷомеа;

- афзоиш додани фарогирии ҷавонон ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш.

804. Вазифаҳо барои ҳалли проблемаҳои гузошташуда ва ба даст овардани ҳадафҳо:

- рушди малакаҳои сатҳӣ барои васеъ намудани имкониятҳои бо кор таъминшавии онҳо, аз ҷумла шуғли фосилавӣ;

- баланд бардоштани устувории воридшавии ҷавонон ба бозори меҳнат;

- фаъолгардонии раванди ташаккули арзишҳои тарзи ҳаёти солим ва бехатар дар байни наврасону ҷавонон, фароҳам овардани шароит барои рушд ва тақмили неруи онҳо;

- тақвият додани низоми пешгирикунанда ва кумаки унвонии иҷтимоӣ ба наврасону ҷавонони дар ҳолати вазнини ҳаётӣ қарордошта;

- ташкили дастрасӣ ва истифодаи самараноки технологияҳои компютерӣ ва Интернет ба наврасону ҷавонон;

- тақвияти фарогирии васеи ҷавонон бо ҳама воситаҳои пешбурди сиёсат доир ба рушди ҷавонон;

- таъмини иштироки фаъоли насли наврас дар рушди ҷомеаи шахрвандӣ ва раванди қабули қарорҳо, алахусус дар сатҳи ҳокимияти маҳаллӣ;

- ҳавасмандсозии тавачҷуҳи ҷавонон ба иншооти мероси фарҳангӣ – таърихӣ ва ҳифзи муҳити зист;

- васеъ намудани имкониятҳо вобаста ба таъмини ҷалби ҷавонон ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш.

805. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ба даст овардани ҳадафҳо ва вазифаҳо:

- мусоидат намудан дар қорқарди васеъмикёси насли нави барномаҳо ва модулҳои таълимӣ барои низоми таҳсилоти касбӣ ва роҳнамоии касбӣ, бо таъя ба ҳалли вазифаҳои гузаштан ба рушди инноватсионии иқтисод, қаноатмандсозии талаботи бозори меҳнат;

- таъия ва дар низоми таҳсилоти касбӣ ҷорӣ намудани курсҳои ташкил ва пешбурди соҳибқорӣ дар соҳаҳои алоҳида, инчунин соҳибқории иҷтимоӣ;

- таъия ва татбиқи курсҳои саводнокии рақамӣ ва малакаҳои рақамӣ дар низоми таҳсилоти иловагӣю касбӣ бо мақсади шуғли минбаъдаи фосилавӣ;

- ҳавасмандгардонии ташкили таҳсилоти ғайрирасмӣ ва рушди малака, инчунин таъмини мониторинги самарабахш дар муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ;

- ташаккули механизмҳои арзёбии сатҳ ва сифати таҳсилоти ғайрирасмӣ барои ҷавонон, шаҳодатномақунонии донишҳо ва салоҳиятҳо, аз ҷумла тавассути худтаҳсилдиҳӣ гирифташуда;

– коркард ва пешбурди майдонҳои миллии таҳсилот ва равшаннамоии виртуалӣ барои ҷавонон;

– ташаккули майдонҳои минтақавии дастгирии ҷавонони болақаёт, аз ҷумла рушди низоми кафолатҳои иҷтимоӣ (манзил, дастгирии грантии мутахассисони ҷавон ва донишҷӯён).

806. Баланд бардоштани устувории воридшавии ҷавонон ба бозори меҳнат тавассути:

– тақмили ҷиҳати стандартҳои таҳассусии касбҳо бо назардошти тағйирот дар ҷойҳои корӣ бо ҷалби сохторҳои манфиатдор (ассотсиатсияҳои соҳибкорон, муассисаҳои консалтингӣ ва ташкилоти тадқиқотӣ);

– тақвият додани иқтидорҳои марказҳои рушди касбӣ ва ҷустуҷӯи кор барои наврасону ҷавонон дар назди муассисаҳои таълимии касбӣ бо таъя ба натиҷаҳои таҳлилҳои мунтазами вазъи бозори соҳавии меҳнати ҷавонон ва ташкили ҳамкориҳои устувор бо корфармоён ва марказҳои шуғли аҳоли;

– мусоидат ва фароҳам овардани шароити мусоид барои таъмини талаботи бозори меҳнати дохилӣ ва хориҷии кормандони ҷавон, ки дорои малака ва маҳорати зарурӣ мебошанд;

– инкишоф додани таҷрибаи таълими дуалӣ ва шуғл, аз ҷумла бо роҳи рушди гурӯҳҳои соҳавии донишҷӯён ва ихтиёриён (волонтёрон);

– дастгирии соҳибкорони ҷавонон, ташаккул ва тақвияти фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ки барои рушди соҳибкории ҷавонон, аз ҷумла соҳибкории иҷтимоӣ, махсусан дар деҳоти минтақаҳои кишвар равона карда шудааст.

807. Фаъолгардонии раванди ташаккули арзишҳои тарзи ҳаёти солим ва беҳатар дар байни наврасону ҷавонон, фароҳам овардани шароит барои рушд ва тақмили ҷиҳати неруи онҳо тавассути:

– устуворгардонии пешбурди барномаҳои тарзи ҳаёти солим (ТҲС) дар низоми маориф;

– тақвияти ҷораҳои дастгирии давлатӣ ва таъмини тарзи ҳаёти солим барои наврасону ҷавонон, таъмини беҳатарии модаршавӣ, пешгирии бемориҳои тавассути алоқаи ҷинсӣ гузаранда, таҳкими солимии репродуктивӣ ва ҷинсӣ, инчунин солимии равонӣ;

– афзоиши ҷораҳо ва корҳои тарғиботию ташвиқотӣ бо наврасону ҷавонони гурӯҳҳои осебпазири иҷтимоӣ вобаста ба пешгирии рафтори хавфноки онҳо дар муҳити ҷавонон;

– ҳавасмандсозии амалҳо оид ба тарғибу ташвиқи ТҲС ва институтсионикунони он дар кишвар;

– тавсеаи барномаҳо барои ҷалби наврасону ҷавонон ба ҳайси мушовирони ҳамсол ба тарғиби тарзи ҳаёти солим;

– дастгирии фаъолияти муассисаҳои тиббӣ барои наврасону ҷавонон (хизматрасонии хайрхоҳона ба ҷавонон), фароҳам овардани шароит барои барқарорсозии тиббӣ – равонӣ-педагогӣ, мутобиқнамоии иҷтимоии ҷавонони ба балоғат норасида;

– рушди барномаҳои иттилоотии тарғиботӣ зидди истеъмоли маводи муҳаддир, аз ҷумла дастгирии иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ҷавонон, лоиҳаҳои ҷавонон, ки фаъолияти онҳо барои баланд бардоштани сатҳи қабул накардани истеъмоли маводи муҳаддир ва дигар воситаҳои зараровар дар муҳити ҷавонон равона шудааст.

808. Тақвияти низоми пешгирикунанда ва кумаки унвонии иҷтимоӣ ба наврасону ҷавонони дар ҳолати душвори ҳаётӣ қарордошта тавассути:

– ташкили маркази ягонаи ҳамоҳангсозӣ оид ба кумак ба наврасону ҷавонони дар ҳолатҳои душвори ҳаётӣ қарордошта, аз ҷумла дучори зӯроварии ҷинсӣ гардида;

– тақвият бахшидан ба дастгирии гурӯҳҳои худкумакрасон ва дастгирии байниҳамдигарии наврасону ҷавононе, ки дар ҳолати душвори ҳаётӣ қарор доранд;

– татбиқи барномаҳои расонидани кумаки равонӣ барои наврасону ҷавонон, пешгирии худкушӣ, ки дар доираи он таҳияи маҷмӯи фаъолияти муайян доир ба ҷавонони

гирифтори фишори равонӣ, қурбониёни зӯровариин чинсӣ ва ё дар ҳолати худкушӣ қарордошта, расонидани кумаки равонӣ ба онҳо таъмин карда мешавад;

– тақвият додани барномаҳои машваратӣ доир ба рушди низоми хизматрасониин тиббӣ ба ҷавонон;

– тақмили шаклҳои дастгирии давлатии наврасон ва ҷавононе, ки таъботати пешгирикунанда (профилактикӣ) ва дар муассисаҳои ислоҳӣ қарор доранд.

809. Ташкили дастрасӣ ва истифодаи самараноки технологияҳои компютерӣ ва Интернет ба наврасону ҷавонон тавассути:

– тақвият додани марказҳои таълимӣ оид ба технологияҳои иттилоотӣ ҳамчун майдонҳои омӯзиши тижорати электронӣ ва барномарезӣ, ба даст овардани малақаҳои инноватсионӣ оид ба пешбурди соҳибқорӣ, аз ҷумла соҳибқориин иҷтимоӣ дар соҳаи технологияҳои иттилоотӣ;

– таъмини синфҳои компютериин ҳамаи мактабҳо бо таҷҳизоти муосир ва пайвастан ба шабакаи баландсуръати Интернет;

– таҷдиди назари барномаҳои таълимӣ дар низоми таҳсилоти расмӣ ва иловагӣ дар соҳаи технологияҳои иттилоотӣ – коммуникатсионӣ ва иқтисоди рақамӣ;

– фароҳам овардани заминаҳо ва шароит барои баланд бардоштани фарҳанги истифода ва амнияти иттилоотӣ, аз ҷумла амнияти киберӣ, дар байни наврасону ҷавонон.

810. Тақвияти фарогирии васеи ҷавонон бо ҳама воситаҳои пешбурди сиёсати рушди ҷавонон ва алоқаҳои мутаносиб тавассути:

– ҳамоҳангсозӣ ва дастгирии фаъолияти шабақаҳои ҷавонон ва иттиҳодияҳо дар масъалаҳои пешбурди сиёсати ҷавонон;

– қорӣ намудани таҷрибаи баргузориин тадқиқоти иҷтимоӣ ва мониторинги вазъи наврасону ҷавонон дар кишвар, омода намудани маърузаҳои ҳарсола доир ба вазъи наврасону ҷавонон, пешбурди сиёсат доир ба рушди ҷавонон;

– гузаронидани мониторинги самаранокии пешбурди сиёсат доир ба рушди ҷавонон аз рӯи нишондиҳандаҳои индикативие, ки дар ҳуҷҷатҳои барномавӣ муайян карда шудаанд;

– тақвияти мактабҳои миллии сарварони ҷавон;

– роҳандозии таҷрибаи гузаронидани чорабиниҳои (мувоҳисаҳо, семинарҳо ва м.и.) барои ташаккули мавқеи шаҳрвандӣ ва худогоҳии шаҳрвандӣ дар байни ҷавонон.

811. Таъмини иштироки фаъоли насли наврас ва ҷавонон дар рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ ва раванди қабули қарорҳо, алалхусус дар сатҳи ҳокимияти маҳаллӣ тавассути:

– ҳавасмандгардониин ташаккули майдонҳои (платформаҳои) минтақавӣ оид ба афзоиши ҷалби ҷавонон ба низоми худидоракунии маҳаллӣ, мусоидат ба таҳкими шабақаҳои марказҳои ҷавонон дар сатҳи шаҳру ноҳияҳо ва ҷамоатҳо;

– ҷалби мунтазами доираи васеи ҷавонон дар таҳия, ҳамоҳангсозӣ ва татбиқи барномаҳо ва санадҳои меъёрии ҳукукии марбут ба ҳаёти онҳо.

812. Ҳавасмандсозии манфиатҳои ҷавонон ба иншооти мероси фарҳангӣ – таърихӣ ва ҳифзи муҳити зист тавассути:

– баланд намудани фарогирии наврасону ҷавонон бо тамошои сахнаҳо дар театрҳо, намоишҳо дар осорхонаҳо, ярмаркаҳо, фестивалҳо ва дигар чорабиниҳои муассисаҳои фарҳангӣ ва санъат;

– дастгирии иштироки наврасону ҷавонон дар татбиқи лоиҳаҳои ташкилоти экологӣ, фаъолият оид ба таъмири ёдгориҳои таърихӣ;

– ташкили низоми таъдули гурӯҳҳои байниминтақавии наврасону ҷавонон бо мақсади рушди сайёҳии дохилии ҷавонон;

– татбиқи барномаҳо оид ба ҳифзи анъанаҳои фарҳангии халқҳои кишвар (фолклор, этнография, таърих) ва касибии анъанавӣ бо мақсади рушди робитаи миёни наслҳо;

– дастгирии иштироки наврасону ҷавонон дар татбиқи лоиҳаҳои ҳифзи муҳити зист, аз ҷумла эҳтиром ба табиат ва олами ҳайвонот;

– фароҳам овардани шароит ва ҳавасмандгардонӣ барои фаъолияти соҳибкорӣ ва ихтиёрии (волонтерии) наврасону ҷавонон дар лоиҳаҳои ҳифзи муҳити зист ва ҳамзистии озоишта.

813. Васеъ намудани имкониятҳо вобаста ба таъмини ҷалби ҷавонон ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тавассути:

– зиёд намудани иқтидорҳои иншооти варзишӣ дар заминаи шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ: ҳамаи мактабҳои таҳсилоти умумӣ бояд бо таҷҳизоти муосири варзишӣ ҷиҳозонида шуда, дар деҳот бояд толорҳо ва майдонҳои варзишӣ бо болопӯшҳои сунъӣ аз таркибҳои сендвич – лавҳаҳо сохта шуда, миқдори мактабҳои варзишӣ барои кӯдакон ва наврасон зиёд карда шаванд;

– тақмили механизмҳои таъминоти молиявӣ, моддӣ-техникӣ ва кадрӣ ташкили фаъолияти тарбияи ҷисмонӣ-варзишӣ;

– дастгирии сифат, мақсаднокӣ, гуногунрангӣ ва аҳамиятнокии хизматрасониҳои тарбияи ҷисмонӣ, тандурустӣ ва варзиш, ки ба табақаҳои гуногуни аҳоли расонида мешавад;

– фаъолгардонии низоми ташкил ва баргузори мусобикаҳои донишҷӯён ва рушди варзиши донишҷӯён, аз ҷумла бо афзоиши фарогирии духтарон, шахсони маъҷуб;

– таҳияи барномаҳо барои гузаронидани яке аз бозиҳои Осиё дар Тоҷикистон.

814. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

– ҳамоҳангсозии байниидоравӣ бо ҳадафҳои возеҳ дар соҳаҳои гуногуни ҳаёт, ки аз эҳтиёҷот ва талаботи наврасон, ҷавонон ва ҷомеа бармеоянд, тақвият бахшида шуданд;

– махсулнокии меҳнати кормандони ҷавон афзоиш ёфт;

– сатҳи ғавти наврасон ва ҷавонон паст гардид;

– шумораи ҷавонони 15–24-солае, ки намехонанд ва кор намекунанд, коҳиш ёфт;

– сатҳи иттилоотнокӣ ва ҷалб гардидани ҷавонон ба ҷорабиниҳои умумидавлатӣ ва маҳаллӣ афзуд;

– сатҳи огоҳӣ ва ҷалби наврасону ҷавонон ба лоиҳаҳо ва ҷорабиниҳо дар соҳаи ҳифзи муҳити зист, ҳамзистии оқилона бо табиат ва олами ҳайвонот баландтар гардид;

– фарогирии аҳоли, аз он ҷумла ҷавонон ба фаъолнокии ҷисмонӣ ва тарзи ҳаёти солим васеътар шуд.

§8. Рушди сайёҳӣ

815. Дар соҳаи сайёҳӣ ислоҳот идома дода шуда, заминаҳои қонунгузорӣ оид ба батанзимдарории фаъолият тақвир ёфта, инфрасохтор ва шароит барои қабули меҳмонони ватанӣ ва хоричӣ беҳтар шуда истодаст. Ҳамзамон, инкишофи ҳунарҳои мардумӣ саҳми худро барои рушди саноати сайёҳӣ ва барои афзоиши даромадҳои аҳолии маҳал гузошта истодаст.

816. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 «Барномаи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи солҳои 2018–2020», «Стратегияи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» (нақшаи ҷорабиниҳои Стратегия барои давраи солҳои 2019–2022), ки самтҳои гуногуни соҳаи сайёҳӣ, аз он ҷумла, беҳтар намудани сифати хизматрасониҳо дар фурудгоҳҳо, масъалаи додани равид ва бақайдгирӣ, иҷозатномадихӣ дар соҳаи сайёҳӣ дар минтақаҳои кишвар ва дигар тарафҳои зарурии соҳаро фаро мегиранд, татбиқ гардиданд.

817. Тибки арзёбии Созмони Умумиҷаҳонии Сайёҳӣ (СУС) дар моҳҳои январ–декабри соли 2019 ҳиссаи хизматрасонии сайёҳӣ дар ҳаҷми умумии Маҷмӯи махсулоти дохилӣ (ММД) ба ҳисоби миёна 10,4 фоиз ва ҳиссаи бевоситаи баҳши сайёҳӣ дар ММД 2,2 фоизро ташкил намуд. Дар давраи солҳои 2015–2019 шумораи шаҳрвандони хоричие, ки ба кишвар ворид шудаанд 3 маротиба афзоиш ёфта, ба 1,26 млн. нафар расид. Аз шумораи умумии сайёҳон шаҳрвандони хоричӣ бештар ба назар мерасад.

818. Дар раванди рушди низоми сайёҳӣ нисбат ба ташаккули самти фаъолият аҳамияти баробар ба ҷалби сайёҳони хоричӣ ва рушди сайёҳии дохилӣ дода мешавад. Бо

мақсади рушди соҳаи сайёҳӣ, алахусус инфрасохтори ин соҳа, бо ташкилоти байналмилалии молиявӣ ҳамкорӣ ба роҳ монда шудааст. Ҳамин тариқ, сайёҳӣ яке аз бахшҳои мебошад, ки аз бӯҳрони COVID-19 бештар зарар дидааст ва таъсири он ба иқтисодиёт калон мебошад. Мутаносибан, афзалиятҳои таъмини рушди соҳа дар баробари дигар амалиёт бо тадбирҳои оид ба ҳифзи меҳнат ва бехатарӣ низ пайваст мешавад.

819. Самти дарозмуддати амалиёт бо вазифаи истифодаи самарабахши неруи сайёҳии кишвар ҳамчун яке аз самтҳои бисёрҷанба дар Осиеи Марказӣ алоқаманд аст, ки дар доираи он талошҳои ғайрӣ оид ба ташаккули рақобатпазирии бахши маҳсулоти сайёҳӣ, таҳия ва ҷорӣ намудани маҷмӯи стандартҳои миллии ва байналмилалии сифат дар соҳаи хизматрасониҳо бо пай дар пай мутобиқ намудани стандартҳои мазкур ба сатҳи байналмилалӣ, ташаккули маҳзани маълумот барои таъсис додани инфрасохторҳои рақамии шабакаҳои нақлиётӣ ба роҳ монда мешаванд.

820. Бо назардошти тамоюлҳои муосири рушди сайёҳӣ ва солҳои рушди деҳот эълон гардидани солҳои 2019–2021 дар шароити пандемия таваччуҳи махсус бояд ба рушди сайёҳии дохилӣ дар заминаи имкониятҳои васеи таболатию рекреатсионӣ, кӯҳнавардию шикор, экосайёҳӣ, истеъмоли таъомҳои миллии, омӯзиши урфу одат ва хунаҳои мардумӣ, таърихӣ, фарҳангӣ ва динӣ дар кишвар дода шавад.

821. Бо рушди соҳаи тибб ва хизматрасониҳои тиббӣ дар кишвар имкониятҳои ташкили сайёҳии таболатӣ-тиббӣ (хизматрасониҳои дандонпизишкӣ, нейрочарроҳӣ, ҷарроҳии пластикӣ, пайвандкунии узвҳои бадан ва ғайра) мутобиқ ба талаботи минтақавӣ ва нархи дастрас зиёд мегарданд. Дар сурати татбиқи пурра ва самараноки тадбирҳои дар самтҳои номбурда саҳми муस्ताқими бахши сайёҳиро дар ММД-и кишвар ба 5% ва саҳми ғайримустақими онро то 15% расонидан мумкин аст.

822. Мушкilotи асосӣ соҳаи рушди сайёҳӣ аз инҳо иборат аст:

– маблағгузорию ҷорабиниҳои «Барномаи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018–2020» аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудааст;

– рушд наёфтани инфрасохторҳои логистикӣ (аз он ҷумла, мутаносибан баланд будани арзиши боркашонӣ тавассути нақлиёти ҳавопаймой ва автомобилӣ, сатҳи пасти фарогирии роҳҳои ҳавоии сатҳи миллии ва байналмилалӣ);

– робитаҳои маҳдуди ҳадамоти ҳавоии байналмилалӣ бо бозорҳои пуриктидори сайёҳӣ;

– ҷалби сусти бахши хусусӣ ба равандҳои ташаккули инфрасохторҳои муосири сайёҳӣ дар минтақаҳои алоҳида ва марказҳои сайёҳӣ;

– рушд наёфтани низоми тақмили кормандони мақомоти гумрук, фурудгоҳҳо, махсусан дар қисми коммуникатсияи касбӣ ва расонидани хизматрасониҳои фаҳмондадиҳӣ дар фурудгоҳҳо ва дигар нуқтаҳои наздисарҳадии гузаргоҳҳо;

– набудани кадрҳои баландхатисос дар соҳаи туризм ва иқтидори сусти ширкатҳои сайёҳии кишвар;

– ташаккул наёфтани брендҳои миллии сайёҳӣ ва маҳсулоти сайёҳӣ;

– тарғиби сусти имкониятҳои сайёҳии Тоҷикистон дар бозори ҷаҳонӣ.

823. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳо) рушд:

– ташаккул додани пойгоҳҳои институтсионалии рушди сайёҳӣ;

– баланд бардоштани рақобатпазирии хизматрасониҳои сайёҳӣ;

– таъмини устуворӣ ва рушди иқтидорҳои сайёҳии дохилӣ.

824. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузашташуда ва ба даст овардани ҳадафҳо:

– фароҳам овардани шароити мусоиди ташкилӣ-ҳуқуқӣ барои рушди низоми сайёҳии кишвар;

– таҳияи механизмҳои таъмини бехатарӣ ва ҳифзи саломатӣ ҳангоми саёҳат;

– рушди инфрасохтори сайёҳӣ ва инфрасохтори марбут ба он;

– мусоидат ба роҳандозии навоариҳои технологӣ ба низоми саёҳат;

– самаранок истифода бурдани захираҳои дохилӣ барои индустрияи сайёҳӣ;

- пешбари имкониятҳои сайёҳӣ дар дохили кишвар ва дар хориҷа;
- дастгирии рушди сайёҳии дохилӣ.

825. Фароҳам овардани шароити мусоиди ташкилӣ-ҳуқуқӣ барои рушди низоми сайёҳии кишвар тавассути:

- ташаккули назари нав ба чорабиниҳои барномавӣ оид ба ташкил ва рушди сайёҳӣ дар кишвар;

- тақвияти иқтисодии низоми идоракунии соҳа;
- тақмили заминаи меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳа, ки ба фароҳам овардани шароити мусоид барои фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ нигаронида шудааст;

- тақмили низоми баҳисобгирӣ ва методологияи омори туризм;
- таҳияи стандартҳои нав, тақмили додани стандартҳои амалкунанда оид ба риоя кардани меъёрҳои экологӣ, сохтмонӣ ва беҳдоштӣ ҳангоми сохтмони инфрасохтори сайёҳӣ ва талабот доир ба сифати пешниҳод намудани хизматрасониҳои сайёҳӣ;

- ҷорӣ намудани низомҳои сертификацияи ихтиёрии иншооти саноатии сайёҳӣ аз рӯи низоми «Tourist Friendly»;

- фароҳам овардани фазои мусоиди соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ дар кишвар барои ҷалби сармоя ба баҳши сайёҳии кишвар;

- тақвияти ҳамроҳсозии фаъолияти мақомоти давлатии сайёҳӣ бо муассисаҳои таҳсилоти касбӣ ва бозори меҳнати кишвар;

- баланд бардоштани сатҳи ҳамроҳсозии байниидоравӣ ва ҷалби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди сайёҳӣ;

- татбиқи ҳатмии низоми 5-рӯзаи корӣ барои ҳамаи муассисаҳои баҳши давлатӣ, хусусӣ ва ҷамъиятӣ барои таъмини вақт барои сайёҳии дохилӣ;

- батартибдарории низому таҷрибаи ташкили мониторинг барои таъмини вазъи муносиби беҳдоштӣ ва экологии иншооти сайёҳӣ, самти роҳҳо, нигоҳдории ёдгориҳо ва дигар иншооти таърихӣ-фарҳангӣ;

- дастгирӣ намудани диверсификацияи самтҳои сайёҳӣ, ворид намудани технологияҳои рақамӣ;

- беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ дар баҳши тандурустӣ чӣхати фароҳам овардани имконияти рушди сайёҳии табобатӣ-тиббӣ.

826. Ташаккули механизмҳои таъмини бехатарӣ ва ҳифзи саломатӣ ҳангоми саёҳат тавассути:

- таҳлил харитаи роҳ оид ба баланд иттилоотонии ҷомеа ба масъалаҳои ҳифзи саломатӣ ва бехатарии сафар;

- баланд бардоштани касбияти ВАО барои огоҳ кардани мардум оид ба масъалаҳои марбут ба солимӣ ва бехатарии сафар;

- ҷорӣ кардани таҷрибаи пешқадам оид ба таъмини риояи тозагӣ ва беҳдошт дар объектҳои сайёҳӣ ва самтҳои роҳҳо;

- таҳияи протоколҳои нав оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаҳои бехатарӣ дар низоми сайёҳии кишвар;

- ҷорӣ намудани низоми ташкили истироҳат ва сайёҳӣ дар доираи муносибатҳои меҳнатӣ ва таъмини иҷрои он;

- баланд бардоштани иқтисодҳои мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар кор бо сайёҳон.

827. Рушди инфрасохтори сайёҳӣ ва инфрасохтори марбут ба он тавассути:

- ташкили сохтмони иншооти нав ва таҷдиди иншооти мавҷудаи муассисаҳои хӯроки умумӣ, обтаъминкунӣ ва беҳдошт, иншооти нақлиётӣ ва логистикӣ, муассисаҳои фарҳангӣ ва варзишӣ, иншооти намоишии сайёҳон;

- дастгирии ташкили инфрасохтори сайёҳии роҳ дар шаҳрҳои калон, иншооти намоишии сайёҳӣ, марказҳои сайёҳӣ ва фароғатӣ (роҳҳо, ишораҳо ва аломатҳо, роҳравҳо, марказҳои санитарияи гигиенӣ);

– таъмини барқарорсозии инфрасохтори муҳандисию коммуникатсионӣ дар марказҳои сайёҳӣ, иншоот ва хатсайрҳо.

828. Мусоидат ба роҳандозии навоариҳои технологӣ дар низоми сайёҳӣ тавассути:

– рушди манбаҳои иттилоотии бисёрзабона барои сайёҳон;
– фароҳам овардани имконият барои шиносии фосилавӣ (электронӣ) бо марказҳои фарҳангӣ ва табиӣ, намоишҳои осорхонаҳо, хатсайрҳои сайёҳӣ;
– рушди воситаҳои электронии ташкили хатсайри сайёҳӣ бо имконияти хариди чиптаҳо ва захира намудани ҷой дар меҳмонхонаҳо.

829. Самаранок истифода бурдани захираҳои дохилӣ барои индустрияи сайёҳӣ тавассути:

– коркарди Кадастри захираҳои сайёҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
– ҷорӣ намудани муносибатҳои кластерӣ дар низоми сайёҳӣ;
– тақмили низоми муносибатҳои шартномавӣ барои ҳавасмандгардонии ташкили сайёҳии корпоративӣ;
– таҳия ва татбиқи барномаҳои минтақавии дастгирии рушди низоми сайёҳӣ;
– таҳияи маҳсулоти нави туристӣ ва таблиғи сайёҳатҳои минтақавӣ;
– тақмилдиҳии низоми омодамоии мутахассисони соҳибтаҳассус, азнавтайёркуни ва баланд бардоштани сатҳи таҳассусии ҳайати кормандони низоми саёҳати кишвар;

– қабули ҷораҳо оид ба ҳифз ва рушди ҳунарҳои мардумӣ, касибӣ.

830. Пешбарии имкониятҳои сайёҳӣ дар дохили кишвар ва дар хориҷа тавассути:

– татбиқи стратегияи пешбарии имкониятҳои сайёҳии кишвар, ки асосан ба бозорҳои асосии сайёҳӣ равона карда шуданд;

– таблиғи бренди сайёҳии Тоҷикистон ва ҷалби сайёҳони хориҷӣ ба кишвар;
– дастгирӣ ва муттаҳидсозии ҷорабиниҳои махсуси намоишӣ дар кишвар;
– гузаронидани таблиғоти тасвирӣ ва иттилоотӣ дар намоишгоҳҳо ва ярмаркаҳои маҳсусгардонидашудаи байналмилалӣ;

– фаъл намудани амалҳо оид ба таблиғи маҳсулоти сайёҳӣ дар фазои Интернет, аз ҷумла ҷойгиркунии иттилоот тавассути маркетинги ҷустуҷӯӣ, баннерҳо дар сомонаҳои маҳсус, таблиғи мобилӣ, инчунин ташкили платформаи махсуси онлайн, ки тамоми пешниҳодҳои сайёҳии кишварро инъикос мекунад;

– ташкили доираи васеи хатсайрҳои сайёҳии 1–2-рӯзаӣ гурӯҳӣ, оилавӣ, инфиродӣ;
– рушди авиатсияи хурди шаҳрвандии дохилӣ бо зиёд намудани хатсайрҳо ва парвозҳои дохилӣ;

– рушди бастаи нишонаҳои сайёҳии минтақаҳо дар асоси хусусиятҳои онҳо;

– ҳамгирӣ ба долонҳои байналмилалӣ сайёҳӣ.

831. Дастгирии рушди сайёҳии дохилӣ тавассути:

– дастгирии рушди шаклҳои ташаккулёбандаи (форматҳои) ҷавонон барои ташкили сафар дар дохили кишвар;

– ҷорӣ кардани барномаҳои сайёҳӣ дар низоми таҳсилоти кишвар ва ҷалби муассисаҳо ва ташкилот ба он бо низоми имтиёзнок;

– дастгирии молиявии ҳиссаи хароҷоти сайёҳии кормандон аз ҷониби корхонаҳои корфармо;

– дастгирии ташаккули низоми устувори таъмини иттилоотӣ ва маркетингии пешбурди самтҳои сайёҳии дохилӣ, ворид гардидани технологияҳои рақамӣ дар ин самт.

832. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

– саҳми сайёҳӣ дар рушди иқтисод ва ташкили ҷойҳои кори пурмаҳсул баландтар шуд;

– иқтидори идоракунии низоми сайёҳӣ устувортар гардид;

– шумораи парвозҳо ба кишвар афзуда, даромаднокии баҳши нақлиёт ва сайёҳӣ афзоиш ёфт;

– истифодаи имкониятҳои ватанӣ доир ба рушди низоми сайёҳӣ беҳтар гардид;

- диверсификатсияи сайёҳӣ дар доираи сайёҳии байналмилалӣ ва дохилӣ афзоиш ёфт;
- сатҳи баланди сифат ва бехатарии саёҳат таъмин гардид;
- устувории фаъолияти иштирокчиёни бозори сайёҳӣ баландтар гардид;
- эътирофи маҳсулоти сайёҳии кишвар баланд шуд.

§9. Таъмини шароити зиндагии шоиста

833. Сатҳи миёнаи таъминнокӣ бо манзил ба ҳар нафар аҳоли аз 10,7 метри мураббаъ дар соли 2015 то 11,6 метри мураббаъ дар соли 2020 расонида шуд ва 98,1 фоиз фонди манзили кишвар дар моликияти шахсии шахрвандон мебошад. Сифати сохтмони манзил торафт баланд гардида, дар вақти лоиҳакашӣ ва сохтмони биноҳои баландошёна технологияҳои каммасрафи энергетикӣ истифода бурда мешаванд.

834. Ҳаҷми сохтмони манзили дастрас афзуда, (тибқи ҲҶҮ 11) дар бунёди манзилҳои истиқоматӣ ва иншооти чамъиятӣ сохтани роҳраву лифтҳои махсусгардонидашуда, истгоҳи автомобилҳо барои истифодаи маъҷубон ва дигар гурӯҳҳои осебпазири аҳоли риоя карда шуда истодааст.

835. Дар хоҷагии манзилию коммуналӣ вобаста ба таъмири фондҳои манзилӣ, беҳтар кардани инфрасохтори таъминоти неруи барқ, таъмини об ва корезӣ, таҷдиди парки техникаи коммуналӣ чораҳо амалӣ гардиданд.

836. Дар шаҳри Душанбе таъмири шабакаҳои гармидиҳӣ ва оби гарм дар хонаҳои истиқоматии бисёрхуҷрадор ва муассисаҳои иҷтимоӣ гузаронида шуданд. Дар солҳои 2017–2020 беш аз 2 555 иншооти шахр бо оби гарм ва гармидиҳӣ таъмин карда шуданд.

837. Чораҳо оид ба муосиргардони инфрасохтори обтаъминкунӣ, беҳдошти, идораи партовҳои саҳти маишӣ муваффақона ҳал гардида, инфрасохтори таъмини энергия ва чароғонкунии берунии нуктаҳои аҳолинишини кишвар насб ва азнавсозӣ карда шуда истодаанд.

838. Дар асоси татбиқи «Консепсияи ислоҳоти хоҷагии манзилию коммуналӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010–2025» ва «Барномаи рушди хоҷагии манзилию коммуналӣ барои солҳои 2014–2018» КВД «Хоҷагии манзилию коммуналӣ» ба амалӣ гардонидани сиёсати ғайримарказонидани хизматрасониҳо оғоз намуд.

839. Корхонаҳои минтақавии хоҷагии об таъсис дода шуда, фаъолияти мустақили онҳо дар сатҳи минтақа ба баланд шудани самаранокии фаъолияти ширкатҳои хоҷагии оби шахрҳо ва шахракҳои навъи шахрӣ мусоидат намуд. Ҳамзамон бо ин, дар соҳаи сохтмони манзил ва хизматрасониҳои коммуналӣ масъалаҳои ҷой доранд, ки ҳалли худро талаб менамоянд.

840. Ҳиссаи аҳоли дар сохтмони манзил дар деҳот кам шуда истодааст, ки бо паст шудани даромадҳои як қисми аҳоли, афзоиши нархҳои масолеҳи сохтмонӣ ва захираҳои энергия, кам шудани қитъаҳои замини нави барои сохтмони инфиродӣ чудагардида, мавҷуд набудани инфрасохтори муҳандисию коммуникатсионӣ дар ҳудудҳои таҳти сохтмони инфиродӣ чудагардида дар деҳот, аз ҷумла низоми таъминот бо оби нӯшокӣ, неруи барқ, мактабҳо ва дигар иншооти иҷтимоӣ алоқаманданд.

841. Барои сохтмони манзили дастрас ҳанӯз қарзҳои ипотекаӣ механизми самараноки маблағгузорӣ ба ҳисоб намераванд.

842. Мушкилиҳои асосӣ:

- сатҳи дастрасӣ ба манзил ва нобаробар ба роҳ мондани сохтмон дар минтақаҳо, махсусан дар ноҳияҳои рушднакарда;
- ҷолиб набудани қарзҳои ипотекаӣ, кам будани хизматрасониҳои бонкӣ ва коҳиш ёфтани интиқоли муҳочирони меҳнатӣ барои сохтмони манзил;
- дар ҳолати фарсуда қарор доштани шабакаҳои муҳандисӣ ва идоракунии ғайрисамараноки он дар маҳал;

– низоми мураккаби институтсионалии хоҷагии манзилию коммуналӣ ва расмиёти мураккаби гирифтани иҷозат барои пешбурди корҳои сохтмони манзили инфиродӣ, ки ҷолибияти онро барои ҷалби бахши хусусӣ паст менамояд;

– маблағгузори нокифояи бахши ХМК аз бучети давлатӣ ва афзоиши қарздорӣ корхонаҳои соҳа бинобар пешниҳод шудани маблағҳо дар шакли қарз, ки ба паст гардидани устувории молиявии онҳо, бад гардидани сифати хизматрасониҳо оварда расонида, ҷолибнокии соҳаро барои сармоягузориҳои хориҷӣ паст мекунад;

– номукаммалии сиёсати тарифӣ дар соҳаи ХМК, сатҳи нокифояи тарифҳои мавҷуда ва шафофияти нокифояи низоми ҳисоббаробаркунии хизматрасониҳои коммуналӣ, ки ба вайроншавии интизоми пардохт ва косташавии низоми молиявии корхонаҳо, рӯпуш нагардидани хароҷоти хизматрасониҳои техникӣ, боздеҳии сармоягузориҳои калон ва уҳдадорӣҳои қарзии корхонаҳои соҳа оварда мерасонад;

– аз рӯи нишондиҳандаи дастрасӣ ба низоми марказонидашудаи таъминоти оби нӯшокӣ, корезӣ, гармидиҳӣ, ҷамъоварӣ, коркард ва безараргардонии партовҳо тафовути зиёд байни шаҳру деҳот боқӣ мемонад. Ҳамзамон, ҳаҷми маблағгузори бунёду азнавсозии инфрасохтори коммуналӣ байни шаҳру деҳот номутаносиб ба роҳ монда шуда, ба ҳисоби истиқоматкунандаи деҳот нисбат шаҳр 2 – 2,5 маротиба кам аст. Қариб ҳамаи ҷамоатҳои деҳот ва шаҳрак дар ноҳияҳои кишвар барои беҳтар намудани инфрасохтори коммуналӣ ва иҷтимоии худ имкони гирифтани қарзро надоранд ва низоми маблағгузори соҳа ислохталаб аст. Сатҳи таъмин будан бо манзил ва ҳамзамон сифати манзил дар деҳот нисбат ба шаҳр паст боқӣ мемонад;

– коста будани низоми самараноки баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ дар соҳаи обу корезӣ имконият намедиҳад, ки дар шаҳру ноҳияҳо ва дар тамоми кишвар оид ба мавҷудият ва ҳолати воқеии таъминот бо оби нӯшокӣ ва корезӣ маълумоти дақиқ ҷамъоварӣ карда шавад. Махсусан маълумот оид ба сарчашмаҳои обтаъминкунӣ, ҷоришавии партовоб ва коркарди он, ҳаҷми истифодаи об, шумораи истифодабарандагони воқеӣ, дастрасӣ ба низоми марказонидашудаи обтаъминкунӣ, сифат ва арзиши хизматрасониҳо дар кишвар дақиқ нестанд, ки дар натиҷа идоракунии соҳа мушкул мегардад. Дар бисёр мавридҳо маълумоти сохторҳои гуногуни давлатӣ дар ин самт аз ҳамдигар фарқ мекунад ва бинобар ин нишондиҳандаҳои омори миллӣ бо омори ташкилоти байналмилалӣ дар ин самт мувофиқат намекунад;

– масъалаҳои тағйирёбии иқлим ва идораи хавфҳои офатҳои табиӣ ва умуман ҳолатҳои фавқулода дар ҳуччатҳо ва санадҳои меъёрию ҳуқуқии амалкунанда ба таври лозимӣ ворид нашудаанд. Чунин ҳолат мақомоти давлатиро ҷиҳати паст кардани сатҳи осебпазирӣ ва тақвият додани чораҳои мутобиқшавӣ ҳавасманд намекунад;

– иқтидорҳои муассисаҳои кишвар дар самти паст кардани хавфҳои офатҳои табиӣ ва тағйирёбии иқлим ва таъмини устуворӣ ба ҳодисаҳои фавқулода самаранок нестанд.

843. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

– баланд бардоштани ҳаҷми сохтмони манзил, аз ҷумла дар деҳот;

– таъмини дастрасӣ ба хизматрасониҳои асосии хоҷагии манзилию коммуналӣ;

844. Такмили қонунгузорӣ ва сохтори институтсионалии бозори манзил, тавассути:

– таъмин намудани маҳалҳои аҳолинишини дар деҳот бунёдшаванда бо иншооти иҷтимоӣ ва инфрасохтори муҳандисӣ;

– такмили низоми идоракунии хизматрасонии коммуналӣ;

– таъмини устувории молиявии бахши (муассисаҳои) хоҷагии манзилию коммуналӣ.

845. Баланд бардоштани сатҳи дастрасии аҳоли ба оби тозаи безарар, санитария ва беҳдошт, тавассути:

– ғайримарказонии хизматрасониҳои таъминот бо оби нӯшокӣ ва санитария;

– беҳтар намудани инфрасохтор ва ноил шудан ба эътимоднокии низоми таъминот бо оби нӯшокӣ ва санитария.

846. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

- тақмили низоми батанзимдарории ҳуқуқӣ дар соҳаи сохтмони манзил, аз он ҷумла: қабули Кодекси манзили ҚТ дар таҳрири нав, коркард ва қабули барнома оид ба бехтар намудани шароити манзили аҳолии Тоҷикистон дар солҳои 2021–2030, таъмини риояи меъёрҳо ва қоидаҳои муосири шаҳрсозӣ, сода гардонидани расмиёти гирифтани иҷозатнома барои сохтмон тавассути дар ҳамаи шаҳру ноҳияҳо ташкил намудани «Равзанаи ягона» дар асоси таҷрибаи амалишудаи шаҳри Душанбе;

- васеъ чорӣ намудани таҷрибаи сохтмони манзили дастрас тавассути рушди бозори қарзи ипотекӣ ва ҷалби бонкҳои кишвар дар ин самт, фароҳам овардани шароити мусоид барои ниҳодҳои молиявӣ, сохтмонӣ ва аҳоли дар самти сохтмони манзил, чорӣ кардани барномаҳои махсус барои қарзҳо ва пасандозҳо барои ба даст овардани манзил, аз он ҷумла барои оилаҳои ҷавон, занон ва кӯдакон. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатиро зарур аст, ки лоиҳаҳои «Манзили дастрас ва бароҳат», «Таъмини оилаҳои ҷавон бо манзил» бо истифода аз механизмҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ татбиқ намояд;

- рушди саноати масолеҳи сохтмонӣ ва сохтмони биноҳои баландшӯна дар шаҳру деҳот бо мақсади кам кардани хароҷот ҳангоми сохтмони манзил, истифодаи технологияҳои сарфакунандаи энергия дар истеҳсоли масолеҳи сохтмонӣ, баланд бардоштани самаранокии технологияҳои сохтмонӣ, ки ба талаботи муосири шаҳрсозӣ ва экологӣ ҷавобгӯ мебошанд;

- бунёд ва азнавсозии инфрасохторҳои муҳандисӣ-коммуникатсионӣ дар минтақаҳои кишвар, махсусан дар заминҳои тахти сохтмони инфиродии манзил дар деҳот қарордошта, пешниҳоди кумаки молиявӣ аз буҷети ҷумҳуриявӣ ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои татбиқи Барномаи «Таъмин намудани инфрасохтори коммуналӣ дар қитъаҳои замин бо мақсади сохтмони манзил», ҷалби сармояҳои шарикони рушд ва бахши хусусӣ барои ин мақсадҳо;

- чорӣ кардани механизмҳои ҳифзи ҳуқуқҳои шаҳрвандоне, ки дар сохтмони манзил саҳм барои иштирокоро доранд, баланд бардоштани эътимоднокии аҳоли ба сохтмони муштарак.

847. Гузаронидани ислоҳот ва тақмил додани низоми идораи хизматрасонии коммуналӣ тавассути:

- ислоҳоти механизми маблағгузорӣ, идора, низоми менечменти молиявии корхонаҳои ХМК дар кишвар ва иштироки васеи ҷомеаи шаҳрвандӣ дар ин самт, тақсими ваколатҳои мақомоти идораи давлатӣ дар коркард ва гузаронидани сиёсати ягонаи давлатӣ ва ба роҳ мондани ҳамоҳангсозии байнисоҳавӣ дар соҳаи ХМК; тақмилдиҳии сохтори КВД «Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ»; таъсиси корхонаҳои минтақавии ҳоҷагии об; рушди шаклҳои алтернативии идораи фондҳои манзилӣ, аз он ҷумла, рафокатҳои соҳибмулкони манзил, кооперативҳо ва ширкатҳои идоракунанда; рушди шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ, аз он ҷумла, дар низоми таъминоти оби нӯшокӣ, корезӣ ва бехдошт;

- таҳия ва амалӣ намудани барномаҳои минтақавӣ оид ба таъмири чорӣ фондҳои манзили давлатӣ бо назардошти баланд бардоштани самаранокии энергетикӣ биноҳо ва чорӣ намудани технологияи каммасраф;

- амалӣ намудани барномаи таъмини шаҳрҳо бо гармӣ, аз ҷумла барқарорсозии МБГ, шабакаи дегҳои гармидиҳанда, дастгоҳҳои истеъмолкунандаи гармӣ бо иштироки васеи соҳибони манзил; ҳавасманд намудани насби технологияҳои хушманд барои баланд бардоштани сифати зиндагӣ дар хонаҳои алоҳида ва шаҳрҳо (энергияи самаранок, аз ҷиҳати экологӣ тоза ва ҷолиб);

- тақмили механизми банақшагирӣ ва маблағгузории ХМК аз буҷети давлатӣ бо мақсади ислоҳ ва пешгирӣ намудани афзоиши қарздорӣ муассисаҳои буҷетӣ дар назди корхонаҳои хизматрасонии коммуналӣ ва обтаъминкунӣ;

– коркард ва чорӣ намудани стандартҳои нави сифати хизматрасониҳо ва меъёрҳои истифодабарии хизматрасониҳо тибқи талаботи муносири мавҷуда ва шароити тағйирёбандаи зиндагии аҳоли (оби нӯшокӣ, корезӣ, партовҳои маишӣ ва ғ.);

– такмил додани усули муайян кардани тарифҳои хизматрасониҳои коммуналӣ, аз он ҷумла таъминот бо оби нӯшокӣ ва корезӣ бо мақсади пурра рӯпуш намудани хароҷоти соҳа ва рушди он бо нигоҳдории субсидияҳо ба гурӯҳҳои алоҳидаи шахрвандон.

848. Таквияти инситутсионалии низомҳои таъминот бо оби нӯшокӣ, корезӣ, санитария ва гигиена тавассути:

– такмил додани низоми идораи таъминоти об ва санитария;

– қабул ва татбиқи Барномаи таъмини аҳоли бо оби нӯшокӣ барои давраи солҳои 2021–2030;

– сохтмон, барқарорсозӣ, таъмири низоми обтаъминкунӣ, корезӣ, санитария ва гигиена, аз он ҷумла қубурҳои оби байниноҳиявӣ ва дохилиноҳиявӣ, чорӣ кардани низоми шартномавии хизматрасониҳо;

– таквият додани ҳамкориҳо бо шарикони рушд дар самти беҳтар кардани инфрасохторҳои обтаъминкунӣ ва корезӣ, васеъ ҷалб намудани ниҳодҳои молиявии байналмилалӣ ва кишварҳои донор дар маблағгузорию лоиҳаҳои соҳаи таъминоти обу корезӣ;

– коркарди «харитаи роҳ» оид ба дастгирии корхонаҳо ва ташкилоти ғайридавлатӣ барои пешниҳод намудани хизматрасониҳои таъминоти об ва санитария, ҷалби бахши хусусӣ дар идора ва истифодабарии низом ва иншооти таъминот бо оби нӯшокӣ тавассути ШДБХ, махсусан дар деҳот, васеъ чорӣ намудани таҷрибаи тариқи шартнома пешниҳод намудани хизматрасонӣ ва идоракунӣ;

– мукамал намудани низоми баҳисобгирии дақиқи муштариён дар корхонаҳои обтаъминкунӣ, истифодаи воситаҳои худкори назорат ва баҳисобгирии истифодабарии об бо чорӣ намудани низоми биллингии баҳисобгирӣ ва хароҷоти хизматрасониҳо ва дигар технологияҳои масрафкунандаи SMART;

– таъсис додани маҳзани миллии маълумот дар бораи низоми мавҷудаи таъминот бо оби нӯшокӣ ва корезӣ бо мақсади беҳтар намудани баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ дар бахш.

849. Баланд бардоштани иқтидорҳои миллии мутобиқнамоӣ ба тағйирёбии иқлим ва паст кардани хавфҳои офатҳои табиӣ тавассути:

– таъсиси гурӯҳи корӣ оид ба ворид намудани иловаҳо ба стратегияҳо, барномаҳо, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва барномаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии шаҳру ноҳияҳои кишвар дар самти ҳалли масъалаҳои тағйирёбии иқлим ва идора кардани хавфҳои офатҳои табиӣ;

– такмилдиҳии маҳзани иттилоотӣ оид ба тағйирёбии иқлим ва идораи хавфҳои офатҳои табиӣ бо имкониятҳои арзёбии индикаторҳои ҳассоси гендерӣ дар ин самт;

– ташкили платформаи милли дар соҳаи ҳамоҳангсозии чораҳо вобаста ба офатҳои табиӣ бо дарназардошти тағйирёбии иқлим, ки аз ҷониби сохторҳои давлатӣ яқчо бо ҷомеаи ҷаҳонӣ роҳандозӣ карда мешаванд;

– фаъолгардонии амалҳо оид ба мутобиқсозӣ ба тағйирёбии иқлим ва паст кардани хавфҳои офатҳои табиӣ дар заминаи муттаҳидкунӣ ва муносибгардонии тадбирҳои идораҳои соҳавӣ, шарикони рушд ва ҷомеаи шахрвандӣ;

– такмилдиҳии низоми хабардоркунӣ дар бораи хавфҳои офатҳои табиӣ ва мутобиқсозӣ ба тағйирёбии иқлим дар асоси истифодабарии технологияҳои иттилоотӣ – коммуникатсионӣ;

– фароҳам овардани шароити мусоид барои чорӣ кардани технологияҳои нав оид ба паст кардани таъсири тағйирёбии иқлим ва идораи хавфҳои офатҳои табиӣ;

– ташаққули харитаҳои интерактивӣ вобаста ба тағйирёбии иқлими минтақаҳо ва ноҳияҳои ҷумҳурӣ бо дарназардошти нишондиҳандаҳои хавфҳо, иқтидорҳои таъсиррасон ва мутобиқсоз.

850. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- иқтидорҳои миллий оид ба ташаккули муҳити мусоид барои зист, аз он ҷумла дар миқёси минтақаҳои кишвар тақвият бахшида мешаванд;
- дар натиҷаи ислоҳоти институтсионалӣ самаранокии низоми сохтмони манзил, хизматрасонии коммуналӣ, дастрасӣ ба таъминот бо оби нӯшоқӣ ва санитария бо назардошти рушди соҳа вобаста ба индикаторҳои дахлдори ҲРУ баланд мегарданд;
- иқтидорҳои миллий ва маҳаллӣ барои мутобиқсозӣ ба тағйирёбии иқлим ва паст кардани хавфҳои офатҳои табиӣ қавӣ гардонида мешаванд.

§10. Муҳити зист: тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ

851. Тоҷикистон дар байни кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ дар арзёбиҳои сатҳи осебпазирӣ доир ба тағйирёбии иқлим бо назардошти сатҳи пасти мутобиқшавӣ ҷои аввалро ишғол менамояд.

852. Талафоти тағйирёбии иқлим бо афзоиши ҳарорати ҳаво ва боришот алоқаманд мебошад. То соли 2030 афзоиши ҳарорати миёна 2,3°C пешбинӣ шудааст. Эҳтимол дорад, ки боришоти миёна дар минтақаҳои аз сатҳи баҳр то 2 500 м баланд 8 фоиз зиёд шуда, дар минтақаҳои кӯҳӣ то 3 фоиз коҳиш ёбад.

853. Зиёда аз 80 фоизи офатҳои табиӣ, ки дар Тоҷикистон рух медиҳанд, бо тағйирёбии иқлим алоқаманданд. Тибқи иттилоии расмӣ зарари умумии офатҳои табиӣ дар 10 соли охир беш аз 600 млн. долларро ташкил додааст. Натиҷаҳои таҳлилу тадқиқот нишон медиҳанд, ки ҳаҷми зарари солона аз тағйирёбии иқлим метавонад дар давоми солҳои 2016–2020 аз 50,4 млн. доллар то 132,3 млн. доллар дар соли 2030 афзояд.

854. Хавфҳои марбут ба тағйирёбии иқлим ва чораҳои мутобиқшавӣ оид ба коҳиш додани оқибатҳои ин хавфҳо барои аҳоли ва соҳаҳои асосии иқтисодиёт унсурҳои муҳими Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 мебошанд.

855. Ҷумҳурии Тоҷикистон ташаббусҳои байналмилалӣ оид ба ҳалли мушкилоти тағйирёбии иқлимро дастгирӣ намуда, Созишномаи Париж оид ба Конвенсияи СММ-ро оид ба тағйирёбии иқлим дар соли 2016 имзо ва соли 2017 ба тасвиб расонд (ҲРУ 13а).

856. Бо назардошти осебпазирӣ баланди Тоҷикистон ба тағйирёбии иқлим ва офатҳои табиӣ дар кишвар санадҳои дахлдори стратегӣ - Стратегияи миллии мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлими Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ барои солҳои 2019–2030 амалӣ карда мешаванд, ки дар онҳо афзалиятҳо ва самтҳои асосии фаъолият инъикос карда шуданд.

857. Баргараф намудани таҳдидҳои амниятӣ, ки тағйирёбии иқлим ба миён меорад, идоракунии доимӣ ва фаъолонаи хавфхоро, аз ҷумла дар марҳилаи миёнамуҳлат талаб мекунад.

858. Мувофиқи ин, ба масъалаҳои тағйирёбии иқлим ва мубориза бо офатҳои табиӣ дар панҷ соли оянда таваҷҷуҳи махсус дода шуда, ташаккули иқтидори устувор нисбат ба масъалаҳои тағйирёбии иқлим муҳим арзёбӣ мегардад.

859. Масъалаҳои асосии коҳиш додани таъсири тағйирёбии иқлим ва хатари офатҳои табиӣ бо чунин ҷанбаҳо пайваست мебошанд:

- тағйирёбии иқлим ва масъалаҳои идоракунии хавфи офатҳо ба стратегияҳо, барномаҳо, қонунҳо, қоидаҳо ва кодексҳои мавҷудаи ҳифзи муҳити зист, энергетика, таъминоти оби нӯшоқӣ, сохтмон, кишоварзӣ, нақлиёт ба қадри кофӣ дохил карда нашуданд. Аз ин лиҳоз, барномаҳои рушд мақомоти давлатиро барои андешидани чораҳо ҷиҳати коҳиш додани осебпазирӣ ва таҳкими чораҳои мутобиқшавӣ начандон ҳавасманд мекунанд;

- иқтидори мақомоти кишвар дар мубориза бо таҳдидҳои иқлимӣ ва устуворӣ ба офатҳои табиӣ аз сабаби нокифоягии – ҳамохангсозии байниидоравӣ ва ҳамкорӣ дар ҷамъоварии иттилоот доир ба тағйирёбии иқлим ва хатари офатҳои табиӣ, маблағгузориҳои кафолатдор ё маҳдуди бучетӣ; иқтидор барои мониторинги экологӣ ва дастгирии дурусти иттилоотӣ на чандон рушд ёфта истодааст;

– фарҳанги ягонаи экологии аҳоли суғурта, сатҳи пасти шаффофияти фаъолияти мақомоти давлатӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист ва ҷалби ҷомеаи шаҳрвандӣ ҷой дорад.

860. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳо) рушд:

– таъмини инкишофи низоми миллии мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим;
– тақвияти устувории низомҳои экологии кишвар ва гуногунии биологии мавҷуда дар доираи тағйирёбии иқлим;
– устуворгардонӣ ва рушди неруи миллии барои коҳиш ва пешгирии хавфҳои нави офатҳои табиӣ.

861. Вазифаҳои барои ҳалли мушкилоти гузошташуда ва ба даст овардани ҳадафҳо:

– тақвияти додани заминаи меъёрӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист;
– тақвияти низоми ҷамоатсозӣ ва ҳамкорӣ дар самти масъалаҳои тағйирёбии иқлим ва хатари офатҳои табиӣ;
– баланд бардоштани иқтидори кормандони мақомоти ваколатдори давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳо;
– таъмини муттаҳидсозии амалҳо оид ба барқарор кардани низоми экологии вайроншудаи табиӣ ва нигоҳ доштани гуногунии биологӣ;
– тақмили заминаи ташкилию ҳуқуқии низоми идоракунии хавфи офатҳои табиӣ;
– дастгирӣ ва зиёд намудани сармоягузорӣ ба тадбирҳои доир ба коҳиши хавфи офатҳои табиӣ бо мақсади устуворгардонии иқтидори ватанӣ;
– баланд бардоштани сатҳи омодагӣ ба офатҳои табиӣ.

862. Ҷорабинҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ба даст овардани ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– дақиқ муайян намудани вазифаҳо ва ваколатҳо, инчунин таъмини ҷамоатсозии амалҳои мақомоти давлатӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист тавассути таҳия ва қабули Кодекси экологии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
– таҳияи ҳуҷҷати «Арзёбии стандарти экологӣ», ҷорӣ намудани принципҳои он дар равиши таҳияи барномаҳои стратегияи соҳавӣ ва минтақавӣ;
– тақвияти фаъолиятҳои барномавӣ дар соҳаи муҳити зист, аз ҷумла таҳия ва қабули Барномаи давлатии маърифати экологии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025, Барномаи давлатии экологии Ҷумҳурии Тоҷикистон солҳои 2021–2025, Стратегияи миллии идоракунии партовҳои сахти коммуналӣ ва захираҳои моддии дуҷумла дар давраи то 2030, нақшаи миллии амалиёт оид ба мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим;
– таҳия ва пешниҳоди кадастрҳои миллии газҳои гулхонаӣ, заминаи меъёрӣ ва методологияи ташкили низоми мониторинг, арзёбӣ ва тасдиқи партови газҳои гулхонаӣ;
– ташкили таҷдиди сахми муайяншудаи миллии барои ноил шудан ба ҳадафи глобалии Конвенсияи ҷаҳорҷӯбаи Созмони Миллали Муттаҳид оид ба тағйирёбии иқлим аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон.

863. Тақвияти низоми ҷамоатсозӣ ва ҳамкорӣ дар самти масъалаҳои тағйирёбии иқлим ва хатари офатҳои табиӣ тавассути:

– тақвияти нақши Платформаи миллии дар соҳаи ҷамоатсозии тадбирҳои оид ба коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ бо назардошти тағйирёбии иқлим, ки аз ҷониби мақомоти давлатӣ дар якҷоягӣ бо ҷомеаи байналмилалӣ амалӣ карда мешаванд;
– ташаккули низоми мониторинг ва арзёбии пешравиҳо дар идоракунии хавфи офатҳо бо назардошти масъалаҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим;
– муайян намудани низоми нишондиҳандаҳои мақсаднок, аз ҷумла нишондиҳандаҳои ҳассоси гендерӣ, доир ба ноил шудан ба ҳадафҳои миллии, соҳавӣ ва минтақавии мутобиқшавӣ ва тасдиқи тавсияҳои методологӣ барои арзёбии хавфҳои иқлим, ташаккул додани нақшаҳои соҳавӣ ва минтақавии мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим;
– таъмини шахсонӣ масъул барои таъмини ҷамоатсозии муваффақи масъалаҳои тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ дар вазорату идораҳои дахлдор ва баланд бардоштани иқтидори онҳо;

– дар амал татбиқ намудани меъёрҳо ва талаботи рушди устувори минтақаҳо, бо назардошти ҳифз ва кафолати сифати объектҳои муҳити зист (ҳавои атмосфера, об, замин (ҳок), сарватҳои зеризаминӣ, гуногунии биологӣ, ҳудудҳои ҳифзшаванда) аз таъсири антропогенӣ ва дигар омилҳои манфӣ;

– таҳияи нақшаи мутобикшавӣ ва пешбини ба баргузори чораҳо оид ба коҳиш додани таъсири тағйирёбии иқлим ва хатарҳои офатҳои табиӣ дар бахшҳои асосии иқтисодиёт барои ҷалби сармои шарикони рушд ва бахши хусусӣ;

– ташкили харитаи электронии экологии ҷумҳурӣ бо мақсади таъмини кушод ва шаффоф будани иттилоот дар бораи вазъи муҳити зист ва таҳдидҳои эҳтимолии экологӣ;

– тақвият додани низоми огоҳкунӣ дар бораи хатари офатҳои табиӣ дар асоси истифодаи технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ, масъалаҳои мутобикшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва дигар ҷанбаҳои ҳаётан муҳим;

– татбиқи чораҳо оид ба таҳкими ҳамкорӣ бо ҷомеаи ҷаҳонӣ бо мақсади ҳалли мушкилоти экологӣ.

864. Баланд бардоштани нуруи кормандони мақомоти ваколатдори давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба мутобикшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ тавассути:

– тақвияти механизмҳои ташкили мунтазами баргузори такмили ихтисоси кормандони сохторҳои ваколатдор, хизматчиёни давлатӣ оид ба мутобикшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва идоракунӣ;

– такмил додани маводи таълимӣ, таҷдиди назар ва азнавсозии барномаҳои таълимӣ, ҷорӣ намудани усулҳои инноватсионии таълим ва арзёбии пешрафт дар ҷараёни такмили ихтисоси сохторҳои ваколатдор, хизматчиёни давлатӣ оид ба мутобикшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва идоракунӣ;

– ҷорӣ намудани низоми таълими доимии экологӣ тавассути ворид намудани масъалаҳои экологӣ, ҳифзи муҳити зист ва рушди устувор ба барномаҳои таълимӣ дар ҳамаи зинаҳои сатҳҳои таҳсилот;

– истифодаи васеи ҷорабиниҳои иттилоотӣ дар ВАО оид ба тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфҳои офатҳои табиӣ.

865. Таъмини муттаҳидсозии амалҳо оид ба барқарор кардани низомҳои экологии вайроншудаи табиӣ ва нигоҳ доштани гуногунии биологӣ тавассути:

– таъмини баргузори ҷорабиниҳои бисёрҷанба оид ба беҳтар намудани низом ва хизматрасонии экологӣ дар деҳот барои мутобикшавӣ ба тағйирёбии иқлим;

– васеъ намудани доираи ҷорабиниҳои пешгирикунанда дар доираи мубориза бо вайроншавии замин, таъмини ҳифзи захираҳои биологӣ, мамнуъгоҳҳои ҳайвоноти ваҳшӣ, боғҳои миллӣ, ҳудудҳои табиӣ махсус муҳофизатшаванда, васеъ кардани ҷангалҳо, беҳтар ва барқарор кардани муҳити табиӣ дар минтақаҳои таҳти фишори экологӣ қарордошта;

– таъмини иштироки васеъ дар раванди ҳифзи гуногунии биологӣ барои мутобикшавӣ ва истифодаи устувори захираҳои табиӣ.

866. Такмили заминаи ташкилию ҳуқуқии низоми идоракунии хавфи офатҳо тавассути:

– таҳияи нақшаи ҷорабиниҳои миллӣ оид ба коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ барои солҳои 2022–2026;

– ташкили маҳзани иттилоот доир ба аҳолии минтақаҳои таҳти хатари баланди ҳолатҳои фавқулода қарордошта (аз рӯи ҷинс, синну сол ва маъҷубӣ чудо карда мешаванд);

– ҳамгирии масъалаҳои коҳиши хавфи офатҳои табиӣ ба стратегияҳои соҳавӣ, барномаҳои рушди шаҳр ва ноҳияҳои кишвар.

867. Дастгирӣ ва афзоиши сармоягузорӣ ба тадбирҳо доир ба коҳиши хавфи офатҳои табиӣ бо мақсади устуворгардонии нуруи ватанӣ тавассути:

– тақвияти механизмҳои идоракунии лоиҳавӣ ҷиҳати таҳкими иқтисодии муқовимат барои коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ;

- фароҳам овардани муҳити мусоид барои ҷорӣ намудани технологияҳои нав чихати коҳиш додани таъсири тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ;
- мустаҳкам намудани заминаи моддию техникӣ ва кадрӣ мақомоти ваколатдор (Кумитаи ҳифзи муҳити зист, Агентии обуҳавошиносӣ, Кумитаи ҳолатҳои фавқулода ва мудофияи граждани, Маркази зиддибухронии Кумита ва Маркази таълимии начотдиҳандагон, Хадамоти зидди жола), ки дар ҷамъоварӣ ва паҳн намудани иттилоот дар бораи тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои машгуланд;
- дастгирии таъсис, тавсеаи воҳидҳо ва гурӯҳҳои начотдиҳӣ ва барқарорсозӣ, марказҳои дастгирии психологӣ дар низоми воқуниш ба ҳолати фавқулода ва мудофияи граждани, рушди алоқа дар ин низом;
- ташаккули низомҳои суғуртаи экологӣ ва аудити экологии фаъолияти субъектҳои хоҷагидорӣ.

868. Баланд бардоштани сатҳи омодагӣ ба офатҳои табиӣ тавассути:

- тақвияти низоми мавҷудаи омодагӣ ва воқуниш ба хатари офатҳои табиӣ дар ҳама сатҳҳо ва ба истифода додани хати фаврии кумитаи ҳолатҳои фавқулодаи «112»;
- таҳияи механизм ва тартиби арзёбии талафоти офатҳои табиӣ мутобиқи таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ ва ҷорӣ намудани он аз ҷониби мақомоти давлатӣ;
- тақмили фишангҳои институтсионалӣ ва меъёрии идоракунии барқарорсозӣ ва азнавсозии иншооти аз офатҳои табиӣ зарарёфта;
- баланд бардоштани устувории инфрасохтори нав ва мавҷудаи ҳаётан муҳим нисбат ба офатҳои табиӣ;
- таъсис додани марказҳои идоракунии бухронҳо дар заминаи марказҳои идоракунии ҳолатҳои фавқулода ва мудофияи граждани;
- тақвияти нуруи техникӣ Маркази иттилоотӣ-таҳлилии Кумитаи ҳолатҳои фавқулода ва мудофияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- тақмил додани талаботи меъерӣ барои тақвияти ҳамоҳангсозии амалҳо дар низоми ҳадамоти ҷустуҷӯ ва начот.

869. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- меъёрҳо ва талаботи рушди устувори соҳаҳо ва минтақаҳо бо назардошти нигоҳдорӣ ва таъмини сифати объектҳои муҳити зист (ҳавои атмосфера, об, хок, қабри замин, гуногунии биологӣ, минтақаҳои ҳифзшавандаи табиӣ) аз таъсири манфии антропогенӣ ва дигар омилҳо дар амал ҷорӣ карда шуд;
- мониторинги мунтазам ва самараноки вазъи муҳити зист таъмин карда шуд;
- заминаи меъёрии ҳуқуқӣ ва ташкилии беҳатарии экологӣ, мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ таҳким ёфт;
- зиёда аз 90 фоизи стандартҳои таълимӣ оид ба маълумоти экологӣ дар тамоми сатҳҳои низоми маориф таҳия гардиданд;
- фарҳанги экологии зиёда аз 60 фоизи аҳоли баланд гардид;
- барномаҳои телевизион ва радио, буклетҳо, мақолаҳо ва брошюраҳо, адабиёт дар бораи фарҳанги экологӣ ва тарбияи экологӣ паҳн карда шуд;
- зиёда аз 80 фоизи корхонаҳои саноатӣ бо шаҳодатномаҳои экспертизаи экологӣ таъмин гардид;
- қонуншиканиҳои экологӣ дар байни субъектҳои соҳибкорӣ ва шахсонӣ воқеӣ коҳиш ёфт;
- масоҳати ҷангалзорҳо зиёд гардида, коҳиши эрозияи хок таъмин гардид.

§11. Паст кардани сатҳи нобаробарии иҷтимоӣ ва гендерӣ

870. Дар давраи татбиқи БМР 2016–2020 чихати коҳиш додани сатҳи нобаробарии иҷтимоӣ ва гендерӣ як қатор корҳои назаррас анҷом дода шуданд. Тоҷикистон дар самти истифодаи чораҳои муваққатии махсус, ба монанди муқаррар намудани квотаҳо дар рӯйхатҳои ҳизбии номзадҳо ба вакилии Парлумон, имтиёзҳо ҳангоми қабул ба хизмати

давлатӣ, квотаҳои президентӣ барои дохилшавандагон ба муассисаҳои таҳсилоти олии, грантҳои президентӣ барои занони соҳибкор таҷрибаи бой андӯхтааст. Аз рӯи натиҷаи интиҳоботи парлумонии соли 2020 намояндагии занон дар Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 19 то 23,8 фоиз ва дар Маҷлиси милли аз 18,7 то 25,8 фоиз афзоиш ёфтааст. Қадамҳо барои рушди омори гендерӣ гузошта шуданд. Дар натиҷа тибқи шохиси Бонки Ҷаҳонӣ қабули қарорҳои иқтисодӣ аз тарафи занон дар тӯли ҳаёти меҳнатӣ ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳои бениҳоят баланд, яъне 81,88 ҳол нисбат ба 74,71 холи миёнаи ҷаҳонӣ, дода шудааст.

871. Даромади устувор ва сатҳи баланди зиндагии аҳоли, дар маҷмӯъ, ба афзоиши беҳбудии кӯдакон мусоидат менамояд. Суръати тағйирёбии нишондиҳандаҳои некуаҳволии кӯдакон бо тамоюлҳои некуаҳволии аҳоли дар маҷмӯъ алоқаманд бошанд ҳам, сатҳи осебпазирӣ дар байни кӯдакон нисбат ба калонсолон ба қадри назаррас баланд аст. Дар ин самт тадқиқот ва арзёбии чанбаҳои гуногуни некуаҳволии кӯдакон, аз ҷумла камбизоатии кӯдакон, эҳтиёҷоти наврасон, меҳнати кӯдакон, фарогирӣ ба таҳсилот, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ гузаронида шуда, ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдакон» тағйири иловаҳо (аз 2 январи соли 2018, №1489) ворид карда шуданд. Дар ин давра коэффитсиенти фондҳо миқёси ками тағйиротро нишон дода, даромадҳои 10 фоизи аҳолии бештар таъминбуда, нисбат ба 10 фоизи аҳолии камтар таъминбуда 9,6 маротиба зиёд буд. Махсусан, ин фарқият дар шаҳр 8,7 маротиба ва дар деҳот 10 маротиба баланд буд. Дар баробари ин айни замон устувории дастовардҳои дар самти коҳиши нобаробарии иҷтимоӣ ва гендерӣ дар шароити таъсири муаммоҳои нави рушд таҳти хатар гузошта шудаанд. Ҷунки оқибатҳои иқтисодию иҷтимоӣ паҳншавии пандемияи коронавирус COVID-19 метавонанд нобаробарии қаблан мавҷударо шиддатнок ва амиқтар гардонида, осебпазирии низомҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ошкор намоянд. Вобаста ба ин пешравиҳо дар самти устувор намудани иқтидорҳои милли барои рушди фарогир (инклюзивӣ) бояд суръат ва боздеҳи бештарро касб намуда, тадбирҳо оид ба паст намудани сатҳи нобаробарии иҷтимоӣ, махсусан дар самти фаъолияти тарафайни низомҳои маориф, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ тақвият бахшида шаванд.

872. Азбаски минтақаи зист, синну сол, саломатӣ ва чанбаҳои гендерӣ ба имкониятҳои истифодаи иқтидорҳои милли дар ин самт таъсири бевосита мерасонанд, мутаносибан, сиёсати паст кардани нобаробарии иҷтимоӣ бояд маҷмӯи амалҳои ҳамачониба ва самараноки мутобиқ ба тамоюлҳои рушди технологӣ ва глобалиро пешбинӣ намоянд.

873. Мушкилиҳои асосии соҳа аз инҳо иборат аст:

- норасоии маълумот барои арзёбии нобаробарии иҷтимоӣ дар кишвар;
- ба пешравиҳои алоҳида нигоҳ накарда, масъалаҳои нокифоягии сатҳи таъмини волоияти қонун ва шаффофият, паст кардани сатҳи фасод чихати коҳиш додани нобаробарии иҷтимоӣ ва расонидани кумак ба қурбонӣҳои зӯроварии гендерӣ ҷой доранд;
- гурӯҳҳои осебпазирӣ иҷтимоӣ ва дар маҷмӯъ, ҷомеаи шаҳрвандӣ ба раванди қабули қарорҳо дар сатҳи нокифоя ҷалб карда шудаанд;
- ҳамоҳангсозии самаранок ва ҳисоботдиҳӣ дар заминаи муносибатҳои мувофиқашудаи байнибахшӣ барои таъмини баробарии гендерӣ ва мубориза бо зӯроварии гендерӣ дар сатҳи паст қарор дорад;
- сатҳи нокифояи ҳамоҳангсозии байнисоҳавӣ ва ҳамкорихо дар сатҳи милли ва маҳаллӣ чихати татбиқи муваффақ ва самараноки тавсияҳои Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи кӯдак;
- осебпазирии баланди кӯдакон ҳангоми муқовимат ба таҳдидҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва ноустувории экологӣ.

874. Васеъ намудани имкониятҳо ва коҳиш додани нобаробарии иҷтимоӣ тавассути татбиқи ҳадафҳои (афзалиятҳои) зерин пай дар пай таъмин карда мешавад:

- инкишофи низоми таъмини рушди фарогир (инклюзивӣ) ва коҳишдиҳии нобаробарии иҷтимоӣ;

– коҳиш додани нобаробарии гендерӣ дар заминаи такмили сиёсат оид ба таъмини баробархукукии воқеии гендерӣ, барҳам додани ҳамаи шаклҳои зӯрварӣ ба занон ва духтарон;

– таъмини некуаҳволии кӯдакон.

875. Вазифаҳо барои ҳалли мушкилоти гузошташуда ва ба даст овардани ҳадафҳо:

– тақвият додани замина ва беҳтар намудани шароит барои таъмини дастрасии умум ба маҳсулот ва хизматрасониҳои чамъиятии босифат;

– ба даст овардани баробарии гендерӣ дар ҳамаи шаклҳои он аз нуқтаи назари даромадҳо ва омилҳои ба он новобаста;

– таҳкими иқтидорҳои миллӣ ва ҳамкориҳои байнисоҳавӣ чӣхати коҳиш додани осебпазирӣ, суръат бахшидан ба рушди ҳамаҷониба ва баробари кӯдакон.

876. Чорабиниҳои асосӣ (самтҳои амал) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– баланд бардоштани иқтидори чамъоварии маълумот барои ошкор ва арзёбии масъалаҳо ва сабабҳои нобаробарии иҷтимоӣ;

– такмили омори гендерӣ ва таъсиси маҳзани маълумоти маҷмӯӣ вобаста ба ҳамаи намудҳои зӯрварӣ;

– тақвияти воситаҳои пешбурди сиёсати иҷтимоӣ бо назардошти манфиатҳои аҳолии камбизоат, гурӯҳи аҳолии бо низоми мавҷуда фарогирифтанишуда ва синфи миёна;

– дастгирии ташаббусҳои минтақавӣ, аз ҷумла таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди сармояи инсонӣ ва ҳамгирии байниминтақавӣ;

– баланд намудани дараҷаи шаффофият ва ҳисоботдиҳии мақомоти ҳокимияти давлатӣ, дастгирии мониторинги чамъиятии иҷроӣ уҳдадорҳои қабулгардида оид ба таъмини дастрасӣ ба хизматрасониҳои иҷтимоӣ ва сифати онҳо;

– омода намудани маърузаҳои миллӣ оид ба ташҳиси афзоиш ва фарогир будани рушд (як маротиба дар се сол).

877. Ба даст овардани баробарии гендерӣ дар ҳамаи шаклҳои он аз нуқтаи назари даромадҳо ва омилҳои ба он новобаста тавассути:

– такмили заминаи меъёри ҳуқуқӣ оид ба пешбурди баробарии гендерӣ;

– тақвият додани механизмҳои таъмини саводнокии ҳуқуқӣ ва ҷалби иҷтимоии занон, аз ҷумла занони деҳот;

– ҳавасмандсозии ҷалби занон ба равандҳои қабули қарорҳо дар ҳама сатҳҳо ва бахшҳо;

– васеъ намудани имкониятҳо, барои татбиқи принципи афзалиятнокӣ, дар ҳаҷми пурра маблағгузорӣ намудани чораҳои сиёсати гендерӣ, махсусан дар соҳаи шуғл;

– баланд бардоштани иқтидори гендерӣ ва ҳассосияти гендерии кормандони мақомоти ҳамаи шохаҳои ҳокимияти давлатӣ;

– қорӣ кардани низоми бучетикунони гендерӣ дар равандҳои бучетӣ;

– таҳия ва татбиқи босифати барномаҳои омоданамой ва бозомӯзонидани заноне, ки пас аз танаффуси дурудароз, аз ҷумла рухсатии ҳомиладорӣ ва нигоҳубини кӯдак ба бозори меҳнат бармегарданд;

– таҳия ва татбиқи стратегияи фаъоли коммуникатсионии давлат барои мусоидат ба таъмини баробарии гендерӣ, бартараф кардани қолабҳои гендерӣ дар бораи нақши занон ва мардон дар ҷомеа ва оила, тағйир додани афкор ва рафтори ҷомеа нисбат ба ҳамаи шаклҳои зӯрварӣ дар муносибат бо занон ва духтарон, никоҳҳои барвақтӣ ва ҳешутаборӣ;

– тақвият додани неру ва васеъ намудани доираи фаъолияти ҳадамоти давлатӣ ва чамъиятӣ барои расонидани кумак ба қурбониёни зӯрварӣ.

878. Таҳкими иқтидорҳои миллӣ ва ҳамкориҳои байнисоҳавӣ чӣхати коҳиш додани осебпазирӣ, суръат бахшидан ба рушди ҳамаҷониба ва баробари кӯдакон тавассути:

– таъмини муносибатҳои ҳамаҷониба, афзоиши дараҷаи муттаҳидсозии кӯшишҳои сохторҳо ва мақомоти гуногун барои паст намудани сатҳи осебпазирӣ кӯдакон;

- ташаккули механизмҳои гузаронидани мониторинг ва арзёбии камбизоатӣ ва некуаҳволии кӯдакон;
- васеъ намудани ҷалби сохторҳои бахши хусусӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ ба ташаккули низоми иттилоот ва арзёбии некуаҳволии кӯдакон;
- муайян намудани стандартҳои возеҳи кафолатҳои давлатӣ ва заминаи институтсионалӣ доир ба таъмини некуаҳволии кӯдакон;
- мухайё сохтани муҳити мусоид барои рушди низоми хизматрасониҳо барои кӯдакон;
- такмил додани низоми пешгиринамоии сатҳи пасти некуаҳволии кӯдакон;
- ташаккули иқтидорҳои устувори миллӣ оид ба таҳлили вазъият, таҳияи сиёсат ва идоракунии захираҳо, ки ба баланд намудани некуаҳволии кӯдакон равона шуданд;
- татбиқи барномаи мақсадноки рушди саноати молҳои кӯдакона.

879. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- механизмҳои таъмини рушди фарогир (инклюзивӣ), аз он ҷумла имтиёзҳои андозӣ ва бучетӣ тақвият дода шуданд;
- самаранокии муколамаи иҷтимоӣ байни бахши хусусӣ, ҷомеаи шаҳрвандӣ ва Ҳукумат барои баррасии тавсеаи имкониятҳо ва ба даст овардани баробарии воқеӣ таъмин карда шуд;
- дар қонунгузорӣ ба таври ҳатмӣ гузаронидани таҳлили таъсири танзимкунии санадҳои меъёрии ҳуқуқии қорӣ карда шуд;
- дар ҳамаи вазорату идораҳо гурӯҳҳои гендерӣ ҷиҳати қорӣ намудани муносибатҳои гендерӣ дар сиёсати соҳавӣ фаъолона қор мекунанд;
- ҳар сол ҳисобот аз рӯи ҷамъбасти татбиқи муқаррароти стратегияҳои миллӣ ва БМР 2021–2025 бо нишон додани дастовардҳо ва монеаҳо дар соҳаи баробарҳуқуқии воқеии занон ва мардон ба нашр мерасанд;
- самаранокии фаъолияти институти байниидоравии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои ҳамоҳангсозӣ дар соҳаи пешгирии зӯрварӣ ва қумак ба қурбониёни зӯрварӣ таъмин мегардад;
- ҳолатҳои зӯрварию ҷисмонӣ, иқтисодӣ, руҳӣ ва шахсонӣ нисбат ба занон ва духтарон на камтар аз 30 фоиз паст шуда, дастрасӣ ва сифати хизматрасониҳо барои онҳо васеъ мегардад;
- натиҷанокии фаъолияти ВАО–и давлатӣ ва ғайридавлатӣ барои ташаккули афкори ҷамъиятӣ вобаста ба баргараф кардани қолабҳои гендерӣ ва тағйир додани муносибат ва рафтор ба зӯрварӣ нисбати занон ва духтарон, никоҳҳои барвақтӣ ва маҳдудкунии ҳуқуқҳои кӯдакон таъмин мешавад;
- институтҳои ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак бомуваффақият қор мекунанд;
- афзоиши некуаҳволии кӯдакон, аз ҷумла аз ҳисоби қоҳиш додани камбизоатии кӯдакон, пешгирии истифодаи меҳнати кӯдакон ва дарқанормонии иҷтимоии онҳо, беҳтар гардидани дастрасӣ ба сифати ғизо, таҳсил, хизматрасониҳои тиббӣ ва иҷтимоӣ таъмин мегардад.

8. РУШДИ МИНБАЪДАИ МИНТАҚАҲОИ КИШВАР

§1. Рушди мутавозини минтақаҳои кишвар

880. Бо мақсади таъмини рушди мутавозини иҷтимоию иқтисодии минтақаҳои кишвар дар давраи амалишавии БМР 2016–2020 раванди таҳия ва татбиқи барномаҳои миёнамуҳлати рушди минтақаҳо ба роҳ монда шуданд. Ҳамаи шахру ноҳияҳои кишвар бо барномаҳои минтақавии рушди иҷтимоию иқтисодӣ фаро гирифта шудаанд. Чорабиниҳои пешбинишудаи барномаҳои мазкур ба болоравии сатҳи зиндагии аҳоли ва иқтисодиёти маҳалҳо заминаи воқеӣ гузоштанд. Дар баробари ин, татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори давлатии аҳамияти иҷтимоидошта ва амалишавии нақшаи корҳои ободониву бунёдкорӣ дар шахру ноҳияҳо бахшида ба таҷлили 30-солагии Истиқлоли давлатии кишвар барои рушди устувори ҷомеаи маҳаллӣ дар давоми солҳои 2016–2020 нақши калидӣ бозид.

881. Сиёсат оид ба дастгирии корхонаҳои саноатии истеҳсоли молҳои воридотивазкунанда ва ба содирот нигаронидашуда «нуктаҳои нави рушд»-ро дар минтақаҳои кишвар ташаккул дод. Дар натиҷа ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти минтақавӣ (МММ) дар муқоиса ба соли 2007 (11,7 млрд. сомонӣ) 6 маротиба, аз ҷумла дар шаҳри Душанбе 6 маротиба, вилояти Суғд 7 маротиба, Хатлон 5 маротиба, ВМКБ 6 маротиба ва НТҚ 3,6 маротиба афзоиш ёфта, дар соли 2019 ҳиссаи он дар маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ 88,4 фоизро ташкил дод. Дар сохтори МММ ҳиссаи шаҳри Душанбе 19,6 фоиз, вилояти Суғд 26,5 фоиз, Хатлон 25,4 фоиз, ВМКБ 1,4 фоиз ва НТҚ 15,9 фоиз мебошад, ки ин фарқияти афзоишбанди байни минтақоро нишон медиҳад.

882. Таҳлили маълумоти омӯрӣ нишон медиҳад, ки барои минтақаҳои кишвар тамоюли мунтазам афзоишбӣ аз рӯи нишондиҳандаи ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти минтақавӣ ба ҳар нафар аҳолии минтақаҳо хос мебошад. Масалан, аз рӯи андозаи номиналии маҷмӯи маҳсулоти минтақавӣ ба ҳар нафар аҳоли дар шаҳри Душанбе аз 3 326 сомонии соли 2007 то 17 704 сомонӣ дар соли 2019 (ба андозаи 5,3 маротиба), вилояти Суғд аз 1 331 сомонӣ то 7 631 сомонӣ (5,7 маротиба), вилояти Хатлон аз 1 344 сомонӣ то 6 004 сомонӣ (4,5 маротиба), ВМКБ аз 1 144 сомонӣ то 4 653 сомонӣ (4,1 маротиба) ва НТҚ аз 1 885 сомонӣ то 5 600 сомонӣ (3 маротиба) зиёд шудааст. Бо вучуди ин тафовути фарқкунанда байни минтақаҳо аз рӯи МММ ба назар расида, ин нишондиҳанда дар вилояти Хатлон 1 маротиба, ВМКБ 1,2 маротиба ва НТҚ 2,3 маротиба дар муқоиса ба шаҳри Душанбе кам мебошад.

883. Ҳоло рушди минтақаҳои кишвар нобаробар амалӣ шуда истодааст, ки сабабҳои асосии он ҷойгиршавии нобаробари захираҳои табиӣ, фарқият дар шароити иқлимӣ, ҳаҷми ҷалби сармоя ва сармоягузорӣ, даромади аҳоли, мавқеи минтақаҳо дар иқтисодиёти миллӣ ва шохиси рушди нуруи инсонӣ ба ҳисоб мераванд.

884. Гурӯҳбандии минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи нишондиҳандаи сатҳи даромади аҳоли имконият медиҳад, ки ноҳияҳо ба 5 қисмат ҷудо карда шаванд: шахру ноҳияҳои дорои даромади баланд (Душанбе, Хучанд, Ҳисор, Вахдат, Турсунзода, Панҷакент, Истаравшан, Исфара, Конибодом ва ноҳияҳои Б. Ғафуров, Ёвон, Рӯдакӣ), дорои даромади миёнае, ки барои зиёд намудани он имкониятҳои васеъ доранд (ноҳияҳои Деваштич, Ашт, Ҷ. Расулов, Қубодиён, Ҷ. Балхӣ, Фархор, Восеъ, Бохтар ва шаҳрҳои Данғара, Кӯлоб, Норақ), дорои даромади миёна (шаҳри Хоруғ, ноҳияҳои Шахристон, Айнӣ, Рашт, Шахритус, Вахш, Панҷ, Ҷайхун, Абдурахмони Ҷомӣ, Хуросон), дорои даромади паст (шаҳрҳои Роғун, Леваканд, ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон, Нуробод, Темурмалик, Муъминобод, Дӯстӣ, Варзоб, Лахш, Файзобод ва Кӯхистони Мастҷох) ва дорои даромади камтарин (Мурғоб, Шуғнон, Роштқалъа, Ишкошим, Сангвор, Дарвоз, Тоҷикобод, Ховалинг, Балҷувон, Шамсиддин Шохин ва Носири Хисрав). Инчунин, нобаробарӣ дар ҷойгир шудани корхонаҳои саноатӣ ва қувваҳои истеҳсолкунанда дар минтақаҳо ба мушоҳида мерасад, ки ин ба рушди мутавозини минтақаҳо таъсир мерасонад. Масалан, аз 2164 корхона ва коргоҳҳои саноатии дар ҷумҳурӣ мавҷуда 30 фоиз дар вилояти Суғд, 27,5 фоиз дар вилояти Хатлон, 21,1 фоиз дар шаҳри Душанбе, 19 фоиз дар НТҚ ва танҳо 2,4 фоиз дар ВМКБ ҷойгир мебошанд.

885. Дар сохтори ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти саноатии кишвар ҳиссаи ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноати вилояти Суғд 47,5 фоиз, Хатлон 31,3 фоиз, ш. Душанбе 10 фоиз, НТҚ 10,3 фоиз ва ВМКБ 0,9 фоизро ташкил медиҳад. Таҳлили истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ фарқияти гуногунро дар минтақаҳо нишон дода, ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳоли дар ВМКБ зиёда аз 1 058 сомонӣ, НТҚ 1333 сомонӣ, вилояти Хатлон 2 631 сомонӣ, шаҳри Душанбе 3 247 сомонӣ ва вилояти Суғд 4 904 сомонӣ рост меояд.

886. Ҳоло дар ҷумҳурӣ 62 фоизи шаҳру ноҳияҳо, аз ҷумла 89 фоизи ноҳияҳои ВМКБ (7 ноҳия), 80 фоизи шаҳру ноҳияҳои вилояти Хатлон (20 шаҳру ноҳия), 28 фоизи ноҳияҳои вилояти Суғд (5 ноҳия) ва 77 фоизи НТҚ (10 ноҳия) дотатсионӣ (кумаки молиявӣ) мебошад. Аз ҳаҷми умумии пардохтҳои субвенсионӣ, ки аз ҳисоби бучети ҷумҳуриявӣ барои дастгирии бучетҳои маҳаллӣ ба минтақаҳо равон карда мешавад, 53,9 фоиз ба вилояти Хатлон, 21,6 фоиз ба ВМКБ ва 24,5 фоиз ба НТҚ рост меояд.

887. Моделсозии рушди минтақаҳо нишон дод, ки ба андозаи 1 фоиз афзоиш ёфтани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ дар минтақаҳо барои ба андозаи 1,2 фоиз тағйир ёфтани МММ мусоидат мекунад; афзоиши сармоягузорӣ ба андозаи 1 фоиз МММ-ро ба андозаи 1 фоиз афзоиш медиҳад; рушди соҳаи саноат ба андозаи 1 фоиз ба афзоиши МММ ба 0,4 фоиз мусоидат мекунад; афзоиши хизматрасонӣ дар минтақаҳо ба 1 фоиз ба афзоиши МММ ба андозаи 1,2 фоиз оварда мерасонад.

888. Ҳалли воқеъинонаи мушкилоти нобаробарӣ дар рушди иқтисодии минтақаҳо тақозо мекунад, ки барои танзими макроиқтисодӣ суръати рушди иқтисодии минтақаҳо шароит муҳайё карда шавад. Зеро рушди нобаробари иҷтимоию иқтисодии минтақаҳои ҷумҳурӣ метавонад ба амнияти иқтисодии кишвар таҳдид намояд. Дар ин раванд омилҳои инфрасохторӣ метавонанд фишанги асосии коҳиш додани фарқият дар сатҳи рушди иқтисодию иҷтимоии минтақаҳои кишвар шаванд. Дар ин самт таҷрибаи пешқадами давлатҳои пешрафта ва рӯ ба инкишоф собит месозад, ки ноҳиябандии иқтисодӣ дар рушди қувваҳои истеҳсолкунанда ва бунёди инфрасохтори замонавӣ нақши муҳим мебозад. Истифода аз шароити ҷуғрофӣ, хусусиятҳои хос, ҷойгиршавии захираҳои табиӣ ва дигар боигарихои ғоиданоки мавҷудбуда, махсусгардонии минтақаҳо ва баланд бардоштани ҷолибияти сармоягузорӣ ва тақвияти фаъолияти минтақаҳои махсуси озоди иқтисодӣ метавонанд дар ҷобачогузории қувваҳои истеҳсолкунанда, равандҳои демографию муҳоҷират аз рӯи мавҷудияти захираҳо (табиӣ, иқтисодӣ, меҳнатӣ, зехнӣ, иқтидорҳои истеҳсолӣ, маъданӣ, гидроэнергетикӣ, дарёҳо, шароити ҳоси табию иқлимӣ ва дигар омилҳои рушди иқтисодӣ) ва дар ин замина ба рушди устувори минтақаҳо мусоидат намояд. Бинобар ин дар панҷ соли минбаъда бояд ба чунин самтҳо бештар таваҷҷуҳ зоҳир карда шавад:

– ташаккулдиҳии комплексҳои ҳудудӣ-истеҳсолии шимолӣ, ҷанубӣ ва шарқии кишвар дар асоси ҷойгиршавии захираҳои бойи табиӣ (кластерҳои саноатӣ);

– махсусгардонии минтақаҳои кишвар ва ноҳиябандии иқтисодии онҳо;

– тақвият бахшидани фаъолияти сохторҳои мавҷудаи институтсионалӣ (аз ҷумла, фаъолияти Шӯроҳои минтақавӣ оид ба бехтар намудани фазои сармоягузорӣ ва таъсиси Шӯрои машаратӣ оид ба банақшагирии ҳамбастаи афзалиятҳои миллӣ ва минтақавӣ чиҳати муайян намудан ва татбиқи сиёсати минтақавӣ);

– таҳия ва қабули санадҳои нави меъёрии ҳуқуқӣ (Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рушди ҳамачонибаи кишвар» ва «Дар бораи суръатбахшӣ ва ҳавасмандгардонии рушди минтақаҳо») ва ворид намудани тағйироту иловаҳо ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунандаи марбут ба минтақаҳои кишвар, бахусус ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи минтақаҳои кӯҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон».

889. Дар маҷмӯъ рушди минтақаҳо дар ояндаи миёнамуҳлат ҳамчун фишанги асосӣ барои ҳалли вазифаҳои стратегӣ оид ба баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳоли, афзоиши шуғл ва даромадҳо, таъмини устувори иҷтимоӣ, амнияти озуқаворӣ ва қавӣ гардонидани иқтидорҳои иқтисодии кишвар нақши муҳим мебозад.

890. Мушкилиҳои асосии соҳа аз инҳо иборат аст:

– заиф будани низоми тарбияи кадрҳои идоракунанда барои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, ки меъёрҳои хизматрасониҳои давлатӣ ва маҳалиро барои аҳоли ва соҳибкорон дар сатҳи минтақавӣ пешниҳод менамоянд;

– дар минтақаҳо деҳаҳои зиёди осебпазир бо зичии баланди аҳоли ва иқтидорҳои нисбатан назарраси истифоданашуда барои рушд боқӣ мондаанд;

– тарҳи заифи ташаббусҳои стратегӣ, аз ҷумла вобаста ба пешбурди ҲРУ дар сатҳи минтақаҳо ба мушоҳида мерасад;

– бо сабаби маҳдуд будани маҳзани иттилоотӣ мушкилоти арзёбии ғаёлнокии иқтисодӣ, соҳибкорӣ ва инноватсионӣ дар сатҳи шаҳр ва ноҳияҳо ҳанӯз арзӣ вучуд дорад.

891. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

– баланд бардоштани самараноки ва ҳисоботдиҳии низоми идоракунии рушди минтақаҳо;

– пеш бурдани сиёсати иҷтимоӣ барои рушди фарогири минтақаҳои кишвар;

– мусоидат ба идоракунии устувор ва босуботи захираҳои табиӣ минтақаҳои кишвар.

892. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

– тақвияти иқтидори низоми идоракунии рушди минтақаҳо ва банақшагирии стратегӣ дар сатҳи маҳал;

– инъикоси Ҳадафҳои рушди устувор дар барномаҳои рушди маҳал ва тавсеаи раванди маҳаликунонии ҲРУ;

– тақвияти неруи муассисаҳои рушди иҷтимоӣ дар минтақаҳои камтараккикарда;

– ташаккул додани низоми минтақавии захирасарфанамоӣ ва кашфи манбаъҳои нави рушд.

893. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои ғаёлият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда:

– тақвият бахшидани заминаҳои меъёрии ҳуқуқии низоми идоракунии маҳал барои татбиқи принципҳои рушди устувор ва рушди рақамӣ;

– мукамалсозии чараёни ташаккули барномаҳои миёнамуҳлати рушди шаҳр ва ноҳияҳо дар заминаи дурнамоҳои демографӣ, пайгирии афзалиятҳои сатҳи миллӣ ва соҳавӣ, бо истифода аз лоиҳаҳои банақшагирии ноҳиявӣ (гурӯҳи ноҳияҳо), нақшаҳои генералии шаҳрҳо, марказҳои ноҳияҳо ва дигар маҳалҳои аҳолинишин;

– ҳамгирии арзёбиҳои таҳлилӣ дар раванди асосноккунии бартариятҳои рақобатӣ, махсусгардонии истеҳсоли соҳавии минтақаҳои кишвар;

– ҷорӣ кардани низоми самараноки мониторинг ва арзёбии татбиқи ислоҳоти сохторӣ ва институтсионалӣ дар низоми идоракунии маҳал;

– баланд бардоштани самаранокии механизми маблағгузорию лоиҳаҳои инфрасохтори маҳал;

– ташаккули замина барои ғаёлгардонии механизмҳои ШДБХ дар татбиқи лоиҳаҳо ва ташаббусҳои минтақавӣ;

– фароҳам овардани имкониятҳои технологӣ барои ҷалби аҳолии маҳал дар раванди идоракунии минтақаҳо.

894. Инъикоси Ҳадафҳои рушди устувор дар барномаҳои рушди маҳал ва тавсеаи раванди маҳалликунонии ҲРУ тавассути:

– васеъ кардани иқтидорҳои омори минтақавӣ, мутобик намудани маҳзани маълумот ва воситаҳои оморӣ ба талаботи гузаронидани мониторинги раванди татбиқи ҲРУ дар сатҳи минтақаҳо;

– ҳамгирии индикаторҳои сифатии дастрасӣ ва фарогирии аҳоли ба хизматрасониҳои муассисаҳои рушди иҷтимоӣ дар барномаҳои рушди шаҳр ва ноҳияҳои ҷумҳурӣ;

– таҳияи таҳлилҳои минтақавӣ оид ба комёбӣ ва дастовардҳои нишондиҳандаҳои гурӯҳбандишудаи ҲРУ.

895. Тақвияти неруи муассисаҳои рушди иҷтимоӣ дар минтақаҳои камтараккикарда бо роҳи:

- дастгирии рушди иқтисодии институтсионалии минтақаҳо оид ба ҳамкориҳои мутақобилаи самаранок бо вазорату идораҳои соҳавӣ чӣхати таъмини дастрасӣ ба хизматрасониҳои босифати иҷтимоӣ;
- тақмили механизмҳои ҳамкориҳои минтақаҳо бо шарикони рушд ва ҷомеаи шаҳрвандӣ дар самти таъмини рушди устувор.

896. Ташаққул додани низомҳои минтақавии захирасарфанамоӣ ва кашфи манбаъҳои нави рушд тавассути:

- тақвият додани механизмҳои баланд бардоштани самаранокии истифодабарии захираҳои замин ва об дар сатҳи минтақаҳои кишвар;
- тавсеаи таҷрибаи минтақавии энергиясарфанамоии самаранок;
- тақвият бахшидан ба рушди фаъолияти соҳибкорӣ ва ҷалби захираҳои ашёи хоми маҳаллии ҳудудҳои нисбатан кам рушдёрта дар самти аграрии иқтисодӣ ба равандҳои истеҳсолӣ;
- фароҳам овардани шароити мусоид барои истифодаи неруи зеҳнии ҷавонон ва қувваи фаъоли иқтисодии минтақаҳо барои татбиқи ташаббусҳои рақамӣ дар маҳал;
- фароҳам овардани шароити ҷолиб барои сармоягузори ватанию хоричӣ барои ворид кардани технологияҳои инноватсионӣ ба минтақаҳои озоди иқтисодӣ ва татбиқи занҷираи арзиши иловашуда дар истеҳсолот.

897. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- натиҷабархшии идоракунии рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақаҳои кишвар афзудааст (пешравӣ аз рӯи индикаторҳои ҶРҮ таъмин мегардад);
- рушди устувори иқтисодиёти минтақаҳо таъмин гардид (дастовард бо пешравӣ аз рӯи индикаторҳои амнияти иқтисодии рушд таҳким бахшида мешавад);
- сатҳи некуаҳволии мардум дар тамоми минтақаҳои кишвар баланд бардошта шуд;
- барномаҳои минтақавӣ, ки ба ташкили паркҳои техникӣ, марказҳои тадқиқотии давлатӣ ва тичоратии рушди инноватсионӣ нигаронида шудаанд, таҳия гардиданд;
- рушди комплекси истеҳсолии минтақаҳо дар асоси истифодаи самараноки захираҳои иқтисодӣ ва табиӣ тақвият дода шуд.

§2. Шаҳрҳои хурд ва миёна ҳамчун «қутбҳои рушд»-и устувор

898. Дар сатҳи сиёсати глобалӣ шаҳришавӣ ҳамчун яке аз масъалаҳои рӯзномаи ҶРҮ то давраи соли 2030 қабул гардида, ҳамчун барномаи қолабии ҷаҳонишавӣ барои рушди тамоми соҳаҳои кишварҳои дунё баромад менамояд. Дар ин радиф бояд то соли 2030 тавсияи васеи шаҳришавии экологӣ ва имконияти банақшагирии маҷмуии шаҳру маҳаллаҳои муосири аҳолинишин бо тамоми инфрасохтори нақлиётӣ коммуналии дастрас, таъмин карда шавад (ҶРҮ 11, 6, 1 ва 2). Дар амалишавии сиёсати шаҳришавӣ вазифаи шаҳрҳои хурду миёна бахусус дар таъмини аҳолии доимо афзоишбандаи шаҳрҳо нақши калидӣ мебозанд.

899. Барои Тоҷикистон низ рушди шаҳр ва шаҳришавӣ муҳим буда, аз сиёсати саноатӣ вобастагии калон дорад. Саноатикунони босуръат тавассути ташкил кардани кластерҳои соҳавӣ дар минтақаҳо, бунёди шаҳр ва муҳоҷирати мутахассисони баландихтисосро аз дигар ноҳияҳои рушдёртаи саноатӣ тақозо мекунад.

900. Ҳиссаи аҳолии шаҳр дар панҷ соли охир қариб бетағйир монда, ҳамагӣ 26,3 фоизи шумораи умумии аҳолии кишварро ташкил медиҳад. Аз соли 2015 то ин ҷониб шумораи шаҳрҳо (18 воҳид) тағйир наёфтаст ва дар онҳо тақрибан 2,5 млн. нафар аҳоли истиқомат доранд. Асосан шаҳрҳои миёна бартарият дошта, аз се як ҳиссаи шабақаҳои шаҳрии кишварро шаҳрҳои хурд ташкил медиҳанд. Вале шаҳрҳои хурд ҳоло ҳам барои сармоягузорӣ ва фаъолияти соҳибкорӣ, ҷалби қувваи корӣ ҷолиб нестанд.

901. Аз рӯи баҳодиҳии дурнамо шумораи аҳолии шаҳрҳо дар соли 2025 ҳамагӣ 2,8 млн. нафарро ташкил хоҳад дод. Бо назардошти афзоиш ёфтани равандҳои саноатикунонӣ, муҳочирати дохилӣ, рушди шаҳрҳои хурд ва табдил ёфтани деҳот ба шаҳракҳо ҳиссаи аҳолии шаҳр афзоиш меёбад. Ин тамоюл боиси афзудани сарборӣ ба инфрасохтори шаҳрӣ ва бозори меҳнат мегардад.

902. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки барои шаҳрҳои хурд маҳдудияти молиявӣ монеаҳои асосӣ мебошад. Аз сабаби кӯҳнаю фарсуда шудани таҷҳизоти корхонаҳо ва набудани воситаҳои молиявӣ барои харидории таҷҳизоту дастгоҳҳои муосир дар шаҳрҳои хурду миёна бештари корхонаҳои фаъолият намекунанд. Ҳамчунин, нобаробар тақсим шудани маблағҳои зарурӣ барои ба фаъолият даровардани фондҳои асосӣ байни шаҳру ноҳияҳо сабаби нобаробар рушд ёфтани минтақаҳо мебошад. Солҳои охир бештар таваҷҷуҳ ба рушди шаҳрҳои калон дода мешавад, ки ин боиси сатҳи баланди шаҳришавӣ шуда, шумораи аҳолии деҳот бо суръати фарқкунанда коҳиш ёфта истодааст.

903. Дар давраи миёнамуҳлати рушд масъалагузории равандҳои шаҳршавӣ якҷо бо сохтмони манзил ташаккули механизмҳои ҳавасмандсозии рушди саноатӣ инноватсионии шаҳрҳоро бо истифодаи технологияҳои рақамӣ, таъсиси ҷойҳои кории пурмахсул, мушаххаскунонии барномаҳои сармоявӣ ва лоиҳаҳо дар миқёси гурӯҳҳои алоҳидаи шаҳрҳоро пешбинӣ менамояд.

904. Барои ноил шудан ба рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақаҳо муосиргардонии иқтисодиёт аҳамияти калон дорад. Зеро вазифаи мақсадноки рушди минтақаҳо дар давраи муосир таъмини суръати баланди маҷмӯи маҳсулоти минтақавӣ, афзоиши самаранокии истеҳсолот ва дар ин замина баланд бардоштани сатҳи сифати зиндагии аҳоли мебошад.

905. Барои тамоми кишварҳо, ҳамчунин барои Тоҷикистон низ пайдо кардани сарчашмаҳои нав ва омилҳои мусбӣ рушди босуръати иқтисодиёт хеле муҳим мебошад. Яке аз чунин сарчашмаҳо рушди кластерҳои соҳавӣ ба ҳисоб мераванд.

906. Инкишоф додани соҳаи саноат дар шаҳрҳои хурду миёнаи Тоҷикистон дар шакли кластерҳои саноатӣ яке аз афзалиятҳои аввалия барои даҳсолаҳои оянда мебошад. Инчунин, ташаккулёбии кластерҳо дар ҳалли масъалаҳои глобалии 8, 9, 11, 1 ва 2-и Ҳадафҳои рушди устувор саҳми босазо гузошта, татбиқи пурраи онҳоро таъмин мекунад. Зеро он имкон медиҳад, ки як қатор иншооти (объектҳо) то ҳол истифоданашудаи инфрасохторӣ, саноатӣ инноватсионӣ, нуруи илмӣ ва таълимӣ, аз ҷумла иқтидорҳои дар ноҳияҳои ҳаммарз мавҷудбуда низ ба фаъолият ҷалб карда шаванд.

907. Шароити ҷойгиршавии ҷуғрофӣ ва иқтидорҳои мавҷудаи минтақаҳои кишвар (захираҳои табиӣ, меҳнатӣ, зехнӣ, корхонаҳо, гиёҳҳои доруворӣ ва дигар ашёи хом) барои рушди кластерҳои соҳаҳои саноат, энергетика, кишоварзӣ, доруворӣ, хизматрасонӣ, инфрасохторӣ ва коркарди маъданҳои кӯҳӣ мутобиқ мебошад. Аз ин нуқтаи назар таъсиси кластерҳои соҳавӣ (дар заминаи соҳаҳои бо ҳам алоқаманд) ва худудӣ (гурӯҳи ширкатҳои бо ҳам алоқаманди дар як минтақа фаъолиятдошта) барои корхонаҳои мавҷудаи минтақаҳои кишвар ҳамчун нуқтаи рушд арзёбӣ гардида, ба афзоиши маҷмӯи маҳсулоти минтақавӣ, зиёд шудани даромади бучети маҳаллӣ, баланд шудани рақобатпазирии соҳаи саноати минтақаҳо, рушди ширкатҳои дохилии минтақаҳо, ҷалби сармоя ба иқтисодиёти минтақа, коҳиш додани сатҳи бекорӣ ва дар ин замина таъсиси ҷойҳои кории иловагӣ мусоидат мекунад.

908. Мушкилиҳои асосӣ:

– нигоҳдорӣ ва рушди инфрасохтори шаҳрҳо сармоягузории калони давлатиро талаб намуда, он бояд ба устувории механизмҳои институтсионалии идоракунии давлатӣ, батанзимдарории фаъолият вобаста ба нигоҳдории инфрасохторҳои шаҳрӣ дар сатҳи маҳал таъмин кунад. Дар шароити маҳдудияти имкониятҳои бучетӣ ва заиф будани иқтидорҳои институтсионалӣ дар сатҳи маҳал таъмини ҳалли вазифаҳои марбут ба барқарор ва азнавсозии инфрасохтори фарсудашуда ва тавсеаи шабакаҳои обтаъминкунӣ, обу корезӣ, таъминоти гармӣ, роҳҳои автомобилӣ ва телекоммуникатсионӣ ҳамчун мушкилӣ боқӣ мемонад;

– заиф будани иқтидорҳои саноатии шаҳрҳои хурд ва калон. Ин омил барои сиёсати рушди фазой, ки ба ҳавасмандгардонии болоравии иқтисодӣ ва тақвияти сутуми фазоии кишвар равона гардидааст, як қатор оқибатҳои ногуворро эҷод менамояд;

– нокифоягии ҳисоботдиҳии омӯрӣ оид ба рушди иҷтимоию иқтисодии шаҳрҳо, махсусан дар қисми нишондиҳандаҳои сифатии рушд, ки самаранокии қарорҳои идоравии қабулшударо паст мекунад;

– инфрасохтори рушнаёфтаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ, махсусан дар шаҳрҳои хурде, ки имконияти воридшавии технологияи рақамиро барои идоракунии шаҳрҳо маҳдуд мекунад.

909. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

– баланд бардоштани сифат ва муҳити созгори шаҳрҳои хурду миёна;

– мусоидат намудан дар рушди саноати шаҳрҳои хурд ва миёна.

910. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузашташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

– баланд бардоштани дастрасии аҳолии шаҳрҳои хурд ва миёна ба инфрасохтор ва хизматрасониҳои коммуналӣ;

– тақвияти иқтидори саноатии шаҳрҳои хурд ва миёна;

– вусъатдиҳии кластерҳои ҳудудӣ.

911. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноилшавӣ ба ҳадафҳо ва вазифаҳо:

– татбиқи маҷмӯи чорабиниҳо барои васеъ намудани сохтмони манзил бо назардошти рушди инфрасохтори роҳу нақлиёт, муҳандисӣ, коммуникатсионӣ ва иҷтимоӣ;

– тавсеаи шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ, қорӣ қардани технологияҳои рақамӣ ва захирасарфакунанда дар раванди пешниҳоди хизматрасониҳои иҷтимоию коммуналӣ ва хизматрасониҳои нақлиёти ҷамъиятӣ;

– беҳтар намудани низоми идоракунии партовҳои саҳти маишӣ.

912. Тақвияти иқтидори саноатии шаҳрҳои хурд ва миёна тавассути:

– сафарбар қардани захираҳои сармоягузорӣ ба рушди инфрасохтор ва хизматрасониҳо, ТИК ва беҳтар намудани робитаҳои нақлиётӣ барои баланд бардоштани самаранокии занҷираи молрасонӣ ва дастрасии васеъ ба бозорҳои дохилӣ ва байналмилалӣ;

– ҳавасмандгардонии таъсисдиҳӣ ва таъмини фаъолияти самараноки минтақаҳои саноатую инноватсионӣ ва технопаркҳо дар шаҳрҳои хурд ва миёна;

– мусоидат намудан дар гуногунсамтии имкониятҳои рушди иқтисодии шаҳрҳои миёнаи кишвар;

– рушди соҳаи саноат дар минтақаҳои Тоҷикистон дар шакли кластерҳои саноатӣ;

– ба қор андохтани иншооти инфрасохтории то ҳол истифоданашуда;

– қалби иқтидорҳои дар ноҳияҳои ҳаммарз;

– ташкили кластерҳои минтақавии инноватсионӣ дар соҳаҳои саноат, энергетика, кишоварзӣ, тиббӣ, хизматрасонӣ, инфрасохторӣ ва саноати истихроҷу қорқарди маъданҳои қухӣ.

913. Натиҷаҳои қашмдошт:

– устувории рушди иқтисодӣ, амнияти экологӣ ва иҷтимоӣ дар шаҳрҳои хурд ва миёнаи кишвар баланд бардошта шуд;

– гуногунсамтии иқтисоди шаҳрҳои хурд ва миёнаи кишвар таъмин қарда шуд;

– мавқеи шаҳрҳо дар рушди саноатиқунонӣ ва инноватсияҳо устувор қарда шуд;

– кластерҳои соҳавии саноат, энергетика, кишоварзӣ, тиббӣ, соҳаи хизматрасонӣ, инфрасохторӣ ва истихроҷи қанданиҳои қоиданок дар минтақаҳои кишвар рушд ёфтанд.

§3. Вусъатдиҳии кластерҳои ҳудудӣ

914. Ташаққул ва вусъат додани кластерҳои ҳудудӣ қамчун усули воқеан самараноки ҳавасмандсозии рушди минтақаҳо ба ҳисоб меравад, вале ин имконият то ба ҳол мавриди баҳрабардорӣ қарор дода нашудааст. Иқтидори зиёд барои ташаққул ва рушди кластерҳо дар шаш соҳаи иқтисодиёти кишвар – нассочӣ, ҳӯроқворӣ, саноати масолеҳи сохтмонӣ,

энергетика ва сайёҳӣ, ки барои онҳо ашёи хоми ватанӣ ҳамчун замина барои рушди муносибатҳои кооператсионӣ ва истеҳсоли маҳсулоти рақобатпазир мавҷуд мебошад.

915. Дар дурнамои миёнамуҳлат ҷиҳати ташкили заминаҳо ва аз байн бурдани монеаҳо барои ташаккул ва рушди робитаҳои истеҳсолии байнисоҳавӣ ва дар маҷмӯъ оид ба бехтар кардани фазои пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ бояд саъю талошҳои зиёд карда шаванд.

916. Мушкилиҳои асосӣ:

– мавҷуд набудани имкониятҳо барои робитаҳои кластери дучониба, ки дар сатҳи пасти коркарди ашёи хоми маҳаллӣ, рушди нокифояи истеҳсолоти технологӣ, ҳаҷми ками содироти маҳсулоти бо технологияҳои сатҳи баланд истеҳсолшуда ифода меёбад;

– сатҳи пасти ҳавасмандии корхонаҳои маҳаллӣ дар васеъ намудани фаъолияти истеҳсолӣ ва махсусгардонии маҳдуд, ки барои ташаккулёбии кластерҳо дар заминаи фаъолияти муштарак дар самти корхонаҳои таҳассусгардонидашудаи калон/миёна ва хурд монеа эҷод менамояд;

– иқтидорҳои таҳассусии донишгоҳҳо ва сохторҳои тадқиқотӣ дар таҳияи роҳҳои муносири ҳалли масъалаҳо ҷалб намегарданд, ки дар натиҷа ҳамкориҳои мутақобилаи онҳоро маҳдуд месозад.

917. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

– фароҳам овардани шароити мусоиди зиндагӣ дар минтақаҳои кишвар (ҲҶҲ 11);

– таъсис додани замина барои рушди ҳамкориҳои (кооператсия) истеҳсолӣ дар минтақаҳои кишвар;

– тақвияти муносибатҳои кластерӣ дар низоми танзимкунандаи рушди минтақаҳои кишвар.

918. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноилшавии ҳадафҳо:

– таҳияи низоми дастгирии соҳибкорӣ дар доираи гурӯҳбандии соҳавии кластерҳо;

– ҳавасмандсозии ҳамкориҳои байни бахши хусусӣ, илм ва маориф;

– дастгирии бошиддати шабакаҳои робитаи иштирокчиёни кластерҳои коммуникатсионӣ дар минтақаҳои кишвар;

– ворид кардани муносибатҳои кластерӣ дар барномаҳои минтақавии рушд.

919. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва вазифаҳо:

– таҷдиди низоми минтақавии технопаркҳо ва бизнес-инкубаторҳо;

– пешниҳоди маҷмӯи имтиёзҳои минтақавӣ барои фаъол гардонидани соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ;

– баланд бардоштани дастрасӣ ба захираҳои молиявӣ дар минтақаҳои кишвар.

920. Ҳавасмандсозии ҳамкориҳои байни бахши хусусӣ, илм ва маориф тавассути:

– қавӣ гардонидани иқтидорҳои донишгоҳҳо ва пажӯҳишгоҳҳои илмӣ – тадқиқотӣ барои иштирок дар таъсиси инфрасохтори инноватсионӣ, соҳибкорӣ дар заминаи шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ;

– рушди механизмҳои ҳамкориҳои мутақобилаи сохторҳои муассисаҳои олии таълимӣ ва пажӯҳишгоҳҳои илмӣ-тадқиқотӣ, сохторҳои давлатӣ ва соҳибкорон дар самти бизнес – инкубаторҳо, технопаркҳо, минтақаҳои озоди иқтисодӣ.

921. Дастгирии бошиддати шабакаҳои робитаи иштирокчиёни кластерҳо дар минтақаҳои кишвар тавассути:

– ҷиддан тақвият додани миқёс ва имкониятҳои дастрасӣ ба сомонаҳо ва порталҳои иттилоотии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, истеҳсолкунандагони маҳаллӣ, технопаркҳо ва бизнес-инкубаторҳо, донишгоҳҳои соҳавӣ ва сохторҳои илмӣ-тадқиқотӣ;

– бехтар намудани дастгирии ташкилии мақомоти марказӣ ва маҳаллии иҷроияи ҳокимияти давлатӣ дар самти ҳамкориҳои мутақобилаи шабакавӣ дар доираи мукамалсозии абзорҳои танзими фаъолияти соҳибкорӣ, тадқиқоти талабот ба маҳсулот ва хизматрасониҳо, пешбурди маркетинги маҳсулоти маҳаллӣ дар бозорҳои дохилӣ ва берунӣ;

– ташкили маҷмӯи намудҳои фаъолияти иқтисодӣ барои дастгирии шабакаҳои ҳамкориҳои мутақобилаи иштирокчиёни кластерҳои коммуникатсионӣ.

922. Ворид кардани робитаҳои кластерӣ дар барномаҳои минтақавии рушд тавассути:

– қавӣ гардонидани механизмҳои ташаккули афзалиятҳои рақобатии иқтисоди миллӣ бо истифода аз усулҳои кластерӣ;

– инъикос намудани кластерҳои коммуникатсионӣ дар стратегияҳо ва барномаҳои рушди соҳавӣ ва минтақавии кишвар;

– ба нақша гирифтани ташкили кластерҳои коммуникатсионӣ дар барномаҳои рушди маҳал;

– ташаккули механизмҳои пешбурди кластерҳои технологӣ чихати ноил шудани афзалиятҳои стратегии кишвар.

923. Натиҷаҳои чашмдошт:

– дар натиҷаи истифодаи иқтидорҳои минтақавӣ ноилшавӣ ба рушди босуръати иқтисодии кишвар;

– иқтидори корхонаҳо, муассисаҳои таҳсилоти олии, сохторҳои илмӣ – тадқиқотӣ, ки замина ва омилҳои рушди мутаवзини минтақавӣ мегарданд, қавӣ гардонидани шуданд;

– робитаҳои байниминтақавӣ васеъ гардида, дар минтақаҳои кишвар шугли пурмаҳсул беҳтар карда шуд;

– сатҳи рақобатпазирӣ ва самаранокии ҳамкориҳо дар доираи ташкил ва тавсеаи кластерҳои нассочӣ, саноати хӯрокворӣ, саноати масолеҳи сохтмонӣ баланд бардошта шуд;

– равандҳои ҳамгирии ҳамкориҳои байни соҳаҳои маориф, саноат ва илм вусъат дода шуданд.

§4. Ташаккули долонҳои иқтисодӣ

924. Афзоиши аҳоли, фаъолнокии иқтисодӣ дар кишвар ва минтақаҳо талаботро ба нақлиёт ва захираҳои энергетикӣ зиёд намуда, барои робитаҳои савдои байниминтақавӣ шароити мусоид муҳайё менамоянд. Ташаккул додани долонҳои иқтисодие, ки дар маркази онҳо коммуникатсияи нақлиётӣ ва энергетикӣ мегузаранд, барои робитаҳои тиҷорати шароити мусоид фароҳам меоварад. Долонҳои иқтисодӣ ҳамчун механизм барои рушди соҳаҳои тиҷорат, сайёҳӣ ва дигар намудҳои фаъолияти иҷтимоӣ-иқтисодӣ, инчунин дастрасӣ ба бозор барои кишвар ва минтақаҳои он хизмат намуда, дар самти беҳтарсозии татбиқи иқтидорҳои минтақаҳои кишвар саҳми босазо мегузорад.

925. Ташкили долонҳои иқтисодӣ дар кишвар на танҳо татбиқи самти шаффофияти ҳамачониба ва рушди фарогирро таъмин менамояд, балки имкон медиҳад, ки номутавзинӣ дар рушди иқтисодии минтақаҳои кишвар ба мувозинат оварда шуда, дастрасии пурра ба хизматрасониҳои нақлиётӣ таъмин гардад. Ба ин хотир таъсиси шаш долони иқтисодии байналмилалӣ дар доираи стратегияи «Як камарбанд – як роҳ», ки Тоҷикистон низ ба он шомил мебошад, дар пешбурди иқтисодиёти кишвар саҳми босазо хоҳад гузошт. Бунёди долонҳои иқтисодӣ дар Осиёи Марказӣ дар доираи барномаҳои ҳамкориҳои тарафайн бо мақсади рушди минбаъдаи кишварҳои минтақа ба роҳ монда шуда, мувофиқи он таъсиси долонҳои иқтисодӣ танҳо пас аз таъмини пайвастиҳои нақлиёт ва занҷирҳои таъминот амалӣ мешавад.

926. Долонҳои иқтисодии рушд бо инфрасохтори сохташуда, бештар ба роҳҳои автомобилгард ва роҳи оҳан марбут аст. Долонҳои иқтисодӣ на танҳо робитаҳои нақлиётӣ, балки чузби таркибии сохтори иқтисодии минтақа низ ба ҳисоб мераванд.

927. Барои таъмини робитаҳои мунтазами нақлиётӣ бо кишварҳои дигар барои Тоҷикистон дар даҳсолаҳои минбаъда зарурат аст, ки шабакаи ягонаи роҳро таҳия намояд ва ба долонҳои нақлиётӣ байналмилалӣ (бо кишварҳои Осиёи Марказӣ, Хитой, Афғонистон, Покистон, Ҳиндустон, Осиёи Чанубу Шарқӣ, Россия ва Шарқи Наздик) пайваст шавад. Таъмини алоқаи пайвастаи нақлиётӣ бо кишварҳои ҳамсоя (роҳи оҳани минтақавии Чин – Қирғизистон – Тоҷикистон – Афғонистон – Эрон ва Тоҷикистон – Афғонистон –

Туркменистон ва роҳи оҳани «Чалолиддини Балхӣ – Чайхун – Панчи Поён» сарҳади Афғонистон), бунёди терминалҳои наздисарҳади байналмилалӣ, рушди долонҳои нақлиётӣ, марказҳои логистикӣ байналмилалӣ (шаҳри Турсунзода, ноҳияи Чайхун «Панчи Поён») бо мақсади баромадан ба бандарҳои баҳрӣ ҳамчун афзалиятҳои аввалиндараҷа ба ҳисоб мераванд.

928. Мушкилиҳои асосӣ:

- нокифоя будани асосноккунии иттилоотӣ – таҳлилии қабули қарорҳо дар соҳаи идоракунии рушди минтақавӣ имкониятҳои муайянсозии «нуқтаҳои рушд», махсусгардонии самаранок ва ҳамкориро маҳдуд менамояд;

- самаранокии нокифояи низоми дурнамасозии рушди минтақаҳо имконияти муайян кардани замина ва доираи ҳамкорихои байниминтақавиро маҳдуд месозанд;

- сатҳи пасти мувофиқат ва ҳамоҳангсозӣ байни баъзе барномаҳои миллӣ, вилоятӣ ва маҳаллии рушд имкониятҳои амалисозии ислоҳот ва татбиқи ташаббусҳои стратегиро маҳдуд менамояд.

929. Ҳадафҳои асосии (афзалиятҳои) рушд:

- чалби минтақаҳо дар бехтар намудани фазои соҳибкорӣ ва рушди муҳити донишҳои тавлидӣ;

- фароҳам овардани шароит барои рушди босуръати минтақаҳои кишвар, ки дар минтақаҳои наздик ба шохроҳҳои долони нақлиётӣ, аз ҷумла байналмилалӣ ҷойгир шудаанд.

930. Вазифаҳо барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда ва ноил шудан ба ҳадафҳо:

- тақвият додани иқтидорҳои институтсионалии минтақавӣ барои бехтар намудани фазои соҳибкорӣ;

- таъмини рушди иқтидорҳои истехсолӣ ва инфрасохтори минтақаҳо, ки дар ҳалқаҳои асосии нақлиётӣ ҷойгир шудаанд;

- истифодаи долонҳои иқтисодии рушд ҳамчун ҷузъи таркибии сохтори иқтисодии минтақаҳо.

931. Тадбирҳои асосӣ (самтҳои фаъолият) барои ноилшавӣ ба ҳадафҳо ва вазифаҳо:

- таъмини ҳамбастагии тарафайни ислоҳот ва барномаҳои дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ дар сатҳи миллӣ, вилоятӣ-минтақавӣ ва маҳаллӣ;

- афзоиш додани иқтидорҳои минтақаҳо оид ба ташаккул ва пешбурди лоиҳаҳои сармоягузорӣ, низомҳои дастгирии муҳити рақобатнок, паст кардани сатҳи коррупсия ва монеаҳо;

- ҷорӣ кардани механизмҳои мониторинг ва арзёбӣ барои дастгирӣ ва пешниҳоди ташаббусҳои минтақавӣ оид ба афзоиши сармоягузорӣ ва рушди фаъолияти соҳибкорӣ.

932. Таъмини рушди иқтидорҳои истехсолӣ ва инфрасохтори минтақаҳо, ки дар ҳалқаҳои асосии нақлиётӣ ҷойгир шудаанд, тавассути:

- тақвият додани иқтидорҳои марказҳои нақлиётӣ-логистикӣ дар шимолу ҷануб ва шарқи кишвар;

- васеъ намудани низоми анборҳои молҳо ва биноҳои анборӣ;

- таҳияи низомҳои дурнамасозӣ ва мониторинги талабот ба бозорҳои дохилӣ ва берунӣ молҳои содиротшаванда ва воридотшаванда.

933. Истифодаи долонҳои иқтисодии рушд ҳамчун ҷузъи таркибии сохтори иқтисодии минтақаҳо бо роҳи:

- таъмини пайвастшавии нақлиёт ва занҷирҳои таъминот;

- рушд додани шабакаи ягонаи роҳҳои нақлиёт ва пайваст шудан ба долонҳои нақлиёти байналмилалӣ;

- бунёди терминалҳои наздисарҳади байналмилалӣ ва марказҳои логистикӣ байналмилалӣ.

934. Натиҷаҳои ҷашмдошт:

- имкониятҳо оид ба ташаккули долонҳои иқтисодӣ васеъ мегарданд;

- ҳамгирии минтақаҳои кишвар дар долонҳои иқтисодии байналмилалӣ бо назардошти ҳифзи манфиатҳои миллӣ таъмин гардид.

9. МОНИТОРИНГ ВА АРЗЁБӢ

§1. Арзёбии эҳтиёҷоти маблағгузори БМР 2021–2025

935. Арзёбии талабот ба захираҳо барои татбиқи бомуваффақияти БМР 2021–2025 ба дурнамои рушди иқтисодӣ ва афзоиши аҳолии асос ёфтааст, ки иқтидори захиравии иқтисоди кишварро барои амалисозии хароҷоти молиявӣ, инчунин ҳаҷми зарурӣ ва самтҳои афзалиятноки тадбирҳоро оид ба ноил шудан ба ҳадафҳои гузошташуда дар давраи миёнамуҳлат муайян мекунад.

936. Сарчашмаи асосии маблағгузорӣ барои татбиқи БМР 2021–2025 буҷети давлатӣ мебошад. Бо назардошти зиёд будани чорабиниҳои пешбинишуда Ҳукумат ба нақша гирифтааст, ки захираҳои молиявиро аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои имконпазир, аз ҷумла сармоягузориҳои хусусии дохилӣ ва хориҷӣ, маблағҳои шарикони рушд дар шакли грант ва қарзҳо, ки ҳамчунин кумаки расмиро барои рушд дар доираи маблағгузориҳои ҶРҮ фаро мегиранд, ҷалб намояд. Ҷалби воситаҳои молиявӣ барои татбиқи чорабиниҳои банақшагирифташуда дар ҳамбастагии зич ва мутобиқати фаъолияти ҳамаи иштирокчиёни раванди татбиқи БМР 2021–2025 сурат мегирад.

937. Арзёбии эҳтиёҷоти маблағгузори БМР 2021–2025 дар ду марҳила гузаронида шуд. Дар марҳилаи аввал, ҳади умумии пешгӯии захираҳои БМР 2021–2025 дар асоси модели Revised Minimum Standart Model – Extended (RMSM-X) муайян карда шуд, ки аз рӯи он арзиши Барномаи миёнамуҳлати хароҷоти давлатӣ (БМХД) ҳисоб карда мешавад ва он сиёсати макроиқтисодии ҳукуматро бо буҷа барои давраи миёнамуҳлат мепайвандад. Барои ин модел маълумоти асосии заминавӣ, аз ҷумла ҳаҷми ММД, сатҳи таваррум, параметрҳои воқеии буҷа оид ба даромад ва хароҷот ва маълумот дар бораи қарзи давлатӣ (берунӣ ва дохилӣ) баромад мекунад. Тибқи ҳисобу китобҳо дар асоси ин модел, иқтидори тахминии иқтисоди кишвар аз рӯи сценарияи инертсионӣ, ки метавонад маблағгузориҳои рушдро дар доираи татбиқи БМР 2021–2025 таъмин кунад, маблағи 204,8 млрд/ сомони ро ташкил дод, аз ҷумла аз рӯи сарчашмаҳои маблағгузорӣ:

- маблағҳои буҷети давлатӣ – 121,8 млрд. сомонӣ ё 62,5 фоиз;
- маблағҳои шарикони рушд (бо назардошти кумаки расмӣ) – 17,7 млрд. сомонӣ ё 8,6 фоиз;
- маблағҳои хусусӣ (дохилӣ ва хориҷӣ) – 65,3 млрд. сомонӣ ё 31,9 фоиз.

938. Дар марҳилаи дуюм, арзиши тахминии чорабиниҳои, ки ба Нақшаи амалиёт ворид шудаанд, ҳисоб карда шуд, ки он ба 115,3 млрд. сомонӣ баробар аст, аз ҷумла аз ҳисоби сарчашмаҳои маблағгузорӣ:

- маблағҳои буҷети давлатӣ – 51,3 млрд. сомонӣ ё 44,5 фоиз;
- маблағҳои шарикони рушд (бо назардошти кумаки расмӣ) – 35,1 млрд. сомонӣ ё 30,4 фоиз;
- маблағҳои хусусӣ (дохилӣ ва хориҷӣ) – 28,9 млрд. сомонӣ ё 25 фоиз.

939. Фарқияти молиявии бавучудомада байни эҳтиёҷоти маблағгузориҳои чорабиниҳои банақшагирифташуда дар доираи вазифаҳои БМР 2021–2025 ва нишондиҳандаҳои дурнамои ҳади захиравии иқтисодӣ тавассути ҷалби сармояи хусусии дохилию хориҷӣ рӯпӯш карда мешавад.

§2. Низоми мониторинг ва арзёбӣ

940. Ноил гаштан ба ҳадафҳо, ки ба ҳалли ин ё он мушкилии мушаххас равона шудаанд, бидуни банақшагирии ҳамаҷонибаи чараҳои татбиқи он ғайриимкон аст.

941. Низоми мониторинг ва арзёбӣ (МВА) БМР 2021–2025 тавре тарҳрезӣ шудааст, ки барои расидан ба ҳадафҳои муқарраргардида тавассути ҳамоҳангсозии фаъолияти ниҳодҳои давлатии кишвар, сафарбаркунии захираҳои молиявии дохилӣ ва хориҷӣ,

истифодаи мақсаднок ва самараноки онҳо дар асоси ҷалби тамоми ҷонибҳои дахлдор, аз ҷумла шарикони рушд дар татбиқи БМР 2021–2025 таъмин карда шавад.

942. Низоми МваА БМР 2021–2025 барои пайгирии пешрафт дар самти ноилшавӣ ба ҳадафҳо, муайян кардани таҷрибаи хуби андӯхташуда ва мушкилоти мавҷуда дар татбиқи СМР-2030, таҳлили равандҳои рушд дар доираи ҳуди БМР 2021–2025 ва таҳияи ҳулосаҳои асоснок барои таҷдиди назари сиёсат дар самти татбиқи ҳадафҳо, ки барои баланд бардоштани самаранокии он равона гардидаанд, пешбинӣ шудааст. Низоми МваА имкон медиҳад, ки робитаи зичи тарафҳо ва доимии байни қарорҳои сиёсии қабулгардида ва натиҷаҳои амалии татбиқи онҳо, шаффофият ва ҳисоботдихӣ дар фаъолияти ниҳодҳои марбут ба иҷрои вазифаҳои гузошташуда таъмин карда шавад.

943. Принсипҳои асосии низоми МваА раванди татбиқи БМР 2021–2025, ки бевосита ба ноил гардидан ба ҲРУ алоқаманд мебошанд, инҳоянд:

- таъмини равандҳои мустақили низоми МваА, шаффофият ва ҳисоботдихӣ;
- тавачҷух ба натиҷа ва афзалиятҳои БМР 2021–2025;
- истифодаи технологияҳои нави мониторинг ва арзёбӣ;
- иштироки ҳамаи ҷонибҳои манфиатдор – ҷалби мақомоти сатҳи миллӣ,

мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ҳамаи сатҳҳо, мақомоти худидораи маҳаллӣ, ҷомеаи шаҳрвандӣ, сохторҳои соҳибкорӣ ва шарикони рушд;

- муназзамӣ ва мунтазамӣ;
- дастрасӣ ба иттилоот;
- пешниҳоди иттилооти босифат, муҳим ва боэътимод;
- риояи меъёру қоидаҳо;
- ошкорбаёнӣ ва шафофият.

944. Сохтори низоми МваА БМР-и 2021–2025 аз унсурҳои зерин иборат аст:

- хусусиятҳои асосии БМР 2021–2025;
- индикаторҳои арзёбишаванда (нишондиҳандаҳо), ки тавассути онҳо пайгирии

хусусиятҳо имконпазир аст;

- сарчашмаҳои иттилоот барои гузаронидани мониторинг ва арзёбӣ;
- низоми ҷамъоварии маълумот;
- даврият ва ҷадвали ҷамъоварии маълумот;
- масъулин барои дастрас намудан ва пешниҳод кардани иттилооти зарурӣ;
- коркард ва таҳлили маълумоти бадастомада;
- истифодабарандагони натиҷаҳои МваА;
- хароҷоти зарурӣ барои гузаронидани мониторинг ва арзёбӣ;
- паҳн намудани натиҷаҳои МваА.

945. Хусусиятҳои асосии БМР 2021–2025 – ҳадафҳо, вазифаҳо, тадбирҳо ва натиҷаҳои ҷашмдошти барнома ба ҳисоб мераванд.

946. Ҳадафҳои БМР 2021–2025 – ҳамон натиҷаҳои мебошанд, ки дар ҳолати бомуваффақият татбиқ намудани барнома дар назар дошта шудаанд. Ҳадафҳои БМР 2021–2025 ҳамзамон ҳадафҳои фосолавии СМР-2030 мебошанд. Мувофиқаи тарафайн, мушаххасоти миқдорӣ ва муҳлатии БМР 2021–2025 барои мониторинг ва арзёбии самаранокии фаъолият дар самти татбиқи БМР 2021–2025 имконият фароҳам меоварад. Ҳадафҳои он Ҳадафҳои рушди устуворро, ки дар асоси талаботи воқеӣ (объективӣ), афзалиятҳои асоснок ва мувофиқашуда, инчунин имконият ва зарурати татбиқи онҳо дар кишвар миллӣ қунонида шудаанд, пурра дар бар мегирад.

947. Вазифаҳо – ҷузъҳои (қисми) ҳадафҳо (зерҳадафҳо) ва ё натиҷаи бевоситаи амалҳо дар доираи Барнома мебошанд. Ҳар як ҳадафи Барнома аз як/ё якчанд вазифаҳо иборат аст. Вазифаҳо дар доираи Барнома роҳи ноил гаштан ба ҳадафҳо мебошанд.

948. Тадбирҳо – ин амалҳои мушаххаси ба ҳалли вазифаҳои гузошташуда равонашуда мебошанд. Тадбирҳо дар доираи Барнома воситаҳо ва усулҳои ноил гаштан ба ҳадафҳо мебошанд.

949. Ҳамаи ҳадафу вазифаҳо, чорабиниҳо ва ҳамчунин, нишондиҳандаҳои мақсаднок дар доираи БМР 2021–2025 дар асоси меъёрҳои SMART (яъне, мушаххас, арзёбишаванда, ноилшаванда, муносиб ва дорои муҳлати муайян) тартиб дода шудаанд.

950. Маҷмӯи нишондиҳандаҳои БМР 2021–2025 ҷиҳати арзёбии пешрафти кишвар дар роҳи расидан ба ҳадафҳои гузошташуда маҷмӯи нишондиҳандаҳои истифода мегарданд, ки онҳо имконияти пайгирӣ намудани самаранокӣ ва натиҷанокии тарафҳои дар БМР 2021–2025 пешбинишударо фароҳам меоранд:

- низоми индикаторҳои барнома – маҷмӯи мураттабгардидаи нишондиҳандаҳои ба ҳам алоқамандро барои тавсифи натиҷаҳои ҳадафҳои мақсадноки муқарраргардида ифода менамояд. Мониторинг ва арзёбии БМР 2021–2025 дар асоси нишондиҳандаҳо (бузургҳои мақсаднок) ва тадбирҳои амалишаванда дар доираи Нақшаи амалҳои БМР 2021–2025 дар сатҳи миллӣ дар маҷмӯъ ва минтақавӣ бо тақсимот аз рӯи гурӯҳҳои алоҳидаи махсусан осебпазири аҳоли (нишондиҳандаҳои гендерӣ), экологӣ ва дигар аломатҳо роҳандозӣ карда мешавад.

- нишондиҳандаҳои ҳадафҳои мақсадноки МваА – раванди татбиқи БМР 2021–2025 метавонанд нишондиҳандаҳои байнисоҳавӣ ё нишондиҳандаҳои мувофиқи дутарафаи МваА–и СМР-2030 бошанд. Маҷмӯи нишондиҳандаҳои мониторинг метавонанд ҳамаи самтҳои тадбирҳои захираҳо барои татбиқ ва ҳамаи натиҷаҳои бадастомадаро дар чараёни татбиқи он фаро гирад. Дар низоми мониторинг ва арзёбии раванди татбиқи БМР 2021–2025 панҷ намуди нишондиҳандаҳои, ки воситаҳои низоми МваА ба ҳисоб мераванд, истифода бурда мешаванд:

- нишондиҳандаҳои тадбирҳо (activities) нишон медиҳанд, ки кадом тадбирҳо, барои ба даст овардани ҳадафҳои гузошташуда пешбинӣ гардида, ба кӣ нигаронида шудаанд. Ҳамчунин, онҳо амалигардонии тадбирҳоро барои иҷрои вазифаҳои гузошташуда таҷассум менамоянд;

- нишондиҳандаҳои захираҳои истифодашаванда (input) нишон медиҳанд, ки кадом захираҳо бо кадом миқдор барои ба даст овардани ҳадафҳои гузошташуда заруранд. Онҳо сиёсати ҷалб ва тақсими воситаҳои молиявии бучети давлатӣ ва дигар сарчашмаҳои (донорӣ, бахши хусусӣ) барои татбиқи БМР 2021–2025 истифодашавандаро пешниҳод менамоянд. Бо дигар ибораҳо, онҳо арзиши чорабиниҳоро инъикос мекунанд;

- нишондиҳандаҳои таъсиррасон (impact) нишон медиҳанд, ки кадом натиҷаҳои ниҳой ва ҳамчунин, тағйирот дар самти ҳадафҳои гузошташудаи стратегияи сатҳи миллӣ ва бехтар гардидани некуаҳволии аҳоли ба даст оварда мешаванд;

- нишондиҳандаҳои боздеҳ (output) нишон медиҳанд, ки пас аз роҳандозии амалҳо ва қабули чораҳо кадом намуди неъматҳо/маҳсулоти манфиатнок фароҳам оварда шудаанд. Онҳо натиҷаҳои фаъолияти шахсони масъулро (мақомоти давлатӣ ва дигар тарафҳои манфиатдор) бевосита инъикос менамоянд;

- нишондиҳандаҳои чашмдошти ниҳой (outcome) нишон медиҳанд, ки фароҳам овардани неъматҳо/маҳсулот дар доираи татбиқи БМР 2021–2025 ба чӣ оварда расонидааст. Дар натиҷа оё вазъи иҷтимоию иқтисодӣ дар кишвар тағйир ёфтааст ва ё то кадом андоза дастрасии аҳоли ба хизматрасониҳои асосии давлатӣ ва қаноатмандӣ бо ин хизматрасониҳо таъмин карда шудааст.

951. Таҷриба нишон медиҳад, ки на ҳама вақт имконияти интиҳоб кардани нишондиҳанда барои арзёбии бевоситаи амалҳои зарурӣ ё натиҷа вучуд дорад. Дар ин ҳолат, арзёбиҳои ғайримустақим истифода бурда мешаванд. Чунин нишондиҳандаҳоро прокси-индикаторҳо ном мебаранд, ки дар Нақшаи амалҳои БМР 2021–2025 муайян карда шудаанд.

952. Сарчашмаҳои маълумот барои гузаронидани МваА – ташкил ва гузаронидани мониторинг ва арзёбии раванди татбиқи БМР 2021–2025 ва ҲРУ дохил мешаванд:

- омили (расмӣ) давлатӣ (маҳзани маълумоти Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон);

- омили идоравӣ (маҳзани маълумоти фосолавӣ ва ҳисоботи солонаи вазорату идораҳои кишвар);

- омери ташкилотҳо ва корхонаҳои алоҳида (махзани маълумоти ташкилотҳо ва корхонаҳо ва дигар субъектҳои хоҷагидор бе назардошти омери давлатӣ);
- омери алтернативӣ (махзани маълумоти институтҳо/ташкilotи байналмилалӣ, ташкilotи мустақили тадқиқотӣ ва ҷомеаи шахрвандӣ, ки дар натиҷаи гузаронидани пурсишҳои сотсиологӣ миёни аҳоли, тадқиқоти интихобии минтақаҳо, гурӯҳҳои алоҳидаи аҳоли, хоҷагиҳои хонаводаҳо, ё дигар тадқиқоти гуногун).

953. Зернизомии калидии низомии МваА низомии ҷамъоварии маълумоти бузургҳои нишондихандаҳои мониторинг ва дигар иттилооти миқдорӣ ва сифатӣ барои тавсифи рушди иҷтимоию иқтисодии Тоҷикистон ва ҶРҮ мебошад. Низомии ҷамъоварии маълумот бояд бо чунин тарз мураттаб шавад, ки ба пуррагӣ маълумоти заруриро барои қабули қарорҳои идоракунӣ ва сарфаи захираҳои иқтисодии давлатӣ таъмин намояд.

954. Ташкили низомии ҷамъоварии маълумот аз таҳияи маҷмӯи иттилооти муайянкунандаи самт, ҳаҷм ва речаи муваққатии табодули маълумот, қоидаҳо ва дастурамалҳои танзимкунандаи мундариҷа, сарчашмаҳо, даврият, муҳлатҳои пешниҳод кардани маълумот аз ҷониби ҷузъҳои сохтори низомии МваА иборат мебошанд. Ин низом ҳамчунин низомии ҳуччатгузориеро дар бар мегирад, ки аз рӯи таркиби худ ҳамчун маҷмӯи ба ҳамдигар алоқаманди ҳуччатҳо, равандҳои ҳуччатгузори маълумот ва гардиши ҳуччатҳо тибқи қоидаҳои ягонаву талабот ва аз рӯи мундариҷа ҳамчун воситаи татбиқи тадбирҳои бо мубодилаи маълумот ҳуччатгузоришуда ифода меёбад.

955. Дар низомии ҷамъоварии маълумот Агенсии омери назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҷамъоварии саривақтӣ, коркард ва пешниҳоди ҳаҷми зиёди маълумоти асосиро аз рӯи ҳамаи намудҳои нишондихандаҳо таъмин менамояд, нақши марказӣ дорад. Мониторинг ва арзёбии чараёни татбиқи БМР 2021–2025 ва ҶРҮ раванди ягона мегардад, ки ба мавҷудияти сохторҳои ҳамшабеҳи мониторинг ва такрорёбии вазифаи ҷамъоварии маълумот роҳ намендихад.

956. Даврият ва чадвали ҷамъоварии иттилоот - барои пуррагӣ ва комилии иттилооти пешниҳодшаванда, ҷамъоварии маълумот (ҳисоби рақамҳо ва бузургҳои мақсадноки нишондихандаҳо) тибқи нишондихандаҳои дахлдори БМР 2021–2025 ва ҶРҮ дар як сол як маротиба пас аз ба анҷом расидани давраи ҳисоботӣ ба роҳ монда мешавад.

957. Тартиби гузаронидани МваА раванди татбиқи ҳуччатҳои стратегии сатҳи миллӣ, барномаҳои соҳавӣ ва минтақавии рушд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 29 декабри соли 2018, № 615 тасдиқ шудааст) барои вазорату идораҳои дахлдори кишвар пешниҳод намудани маълумот дар бораи иҷрои БМР 2021–2025 ва ҶРҮ –ро то 1 март ҳар сол ба Вазорати рушди иқтисод ва савдо, ки ҳамчун мақомоти ваколатдор оид ба ҳамоҳангсозии низомии МваА ба ҳисоб меравад пешбинӣ менамояд. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо ҳамасола то 10 феввали ҳисоботро оид ба рафти иҷрои барномаҳои маҳаллӣ ба Кумитаи рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҷамъбасти пешниҳод намоянд. Кумитаи рушди маҳали назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола то 1 март ҳисоботро ҷамъбасти намуда, барои таҳлил ба Вазорати рушди иқтисод ва савдо пешниҳод намояд.

958. Ҳангоми зарурат мақомоти ваколатдор оид ба ҳамоҳангсозии низомии МваА раванди татбиқи БМР 2021–2025 дар мувофиқа бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад дигар муҳлатро барои пешниҳод кардани маълумот вобаста ба татбиқи БМР 2021–2025 ва ҶРҮ муқаррар намояд.

959. Масъул барои дастрас ва пешниҳод намудани иттилоот дастраскунандаи асосии маълумот барои ҷамъбасти ва таҳлили минбаъда дар доираи БМР 2021–2025 ва ҶРҮ Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, ки ба сифати ҳамоҳангсози низомҳои МваА раванди татбиқи ҳуччатҳои стратегии сатҳи миллӣ ва барномаҳои рушди соҳавию минтақавӣ, ҳамчунин пешбарандаи ҳамоҳангсози татбиқи ҶРҮ ва котиботи Шӯрои миллии рушд дар Тоҷикистон баромад менамояд.

960. Масъулин барои пешниҳоди маълумот дар доираи БМР 2021–2025 ҳамаи вазорату идораҳои соҳавӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, корхонаҳо, ташкилот новобаста аз шакли моликият ва тобеияти маъмурӣ, ҳамчунин шарикони рушди ҷалбшуда (дар доираи уҳдадорихоӣ аз ҷониби онҳо қабулгардида) барои татбиқи БМР 2021–2025 ва ҲРУ маҳсуб меёбанд.

961. Коркард ва таҳлили маълумоти дастрасгардида – таҳлили маълумоти ҷамъовардашуда аз ҷараёни МваА раванди татбиқи БМР 2021–2025 ва ҲРУ аз ҷониби мақомоти иҷроияи марказӣ, ки барои татбиқи онҳо аз рӯи салоҳият ва ваколати худ масъул мебошанд, дар ҳамоҳангӣ бо ВРИС ба роҳ монда мешавад. Барои гузаронидани таҳлил ва таҳияи пешниҳодҳо оид ба татбиқи сиёсати давлатӣ, ҳамзамон мутахассисони мақомоти давлатӣ ва ташкилоти тадқиқотии мустақил, намоёндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ ва бахши хусусӣ ҷалб карда мешаванд.

962. Ҳамаи маълумоти дастрасшуда оид ба раванди татбиқи БМР 2021–2025 ва ҲРУ ба маҳзани иттилоотии раёсати дахлдори ВРИС, ки барои мониторинги татбиқи ҳуҷҷатҳои стратегии миллии кишвар масъул мебошад, ворид карда мешавад. Ин раёсат иттилооти ҷамъомадари гурӯҳбандӣ карда, байни воҳидҳои сохтори ВРИС – сарпарастони соҳаҳои дахлдори иқтисодӣ барои коркард ва таҳлил, ки ба соҳаи онҳо вобастагӣ доранд, тақсим мекунад.

963. Баъд аз таҳлили амиқ ва коркарди маълумот ҳамаи иттилоот ба раёсати дарчгардидаи ВРИС барои ҷамъбаст ва омода кардани ҳисоботи дахлдор бармегардад.

964. Натиҷаҳои МваА раванди татбиқи БМР 2021–2025 ва ҲРУ дар шакли ҳисоботи солони ҷамъбаст карда шуда, сари вақт ба тарафҳои дахлдор пешниҳод мегарданд. То ин ки иттилооти дар ин ҳисобот дарчгардида имконияти истифодаи пурраи онро барои таҷдиди назари раванди амалигардонии БМР 2021–2025 ва ҲРУ фароҳам овардад.

965. Истифодабарандагон натиҷаҳои МваА тарафҳои асосии дахлдор барои истифода бурдани натиҷаҳои МваА инҳо ба ҳисоб мераванд:

- Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Шӯрои миллии рушди назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- вазоратҳо ва идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии масъул барои татбиқи ҷузъҳои алоҳидаи БМР 2021–2025;
- асосиатсияҳои соҳибкорӣ, корхонаҳо ва соҳибкорони бахши дахлдори иқтисодиёт;
- донорҳо – шарикони рушд;
- ҷомеаи шаҳрвандӣ;
- васоити ахбори омма.

966. Ҳароҷоти зарурӣ барои гузаронидани МваА - Маблағгузориҳои низомии МваА дар ҳаҷми зарурӣ тавассути бучети давлатӣ ва ба воситаи донорҳо роҳандозӣ карда мешавад. Маблағгузориҳои фаъолияти мақомоти ваколатдор оид ба ҳамоҳангсозии низомии МваА ва дигар мақомоти давлатие, ки дар нақшаи институтсионалии МваА дохил мешаванд, тавассути воситаҳои бучетӣ, ки аз ҷониби вазорату идораҳои дахлдор ҳарсола ҷудо мегарданд, ба роҳ монда мешавад. Воситаҳои шарикони рушд барои сармоягузорӣ ба иқтидорҳои инсонӣ ва ташкилии низомии МваА равона мегарданд. Талошҳои шарикони рушд дар самти рушди иқтидорҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар соҳаи мониторинг ва арзёбӣ дастгирӣ карда мешаванд.

967. Паҳн кардани натиҷаҳои МваА – паҳн кардани иттилоот дар бораи натиҷаҳои МваА раванди татбиқи БМР 2021–2025 ва ҲРУ тавассути гузаронидани ҷорабиниҳои иттилоотӣ, нашри васеи ҳисоботи ҷамъбасти соҳавӣ/минтақавӣ дар бораи рафти татбиқи Барнома ва ҲРУ, ташкили мусоҳибаҳои ҷамъиятӣ, ки иттилооти пурраро дар бораи маълумоти мониторинг ва натиҷаҳои арзёбии раванди иҷрои БМР 2021–2025 ва ҲРУ дар бар мегиранд, аз он ҷумла маълумоти мониторинги ташкилоти ҷомеаи шаҳрвандӣ ба роҳ монда мешаванд. Таваҷҷуҳи махсус ба таъмини робитаи мутақобила бо ҳамаи тарафҳои

манфиатдор бо мақсади такмили сиёсат ва механизмҳои татбиқи БМР 2021–2025 ва ҶРУ зоҳир карда мешавад.

968. Барои маблағгузори БМР 2021–2025 сарчашмаҳои гуногуни дохилӣ ва берунӣ, давлатӣ ва хусусӣ муайян карда шудаанд ва қобилияти назорати ин воситаҳои молиявӣ барои татбиқи ҳадафҳои гузошташуда сафарбаршаванда барои дарки иқтидорҳои ҳар як сарчашма нақши муҳим мебозанд.

969. Вазифаи мониторинги таъминоти молиявӣ аз дастрас намудани иттилооти зарурӣ ба масъулин ҷиҳати қабули қарорҳои сохторӣ иборат мебошад. Дарки он ки аз ҷониби кӣ ва чӣ тавр воситаҳо барои рушд дар ҳар як марҳалаи татбиқи чорабиниҳо сармоягузорӣ карда мешавад, имконияти муайян кардани саҳми ҳар як сарчашмаи маблағгузори дар ба даст овардани ҳадафҳои гузошташуда фароҳам меорад.

970. Ба ғайр аз ин, назорати пайвастаи воситаҳои молиявӣ сафарбаршаванда масъулиятро дар сатҳи маъмурӣ барои мақсаднок ва самаранок хароҷот кардани захираҳо, махсусан дар шароити зиёд будани самтҳои рушд, ки маблағгузориҳо хангоми маҳдуд будани имкониятҳои захиравӣ талаб менамоянд, баланд мебардорад.

971. Бо назардошти дастгириҳои ҳамаҷонибаи сармоягузорӣ, ки барои татбиқи чунин ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар ба монанди, СМР 2030 ва БМР 2021–2025 ҷалб карда мешаванд, мавҷуд набудани низоми ягонаи ҷамъоварии иттилоот дар бораи маблағгузориҳои молиявӣ метавонад масъалаи ҷиддиро барои шарҳи ҳамаҷонибаи сарчашмаҳои маблағгузори рушд, таҳияи сиёсати молиявӣ ва тақсими захираҳо дар асоси таҳлили босифат ба миён биёрад.

972. Бо мақсади ҷамъоварӣ ва пайгирии пайвастаи иттилоот дар бораи маблағгузориҳои молиявӣ аз сарчашмаҳои гуногун барои татбиқи тадбирҳои сиёсӣ ва чорабиниҳои дар БМР 2021–2025 муайянгардида, ба низоми МваА раванди татбиқи Барнома низоми мониторинги таъминоти молиявӣ дохил карда мешавад. Он қисми таркибӣ ва ҷудонопазири МваА БМР 2021–2025 ба ҳисоб рафта, якҷо бо мониторинги раванди татбиқи Нақшаи амалӣ БМР 2021–2025 гузаронида мешавад.

973. Низоми самараноки мониторинги таъминоти молиявӣ мавҷуд будани як қатор ҷузъҳои зеринро талаб менамояд:

- нишондиҳандаҳои нақшавӣ ва воқеии захираҳои ҷудошаванда ба ҳар як сарчашма ва самт;
- таваккалҳои имконпазир;
- ташкили ҷамъоварии пайвастаи нишондиҳандаҳои воқеӣ (муайян кардани сарчашмаҳои иттилоот, усулҳои ҷамъоварии он ва шахсони масъул);
- гузаронидани таҳлилҳои пайваста (муқоисаи нишондиҳандаҳои воқеӣ ва банақшагирифташуда ва муайян кардани фарқият);
- қабули қарорҳо дар бораи такмили амалҳо дар ҳолати зарурат.

974. То кадом андоза самаранок ва босифат дар ҳамбастагӣ қарор доштани ҷузъҳои мазкур ба самараноки тамоми низоми мониторинги таъминоти молиявӣ, ҳамчунин муваффақияти татбиқ гардидани БМР 2021–2025 таъсири назаррас мерасонад. Барои гузаронидани мониторинги таъминоти молиявӣ БМР 2021–2025 барои тамоми давраи татбиқи Барнома нақшаи гузаронидани он таҳия гардида, барои чунин нақша маълумоти ибтидоии чорабиниҳо ва ҳаҷми захираҳои банақшагирифташуда барои татбиқи он, ки дар Нақшаи амали БМР 2021–2025 дарҷ гаштаанд, ба ҳисоб мераванд.

975. Иштирокчиёни асосии раванди мазкур тавассути харитакунонии сарчашмаҳои молиявӣ чорабиниҳои Нақшаи амали БМР 2021–2025 ва сарчашмаҳои маълумоти ҳисоботӣ оид ба татбиқи онҳо Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати молия, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ ва вазорату идораҳои соҳавӣ муайян карда шудаанд.

976. Бо назардошти он ки нишондиҳандаҳои тадбирҳо ва нишондиҳандаҳои хароҷоти захираҳо ба индикаторҳои фосилавӣ мансуб буда, ҳамчунин гардиши захираҳои молиявӣ дар қиёс бо дигар нишондиҳандаҳои низоми МваА назорати доимиро талаб менамоянд, иттилоот

аз рӯи индикаторҳои мазкур дар шакли ҳисоботи молиявӣ ҳар семоҳа ҷамъоварӣ карда мешавад.

977. Сарчашмаҳои гуногуни молиявӣ метавонанд шаклҳои мухталифи ҳисоботӣ ва дараҷаи гурӯҳбандии маълумотро дошта бошанд, ки имконият дорад бо шакли Нақшаи амали БМР 2021–2025 мувофиқ набошанд. Бинобар ин, дар баробари оmodасозии нақшаи гузаронидани мониторинги таъминоти молиявӣ шакли ягонаи оmodасозии ҳисобот, ки дар он маълумоти ибтидоӣ, маълумоти воқеӣ, давраҳои ҳисоботӣ, ҳамчунин сабабҳо ва чораҳо оид ба бартараф кардани фарқият аз нишондиҳандаҳои нақшавӣ, агар чунин фарқият ошкор карда шавад, инъикос карда мешаванд. Шакли мазкури ҳисоботӣ татбиқи усули ягонро таъмин намуда, барои расонидани кумаки саривақтӣ дар ҳолати мушкилиҳои маблағгузорӣ ва қабул кардани қарор оид ба таҳрири амалҳо имконият медиҳад. Ба ғайр аз шакли ҳисоботӣ талабот ба мазмун ва мундариҷаи иттилооти ҳамроҳӣ ва тавзеҳотӣ таҳия карда мешаванд. Маълумоти мазкур асосан ба муайян кардани сабабҳои қафомонӣ аз нишондиҳандаҳои банақшагирифташуда, ҳамчунин пешниҳоди қарорҳо барои бартараф намудани онҳо ва ё такмили Нақшаи амал барои хориҷ намудани чорабиниҳои бо сабабҳои гуногун маблағгузоринаяшаванда равона карда мешавад.

978. Ҳамаи маълумоти ҳисоботӣ вобаста ба захираҳо аз ҳамаи сарчашмаҳо ба мақомоти ҷамоҳангсоз оид ба мониторинг ва арзёбӣ (ВРИС) пешниҳод карда мешаванд, ки вазъи умумиро дар бораи маблағгузории чорабиниҳо таҳлил менамояд. Мониторинги таъминоти молиявӣ аввалин маротиба ба ҳуҷҷати барномавӣ дохил карда шуда, иттилоот оид ба захираҳои сафарбаршаванда дар қиёс бо нишондиҳандаҳои рушд бояд дар муддати кӯтоҳ ҷамъоварӣ карда шавад. Вобаста ба ин дар марҳилаи аввали роҳандозии низоми МваА имконияти бо дастгирии кӯтоҳмуҳлати шарикони рушд таъсис додани Гурӯҳи корӣ (ГК) аз ҳисоби мутахассисони соҳаи молиявӣ дар назди ВРИС дида баромада мешавад.

979. Вазифаи асосии ГК ба низом даровардани раванди ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумот бо назардошти ҳамаи расмиёт ва омӯзиши мутахассисони соҳавӣ мебошад. Баъдан ГК ба раёсати ВРИС оид ба мониторинги татбиқи ҳуҷҷатҳои стратегии миллии ҳамаи расмиёти банизомдаровардашударо интиқол медиҳад ва вазорату идораҳо бевосита бо раёсати мазкури ВРИС дар низоми ягонаи мониторинг ва арзёбии раванди татбиқи ҳуҷҷатҳои стратегии миллии ҳамкорӣ менамоянд. Ҳар як мутахассиси ГК аз рӯи самтҳои худ дар бораи маблағгузории чорабиниҳои Нақшаи амал маълумот ҷамъоварӣ намуда, вазъро таҳлил менамояд.

РҶҶҲАТИ ИҲТИСОРОТИ БМР 2021–2025

1. ААИ – Андоз аз арзиши иловашуда
2. АМФ – Арзёбии Маҷмӯи Фаврӣ
3. БСД – Барномаҳои сармоягузори давлатӣ
4. БМТ – Бонки миллии Тоҷикистон
5. БМР – Барномаи миёнамуҳлати рушд
6. БОР – Бонки Осиёи Рушд
7. БОСИ – Бонки Осиёи Сармоягузори Инфрасохтор
8. ВАО – Воситаҳои ахбори омма
9. ВМКБ – Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон
10. ВНМО – Вируси норасоии масъуният
11. ВРИС – Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон
12. ИДМ – Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил
13. ИМА – Иёлоти Муттаҳидаи Амрико
14. ММД – Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ
15. МММ – Маҷмӯи маҳсулоти минтақавӣ
16. МОИ – Минтақаи озоди иқтисодӣ
17. ШДБХ – Шарики давлат ва баҳши хусусӣ
18. ХМК – Хоҷагии манзилию коммуналӣ
19. ТИК – Технологияи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ
20. ИҲЗО – Идоракунии ҳамгиरोёнаи захираҳои об
21. ШРИ – Шохиси рушди инсонӣ
22. МД – Муассисаи давлатӣ
23. МваА – Мониторинг ва арзёбӣ
24. НБО – Неругоҳи обии барқӣ
25. НҲМ – Низоми ҳисоби миллий
26. РИР – Рушди иқтисоди рақамӣ
27. СМР-2030 – Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030
28. СУС – Созмони Умумиҷаҳонии Савдо
29. ТБМ – Ташкилоти байналмилалӣ меҳнат
30. ТКТ – Таҳсилоти Касбии Техникӣ
31. ТУТ – Ташкилоти Умумиҷаҳонии Тандурустӣ
32. ҚСК – Қамъияти саҳомии кушода
33. ШСХК – Ширкати саҳомии ҳолдингии кушода
34. КАТС – Кумаки аввалияи тиббӣ-санитарӣ
35. ҲҚТ – Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
36. НТҚ – Нохияҳои тобеи ҷумҳурӣ
37. ҚДММ – Қамъияти Дорои Масъулияти Маҳдуд
38. ҚСП – Қамъияти Саҳомии Пӯшида
39. ҚТ – Ҷумҳурии Тоҷикистон
40. ХРУ – Ҳадафҳои рушди устувор
41. COVID-19 – Бемории сироятии COVID-19
42. MAPS – Намояндагии СММ «Ҳамгирӣ, суръатбахшӣ ва дастгирии сиёсат»
43. QR – Рамзи интиқоли электронии пул

ИНДИКАТОРҲОИ АСОСИИ МОНИТОРИНГ ВА АРЗӢӢЙ

№	Индикатор	Воҳиди ченак	2021	2022	2023	2024	2025
НИШОНДИҲАНДАҲОИ МАКРОИҚТИСОДИИ							
1.	Суръати рушди ММД воқеъӣ ба ҳисоби миёна дар 1 сол	%	7,0	7,2	7,5	8,0	8,0
2.	ММД ба ҳар сари аҳоли (аз рӯи ПҚХ)	долл. ИМА	936	985	1038	1098	1162,2
3.	Ҳиссаи сармоягузориҳои хусусӣ дар ММД	%	5,0	6,2	7,4	8,6	10
4.	Ҳиссаи саноат дар ММД	%	23,7	24,6	25,7	25,9	26,3
5.	Ҳиссаи кишоварзӣ дар ММД	%	21,5	21,8	21,1	19,9	18,0
6.	Ҳиссаи хизматрасониҳо дар ММД	%	33,1	31,6	30,6	29,8	30,7
7.	Андозҳои тозаӣ ғайримустақим дар ММД	%	10,9	10,8	10,7	11,7	10,5
САНОАТ							
8.	Афзоиши ҳаҷми истеҳсоли саноатӣ бо нархҳои муқоисавӣ	%	110,7	110,8	110,5	111,8	118,2
9.	Афзоиши ҳаҷми саноати истиҳроҷ	%	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0
10.	Афзоиши ҳаҷми саноати коркард	%	116,6	115,9	113,7	115,5	120,5
11.	Афзоиши ҳаҷми истеҳсол ва тақсироти нерӯи барқ ва газ	%	100,0	100,5	104,0	104,0	120,0
12.	Афзоиши ҳаҷми истеҳсол ва тақсироти об, инчунин истифодаи партовҳо	%	113,3	113,0	115,4	110,0	112,1
13.	Ҳиссаи саноати коркард дар соҳтори саноат	%	61,8	64,7	66,5	68,7	70,1
14.	Маҳсулооти ҳолиси саноати коркард нисбат ба ММД (9.2.1.)	%	11,5	12,4	13,1	13,9	14,5
15.	Маҳсулооти ҳолиси саноати коркард ба ҳар нафар аҳоли (9.2.1.)	долл. ИМА	95	104	112	122	130
16.	Ҷои захираи машғулбудагон дар саноати коркард аз шугли умумӣ, бо % (9.2.2.)	%	3,40	3,42	3,44	3,46	3,50
17.	Ҳиссаи арзиши изофаи маҳсулоати соҳаҳои дорон технологияи миёна ва баланд дар ҳаҷми умумии арзиши изофа (9.b.1.)	%	5,8	6,2	6,5	6,9	7,3
18.	Риштаи пахтагин	ҳаз. т	50	60	72	94	125
19.	Мағофи пахтагин	млн. м ²	25,2	35,3	49,4	69,0	96,0
20.	Семент	ҳаз. т	4470	5000	5250	5460	5733
21.	Сурмаи металл	ҳаз. т	8,3	9,5	10,3	16,0	23,0
22.	Қурғошимии металл	ҳаз. т	29,0	32,9	39,5	44,2	48,9
БАҲШИ АГРАРИ							
23.	Сатҳи механизатсияи истеҳсоли кишоварзӣ	%	67	70	71	73	80
24.	Афзоиши маҷмӯи маҳсулоати кишоварзӣ	% (2020=100)	109	119	130	139	149
25.	Азхудкунии заминҳои киш	ҳаз.га	300	350	400	400	400
26.	Афзоиши коркарди саноати маҳсулоати кишоварзӣ	%	26	28	30	33	35
АМНИЯТИ ОЗУҚАВОРИ ВА ТАЪМИНИ ДАСТРАСИ АҲОЛИ БА ҒИЗОИ ХУШСИФАТ							
27.	Сатҳи худғаминкунӣ бо маводи хӯрокворӣ	%	70	70	70	70	70
28.	Дастрасии иқтисодии аҳоли ба маҳсулоати хӯрокворӣ (ҳиссаи хароҷот барои озуқа дар ҳаҷми умумии хароҷоти истеъмолий)	%	54	53	52	51	50
29.	Истеъмоли ғизо	ккалория ба 1 нафар/шабонаруз	2310	2360	2400	2460	2540
30.	Дастрасии аҳолии деҳот ба обӣ нӯшоки тозаӣ беэзарар	%	60	62	65	68	70
ЭНЕРҶЕТИКА							
31.	Истеҳсоли нерӯи барқ, ҳамагӣ	млн. кВт-соат	20910	21027,38	21884,11	22848,5	27599,08
32.	Истеҳсоли нерӯи барқ дар НБО	млн. кВт-соат	19403	19520,38	20377,11	21341,5	23824,08
33.	Истеҳсоли нерӯи барқ дар НБХ (ТЭС)	млн. кВт-соат	1507	1507	1507	1507	3775
34.	Ба қор андохтани иқтидорҳо, ҳамагӣ	МВт	0	33,5	244,5	33,5	1408,5
35.	ба НБО		0	0	211	0	675
36.	ба НБХ		0	0	0	0	700
37.	Норасогии нерӯи барқ (-)	кВт-соат	-1130	-1559,62	-1271,89	-899,504	3369,08
38.	Талаботи солона ба истеҳсоли нерӯи барқ	млн. кВт-соат	22040	22587	23156	23748	24230
39.	Истеҳсоли нерӯи барқ ба ҳар сари аҳоли	ҳаз. кВт-соат/аҳоли	2,14	2,11	2,15	2,20	2,61

№	Индикатор	Воҳиди ченак	2021	2022	2023	2024	2025
40.	Истихроҷи наффт	нафтар					
41.	Истихроҷи газ	хаз. т	26	26,5	27	27,5	28
42.	Содироти нерӯи барқ	хаз. м³	1,200	1,400	1,600	1,800	2000
43.	Тарифи миёнаи нерӯи барқ	млн. кВт-соат	3000	6000	7500	7500	7500
44.	Суръати афзоиши тариф дар соли 2015	сент/кВт-соат		Баъди таҷдид ҳисоб карда мешавад			
45.	НАКЛИЁТ	%		Баъди таҷдид ҳисоб карда мешавад			
46.	Гардиши боркашонӣ	млн./т/км	8434,6	8905,3	9430,2	9930,3	10440,1
47.	Мусофиргардиш	млн. мус./км	6618,7	7169,2	7600,6	8102	8615,1
48.	Ҳаҷми боркашонӣ	хаз./тон	84301,4	89001,8	94302,2	99305,3	104402,1
49.	Ҳаҷми трафикии мусофирон	хаз./наф.	661830,7	716984,2	760022,6	810235	861562,1
БАҲШИ МОЛЧИВӢ							
50.	Сатҳи таваррум	%	6+/-2%	6+/-2%	6+/-2%	6+/-2%	6+/-2%
51.	Ҳаҷми қарздохии Бонкӣ ба баҳши воқеӣ	млн. сомонӣ	8200	7800	8200	8500	9000
52.	Ҳаҷми умумии маблағгузории дарозмуддати БВИ, бо пули миллий	млн. сомонӣ	2050	3100	3525	4350	5000
53.	Ҳаҷми қарзҳои дарозмуддати БВИ, бо пули миллий	млн. сомонӣ	2000	3000	3500	4000	4500
54.	Ҳаҷми маблағгузории баҳши воқеӣ тавассути барориши қарзҳои қиматнокӣ корпоративӣ	млн. сомонӣ	50	100	250	350	500
БАҲШИ ФАЪОЛИЯТИ ИҚТИСОДИ БЕГУНА							
55.	Ҳиссаи гардиши савдо дар ММД	%	47,8	47,5	47,4	47,2	46,3
56.	Ҳиссаи содирот дар ММД	%	14,5	16	17,6	18,4	18,5
57.	Ҳиссаи воридот дар ММД	%	33,3	31,5	29,8	28,8	27,8
58.	Суръати афзоиши содирот	%	107,7	117,8	118,1	112,8	111,6
ИДРАКУНИИ ДАВЛАТӢ							
59.	Шумораи хизматрасониҳои давлатӣ, ки дар форматҳои электронӣ пешниҳод мегардад	адад	40	50	60	70	80
60.	Фонди иттилооти молиявӣ ва бучетӣ, ки ба аҳолии дастрас аст	%	50	60	70	80	90
61.	Шумораи тайер кардани қардани қарҳон роҳбарикунанда аз руи барномаҳои муосир	нафар	2136	2492	2848	3204	3560
АСОСҲОИ ТАВОЛУҶИ РАҚАМӢ							
62.	Индекс рушди ҳукумати электронӣ (EGDI 2020)			0,48 (131)			0,5 (127)
63.	Индекс ишғироки рақамӣ (E-Participation Index)			0,5 (130)			0,7 (110)
64.	Индекс омодагии шабака (NRI)			37 (105)			40 (100)
ДЕМОГРАФИЯ, БОЗОРИ МЕҲНАТ ВА ШУҶӢ							
65.	Шумораи аҳолии доимӣ дар аввали сол	хаз. нафар	9408,6	9564,4	9720,2	9876,0	10031,8
66.	аз ҷумла, аз қобили меҳнат ҷавонгар, дар аввали сол	хаз. нафар	3254,7	3318,4	3382,1	3445,8	3509,5
67.	Қобили меҳнат, дар аввали сол	хаз. нафар	5661,2	5755,0	5848,8	5942,6	6036,4
68.	Аз қобили меҳнат қалонгар, дар аввали сол	хаз. нафар	492,7	491,0	489,3	487,6	485,9
69.	Захираҳои меҳнатӣ, ба ҳисоби миёна дар як сол	хаз. нафар	6789,0	6905,0	7021,0	7137,0	7253,0
70.	Аҳолии машғул (расмӣ), ба ҳисоби миёна дар як сол	хаз. нафар	2510,0	2535,0	2563,0	2590,0	2625,0
МАОРИФ ВА ИЛМ							
71.	Фароғирии кӯдакони аз 3-6 сола ба таҳсилоти томактабӣ (ХРУ 4.2.1.2)	% нисбат ба гуруҳҳои мувофиқи синну соӣ	16	20	25	28	30
72.	Коэффитсиенти софи дохилшавии баҷагон ба низомии таҳсилоти миёнаи умумӣ, аз ҷумла:	%					
73.	– таҳсилоти ибтидоӣ (синфи 1-ум)	%	97	97	98	99	100
74.	– таҳсилоти нопураи умумӣ (синфи 5-ум)	%	100	100	100	100	95
75.	– таҳсилоти умумии пураи (синфи 10-ум)	%	83	84	85	90	90
76.	Фароғирии хатмкунандагони мактабҳои миёна ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ	%		17			20
77.	Фароғирии ҷавонони дар синну соли 18-24 ба таҳсилоти олиии касбӣ	%	на камтар аз 17	на камтар аз 18	на камтар аз 18	на камтар аз 19	на камтар аз 20
78.	Сатҳи фароғирии ҷавонон (15-29-сола) ба таҳсилоти расмӣ (ХРУ 4.3.1.)	%	27	33	35	37	40
79.	аз ҷумла ҷавондӯхтарон	%	25	31	33	35	38
80.	Ба истифода додани ҷойҳои нишаст барои хонандагон дар низомии маориф	хаз. воҳид	40	на камтар аз 80	на камтар аз 80	на камтар аз 80	на камтар аз 80

№	Индикатор	Воҳиди ченак	2021	2022	2023	2024	2025	
81.	Ҳиссаи кӯдакон ва ҷавононе, ки ҳадди ақали малакаҳои хондан ва ҳисоб карданро доранд, аз ҷумла: (ХРУ4.1.1.):	%	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	
82.	– ҳатмунандагони синфҳои ибтидоӣ (писарбачаҳо)	%	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	
83.	– ҳатмунандагони синфҳои ибтидоӣ (духтарон)	%	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	
84.	– ҳатмунандагони мактаби миёна (писарбачаҳо)	%	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	
85.	– ҳатмунандагони мактаби миёна (духтарон)	%	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90	
86.	Ҳиссаи ҷавонон (синну-солашон 15–30) бо дараҷаи ҳадди ақали малакаҳои рақамӣ (аз ҷумла ТИК) (ХРУ 4.4.1)	%	на камтар аз 30	на камтар аз 35	на камтар аз 40	на камтар аз 50	на камтар аз 60	
87.	Ҳиссаи ҳатмунандагони муассисаҳои ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, ки аз рӯи ихтисоси худ кор мекунанд	%	на камтар аз 40	на камтар аз 50	на камтар аз 55	на камтар аз 57	на камтар аз 60	
88.	Шумораи донишҷӯёни тахсилоти олии касбӣ ба ҳар 10 000 аҳоли (ХРУ 4b2)		257	260	262	264	265	
89.	Ҳиссаи ҳатмкардагони мактабҳои олии, ки кор мекунанд	%	на камтар аз 40	на камтар аз 40	на камтар аз 45	на камтар аз 50	на камтар аз 55	
90.	Фарогирии бачагони маъёб бо тахсилот дар низомии маорифи кишвар	%	16	18	20	28	30	
91.	Бозомӯзӣ ва баланд бардоштани сағҳи таҳассуси харсолаи омӯзгорон	%	на камтар аз 25	на камтар аз 30	на камтар аз 35	на камтар аз 40	на камтар аз 50	
92.	Ҳиссаи машғулбудагон ба таҷриқотҳо ва коркардҳо дар шумораи умумии машғулбудагон	%	0,2	0,25	0,3	0,35	0,5	
93.	Ҳароҷотҳои бучети давлатӣ барои илм	% нисбат ба ММД	0,15	0,3	0,5	0,7	1	
94.	Мутаносибии музди меҳнати машғулбудагон дар илм ва хизматрасонии илмӣ дар иқтисодиёт	дар маҷмӯъ, дар таносуб	на камтар аз 1,25:1	на камтар аз 1,25:1	на камтар аз 1,25:1	на камтар аз 1,25:1	на камтар аз 1,25:1	
СОЛИМИИ АҲОЛИ ВА ДАВОМНОКИИ УМР								
95.	Фарогирӣ аҳоли бо хизматрасонҳои муҳими тиббӣ (аз ҷумла солимии репродуктивӣ, саломатии модар ва кӯдак, табobati беморҳои сироятӣ, табobati беморҳои сироятӣ ва микёс ва дастрасии хидматҳо барои аҳоли ва гурӯҳҳои аз ҳама камбизоат)	%	95	97	98	99	100	
96.	Ҳиссаи муассисаҳои тиббӣ, ки ба доруҳои муҳим дастрасии доимӣ доранд (ХРУ 3.b.3)	%	42	45	55	65	80	
97.	Ҷои иншооти кӯмаки аввалияи тиббӣ, ки бо таҷриқоти муосири лабораторӣ ва ташхисӣ мучаҳаз мебошанд / таъмин карда шудаанд	%	63	65	68	70	75	
98.	Микдори иншооти нави кӯмаки аввалияи тиббӣ ва санитарӣ	воҳид	132	35	30	30	30	
99.	Ҷои аҳоли, ки аз ҷониби муассисаҳои нави тандурустӣ фаро гирифта шудаанд	%	25	26	27	29	31	
100.	Ҷои муассисаҳои тиббӣ, ки технологияҳои нави иттилоотиро истифода мебаранд	%	15	20	34	42	50	
101.	Қормандони соҳаи тандурустӣ (ХРУ 3.c.1)	ба 10 000 аҳоли	21,1	21,8	22,2	22,9	23,5	
102.	Сағҳи бо қадри тиббӣ таъмин будани муассисаҳои тиббӣ, %	%	76,1	77,2	81,3	85,5	90,5	
103.	Ҳиссаи мутахассисон ва қормандони тиббии ботаҷриба, ки бо тақмили ихтисос фаро гирифта шудаанд	%	на камтар аз 25	на камтар аз 25	на камтар аз 25	на камтар аз 25	на камтар аз 25	
104.	Ҷои протоколҳо ва стандартҳои клиникаи таҷриқшуда	%	45	60	70	80	95	
105.	Шумораи стандартҳо ва протоколҳои клиникаӣ, ки барои пешгирӣ, ташхис ва табobati беморҳои сироятӣ таҳия шудаанд	микдор	80	110	120	140	160	
106.	Таносуби аҳолии мақсаднок, ки бо тамоми вакцинаҳои ба барномаҳои миллии дохилшуда эм карда шудаанд (ХРУ 3.b.1)	%	97,1	97,3	97,5	97,7	97,9	
ҲИФЗИ ИҶТИМОИ								
107.	Афзоиши воқеи нафақа	афзоиши миёна солона бо %	на кам аз 10%					
108.	Коэффитсиенти ивазкунии	%	26	28	32	36	40	
109.	Ҳиссаи қормандони иҷтимоие, ки аз тақмили ихтисос гузаштанд	хамасола, %	на кам аз 20%					
110.	Ҳиссаи шаҳсонӣ маъёб, ки воситаҳои барқарорсозии техникӣ ёридиҳанда гирифтанд	%	на кам аз 75	на кам аз 80	на кам аз 85	на кам аз 87	на кам аз 90	
111.	Афзоиши андозаи ҳақиқии кумақули	% хамасола	на кам аз 3-5%					
ФАРҲАНГ								
112.	Таъминоти маҷмӯӣ бо китобхонаҳо ва муассисаҳои фарҳангиро истироҳатӣ	ба 100 ҳаз. нафар аҳоли	на кам аз 30	на кам аз 35	на кам аз 40	на кам аз 45	на кам аз 54	
113.	Суръати афзоиши таърифи театрҳо	%	на кам аз 1	на кам аз 2	на кам аз 3	на кам аз 4	на кам аз 5	

№	Индикатор	Воҳиди ченак	2021	2022	2023	2024	2025
114.	Суръати афзоиши тағрифи осорхонаҳо	%	на кам аз 1	на кам аз 2	на кам аз 3	на кам аз 4	на кам аз 5
115.	Шумораи чорабиниҳо оид ба таблиғи анбанаҳо ва мероси фарҳангӣ	адад	на кам аз 9060	на кам аз 320	на кам аз 320	на кам аз 320	на кам аз 320
116.	Ҳиссаи репертуарҳо барои кӯдакон ва ҷавонон дар шумораи умумии намоишно / чорабиниҳо	%	на кам аз 55	на кам аз 55	на кам аз 55	на кам аз 55	на кам аз 55
ҶАВОНОН ВА ВАРЗИШ							
117.	Таносуби ҷавонон (синну-солашон 15–24), ки тахсил намекунад, қор намекунад ё малакаҳои касбӣ пайдо намекунад (ХРУ 8.6.1), аз ҷумла:	%	на бештар аз 29	на бештар аз 27	на бештар аз 26	на бештар аз 25	на бештар аз 24
	ҷавонон	%	на бештар аз 7	на бештар аз 6,5	на бештар аз 6	на бештар аз 5,5	на бештар аз 5
	духтарон	%	на бештар аз 49	на бештар аз 47	на бештар аз 42	на бештар аз 40	на бештар аз 35
118.	Индекси баробарии гендерӣ дар ҳағми муассисаҳои таълимии касбӣ	%	0,50	0,55	0,60	0,65	0,7
	Сатҳи беқории ҷавонон (15–24-сола) (ХРУ 8.5.2), аз ҷумла:	%	на бештар аз 10,9	на бештар аз 10,4	на бештар аз 9	на бештар аз 8,7	на бештар аз 8,3
119.	– 15–19-сола	%	на бештар аз 9	на бештар аз 8,5	на бештар аз 8	на бештар аз 7,5	на бештар аз 7
	– 20–24-сола	%	на бештар аз 12	на бештар аз 11,5	на бештар аз 11	на бештар аз 10	на бештар аз 9
120.	Ҳиссаи ҷавонони (15–24-сола), ки бо тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғуланд, %	%	на кам аз 20	на кам аз 25	на кам аз 30	на кам аз 35	на кам аз 40
РУШДИ САӢӢӢӢ							
121.	Саҳми туризм дар ММД (ХРУ 8.9.1)	% ба ММД	2,2	2,5	3,0	3,5	на кам аз 4
122.	Ҳиссаи оламонде, ки дар соҳаи сайёҳии умумии шумораи умумии шуми дар кишвар (ХРУ 8.9.2)	%	на кам аз 2	на кам аз 3	на кам аз 4	на кам аз 5	на кам аз 5
МУҲИТИ АГРОФ: ТАӢИРӢНИ ИҚЛИМ ВА ИДРОАКУНИИ ҲАВФИ ОФАТӢО							
123.	Барқароркунии ҷангал	ҳаз. га	2	2,1	2,2	2,3	2,4
124.	Сатҳи огоҳии мардум дар бораи ҳавфҳои тағирёбии иқлим, аз ҷумла:	%	30	35	37	38	40
125.	зانون	%	20	25	30	33	35
126.	Ҳаҷми зарар аз офатҳои табиӣ	% ба ММД	3,8	3,7	3,6	3,5	3,4
127.	Фароғирии нуқтаҳои аҳолинишин бо нигоми отоҳкунии барвақтӣ	%	35	40	45	50	55
НОБАРОБАРИИ ИҚТИМОИ ВА ГЕНДЕРИ							
128.	Ҳаҷми маблағгузори бучавии иқтимоии иқтисодӣ	% ба ММД	на кам аз 14	на кам аз 14,5	на кам аз 15	на кам аз 15,5	на кам аз 16
129.	Афзоиши даромади воқеии аҳоли	%	на кам аз 6	на кам аз 6	на кам аз 6	на кам аз 7	на кам аз 7
130.	Таносуби музди қори занон ва маоши мардон	%	65	66	67	68	70
РУШДИ МИНТАҚАҲО							
131.	Индекси минтақавии рушди рақобат	м/н					
132.	Шумораи муҳоҷимҳои ҷамъиятӣ аз рӯи бучети маҳаллӣ (дар як сол)	%	20	32	38	45	58
133.	Гузариши мониторинги барномаҳои рушди иқтимоии иқтисодии маҳал (БРИИМ) ҳамасола	адад	68	68	68	68	68
134.	Шумораи ташаббусҳои баррасишавандаи ҷамъиятӣ дар тақвими захираҳо	адад	140	160	180	200	240
135.	Шумораи БРИИМ, ки бо назардошти ХРУ таҳия шудаанд		20	30	18		

ИНДЕКСҲОИ БАЙНИСОҲАВӢ ВА МУҚОИСАҲОИ БАЙНАЛҲАЛҚӢ

№	Индикатор	Воҳиди ченак	2021	2022	2023	2024	2025
1	Сатҳи миллии камбизоатӣ	%	на зиёда аз 26	на зиёда аз 24	на зиёда аз 22	на зиёда аз 20	на зиёда аз 18
2	Сатҳи камбизоатии кӯдакон	%	на зиёда аз 28	на зиёда аз 26	на зиёда аз 23	на зиёда аз 21	на зиёда аз 19
3	Сатҳи камбизоатии шадид бар асоси арзёбиҳои байналмилалӣ камбизоатии шадид (ХРУ 1.1.1.)	%	камтар аз 10	камтар аз 8	камтар аз 6	камтар аз 4	камтар аз 2
3	Индекси рушди инсонӣ	индекс	0,66	0,66	0,67	0,67	0,67
4	Талафот дар Индекси рушди инсонӣ аз сабаби нобаробарӣ	%	камтар аз 12	камтар аз 11,5	камтар аз 11	камтар аз 10,5	камтар аз 10
4	Индекси тафовути ҷинсӣ	рейтинг	на кам аз 65	на кам аз 62	на кам аз 60	на кам аз 58	на кам аз 55
5	Индекси нобаробарии гендерӣ	гурӯҳ	Гурӯҳи 3 аз рӯи сатҳи рушд	Гурӯҳи 3 аз рӯи сатҳи рушд	Гурӯҳи 3 аз рӯи сатҳи рушд	Гурӯҳи 2 аз рӯи сатҳи рушд	Гурӯҳи 2 аз рӯи сатҳи рушд

Накшаи чорабинихои амалисозии Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбони асосӣ (Base line) (соли 2019)	Бугунги мақсадҳои индикатор (Target)/ X – Мӯҳлати иҷро чорабинҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)			Маъсул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хушмағ	донорҳо	бахши хусусӣ			
I. БАЛАНДИ БАРОИШГАНИ САМАРАНОКИИ ИСТИФОДАИ ЗАХИРАҲОИ МИЛЛИИ §1.1. САНОАТ ДАР ҲОШИЯИ САНОАТИКУНОНИИ БОСУРҲАТ														
1	Халафи дарозмуҳлат (афзалиятҳои СМР ва ХҲУ) Саноятикунониҳои босураҳт (СМР 2030); Бӯёми инфрасохтори устувор, мусомалат ба санояткунониҳои фароғар ва устувор (ХҲУ 9)	Индикаторҳои таъсир (парас): Афзалияти истеҳсоли саноятӣ, 60 %	109,2	110,7	110,8	110,5	111,8	118,2	21487,70	44,90	18,00	21424,80	ВСТН, АОПҚТ	БОР
		Афзалияти санояти истеҳсолот, 60 %	98,2	105	105	105	105	105						
2	Халафи баланд барлоштиши ҳаҷми истеҳсоли санояти ва ҳиссаи он дар ММД	Афзалияти санояти коркард, 60 %	114	116,6	115,9	113,7	115,5	120,5	385,00	24,00	0,00	361,00	ВЭЗО, АОПҚТ, КВД «ХМК»	
		Афзалияти истеҳсол ва тақсимоти нерӯи барқ ва газ, 60 %	100	100	100,5	104	104	120						
3	Вазифаи тақмили заминаи институционалӣ барои рушди устувор ва пешравикунандаи соҳаҳо	Афзалияти истеҳсол ва партовҳо, 60 %	104	113,3	113	115,4	110	112,1	25,00	24,00	0,00	1,00	ВСТН, АОПҚТ	
		Индикаторҳои натиҷаҳои инҳой (outsom): Ҳиссаи саноят дар сохтори ММД, 60 %	18,2	18,7	19,2	19,7	20,2	20,7						
1)	Тақмили чорҳои танзими гумруқӣ ва тарифӣ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тарфиҳои мақоми GSP + (низомии Умумии Тарафҳои Содиқотро (REX) ба даст овард	Индикаторҳои боздох	109,2	110,7	110,8	110,5	111,8	118,2	1,0	1,0	1,0	1,0	ВСТН, ВРИС, ВА, ХТ	
		Индикаторҳои содироти маҳсулоти саноятӣ, 60 %	103,4	107,8	105,4	105,5	107	110						
2)	Тақмили сӯбасати андоз бо мақсади ҳавасмандгардонии фаъолияти сармоягӯрӣ	Коллекси нави андоз қабул карда шуд.							1,0	1,0	1,0	ВМ, ВСТН, ВРИС, ВК, КА		
		Воридоти тухми қирмакн аълосифат аз андоз аз арзиши иловашуда озод карда шуд.												
3)	Тақмили мақсади андоз бо мақсади ҳавасмандгардонии фаъолияти сармоягӯрӣ	Пардохти марҳилаи бонус ба истифодабарандагони сармоягӯрӣ зериаминии тасдиқ карда шуд. СМХ онд ба рушди минтақаҳои санояти тақмили дода шуданд							1,0	1,0	1,0	ВМИ, ВРИС, ВСТН, ВА		
4)	Тақмили мақсади андоз бо мақсади ҳавасмандгардонии фаъолияти сармоягӯрӣ	Мақсади ягона тақмили карда шуд							1,0	1,0	1,0	ВСТН, ВРИС, ВСТН, ВА		
5)	Тақмили мақсади андоз бо мақсади ҳавасмандгардонии фаъолияти сармоягӯрӣ	Дар шаҳрҳои бугунги кошвар пардохти технологӣ ва бизнес-инкубаторҳо таъсис дода шуданд							1,0	1,0	1,0	ВСТН, ВРИС, КДСИАД		
		Конунгузории замин тақмили дода шуд							1,0	1,0	1,0	ВСТН, КДЗО, ВА		

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дин базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
6)	Таъхияи лоғаҳои ШДБХ барои рушди соҳаҳои афшариғиноқ	Лоғаҳои ШДБХ таъхияи карда шуданд		X	X	X	X	X	2,0	2,0	ВРИС, ВСТН, КДСИАД, ВА	
7)	Таъсис ва рушди асосатсияҳои соҳавӣ	Асосатсияҳои нав таъсис дода шуданд		X	X	X	X	X	1,0	1,0	ВРИС, ВСТН, ВА	
8)	Таъхияи механизми хавеманҷардони сармогузори дор соҳан коркарди маҳсулоти кишоварзӣ бо чорӣ намулдани стандартҳои байналмилалӣ сифат, аз ҷумла GlobalGAP	Иттиҳҳои андозӣ чорӣ карда шуданд		X					1,0	1,0	ВСТН, ВК, ВРИС, ХГ, ПСС	
9)	Таъхияи савлаҳои ҳукумӣ онд ба риояи мунсабатҳои шартномавӣ бо шарикони хориҷӣ барои таъсиси корхонаҳои муштарак	Таалабҳои меъёрӣ таъхияи дода шуданд		X	X	X	X	X	1,0	1,0	ВСТН, ВРИС, ВА	
10)	Иваз кардани шакли таъхияи ҳукуки корхонаҳои давлатӣ ба шакли таъхияи додани онҳо ба ҷамъиятҳои саҳҳомӣ, бо максиди ҷалби сармогузори	Ҷамъиятҳои саҳҳомӣ таъсис ефтаанд		X	X	X	X	X	1,0	1,0	ВСТН, ВРИС, ВА, КА, КГ, КДСИАД	
11)	Таъхия ва таъхияи таъхияҳои таъхиякуи ва рушди кустерҳои саноатӣ	Таъхияҳои таъхияи карда шуданд		X	X	X	X	X	1,0	1,0	ВСТН, ВРИС, ВА, ВК	
4	Вазифан баъланд бардоштани роқобат ва диверсификатсияи соҳа:	Индикаторҳои бозлеҳ (опир): Номгуи маҳсулоти солидирот, алад Номгуи маҳсулоти нав, алад	30 10	35 10	40 10	45 10	50 10	55 10	0,0 0,0	0,0 0,0	ВСТН, ВРИС, ВК, ХГ, Аргентини солидирот, ВК	
1)	Молернатсияи корхонаҳо, аз ҷумла корхонаҳои бесорхобидла, гуаштан ба технологияҳои каммаъсариф ва экологӣ	Дор корхонаҳо технологияҳои нав чорӣ карда шуданд		X	X	X	X	X		310,0	ВСТН	
2)	Муваққаз намулдани озмоншохҳо бо таъхияи мӯсор барои ташхис маҳсулоти саноатӣ	Озмоншохҳо бо таъхияи мӯсор муваққаз гардиданд		X	X	X	X	X		50,0	ВСТН, ХГ, ПСС, ТСТ	
5	Халафӣ таъхияи сохтори саноат таъхияи рушди пейрафтаи саноати коркард	Индикаторҳои натиҷаҳои илҳой (output): Хиссан саноати коркард дар сохтори умумии саноат, бо % Истеҳсоли маҳсулоти холиси саноати коркард инсоати ММД, бо % (ХРУ 9.2.1.) Хиссан арзиши иловашудани соҳаҳои технологияи миёна ва технологияи баъланд дар ҳаҷми умумии арзиши иловашуда, бо % (ХРУ 9.6.1.) Маҳсулоти холиси саноати коркард ба хар сари аҳоли (соломӣ) (ХРУ 9.2.1.) Маҳсулоти холиси саноати коркард ба хар сари аҳоли, бо долларӣ ИМА (ХРУ 9.2.1.)	58,7 10,7 5 855 80	61,8 11,5 5,8 1042 95	64,7 12,4 6,2 1176 104	66,5 13,1 6,5 1309 112	68,7 13,9 6,9 1463 122	70,1 14,5 7,3 1614 130	0,00 2,00	2650,00 2 652,00	АОПҚТ, ВСТН, ВРИС	
6	Вазифан афшони ҳаҷми истеҳсолот дар саноати коркард ва таъхияи таъхияи бозори дохилӣ ба маҳсулоти таъхияи	Индикаторҳои бозлеҳ (опир): Суръати афшони фуруши маҳсулоти саноати ватавӣ, бо %	112,5	116,5	116,8	116,8	116,7	116,7	2,0	0,0	АОПҚТ, ВСТН, ВРИС	
1)	Таъсиси нуқтаҳои маҳсули кабули металлҳои қиматбаҳо,	Нуқтаҳои маҳсули таъхияи дода шуданд		X	X	X	X	X	1,0	1,0	ВСТН, ВМ, ВРИС, Идораи	

№	Халаф, вазифа, чорабинико (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондиҳани дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии максималноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорабинико					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Price)		Захираҳои молчиравӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳномаи гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	ки дар конко дастгир истихроҷ карда мешавад												геология	
2)	Ташкили нуктаҳо барои ҷамъоварии захираҳои коркарди луғом, ташкили корхонаҳо ва сехҳо барои коркарди партовҳо ва фуруши оғшо	Нуктаҳо ва корхонаҳо ташкил карда шуданд		X	X	X	X	X		1,0			ВСТН, ВРИС, КА	
3)	Таҳияи лоиҳаҳо оид ба зинд намулдани аризии изобан маҳсулоти саноатӣ; рушди корхонаҳои истеҳсолий барои афзоиши коркарди нахи пахта, пилла, пашма ва ғайра	Лоиҳаҳо таҳия ва тасдиқ шуданд		X	X	X	X	X		2 650,0			ВСТН, ВРИС, КА, МИМХД, КРМ	
7	Халафи тавсеаи фазои саноатуи индустриалӣ; шумораи ҷойҳои нави корӣ, ҳаз. Маълумат бо назардошти риояи талаботҳои вобаста ба ҳифзи муҳити зист	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (ошсом): Шумораи ҷойҳои нави корӣ, ҳаз. Шумори фонди умумии шуғл (9.2.2.)	2	4	8	12	16	20		18,90	18,00	18413,80	АОПҚ, ВММША, ВСТН	
8	Вазифаи ҷойгиркунии оқилонаи кӯшаҳои истеҳсолкунандаи кӯшаҳо	Индикаторҳои боздеҳ (ошпр): Шумораи корхонаҳо ва коргоҳҳои нави саноатӣ, аялд	150	150	150	150	150	150		0,0	18,0	1 731,0	АОПҚ, ВСТН, ВРИС, ВА, КА	
1)	Тағйири чорабинико оид ба интиҳоби минтақаҳо аз рӯи занҷираи «ашей хом – истеҳсоли маҳсулоти ниҳой – бозорҳои фуруш»	Минтақаҳои муносиб интихоб шуданд		X	X	X	X	X		1 749,0	18,0	1 731,0	ВСТН, ВРИС	
9	Вазифаи афзоиши аризии изобан маҳсулоти саноатӣ – раванди рушди кластерҳо	Индикаторҳои боздеҳ (ошпр): Афзоиши ҳиссаи аризии идоракундаи саноатӣ дар ММД, %	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		16 701,7	0,0	16 682,8	АОПҚ, ВСТН, ВРИС	
1)	Бунёди корхонаҳои истеҳсолий барои коркарди алюминийи аввалия ва ба даст овардани маҳсулоти тағйир	Корхонаҳо бунёд шуданд		X	X	X	X	X		5 752,1		5 752,1	ВСТН, ВРИС, КРМ	
2)	Ташкили истеҳсолот ҷикати баланд бардоштани дараҷаи коркарди ашёи хоми конҳои истихроҷи маъдан, дар навабтани аввал металҳои ранга ва то истеҳсоли метали холисе	Истеҳсолот ташкил карда шуд		X	X	X	X	X		2 645,8		2 645,8	ВСТН, Илоран геология, ВРИС, ВМ	
3)	Таҳияи геологӣи ангишт	Корҳои ҷустуҷӯи геологӣ гузаронида шуданд		X	X	X	X	X		18,9			ВСТН, Илоран геология, ВРИС	
4)	Барқароркунии ва рушди минбалаи истеҳсолоти химиявӣ, ки ба афзоиши истеҳсоли турҳои минералӣ, восттаҳои химиявии мапши, каустика ва содаи калсийдор ва ғайра мусоидат мекунанд	Истеҳсолоти химиявӣ роҳандозӣ гардид		X	X	X	X	X		6 336,0		6 336,0	ВСТН, АОПҚ, ВРИС	
5)	Рушди истеҳсоли маҳсулоти саноати масолеҳи бинқорӣ	Афзоиши истеҳсолот ба назар мерасад		X	X	X	X	X		1 748,9		1 748,9	ВСТН, ВРИС	
6)	Сохтмони иншооти истеҳсолий барои истеҳсоли маводи бастабандӣ, инчунин зарфҳои синтетикӣ, алюминийи ва шишаӣ	Истироҳоти истеҳсолий ба истифода дода шуданд		X	X	X	X	X		100,0		100,0	ВСТН, ВРИС	
7)	Модернизатсияи инфраохтор ва аз нав таҷҳизкунидани саноат бо роҳи баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳо ва истифодаи васеаи технологияҳои тоза ва аз ҷиҳати	Инфраохтор таҷдид карда шуд		X	X	X	X	X		100,0		100,0	ВСТН, ВРИС	

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбатҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсадҳои индикатор (Target) X – Мухлати иҷро чорабинҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)			Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ					
УМУМИЙ бо млн. сомонӣ																
УМУМИЙ, бо %																
§2. БАҲШИ АГРАРИ: АМНИЯТИ ОЗУҚАВОРИЙ ВА ТАЪМИНИ ДАСТРАСИ БА ТАЪМИНИ ХУШСИФАТ																
10	Халафи даромадҳои ноил шудан ба амнияти озуқаворӣ (Халафҳои рушди устувор 2)	Индикаторҳои таъсир (парас):	60	70	70	70	70	70	70	2187,70	44,90	18,00	21424,80	ВК, АОПҚТ	WB, UNDP, ADB, WFP	
		Сатҳи худтаъминкунӣ аз руи намунаҳои асосии маҳсулоти кишоварзӣ, бо % аз ҷумла:														
		растанпарварӣ	60	65	68	70	70	69,2	1 281,80	4 800,20						
11	Халафи миёнамуҳлат таъмини рушди устувори соҳаи кишоварзӣ	Сатҳи ноамини мӯътадил ё шадиди аҳолӣ (мувофиқи «Нақшаи дарки амнияти ноамин») (2.1.2)	40	43	45	48	50	25,5	24	6 151,2	\$0,0	\$50,0	\$111,0	ВК, ВРИС, АОПҚТ, НАНТ		
		Индикаторҳои натиҷаҳои нисбӣ (outcome):	7,1	7,5	7,8	8,2	8,9	7	7,5	7,8	40,4	40,4	0,00	0,00	ВК, ВРИС, АОПҚТ, НАНТ	
		Суръати рушди истеҳсолати кишоварзӣ, бо % аз ҷумла:														
12	Вазифаи тақмили сисмати илоракунии соҳаи кишоварзӣ	растанпарварӣ	7,8	8,2	8,5	9,0	9,7	7,9	8,5	9,0	40,4	40,4	0,00	0,00	ВК, АОПҚТ	
		чорводорӣ	5,7	6,3	6,6	6,9	7,2	5,8	6,3	6,6					ВК, АХЧ	
		Индикаторҳои бозлаҳ (софит):														
1)	Ғузаронидани барӯйқатгирӣ ҳаман қаторгирҳои замин бо мақсади тақмили кадастри замин дар кишвар ва истифодаи минбалеи мақсаднок ва самараноки захираҳои замин	Ҳаҷми истеҳсоли умумӣ бо нархҳои муқоисаванда, аз ҷумла:	29137	34688	37958	40615	43456	31772	34688	37958	40615	43456				
		кишоварзӣ	7,50	8,40	8,90	9,30	9,90	7,90	8,40	8,90	9,30	9,90				
		Ҳаҷми заминҳои кишти кишоварзӣ, ки дар он таҷрибаҳои самаранок ва устувори кишоварзӣ истифода мешаванд (ХРУ 2.4.1) гектар	1000	1500	2500	5000	8000	1500	2500	5000	8000	10000				
2)	Таҳияи барномаи миёнамуҳлат то давран соли 2025 оид ба ҳамохангсозии байнидоравии таъвирати асосҳои институционалии рушди соҳаи кишоварзӣ	Барнома таҳия шудааст		X				X								
		Барнома таҳия шудааст														
		Барнома таҳия шудааст														
3)	Таҳияи барномаи миёнамуҳлат то давран соли 2025 оид ба пешгирӣ таназзулбӣ захираҳои об, замин ва ҷароғох	Барнома таҳия ва қабул гардида		X												
		Барнома таҳия ва қабул гардида														
		Барнома таҳия шудааст														
4)	Таҳияи барнома оид ба пасти сар қардани сатҳи пасти худтаъминкунӣ озуқаворӣ ва бехтар намудани сифати ғизо	Барнома таҳия ва қабул гардида		X												
		Барнома таҳия ва қабул гардида														
		Барнома таҳия шудааст														
5)	Чорабинҳо барои бехтар намудани ҳолатҳои хошӯрдаҳо ба ризо	Нақшаи миёнамуҳлат таҳия карда шуд		X												
		Нақшаи миёнамуҳлат таҳия карда шуд														
		Нақшаи миёнамуҳлат таҳия карда шуд														
6)	Таҳияи барнома то давран соли 2025 оид ба ҷорӣ намудани технологияи хошӯрзамони агроэкологӣ, ки ба таҷрибаи ҷаҳонӣ ва усулҳои аъянаӣ асос ёфтааст	Барнома таҳия шудааст ва амалӣ шуда истодааст		X												
		Барнома таҳия шудааст ва амалӣ шуда истодааст														
		Барнома таҳия шудааст														

№	Халаф, вазифа, чоралинхо (Activities)	Индикаторын тасвир, халаф ба вазифахо (Indicators)	Нийслэлдхэн дай базий (Baseline) (соли 2019)	Бүзүргийн максимални индикатор (Target)/ X – Мүхэдлийн ичрэн чоралинхо					Талабот ба малаггуэрий (млн. солони) (Прит)	Захирахои молнивай (Cost share)		Масхул	Шарикони рунд
				2021	2022	2023	2024	2025		хусуваг	донорхо		
7)	Талхия барнома онд ба гузаронидни чоралинхои муштарак байнидэрай, ки ба кохшии сатхи озебазирни бахшихои кишоварзий аз оидбаххои тагйиребни иклим равнаи шуданд	Барномахои нави байнидэрай таслик ва талбик шуданд	X	X	X	X	X	0.5			ВК, ТАСХН, КХМЗ РТ	FAO, WB, UNDP, JICA, ADB	
8)	Омода намулдани омилхои хавсамалдуний ва мукофотоний хангоми гузаронидани тафрикабадиди (ливерсификасия) парваршии зироатхои кишоварзий	Хавсамалдэрдэрий дар дохилии минтагахо тахия ва таслик шуданд	X	X	X	X	X	1.8			ВК, ТАСХН, КХМЗ РТ, ВА	WB, UNDP	
9)	Англидани талбирхо онд ба бехтар намулдани сохтори хушгокуни саршумори чорво	Барои хушгокуни чорво дар сатхи минтагахо чорвохо тахия карда шуданд	X	X	X	X	X	25.0			ВК, ТАСХН	FAO, WB, ADB, IFAD	
10)	Талхия нахшахо илоракунни чаргоххо ва талмини чойнакунни дар истифодани онхо	Нахшахо илоракунни чаргоххо омода карда шуданд	X	X	X	X	X	1.0			ВК, ВА, ВМ, АБЗО, ТАСХН	WB, UNDP	
13	Халафи мибанукулдани талмини афризонни максимални сохон кишоварзий (ХРУ 2.3.)	Индикаторхои натичахои нихой (outcome): 1. Хосилхоки зироатхои асосии кишоварзий, с/га, аз чумла: пахта галлалдонагий картошка пелезий сезявот 2. Саршумори чорво (хазор сар чорво), аз чумла: чорвои келони шохдор чорвои майдаи шохдор паралда занбури асал (хазор оила) 3. Максимални чорво, аз чумла: гүлт, тонна шпр, хазор тонна гүхм, млн. донна асал, хаз. тонна	22.0 30.9 191 260.6 264.6 2369 2358.3 5671.8 9036.5 231.9 272521 1000.6 725.6 4.5	22.2 32.7 194.9 265.2 269.5 2376 5820 9556 239.3 294759 1030.8 760 4.8	24.3 33.1 196.9 275.5 272.5 2383 5850 10536 257.8 318811 1094.1 850 5.6	25.3 33.5 198.1 178.5 275.1 2390.3 5880 11616 267.8 331563 1115.3 900 5.8	25.5 34.1 203.5 280.3 280.4 2395 5893 12100 287.3 344828 1132.0 950 6.0	28.8	1 281,8	4 800,2	ВК, АОПҚТ		
14	Вазифаи бехтар намулдани заминвай моддино техникей ва талмини иттилоотни сохон кишоварзий	Индикаторхои боздех (ошри): Сатхи механизатсияи кишоварзий, бо % Шумораи навъхои нави зироатхои кишоварзий (хама зироатхо)	65 65	70 69	70 71	73 73	80 75	6 107,7	\$161,0	\$50,0	\$111,0	ВК, ВРИС	ADB, UNDP, WB
1)	Гузаронидани арэбийи холати моддино техникни сохон кишоварзий	Арэбийи гузарониди шуд	X	X	X	X	X	0.20		0.20		ВК, ВМ, АБЗО	
2)	Талхияи барномаи давлатни механизатсиякунони сохон кишоварзий барои солхои 2021–2025	Барнома тахия карда шуд	X	X	X	X	X	0.2		0.2		ВК, ВА	ADB
3)	Мукамил намулдани заминвай моддино техникни сохон агроэконогий	Базий моддино техникни комплекси агроэконогий тавмин дода шуд	X	X	X	X	X	5 000,0		1 000,0	4 000,0	ВК, ВРИС, ВМ, АБЗО	ADB, WB, UNDP
4)	Талхияи истоххои мошини тракторхо дар сатхи минтагахо	Истехсои бунёд шуданд	X	X	X	X	X	1 000,0		200,0	800,0	ВК, ВМ, АБЗО	ADB, UNDP
5)	Талхияи заминвай моддино техникни институтхои илмно талхикони Академияи илмохои кишоварзий	Талхизоти нах харидорий карда шуданд. Истехсол ва воридоти навъхо ва зотхои серхошил ба рох монда шуд	X	X	X	X	X	5.0		5.0		ВК, ВРИС	WB, UNDP, ADB

№	Халаф, вазифа, чорабиллихо (Activities)	Индикаторхон таъсир, халаф ва вазифахо (Indicators)	Ниспидилхон длаи базавй (Baseline) (соли 2019)	Бузургин максидилоки индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чорабиллихо					Талабот ба маблағгузорй (млн. сомонӣ) (Прит)	Захирахон моллавай (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025		хусушат	донорхо		
10)	Тахияи харитани рох онд ба ташаккули захиранг фонди давлатани галла	Харитани рох тахия карда шуд		X					0,3			ВК, ВРИС, ВМ	FAO, WB
11)	Тахияи барнома онд ба мубориза бар зидди хашаротхон зараррасон ва беморхон зарасту хрво	Нақша тахия ва тасдиқ карда шуд		X					1,0	0,2		ВК, АИК	ADB
12)	Таъсиси низоми ягонаи иттилоотии отохиондани истеҳсолкунандагонани кишоварзй онд ба пешуни шароитхон гидрометерологй	Низоми ягонаи иттилоотй тасвир дода шуд		X					20,0	80,0		КХМЗ, ВК, КХМГ	WB, ADB
13)	Дар хама сатххо тахия намулдани нақшаи амал онд ба мутобиқлавай ба тағйирёбни иқлим дар бахши кишоварзй бо дарназардошти шароитхон мухталафй агроекологйи Тоҷикистон	Нақшаи амал онд ба мутобиқлавай иқлим дар бахши кишоварзй тахия карда шуд		X					0,5	0,3		КХМЗ, ВК, НАНТ	UNDP
15	Вазифани баладд бардоштани истиқдори истеҳсолкунандагонани соҳани кишоварзй	Индикаторхон боздох (ошр): Шуморани хочагйхон дехконй, ки аз элементхон класерхон истеҳсолй летиформа мебаранд, явд: Хиссан хочагйхон дехконе, ки омузишро халт кардаанд (%)	18000	19500	20000	21500	38000	72000	1,7	1,3	0,2	ВК, АБЭО, АОПҚ	FAO
			10	15	20	25	30	35	\$0,0	\$50,0	\$111,0	ВК	
1)	Андешидани чорабиллихо онд баладд бардоштани малакахои маркетингй ва тахассуси истеҳсолкунандагонани соҳани кишоварзй.	Таъдбирхо тахия карда шуданд		X					0,1	0,3		ВК, ВРИС, ВМИ, ВМ	FAO, WB, ADB
2)	Тахияи модулохон техникани вазъсамт онд ба омузиши дехконон/фермерхо.	Модулохон тахия ва мутобиқ карда шуданд		X					0,1	0,2		ВК, АИК	FAO, WB
3)	Баладд бардоштани омодагии ваъбни рохбарони хочагйхон дехконио фермерй ва мутахассисони дақдлар дар соҳахон кишоварзй дар заминани принципхон истеҳсолоти кластерй	Шуморани шунавандогон аз руй минтақа (хазор нафар)		X	X	X	X	X	0,8	0,2		ВК, ВСТН, ВРИС, АИК	FAO, WB, UNDP, ADB
4)	Баладд бардоштани истиқдори хочагйхон дехконио барои таъони технологйхон нав, ки ба кам кардани тағйирёбни иқлим ва мутобиқлавай бо назардошти ҷанбахои гендерй ниғаронида шуданд	Неруи хочагйхон дехконио баладд гарид		X	X	X	X	X	1,5			ВК, АБЭО, КХМЗ, ТАСХН	FAO, WB, UNDP, ADB, GIZ
5)	Ҷорй намулдани технологйхон дар истеҳсолоти агроекологйи «сабз» ва инфраохтори «сабз»	Технологйи ва инфраохтори «сабз» ҷорй карда шуд		X	X	X	X	X		\$50,0	\$110,0	КХМЗ	
6)	Ҷорй намулдани таҷрибани муносиби кишоварзй дар истеҳсолоти маҳсулоти кишоварзй (Стандартй байналмилали Global G.A.P.)	Стандартй байналмилали ҷорй карда шуд		X	X	X	X	X			\$1,0	КХМЗ	
			УМУМ бо млн. сомонӣ					6 151,2	69,2	1 281,80	4 800,20		
			УМУМ, ба %					100,00	1,12	20,84	78,04		
			УМУМ бо млн. долл. ИМА					\$161,00	\$0,00	\$50,00	\$111,00		
			УМУМ, ба %					100,00	0,0	31,1	68,9		
§3. ИДРОРАКУНИИ ҲАМИРОИИ ЗАХИРАХОИ БО													
16	Халафи даромудлагй (афраниягхон СМР ва ХРУ) усулвор, оллола ва вобархукук таъмин намулдани	Индикаторхон таъсир (ипрас): Сатхи таъминоти истеҳсолкунандагон бо	80	80	81	83	85	87	24,10	14,35	221,50	ВК, ВЭЭО, КВД «ХМК»	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дараҷаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии мақсаднокӣ индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷроӣ чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Ишрит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳномаи ғуруҳ
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	ниёҳои истифодабарандагонӣ об ва муҳити табиӣ (ХРУ 6)	оби пӯшоқ, бо % Сатҳи таъминоти истеъмолиқандагон бо оби поледи (бо %) Сатҳи таъсироти об бо %, аз ҷумла: оби поледи оби пӯшоқ	64	66	68	70	72	74						
		Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outputs): Сатҳи ҷорӣ намунаҳои ниёзоми Идоракунии ҳамгирон захираҳои об (аз 0 то 100 ҳол) ХРУ 6.5.1	58	55	53	51	48	45						
		Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Сатҳи ҷорӣ намунаҳои ниёзоми Идоракунии ҳамгирон захираҳои об (аз 0 то 100 ҳол) ХРУ 6.5.1	40	38	36	34	32	30						
17	Халафҳои миёнамуҳлати ҷорӣ намунаҳои ниёзоми Идоракунии ҳамгирон захираҳои об	Индикаторҳои боздех (output): Шумораи филиалҳои нави ҷорикардшудаи меърифу хуҷуҷи ИХЗО, алақ	50	55	60	65	70	75	259,95	24,10	14,35	221,50	ВЭЗО	
18	Вазифаи тақмили заминҳои меърифу хуҷуқи ва танзимкунанда	Индикаторҳои боздех (output): Шумораи филиалҳои нави ҷорикардшудаи меърифу хуҷуҷи ИХЗО, алақ	14	11	5	4	3	3	1,80	1,40	0,40	0,00	ВЭЗО, ВК, АБЗО, КВД «ХМК»	
1)	Қабули Стратегияи миллии оби Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то 2030	Стратегияи миллии оби қабул карда шуд		X					0,30	0,30			ВЭЗО, ВК, АБЗО	
2)	Таҳияи Барномаи Рушди мелиоратсия ва ирригатсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон	Барнома таҳия шудааст		X					0,30	0,30			АБЗО, ВК, ВЭЗО	
3)	Таҳияи Барномаи давлатии таъминоти оби ғубоқӣ ва сангтария то соли 2030	Барнома таҳия шудааст		X					0,10	0,10			КВД «ХМК»	WB, ADB, SDC, EU
4)	Таҳия ва қабули санадҳои меърифу хуҷуқӣ дар соҳаи истифода ва ҳифзи захираҳои об барои таъбири Колесел оби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав ва ҳамконтрасии заминҳои хуҷуқи соҳаи, бо назардошти тағбирӣ консепсияи илоракунии ҳавзаҳо ва ИХЗО	СМХ, дахлдор таҳия шудааст		X	X	X	X	X	1,10	1,00	0,10		ВЭЗО, ВК, АБЗО, КВД «ХМК», ВСТН, ВА, КХМЗ, ВТХИА, ВМ	
19	Вазифаи тақвияти заминҳои институтсионалии рушди ИХЗО	Индикаторҳои боздех (output): Шумораи филиалҳои институтсионалии ИХЗО, алақ	4	8	3				29,05	15,10	13,95	0,00	ВЭЗО	WB, ADB, SDC, GEF, EU
1)	Таъсиси Шӯрои миллии об дар назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	Шӯрои миллии об дар назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуд		X					0,10	0,10			ВЭЗО	
2)	Таъсиси ташкилотҳои ҳавзавии дарёҳо, баланд бардоштани истиқдор, таъминоти таҳлилоти техникӣ ва маблағгузории доимии онҳо аз ҳисоби бучети давлатӣ	5 ташкилотҳои ҳавзавии фальсият мекунанд		X					22,10	14,70	7,40		ВЭЗО, АБЗО, ВК, МИМХД	WB, ADB, SDC, GEF, EU
3)	Таъсиси шӯроҳои ҳавзавии дарёҳо ҳамчун мақомоти машваратӣ	Шӯроҳои ҳавзавии дарёҳо таъсис дода шудаанд		X					5,40	0,10	5,30		ВЭЗО, АБЗО, ВК, МИМХД	WB, ADB, SDC, GEF, EU
4)	Таъсис ва иҷроӣ нақшаҳои ҳавзаи илоракунии захираҳои об	5 нақшаи ҳавзавии таҳия ва таъсис карда шуд		X					0,25	0,25			ВЭЗО, АБЗО, ВК, МИМХД	WB, ADB, SDC, GEF, EU
5)	Таъсиси маҳзани маълумот ва ниёзоми иттилоотӣ бахшии об	Маҳзани маълумот таъсис дода шудааст, ҳамовари ва таҳлили маълумот гузаронида мешавад		X					1,20	0,20	1,00		ВЭЗО, АБЗО, ВК, КВД «ХМК»	WB, ADB, SDC, GEF, EU
20	Вазифаи баланд бардоштани дастрастӣ ба обҳои ва мелиоратсия	Индикаторҳои боздех (output): 1. Заминаҳои азхудкардашуда (га); 2. Ҳолати мелиоратсияи заминҳои оберишаванда	0	300	350	400	400	400	229,10	7,60	0,00	221,50	АБЗО, АОПҚТ, ВК	ADB
			9,765	9,65	9,7	9,52	9,6	9,7						

№	Халаф, вазифа, чорабилҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халфаҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бўзургини максималноки индикатор (Target) / X – Мўҳлати иҷрои чорабилҳо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Input)		Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорҳо	бахши хусусӣ				
1)	Тоza кардани шабакаҳои мавқудии захбурӯ захкашхо	3. Мисохати заминҳои кашоварӣ бо истифодаи технологияҳои каммасрафи об (хазор гектар) обёрӣ карда мешавад (обёрӣ борон ва каграп)	0	15	30,6	46	61	76							
2)	Таҷдид, барқарорсозии шабакаҳо ва нишооти образонӣ	10 140 хаз. м³ захбурӯ захкашхо тоza карда шудааст. 1. Хамаасола 1 050 ялди истохҳои обкаши ва агрегатҳо, ҷоҳҳо барқарор ва таъмир карда шуданд. 2. Хамаасола ба ҳисоби миёна 3 460 хазор м³ кубурҳои обгузар ва қанақшо тоza карда шудааст. 3. Хамаасола ба ҳисоби миёна 750 нишооти гидротехникӣ барқарор ва таъмир карда шудааст (обчелкунаҳо, истохҳои чекунӣ, шлозоҳо)	1905	X	X	X	X	X	7,50						АБЗО, ВК, ВМ, МИМХД, ҚДСИАД
3)	Чорӣ намулдани технологияҳои казмаасрафи обери (обери каграп, борони, минеро обери)	Чорӣ намулдани технологияҳои казмаасрафи обери (обери каграп, борони, минеро обери)	0	X	X	X	X	X	100,00			100,00			АБЗО, ВК, ВМ, МИМХД, ҚДСИАД
4)	Азнавсозии идоракунии нигоми обери (гузарниши аз идоракунии маъмуриро хушудӣ ба принсипи гидрографини идоракунии нигоми обери)	Нигоми обери тақвият тақвими ёфтааст		X	X	X	X	X	0,10						ВЭЗО
				УМУМ бо млн. сомони УМУМ ба %					259,95	100,00	24,10	14,35	221,50	85,21	
§4. НОИЛ ГАРДИДАН ВА ИСТИҚЛОЛИ ВОҚЕИИ ЭНЕРҶЕТИКА															
21	Халафӣ даромудат (афзалиятҳои СМР ва ХҶУ) ноил шудан ба амнияти пураи энергетикӣ	Индикаторҳои таъсир (спрас): Сатҳи пушидаи барк бо фондз Истеҳсоли нерӯи барк ба ҳар сари аҳоли (кВт/соат) Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (ошсоте): Афзониши ҳаҷми нерӯи барк (млрд. кВт-соат)	98,5	98,8	99,1	99,4	99,7	100	\$3 229,02	\$1 837,02	\$1 392,00	\$0,00			ВЭЗО, ВРИС, ЧСҚ «Барқи Тоҷик»
22	Халафӣ миёнамуҳлати таъминии устуворӣ дар расонидан ва истеъмоли нерӯи барк дар тамоми сатҳо	Хиссаи маъбаҳон барқароршавидан энергия дар истеъмоли ниҳони энергия (ХҶУ 7.2.1.) Хиссаи аҳолии дорони дастравӣ ба энергияи гармӣ, %	20,7	20,9	21	21,9	22,8	27,6	\$3 095,00	\$1 837,00	\$1 258,00	\$0,00			ВЭЗО, ВРИС, ЧСҚ «Барқи Тоҷик»
23	Вазифаи афзониши истиқдори тавлидӣ	Индикаторҳои бозлеҳ (ошрит): Иқтидори тавлидшудан насбшуда зидд шуд (МВт) Хиссаи маъбаҳон барқароршавидан энергия дар тавлиди умумӣ, бо % Истеҳсоли нерӯи гармӣ, хазор Гкал	6483,5	0	33,5	244,5	33,5	1408,5	\$2 518,80	\$1 815,00	\$703,80	\$0,00			ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ЧСҚ «Барқи Тоҷик»
1)	Соҳтмони НБО Роғун идома дода шавад	Соҳтмони идома дорад		X	X	X	X	X	\$1 815,00	\$1 815,00					ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСИАД, ВСТН, ЧСҚ «НОб-г»

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халфаҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даражаҳои (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) X – Мўҳлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
2)	Соҳтмони НБО Сабзор	НБО ба кор андохта шуд		X	X	X						ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ЧСҚ «Помир Энерҷи»	ЕС, KfW, WB, SECO, USAID
3)	Соҳтаи ва ба истифода додани нишоти энергетикӣ бо истифодаи маъбаҳои барқороршавандаи энергия	Иштироки энергетикӣ сохта шуданд. (Дар вилояти Суғд бо истифодаи умумии 10 MW)		X	X	X	X	X		\$63,40	\$63,40	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	KfW, WB
4)	Таҷдиди нерӯгоҳҳои мавҷуда идора ёфт. НБО Қайроққум	НБО аз нав сохта мешавад		X	X	X	X	X		\$164,00	\$164,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	EBRR, EIB, GCF
5)	НБО-и Норақ	НБО аз нав сохта мешавад (5 адал)		X	X	X	X	X		\$326,90	\$326,90	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	WB, AIB, Eurasian Bank
6)	НБО-и Сарбанд	Стансияи электрӣ обӣ аз нав сохта шуд		X	X	X				\$136,00	\$136,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	ADB
24	Вазифаи афзоиши содироти нерӯи барқ	Индикаторҳои боздох (софит): Афзоиши содироти нерӯи барқ (миллиард кВт/соат)	3	6	7,5	7,5	7,5	7,5		\$0,00	\$371,30	ВЭЗО, АОПҚТ	
1)	Тағбиқи лоиҳаи барқоророзии нишоти энергетикӣ Чумхурии Тоҷикистон ба нишоти энергетикӣ Осейн Марказӣ	Лоиҳа амалӣ карда шуд		X	X	X				\$35,00	\$35,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	ADB
2)	Тағбиқи лоиҳаи минтақавии интиқоли нерӯи барқ аз Осейн Марказӣ ба Осейн, Чанубӣ, CASA-1000	Лоиҳа амалӣ карда шуд		X	X	X				\$296,30	\$296,30	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	WB, EBRR, IDB, EIB, DFID, USAID
3)	Соҳтмони хати баландшиддати барқи Роғун-Сангтуда бо пайвастшавӣ ба лоиҳаи CASA-1000	Хатти интиқоли барқ сохта шуд		X	X	X				\$40,00	\$40,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	IDB
25	Вазифаи васеъ намудани дастрасии истеъмолинидагонҳои маҳалҳои аҳолинишини баландқӯҳ ва дастрас ба нерӯи барқи баландсифат	Индикаторҳои боздох (софит): Шумораи нуктаҳои аҳолинишине, ки ба шабаҳаҳои нави барқӣ пайвастанд	0	79	169	249	260	260		\$0,00	\$47,90	ВЭЗО, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	
1)	Тағбиқи лоиҳаи «соҳтмони шабаҳаҳои барқии Ромит»	Лоиҳа амалӣ карда шуд		X	X	X				\$6,00	\$6,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	KOICA
2)	Тағбиқи Барномаи дастгирии ҷомеа	Барнома иҷро шудааст		X	X	X				\$10,00	\$10,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	WB
3)	Тағбиқи лоиҳаи «Электрикони дехот»	Лоиҳа амалӣ карда шуд		X	X	X	X	X		\$31,70	\$31,70	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	WB
4)	Рушди маъбаҳои барқороршавандаи энергия ва соҳтмони нерӯгоҳҳои ҲУД барои солҳои 2021–2025 (Халафи ХРУ 2)	Барнома таҳия шудааст		x						\$0,20	\$0,20	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	WB, EBRR
26	Вазифаи коҳиши сатҳи талафоти техникӣ ва тиҷоратии нерӯи барқ	Индикаторҳои боздох (софит): Сатҳи коҳиши талафоти барқ, 3%	0,1	0,4	0,6	0,8	1	1		\$22,00	\$135,00	ВЭЗО, АОПҚТ	
1)	Амалигардонии лоиҳаи ҷенкунии яқлуҳти нерӯи барқ (насиб, ҳисобкитобҳои муосирӣ энергетикӣ барқ дар ҳама нерӯгоҳҳо ва зеригоҳҳо);	Лоиҳа амалӣ карда шуд		X	X	X				\$22,00	\$22,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	ADB, EBRR
2)	Тағбиқи лоиҳаи нишоти библингӣ дар шаҳрҳои Душанбе, Панҷшент, Истаравшан, Исфара, Қонбодом, Бустон, Денгара,	Лоиҳа амалӣ карда шуд		X	X	X				\$135,00	\$135,00	ВЭЗО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСҚ «Барки Тоҷик»	ADB, EBRR

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дин базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзғури мақсади индикатор (Target)					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Purp)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳиҳои гушд				
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорҳо	хукумат	бахши хусусӣ						
	Кӯлоб ва Бохтар																	
3)	Халафи таъмини идоракунии самарабахши молиявӣ соҳан энергетика	Индикаторҳои нагиҷҳои (ошсом): Маблағи қарзҳои дебиторӣ барои пардохт барои таҳвили барқ, миллион сомонӣ	304	815	453	401	335	223	\$134,02	\$0,02	\$134,00	\$0,00	ВЭЭО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСК «Барки Тоҷик»	WB				
27	Вазифаи таълиқи чорабинҳои ташкилно техника бо мақсади сарфани пул	Индикаторҳои бозлеҳ (ошри): Даромади иловагӣ аз ҳисоби кам кардани зарари техникаӣ, миллион сомонӣ	4	9	12	15	18	22										
27	Вазифаи таълиқи чорабинҳои ташкилно техника бо мақсади сарфани пул	Созишномаҳои карири суб-кари барои баргарадонидани онҳо ба шартҳои иттилоии қарзӣ аз нав лида баромада шуда, млн. сомонӣ	0	319	338	331	288	248	\$134,02	\$0,02	\$134,00	\$0,00	ВЭЭО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСК «Барки Тоҷик»	WB				
1)	Таълиқи Барномаи солимақдони молиявӣ ЧСК «Барки Тоҷик»	Устувории молиявӣ ЧСК «Барки Тоҷик» бехтар гардида	X	X	X	X	X	X	\$134,00	\$0,02	\$134,00		ВЭЭО, ВРИС, ВМ, ҚДСНАД, ЧСК «Барки Тоҷик»	WB				
2)	Ҳуҷаҷҳои меъярии таҳия ва тасдиқшуда, ки фазолияти самарабахши таълиқи гузарро таъмин мекунанд	Васеъ намудани вақолатҳо ва функсияҳои таълиқи энергетикӣ	X	X	X	X	X	X	\$0,02	\$0,02	\$0,02		ВРИС, Халамоти эҷидани хисори					
УМУМ бо млн. сомонӣ																		
УМУМ, ба %													\$3 229,02	\$1 837,02	\$1 392,00	\$0,00		
§5. ВАСЕЪ НАМУДАНИ ИНФРАСОҲОРИ НАҚШИҶИ ВА ТАЪЛИҚИ ИКТИДОРИИ ТРАНЗИТИИ ҚИШВАР													100,00	56,89	43,11	0,00		
28	Халафи даромухлат (афзалиятҳои СМР ва ХҲУ) таълиқи инфрасоҳори нақлиётӣ ва таълиқи иктидори транзитии қишвар	Индикаторҳои таъсир (трас): Гаршии бор, млн.т/км, аз ҷумла аз руи намууди нақлиёт; роҳи оҳан авиатсионӣ Мусофиргардиш, млн.мус/км, аз ҷумла аз руи намууди нақлиёт; 6487,9 роҳи оҳан авиатсионӣ 80101,6 Индикаторҳои нагиҷҳои (ошсом): Ҳаҷми боркашонӣ, ҳаз.т., аз ҷумла аз руи намууди нақлиёт; 74309,7 роҳи оҳан авиатсионӣ 671469,3 Халафи миёнамуҳлат таъмини рушди устувори иктидори транзитии қишвар	7537,6	8434,6	8905,3	9430,2	9930,3	10440,1	\$2 574,7	\$1 628,5	\$885,0	\$61,2	ВН, АОПҚ					
			7303,4	8177,5	8633,8	9147,3	9632,4	10126,8										
			231,7	242	249	256	263	270,2										
			3,9	4,2	4,5	4,7	4,9	5,2										
			6500,7	6618,7	7169,2	7600,6	8102	8615,1										
			6487,9	6605,4	7154,8	7585,3	8085,7	8597,8										
			5,5	5,3	5,7	6	6,5	6,9										
			7,3	7,3	7,8	8,3	8,9	9,4										
			80101,6	84301,4	890001,8	94302,2	99305,3	104402,1										
			74309,7	78300	82500	87300	92450,7	97905										
			5798,9	5825,3	6000	6180	6272,7	6452,7										
			1,1	1,4	1,8	2,2	2,329	2,466										
			671469,3	661830,7	716984,2	760022,6	810235	861562,1										
			648788,3	636700	690088	731063	785892,7	844834,7										
			547,7	426	502	508	546,1	581,7										
			730,6	887,9	910,3	929	998,6	1073,5										
30	Вазифаи ташаккули ва рушди долонҳои транзитӣ	Индикаторҳои бозлеҳ (ошри): Шумораи долонҳои транзитӣ, адад Иқсомияти гузароши, млн.т/км Арзиши боркашонӣ, млн.сомонӣ Суръати расонидани бор.	20	20	20	20	20	20	\$863,7	\$468,7	\$389,5	\$5,5	ВН, АОПҚ					
			730,3	817,7	863,4	914,7	963,2	1012,6										
			116471,5	120198,6	124044,9	128014,4	132110,8	136388,4										
			14,6	15,3	16,1	16,9	17,7	18,6										

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокӣ индикатор (Target)					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гуруҳ						
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорҳо			бахши хусусӣ					
		км/соат																
1)	Таҳияи талаботи меъёрӣ онд ба ҳамлу нақли бор ва мусофирон, ки ба стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгу мебошанд.	Талаботи меъёрӣ таҳия карда шуданд.		X	X	X	X	X	\$0.5								ВН	
2)	Таъсири марказҳои логистикӣ дар роҳи аҳамияти ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ дошта, аз ҷумла ташкили маркази иттилоотӣ логистикӣ дар шаҳри Душанбе пайваст ба шаҳру тоҷикҳои ҷумҳури ва минтақа.	Марказҳои нақлиётӣ ва логистикӣ назди маркази (Панҷ, Турсунзада, Хучанд ва Хоруғ) ташкил карда шуданд.		X	X	X	X	X	\$47.5								ВН	БҶ
3)	Сохтмони терминалҳои нақлиётӣ.	Терминалҳо сохта шуданд.		X	X	X	X	X	\$15.0								ВН	БҶО
4)	Харидори воситаҳои нақлиёт барои ҳамлу нақли байналмилалӣ.	Шумораи мошинҳо бо иқтидори борбардории тонна.		X	X	X	X	X	\$5.5					\$5.5			ВН	
5)	Сохтмони роҳи автомобилгарди Оби Гарм ва Нуробод.	Роҳ сохта ба истифода дода шуд.		X	X	X	X	X	\$2.8					\$2.8			ВН	Ҳукумати Ҷумҳурии Мардумии Чин
6)	Сохтмони пул тавассути сарбанди Рогун ва роҳе, ки ба он мебарояд.	Пул сохта шуд.		X	X	X	X	X	\$3.2								ВН	
7)	Сохтмони пул аз болон дарён Панҷ ба маҳаллаи Кокули Ҷумҳурии исломи Афғонистон ва роҳе, ки ба он мебарояд.	Пул сохта шуд.		X	X	X	X	X	\$6.3								ВН	БҶО
8)	Сохтмони шохроҳи байналмилалӣ Душанбе-Кулма дар китъаи Калахумб-Ванҷ-Русшон.	Роҳи байналмилалӣ ба истифода дода шуд.		X	X	X	X	X	\$226.5					\$226.3			ВН	Ҳукумати Ҷумҳурии Мардумии Чин
9)	Барқарорсозии шохроҳи байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ Ҷағалайи Қизилқалъа-Боҳтар Айваҷ ва Афғонистон.	Роҳи барқарор гардид.		X	X	X	X	X	\$30.5					\$30.2			ВН	Ҳукумати Ҷопон
10)	Таҷдиди роҳи Қизилқалъа-Айваҷ ва Афғонистон.	Роҳ навсозӣ гардид.		X	X	X	X	X	\$57.1								ВН	
11)	Таҷдиди роҳи мошингарди Гуллистан-Фарҳор-Панҷ ва Дуғи.	Роҳ навсозӣ гардид.		X	X	X	X	X	\$39.8								ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
12)	Эҷоди роҳи автомобилгарди Тоҷикистон-Тоҷикистон тавассути Афғонистон.	Роҳи автомобилгарди Тоҷикистон-Тоҷикистон тавассути Афғонистон сохта шудааст.		X	X	X	X	X	\$21.5									
13)	Таҷдиди роҳи автомобилгарди Колхозоб-Қабодён-Шаҳриғус-Айваҷ-Мазори Шариф (сарҳади Афғонистон).	Шохроҳи Колхозоб-Қабодён-Шаҳриғус-Айваҷ-Мазори Шариф таҷдид карда шуд.		X	X	X	X	X	\$67.7					\$67.7			ВН, ВМ, ВРИС	БҶ
14)	Таҷдиди роҳи автомобилгарди Восеъ-Ховалин-Сайрон-Карамак дар доираи лоиҳаи рушди дотолқон 3 ва 5-и Ҳамкории минтақавӣ интисоли Осиеи Марказӣ (ХМИОМ).	Роҳҳои автомобилгарди минтақавӣ Восеъ-Ховалин-Сайрон-Карамак дар доираи лоиҳаи рушди дотолқон 3 ва 5-и Ҳамкории минтақавӣ интисоли Осиеи Марказӣ (ХМИОМ) сохта шуданд.		X	X	X	X	X	\$89.0								ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
15)	Сохтмони роҳи автомобилгарди Қўлоб-Қалъахумб, китъаи Қўлоб-Шурообод.	Шохроҳи Қўлоб-Қалъахумб, китъаи Қўлоб-Шурообод ба истифода дода шуданд.		X	X	X	X	X	\$50.0								ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
16)	Сохтмони роҳи автомобилгарди Қўлоб-Қалъахумб, китъаи Шкв-Қалъахумб.	Шохроҳи Қўлоб-Қалъахумб, китъаи Шкв-Қалъахумб ба истифода дода шуданд.		X	X	X	X	X	\$47.0								ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
17)	1. Лоиҳаи сармоязории «Фушди маҷмааи нақлиётӣ ва ҳиммати логистияӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон».	Лоиҳаи сармоязории «Фушди маҷмааи нақлиётӣ ва ҳиммати логистияӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон».		X	X	X	X	X	\$113.8								ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target)/ X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорҳо		
18)	1) Хариди таҷҳизот ва техникаҳо барои сохтмони роҳҳо	Таҷҳизот ва мошинаҳо барои сохтмони роҳ харидорӣ карда шудани Индикаторҳои боздеҳ	7303,4	X	X	X	X		\$40,0		ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
31	Вазифаи тақвияти инфрасохтори нақлиёти байни шаҳро ва ноҳияҳои кишвар	Гаршии боркашонӣ, млн./км	7228,9	8144,2	8600,3	9081,9	9590,5		\$2,4	\$0,0	ВН	
		Мусофирбардори, млн.мус./км	74309,7	7713,8	7968,4	8231,3	8503					
1)	Бозомӯзӣ ва тақвияти ихтисоси мутахассисони соҳаи сохтмон ва нигоҳдори роҳҳо	Иқтидори боркашонӣ, ҳаз.тн./км		82551,8	87009,6	91708,1	96660,3					
		Тақвияти ихтисоси мутахассисони соҳаи сохтмон ва нигоҳдори роҳҳо		X	X	X	X		\$2,4		ВН, ВМИ	
2)	Сохтмони шишооти инфрасохтори катори роҳ бо мақсади беҳтар намулдани хизматрасонии нақлиёт	Инфрасохтори катори роҳ бунёд гардида		X	X	X		\$1,1		ВН, МИМХД		
32	Вазифаи рақамизунонии маҷмуи нақлиёт	Индикаторҳои боздеҳ (output): нуқтаҳои назорати ҳаракати нақлиёти автомобилӣ дар минтақаҳои душворгузар, воҳид	128	128	128	128	128					
		Рақамизунонии нақлиёти мусофирбарии шаҳру ноҳияҳо, мизқори шаҳру ноҳия	34	44	54	64	74	84	\$634,8	\$494,3	\$54,6	ВН
1)	Таъсиси ниёзони идоракунии долоҳон роҳ	Ниёзони иттилоотӣ таъсис дода шуд		X	X	X		\$2,6		ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
2)	Таъсиси ниёзони ягонаи иттилоотӣ барои дастгирини функсияҳои танзими иқтисодӣ дар маҷмааи нақлиёти чумқури	Ниёзони ягонаи иттилоотӣ таъсис ёфт		X	X	X		\$2,7		ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
3)	Таъдиди роҳи автомобилгарди Хученд-Исфара	Роҳ таъдид гардида		X	X	X		\$54,0		ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
4)	Таъдиди роҳи автомобилгарди Рафторов-Пуллоқ-Пунгон дар ноҳияи Алғи вилояти Суғд	Роҳ таъдид гардида		X	X	X		\$75,0	\$75,0	ВН	б) ВРО, Фонди ОПЕК в) БАТР	
5)	Таъдиди роҳи автомобилгарди Душанбе-Рӯдакӣ-Ёвон-А. Чоъӣ-Сарбад ва бунёди пули нав дар дарёи Ваҳш	Роҳ азнавсозӣ гардида		X	X	X		\$50,4	\$50,4	ВН	Ҳукумати Ҷопон	
6)	Сохтмони роҳи автомобилгарди Хоруғ-Роштиқалъа-Ҷузубулоқ	Роҳ сохта шуд (дарозии роҳ 154,5 км)		X	X	X	X	\$75,6	\$75,6	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	ЈІСА	
7)	Таъдиди роҳи автомобилгарди Қурбоншоҳӣ-Теъуралик	Роҳ азнавсозӣ гардида		X	X	X		\$24,0	\$24,0	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	Ҷин	
8)	Теъуралик-Кангурт	Роҳ азнавсозӣ гардида		X	X	X		\$16,0	\$16,0	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
9)	Кангурт-Балҷувон	Роҳ азнавсозӣ гардида		X	X	X		\$14,5	\$14,5	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
10)	Теъдиди роҳи автомобилгарди Бедкӯнӣ-Ҳовалит	Роҳ азнавсозӣ гардида		X	X	X		\$19,5	\$19,5	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	БАТР	
11)	Барқарорсозии роҳи Душанбе-Боҳтар	Роҳ барқарор карда шуд		X	X	X		\$215,9	\$215,9	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
12)	Барқарорсозии роҳи Қӯрғонтепа-Дашғара-Қӯлоб	Роҳ барқарор карда шуд		X	X	X		\$155,1	\$155,1	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
13)	Таъдиди роҳи мошингарди қитъаи Бекобод-Ҳучанд	Роҳ азнавсозӣ гардида		X	X	X		\$38,0	\$38,0	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		
14)	Таъдиди роҳи Гулистон-Қӯлоб (Бозсозии роҳи Гулистон-Қӯлоб); Нигоҳдори пул дар дарёи Гулд, дар шаҳри Хоруғ (сипҳи техникаи кешоварӣ).	Роҳ таъдид карда шуд		X	X	X		\$16,1	\$16,1	ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД		

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳаки дараҷаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии мақсаднокӣ индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷроӣ чорабиниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорҳо			баҳши хусусӣ	
	барқарор кардани як қисми роҳ дар қитъаи Борсем ва як қисми роҳ аз қитъаи Борсем то ноҳияи Мурғоб бо усули пур кардани хок													
15)	Барқарорсозии 4 пул дар ш.Кӯлоб	Роҳ барқарор карда шуд			X		X	X	\$11,4	\$11,4			ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
16)	Таълиқи роҳи мошингарди Бағҷувор–Саркосор–Гулдара	Роҳ азнавсозӣ гардид			X		X	X	\$58,0	\$58,0			ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
17)	Таъмири пулоҳ	Қўлуқсо таъмир шуданд		X	X		X	X	\$93,0	\$93,0			ВН	БАТР
18)	Сохтмони роҳи халқа дар Душанбе (варианти чапубӣ)	Роҳи халқавӣ ш.Душанбе сохта шудааст (варианти чапубӣ)		X	X		X	X	\$84,6	\$84,6			ВН	Фонди Ого-Хон дар Тоҷикистон
19)	Таълиқи роҳҳои Душанбе–Турсунзодаи сарҳади Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҷумҳурии Ҷапон ва мучасамани Авлосена ба дарвозаи гарби Душанбе (ХМННОМ, долина 3)	Роҳ азнавсозӣ гардид		X			X	X	\$90,0	\$20,0	\$70,0		ВН	Ҳукумати ҶМҚ ва Тоҷикистон
20)	Барқарорсозии пули Сарғало дар н.Даҳи	Роҳ барқарор карда шуд		X			X	X	\$1,5	\$1,5			ВН, МИМХД	
21)	Таълиқи роҳи автомобилгарди Гафуров–Овчакалена	Роҳ азнавсозӣ гардид		X			X	X	\$2,2	\$2,2			ВН, МИМХД	ЈІСА
22)	Сохтмони роҳи гардиш дар деҳаи Гармии н.Рағат	Баланд бардоштани сифати шабакаи роҳҳои маҳаллӣ ва баланд бардоштани сифати вазъи экологӣ дарозии роҳ 4,1 тонна/км, мусофир/км		X					\$3,0	\$3,0			ВН, МИМХД	
23)	Таълиқи роҳи автомобилгарди Рӯшон–Бағид–Савноб	Беҳтар намулдани сифати шабакаи роҳҳои маҳаллӣ дарозии роҳ 150 тонна/км, мусофир/км		X			X		\$19,5	\$19,5			ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
24)	Сохтмони пули роҳи оҳан дар дараи Қофарихон дар Ваҳдат	Беҳтар намулдани сифати шабакаи роҳи оҳан, тонна/км, мусофир/км		X					\$6,1	\$6,1			ВН, ВМ, ВРИС, ҚДСИАД	
25)	Таъсири парки троллейбус, шабакаи кашии ва истроҳ дар Қўлоб, Бохтар, Ваҳдат, Турсунзода, Хисор, деҳаи Сомонӣ ва Сарбанд	Беҳтар кардани сифати хизматрасонии нақлиёт ба аҳоли, паст кардани тарифҳои нақлиёт мусофирбар, беҳтар кардани вазъи экологӣ		X			X		\$44,0	\$44,0			ММИХД	
26)	Тарҳреӣ, оғоз ва наъби шабакаҳои хавокашӣ, равшанидиҳӣ, беҳтарӣ ва идоракунӣ дар нақби Истиклол нақб	Тезондани гузароҳи нақб, баланд бардоштани беҳтарии ҳаракат дар дохили нақб, беҳтар намулдани вазъи экологӣ нақб		X			X		\$11,0	\$11,0			ВН	Ҳукумати Давлати Иқломи Эрон
33)	Вазифаи рушди инфраохтори нақлиётӣ роҳи оҳан	Индикаторҳои боздох (супр): гардиш бор, млн.т/км мусофиркашонӣ, млн.мус/км Документҳои харидорӣ карда шуданд	230,3	246,4	263,6	282,1	301,8	319,9	\$380,1	\$380,1	\$0,0	\$0,0	ВН, АОПҚТ	
1)	Хариди локомотивҳо		28,5	29,6	30,8	32	33,3	34,6	\$60,0	\$60,0	\$60,0		ҚВД «Роҳи Оҳани Тоҷикистон»	БАТР
2)	Харидори вагонҳои борқаш			X	X	X	X	X	\$52,5	\$52,5				
3)	Харидори вагонҳои мусофирқаш			X	X	X	X	X	\$24,0	\$24,0				
4)	Электрифкашӣ ва қитъаи роҳи оҳан, Беқобол–Қонобод ва хариди 10 алақ электровоз	Қитъаи роҳи оҳан электрификасия шуд		X			X	X	\$110,0	\$110,0				
5)	Азнавсозии сеҳҳои таъмиркунии навосяи шуданд	Сеҳҳои таъмиркунии навосяи шуданд		X			X	X	\$5,0	\$5,0			ВН, ҚВД «Роҳи Оҳани Тоҷикистон»	
6)	Сохтмони роҳи оҳан, Ҷилолӣдони Бешк–Ҷайқун –	Роҳ бунёд карда шуд		X			X	X	\$128,6	\$128,6			ВН	

№	Халаф. вазифа, чоррабаниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халфаҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дараҷаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокчи индикатор (Target)/ X – Мӯҳлати иҷрои чоррабаниҳо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Прит)	Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳномаи гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хукумаг	донорҳо			бахши хусусӣ
34	Иштироки Ҷумҳурии Афғонистон	Индикаторҳои боздеҳ (опрут): Гардиши бор, млн.л/км	3.9	3.97	4.01	4.05	4.09	\$143,8	\$142,6	\$1,2	\$0,0	ВН, АОИҚТ		
1)	Навсозии таҷҳизоти хаволабӣ	Таҷҳизоти хаволабӣ нарасони гардиш	1913,4	1944,1	1959,6	1975,3	1991,1	\$20,0	\$20,0			ВН, ВМ, ВРИС, КДСИАД		
2)	Соҳтмони ҳама дараҷаи фурудоҳои байналмилалӣ ш.Душанбе	Ҳама дараҷаи фурудоҳои байналмилалӣ ш.Душанбе сохта шуд	X	X	X	X	X	\$40,0	\$40,0			ҶСК «Фурудо-гоҳи Байнал-милалӣ Душанбе»		
3)	Таҷҳизоти фурудоҳои ш.Бохтар	Фурудоҳои ш.Бохтар таҷҳизот гардиш	X	X	X	X	X	\$57,5	\$57,5			ҶСК «Фурудо-гоҳи Байнал-милалӣ Бохтар»		
4)	Азнавосии фурудоҳои маҳаллӣ барои истифодаи хаволабӣҳои хурд	Фурудоҳои маҳаллӣ барои истифодаи хаволабӣҳои хурд нарасони гардиш	X	X	X	X	X	\$2,5	\$2,5			Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳро ва вилоятҳо		
5)	Таҷҳизоти фурудоҳои байналмилалӣ Хучанд	Таҷҳизоти фурудоҳои байналмилалӣ Хучанд таҷҳизот гардиш	X	X	X	X	X	\$4,2	\$3,0	\$1,2		ҶСК «Фурудо-гоҳи байнал-милалӣ Хучанд»		
6)	Тақвими инфрасохтори фурудоҳои байналмилалӣ Душанбе (соҳтмони терминали боркешонӣ)	Инфрасохтори фурудоҳои байналмилалӣ Душанбе тақвими гардиш	X	X	X	X	X	\$19,6	\$19,6			ҶСК «Фурудо-гоҳи байнал-милалӣ Душанбе»		
								\$2 574,7	\$1 628,5	\$885,0	\$61,2			
								100,0	63,3	34,4	2,4			
УМУМӣ бо млн. сомонӣ														
УМУМӣ, ба %														
§6. БАҲАШИ МОЛИЯВӢ ВА ТАЪМИНИ СУБОТИ МОЛИЯВӢ														
35	Халафӣ дар муҳлати (афғонӣ СМР 2030) Афғонии иқтисодӣ ва рақобатпазирӣ, ташкилотҳои молиявӣ	Индикатори боздеҳ (опрут): Сағхи таъвирарум, ба %	7+/-2%	6+/-2%	6+/-2%	6+/-2%	6+/-2%	6+/-2%	6+/-2%			БМТ		
		Сағхи монетизатсияи иқтисодиёт, ба % нисбати ММД	29,7	27,90	27,50	27,7	28,1		1,83	0,03	0,30		БМТ, ВМ, КДСИА	
36	Халафӣ таъмини суботи молиявӣ ва рушди пешгиринуандаи иқтисодиёт	Нишондиҳандаҳои мултипликаторҳои унеурҳои пули, ба воҳид: М2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0							
		Индикаторҳои натиҷаҳои иқтисодӣ (outcome): Афғонии ҳиссан доронҳои бахши молиявӣ дар ММД, ба %	29,8	31,5	33	34	35							
		Афғонии ҳиссан доронҳои иқтисодӣ дар ММД, ба %	28,41	29,5	30	30,5	31							
		Ҳиссан карҳои таърифинол дар санҷуки қарзӣ, ба %	26,4	28	25	23	20		1,83	0,03	0,30		БМТ, ВМ, ВРИС, КДСИА	
		рейтинги кредитии соҳибхотирӣи кишвар	S&P "BB" (дурнамои устувор) ва Moody's "B3" (дурнамои манфӣ)											
37	Вазифаи тақвими молиявӣ ва рушди макроиқтисодӣ барои рушди пешгиринуандаи иқтисодиёт	Индикаторҳои боздеҳ (опрут): Ҳиссан пули нақд, ки берун аз муассасаҳои молиявӣ (бонҳо ва ТМГ) гардиши мекунад, ба % (нисбати унеури пули М2); ҳамаи сармояи оғинавӣ БМТ, млрд.	81	78	76	74	72	2,13	1,80	0,03	0,30	БМТ, ВМ		
			-4,7	-2	-1	0,2	0,5							

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Ишораҳои таъсир-халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Ишондори даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) X – Мухлати иҷро чорабиниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)			Масъул	Шарҳиҳои гушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ				
		Ҳаҷми муомилоти қозғохон қиматнокӣ корпоративӣ (бо муҳлати пардохт аз 5 то 10, 20 ва 30 соғ) БВИ, млн. сомонӣ	м/н	20	50	200	300	500							
		Шумораи субъектҳои воқеӣ, алаҳқусе корхонаҳои хурду миёнаи инноватсионӣ ва содиротӣ, ки дар ду биржаи фонди ба ҷаҳд гирифта шудаанд.	10	20	100	150	250	500							ВМ
1)	Омӯзиши таҷрибаи дигар давлатҳо чӣ тасвир додани танзимкунандани азиями бахши молиявӣ омӯхта шуд.	Таҷрибаи дигар давлатҳо чӣ тасвир додани танзимкунандани азиями бахши молиявӣ омӯхта шуд.		X	X	X	X	X		0.03				БМТ, ВА	ШУМ, БАТР, БОР, БИР
2)	Тақвияти нерӯи тақлид ва пешгуни Вазорати молияи ҚТ	Нерӯи тақлид ва пешгуни Вазорати молияи Чумхурии Тоҷикистон тақвият дода шуда, заминаи ягонаи методологӣ оғзо таъмин карда шуд.		X	X	X	X	X		0.03				ВМ	БАТР
3)	Кохии сарбории танзимии БМТ аз ҳисоби гузаштан ба назорати ба ҳаф интрониди шудани фарогири тақсилотҳои кардани молиявӣ ва тақсилотҳои сугуртавӣ	БМТ гузариро ба назорати ба ҳаф интрониди шудани кардани молиявӣ ва тақсилотҳои сугуртавӣ		X	X	X	X	X		0.03				БМТ, ВА	ШУМ, БУ
4)	Ташиқули феҳристи корхонаҳои аз ҷиҳати молиявӣ устувори бахшҳои давлатӣ, молиявӣ ва воқеӣ ва ҳавсамандгонии тақлидҳои оғзо ба ширкатҳои оммавӣ	Феҳристи ташиқули дода шуд		X	X	X	X	X		0.03				ВМ, ВА	ШУМ, БУ
5)	Тартиб додани феҳристи корхонаҳои давлатӣ мавриди хусусгардиш буда ба таркиби тақлидҳои ба ширкатҳои оммавӣ	Феҳристи давлатӣ корхонаҳои аз ҷиҳати молиявӣ устувор дар соҳаҳои молия ва воқеӣ тақлид карда шуд		X	X	X	X	X		0.03				ВМ, ВА	ШУМ, БУ
6)	Таҳияи санадҳои метери-хуқуқӣ оид ба содда кардани тартиби воридшави интироқиҳои нав ба бозори молиявӣ, алаҳқусе ширкатҳои молиявӣ хориҷӣ	Тартиби ворид шудани бозори молиявӣ содда карда шудааст		X	X	X	X	X		0.03				ВМ, ҚДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ
7)	Ташиқули институти омбудсмени молиявӣ оид ба Ҳимояи ҳуқуқи сармоягузорон ва соҳибдорон	Институти омбудсмени молиявӣ оид ба Ҳимояи ҳуқуқи сармоягузорон ва соҳибдорон таъсис дода шудааст ва фарогири мекунанд		X	X	X	X	X		1.50				БМТ, ВМ, ҚДСИАД, ВА	ШУМ, БУ
8)	Тақмили тартиби амалкунандани бақайдгирии қозғохон қиматнокӣ корпоративӣ барои корхонаҳои бахши воқеӣ, алаҳқусе корхонаҳои хурду миёнаи раванди инноватсионӣ ва содиротӣ	Тартиби рӯйхати қозғохон қиматнок тақмили дода шуд		X	X	X	X	X		0.30		0.30		ВМ, БМТ, ҚДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ
9)	Таҳия кардани Стратегияи миллии маърифати молиявӣ ва Стратегияи миллии фарогирии молиявӣ ҚТ барои даврони 2021–2025	Стратегияи миллии маърифати молиявӣ Стратегияи миллии фарогирии молиявӣ ҚТ барои даврони солҳои 2021–2025 қабул ва амалӣ карда		X	X	X	X	X		0.03				БМТ, ВА	ШУМ, БУ

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокони индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷроӣ чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
	фаъолияти самараноки Ҳазинаи суғурани пешлоҳҳои шахсонӣ ва ҷумла таҳияи механизми расонидани кумаки фарӣ ба Ҳазина (таъминии пардохташари он) аз ҷониби давлат бо мақсади саривақт иҷро намудани Уҳдадорӣҳо дар назди амонатгузорон	Ҳазина таъминат ёфтад										
4)	Таъини шабакаи ташиқилоҳҳои молиявӣ гайрибонқӣ тавассути либерализатсияи бахши гайрибонқӣ бахши молиявӣ, инчунин аз ҳисоби ҷуниб намӯҳҳои фондох, ба монанди сармоягузорӣ – 2 адад; нафақаи хусусӣ – 3 адад; венчури – 3 адад; фондохон ҳелфи – 3 адад ва гайра барои маблағгузории мақсаднокӣ лоаҳаҳои сармоягузорӣ дар соҳаи санҷоат	Ташиқилоҳҳои молиявӣ гайрибонқӣ хамчун канали алтернативии маблағгузории корхонаҳои санаҷотӣ фаъолият мекунанд		X	X	X	X	X	3,00	7,00	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ
5)	Таҳияи маҷмӯи санаҷоҳи меъри-хукукӣ онд ба татбиқи инзони дилерҳои аввалия дар бозори қозаҳои қиматнок	Қондаҳои хукукӣ қабул карда шуданд ва шабака ва потенсиали ташиқилоҳҳои брокери-дилерӣ рушд ёрланд		X	X	X	X	0,30	0,30	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ	
6)	Таҳия ва татбиқи Тартиби фуруши ҳазими сахмиёҳ (аз 5 то 10% фонзи ҳаҷми барорини) сахмиёҳи ҷамъагӯҳҳои сахмиёҳи амалчандла ва навтасисе дар платформаҳои биржавӣ	Тартиби фуруши ҳазими сахмиёҳ (аз 5 то 10% ҳаҷми барорини) сахмиёҳи ҶСК дар платформаҳои мубодила қабул шуд		X	X	X	X	0,03	0,03	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ	
7)	Тақвими санаҷоҳи меъри-хукукӣ, аз ҷумла Қодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар самғи таъсис ва ҳавсамандгардонии рафтори сармоягузории аҳоли ва рушди шабакаи фондохон сахми сармоягузорӣ	Санаҷоҳи меъри-хукукӣ, аз ҷумла Қабули Қодекси нави андози Ҷумҳурии Тоҷикистон тақвими дола шуданд		X	X	X	X	0,30	0,30	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ	
8)	Таҳияи нармафоз барои биржаҳои фонди барои савдои дорохон молиявӣ барои аҳоли бо истифодани технологияҳои рақамӣ ва фосилавӣ	Нармафоз таҳия ва татбиқ карда мешавад		X				5,00	5,00	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ	
9)	Таъини майдонҳои махуси савдо дар ду биржаи фонди ҷаҳати дастгирӣ молиявӣ ва рушди шабакаи инноватсионии соҳибдорӣ, соҳибдорӣ хурду миёна, таъсис корхонаҳои нав	Барои маблағгузории тижорати хурд ва миёна ва корхонаҳои нав платформаҳои махуси савдои биржаҳои фонди таъсис дола шуданд ва фаъолият мекунанд		X	X			0,30	0,30	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ	
10)	Таъсиси платформаи махуси дар биржаҳои фонди барои гузаронидани амалиётҳои савдои асбӯри барои ҳаҷрикуни ва қозини долаи хавфҳои асбӯри тавассути истифодани воситаҳои молиявӣ ҳосилшуда (хосилаҳои амалиётҳои опшонӣ ва фючерс ва г.)	Платформаҳои махуси тижорати барои савдои воситаҳои молиявӣ ҳосилшуда барои биржаҳои фонди мекунанд		X				0,30	0,30	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ	
11)	Таъсиси платформаи махуси дар биржаҳои фонди барои савдо бо моҳони истеҳсоли миллии ашё ва гайриашё (пахта, семент, тило ва гайра) барои хифр ва қозини долаи	Дар биржаҳои фонди платформаҳои махуси савдои тижорати моляҳои миллии ва гайримили фаъолият мекунанд		X			X	0,03	0,03	ВМ, КДСИАД, ВА, биржаи молия	ШУМ, БУ	

№	Халаф, вазифа, чоррабнихо (Activities)	Индикаторхон таъсир, халаф ва вазифахо (Indicators)	Нисбондохан длаи базий (Baseline) (соли 2019)	Бузургин максимони индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чоррабнихо					Захирахои молдав (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорхо			бахши хусуси	
	савдон хоричи бо назардошти ХҶУ	шуд												
4)	Тақвими низоми мониторинг ва арабни амалиётҳои савдон хоричи	Низоми МваА таъсис дода шуд		X	X	X			2,00				ВРИС	
5)	Таъдиди намоиявгиҳои теоратии ҶТ дар хорича	Таъдид анҷом дода шуд		X					0,10				ВРИС, ВКХ	
6)	Тақвими низоми идоракунии портали савдон ҶТ	Низоми идоракунӣ тақвими дода шуд		X	X	X			1,50				ВРИС	
7)	Тахияи меъёрҳо (критерияҳо) дар асоси стандартҳои байналмилалӣ сифат чихати пешниҳоди афзалият ба дохилохон содироти	Меъёрҳо тахия карда шуванд		X					1,50				ВРИС, Тоҷикстандарт	
47	Вазифаи баланд бардоштани индустри субъёгон фаволияти иктисоди хоричи	Индикаторхон боздох (ошри): Шумораи содироткунандагон, аъд						102,30	0,00	0,00			ПС, АРС	
1)	Тахияи механизми низоми мунтазами омӯзиши тақасуси муваҳассон дар соҳан савдон хоричи дар заминаи ПИК	Механизм тахия карда шуд ва амали мегардад		X					0,30				ВРИС, ДТИХД	
2)	Таҳлили заминаи моддио техникаи озмоншохои бодидиши сифати молҳои воридотӣ тавассути долонхон сабз	Озмонгохо сохта ва муҷаҳҳаз шуванд		X					100,00				ВРИС, Тоҷикстандарт	
3)	Баланд бардоштани нури макоми Ҳамконтсияи миллии онд ба амалиётҳои транзитӣ	Нури баланд гардид		X	X	X			1,00				ВРИС, ХГ	
4)	Алғини содироти назди ХҶТ	Нури баланд гардид		X	X	X			1,00				ВРИС, ДТИХД	
48	Вазифаи тақвият додани тадбирҳои институтсоявали барои афзолиши содирот	Индикаторхон боздох (ошри): Сурияи афзолиши содирот, бо %	109,4	107,5	108,8	106,5			5,80	0,00	0,00		АОПҶ, ВРИС	
1)	Таъсиси низоми тахикоти маркетингии бозорхон хоричи	Низоми таъсис дода шуд		X					3,00				ВРИС	
2)	Ҷорӣ намулдани Низоми «Интирооци бозьтимои фаволияти иктисоди хоричи»	Барнома амал мекунад		X					2,00				ВРИС, ПС	
3)	Тахияи харитани роҳ онд ба кохши додани хароҷотҳои молдио вақт ба субъёгон фаволияти хоричи барои содирот, воридот ва транзити молхо	Харитани роҳ тахия ва қабул карда шуд		X					0,50				ВРИС	
4)	Тақвими расмиёти амалиётҳои «Равзанаи ягона» онд ба амалиётҳои содиротӣ, воридотӣ ва транзитӣ	Механизми савдон хоричи аз рӯи талаботҳои «Равзанаи ягона» мунтазам амал карда истодаанд		X	X				0,30				ВРИС, ХГ	
5)	Васеъ намудан ва тақвими додани шаклҳои фаволияти содиротӣ тавассути ҳамгироӣ ба захираҳои байналмилалӣ иттиҳосони ҳамаи нақс, тақвими корхонаҳои васелунандаи ба содирот нигаронданишуда ва рушди савдон назди сарҳадӣ	Васеъ намудан ва тақвими додани шаклҳои фаволияти содиротӣ тавассути ҳамгироӣ ба захираҳои байналмилалӣ иттиҳосони ҳамаи нақс, тақвими корхонаҳои васелунандаи ба содирот нигаронданишуда ва рушди савдон назди сарҳадӣ											ВРИС	
6)	Ҷорӣ намулдани тақрибани факторинг барои содироткунандагон	Ҷорӣ намулдани тақрибани факторинг барои содироткунандагон											Саноат-содирот-банк, ВМ, ВРИС	
7)	Тахияи дастурамали, стандартҳо ва қолаҳои техникӣ дар фаволияти иктисоди хоричи	Тахияи дастурамали, стандартҳо ва қолаҳои техникӣ дар фаволияти иктисоди хоричи											ВРИС	
УМУМ бо млн. сомони											7,40	0,00	0,00	

№	Халаф, вазифа, чорбарилго (Activities)	Индикаторын тасвир, халаф ба вазифахо (Indicators)	Нийслэлдхэн дай базай (Baseline) (соли 2019)	Бүзүргин максимални индикатор (Target) / X – Мүхдэти ичрөн чорбарилго (Baseline)					Талабт ба маблагүзүрй (млн. сомони) (Прит)			Захирахон молнивай (Cost share)			Масхүл	Шарикони рунд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорхо	бахши хүүсэй	хукумат	донорхо	бахши хүүсэй				
УМУМ, ба %																		
2. ТАХЖИМИ АСОСХОИ ИНСТИГУТСИОНАЛИИ ИКТИСОД																		
§1. НИЗОМИ ИДОРАКУНИИ ДАВЛАТИ ВА ТАКВИЯТИ ТАДБИРХОИ ПЕШГИРИКУНАНДА ВА ЗИДИБИХРОНИ, МУКОВИМАТ ВА КОРРУПСИЯ																		
		Индикаторхон тасвир (ирас): Рейнги байналмалли фальсияти Хукумат (чой дар Рейтин)	184															
49	Халаф даромухлат баланд бардогшани самараноки давлати ва ироя хукуки конституционни шавалдон (афзалитхон СМР ва ХРУ)	Хиссан ахили аз хизматрасонихон давлати, аз чумла хизматрасонни пулдай канотаманд, ба % (ХРУ 16.6.2)	м/н								676,7	151,6	525,1	0,0			АОМО, АСМС, АХД, ВА, ВКИШ, ВКХО, ВМАО, ВМ, ВМЕХ, ВНАК, ВРИС, ВСАН, ВТАН, ВФАР, ВЭНЕ, КА, КДИЗ, КДСА, ККЗО, КМБС, КЧФС, КХФМ, КРМ, КТВР, ПХ, ПСС, ХА, ХТ, ХМ, ВМЕХ, ХНДСЭ	
50	Халаф миёнамухлат баланд бардогшани самараноки фальсияти максомоти давлати	Индикаторхон натичаон нэхой (outcome): 1) хиссан шахраянони ба хизматрасонихон давлати аз руй принсипи «францаи ягона» дастрас ает, ба % 2) хиссан шахраяноне, ки аз механизми хизматрасонни давлати шавли электронй истифода мебаранд, %	м/н									449,5	87,7	361,8	0,0		АОМО, АСМС, АХД, ВА, ВКИШ, ВКХО, ВМАО, ВМ, ВМЕХ, ВНАК, ВРИС, ВСАН, ВТАН, ВФАР, ВЭНЕ, КА, КДИЗ, КДСА, ККЗО, КМБС, КЧФС, КХФМ, КРМ, КТВР, ПХ, ПСС, ХА, ХТ, ХМ, ВМЕХ, ХНДСЭ	
51	Вазифа такомили системаи идоракунини давлати	Индикаторхон бозлех (output): Шуморан хизматрасонихон давлати, ки дар формати электронй мавчунанд, аял	30	40	50	60	70	80									АОМО, АСМС, АХД, ВА, ВКИШ, ВКХО, ВМАО, ВМ, ВМЕХ, ВНАК, ВРИС, ВСАН, ВТАН, ВФАР, ВЭНЕ, КА, КДИЗ, КДСА, ККЗО, КМБС, КЧФС, КХФМ, КРМ, КТВР, ПХ, ПСС, ХА, ХТ, ХМ, ВМЕХ, ХНДСЭ	
		Шуморан функцияхои таборилавалда	м/н					0			377,2	63,4	313,8	0,0			АОМО, АСМС, АХД, ВА, ВКИШ, ВКХО, ВМАО, ВМ, ВМЕХ, ВНАК, ВРИС, ВСАН, ВТАН, ВФАР, ВЭНЕ, КА, КДИЗ, КДСА, ККЗО, КМБС, КЧФС, КХФМ, КРМ, КТВР, ПХ, ПСС, ХА, ХТ, ХМ, ВМЕХ, ХНДСЭ	
1)	Гузаронидани ширхи функционалии максомоти давлати чихати муносибардонни онхо дар хама сатхи илорин давлати	Баррасй карда шуд		X							150,0	15,0	135,0				ВРИС	WB
2)	Тахия пенихолог олд ба истисори вазифахон таборилавалда дар илорин давлати, бахусе олд ба санчиси субъектхон сохиборй	Дар низомиома тагиротги дахлор ворид карда шуд			X						0,3	0,3					ВРИС, ВА	
3)	Тахия Феҳристи функцияхои давлати ва стандартхон хизматрасонни давлати	Феҳристи функцияхои давлати ва стандартхон хизматрасонни давлати карда шуд		X							0,3	0,3					ВРИС, ВА	
4)	Тахия методологияи арзёби самараноки фальсияти максомоти ирояи марказй ва махали	Методология тахия шудааст		X							2,5	2,5					ВРИС	
5)	Чорй намуани унеурхон хукумати электронй дар идоракунини максомоти давлати	Элементхо чойгир карда шуданд		X	X	X	X	X			150,0	15,0	135,0				ВРИС	WB
6)	Тахия Барномаи Рушди хизмати давлати -Чумхури Тоҷикстон, ки хадафхон асоси он бойд баланд бардогшани сатхи чолбияти	Барнома тахия шудааст		X							1,5	1,5					АХД	

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳаки асосӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии мақсаднокӣ индикатор (Target)					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	Хизматҳои давлатӣ ва ҷалбу-нигоҳ доштани кадрҳои бевандликстос, тақмили низомии идоракунӣ захираҳои инсонӣ дар хизматҳои давлатӣ бошад.													
7)	Таҳия ва қабули Стратегияи ислоҳоти худидоракунӣ маҳалли дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.	Стратегияи ислоҳоти худидоракунӣ маҳалли таҳия ва қабул карда шудааст.		X						1,5				ВРИС, ҚРМ
8)	Тайёр намудани шарҳи ҳисоботи оморӣ дар сағҳи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунӣ.	Баррасӣ карда шуд.		X						0,3	0,5			АОМО, ҚРМ, ВРИС
9)	Ташкили кор оид ба муттаҳид кардани маҳзани маълумоти алоҳидан мақомоти давлатӣ ба маҳзани маълумоти ягонаи миллии электронӣ муттаҳид карда шудааст.	Маҳзани маълумоти алоҳидан мақомоти давлатӣ ба маҳзани маълумоти ягонаи миллии электронӣ муттаҳид карда шудааст.		X					20,0					ВРИС, ВМ, КА, АОМО
10)	Таъсиси сохтори алоҳида (Қунига ё Агентӣ) оид ба рушд ва ислоҳот дар назди Президент, ки масъули банақшагирии рушди миллии, ислоҳот, мониторинги татбиқи стратегияҳо ва барномаҳо, ҳамконтосии кӯмаки беруна мебошад.	Сохтори алоҳида (Қунига ё Агентӣ) оид ба рушд ва ислоҳот дар назди Президент таъсис дода шудааст, ки масъули банақшагирии рушди миллии, ислоҳот, мониторинги татбиқи стратегияҳо ва барномаҳо ва ҳамконтосии кӯмаки беруна мебошад.		X					2,2					ВРИС
11)	Таҳияи методологияи таҳияи ҳуҷҷаҳои стратегӣ дар сатҳи миллии (барои консепсияҳо, стратегияҳо, барномаҳо).	Методология таҳия шудааст.		X						1,0				ВРИС, ВА
12)	Тақмили заминаи меърифӣ мониторинг ва баҳолиҳии татбиқи стратегияҳо ва барномаҳои миллии, соҳаӣ ва минтақавӣ тақвим карда шудаанд.	Системаҳои СМХ барои мониторинг ва баҳолиҳии татбиқи стратегияҳо ва барномаҳои миллии, соҳаӣ ва минтақавӣ тақвим карда шудаанд.		X					0,3	0,3				ВРИС, ВА
13)	Ташкили чорабиниҳои омӯзишӣ ҷаҳати милликунони ва мониторинги ҲҶУ.	Чорабиниҳои омӯзишӣ тақвим карда шудаанд.		X		X	X	X	10,0	1,0	9,0			ВРИС
14)	Таҳияи заминаи интeративии онлайн барои мониторинги ҲҶУ.	Платформаи онлайн таҳия ва фаъолият мекунад.		X		X	X	X	25,0	2,5	22,5			ВРИС
15)	Таъсиси платформаи мониторинги маблағгузории ҲҶУ.	Платформа таъсис дода шуд.		X		X	X	X	11,80		11,80			ВРИС
52)	Вазифан таъмини мақомоти давлатӣ бо кадрҳои бевандликстос.	Индикаторҳои боздох (софит): Ҳиссаи хизматчиёни давлатӣ, ки аттестасияи солонаи онҳо тибқи методикаи арзёбии хизматҳои давлатӣ касбӣ наганагарӣ шудааст, бо % Шумораи тайёр кардани кадрҳои роҳбарикунанда аз руи барномаҳои таълимии муосир, нафар.	м/н					100						АХД
1)	Таҳия ва қабули стратегияи рушди сисегаи кадрӣ.	Стратегия таҳия шудааст.		X					0,3	0,3				АХД
2)	Таҳия ва татбиқи барномаҳои инноватсионӣ омӯзиш ва бозомӯзи хизматчиёни давлатӣ дар идоракунӣ давлатӣ.	Барномаҳо таҳия карда шудаанд.		X		X	X	X	1,5	1,5				АХД, ДИД

№	Халаф, вазифа, чорабиллихо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифахо (Indicators)	Нисбондохани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target)					Захираҳои молливай (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумаг	донорхо			
3)	Тахияи «Харитгаи рох» барои ташаккул ва тақвими захираи кадрӣ дар системаи идоракунии давлатӣ	Харитгаи дахлдори рох тахия шудааст		X					0,3			АХД	
4)	Тақвими илзмони музди меҳнати хизматчиёни давлатӣ барои хавсамалгардонӣ ва нигоҳ доштани мутахассисони бевандликстос	Маҷбури дахлдори тадбирхо андишида шуданд		X					1,5			АХД	WB
5)	Гузаронидани таҳлили чойивазкунии кадрхо аз ҳисоби замон, ки дар вазифахои роҳбарикунанда кор мекунанд	Таҳлил гузаронида шуд		X					1,5			АХД, ККЗО	UN WOMEN
6)	Тахияи механизмҳои танзимукунида ва институционали кафолатҳои давлатӣ барои таъмини баробарии замон ва мардон дар макомоти ҳокимияти давлатӣ	Механизми тахия шудааст		X					0,2			ККЗО, АХД	
53	Вазифаи баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои давлатӣ дар сатҳи маҳал	Индикаторҳои боздох (output): Шумораи марказҳои фарошиг дар форматҳои Раёзанаи ягона	м/н					на камтар аз 5	10,8	45,0	0,0	ВРИС	
1)	Тахия ва тасдиқи стандартҳои хизматрасониҳои давлатӣ	Стандарти хизматрасониҳои давлатӣ тахия ва тасдиқ карда шудааст		X					0,5			ВРИС, ВМ, КА, АОМО	
2)	Таъсиси марказҳои хизматрасониҳои давлатӣ аз рӯи принсипи «Раёзанаи ягона»	Марказҳои хизматрасониҳои давлатӣ ба аҳоли аз рӯи принсипи «Раёзанаи ягона» таъсис дода шуданд		X	X	X	X		5,0	45,0		АХД, ВМ, ВРИС	WB
3)	Таъсиси системаи идоракунии ҳуҷҷатҳои электронӣ бо максали кам кардани шумораи ҳуҷҷатҳои қоғазӣ ва дастрас гардидагии хизматрасониҳои давлатии электронӣ	Системаи муомилоти ҳуҷҷатҳои электронӣ ва дастрасии дараҷаси электронии шаҳрандон ба ҳадамоти давлатӣ таъсис дода шудааст		X	X	X	X		5,0			ВРИС	
4)	Тахия ва қабули дастурҳои махсус барои кормандони марказҳои бисерфункционалӣ оид ба хизматрасониҳои давлатӣ	Барои кормандони марказҳои хизматрасонӣ оид ба кор бо шаҳрандон дастурҳои дахлдори тахия ва қабул карда шуданд		X	X	X	X		0,3			ВРИС	
54	Вазифаи коҳиши додани коррупция дар ҳама шаклхо (ХРУ 16.5)	Индикаторҳои боздох (output): Индекс пешгирини коррупция (дар рейтинг) Таъсисоти шахсоне, ки дар 12 моҳи гузашта халди аксал бо як мансабдори ҳукумаг тасос тирифтаанд ва ба як корманди ҳукумаг ришва доданд ва ё корманди коррупция ҳукумаг аз он ришва талаб кардааст (ХРУ 16.5.1)	150					на камтар аз 100	11,2	0,0	0,0	АНММК	
1)	Тахияи Барномаи пешгирини ҳамчунбаи коррупция	Барнома тахия шудааст		X								АНММК, ГҶШ, БАО	
2)	Ворид намунаҳои тағйироти иловахо ба санадҳои меъёрини	Дар асоси таҳлили самаранокҳои конунгузории		X								АНММК, ВА, ВКД	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондехани дари базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бугуриги максималноки индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
	Хукуҷӣ дар ҳодли конунгузории ҷинояти бори тақомии чораҳои зиддикоррупсионӣ	зидди коррупсия маҷбури тағйироту иловаҳо ба савалҳои конунгузории бешвар таҳия карда шуд										
3)	Ташкили марақаҳои таъсир ба тасъири маҷбури коррупсия	Ширкатҳо доимо ташкил карда мешаванд, ки ба ҳизматчиёни давлатӣ ва дигар кормандони соҳаҳои маъсули хукумат дар бораи таъсир ба маҷбури коррупсия ба истисодиёт ва ҷомеа маълумот диҳанд.		X	X	X	X	X	10,0		АНММК, ГҶШ, ВАО	
4)	Гузаронидани шарҳи арзёбии самараноки конунгузории зидди коррупсионӣ	Дар асоси натиҷаҳои таҳлили самараноки конунгузории зидди коррупсионӣ маҷбури тағйироту иловаҳо ба савалҳои конунгузории бешвар таҳия карда шуд.		X	X			0,7			АНММК, ВА, ВҚД	
55	Халафи менамухулағ тақмили низоми идоракунии молиявӣ	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар арзёбӣ ва рейтингҳои байналмилалӣ, аз ҷумла: рейтинги пардохтазирии давлат; Рейтинги байналмилалӣ хароҷоти давлатӣ ва ҳисоботи молиявӣ (PEFA) Индикаторҳои бозлех (output): даромадҳои андозӣ нисбати маҷбури маҳсулоти дохилӣ афзудааст, бо % қарзи давлатӣ ва қарзи кафолатдошудан давлатӣ нисбати маҷбури маҳсулоти дохилӣ наёт гардидааст, бо % ҳизматрасони қарзи берун нисбати даромадҳои андозии бучети давлатӣ наёт гардидааст	41	41					63,9	163,3	0,0	
56	Вазифаи тақвияти интизоми фискалӣ	ҳизматрасони қарзи берун нисбати даромадҳои андозии бучети давлатӣ наёт гардидааст	20,7	21,2	22,5	23	24		4,0	61,0	0,0	
1)	Таҳияи методологияи нави банақшагири молиявӣ давлатӣ	Методология таҳия карда шуд		X	X				2,0	18,0		ВМ, ВРИС
2)	Таҳияи механизмҳои дастраст ба маҷбури электронии маълумот аз рӯи сарчашмаҳои андозӣ ва гайриандозӣ	Механизм таҳия карда шуд		X					0,01			ВМ, КА
3)	Таҳия ва ҷорӣ намунаи моделӣ нави (эмперикӣ) дурнамои даромадҳои давлатӣ	Моделӣ нави таҳия ва ҷорӣ карда шуд		X	X					25,0		ВМ
4)	Таҳияи низоми идоракунии хавфҳои нисбат ба қарзи давлатӣ ва қарзи кафолатноки давлатӣ	Низоми идоракунӣ таҳия карда шуд		X	X				1,0	9,0		ВМ
5)	Таҳия ва қабули Кодекси андозӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нави, таҳияи хуҷҷатҳои меъёрӣ ҷиҳати тағйироти муқаррароти Кодекси андоз	Кодекси андозӣ ҶТ дар таҳрири нави қабул шуд. Хуҷҷатҳои меъёрӣ ҷиҳати тағйироти муқаррароти Кодекси андоз тасдиқ шуд.		X	X				1,0	9,0		ВМ, ВРИС, КА, БУ
57	Вазифаи тақсимоти оқилонаи захираҳои молиявӣ ва истифодаи самараноки онҳо	Индикаторҳои бозлех (output): Шумораи тақсимкунандагони асосии маблағҳои бучетӣ кам	м/н	0	10	20	25		33,0	67,0	0,0	ВМ

№	Халаф, вазифа, чорбаринхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халфҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дин базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорбаринхо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо			бахши хусусӣ
		барномаҳои идоракунии молиявӣ давлатӣ омӯзонанда шуданд 80%											
1)	Пурра чорӣ намулдани технологияи мусолири иттилоотӣ ва гузоштани замонавӣ истисоли рекламаӣ дар амалиёти молиявӣ	Технологияи иттилоотӣ чорӣ карда шуд		X	X				10,0	1,0	9,0		BM, WB
2)	Тахия ва таъбиқи нақшаи марҳила ба марҳила фарогирини Ҳисоби ягонаи хазинадорӣ дар тамоми бахши давлатӣ	Нақша тахия гардида, марҳила ба марҳила таъбиқ мегардад							20,0	20,0			BM
3)	Тахияи дастури методӣ оид ба ҳамохангсозии нигоми хариди электронӣ бо нигоми иттилоотии идоракунии молиявӣ	Дастури методӣ тахия ва тасдиқ карда шудааст		X	X				5,0	1,0	4,0		BM, WB
4)	Тахия ва қабули дастурҳои стандарти берон ҳисоботи молиявӣ ва мӯтобиқ намулдани он ба Стандартиҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ бахши давлатӣ	Дастурҳои стандарти тахия ва тасдиқ карда шуданд		X	X	X			10,0	1,0	9,0		BM, WB
5)	Чорӣ намулдани Стандартиҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ дар бахши квазидавлатӣ (яъне, дар корхонаҳои давлатӣ)	Стандартиҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ дар бахши квазидавлатӣ чорӣ карда шуданд. Хафшон квазиҳисоботи корхонаҳои давлатӣ 50 фоиз қоқош дода шуд		X	X	X			5,0	1,0	4,0		BM, WB
59	Вазифаи таъмини шаффофияти нигоми молиявӣ давлатӣ	Индикаторҳои боздеҳ (ошр): Рейтинги байналмилалӣ (Индекс) шаффофияти буҷет (ОВ), ҳол	17	30	40			50					
		Фозизи иттилоотӣ молиявӣ ва буҷетӣ, ки ба аҳолии дастрас аст	м/н	50	60	70	80	90	12,2	2,9	9,3	0,0	
		Фозиси макомоти давлатӣ, ки хулосаҳои назоратӣ, аз ҷониби макомоти аудити мустақил анҷомдошударо дар вебсайти худ ҷойгир кардаанд	м/н	60	70	80	90	100					
1)	Тахияи Хариган роҳ ҷиҳати таъмини шаффофият дар фёолияти макомоти давлатӣ, аз ҷумла самарановии хароҷоти давлатӣ	Хариган лаҳлори роҳ тахия ва қабул карда шуд		X					0,5	0,5			ПХ, BM
2)	Мӯтобиқ намулдани стандартиҳои аудити мустақил дар қишар ба стандартиҳои байналмилалӣ аудити ISSAI	Стандартиҳои аудити мустақил ба стандартиҳои байналмилалӣ аудити мустақил оғози аудитори ISSAI мувофиқ карда шуданд	м/н	X	X		X	X	1,5	0,2	1,3		WB, ПХ
3)	Тахия ва қабули талаботи меъёри барои ҷойгиркунии маълумоти ҳисоботи ва аудити берун дар сайтҳои расмии вазорату идораҳо, аз ҷумла иттилоотӣ буҷетӣ	Дар вебсайти вазорату идораҳо бахши оид ба пешрафт дар саҳти ноил шудан ба ҳадафҳои стратегӣ, афзалиятҳо, аз ҷумла барои ХРУ-и инфиродӣ дохил карда шуданд		X					0,2	0,2			BM, ПХ
4)	Мӯтобиқ намулдани таснифоти буҷетӣ ба Дастури омили молиявӣ давлатӣ соли 2014, аз	Таснифоти буҷетӣ ба стандартиҳои Дастури омили молиявӣ давлатӣ –		X					10,0	2,0	8,0		BM, WB

№	Халаф, вазифа, чорбарилхо (Activities)	Индикаторхон тасвир, халаф ва вазифахо (Indicators)	Ишлондхон дая базавй (Baseline) (соли 2019)	Бузургин максалдон индикатор (Target) X – Мухалати ичрой чорбарилхо				Талабот ба маблагузурй (млн. сомони) (Прит)		Захирахон молнавай (Cost share)		Масгул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумаг	донорхо	бахши хусусй		
УМУМ бо млн. сомони													
УМУМ ба %													
§2. ВОЛЮЯТИ КОНУН ВА ДАСТРАСИ БА АДОЛАТИ СУДИ													
60	Халафи даромухлагй (афзалиятхон ХРУ) тамнини волюяти конун ва дастрасни баробар ба адолати судй	Индикаторхон тасвир (трас): Индекс миллини волюяти конун	м/н					103,60	0,00	0,00	ВА		
61	Халафи миенамухлат такмилидхон инъомй меъэрчодкуни	Индикаторхон натиҷахон нисой (outcome): Шуморан санадхон меъэри хукуки пас аз тахлили тасвирй танзимкуни кабулшуда	м/н					14,60	0,00	0,00	ММК, ВА		
		Хиссан ахали бо % ки дар тахли саналхон меъэри хукукй чойб гардидаид	м/н										
62	Вазифаи такмилидхон тартиб ва механизми меъэрчодкуни	Индикаторхон боздох (output): Хиссан лоихахон санадхон меъэри хукукй, ки аз экспертиза гузаштаид ва хулоса гирифтаид, бо % вобаста ба: чанбахон гендери гуруҳи ахалин	м/н					5,80	0,00	0,00	ВА		
		ликонияташон махдуд омилхон	м/н								ККЗО		
		виддикорулсионй	м/н								ВТХНА, МТЭМ		
		асосноккуни молнавайо иктисодй	м/н								АНДММК		
		шуморан мутахассисони омонашуда вобаста ба тахлили тасвирй танзимкунанда дар як сол/нафар	м/н								ММК		
1)	Тасвир муколамаи самаранок, устувор ва доимй байни макомоти давлатй, олимон ва чомеан шаҳривандй барон мухокимаи лоихахон конунхо, ки бо чалиб вассе ахали ва хамаи чонбихон мафилатдор дар раванди меъэрчодкуни ва мушкилоти мавҷудай хукукстабикнамоёй тахия мешаванд	Муколамаи самаранок устувор ва доимй барон мухокимаи лоихахон санадхон конунгузурй бо чалиб вассе ахали ташкил карда шудааст	м/н	X	X	X		1,50	0,30	0,00	ММК, ВА		
2)	Чорй намулдани усули тахлини гендери дар конунгузурй, инчунин механизми ба инобат гирифтани инъеи шахсонй имконияташон раванди меъэрчодкуни	Усули тахлини гендери, инчунин механизми ба назар гирифтани инъеи шахсонй имконияташон махдуд чорй карда шуд	м/н	X	X	X		0,30	0,00	0,00	ККЗО, ММК, ВА, ВТХНА		
3)	Тахияи методикаи ба назар гирифтани чанбахон гендери ва инъеи шахсонй имконияташон махдуд хангоми тахияи санадхон меъэри хукукй	Методика тахия карда шуд	м/н	X				0,50	0,00	0,00	ККЗО		
4)	Омода намулдани тағйирй иловахо ба санадхон меъэри хукукй барон пурзур намулдани ташабот ба: гузаронидани экспертизаи санадхон меъэри хукукй риюяи мухалати интишори санадхон меъэри хукукй дар таъминй шигирокй хамаи	Ба санадхон меъэри хукукй тағйирй иловахо ворид карда шуданд	м/н	X				0,50	0,00	0,00	ВА		

№	Халаф, вазифа, чорбашиҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондани дараҷаи базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорбашиҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳоти гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
	Чонибон мафиятдорлар марҳилаи таҳияи лоиҳаҳои қонунҳо												
5)	Таҳия ва қабули методологияи таҳлили таъсирӣ танзимкунии санадҳои қонунгузорӣ	Методология таҳия ва амали карда мешавад		X	X				0,50				ММК
6)	Ташкили барномаҳои омӯзишӣ (семинарҳо, тренингиҳо) барои мутахассисони вазорату идораҳо ва ҳаммаи чонибон мафиятдорлар оид ба таҳлили таъсирӣ таълимкунанда	Нақшаи таълимӣ амали шуда истодааст		X	X				2,00				ММК
7)	Таъсиси нигози мониторинг ва арабони иҷрои санадҳои меъёрӣ ҳуқуқии қабулгардида	Нигози арабӣ ва баҳогузори таъсис дода шудааст		X					0,50				ММК, ВА
63	Вазифаи таъмини дастрасии санадҳои меъёрӣ ҳуқуқӣ ба аҳоли	Индикаторҳои боздох (ошрит): Ҳиссаи аҳолие, ки ба санадҳои меъёрӣ ҳуқуқӣ дастрасӣ дорад, бо %	м/н						8,8	0,0	0,0		ВА
1)	Таъсиси портали ягонаи электронӣ дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҷойиркунии санадҳои қонунгузорӣ ва зерқонунӣ	Портали ягонаи иттилоотии ҳуқуқӣ таъсис дода шудааст		X	X				3,5				ВА
2)	2. Таҳияи санади меъёрӣ ҳуқуқӣ барои дастрас будани ҳаммаи санадҳои меъёрӣ ҳуқуқии соҳавӣ дар сомонҳои вазорату идораҳо	Санади меъёрӣ ҳуқуқии дахлдор қабул карда шуд							0,3				ВА
3)	Таъсиси маълумоти муқоламаи самаранок барои муҳокимаи санадҳои қонунгузорӣ қабулшуда ва мушклоти мавқӯда дар амалияи таъбири ҳуқуқ	Маълумоти муқолама ташкил карда шуд		X	X				5,0				ВА, СО, ПТ, ММК, ВХИ
64	Халафӣ миёнамуҳлат тақмил додани нигози ва шақсҳои дастрасии аҳоли ба алоқати судӣ	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Ҳиссаи қурбонӣҳои зӯрварӣ, ки ба мақомоти салоҳиятдорлар дар 12 моҳи охири солиқонг кардаанд (ХРУ 16.3.1)	м/н										ВҚД, СО, ВХИ
		Шумораи нафароне, ки аз ёри ҳуқуқии яқумдараҷа қабоғтаҷиланд (ХРУ 16.3.2)	112	350	500	700	1000	1200	44,7	0,0	0,0		ВА
65	Вазифаи тақмили фаъолияти нигози судӣ барои таъмини дастрасӣ ба алоқати судӣ	Шумораи нафароне, ки аз ёри ҳуқуқии роғиғони яқумдараҷа ва дуломдараҷа истифода карданд (ХРУ 16.3.2)	12106	15000	18000	22000	26000	30000					ВА
		Индикаторҳои боздох (ошрит): Дараҷаи самаранокӣ фаъолияти мақомоти судӣ оид ба химояи ҳуқуқ ва мафиятҳои қонунӣ	м/н										
		Ҳиссаи аҳолие то ҳуқм боздоштшуда дар шумораи умумии шақсони дар ҳаёте қарордошта (ХРУ 16.3.2), %	13,4	13,1	12,5	12	11,5	10,8	35,9	0,0	0,0		СО, ПТ, ВҚД, ҚДАМ, АНДММК
		Шумораи шақсоне, ки дар маҳсае алоқ ҷазо мекунанд ба ҳар 100 000 аҳоли, аз руи ҷис ва сипну сол (ХРУ 16.3.2)	111	105	100	95	90	85					ВА
		Шумораи парвандаҳое, ки	м/н										СО, ПТ

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дани баъзӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
		бориҳо нагардидаани муҳлат аз рӯи ҷис ва сипну сол барраси шудаанд (ҷиноятӣ, гражданий, маъмурӣ) (ХРУ 16.3 k)											
1)	Сода кардани расмиёти пешниҳоди ариза ва шикоятҳо, кам кардани вақти баррасии онҳо	Тартиби муроҷиат таъассути ҷорӣ наудани низомии электронии муроҷиати шаҳравандон сода карда шудааст		X	X				0,20				СО, СОИ
2)	Ҷорӣ кардани механизми электронии тақсироти парвандаҳо дар Ҷамоати Кӯҳсанҷаб	Механизми тақсироти электронии парвандаҳо дар амалияи нигоҳи судӣ ҷорӣ карда шудааст		X	X				1,50				СО, СОИ
3)	Қабули санади конулуғурӣ дар бораи дастрастӣ ба иттилооти судӣ	Конун «Дар бораи дастрастӣ ба иттилооти судӣ» қабул ва амалӣ шуда истодааст		X	X				0,30				СО, СОИ
4)	Таъсиси инфрасохтор барои таъмини дастрасии шахсонӣ имкониятпазир маҳдуд дар бинои суҳхо	Дар бинои суҳхо барои шахсонӣ имкониятпазир маҳдуд шаронги зарурӣ фароҳам оварда шудааст		X	X	X			15,00				СО, СОИ, ВТХИА
5)	Ворид наудани тағйирҳои иловаҳо ба санадҳои меъерии ҳуқуқии амалкунанда вобаста ба кам кардани муҳлати ҳафси гумонбаршуда, айбдоршаванда ва судшаванда, инчунин таъсиси чорҳои пештритрикуанда дар намууди ҳафси ҳонаги ва тарав ба амалияи мақомоти тафтишотӣ ва судӣ	Тағйирҳои иловаҳо ворид карда шудаанд		X	X				0,30				СО, ПТ, ВҚД, ҚДАМ, АНДММҚ, АНМН, ВА
6)	Таҳияи қондаҳои ҷорӣ наудани амалия ба интироқи муроғи судӣ фаҳмондани моҳияти санади судӣ қабулшуда	Санади меъерии ҳуқуқӣ таҳия шудааст		X	X				0,30				СО
7)	Таъсиси СМХ барои бахтар наудани механизми тағйироти санадҳои судӣ дар амалия	Санадҳои меъерии ҳуқуқӣ таҳияи дода шуд		X	X				0,30				СО
8)	Ҷорӣ наудани востигаҳо то судии халли баҳсо – институтӣ «иёнаравай» ва «медиятсия»	Институтӣ «иёнаравай» ва медиатсия дар амалия ҷорӣ шудаанд		X	X				0,30				СО, СОИ, ВА, ММҚ
9)	Таъсиси платформаҳои онлайн ва телефони боварӣ барои шаҳравандон ҷиҳати гирифтани маслиҳат дар бораи қондаҳо ва тартиби муроҷиат ба суд	Платформаҳои онлайн ва телефони боварӣ барои гирифтани шаҳравандон маслиҳат дар бораи қондаҳо ва тартиби муроҷиат ба суд		X	X				2,50				СО, СОИ, ВА
10)	Мунҷаҳаз кардани толорҳои судҳо бо низомии видеоконферонс ва дастгоҳҳои сабти овоз	Шумораи толорҳои муроғиан судӣ, ки бо низомии видеоконферонс ва дастгоҳҳои сабти овоз мунҷаҳаз мебошанд		X	X	X			15,00				СО, СОИ
11)	Ҷорӣ кардани стандартҳои байналмилалии муроғиан алоқатновии судӣ дар нигоҳи судӣ	Стандартҳои байналмилалии муроғиан алоқатновии судӣ ҷорӣ карда шудаанд		X	X				0,20				СО, СОИ
66	Вазифаи тақмили низомии расондани ғри ҳуқуқии роғгон ба ақоли	Индикаторҳои боздеҳ (оғри): Шумораи бироҳон ҳуқуқие, ки ғри ҳуқуқии роғгон мерасонанд, воҳидҳо	25	34	46	56	62	70	8,8	0,0	0,0		ВА
1)	Таъсиси бироҳи ғри ҳуқуқӣ дар ҳама шаҳру ноҳияҳои кишвар	Дар шаҳро ва ноҳияҳои кишвар бироҳи ғри ҳуқуқӣ таъсис дода		X	X	X	X	X	5,0				ВА, ВМ

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молдавӣ (Cost share)			Шарҳномаи ғушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ	
		Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ	Шарҳномаи ғушд
2)	Таъсиси марказҳои ғайридавлатии ёрии ҳукукӣ роӣтон аз ҷониби иттиҳодиҷаҳои ҷамъиятӣ	Марказҳои ғайридавлатӣ барои расонидаи ёрии ҳукукӣ роӣтон ба аҳоли аз ҳисоби иттиҳодиҷаҳои ҷамъиятӣ таъсис дода шуданд.		X	X	X	X	X	2,0			ВА
2)	Таъсиси платформаҳои онлайнӣ дар шакли «саволу ҷавоб» бо дохил намулдани саволу ҷавобҳои аз ҷамаи саргашаб ба оғоз.	Платформаҳои онлайнӣ барои машарати шаҳривалдон дар шакли «саволу ҷавоб» фаъолият доранд.		X	X	X			1,5			ВА, СО
4)	Тақвими санадҳои меъёрӣ ҳукукӣ барои васеъ намулдани доираи шаҳсон барои гирифтани ёрии ҳукукӣ роӣтон.	Дар конунгузорӣ доираи шаҳсон барои гирифтани ёрии ҳукукӣ роӣтон васеъ гардидааст.		X	X				0,3			ВА, СО
67	Ҳадафӣ миёнамуҳлат бартараф кардани ҳамаи шаҳсон таъйиз ва зуроварӣ дар ҷомеа.	Индикаторҳои натиҷаҳои шаҳонӣ (outcome): Дараҷаи ҳимояи аҳоли аз шаҳсон гуногуни таъйиз ва зуроварӣ, аз ҷумла: запон мардон 16.1.3 Ҳиссаи аҳолис, ки дар 12 моҳи охир гирифтори зуроварӣ гардидаанд: а) ҷисмонӣ б) равоӣ с) ҷинсӣ	М/Н М/Н М/Н М/Н М/Н						11,7	0,0	0,0	ВҚД
68	Вазифаи тақмили сӯбат ва механизмҳои барои пешгирии ҳамаи шаҳсон таъйиз ва зуроварӣ.	Индикаторҳои боздеҳ (output): ХРҮ 16.1.1 Шумораи кӯрбонӣҳои култорӣ, барқасдона ба 100 000 аҳоли, аз ҶУи ҒУҒҒ ва ҷинс аҳоли; 16.1.6 Шумораи одамони дар 12 моҳи охир ҳушунатӣ хонаводдиро аз сар гузаронида, ки боиси марг гаштааст. 16.1.7 Сатҳи ҷиноятқорӣ бо истифодаи зуроварӣ ба 100 000 аҳоли. 16.1.8 Ҷ Фозил ҷиноятқорӣ зуроварона, ки аз ҷониби ашхос дар ҳолати мастӣ ва зерӣ таъсири маводи муҳалдир содир шуданд. 16.1.9 Шумораи ҳудуши воёбаста ба саваб ва роҳшон содир намулдани он.	М/Н М/Н М/Н М/Н М/Н	25	22	18	15	12	11,7	0,0	0,0	ВҚД
1)	Дар конунгузорӣ пешбинӣ кардани асосҳои кам намулдани ситни ниҳоӣ.	Ба Кодекси оила тағйири иловаҳо воёбаста ба асосҳои кам кардани ситни ниҳоӣ муайян карда шуданд.	605	X	X				0,3			ВА, СО
2)	Тақвими Ластурамаи оид ба ҳамоҳангсозии фаъолияти вазорату илоракҳо дар соҳани пешгирии зуроварӣ ва кӯмак ба кӯрбонӣҳои зуроварӣ.	Дастурамаи оид ба ҳамоҳангсозии фаъолияти вазорату илоракҳо дар соҳани пешгирии зуроварӣ ва кӯмак ба кӯрбонӣҳои зуроварӣ қабул карда шуд.		X	X				0,5			ВҚД, ВТХИА
3)	Ворид намулдани тағйироту иловаҳо ба санадҳои меъёрӣ ҳукукӣ оид ба тақмили механизмҳои пешгирии зуроварӣ.	Тағйироту иловаҳо ба санадҳои меъёрӣ ҳукукӣ оид ба тақмили механизмҳои пешгирии зуроварӣ.		X	X	X			0,3			ВҚД, ВТХИА, ММК

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималии индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)			Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ		
4)	Дар конунгузории ҷиноятӣ пайиби кардани ҷавобгарӣ барои истифодаи зӯроварӣ нисбати аъзои оила	ворид карда шуд Дар Кодекси ҷиноятӣ барои истифодаи зӯроварӣ нисбати аъзои оила ҷавобгарӣ пайиби шудааст		X	X	X			0,3			ВКД, ВА, ММК	
5)	Таъсири марказҳои давлатии бӯҳронӣ барои ҷойгирони мавқамҳои қурбонӣи хушунат	Барои расонидаи кӯмаки саривақтии тиббӣ, равонӣ ва ҳуқуқӣ марказҳои бӯҳронӣ давлатӣ таъсис дода шуда, ҳамзамон хати роифони тамос бо қурбонӣи зӯроварӣ кушода шудааст		X	X	X	X	X	5,0			ВКД, ВТХИА, ВА	
6)	Таъсири марказҳои таърихшиносӣ оид ба дастгирӣ ва кӯмаки иҷтимоӣ ва ҳуқуқӣ ашбаҳи зӯроварии хонаводагӣ	Марказҳои таърихшиносӣ ва кӯмаки иҷтимоӣ ва ҳуқуқӣ ашбаҳи зӯроварии хонаводагӣ таъсис дода шудаанд		X	X	X			2,0			ВКД	
7)	Таъмин намудани чоракҳо оид ба ҳамгирони қурбонӣи зӯроварӣ, инчунин ҷорӣ намудани барномаҳои ислоҳӣ барои зӯроварон	Дастурамал оид ба ҳамгирони қурбонӣи зӯроварӣ ва барномаҳои ислоҳӣ зӯроварон амалӣ карда мешаванд		X	X	X			0,3			ВКД, ВТХИА	
8)	Таъмини моддио техникаӣ макомоти давлатӣ ҷиҳати огоҳии саривақтӣ ва пешгирӣ зӯроварӣ	Таъминоти молиявӣ инфрасохтори макомоти маъсули огоҳӣ ва пешгирӣ зӯроварӣ бехтар карда шудааст		X	X	X	X		3,0			ВКД, ВМ	
69	Халафи менамӯҳлат мубориза бо воягҳои ғайриқонунии молиявӣ	Индикаторҳои нагиҷаҳои инҳол (outcome): ХРУ / 16.4.1 Ҳаҷми умумии молиявӣ ғайриқонунии воридшаванда ва хоричшаванда	м/н									Халамоти гумрук, БМТ	
		16.4.6 Ҳаҷми маблағҳо, ки аз муомилоти ғайриқонунии маводи нашъадор, психотропӣ ва прекурсорҳо ба даст оварда шудаанд	м/н						30,3	0,0	0,0	АНМН	
70	Вазифа тақмили механизми мубориза бо рақамқунонии даромадҳои бо роҳи ҷиноят ба дастомада	16.4.7 Шумораи ғайтҳо вобаста ба муомилоти ғайриқонунии маводи муҳаддир, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳо ба 100 000 аҳоли, аз рӯи ҷис ва синуусол	м/н									ВКД	
70	Вазифа тақмили механизми мубориза бо рақамқунонии даромадҳои бо роҳи ҷиноят ба дастомада	Индикаторҳои боздох (output): 16.4.а Шумораи ҷиноятҳои марбут ба рақамқунонии даромадҳои бо роҳи ғайриқонунии маблағгузории терроризм ба дастомада	м/н						30,3	0,0	0,0	ВКД, ҚДАМ, АНДММК, БМТ	
1)	Тақмили сохтор ва фаъолияти макомоти ваколатдор дар самти муқовимат ба қонунгардонии даромадҳои бо роҳи ҷиноят ба дастомада, маблағгузории терроризм ва маблағгузории пахнкунии сипоҳи қатли ом (МКД/МТ/МПСҚ) таъвасути таъмини захираҳои инсонӣ ва моддио техникаӣ, инчунин фароҳам овардани шароит барои пеш бурдани онлайн мониторинги ва тақлили	Тақмили фаъолият дар самти МКД/МТ/МПСҚ, таъминоти моддио техникаӣ, бехтар шудани инфрасохтор ва ҳамчунин паст шудани хавфҳои ҚД/ФТ		X	X	X	X	X	20,0			БМТ, ВМ	

№	Халаф, вазифа, чорабиллох (Activities)	Индикаторын тасвир, халдфаг ва вазифахо (Indicators)	Нийслэлдхэн дай базай (Baseline) (соли 2019)	Бүзүргин максалинон индикатор (Target)					Захирахон молнавай (Cost share)		Масхул	Шариконин рунд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусунаг	донорхо		
	гаршин ахл/амалгехон шубханок ва хатманвазартшаванда бо максали пеширин равшин гайриконунин молнавай											
2)	Тавсе ва ба рох молшани нгзони электроин хифзулдан муободила итгиллоот байни макоми вакотлор дар самти МҚД/МТ/МПСКО бо макомоти хифзи хукуки давлати ва макомоти байнидавлати дар самти МҚД/МТ/МПСКО, бо максали мунгазани доду гирифти маълумот, нигунин таямини дастарсин макомин вакотлор дар самти МҚД/МТ/МПСКО ба пойгохон итгиллоотин макомоти давлати бо максали пеширини КД/МТ	Нгзони хифзулдан электроин муободила давлати ва байнидавлати дар самти МҚД/МТ/МПСКО насб карда шул. Ичрон молшани 14 конуни ЦТ дар борини МҚД/МТ/МПСКО		X	X	X			10,0		БМТ,	
3)	Таквили конунузорй ва амалини татбики хукук дар самти МҚД/МТ/МПСКО бо назардошти мутобиқ намулдани онхо ба тавсехон ОАТФ ва стандагтгехон байнишилши	Нгзони милдини МҚД/МТ/МПСКО ба талаботи стандагтгехон байнамилавай аз чумла тавсехон ОАТФ биробер карда шул		X					0,3		БМТ, ВА, ММҚ, КДАМ ва дигар вазорату идорахо	
71	Халафи мибнамхалат пурзур намулдани механизмон хукуки дар таямини химояи хукук ва озонихон инсон ва шахраанд	Индикаторхон натичахон нийой (outcome): 16 A.b Хиссан дархустхо, кел дар натичал муричаг ба Вакотлор оид ба хукуки инсон вобаста ба онхо карорхон мусоби кабул карда шулданд	45	70	130	190	250	300	2,3	0,0	ВХИ	
72	Вазифа пурзур намулдани нашини Вакотлор оид ба хукуки инсон дар химояи хукук ва манфиатгехон конунини шахраандон	Индикаторхон боздех (output): Дарчаи самаранокни фальсияти Вакотлор оид ба хукуки инсон дар химояи хукук ва манфиатгехон конунини шахраандон (ХРУ 16.a)						A			ВХИ	
1)	Техния хариган рох барон ба дест овердани макоми «А» аз чонини Вакотлор оид ба хукуки инсон дар Чумхурун Точикистон тибки принципхон Париж	Хариган рох амали карда мешавад	9	12	15	18	21	23			ВХИ, ВМ	
2)	Васе намулдани вакотлорхон Вакотлор оид ба хукуки инсон дар муобриза бо истифодаи шанканча ва дигар намулдохон зрвоварчи, дар хифзи хукуки кўлак ва шахсонини инсонияташон масхул	Механизмонхамкорин байни Вакотлор оид ба хукуки инсон ва дигар макомоти давлати васе карда шулданд		X	X	X			0,3		ВХИ, ПТ, ВА, ММҚ	
3)	Техния барномахои таялимий дар сохан хукуки инсон барон кормандонини макомоти хифзи хукук, суляхо, прокурорхо, нгзони ифрон чиноятй ва адвокатхо	Курсехон омўзалиш дар сохан хукуки инсон дар байни кормандонини макомоти хифзи хукук, суляхо, прокурорхо, нгзони ифрон чиноятй ва адвокатхо ташкил карда шулданд		X	X	X			0,7		ВХИ, ПТ, СО, ВА	

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва натижаҳо (Indicators)	Нисбатҳои асосий (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target)/ X – Мухлати иҷрои чорабиниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
УМУМӣ бо млн. сомонӣ														
УМУМӣ ба %														
§3. ФАЗОИ САРМОЯГУЗОРИ ВА ШАРИКИИ ДАВЛАТ ВА БАҲШИ ХУСУСИ														
73	Халафи дароҳият баланд бурдани сатҳи рақобатпазирӣ ва ҷойбияти сармоязузорӣ	Индикаторҳои таъсир (трас): Мавқеи кишвар дар низоми арзбонӣ БУ «Пешбурди соҳибкорӣ», арзбонӣ рейтингӣ Индексҳои ҳаҷми рақобат, мавқеи дар рейтинг	106	90	75	60	50	17,73	11,23	6,50	0,00	КДСИАД, ВРИС, ВМ		
74	Халафи мибнамуҳлат баланд бурдани нури сармоязузорӣ ва наест бурдани сатҳи хавфҳои сармоязузорӣ	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Хиссан сармоязузории хусусӣ дар ММД, % аз ҳумла: сармоязузории дохилии хусусӣ, сармоязузории хусусии хориҷӣ, % Хиссан сармоязузории муштариҳо дар ММД, %	104	90	75	60	50	6,40	4,40	2,00	0,00	КДСИАД, АОПҚ		
75	Вазифаи тақвими ва тағбиқи тадбирҳои наво оид ба бехтар намулдани ҷойбияти сармоязузорӣ	Индикаторҳои боздеҳ (output): Сарбории андоз барои субъёкҳои соҳибкорӣ, % Контунгузори андоз тақвими дода шуд	61	50	45	40	35	4,51	2,51	2,00	0,00	КДСИАД		
1)	Сода кардани низоми андозӣ кишвар		X					1,20	0,20	1,00		ВМ, КА, КДСИАД	WB WMF EBRD	
2)	Тағбиқи низоми рейтингии фазои сармоязузорӣ ва соҳибкорӣ дар сатҳи миллий ва минтақавӣ	Низоми рейтингии тахия шуудааст ва амали мешавад		X				0,80	0,80			МТС, КДСИАД, МИМХД	UNDP, DFID	
3)	Таъсиси низоми арзбонӣ ва ҳисобоварии дар фазои сармоязузорӣ ва тиҷорати миллий	Низоми арзбонӣ ва ҳисобоварии таъсиску ва тақвими дода шуд Ҳисобоварӣ дар портахҳои интернетии макомоти дохилӣ, давлатӣ ва сайтҳои байналмилалӣ интернетӣ нашр карда мешавад		X	X	X	X	0,12	0,12			КДСИАД		
4)	Тахия ва қабули санаҷҳои мейфари хуҷаҷ дар Рӯйхати хизматрасониҳои давлатӣ дар соҳани сармоязузорӣ ва соҳибкорӣ ва стандартиҳои онҳо	Санаҷҳои контунгузори тахия ва тағбиқи карда мешавад		X				0,31	0,31			КДСИАД, ВМ, ВРИС, ВА		
5)	Огози маркази ягонаи хизматрасониҳои давлатӣ барои сармоязузорӣ ва соҳибкорӣ	Маркази таъсиску шуудааст ва амал мекунад		X				0,89	0,89			КДСИАД, ВРИС		
6)	Муаррифӣ механизми хизматрасониҳои фосилавӣ ба сармоязузорон тавассути тағбиқи ташаббуси сармоязузории электронӣ дар равшани ягона дар доираи барномаҳои кумак ба сармоязузорон	Механизми тағбиқи ва фаъолид		X				1,00	1,00	1,00		КДСИАД, ССПРТ	UNDP	
7)	Таъсис ва тақвими низоми мониторинги мавқеи кишвар дар арзбонӣ, истиқолиди бонбалиғлаш	Низоми назорат таъсис дода шуудааст		X				0,19	0,19			КДСИАД, ВРИС		

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои давлатӣ (Baseline) (соли 2019)	Бугунги мақсадҳои индикатор (Target)/ X – Мўҳлати иҷроӣ чорабинхо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳномаи ғушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ					
76	Вазифаи афзоиши ҳаҷми сармоюгузорӣ ба бахши воқеӣ ва инфрасохтор	Индикаторҳои боздех (output):														
		Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар бахши воқеӣ ва инфрасохтор	31,4	32,3	32,7	32,9	41									
		Ҳиссаи сармоюи хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузорӣ, бо %	11,7	12,1	12,3	12,5	12,7					0,00	0,00			КДСИАД, АОПҚ
		Ҳиссаи сармоюи хусусӣ ҳоричӣ, %	19,7	20,2	20,4	20,4	28,3									
		Суръати афзоиши сармоюгузори хусусӣ дохилӣ, %	22,4	22,8	30	30,2	30,4									
77	Таҳияи маҷмӯи чораҳо оид ба ҳавасмандгардонии бахши хусусӣ барои ташкили корхонаҳои миёна ва калон, аз ҷумла ҷалби брендҳои машҳурӣ ҳаҷмӣ барои истеҳсоли маҳсулоти саноати сабук ва ҳуҷроворӣ	Суръати афзоиши сармоюгузори хусусӣ ҳоричӣ, %	37	38,5	38,7	38,9	40,1									
		Мачғуфи тадбирҳо амалшуда шудаанд	X								0,50					ВСТН, КДСИАД
		Низоми иттилоотӣ таҳия ва амал мекунанд	X								0,53					КДСИАД, ВКХ, ВМ,
		Механизми таҳияи шуда, амали мегарданд	X	X							0,86					КДСИАД, ВСТН,
		Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳойӣ (outcome):	54,4	57,2	58,5	59,3	60,9									
78	Ҳадафи миёнамуҳлати тақмили замини инстиутсионалии рушди муҳити тироят	Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузори хусусӣ ба қайди гирифташуда, бо %	5,8	6,5	7,1	8,9	9,7									
		Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузори хусусӣ ба қайди гирифташуда, бо %	48,6	49,7	50,1	50,4	51,2									
		Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузори хусусӣ ба қайди гирифташуда, бо %	45,6	44,3	43	42,6	41,8									
		Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузори хусусӣ ба қайди гирифташуда, бо %	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2									
		Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузори хусусӣ ба қайди гирифташуда, бо %	45,4	44,1	43,7	42,4	41,6									
78	Вазифаи рушди низоми кафолатҳо ва имтиёҳои давлатӣ	Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузори хусусӣ ба қайди гирифташуда, бо %	56,8	57,1	58,7	59,9	60,8									
		Индикаторҳои боздех (output):														
		Шумораи қарзҳои имтиёзон, ки ба соҳибдорон пешниҳод карда шудааст, ақад	132	136	138	140	150									
		Шумораи амалиётҳои ҳалҷери, ақад	м/н	15	20	30	35									
		ТНК ба низоми пешниҳоди хизматрасонии давлатӣ ҳуҷеи тавассути татбиқи ТНК мӯсоир	X	X	X	X	X									
78	Таҳияи чораҳо оид ба таъваққули низоми ҳалҷаркудӣ	Таҳияи чораҳо оид ба таъваққули низоми ҳалҷаркудӣ	X	X	X	X	X									КДСИАД, ВМ, ВА
		Рушди низоми пешниҳоди имтиёзон ба қайди гирифташуда	X	X	X	X	X									КДСИАД, ВМ, ВА
		Ҳиссаи сармоюгузори хусусӣ дар ҳаҷми умумии сармоюгузори хусусӣ ба қайди гирифташуда, бо %	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40									КДСИАД, ВМ, ВА

№	Халаф. вазифа, чоррабнаҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дараҷаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чоррабнаҳо					Таалабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молнавай (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ				
	Занон ва ҷавонон ба соҳиб соҳибкории														
4)	Тағбики пойгоҳи ягонаи аудитори ва нигоҳи идоракунии иттилоотӣ	Замонави ягона таҳия ва чорӣ карда шудааст		X						0,20				КДСИАД	
5)	Тақмили нигоҳи ғозагилӣ ва изолатномадҳӣ	Нигоҳ таҳия ва тағбики карда шудааст		X	X	X	X	X	0,50	0,50				КДСИАД, ВА, ВМ, ВРИС, ВСТН, ВТАН, ВММША, ВМАОПҚТ, ВКИШ, ВКД, ВРИС, ВМТ, КА, ХГ, КАС, СС, КЭМЗ	DFID
6)	Таҳияи санадҳои метёрин ҳуқуқӣ, ки ба танзими сармуҳити субъёгон соҳибкории индустриалӣ шудаанд	СМХ-и дахлдор таҳия карда шудаанд		X					0,62	0,62				КДСИАД, АОПҚТ	UNDP, JICA, IFC
7)	Таҳияи Қонуни алоҳида ҷобаста ба пардохтаи корпоративӣ	Қонун таҳия карда шуд		X					0,90	0,90				КДСИАД, ВА, ВМ, КА, СОИ, БТ	
8)	Тақмили нигоҳи баркарорсозии субъёгон соҳибкории тавассути ҷалби сармуҳити субъёгон (Фонди дастгирӣ соҳибкории) ва хусусӣ	Нигоҳ тақмили дода шуд		X	X	X	X	X	0,30	0,30				КДСИАД	
9)	Таҳия ва роҳандозии механизми баркарорномаи корхонаҳои дар ҳолати муфлисшавӣ қарордошта барои фароҳам овардани имконияти мурочиати кредиторон ба суд чихати тағбики ин расмиёт хангоми муфлисшавӣ ва муқаррар намулдани ҳимояи ҳуқуқӣ барои кредитороне, ки ба ҷуғли корхонаҳо маблағгузори менамоянд	Механизм таҳия карда шуд ва амали метарзад		X	X	X	X	X	0,74	0,74				КДСИАД, ВА, ВМ, КА, СОИ, БТ	
10)	Таъсиси феҳрасти уҳдадорҳои кредиторони ба корхонаҳои муфлисшуда маблағгузорикушанда	Феҳрасти таъсис дода шуд ва амал дорад		X					0,15	0,15				КДСИАД, ВА, ВМ, КА, СОИ, БТ	
11)	Таъсиси нигоҳи фаврии пардохтназирини корхонаҳои соҳибкории хурду миёна барои роҳандозии механизмҳои таҷлили муғзалии ва қамқарчи кард ва ғ муфлисшавии ҷуғли корхонаҳо	Нигоҳ таъсис дода шуд		X					0,24	0,24				КДСИАД, ВМ, КА, СОИ	
79	Вазифаи баланд бардоштани фарҳанг ва саводнокии соҳибкории дар сатҳи мишӣ	Индикаторҳои боздеҳ (ошпрт): Шумораи бизнес-инкубаторҳои ташкилшуда, технопарко, шумора Шумораи стартапҳои ташкилшуда, шумора	5	7	9	11	13	15	6,06	2,06	4,00	0,00		КДСИАД, АОПҚТ	
1)	Тақмили сайтҳои мусирри теҷорӣ / технопарко ва гузарондани тренингоҳо ва курсҳои тақмили ихтисос барои соҳибкории ҳошиманд	Сайтҳо ташкил карда шудаанд ва тренингоҳо гузаронида мешаванд		X	X	X	X	X	1,50	0,50	1,00			КДСИАД, ВРИС, ВМ, ВСТН	WB, IFC
2)	Таъсиси порталҳои онлайни барои тақмили теҷорати барои баланд бардоштани саводнокии соҳибкории ва рушди малакаҳои банақшагириши теҷорат	Портал ташкил карда шудааст ва фаволият мекунад		X	X	X	X	X	3,00	3,00				МИМХД, КДСИАД, КРМ	ADB, DFID, EBRD, GIZ
3)	Тақвирит бахшидани корҳои	Корҳои фаҳмондагилӣ		X	X	X	X	X	0,4	0,4				КДСИАД, КА	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомони) (Прит)		Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	фаҳмолидаш ба бахши хусусӣ барои таъмини фарогирӣ насби субъектҳои соҳибқори бо вазифаҳои гуногуни хизматрасониҳои электронии давлатӣ, ҳуҷаҷтҳои зарурӣ ва мейёрҳои пардохти хизматрасонӣ мувофиқи шарҳномаҳои таълиқшуда	таъминоти дола шуд											ВА, ВМ, АСИН, АХДМКС	
	Таъмини шаффофияти расмиёти танзими фақолияти субъектҳои соҳибқори ва сармонузорӣ тавассути дастрасӣ ба иттилоот оид ба тартиби расмиёти бақайдгирӣ субъектҳои соҳибқори, амволи ғайриманқул, пайвастшавӣ ба шабакаҳои муҳандисӣ, гирифтани қарз, мазмурукунонии андоз ва андозбандӣ, баррасии парвандаҳои тижоратӣ, тижорати беруна ва дигар расмиёт	Шаффофияти расмиёт таъмин карда шуд		X	X					1,2			КДСИАД, ВА, ВМ, КВД «Бақайдгирии молики мулкҳои ғайриманқул», СОИ, ВРИС, КА,	
УМУМ бо млн. сомони УМУМ ба %														
		Индикаторҳои таъсиррасон (натияҷӣ) (outcome): Шумораи лоиҳаҳои таълиқ ШДБХ, аввал аз ҷумла: дар бахши иҷтимоӣ дар соҳаҳои иқтисодиёт	8	10	15	20	25	30						
80	Халафҳои минамуқолати вучағт додани ишғироки ШДБХ дар тамоми соҳаҳои иқтисодиёт	Шумораи қорхонаҳои ШДБХ, аввал	2	4	5	6	7	6						
		Индикаторҳои боздох (оҷирт): Шумораи лоиҳаҳои ШДБХ, ки ба Реестри ягона лоҳид карда шудаанд, шумора	8	10	15	20	25	30						
81	Вазифаи тақмили заминаи ҳуҷуқи дар соҳаи ШДБХ	Шумораи шартномаҳои давлатӣ, шумора	2	4	6	8	10	12						
		Шумораи шартномаҳои давлатӣ, шумора	5	8	10	12	14	16						
1)	Таҳияи барномаи рӯшди ШДБХ	Барнома таҳия ва қабул карда шудааст		X										
2)	Таҳияи феҳристи ягонаи лоиҳаҳои ШДБХ	Феҳристи таҳия карда шудааст		X	X									
3)	Таҳияи методологияи арзбӣ лоиҳаҳои ШДБХ	Методология таҳия шудааст		X										
4)	Тақмили тартиби баҳисобгирӣ лоиҳаҳои ШДБХ, нишондиҳандаҳо ва нишони мониторинг ва арзбӣ мониторинг ва арзбӣ лоиҳаҳо	Механизми таҳия, нишондиҳандаҳои нишони мониторинг ва арзбӣ таълиқ карда шудаанд		X										
5)	Таълиқи назар ва тақмили тарифҳои мавҷудани ШДБХ	Тарифҳои баҳтар карда шудаанд		X	X									
6)	Рушди нишони дастгирӣ, ҳавасмангардонӣ, қарбонат ва маблағгузории муштаракӣ	Нишони таҳия шудааст ва амал мекунад		X										

№	Халаф, вазифа, чорабиллохо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чорабиллохо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ	
	лояхаҳои ШДБХ													
82	Вазифаи баланд бардоштани самараноки тақсимоти захираҳои лояхаҳои ШДБХ ва ҷойбояти онҳо ба соҳибкоруни сармоягузори дохилӣ ва хориҷ	Индикаторҳои боздох (офит): Суръати афзоиши маблағгузори ШДБХ бо аз ҷумла: аз ҳисоби бахши хусусӣ	20	23	23	23	23	23	23	6,45	2,64	0,00	КДСИАД, АОПҚ	
1)	Тақвими ниЗОМИ идрокунии корпоративӣ дар корхонаҳои давлатӣ	ниЗОМ таҳия ва тағбиқ карда шудааст	м/н	X	X	X	X	X	X	1,90			КДСИАД, ВМ, ВА	IFC, WB, DFID
2)	Мустақам намулдани заминаи моддио техникаи Муассисаи давлатии Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ	Базаи моддио техникаӣ таҳким карда шуд		X	X	X	X	X	X	2,00			КДСИАД, ВМ, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ»	
3)	Афзоиши захираҳои кадрӣ Муассисаи давлатии «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ» барои баланд бардоштани сифати хизматрасонӣ ба лояхаҳои ШДБХ	Курсҳои тақмили ихтисосе баргузор карда мешавад		X	X	X	X	X	X	0,20	0,80		КДСИАД, ВА, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ»	WB, IFC
4)	Таҳияи механизмҳои даст хавасандлардони бардоштани ташаббуси макомоти иҷроия (ташкilotхон фармоишгар) дар таҳия ва тағбиқи лояхаҳои ШДБХ	НиЗОМИ хавасандлардони таҳия карда шудааст ва тағбиқ карда мешавад		X						0,10			КДСИАД, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ»	
5)	Намулдани хавфҳои лояхавӣ бо роҳи илҳирои давлат, шарикони Рушд ва ташиктохон байналмилалӣ молиявӣ дар сохтори молиявӣ лояхаҳо	Механизмҳои даст кардани хавфҳо таҳия шудаанд		X						0,25			КДСИАД, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ», ВМ	
6)	Таҳияи тартиби пешниҳоди қаролати давлатӣ ба сармоя бахши хусусӣ хангоми маблағгузори лояхаҳои ШДБХ	Тартиби пешниҳоди қаролатҳо таҳия карда шуд		X	X					0,22			КДСИАД, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ», ВМ, ВА	
7)	Омода намулдани басти имтиёҳои андозиву гумруғӣ ба лояхаҳои ШДБХ	Басти имтиёҳои омода карда шуд		X						0,12	0,40		КДСИАД, КА, ХГ, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ»	WB
8)	Таъсиси Фонди маблағгузори лояхаҳои ШДБХ	Фонд таъсис дода шуд		X						1,66	1,44		КДСИАД, ВА, ВМ, КА, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ»	WB, IFC, ICSA, ADB, EBRD
83	Вазифаи баланд бардоштани дастрафӣ ба иттилоот ва шаффофияти лояхаҳои ШДБХ	Индикаторҳои боздох (офит): Шумораи лояхаҳои ШДБХ наватъисе, аздад	10	20	40	70	90	120		2,51	0,00	0,00	КДСИАД, АОПҚ	
1)	Рушди миқёдаи захираҳои ингерлеции кошвар дар соҳаи хамкорихон бахшон давлатию хусусӣ (аз ҷумла www.prr.tj) ва дастрафӣ ба маълумоти зарурӣ ба хави ҷойбон мафйатлдор	Портал замонавӣ карда шудааст ва амал мекунад		X	X					0,51			КДСИАД, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ»	WB, IFC
2)	Ташиқи форумҳо, мизон мулдвар ва яриркахо барои ҷало ва пешниҳод намулдани лояхаҳои ШДБХ ва барқарор намулдани муносабатҳо бо сармоягузори хусусии мафйатлдор	Чорабиллохо амали карда мешавад		X	X	X	X	X		2,00			КДСИАД, КВД «Маркази тағбиқи лояхаҳои ШДБХ»	
				УМУМ бо млн. сомони					УМУМ бо млн. сомон					
				14,20					11,56		2,64		0,00	
				100,00					81,4		18,6		0,0	
				31,93					22,79		9,14		0,00	
				100,00					71,4		28,6		0,0	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дараҷа (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсадноки индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо			бахши хусусӣ	
84	Халафҳои дарозмуддат: (афзалиятҳои СМР 2030 ва ХРУ) таъсири асосон таъбули рақамӣ	Индикаторҳои таъсир (таъсир): Индекси рушди ҳукумати электронӣ (EGDI 2020)	0,4649 (133)	0,48 (131)		0,5 (127)		238,3	52,6	147,8	37,9	ХА, ВРИС		
85	Халафҳои менамуҳлат §4.1.1. Тақмили заминӣ гайрирақамӣ таъбули рақамӣ	Индикаторҳои натиҷаҳои инҳой (outcome): Индекси иштироки рақамӣ (e-Participation Index)	0,3452 (146)	0,5 (130)		0,7 (110)		63,3	17,6	37,2	8,5	ХА, ВРИС	БЧ, БРСММ	
86	Вазифа таъминии идоракунии самаранокӣ соҳаи алоқа	Индикаторҳои боздеҳ (output): Нерӯ барои таъбули рақамӣ ҳукумат (Capacities for Digital Government Transformation) Ҳиссаи хизматрасониҳо, ки таваққуфи шакли рақамӣ пешниҳод мекаранд, бо % Шумораи сайтҳои расмӣ ҳукуматӣ, ашад	м/н	3	5	8	12	15	52,0	12,3	31,7	8,0	ХА, ВРИС, АОПҚТ	
1)	Арабӣи ҳолати кунунии таъбули рақамӣ ва таъминии катор таъбули рақамӣ он заминӣ менамӯи ҳукуматӣ он	Арабӣи гузаронида шуд		X	X	X		5,0	1,0	4,0		ХА	БЧ	
2)	2. Тақмили барномаи давлатӣ дар самти чорӣ намулдани технологияҳои рақамӣ дар тамоми соҳаҳои истеҳсолият	Барнома тақмили дода шуд		X				0,5	0,5			ВРИС, ХА		
3)	Нав кардани шакли ҳисоботи оморӣ дар самти рушди иттилоот ва истифодаи технологияи иттилоотии коммуникатсионӣ бо мақсади мутобиқ намулдани онҳо ба чолшҳои мӯсоар ва ҳуҷҷатҳои стратегӣ	Шакли ҳисоботи оморӣ аз рӯи ТИК таъмин карда шуданд		X				0,5	0,5			ХА, АОПҚТ		
4)	Муқаммал намулдани сохтори идоракунӣ давлатӣ ва нав кардани СМХ дар самти амнияти иттилоотӣ	Сохтори идоракунӣ давлатӣ муқаммал ва СМХ таъмин шуданд		X	X			2,2	0,5	1,7		ВРИС	БЧ	
5)	Таъсиси ва фаъолгардонии кори Шӯрои мавқуда онд ба Технологияи иттилоотии коммуникатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати ба он интиқол додани вазифаҳои ҳамоҳангсозӣ ва роҳбарии байнисоҳаӣ	Шӯро онд ба ТИК дар шакли нав фаъолият менамояд		X				0,2	0,2			ВРИС, ХА		
6)	Чорӣ намулдани таърибан форсайт ва дигар усулҳои пешкадам барои таъмин дурианои сенарияҳои рушди рақамкунӣ ва касбуи карорҳо ва чорҳои дахлдор ҷиҳати тақмили рақамӣ онҳо	Таърибан форсайти стратегӣ ва усулҳои пешкадам истифода шуданд		X	X	X		1,2	0,4	0,8		ВРИС, ХА	БЧ	
7)	Таъминии Харити роҳ вобаста ба чорӣ намулдани ҳукумати электронӣ, ки дар марҳилаҳои кутомухлат, менамуҳлат ва дарозмуддат таъмин карда мешаванд	Харити роҳ таъмин карда шуд		X				1,2	0,4	0,8		ВРИС, ХА	БРСММ	
8)	Таъминии чорӣ намулдани на камтар аз 10 хизматрасонии давлатӣ дар платформаи электронӣ	Донаҳои таърибан онд ба хизматрасонӣ электронӣ давлатӣ таъмин шуданд		X	X	X		40,0	8,0	24,0	8,0	ВРИС, ХА	БЧ, БРСММ	
9)	Таъминии СМХ онд ба тақмили масъулиятҳои барои	СМХ таъмин карда шуданд		X				0,2	0,2			ВРИС, АОПҚТ		

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Input)	Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
	диаргузариҳои рақамӣ мисли идораҳои мухтасиф чихати роҳандозии назорат, мониторинг ва ҳисоботдиҳӣ дар сатҳи байнидоравӣ													
10)	Таҳия ва қабули барнома чихати ташкили ҳуҷағгузории электронӣ дар тамоми муассисаҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Барнома таҳия ва қабул шуд		X						0,5			ВРИС	
11)	Гузаронидани аудити мустқилани саҳаҳои меъёрно ҳуҷағ марбут ба ТИК ва таъбули рақамӣ	Аудити СМХ оид ба ТИК гузаронида шуд		X						0,5	0,4			
		Индикаторҳои боздеҳ (output): Шумораи марказҳои мақсуси таълимие, ки тақсоти босифати ТИК доирад, аяд Шумораи кормандони асоси макомоти маркази ва маҳаллӣ, ки дар марказҳои мақсуси онгузариши ТИК таълим гирифтаанд, аяд	м/н	3	5	8	12	15					ВМИ, ХА	
87	Вазифаи рушди малакаҳои рақамӣ дар низоми идоракунии давлатӣ		м/н	5	10	20	30	45	9,2	3,2	5,5	0,5	ХА, АОПҚТ, МИМХД	
1)	Таъсисеи марказҳои таълимии тайёр кардани кадрҳои баландхаттосе ва хайати идоракунӣ барои пешбурди лоиҳаҳои рақамӣ	Марказҳои таълимӣ таъсис шуда фаъолият менамоянд		X	X				2,5	1,0	1,5		АХД, ДИД	БҶ
2)	Ҷорӣ намулдани низоми пешқадам барои тайёр намулдани кадрҳои баландхаттосе дар сатҳи макотиби оғӣ, муассисаҳои давлатӣ ва корхонаҳо	Низоми пешқадам ҷорӣ карда шуданд		X	X				1,5	0,5	1,0		ВМИ, ВРИС	БРСММ
	Омода намулдани кадрҳо дар самти ТИК ва ташаккули замнаҳо барои рушди шуғли фослави, аз ҷумла завоң, маъбоси ва дигар гуруҳҳои осоназирӣ ҷомеа дар заминаи билави бардоштани саволнокни рақамӣ	Кадрҳо дар самти ТИК омода карда шуданд		X	X	X	X	X	5,0	1,5	3,0	0,5	ВМИ, ВРИС	
4)	Таҳияи нақша ва механизми мунтазам билави бардоштани сатҳи тақсусени кормандони макомоти давлатӣ аз руи малакаҳои рақамӣ	Нақша ва механизми таҳия ва тақсид шуданд		X					0,2	0,2			ВМИ, ВРИС	
		Индикаторҳои боздеҳ (output): Шумораи конференсияҳо, симпозиумҳо, семинарҳо, мнзҳои мулаварни гузаронидашуда барои муҳокимаи мушқилҳои рушди иқтисодиёти рақамӣ, дастовараҳо дар самти таъсисеи ҳукумати электронӣ, аяд Сатҳи оғаҳӣ ва фаҳмиши дар самти иқтисоди рақамӣ мнени кормандони муассисаҳои давлатӣ (дар навошти аввал) ва ахлои, бо %	м/н						2,1	2,1	0,0	0,0	ХА, АХД	
88	Вазифаи таъминоти иттилоотно маарифати таъбули рақамӣ		м/н	10	20	40	60	80					ВРИС	
1)	Огози дастгирии иттилоотно	Раванди корҳои		X	X	X	X	X	0,7	0,7			ХА, ВРИС, КТР	

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базисий (Baseline) (соли 2019)	Бугунги мақсадҳои индикатор (Target) / X – Мўҳлати иҷрои чорабинҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусуфан	донорҳо		
	фаҳмондиҳиш ва ҷойгиркунии таъбули рақамӣ дар дохили кишвар ва сатҳи байналмилалӣ	фаҳмондиҳиш оғоз шуд									НАН	
2)	Гузаронидани корҳои фаҳмондиҳиш дар байни аҳолии ҷумҳури ва ҷаби шарикони тавомад ва сариюмуъорон дар раванди таъши ва муҳофизати Васеъи Барномаи миёнамуҳлати рушди иқтисодӣ рақамӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон	Корҳои фаҳмондиҳиш барои муҳофизати васеъ барномаи миёнамуҳлати рушди иқтисодӣ рақамӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуданд		X	X	X	X	X	0,7		ХА, ВРИС, КТР, НАН	
3)	Таъкиди маркази иттилоотӣ барои нишон додан ва ҷойгир кардани дастоварҳо дар татбиқи лоиҳаҳои рақамӣ дар ҳама соҳаҳо	Корҳо дар самти оғозсозӣ аз татбиқи лоиҳаҳои рақамӣ дар ҳама соҳаҳо анҷом дода шуданд (соҳани иқтисодӣ, БҶИ)		X	X	X	X	X	0,7		ХА, ВРИС, КТР, НАН	
89	Халафи миёнамуҳлати таҳкими асосҳои рақамӣ таъбули рақамӣ	Индикаторҳои нагнҷаҳои ниҳой (outcome): Индекси омолагии шабака (NRI)	34,14 (109)		37 (105)		40 (100)			175,0		
		Ҳиссаи истифодабарандагони ҳизматрасониҳои рақамӣ, бо %	м/н	20	30	40	50	60	35,0	110,6		29,4
90	Вазифаи бунёди инфрасохтори муосирӣ рақамӣ	Индикаторҳои боздеҳ (output): Ҳаҷми траффики байналмилалӣ ва қобилияти гузарониш, Мбит/сония	м/н								ХА, АОПҚТ	
		Шумораи марказҳои маъмури, ки бо ш.Душанбе тавассути хатҳои нурино наҳӣ алоқа доранд, бо %	зиёда аз 60	80	85	90	100	100	35,0	110,6		29,4
		Шумораи муассисаҳо, ки ба шабакаи ягонаи давлатӣ рақамӣ пайваст шуданд ва дар ҳайати худ воҳидҳои сохторӣ онд ба ТИК доранд, бо %	м/н	50	60	70	80	90			ХА	
1)	Тарғиби шохроҳи калашон оптикӣ алоқа бо қобилияти гузарониши на камтар аз 10 Гбит/сония барои ҳар як маркази ноҳия	Қобилияти гузарониши шохроҳи калашон оптикӣ то 10 Гбит/сония расонида шуд		X	X	X	X	X	28,0	84,0	ХА	28,0
2)	2-Табъаси маркази иловагӣ иттилоотӣ дар яке аз марказҳои минтақавӣ шарқӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳадди ақсал 12 раф	Маркази иловагӣ иттилоотӣ мавриди истифода қарор дода шуд		X	X	X	X	X	3,0	12,0	ВРИС, ХА	
3)	Тавсеаи маркази захиравӣ иттилоотӣ Қувваҳои андозӣ ш.Хуҷанд то 12 раф	Маркази захиравӣ маълумотҳои КА, ХҚТ дар Хуҷанд ваъс карда шуд		X	X	X	X	X	2,6	10,4	КА	
4)	Пайвасти ҳамаи марказҳои маъмури идоракунӣ давлатӣ бо шаҳри Душанбе тавассути хатҳои алоқа оптикӣ	Таъмири маъмури маъмури пайваст карда шуданд		X	X	X	X	X	1,4	4,2	ХА	1,4
								УМУМ бо миқ. сомонӣ	52,6	147,8		37,9
								УМУМ, ба %	22,1	62,0		15,9
3. ИДРОАИ РАВАНДИҶОИ ДЕМОГРАФИ												
91	Халафи дарозмуҳлатӣ таъкият додани низоми маълумотиҳои аҳолии ва бештар намуудани таъши ва истифодаи маълумот барои таъши, таъкиоти ба сӯғат нигоҳонидашуда, пешгӯҳои аҳолии, сӯғат, бинақлагири, барномаҳои,	Индикаторҳои таъсир (ипрас): Суръати афзоиши таъбии аҳолии ба 10 000 нафар аҳолии	25,8	25,5	25,2	24,9	24,6	24,3	\$1,22	\$0,95	АОПҚТ, ВММША, МИМХД	\$0,00
												ЮНӨПА

№	Халаф, вазифа, чоррабинохо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондиҳани дани базисий (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷроӣ чоррабинохо					Захираҳои молнавай (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ	
	бучегузори ва сармоягузори													
92	Халафи минамуҳлат таъбият додани низомии миллии чамбоварӣ, таҳлил, истифода ва паҳн намудани маълумоти аҳолий	Индикаторҳои натиҷаҳои низоӣ (outcome): Шумораи халафҳои ХРУ, ки барои онҳо маълумоти бозғамодии миллии мавҷуд аст, ки аз рӯи синну сол, ҷинс, минтақа ва хусусиятҳои иҷтимоӣ нокистосид тақсим карда мешаванд	88	90	93	95	98	100	\$2.17	\$1.22	\$0.95	\$0.00	АОПҶТ, ВРИС, ВМ, ВММША, ВТМИА, Паҷӯшиш-гоҳи меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Тоҷикистон, МИМХД, ИИД АБЗОТ	ЮНФПА
93	Вазифаи таъбияти иқтисодии кормандони дахлдор дар чамбоварӣ, коркард, таҳлил ва паҳн кардани маълумоти БАФМ	Индикаторҳои боздех (output): Таъбияти иқтисодии кормандони дахлдор дар чамбоварӣ, коркард, таҳлил ва паҳн кардани маълумоти БАФМ (%)	50	60	70	80	90	100	\$0.30	\$0.10	\$0.20	\$0.00	АОПҶТ, ВРИС, ВМ, ВММША, ВТМИА, Паҷӯшиш-гоҳи меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Тоҷикистон, МИМХД, ИИД АБЗОТ	
1)	Омузиши мутахассисони соҳа оид ба коркарди маълумотҳои барӯйқатгирӣ аҳолий ва мавзид	Мутахассисон таълим гирифтаанд		X	X	X	X	X	\$0.10	\$0.03	\$0.05		АОПҶТ, ВММША,	ЮНФПА
2)	Таълим / мутобиқсозии нармафзор барои паҳн кардани маълумот	Нармафзор таҳия ва мутобиқ карда шудааст		X	X				\$0.20	\$0.08	\$0.15			
94	Вазифаи баланд бардоштани иқтисодии техникани мақомоти давлатӣ барои таҳлили маълумоти иҷтимоӣ нокистосид ва демографӣ	Индикаторҳои боздех (output): Шумораи кормандоне, ки дар соҳаи саҳафзор ва нармафзори нав таълим мегиранд (%)	0	20	40	60	80	100	\$0.50	\$0.15	\$0.35	\$0.00	АОПҶТ, ИИД АБЗОТ	ЮНФПА
1)	Таълики яқ маркази мутахассизи мутахассиз (саҳафзор ва нармафзор) ва гузаронидани омузиши мувофиқ оид ба истифодаи бастанҳои оморӣ барои ИИД, АИМҶТ	Маркази таълимии қомилан мутахассиз (саҳафзор ва нармафзор) таъсис дода шуд ва омузиши мувофиқ оид ба истифодаи бастанҳои оморӣ барои ИИД, АИМҶТ ва дигар мутахассисон даъвати гузаронида шуд		X	X	X			\$0.20	\$0.05	\$0.15		ИИД АБЗОТ	ЮНФПА
2)	Таълимни Агентии омор бо таъхизот барои чамбоварӣ, коркард ва таҳлили маълумот аз БАФМ-2020	Таълим карда мешавад		X	X				\$0.30	\$0.10	\$0.20		АОПҶТ	ЮНФПА
95	Вазифаи ташаккул ва тақмили низомии идоракунии раёанди демографӣ	Индикаторҳои боздех (output): Шумораи санаҳҳои хуҷуки қабулшуда, ки раёандҳои демографиро ба танзим мебарорад	0	1	3	8	10	11	\$1.37	\$0.97	\$0.40	\$0.00	АОПҶТ, ВРИС, ВМ, ВТМИА, Паҷӯшиш-гоҳи меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Тоҷикистон, МИМХД	ЮНФПА
1)	Таълимни Консепсияи миллии сносати демографӣ барои соҳаи 2021–2030	(1) Консепсияи сносати демографӣ барои соҳаи 2021–2030 таҳия шудааст		X	X				\$0.45	\$0.05	\$0.40		ИИД АБЗОТ, АОПҶТ	ЮНФПА
2)	Омузиши мутахассисон оид ба истифодаи ГИС, нармафзори оморӣ ва усулҳои таҳлили маълумот.	Мутахассисон таълим гирифтаанд		X	X	X	X	X	\$0.02	\$0.02			ИИД АБЗОТ, АОПҶТ	ЮНФПА
3)	Таълиқи маводҳои таълимӣ ва баланд бардоштани иқтисодии мутахассисон дахлдор ба (1) таҳлили маълумоти оморӣ, аз ҷумла дурнамонӣ қуянаи корӣ, (1) сохтмон ва моделсозии NTA;	Маводҳои омузишӣ оид ба таҳлили маълумоти оморӣ таҳия карда шудааст		X	X	X	X	X	\$0.01	\$0.01			ИИД АБЗОТ, АОПҶТ	ЮНФПА

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Ишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Прит)	Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд		
				2021	2022	2023	2024	2025		хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ	
	(iii) таъбири модели диниёндҳои демографӣ; (iv) динамикаи аҳоли.														
4)	Тайёр кардани матрузаҳо барои муайян кардани снэсат, дар самтҳои зерин: (i) диниёндҳои демографӣ; (ii) ҳисобҳои наслиҳо (NPA); (iii) дурнамои демографӣ; аз ҷумла пешгузҳои қувваи қорӣ, дар сатҳи ноҳия / минтақа ва кишвар; (iv) снэсати шахсро; (v) муҳоҷират.	Ҳисоботҳои омода карда шуданд		X	X	X	X	X	\$0,66			ИИДАБЭЗОТ, АОПҚТ	ЮНӨПА		
5)	Гузаришҳои як қатор таҳқиқот ва таҳлиҳо барои пешниҳоди тавсияҳо онд ба: – снэсат дар соҳаи динамикаи аҳоли; – муҳоҷират; – одамоне, ки дар минтақаҳои ба тағиребони ислом мегарданд ва қанораҳои шахр зиндагӣ мекунанд; – шахсоне, ки ба хизматрасониҳои солимини репродуктивӣ маҳдуданд.	Таҳқиқот анҷом дода шуд		X	X	X	X	\$0,05	\$0,05			ИИДАБЭЗОТ, АОПҚТ	ЮНӨПА		
6)	Таҳқиқи снэсати миллӣ ва нақшаҳо онд ба таъмини мутавозини рӯшди шахро. Ноҳияҳои қувватон бо дарназардошти масъалаҳои муҳоҷират.	Снэсат ва нақшаҳо таҳия карда шуданд		X				\$0,03	\$0,03			ВРИС, ҚРМ, ИИДАБЭЗОТ, АОПҚТ			
7)	Гузаришҳои як қатор семинарҳо / мизҳои муذاффар ва муқолаҳои снэсат онд ба масъалаҳои зерин: (i) дароз кардани муҳлати таҳқиқи тавассути мусолдат ба баланд бардоштани синни издиҷови анал, барои шуғли ҷавонон, маҳсусан духтарон; (ii) бехтар намунаҳои фаҳмиши ҷонибдор маърифатдор дар робита бо диниёндҳои аҳоли ва рӯшди истиқсоли; (iii) зарурати таҳқиқи снэсат ва нақшаҳои миллӣ дар асоси боэтиқод ва асоснок; (iv) муносибати баробар ба муҳоҷирон аз ҷиҳати шуғл, музди меҳнат, қўмақулиҳои иқтисодӣ, аз ҷумла тандурусти ва дастраеӣ ба хидматҳо	Як силсила маъракаҳои иттилоотӣ ва муқолаҳои снэсат дар сатҳи баланд баргузур шуданд		X	X	X	X	\$0,15	\$0,15			ВРИС, ВММША, ВТМИА, ҚРМ, ИИДАБЭЗОТ, АОПҚТ			
									\$2,17	\$1,22	\$0,95	\$0,00	0,0	0,000	
									100,00	56,2	43,8				
УМУМ бо мин. долл. ИМА															
УМУМ, ба %															
§1. ШУҒЛИ ПУРМАХСУЛ															
96	Халафи дарозмуҳлат таъмини шуғли самарабахш	Индикаторҳои таъсир (прас): Сатҳи расмии беқорӣ	2,1	2,2	2,1	2,1	2,1	2	\$0,34	\$0,30	\$0,01	\$0,03	АОПҚТ		
97	Халафи миёнамӯҳлат рӯшди бозори меҳнати рақобатпазир	Индикаторҳои нағиҷҳои нахшо (outsome), Таъсиси на камтар аз 100 000 ҷойҳои қори доимӣ дар як сол	170000	172 000	173 000	174 000	175 000		\$0,34	\$0,30	\$0,01	\$0,03	АОПҚТ, ВММША		
98	Вазифаи таъқиқи низоми институционали бозори меҳнат	Индикаторҳои бозлаҳ (соир): Сатҳи расмии шуғл, бо % шуғли шумораи умумии	62	68	70	72	75		\$0,15	\$0,14	\$0,01	\$0,00	ВММША, ВТМИА, АПрСС	ТЭМ	
			17	16	15	14	13							ТЭМ	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даражаҳои (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо		
		решман коркардашуда, бо %										
1)	Тақвими таъзия ва таъзияи санадҳои меърири хукудӣ оид ба таъзияи бозори меҳнат	Санадҳои меърири хукудӣ бозори меҳнат ба стандарти байналмилалӣ мутобиқ карда шуданд		X	X	X	X	X	\$0,01	\$0,01	ВММША, АОПҚҲҲТ, РИС, АМЭН	ТБМ
2)	Таъзияи барномаҳои мусовидат ба шуғл, ки ба ҳалли мушкилоти занон ва ҷавонон, инчунин маъёбон рағона шуданд	Барномаҳои таъзияи шуғл		X				X	\$0,03		ВММША, АОПҚҲҲТ, ВРИС, АМЭН	ТБМ
3)	Таъзияи бахшидани механизми шарикони иттиҳомӣ таъзияи сеғонаӣ (трипартизӣ) бо мақсади таъзияи шуғли самарабахш	Механизми бо иштироки шарикони иттиҳомӣ таъзияи шуғл. Шуморани суғорандагони суғуртани иттиҳомӣ ҳамаасола 5% меафзояд		X	X				\$0,01		ВММША, АПССХҲТ, КА	ТБМ
4)	Мустаҳкам намулдани заминани моддию техникаи мақомоти меҳнат ва калро	Бисан моддию техникаи мустаҳкам гардида, ба стандарти ҷавобу мебошад		X	X	X	X	X	\$0,01		ВММША, АМША	ТБМ
5)	Бо техникаи компютери ва востатҳои техникаи муҳаққаз намулдани мақомоти меҳнати вилоятҳо, шаҳроҳо ва ноҳияҳо	Нисбани ҳисоботи амалиётӣ барои арзбани вазии бозори меҳнат таъзияи дода шуд		X	X	X	X	X	\$0,03		АОПҚҲҲТ, ВММША ҚТ	ТБМ
6)	Ғузарондани таъзияи дар бозорҳои меҳнати минтақа	Таъзияи минтақавии захираҳои меҳнати таъзияи карда шуд		X	X	X	X	X	\$0,04		МВД ПММША	ТБМ
7)	Таъзияи механизми шуғл ва бозорҳои шахсонани калонсол	Механизми таъзияи шуғласт		X					\$0,02	\$0,01	ВММША, АОПҚҲҲТ, ВРИС	ТБМ
99	Вазифани пешниҳоди маҷмуи иттиҳомӣ барои корфармоён барои кор фармулдани маъёбон дар бахши расмӣ	Индикаторҳои бозлаҳ (output): Шуморани маъёбон, ки дар соҳаҳои иқтисоди кор мекунаанд, афзундаст	7 500	8 500	9 200	10 000	10 500		\$0,02	\$0,00	ВММША, ВТМНА, КА, КА, КҚЗО	ТБМ
100	Васеъ намулдани бастан иттиҳомӣ (иттиҳомҳои андох, дастрабӣ ба сармоягузори дараҷаи) барои хавасмандағдорони шуғли иттиҳомӣ	Маҷмуи иттиҳомӣ ва иттиҳомӣ барои корфармоён барои ҷалби маъёбон дар катори дигарон дар бахши расмӣ		X	X				\$0,02		ВММША, КА, ВМ, КВД «Саноат-содирот-банк»	ТБМ
101	Вазифани таъзия ва таъбияи нисбани мониторинги меҳнати кулдакони	Индикаторҳои бозлаҳ (output): Шуморани кулдакони, ки дар бозори меҳнат кор мекунаанд, кам карда шуд, бо %		18	15	12	10	7	\$0,01	\$0,00	НКЛНФДТ, ВММША, ВТМНА, КҚЗО	ЮНИСЕФ
102	Таъвияти нерӯи гуруҳҳои мониторинги меҳнати кулдакони дар назди Қумитани нерӯи оид ба хукудӣ кулдак	Нерӯи гуруҳҳои мониторинги баланд гардида		X	X	X	X	X	\$0,01		ВММША, КҚЗО, ФНПТ, НКЛНФДТ	ТБМ, ЮНИСЕФ
103	Вазифани таъбияи барномаҳои таъзияи иттиҳомӣ ва иттиҳомӣ касбӣ дар соҳани технология	Индикаторҳои бозлаҳ (output): Ҳиссан донишмӯён дар технологияҳои нав, %	20	40	50	60	70		\$0,06	\$0,03	ВММША, ВМИ, ВСТН	ТБМ, АБР
1)	Таъзия ва қабули Консепсия / Нақшаи стратегии рушди нисбани таъзияи касбӣ дар Қумитани Тоҷикестон	Консепсия/Нақшаи стратегӣ таъзияи карда шуд		X					\$0,01		ВММША, ВМИ, ВСТН	ТБМ
2)	Таъвияти нисбани ҳамкории устувори таъбияи касбӣ ва нисбани бозори меҳнат	Нисбани ҳамкорӣ таъзияи шуғласт. Стандарти касбӣ таъзияи карда шуд		X	X	X	X	X	\$0,05	\$0,03	ВММША, ВМИ	ТБМ
104	Вазифани рушди нисбани идоракунии муҳофизати меҳнати	Индикаторҳои бозлаҳ (output): Ҳиссан муҳофизати меҳнати ва азлабани	0	20	40	45	50		\$0,07	\$0,00	ВММША, Вазорату идоракони	СБМ

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халфаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини максималноки индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Пурт)		Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ					
1)	Тахияи Стратегияи миллии муҳоҷирати мекнатӣ то соли 2030	Тахияи гардидааст	X						\$0,02			ВММША, Вазорату идораҳо	СБМ			
2)	Тахия ва тадқиқи низомии электронии иттилоотии ҳамкории байниҳудудӣ дар доираи низомии миллии муҳоҷирати мекнатӣ дар ҳорича	Низомии иттилоотии электронӣ сохта шудааст	X		X	X	X	X	\$0,03			ВММША, Вазорату идораҳо	СБМ			
3)	Гузарондани талқикот барои муайян кардани самтҳо ва ҳаҷми имконпазирӣ чарафни дохилӣ ва хориҷии муҳоҷирати мекнатӣ	Талқикот гузаронда шудааст	X		X				\$0,02			ВММША, ВРИС, МПНТ, ВКХ, КРМ, Гу, НИИТМЭН	ТБМ, СБМ, АБР, Иттиҳоди Аврупо			
4)	Тахия ва паҳн намудани иттилоот дар бораи ҳуқуқҳо ва ӯҳдадорихо, шартҳо ва талабот барои бақайдгирӣ муҳоҷирони мекнатӣ ва ошавсон оғзо дар кишварҳои қабул	Механизми ҷамъоварӣ ва паҳн намудани иттилоот тахия ва амал мекунанд	X		X	X	X	X	\$0,01			ВММША	ТБМ, СБМ			
УМУМ БО МЛН. ДОЛЛ. ИМА																
УМУМ, 6% УМУМ, 8,9%																
\$0,339 \$0,298 \$0,011 \$0,030 3,2 8,9																
100,00 87,9 3,2 8,9																
§2. СИФАТИ МАОРИФ ВА ИЛМ																
105	Халафӣ дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъминоти баробарӣ ва дастрасти тахсилот (ХРУ 4)	Индикаторҳои таъсир (трас): 1. Ҳиссан шахсонӣ дорон тахсилоти касбӣ дар байни аҳолии шугл, % аз ҷумла: мардон запон 2. Сатҳи фарогирии ҷавонон (15–29-сола) бо тахсилоти расмӣ (ХРУ 4.3.1.), % аз ҷумла духтарон 3. Ҳаҷми маблағгузори давлатӣ ба низомии маориф, % ММД	32	32,5	33,5	35,5	38	40								
				37,1	38,2	42,0	43,3	47,9								
				28,9	29,8	30,0	33,8	35,0								
				27	33	35	37	40								
106	Халафӣ миёнамуҳлат фаъолгардонии механизмҳои таъминоти дастрастӣ ва илтироқ дар ҳамаи зинаҳои тахсилот	Индикаторҳои налғачаҳои ниҳой (outputs): 1. Ҳиссан фарогирии бачагони 3–6-сола бо тахсилоти томактабӣ (ХРУ 4.2.1, 2), % 2. Коэффитсенти соғи қабули кудакон дар низомии тахсилоти миёнаи умумӣ, % 3. Тахсилоти ибтидоӣ (сифи 1) Тахсилоти миёнаи нопуғра (сифи 5) Тахсилоти миёнаи пуғра (сифи 10) 3. Фарогирии ҳатмундағони муассесаҳои тахсилоти миёнаи умумӣ бо тахсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, % 4. Бо тахсилоти олии касбӣ	15,9	16	20	25	28	30								
				25	31	33	35	38								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
УМУМ, 6% УМУМ, 8,9%																
\$0,339 \$0,298 \$0,011 \$0,030 3,2 8,9																
100,00 87,9 3,2 8,9																
§2. СИФАТИ МАОРИФ ВА ИЛМ																
105	Халафӣ дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъминоти баробарӣ ва дастрасти тахсилот (ХРУ 4)	Индикаторҳои таъсир (трас): 1. Ҳиссан шахсонӣ дорон тахсилоти касбӣ дар байни аҳолии шугл, % аз ҷумла: мардон запон 2. Сатҳи фарогирии ҷавонон (15–29-сола) бо тахсилоти расмӣ (ХРУ 4.3.1.), % аз ҷумла духтарон 3. Ҳаҷми маблағгузори давлатӣ ба низомии маориф, % ММД	32	32,5	33,5	35,5	38	40								
				37,1	38,2	42,0	43,3	47,9								
				28,9	29,8	30,0	33,8	35,0								
				27	33	35	37	40								
106	Халафӣ миёнамуҳлат фаъолгардонии механизмҳои таъминоти дастрастӣ ва илтироқ дар ҳамаи зинаҳои тахсилот	Индикаторҳои налғачаҳои ниҳой (outputs): 1. Ҳиссан фарогирии бачагони 3–6-сола бо тахсилоти томактабӣ (ХРУ 4.2.1, 2), % 2. Коэффитсенти соғи қабули кудакон дар низомии тахсилоти миёнаи умумӣ, % 3. Тахсилоти ибтидоӣ (сифи 1) Тахсилоти миёнаи нопуғра (сифи 5) Тахсилоти миёнаи пуғра (сифи 10) 3. Фарогирии ҳатмундағони муассесаҳои тахсилоти миёнаи умумӣ бо тахсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, % 4. Бо тахсилоти олии касбӣ	15,9	16	20	25	28	30								
				25	31	33	35	38								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
УМУМ, 6% УМУМ, 8,9%																
\$0,339 \$0,298 \$0,011 \$0,030 3,2 8,9																
100,00 87,9 3,2 8,9																
§2. СИФАТИ МАОРИФ ВА ИЛМ																
105	Халафӣ дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъминоти баробарӣ ва дастрасти тахсилот (ХРУ 4)	Индикаторҳои таъсир (трас): 1. Ҳиссан шахсонӣ дорон тахсилоти касбӣ дар байни аҳолии шугл, % аз ҷумла: мардон запон 2. Сатҳи фарогирии ҷавонон (15–29-сола) бо тахсилоти расмӣ (ХРУ 4.3.1.), % аз ҷумла духтарон 3. Ҳаҷми маблағгузори давлатӣ ба низомии маориф, % ММД	32	32,5	33,5	35,5	38	40								
				37,1	38,2	42,0	43,3	47,9								
				28,9	29,8	30,0	33,8	35,0								
				27	33	35	37	40								
106	Халафӣ миёнамуҳлат фаъолгардонии механизмҳои таъминоти дастрастӣ ва илтироқ дар ҳамаи зинаҳои тахсилот	Индикаторҳои налғачаҳои ниҳой (outputs): 1. Ҳиссан фарогирии бачагони 3–6-сола бо тахсилоти томактабӣ (ХРУ 4.2.1, 2), % 2. Коэффитсенти соғи қабули кудакон дар низомии тахсилоти миёнаи умумӣ, % 3. Тахсилоти ибтидоӣ (сифи 1) Тахсилоти миёнаи нопуғра (сифи 5) Тахсилоти миёнаи пуғра (сифи 10) 3. Фарогирии ҳатмундағони муассесаҳои тахсилоти миёнаи умумӣ бо тахсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, % 4. Бо тахсилоти олии касбӣ	15,9	16	20	25	28	30								
				25	31	33	35	38								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
УМУМ, 6% УМУМ, 8,9%																
\$0,339 \$0,298 \$0,011 \$0,030 3,2 8,9																
100,00 87,9 3,2 8,9																
§2. СИФАТИ МАОРИФ ВА ИЛМ																
105	Халафӣ дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъминоти баробарӣ ва дастрасти тахсилот (ХРУ 4)	Индикаторҳои таъсир (трас): 1. Ҳиссан шахсонӣ дорон тахсилоти касбӣ дар байни аҳолии шугл, % аз ҷумла: мардон запон 2. Сатҳи фарогирии ҷавонон (15–29-сола) бо тахсилоти расмӣ (ХРУ 4.3.1.), % аз ҷумла духтарон 3. Ҳаҷми маблағгузори давлатӣ ба низомии маориф, % ММД	32	32,5	33,5	35,5	38	40								
				37,1	38,2	42,0	43,3	47,9								
				28,9	29,8	30,0	33,8	35,0								
				27	33	35	37	40								
106	Халафӣ миёнамуҳлат фаъолгардонии механизмҳои таъминоти дастрастӣ ва илтироқ дар ҳамаи зинаҳои тахсилот	Индикаторҳои налғачаҳои ниҳой (outputs): 1. Ҳиссан фарогирии бачагони 3–6-сола бо тахсилоти томактабӣ (ХРУ 4.2.1, 2), % 2. Коэффитсенти соғи қабули кудакон дар низомии тахсилоти миёнаи умумӣ, % 3. Тахсилоти ибтидоӣ (сифи 1) Тахсилоти миёнаи нопуғра (сифи 5) Тахсилоти миёнаи пуғра (сифи 10) 3. Фарогирии ҳатмундағони муассесаҳои тахсилоти миёнаи умумӣ бо тахсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, % 4. Бо тахсилоти олии касбӣ	15,9	16	20	25	28	30								
				25	31	33	35	38								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
УМУМ, 6% УМУМ, 8,9%																
\$0,339 \$0,298 \$0,011 \$0,030 3,2 8,9																
100,00 87,9 3,2 8,9																
§2. СИФАТИ МАОРИФ ВА ИЛМ																
105	Халафӣ дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъминоти баробарӣ ва дастрасти тахсилот (ХРУ 4)	Индикаторҳои таъсир (трас): 1. Ҳиссан шахсонӣ дорон тахсилоти касбӣ дар байни аҳолии шугл, % аз ҷумла: мардон запон 2. Сатҳи фарогирии ҷавонон (15–29-сола) бо тахсилоти расмӣ (ХРУ 4.3.1.), % аз ҷумла духтарон 3. Ҳаҷми маблағгузори давлатӣ ба низомии маориф, % ММД	32	32,5	33,5	35,5	38	40								
				37,1	38,2	42,0	43,3	47,9								
				28,9	29,8	30,0	33,8	35,0								
				27	33	35	37	40								
106	Халафӣ миёнамуҳлат фаъолгардонии механизмҳои таъминоти дастрастӣ ва илтироқ дар ҳамаи зинаҳои тахсилот	Индикаторҳои налғачаҳои ниҳой (outputs): 1. Ҳиссан фарогирии бачагони 3–6-сола бо тахсилоти томактабӣ (ХРУ 4.2.1, 2), % 2. Коэффитсенти соғи қабули кудакон дар низомии тахсилоти миёнаи умумӣ, % 3. Тахсилоти ибтидоӣ (сифи 1) Тахсилоти миёнаи нопуғра (сифи 5) Тахсилоти миёнаи пуғра (сифи 10) 3. Фарогирии ҳатмундағони муассесаҳои тахсилоти миёнаи умумӣ бо тахсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, % 4. Бо тахсилоти олии касбӣ	15,9	16	20	25	28	30								
				25	31	33	35	38								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
				5,7	5,8	5,9	5,9	6								
УМУМ, 6% УМУМ, 8,9%																
\$0,339 \$0,298 \$0,011 \$0,030 3,2 8,9																
100,00 87,9 3,2 8,9																
§2. СИФАТИ МАОРИФ ВА ИЛМ																

№	Халаф, вазифа, чорабилҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халфа ва вазифаҳо (Indicators)	Ншондхондан дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини максималноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорабилҳо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ			
		Фарогирии ҷавонони 18–24-сола, %		17	18	18	19	20						
		5. Индекс баробарии гендерӣ дар соҳаи маориф (дар маҷмӯъ барои муассисаҳои таълимӣ давлатӣ)	0,896	0,897	0,898	0,899	0,9	0,91						ВМИ, ККЗО
		дар низоми таҳсилоти томактабӣ	0,813	0,815	0,82	0,825	0,83	0,85						
		таҳсилоти ибтидоии мактабӣ (сифҳои 1–4)	0,94		0,95			0,965						
		таҳсилоти миёнаи полурра (сифҳои 5–9)	0,936		0,945			0,955						ВМИ
		таҳсилоти миёнаи пурра (сифҳои 10–11)	0,87		0,89			0,92						
		таҳсилоти ибтидоии касбӣ	0,203		0,32			0,4						
		таҳсилоти миёнаи касбӣ	1,75		1,7			1,5						
		таҳсилоти олии касбӣ	0,558	0,56	0,57	0,58	0,6	0,63						ВМИ, ВММША
		6. Фарогирии маъёбон аз ҷониби муассисаҳои таълимӣ тамоми сатҳҳо, %	15,8	16	18	20	28	30						ВМИ, ВММША, ККЗО, ВТХИА
		Индикаторҳои боздеҳ (отир):												
		1) Шумораи ҷойҳои нишастӣ наваҷисе дар муассисаҳои таълимӣ, ҳаёри аҷал	тақрибан 40	на камтар аз 40	на камтар аз 80	на камтар аз 80	на камтар аз 80	на камтар аз 80	на камтар аз 80					ВМИ, ВМ
		дар низоми таҳсилоти томактабӣ	5,6	на камтар аз 8	на камтар аз 8	на камтар аз 8	на камтар аз 8	на камтар аз 8	на камтар аз 8					
		таҳсилоти миёнаи умумии мактабӣ	36,6	на камтар аз 35	на камтар аз 35	на камтар аз 35	на камтар аз 35	на камтар аз 35	на камтар аз 35					
		таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ	камтар аз 10	на камтар аз 30	на камтар аз 30	на камтар аз 30	на камтар аз 30	на камтар аз 30	на камтар аз 30					
		2) Фоизи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ	4,8	на камтар аз 7	на камтар аз 7	на камтар аз 7	на камтар аз 7	на камтар аз 7	на камтар аз 7					ВМИ, ВММША, ВМ
		бо қувваи барқ												
		дар низоми таҳсилоти томактабӣ	99,3	99,7	100	100	100	100	100					
		дар низоми таҳсилоти миёнаи умумӣ	м/н	70	70	70	80	85	85					
		манбаҳои баявни оби шишоки												
		дар низоми таҳсилоти томактабӣ	86,5	89	90	90	92	95	95					
		дар низоми таҳсилоти миёнаи умумӣ	м/н	70	70	70	80	85	85					
		ҳочатҳои ҳалди ақшал муҷаҳҳаз												
		дар низоми таҳсилоти томактабӣ	84	86	86,5	87	88	90	90					
		дар низоми таҳсилоти миёнаи умумӣ	м/н	60	65	70	75	80	80					
		маҳсулоти асосии шустани даст												
		дар низоми таҳсилоти томактабӣ	100	100	100	100	100	100	100					
		дар низоми таҳсилоти миёнаи умумӣ	92	100	100	100	100	100	100					
107	Вазифаи рушди инфрасохтор бо максимали таъмини дастрасии баробарии низоми таҳсилот									17,12	0,00	0,00		ВМИ
		Таъхир барномаҳо (дар асоси талаботҳои ҳаргисасай) оид ба сохтмон ва таъдили муассисаҳои таълимӣ тамоми сатҳҳои таҳсилот								5,00				ВМИ
1)	Сохтмон ва таъдили муассисаҳои таълимӣ дар ҳама									12,00				ВМИ, ВМ, КДСИД
2)	Сохтмон ва таъдили муассисаҳои таълимӣ дар ҳама									12,00				ВМИ, ВМ, КДСИД
		Барномаҳои дахлдор таҳия, тасдиқ ва назорат карда мешаванд		X	X	X	X	X	X					ЮНИСЕФ

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондодҳои даражаи базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бўзуриги максимално индикатор (Target) / X – Мўҳлати иҷро чорабинхо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)			Масъул	Шарҳоти рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	сатҳи таъсирот дар асоси ҳаргасои	шуванд											МИМХД	
3)	Тағбики стандартҳои муосирӣ сохтмон, таҷдид ва таъмири биноҳои муассасаҳои таълимӣ бо ларзабардошти таъмини фароғарӣ, қорӣ намулдани ТИК, амнияти иқтисодӣ ва эпидемиология, муқовимати ба замминҷумбӣ, амният аз офатҳои табиӣ ва хавфҳои иқлим	Қониданҳо дахлдор таъхия, тасдиқ ва барои истифода назорат карда шуванд		X	X	X	X	X		0.02			ВМИ, КДСИАД, КҚФМТ	
4)	Гузаришдан мониторинги харосали таъмини муассасаҳои таълимӣ бо ниЗОМИ таъминоти нуруи барқ, об ва нуруи гармӣ, инчунин инфрасохтор барои беҳдошт	Маъмулоти ҳисоботи солона оид ба мониторинги дахлдор		X	X	X	X	X		0.10			ВМИ	
108	Вазифаи беҳтар намулдани широк/фазои таъсирот барои афзоиши фароғарӣ ва сифати таъсирот	Индикаторҳои боздох (output): Ҳиссан мактабҳои таълимӣ бо сифати афзоиши фароғарӣ ва сифати таъсирот	тақрибан 30	на камтар аз 40	на камтар аз 50	на камтар аз 60	на камтар аз 70	на камтар аз 80		302,30	0,00	0,00	ВМИ, ВТХИА, КҚЧВ, КҚЗО	
1)	Таъхияи заминани меърино	Санаҳои меърино ҳуқуқдор дар соҳани маориф таъхия ва қабул карда шуванд		X	X	X	X	X		0.10			ВМИ	
2)	Хуқуқҳои таълимӣ фароғарӣ муассасаҳои таълимӣ	Таъхия ва қабул «хариган роҳ» барои қорӣ намулдани технологияҳои рақамӣ дар муассасаҳои таълимӣ, аз ҷумла дар заминани ШБДХ		X	X	X	X	X		0.02			ВМИ, КДСИАД, ХА	
3)	Таъхия ва тасдиқи барномаи таълимӣ фосилавӣ аз рӯи сатҳҳои таъсирот, ки мушарраҳа, форматҳои маводи таълимӣ мустақил, механизмҳои алоқа бо донишҷӯён, мониторинги барнома	Барномаҳои дахлдор таъхия, тасдиқ ва назорат карда мешаванд		X	X					0.04			ВМИ	
4)	Тақвими додани Методиҳои муайян кардани қўдакони аз қишрҳои осебпазир аҳолии муғубики барномаи миллии дастгирии максимално иҷтимоӣ	Техникаи нав таъхия шуванд		X	X					0.02			ВМИ	
5)	Таъхияи нақшаи чорабинхо оид ба қалби қўдакони гуруҳҳои осебпазир аҳолии (аз ҷумла қўдакони лорон-эктиҷоти махсуси таълимӣ ва маъёбон) ва мактаб-интернатҳо ба тасдиқ	Нақшаи чорабинхои дахлдор тасдиқ карда шуд		X	X					0.02			ВМИ	
6)	Таъсироти минтақавӣ барномаи хуқуқҳои лорон дар мактабҳои қўдакони ошпаҳон камбизоат ва гуруҳҳои осебпазир	Фароғарӣ минтақавӣ оид ба барномаи гизон роғбонӣ мактабҳои қўдакони ошпаҳон камбизоат ва гуруҳҳои осебпазир шаванд		X	X	X	X	X		300,00			ВМИ	
7)	Таъсироти додани иқтидорҳо ва имконияти марказҳои рушди истеъдодҳо дар ҳама шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурия	Ҳисоботи бахшон минтақавӣ Вазорати маориф ва илм дар бораи рушди марказҳои дахлдор		X	X	X	X	X		0.10			ВМИ	
8)	Таъсироти плафармаҳои интерактивӣ барои қалби донишҷӯён, муаллимон, волидон, корфармоёни эҳтимоӣ ба ниЗОМИ идрокани муассасаҳои таълимӣ	Дастуриҳои дахлдорӣ методӣ тасдиқ карда шуванд		X	X	X	X	X		2.00			ВМИ, МИМХД, КҚЗО	
109	Халафҳои дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) баланд бардоштани сифати	Индикаторҳои таъсир (input): 1. Ҳиссан қўдакони ва	м/н							23,03	0,00	0,30	ВМИ	

№	Халаф, вазифа, чорабилҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондодҳои асосий (Baseline) (соли 2019)	Бўзуриги мақсадноки индикатор (Target) / X – Мўҳлати иҷро чорабилҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Price)		Захираҳои молиявий (Cost share)		Маъсул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ				
		таъминоти, барномаҳои нави таълимӣ ва воятаҳои таълимӣ													
		2) Ҳиссаи муссаёсаҳои таълимӣ, ки таълимӣ раванди таълимро дар асоси истифодаи технологияҳои интернетӣ таъмин намунаанд, бо % аз шумораи умумии муссаёсаҳои таълимӣ	м/н	на камтар аз 50	на камтар аз 55	на камтар аз 60	на камтар аз 65	на камтар аз 70							
1)	Мунтазам таъмин додани нигоҳи стандартҳои таълимӣ, барномаҳо ва маводҳо бо мақсади таъмини муболиғати онҳо ба талаботи интисоиди мӯсир ва стандартҳои байналмилалий бо назардошти дастовардҳои мӯсирӣ педагогӣ	Баъсан омӯзбонӣ таъмин, навосӣ ва пешниҳод карда шуд		X	X	X	X	X	0,10	0,10				ВМИ	
2)	Таъмин ва қабули Консепсияи таълимӣ (фреймворк)	Консепсияи дахлдор таъмин ва қабул карда шудааст		X	X					0,10				ВМИ, ҶТХНА, ВММША, МИМХД	USAID
3)	Менаҷиб амалҳо доир ба вориди барномаҳои тарғиби солим ба нигоҳи таълимӣ	Менаҷиб амалҳо мавриди иҷро қарор ёфтаанд		X	X	X	X	X	0,10	0,10				ВМИ, ҶТХНА, ВММША	
4)	Таъмин ва ҷойгиркунии маводи электронӣ таълимӣ ва замонаҳои мултимедиявий барои китобҳои дарсӣ ва васоити таълимӣ дар сомонан Вазорати маориф ва ҷумҳурии муссаёсаҳои таълимӣ	Маводҳои дахлдор дар сомонҳои дахлдор ҷойгир карда мешаванд		X	X	X	X	X	10,00	10,00				ВМИ	USAID
5)	Таъмин менаҷиб чораҳо оид ба ҳавасмандкунии ҳамкорин муссаёсаҳои ғайбӣ, таъминоти муссаёсаҳои ғайбӣ, таъминоти муссаёсаҳои таълимӣ барои ташаккули насли нави барномаҳои таълимӣ, амалия ва таърифи менаҷиб, арзёбонӣ ва менаҷиб	Менаҷиб дахлдорӣ таъминоти таъмин, қабул ва амалия карда шудаанд		X	X	X	X	X	0,50	0,50				ВМИ	
		Индикаторҳои боздеҳ (output): 1) Ҳиссаи хайати омӯзгороне, ки дар соли чорӣ таъминоти интисоид ва бозомӯзи касби таълимӣ, % 2) Ҳиссаи омӯзгорон дар: а) муссаёсаҳои томақтабӣ, ки таъминоти педагогӣ доданд, % б) муссаёсаҳои таъминоти умумӣ, ки таъминоти педагогӣ доданд, % 3) Таъминоти музди менаҷибонан омӯзгорони муссаёсаҳои даъватии таълимӣ нисбат ба музди менаҷибонан дар интисоид, %	20	на камтар аз 25	на камтар аз 30	на камтар аз 35	на камтар аз 40	на камтар аз 50						ВМИ, ИТИ	USAID
112	Вазифаи рушди нигоҳи таъминоти намуна ва бозомӯзи муссаёсаҳои соҳа, таъминоти интисоид		45	на камтар аз 50	на камтар аз 55	на камтар аз 60	на камтар аз 65	на камтар аз 70	6,30	0,00	0,00			ВМИ	
			80	на камтар аз 80	на камтар аз 85	на камтар аз 90	на камтар аз 90	на камтар аз 90						ВМИ	
			76	на камтар аз 76	на камтар аз 80	на камтар аз 85	на камтар аз 100	на камтар аз 115						ВМИ, АОЛҚТ, ВМ, МИМХД	
1)	Муттаҳиддошти менаҷиб стандартҳои фаъолияти касбии муссаёсаҳои таълимӣ ва роҳбарон, ки ба навиҷаҳои нави таълимӣ нигоҳдоранда шудаанд	Стандартҳои фаъолияти касбӣ барои муаллимон ва роҳбарон муссаёсаҳои таълимӣ таъмин карда шудаанд		X					0,10	0,10				ВМИ	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъриф, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбандҳои дараҷа (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
2)	Тахияи менаҷиб чоррабниҳо онд ба тахияи заминаи модино техникаӣ ва кадрини низоми омодагосӣ ва бозомӯзини муаллимон бо назардошти рушди усулҳои муосирӣ таълимӣ амалӣ, технологияҳои рақамӣ, саноҳирати педагогӣ	Маҷбури дахлдорӣ таъбирхо тахия, қабул ва амали карда шуданд		X	X	X	X	X	1,00		ВМИ, ВММША	USAID
3)	Тақвими мундариҷаи барномаҳои таълимии муаллимон бо таваҷҷуҳи зиёд ба афзояи малакаҳои рақамӣ, тахияи маводҳои таълимӣ рақамӣ, нигоҳ доштани платформаҳои омузешӣ рақамӣ, баҳоидихи малакаҳои баҳоидихи малакаҳои хонандагон	Қисматҳо онд ба баланд бардоштани саводнокли рақамии омузгори, тахияи маводи рақамии таълим, баҳоидихи малакаҳои донишҷӯён ба барномаҳои омузешии муаллимон ворид карда шуданд		X	X	X	X	X	0,10		ВМИ, ИГИ	USAID
4)	Тақвими усулҳо ва технологияи баланд бардоштани сатҳи забондонӣ, тахассус ва касбияти омузгори мутабоқ ба талаботи стандартиҳои байналмилалӣ	Базои модино техникаӣ низоми тақвими ихтисоси омузгори донр ба забондонӣ		X	X	X	X	X	2,00		ВМИ	
5)	Тахия ва тағбиқи платформаҳои барои тақвими низоми тақвими ихтисоси фосилави ва бозомӯзини омузгори	Платформаҳои мувофиқ омода шуданд		X	X	X	X	X	3,00		ВМИ	
6)	Тахия ва қабули маҷмуи ҳавсамангариҳои аз ҷумла механизмҳои тағриқовилӣ ва барои дастгирӣ афзояи нуфуз ва сифати омузгори муассисаҳои таълимӣ	Маҷбури маъриатҳо тахия ва қабул карда шуд		X	X	X	X	X	0,10		ВМИ, ҚҶВ, ҚҚЗО, МИМХД	USAID
113	Вазифаи тақвими низоми ва механизми институционали баҳоидихи сифати таълим	Индикаторҳои боздох (опир): Хиссаи таълимотҳои таълимӣ, ки дар онҳо макомоти коллегиалии идоракунӣ бо интироки ҷамъият (волдон, корфармоён) таъсис дода шуданд, дар шумораи умумии таълимотҳои таълимӣ, %	м/н	на камтар аз 80	на камтар аз 85	на камтар аз 90	на камтар аз 95	100	5,93	0,00	ВМИ	0,30
1)	Тахияи заминаи меъёрӣ ва институционали баҳоидихи сифати таълим	Санадҳои меъёрӣ ва ҳужуқи тахия ва қабулшуда дар соҳаи баҳоидихи сифати таълим		X	X	X	X	X	0,10		ВМИ	
2)	Тахияи Консепсияи Миллии Арзоби (ташаққули арзоби ва арзоби Омузши, EGRA ва EGMA, низоми баҳоидихи)	Мустаҳкам шудани ҳамкори бо шарикони рушд дар баҳоидихи дониши талабагон		X	X	X	X	X	0,30		ВМИ	USAID
3)	Тахияи меъёрҳои миллии барои арзоби сифати таълим, ки арзобиҳои миллии стандартишударо барои чен кардани натиҷаҳои омузши хонандагон бо назардошти стандартиҳои салоҳиятҳои дар сифҳои иҷтимоӣ (савод, математика) ва мена ёро метришд	Меъёрҳои (рамки) миллии дахлдор тахия карда шуданд		X					4,00		МОН	USAID (таҳсилоти юғилдор)
4)	Тахия ва санҷиши востгаҳо барои арзоби стандартии миллии дониш, малака ва малакаҳои бадстамада	Востгаҳои стандартии арзоби тахия ва санҷида шуданд		X	X	X	X	X	0,20		ВМИ, ВММША	USAID
5)	Тағбиқи лу навули низоми акредитатсия (акредитатсияи муассисаҳои таълимӣ ва	Низоми акредитатсияи лу намул чорӣ карда шуд		X	X	X	X	X	0,03		ВМИ	

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Ншондихан дари базисий (Baseline) (соли 2019)	Бугунги максимално индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чорабинҳо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусунав	донорҳо	бахши хусусӣ			
6)	Тақмили нигоми иттилоотии пайгирини шуғли хатмунандагони муассисаҳои тахсилоти касбӣ	Нигомон иттилоотии пайгирини шуғли хатмунандагон имкон медиҳад, ки шуғли профилӣ, давомнокӣ ҳусуҷуи кор баҳо дода шавад		X	X	X	X	X	1,00			ВМИ		
7)	Тахия, таслиҳ ва тағйири Чорғубаи тахассуси миллий дар соҳаи тахсилоти касбӣ	Чохоруби тахассуси миллий чори карда шуд		X	X	X	X	X	0,30	0,30		ВММША		
114	Халафи дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХҲУ) банди бардоштани усулҳои молиявӣ ва самарабахши дар бахши маориф	1. Суръати миёнаи солонаи афзалиятҳои маориф ба нигоми маориф, % 2. Хароҷоти бучети давлатӣ ба соҳаи маориф нисбат ба хароҷоти умумии бучети давлатӣ, аз ҷумла Барномаи сармоягузори лавиғӣ ва фондҳои махсус (ба ҳисоби фонд)	4,5	на камтар аз 10	на камтар аз 10	на камтар аз 10	на камтар аз 10	на камтар аз 10						
115	Халафи миёнамуҳлат тақвияти самаранокӣ механизми идоракунии таълим	Индикатори натиҷаҳои ниҳой (outcome): 1) Иҷрои бучети соҳаи маориф, аз ҷумла Барномаи сармоягузори давлатӣ ва фондҳои махсус, нисбат ба нақшаи тасдиқшуда (ба ҳисоби фонди тасдиқшуда) 2) Шумори чорабинҳо дар сатҳи миллий ва минтақавӣ оид ба нахн намулдани натиҷаҳои таълиқи SDP 2021–2025 дар соҳаи маориф, воҳидҳо 3) Фонди нишондиҳандаҳои ХҲУ 4, ки дар доираи ҳисоботи расмӣ оморӣ мунтазам баҳогузори ва нашр карда мешаванд, %	97	97,5	98	99	100	100	100	100	100	ВМИ		
116	Вазифаи банди бардоштани самаранокӣ маблағгузори нигоми маориф	Индикатори боздеҳ (output): Ҳиссаи сармоягузори хусусӣ ба нигоми маориф дар ҷамъи умумии маблағгузори соҳа, %	м/н	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	ВМ, ВМИ		
1)	Тахия «Харити роҳ барои мониторинг» ҷараёни молиявӣ ба соҳаи маориф ва самаранокӣ онҳо	Харити роҳ амалӣ карда мешавад		X								ВМИ, АОПҚТ	USAID	
2)	Самаранокӣ истифодаи маблағҳои бучети барои муайян намулдани имкониятҳои оптимизатсияи хароҷоти давлатӣ ба соҳаи маориф бо истифода аз имконоти имконназарӣ дохил	Гузариши афзалиятҳои бучети барои муайян намулдани имкониятҳои оптимизатсияи хароҷоти давлатӣ ба соҳаи маориф бо истифода аз имконоти имконназарӣ дохил		X	X	X	X	X	X	X	X	ВМИ, ВМ		
3)	Тахияи шаблонҳои ҳисоботи оид ба бучеткунонии барномавӣ дар нигоми маориф	Шаблонҳои мувофиқи тахия ва қабул карда шудани афзалиятҳои шумораи		X	X	X	X	X	X	X	X	ВМИ, ВМ		
4)	Тахияи маҷмуи имтиҳонҳои барои	Афзалиятҳои шумораи		X	X	X	X	X	X	X	X	ВМИ, КДСИД		

№	Халаф. вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дараҷаи базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бугури мақсадҳои индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорабиниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони ғушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусуван	донорҳо	бахши хусусӣ			
	ташвиқи муассасҳои таълимӣ таърифидагӣ дар заминаи шарикони давлат ва бахши хусусӣ	муассасҳои таълимӣ таърифидагӣ дар асоси шарикони давлат ва бахши хусусӣ	м/н	на камтар аз 65	на камтар аз 75	на камтар аз 80	на камтар аз 90	100						
117	Вазифаи таъқиқи нигоми иттилоотии ҷаҳракии маориф	Индикатори боздех (сирт): 1) Фозии нишондиҳандаҳои ХРУ, ки дар НИИМ ҷойгиршудаанд (бо инъикоси ҷанбаҳои чинии, минтақавӣ ва астиқомат ва маъҷоб), % 2) Ҳиссаи кормандони нигоми маориф, ки бо ҷамъоварӣ ва истифодаи маълумот барои қабули қарорҳо машғуланд, қурӯҳҳои тақвими қурӯҳҳои хатм кардаанд, %	м/н	на камтар аз 30	на камтар аз 50	на камтар аз 80	на камтар аз 90	100	5.07	0.00	0.00	ВМИ	USAID	
1)	Тахия ва амалсозии маҷмуи чорабиниҳо оид ба ҷамъоварии маълумоти бозғамимод ва босифат дор ба таҳсилот, бо назардошти нишондиҳандаҳои ХРУ, ки ба омори расмии умумӣ ворид карда шудаанд	Маҷмуи дахлдорӣ чорабиниҳо оид ба қабул карда шуда, доираи васеи маълумот ба ҳисоботи омории умумӣ ворид карда шуд	м/н	X	X	X	X	X	0.04	0.04		ВМИ, АОПҚТ	USAID	
3)	Тахия ва тағбиқи нигоми тақвими ихтисоси кормандони соҳаи маориф, ки бо ҷамъоварӣ, бахши ва истифодаи маълумот барои қабули қарор машғуланд	Тахия ва тағбиқи нигоми тақвими ихтисоси кормандони соҳаи маориф, ки бо ҷамъоварӣ, бахши ва истифодаи маълумот барои қабули қарор машғуланд	м/н	X	X	X	X	X	0.03	0.03		ВМИ, АОПҚТ	USAID	
4)	Таъсиси порталҳои онлайн, ки тамоми муассасҳои таълимиро бо шӯъбаҳои минтақавӣ ва ноҳиявӣ маориф ва Вазорати маориф ва ғи.м. Ҷумҳурии Тоҷикистон менайянд, инчунин барои таъбули таъриба ва таърибаи пешқадам мусоидат менамояд	Порталҳои дахлдорӣ онлайн омода шуд	м/н	X	X	X	X	X	3.00	3.00		ВМИ, МИМХД	USAID	
5)	Мустақам кардани сомонии Вазорати маориф ва ғи.м. ки дастрасии маълумоти муфассалро дар бораи таъминоти модди-техники ва қарҳони муассасҳои таълимӣ таъмин менамояд	Дар дохили сомонии Вазорати маориф ва ғи.м. порталҳои дахлдор тахия шуд	м/н	X	X	X	X	X	2.00	2.00		ВМИ		
118	Вазифаи усулворгардони муносибати стратегӣ дар банақшагири, истифодаи васеи тоҷо, қорқарҳо ва технологияҳои инноватсионӣ дар рушди нигоми маориф	Индикатори боздех (сирт): Сурағи афзоиши таъриб намулдани кадрҳои муҳандисӣ, %	м/н	на камтар аз 10	на камтар аз 10	на камтар аз 10	на камтар аз 10	на камтар аз 10	0.90	0.00	0.00	ВМИ, ВММША	USAID	
1)	Тахия ва қабули маҷмуи чорабиниҳо оид ба арзабони миёнамуҳлати эҳтиёт ва таълаботи истиқодимет оид ба таъриб кардани мутахасссон дар асоси сенарияи дарозмуҳлати гишвар	Маҷмуи мувофиқи амалҳо тахия карда шудааст	м/н	X	X	X	X	X	0.50	0.50		ВМИ, ВММША	USAID	
2)	Тахия ва қабули Консепсияи тақвими классерҳои таълимӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон	Консепсияи тақвими классерҳои таълимӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тахия ва қабул карда шуд	м/н	X	X	X	X	X	0.20	0.20		ВМИ	USAID	
3)	Тахияи маҷмуи чорабиниҳо оид ба таъсис ва тақвими шарикони байналмилалӣ, эҷоди	Маҷмуи амалҳои дахлдор амалӣ карда мешавад	м/н	X	X	X	X	X	0.20	0.20		ВМИ, ВКХ		

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чорабинҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳномаи ғушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ					
119	платформаҳо ва коммуниатсияҳои муштарак дар дохили дониш доши (аз ҷумла бо кншварҳои ИДМ, барномаҳои CXIII, CAREC)	Индикаторҳои натиҷаҳои инҳой (outcome): 1) Сатҳи иштирок дар намуҳои мутамаккили таҳсил (як сол кабли аз синни расман муқарраршудаи кабул ба мактабӣ ибтидоӣ), %, аз ҷумла (XРУ 4.2.2.); 2) Даромати миёнаи таҳсил, сол; 3) Шумораи донишҷӯёни муассесаҳои таҳсилоти олии ба ҳисоби 10000 нафар (XРУ 4b2); 4) Сатҳи гузарини талабот, аз ҷумла: аз таҳсилоти ногуфта ба пурраи миёна (ҳама), аз таҳсилоти ногуфта то миёна миёна (танҳо писарон); аз ногуфта то миёна миёна (танҳо духтарон); 5) Ҳиссаи ҳатмаҷамъии муассесаҳои таҳсилоти умумӣ ва илмӣ миёнаи касбӣ, ки дар муассесаҳои таҳсилоти олии касбӣ таҳсил мекунанд (ба %)	16,5	18	20	25	30	40								
			18,3	20,0	22,2	25,0	30,0	40,0								
			13,6	14,8	16,5	25,0	30,0	40,0								
			10,7	10,7	11	11,2	11,5	11,7								
			255	257	260	262	264	265								
120	Вазифаи дастгирӣ ва тавсеаи илмӣ таҳсилоти томактабӣ	Индикатори боздох (output): 1) Шумораи муассесаҳои таълимӣ томактабӣ	2333	2345	2460	2650	2850	2950	3,60	0,00	0,00	ВМИ				
1)	Бознигарӣ, таҷдиди назар ва ҳамкории бо вазорату идораҳои давлатӣ, сингалҳои меъёри ҳуҷҷат, ки ғайриҷамъии ҳама намуҳои шакли ва барномаҳои альтернативии таҳсилоти томактабиро ба тандим мебарорад	Рӯйхати конуно ва қондаҳои давлатдор		X								ВМИ, ВА				
2)	Таҳияи маҷмуи чорабинҳо оид ба баланд бардоштани савияи дониши волидайн оид ба рушди фарзандон, баланд бардоштани сатҳи дониш дар синфҳои ибтидоӣ ва ҷабб намуҳои оғзо ба корҳои берунрасонифӣ, аз ҷумла ҳуҷҷат ва иншооти маҳсули таҳсилоти ва алаҳхусус қўдакони имкониятҳои маҳдуд	Маҷмуи мувофиқи амалҳо амалӣ карда мешаванд		X	X				0,30	0,20		ВМИ, ККЗО	USAID			
3)	Таҳрири Қарори Ҳукумат, ғи сахми волидайнро ба муассесаҳои томактабӣ мутаботиқи имкониятҳои иқтисодии аҳолии шаҳроҳо ва	Ба қарори давлатдор иқлохҳо ворид карда шуданд		X					0,10	0,10		ВМИ, ВА, ККЗО, МНМХД				

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бугунги максималӣ индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чорабинҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯш
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	Минтақаҳо тағлим месунд	Тахия ва интиқоли маводи визуалӣ, дидактикӣ ва таърихӣ методӣ барои кор бо хавми кӯдакон (аз ҷумла кӯдакони дорон эҳтиёҷоти махсуси таҳсилоти ва алаҳуусе фарандони ақалиятҳои миллӣ ва мьявобон)		X	X	X	X	X	1,00					
4)	Таъминоти тахия муттасил дар сатҳи ҷумҳуриявӣ ва минтақавӣ барномаҳои телевизионӣ кӯдакон онд ба рӯшди барвақти кӯдакон ва таҳсилоти томактабӣ	Пайванди барномаҳои мувофиқ	X	X	X	X	X	X	2,00				ВМИ, МИМХД	
		Индикатори боздеҳ (ошрит): 1) Шумораи муассисаҳои таълими сс басти (хамати барои муассисаҳои давлатӣ) 2) Хиссаи кӯдакон ва ҷавононе, ки сатҳи ҳалли ақали савод ва ҳисобро ба даст овардаанд (ба ҳисоби фоиз), аз ҷумла: (ХРУ 4.1.1.): дар синфи 2 дар синфи 4	110	120	130	135	140							
121	Вазифаи таҳмики нерӯи ғизоии таҳсилоти ҷабилӣ ва миёнаи умумӣ	4) Хиссаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (ба ҳисоби фоиз), ки таъминанд бо: дастраси ба Интернет бо мақсадҳои таълимӣ компютерҳо бо мақсадҳои таълимӣ таҷҳизот ва маводҳои илмӣ ва лабораторӣ ҷабилӣ таълимӣ (аз ҷумла китобҳои дарс) барномаҳои компютери, маводҳои гуногуни аудио-визуалӣ ва дигар манбаъҳои барои хар як фан инфраструктура ва маводҳои мутабоқиқула барои донишҷӯёни маъаб	41,5											
		3) Шумораи донишҷӯён ба як компютер	16	14	13	12	10							
		м/н	м/н	м/н	м/н	м/н	м/н	м/н						
		92	93	94	95	97	98							
		м/н	50	55	60	65	80							
		м/н	40	50	60	65	80							
		70	55	60	65	70								
		м/н	10	20	30	40	50							
		1014,90	1014,90	1014,90	1014,90	1014,90	1014,90	0,00	0,00				ВМИ, АОПҚТ	
1)	Тахияи платформаҳои рақамӣ барои донишҷӯён, муаллимону методистон ва кормандони Институти таълими ҶТНТСс онд ба таҳсилоти ҷабилӣ, тахия ва истифодаи воситаҳои таҳсилоти бехатар ва математика барои синфҳои 2–4 бо забонҳои тоҷибӣ ва русӣ	Платформаҳои мувофиқ тахия ва истифода мешаванд	X	X	X	X	X	X	5,00				ВМИ, ХА	USAID
2)	Навсозӣ ва таълики миллии платформаи Ҷомеуани дастрас	Таълики дастурҳои методӣ онд ба баҳолиҳи дониш ва малакаи таъбагон барои муаллимону методистон, воситаҳо (баҳолиҳи донишу малақаҳо аз	X	X	X	X	X	X	6,00				ВМИ	USAID
3)	Таълики дастурҳои методӣ онд ба баҳолиҳи дониш ва малакаи таъбагон барои муаллимону методистон, воситаҳо (баҳолиҳи донишу малақаҳо аз	Дастурҳои методӣ тахия ва истифодаи шуд	X	X	X	X	X	X	0,10				ВМИ	USAID

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халфаҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) X – Мўҳлати иҷрои чорабиниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо			бахши хусусӣ	
	фани математика ва забони модарӣ)													
4)	Омодазини заминан методи барои гузарии самаранок ба тахсилоти миёнаи умумии 12-сола	Чанбаҳои методологӣ гузарии самаранок таҳия карда шуданд.		X	X	X	X	X	1 000,00				ВМИ	
5)	Маҷмуи чорабиниҳо оид ба таҳияи заминан дарсонҳои фанӣ, тавсеаи амалияи таълиқи сифҳо ва мактабҳои махсус бо тавачҷуҳ ба омӯзиши АБЗОи забонҳои хорҷӣ, информатика, математика, физика, химия, биология	Маҷмуи дахлори таълиқҳои андешада шуданд.		X	X	X	X	X	1,00				ВМИ, МИМХД	
6)	Гузаронидани чорабиниҳои иттилоотӣ-тарғибӣ барои роҳнамони касбӣ дар байни ҷавонон	Гузаронидани чорабиниҳои иттилоотӣ барои роҳнамони касбӣ дар байни ҷавонон		X	X	X	X	X	0,30				ВММША, ВМИ, МИМХД	
7)	Омода намулдани заминан методи оид ба рушди таълими махсуси фанӣ барои хонандагони сифҳои 10-11 бо тавсеаи имкониятҳои таълими касбӣ, ки ба рушди қобилият ва саноқияти хонандагон равона карда шудааст	Чанбаҳои методҳои рушди тахсилоти махсус таҳия карда шуданд.		X	X	X	X	X	0,50				ВМИ, ВММША, МИМХД	
8)	Табғики маҷмуи чорабиниҳо оид ба таҳияи соҳаи фанӣ «Технология» бо таъмин намулдани малакаҳои амалии истеҳсоли	Маҷмуи мувофиқи амалҳо таҳия ва амалӣ карда шуданд.		X	X	X	X	X	1,00				ВМИ, ВММША, МИМХД	
9)	Таълиқи додани китобхонаҳои мактабҳои миёна ба марказҳои муосирӣ таълими мустақили хонандагон, васеъ намулдани самтҳои муфиди онҳо бо таъхизоти моддиро техникаӣ ва ба низоми ягонаи иттилоотӣ муттаҳид кардани онҳо, таълиқи китобхонаҳои рақамӣ	Китобхонаҳо мустаҳкам ва васеъ карда шуданд, ба шабкаи ягонаи иттилоотӣ пайваست карда шуданд.		X	X	X	X	X	1,00				ВМИ	USAID
122	Вазифан афзоиши иқтидорони низоми тахсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ	Индикатори бозлех (офит): 1) Ҳиссаи донишҷӯёни муассасаҳои ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ дар шумораи умумии донишҷӯёни тахсилоти касбӣ (бо фоиз) 2) Ҳиссаи муассасаҳои тахсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, ки ПИК-ро дар раванди таълим истифода мебаранд	35	35	37	38	40	45					ВМИ, ВММША, АОПҶ	
1)	Таҳия ва таълиқи Нақшаи стратегияи рушди таълими касбӣ-техникаӣ барои солҳои 2021-2025	Нақшаи дахлори рушди миёнамуҳлат таҳия карда шуда истодааст	68	69	70	73	75	80					ВММША, ВМИ	
2)	Таҳияи «Харитаи роҳ» барои ҷорӣ намулдани модели таълими дуҷаб (бо савгтарӣ ба амлия)	Харитаи дахлори роҳ тасдиқ карда шуд		X					0,02				ВММША, ВМИ	
3)	Таҳия ва таълиқи механизмҳои пайгирини шуғли ҳатмандагони муассасаҳои таълими ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ	Низоми дахлори амалӣ карда мешавад		X		X			7,0				ВММША, ВМИ, МИМХД	
123	Вазифан таълими мутобиқати тахсилоти олии касбӣ ба талаботи истеҳсоли ва бозори меҳнат	Индикатори бозлех (офит): 1) Ҳиссаи муассасаҳои тахсилоти олии касбӣ, ки	и/н						1,75	0,00	0,00		ВМИ	

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондихан дари базисий (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) X – Мўҳлати иҷрои чорабинҳо					Захираҳои молнавай (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
		барои акредитатсияи байналмилалӣ омода шуданд. 2) Ҳиссаи мактабҳои олий (доншигоҳҳо) бо дараҷаи васеъгари мустақилият (ба ҳисоби фоиз)	и/н	10	10	20	30	50					
1)	Бозигарии заминаи меъёрини мавҷуда, ҷорӣ намулани меъёрҳо ва қоидаҳои нави таъшиқи раёанди таълим дар донишгоҳҳои ҷумҳурий дар асоси инноватсионӣ	Қабули қарорҳои конуниҳои дахлдор	X	X	X	X	X	X	0,10		ВМИ		
2)	2. Тақвими ихтисоси муаллимони донишгоҳҳо ва коллеҷҳои омӯзгорӣ оид ба ҷорӣ намулани стандартҳои навини таълим	Барномаҳо ва модулиҳои таълимӣ барои донишгоҳҳои омӯзгорӣ ва коллеҷҳои омӯзгорӣ нави карда шуданд	X	X	X	X	X	X	0,30		ВМИ	USAID	
3)	Омодасозӣ ва таълиқи синсли чорабинҳои таълимотӣ дар доираи таҳкими стратегияи таълимотии таҳсилоти олии касбӣ барои хатмакардагонӣ	Маҷмуи махсусоти таълимотӣ таҳия шудааст	X	X	X				0,20		ВМИ		
4)	Ҷаҳияи Нақшаи бунёди хобгоҳҳои замонавӣ барои будубоши донишҷӯён, аз ҷумла донишҷӯёни хориҷӣ	Қабули Нақша ва мониторинги иҷроиши он			X	X	X	X	0,20		ВМИ		
5)	Таърифи маҷмуи чорабинҳои оид ба омодаасозии мусалсаҳои таълимӣ таҳсилоти олии касбӣ ба акредитатсияи байналмилалӣ	Маҷмуи дахлдорӣ таълимотӣ таҳия ва амалӣ карда мешаванд		X	X				0,40		ВМИ, ВКХ		
6)	Тасдиқи «Ҷариганӣ роҳ» барои шомил кардани донишгоҳҳои кешвар ба рӯйхати ҷуғин агентҳои байналмилалӣи рейтингӣ, ба монанди QS, THE	Ҷариганӣ дахлдорӣ роҳ тасдиқ карда шуд		X					0,02		ВМИ, ВКХ		
7)	Гузаронидани арзибни бозори таълимотӣ ба таҳсилоти касбӣ барои пешниҳол ба Вазорати маориф, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии донишқадаҳо ва донишгоҳҳо (хар се сол)	Арзибҳои мувофиқ гузаронида шуд, пешниҳол карда шуданд		X		X			0,30		ЛИ, ИИД		
8)	Таърифи Нисомнома дар бораи таълиқи консорсиумҳо, аз ҷумла явҷид донишгоҳҳо, таъшиқоти ғайбӣ ва корхонаҳои калон, барои халли масъалаҳои мушаххаси рушди соҳавӣ, аз ҷумла дар доираи саноаткунунонии босуръати кешвар	Муқаррароти дахлдор таҳия шудааст			X	X	X		0,03		ВМИ, МИМХД		
9)	Тасдиқи «Ҷариганӣ роҳ» барои таълиқи кешвар ба ҳаби минтақавии ҷалби донишҷӯёни хориҷӣ	Ҷариганӣ дахлдорӣ роҳ тасдиқ карда шуд			X	X	X		0,20		ВМИ, ВКХ		
124	Ҳадафӣ даромуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) рушди марказҳои миллии таълиқотӣ ва рушд	Индикаторҳои таъсир (таърифи): 1. Мавҷиди кешвар дар шохисии инноватсионии ҷаҳонӣ, ҷой/нақш дар	100	85	80	75	70	на қамтар аз 70	1,68	0,00	ВМИ		

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои асосӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини мақсаднокӣ индикатор (Target)					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Input)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳномаи ғушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусунав	донорҳо	бахши хусусӣ			
		Индикаторҳои таъсир-халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои асосӣ (Baseline) (соли 2019)	2021	2022	2023	2024	2025	Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Input)	Захираҳои молиявӣ (Cost share)	Масъул	Шарҳномаи ғушд		
		рашдабандии ҳаётий	120	на камтар аз 100	не 90	на камтар аз 80	на камтар аз 75	на камтар аз 70						
		2. Мавқеи кишвар оид ба фаъолияти инноватсионӣ дар Индекси рақобатгазирини ҳаётий, ҷой/нақш дар рашдабандии ҳаётий	0,1	на камтар аз 0,2	на камтар аз 0,3	на камтар аз 0,5	на камтар аз 0,7	1						
		Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): 1) Маблағгузории давлатӣ барои рушди илм, % ММДД 2) Ҳиссаи шумораи нафарон, ки дар ниҳойи илм ва тадқиқоти соҳавӣ кор мекунанд, дар шумораи умумии шумораи умумии шуғлдоштарон дар кишвар	0,15	на камтар аз 0,2	на камтар аз 0,3	на камтар аз 0,35	на камтар аз 0,4	0,5	1,68	0,00	ВМ, ВМИ			
		3) Таъсири музди мейбани мутахассисони соҳавӣ тадқиқоти илмӣ ба музди мейбани меҳнат дар кишвар	1,1:1	на камтар аз 1,25: 1	на камтар аз 1,25: 1	на камтар аз 1,25: 1	на камтар аз 1,25: 1	на камтар аз 1,25: 1						
125	Халаф миёнамӯҳлат баланд бардоштани мақсуднокӣ фаъолияти илмӣ-тадқиқотӣ	Индикаторҳои боздех (output): 1) Ҳиссаи кормандони дорони унвони илмӣ дар шумораи умумии хайяти омӯзгорони мактабҳои олии кишвар 2) Ҳиссаи кормандони дорони унвони илмӣ дар шумораи умумии кормандон – кормандони илмӣ институтҳои тадқиқотӣ	25,5	на камтар аз 30	на камтар аз 35	на камтар аз 35	на камтар аз 40	на камтар аз 45						
126	Вазифаи устуворгардони нерӯи тадқиқотӣ муассасаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ	Ҳаритаи роҳ амали карда мешавад	26,6	на камтар аз 30	на камтар аз 40	на камтар аз 45	на камтар аз 50	на камтар аз 50	1,46	0,00	ВМИ			
1)	Таҳияи «харитаи роҳ» барои таҳлили заминаи илмӣ ва донишгоҳҳои пелрафтан кишвар	Харитаи роҳ амали карда мешавад		X					0,02		ВМИ			
2)	Таҳияи шаклҳои ҳисоботи оид ба маблағгузории барномавии таҳлиқоти бунёдӣ ва амалӣ бо аъзоии нагичанокӣ ва самаранокӣ	Шаклҳои мувофиқ таҳия ва қабул карда шуданд				X	X	X	0,10	0,10	ВМИ			
3)	Таҳияи «харитаи роҳ» барои ҳавсаманггардони афзолиши маблағгузории КИТ	«Харитаи роҳ»-и дахлдор тасдиқ карда шуд		X					0,10	0,10	ВМИ			
4)	Сохтани портали махсус дар дохили сомонӣ Академияи миллии илмҳо, ҷиборат аз як занҷири доимии «фармоншар-муҳаввие-сармозузор» (бо мақсади титчоратикунии коркарҳои илмӣ, баланд бардоштани нагичанокӣ ва самаранокӣ онҳо)	Мавқудиати портали, ки дар он фармоншарони давлатӣ барои тадқиқоти амалӣ аз рӯи афзолияти стратегӣ ҷойгир карда мешаванд, рӯйхати дохилҳои амалӣ амалишаванда ва барномарезишуда, нисолҳо ва имконоти ҳамкории бо бизнес-нишубаторҳо					X	X	1,00	1,00	ВМИ			
5)	Таҳияи «харитаи роҳ» барои тағойки ниҳойи рейтингии муассасаҳои илмӣ-тадқиқотӣ	Қабули харитаи роҳ		X		X			0,02	0,02	ВМИ			
6)	Уздоридани таҳлиқот оид ба муайян намудани интизори техникорҳои таъсирифна, сахми оғҳо дар рушди инноватсионии кишвар	Ҳисоботи дахлдор тадқиқотӣ бо таъсири онҳое пешниҳод карда шудааст		X		X			0,20	0,20	ВМИ			
7)	Доҳил намудани маъраҳои хифзи молиявӣ ҳаётий ба Ниҳомномаи фаъолияти бизнес-	Ворид кардани маъраҳои молиявӣ ҳаётий ба Ниҳомномаи фаъолияти		X		X			0,02	0,02	ВМИ			

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бүзүргини максималноки индикатор (Target) / X – Мўҳлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявий (Cost share)			Шарикони рунд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ		Масъул	
	инкубаторҳо ва технопаркҳои минтақавӣ	бизнес-инкубаторҳо ва технопаркҳои минтақавӣ												
		Индикаторҳои боздох (очирт): Шумораи ширкатҳои ватаф, ки дар таҳияи технологичо, мақсулот, хизматҳо дар асоси технопаркҳо / ғ лоиҳаҳои тадқиқотии муассисаҳои илмӣ ва донишгоҳҳои кишвар иштирок мекунанд, воҳид	и/н	на камтар 100	на камтар 150	на камтар 200	на камтар 250	на камтар 300	0,22	0,00	0,00	ВМИ		
127	Вазифаи рушди ҳамкории илмӣ ва илмӣ-технолоӣ													
1)	Ташаккули низоми иштироки муассисаҳои илмӣ-тадқиқотӣ дар таҳияи барномаҳои соҳавӣ ва минтақавии рушди аз нисохи асосноккунии дурнамо	Барномаҳои соҳавӣ ва минтақавӣ ва стратегияҳои рушди бо иштироки ташкилотҳои илмӣ таҳия карда мешаванд.		X	X	X	X	X	0,10			ВМИ		
2)	Мустақкамкунии бахшҳои иттилоотӣ ва таҳлили Академияи Миллии Илмҳо дар самти таъиноти ҳамкорихон баъиниловари баъни технопаркҳо, минтақавӣ озоди истилоб, минтақавӣ, минтақавӣ озоди истилоб, минтақавӣ саноатӣ ва муассисаҳои илмӣ таъинот дода шуданд.	Бахшҳои иттилоотӣ-таҳлили Академияи Миллии Илмҳо дар самти таъиноти ҳамкорихон баъиниловари баъни технопаркҳо, минтақавӣ озоди истилоб, минтақавӣ саноатӣ ва муассисаҳои илмӣ таъинот дода шуданд.		X	X	X	X	X	0,10			ВМИ		
3)	Ҳамгирони масъаҳои ҳамкории байналмилалӣ илмӣ-техникӣ ба Стратегияи миллии рушди илм ва техникаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то 2030	Бахши ҳамкорихон байналмилалӣ дар Стратегияи миллии рушди илм ва техникаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то 2030		X	X				0,02			ВМИ		
				УМУМ бо мин. сомонӣ					1 378 61	1 378 31	0,00	0,30		
				УМУМ ба %					100,00	100,0	0,0	0,0		
§3. СОЛИМИН АҲОЛИИ ВА ДАРОЗУМҲИЯ														
128	Халафӣ дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) дар афзалиятҳои низоми дар соҳаи тандурустӣ	Индикаторҳои таъсир (ипраст): 1. Ҳаҷми маблағгузори соҳаи тандурустӣ нисбат ба ИМД, % 2. Давомнокии умр	2,1	2,3	2,5	2,7	2,8	3,0	64,2	60,2	4,0	0,0	ВММША, АОҶҶПҶ	
		Индикаторҳои натиҷаҳои нисоӣ (оисоме): Ҳиссаи муассисаҳои тиббӣ, ки бо дарухон муҳим дастраи доимӣ доранд (ХРУ 3.б.3)	75	75	75	75,5	75,6	76						
129	Максади мейнамулдат мустақкам намулдани нуруи низоми тандурустӣ	Кормаллоии соҳаи тандурустӣ ба 10000 аҳоли (ХРУ 3.с.1)	20,7	21,1	21,8	22,2	22,9	23,5	64,2	60,2	4,0	0,0	ВММША, АОҶҶПҶ	
130	Вазифаи баланд бардоштани самаранокии илоракунии захираҳои инсоии дар соҳаи тандурустӣ	Индикаторҳои боздох (очирт): Ҳиссаи мутахассисон ва кормаллоии тиббӣи боғачарба, ки бо таҳлили ихтисоси фаро гирифта шуданд, % Саҳти бо қадрҳои тиббӣ таъмин булдани муассисаҳои тиббӣ, %	20,0	25	25	25	25	25	4,7	4,7	0,0	0,0	ВТҲИА, АОҶҶПҶ	
		Саҳти бо қадрҳои тиббӣ таъмин булдани муассисаҳои тиббӣ, %	75,8	76,1	77,2	81,3	85,5	90,5						
1)	Таҳияи механизмҳои низоми таъиноти касобӣ муттасили мустақассосии соҳаи тандурустӣ	Механизми таҳияи шудааст ва амали мешавад		X					0,2	0,2			ВТҲИА, ВМИ	
2)	Таҳияи «Барномаи таъбир қардани қадрҳои тиббӣ» то	Барнома таҳияи шудааст ва амали шуда истодааст		X					0,5	0,5			ВТҲИА, ВРИС, ВМИ	

№	Халаф, вазифа, чорабилло (Activities)	Индикаторын тасвир, халаф ва вазифахо (Indicators)	Нийслэлдхэн дүн базий (Baseline) (соли 2019)	Бүжүрүн максимални индикатор (Target)					Талабот ба маблаггузүрй (млн. сомони) (Прит)	Захирахон молнавай (Cost share)			Маскул	Шарикон рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хусунаг	донорхо	бахши хусуей			
	соли 2020														
3)	Барфаси ва навсозни барномахон тавлимй, чорй намулдани усулхон инноватсионни тавлим ва арэбни пестрафтг дар довнигоххо ва коллецхон тибби	Барномахон нави тавлимй таслик ва талбик карда мешаванд		X	X	X	X	X	1,0				ВТХИА, ВМИ		
4)	Дастирни ихтисоси кормалцони тибби дар марказхон калони тиббин байналмилдэй	Колдахон дахлдор талбик карда мешаванд		X	X	X	X	X	0,2				ВТХИА, ВРИС, ВМИ, ВКХ		
5)	Тахият механизми маблаггузүрйи (фаволяти илми дар сохан тандурустй)	Шартхон дахлдор талбик карда мешаванд		X					0,3				ВТХИА, ВМ, ВРИС		
6)	Хар сол гузаронидани тахлил ва арэбни бозори мехнат дар сохан тандурустй	Чойхон корни иловай таянсе дода шулданд		X	X	X	X	X	2,5				ВТХИА		
131	Вазифан тахмили заминани хукуей ва мефэрин сохан тандурустй	Индикаторхон бозлех (очирт): 1) Фоизи протоколхо ва стандартахтон клиникши талбикшуда, % 2) Фоизи ахлий, ки хидматрасони хусусни тиббий гирифтааст, %	40	45	60	70	80	95	2,7	2,5	0,0		ВТХИА, АОЦПЦТ		
1)	Тажмили заминани хукуей ва ташийй барои дастирни пешниходли хизматрасони тибби, аз чумла механизмхон андоз, таямини дастрасни онхо ба инфрасохтор	Синалхон мефэрин хукуей дар сохан тандурустй тахия ва кабул карда шулданд		X	X	X	X	X	1,5				ВТХИА, ВА, ВМ	ЮНИСЕФ, СЧТ, БУ ЮСАИД	
2)	Тахият стандартахтон клиникй, протоколхо оид ба пештэри, ташхис, табобати бемори ва баркерорсионни сляомати беморон, барои талбикни барномад сугуртани хатмй	Протоколхо ва стандартахтон клиникй тахия шулданд		X	X	X	X	X	0,5	2,5			ВТХИА, ВА, ВРИС	БУ, СЧТ, ЮНИСЕФ, СА	
3)	Талбикни коллежи аялхон калрхо, ки колдахон кори корналцони тибро ба тэртиб меларорад (аз чумла бо максимал махлул кардани амалияни хамкорй бо ширкатхон дорусоэй)	Шартхон дахлдор талбик карда мешаванд		X	X				0,2				ВТХИА		
4)	Тахият нахшахон хамачонйбан байнидорани милли оид ба пештэрини беморихон асони спротягй	Нахшлан хамачонйбан милли оид ба биефсохай тахия карда шул		X					0,3				ВТХИА, ВСТН, ВМИ, ВК, АСМСНС	ВОЗ ЮНИСЕФ ЮСАИД ФАОЦПЦ ВПП	
5)	Эчиди мухити мефэри-хукуей барои рушани ширкатхон хусусни тандурустй	Тэртиби хизматрасони тиббин хусусей муайян карда шул		X	X				0,2				ВТХИА		
132	Вазифан мустахам намулдани инфрасохтори сохан тандурустй	Индикаторхон бозлех (очирт): 1) Шуморан муассисахон тиббин сохта ва талбикшуда, микелдор 2) Фоизи ахлий, ки аз чонйби муассисахон нави тандурустй фаро гирифта шулданд, % 3) Фоизи муассисахон тибби, ки техноложихон нави иттилоотиро истифода мебаранд, %	150	140	40	35	35	35							
1)	Тахият нахшлан миёнамухляти сохтмон, тахлил ва васеэ, кардани инфрасохтор дар сохан	Нахшлан миёнамухлят тахия ва тасдик карда шул		X									ВТХИА		

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбандии дараҷа (Baseline) (соли 2019)	Бузургии максималӣ индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷро чоррабниҳо					Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо				
	таълиқоти дараҷаи лоиҳаҳои ШДБХ (шарикони давлат ва бахши хусусӣ)													
2)	Таҳияи нақшаи ягонаи дарозмуддатӣ рушди инфрасохтор дараҷаи заминани минтақаҳо ва сатҳҳои ғрибӣ	Нақшаи ягонаи таҳияи қарда шуд		X						0,3			ВТХИА, ВМ	
3)	Таҳияи воситаҳо ва таълиқи технологияҳои иттилоотӣ / ба қайд гирифтани бемориҳои асосӣ, таълиқи пойгоҳҳои ягонаи ҷумҳуриявӣ	Воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ таҳия ва таълиқи қарда мешавад		X							1,5		ВТХИА	
4)	Таҳияи барномаи рушди муассисаҳои санаторио кӯрорғӣ дараҷаи низомии тандурустӣ	Барнома таҳияи шудааст ва амалӣ шуда истодааст		X						0,3			ВТХИА	
133	Вазифаи таълиқи дастрафӣ ва сифати дорувори	Индикаторҳои бозлаҳ (соли):	260	285	300	330	380	450						
		1) Тельоди доруҳо ва маҳсулоти тиббии истеҳсоли ватанӣ, минклор	2,0	1,8	1,6	1,4	1,2	1,0		51,5	0,0	0,0	ВТХИА, АОҶҚПҚТ	
1)	Таҳияи Барномаи давлатии рушди санояти дорусозии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи 2021–2025	Барнома таҳияи ва тасдиқи қарда шуд		X									ВТХИА, ВСТН	
		Таъхизоти осмоншохҳо барои назорати сифати доруҳо		X	X	X	X	X	X	50,0				
2)	Таълиқи ва таълиқи заминани моддиро техникаҳои лабораторияҳо барои назорати сифати доруҳо	Индикаторҳои таъсир												
		ХРУ 2.2.1 Паҳншавии қаддасти дараҷаи кулақони то 5-сола (СҚТ, sd < -2)	18,0	16,5	15,5	13,5	12,0	10,0						
134	Халафи дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таълиқи моделҳои тарзи ҳаёти солим ва таълиқи низомии коҳиши додани хатарӣ бемориҳо	ХРУ 2.2.2 Паҳншавии қаддасти дараҷаи кулақони то 5-сола, аз рӯи намуҳо (ҳастагӣ) (СҚТ, sd < -2)	6,0	5,9	5,0	4,5	3,2	3,0						
		ХРУ 2.2.2 Паҳншавии қаддасти дараҷаи кулақони то 5-сола, аз рӯи намуҳо (фаробех) (СҚТ, sd > +2)	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0						
135	Халафи таълиқи бахшидани амалҳои низомии пешгирӣ саноатӣ	ХРУ 3.3.1 Шумораи сироятҳои нави ВНМО ба 1 000 нафар одомани сироятшуда аз рӯи ҷинс, синуи соли ва узвияти дараҷаи асосӣ	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3		718,4	152,5	565,9	0	ВТХИА, АОҶҚПҚТ
		ХРУ 3.3.2 Бемориҳои сил ба 100 000 аҳоли	56,0	55,9	55,1	54,5	53,7	52,0						
		ХРУ 3.4.1 Марг аз бемориҳои дараҷаи рағ	182,1	181,1	179,9	178,8	176,1	175,1						
		Фавти саратон	29,4	29,3	29,1	29	28,9	28,2						
		Фавт аз диабети қанд	16,7	16,1	15,8	15,2	14,9	14,5						
		Марг аз бемориҳои музминӣ роҳҳои нафас	40,1	39,6	39,1	38,6	38,0	37,8						
		ХРУ 2.2.3 Паҳншавии қаддасти дараҷаи замонӣ камхунӣ дараҷаи замонӣ синуи репродуктивӣ (%)	41	36	31	27	22	20						
		3.0.1 Таносуби аҳолии мақсаднок, ки бо таълиқи таълиқи бахшидани амалҳои низомии пешгирӣ саноатӣ	96,7	97,1	97,3	97,5	97,7	97,9		718,4	152,5	565,9	0,0	ВТХИА, АОҶҚПҚТ

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир-халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии максималнои индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони ғруҳ	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ				
		Милӣ лоиҳаи ЭМ карда шуданд													
		Фоидаи ӯдакони навъод, ки вазни бадашон кам аст	5,8	5,4	5,2	5,0	4,8	4,5							
		Фоидаи ӯдакони то 6-моҳа, ки танҳо сина мегиранд	36	38	43	48	52	55							
		Фоидаи аҳоли, ки доиши, равви ва рафторро барои пешбурди тарзи ҳаёти солим ва пешгирии беморҳои сироятӣ ва ғайри сироятӣ зӣёд кардаанд	1	4	5	6	7	8							
		Фоидаи одамоне, ки издивоҷ мекунад, бо муоннаи тиббӣ фаро гирифта шудаанд	6	6,5	7,5	8,5	9,5	10							
		Фоидаи занони ҳомилалар бо муоннаи тиббӣ фаро гирифта шудаанд	88	90	92	94	96	98							
		Фоидаи муҳоҷирони меҳнатӣ, ки бо муоннаи тиббӣ фаро гирифта шудаанд	40	50	65	75	82	90							
		Фоидаи ашхос аз озоди маҳрумшуда бо муоннаи тиббӣ фаро гирифта шудаанд	89,3	90,5	92,7	95,6	96	98,1							
		8) Фоидаи хонадони синфҳои ҷабдилоӣ бо парҳези солим таъмин карда шудаанд	45	50	58	65	72	80							
		Индикаторҳои бозлаҳ (соли):	0	1	2	2	3	4							
		Миллори ғизо мустаҳкамшуда													
136	Вазифаи тақвияти механизмҳои амнияти озуқаворӣ ва ғизои мутавозин дар чорғубани таъмини саномагӣ;	Шумора ва% беморхонаҳои сертификатсионӣ "Ба ӯдакони дӯстона"	81,4	85,6	89,6	95,4	96,0	98,0							
		Шумораи озмоншохҳои муосиршуда	7	10	15	18	21	28							
		Фоидаи намунаҳос, ки ба талаботи санитарно-гигиенӣ ҷавобгӯ нестанд	30	26	22,000	20,000	18,000	15,000							
1)	Таҳияи санадҳои меъёри ҳуқуқи Коғуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъмини аҳоли бо маҳсулоти ғанишудани ғизо», дохил намудани ғизоҳои оҳан, витамини фолий ва витамини В12 ва рух	Ониномаҳо тахия ва тасдиқ карда шудаанд	X												
2)	Таҳияи «Нақшаи бисёрсоҳавии беҳтар намудани ғизо»	Нақша тахия карда шуд	X												
3)	Таъбири «Стратегияи ғизо ва фароияти ҷисмонӣ», «Фармоҳони пешгирии фарбеҳӣ ва ғизои солим», «Стратегияи рушди устувори ҳуҷраи мактабӣ»	Ҳисоботи солона	X	X	X	X	X	X							
4)	Ҷузъиҳои ҳафтаи байналмилалӣ дастгирии синамақоӣ ва сертификатсияи беморхона ба ӯдакони дӯстдошта;	Шартҳои даққдор таъриқ карда мешавад	X	X	X	X	X	X							
5)	Таҳияи барномаҳои оғоҳии аҳоли онд ба масъалҳои	Маълуми иттилоотӣ тахия шудааст	X												

№	Халаф, вазифа, чоррабнихо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондиҳани дани базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чоррабнихо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)	Захираҳои молнавай (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хусунав	донорҳо			бахши хусусӣ
	Таъйини замонаи меъёри ва ҳуҷуки хифзи саломатии аҳоли аз модаҳо ва организмҳои зараровари хӯрок, нӯшокиҳо	Регламенти техникӣ таъхия шудааст		X										
6)	Таъсиси инфрасохтори мувофиқ (лабораторияҳо) барои назорати байгори-санитарӣ ва фитосанитарӣ	Лабораторияҳо сохта шудаанд ва фансият доранд		X	X	X	X	X	0,3	45,0				ВТХИА, ВА
7)	Таъхияи маводи иттилоотӣ оид ба амалияи гиғиеӣ ва санитарӣ дар байни аҳоли оид ба пешгирии беморихо ва камгизаи	Маводҳои иттилоотӣ таъхия ва таъхик карда мешаванд		X	X	X	X	X	2,5	1,0	1,5			ВТХИА
8)	Таъхияи нақшаи ҳамҷояи баъди таъхияи маводи иттилоотӣ оид ба амалияи гиғиеӣ ва санитарӣ	Индикаторҳои боздеҳ (ошрит): Ҳиссаи кормандони тиб, ки шаҳодагимаҳои таъхияи ихтисосро барои таъхияи вирусҳои нави COVID-19, %	0	15	16	20	25	30						
137	Вазифаи гузариш намунаҳои мубориза бар зидди чуғини беморихон дорон аҳамияти иттилоотӣ, ба монанди ВНО/ВНМ, сил ва гепатитҳои вирусӣ, вирусҳои нави COVID-19	Шумори барномаҳо муқоламаҳо оид ба пешгирии тарзи ҳаёти солим ва пешгирии беморихо таъхияи ВАО, афд. Шумори маводҳои иттилоотӣ ва таъхияи оид ба идоракунии тарзи ҳаёти солим ва пешгирии беморихо дар байни аҳоли, миллион афд. Шумори волонтерон, нафар Шумори стандарҳо ва протоколҳои клиникӣ, ки барои пешгирии, таъхия ва таъхияи беморихон сироятӣ таъхия шудаанд	6000	6900	7000	7150	7200	7250	89,2	133,0	0,0			ВТХИА, АОПҚТ
1)	Таъхияи нақшаи ҳамҷояи баъди таъхияи маводҳои иттилоотӣ оид ба амалияи гиғиеӣ ва санитарӣ	Плани солонани ҳамҷояи таъхияи карда шуд		X					2,0	2,0				ВТХИА
2)	Таъхияи феҳристи гузаришҳои ҳағариҳои оламон бо максими таъхияи маҷуи чорраҳои пешгирикунанда	Феҳристи солонани таъхия шудааст		X	X	X			5,0	5,0				ВТХИА
3)	Таъхияи талаботи конуни барои муоинаи ҳатмини тиббии шахсонӣ издиҷо, занони ҳомилалар, муҳочирони меҳнаги ва ашхос аз оғоли маҳрумпешуда	Талаботе, ки дар сатҳи конунигузари таъхияи дода шудааст		X					0,2	0,2				ВТХИА
4)	Хариди таъхияи флюорографии стационарӣ ва сайёр	Таъхияи хариди шудааст		X	X	X	X	X	200,0	70,0	130,0			ВТХИА
5)	Баъди бардоштани таъхияи таъхияи, ҳамчунин таъхияи таъхияи вирусҳои нави COVID-19	Курсҳои таъхияи ихтисос таъхияи карда шудаанд		X	X	X	X	X	10,0	10,0				ВТХИА
6)	Таъхияи нақшаи ҳамҷояи баъди таъхияи маводҳои иттилоотӣ оид ба амалияи гиғиеӣ ва санитарӣ	Нақшаи таъхияи ва таъхияи карда шуд		X					4,5	1,5	3,0			ВТХИА, КТР

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) X – Мухлати иҷро чорабинҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)	Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			
7)	Тахия, муобилашавӣ, аз нав дода баромадани стандартҳои миллий ва протоколҳои клиникӣ онд ба пешгирӣ, тахис ва таъбабати бемориҳои сироятӣ	Протоколҳо ва стандартҳои клиникӣ тахия ва таъдик карда шуданд		X	X				0,5			ВТХИА	
138	Вазифаи баланд намулдани фарогирӣ ҳамаи шаҳраандон ба муоинаи тиббии профилактикӣ	Индикаторҳои боздех (сирит): Фоидаи тахиси тиббии шаҳсон аз 50-сола боло Фоидаи кӯдакони синни томактабӣ ва мактабӣ бо муоинаи тиббӣ фаро гирифта шуданд	0 80	20	35	50	70	80	16,2	0,0	0,0	ВТХИА, АОПҚПҚТ	
1)	Тахияи ҳуҷҷатҳои меъри барои муоинаи хатими тиббӣ бо диққати махсус ба гурӯҳи одамони аз 50-сола боло	Ҳуҷҷати меъри тахия ва таъдик карда шудааст		X	X				0,2			ВТХИА	
2)	Таъмини кадрҳои тиббӣ барои муассисаҳои томактабӣ ва мактабӣ	Муассисаҳои томактабӣ ва мактабӣ бо кадрҳои тиббӣ таъмин мебошанд		X	X				16,0			ВТХИА, ВМИ	
139	Халафҳои дарозмуддат, афрӯшҳои СМР ва, ХРУ бештар кардани дастрабӣ, сифат ва самаранокӣ индигатсияҳои тиббӣ	Индикаторҳои таъсир ХРУ 3.1.1. Меъри фаоти моларон ХРУ 3.1.2. Таъсиби таъдилуҳос, ки дар онҳо кормандони бомаҳорати тиббӣ иштирок мекунанд ХРУ 3.2.1. Меъри фаоти кӯдакони то 5-сола ХРУ 3.2.2. Меъри фаоти кӯдакон ХРУ 3.7.1. Хиссаи занони синни репродуктивӣ (аз 15 то 49-сола), ки нисбҳои банақшагирии оила бо усулҳои муосир бароварда мешаванд	24,1 84,0 18,2 14,8 52,0	23,2 85,5 17,9 13,8 53,2	22,6 86,8 17,1 13,1 54,5	21,7 89,0 16,7 12,7 55,1	21,0 91,8 15,9 12,2 55,7	20,0 95,5 15,1 11,8 56,1	238,75	70,55	60	ВТХИА, АОПҚТ	
140	Халафҳои таъмили низоми расонидани ғри тиббӣ	Индикаторҳои натиҷаҳои инҳоя (ХРУ 3.8.1) Фарогирӣ ҳаламоти муҳими тиббӣ (аз ҷумла солими репродуктивӣ, саломати молар ва кӯдак, таъбабати бемориҳои сироятӣ, таъбабати бемориҳои сироятӣ ва дастрабӣ миқеес ва дастрабӣ хидматҳои барои аҳолии на гурӯҳҳои аз ҳама камбизоат), бо % ХРУ 3.8.1. Таъсиби аҳолии максимално, ки бо таъмили вакцинаҳои ба барномаҳои миллий дохилшуда ам карда шуданд % аҳолии бо сатҳи баландгари доиши, равиш ва рафтор нисбати тарзи ҳаёти солим ва пешгирӣ бемориҳои сироятӣ ва таъдилуҳос	90 96,7 10	95 97,1 40	97 97,3 50	98 97,5 60	99 97,7 70	100 97,9 80	238,8	70,6	60,0	ВТХИА, АОПҚТ	
141	Вазифаи тақвият додани истифодаҳои кумаки аввалияти тиббӣ-санитарии дар асоси тиббӣ оилавӣ асосифта	Индикаторҳои боздех (сирит): Миллорини нисбати кумаки аввалияти тиббӣ-санитарии дар асоси сохта шуда % по-ливиниҳои	125 60	132 68	35 75	30 82	30 86	30 90	90,8	0,0	60,0	ВТХИА, АОПҚТ	

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсадноки индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷроӣ чорабинҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Pririt)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ				
		амбулаторӣ, ки бо маҷмӯи хизматҳо пешниҳод карда мешавад													
		% иштироки КАТ бо таҷҳизоти мӯсирӣ лабораторӣ ва ташхисӣ мӯҳаққаз мебошанд / % аз табибони умумӣ ва ҳамшираҳои шифқат, ки курсҳои тақмили ихтисосро хатм кардаанд	60	63	65	68	70	75							
1)	Сохтмони иштироки КАТ дар асоси дастгирии рушди механизми шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ	50 иштироки КАТ сохта шудааст		X	X	X	X	X	100,0	60,0	40,0			ВТҲИА, ВМ	
2)	Сохтмони мӯассесаҳои табибӣ деҳот, бо таҷҳизоти мӯсирӣ озмоишгоҳӣ ва ташхисӣ таъмин намуудани онҳо	60 хонаи саломатии деҳот сохта шуд		X	X	X	X	X	50,0	30,0	20,0			ВТҲИА, ВМ	
	Таъҳияи маҷмӯи асосии хизматрасониҳои табибӣ бо пешниҳоди ҳалли ақали эҳтиёҷ бо кумаки табибӣ дар амбулаторияҳо, аз ҷумла пешниҳоди маводи муҳаддир барои гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳоли;	Маҷмӯи хизматҳои табибӣ дар сатҳи амбулаторӣ таъхия шудааст		X	X	X	X	X	0,5	0,5				ВТҲИА	
4)	Нақшаи васеъ намуудани курсҳои кӯтоҳмуддати тақмили ихтисос барои табибони умумӣ ва ҳамшираҳои табибӣ таъхия карда шавад	Нақша таъхия ва тасдиқ карда шуд		X					0,3	0,3					
142	Вазифаи рушди ихтидорҳои кумаки махсустардонидашудани табибӣ	Индикаторҳои боздеҳ (соли): Шумораи (ё %) мӯассесаҳои махсус бо таҷҳизоти мӯсирӣ таъминшуда Шумораи марказҳои барқароршуда ё шӯъбаҳои қудакони имкониятшоя маҳдуд дар мӯассесаҳои махсус	162	170	176	182	196	203	100,3	100,3	0,0	0,0		ВТҲИА, АОПҚПҚТ	
1)	Нақшаи рушди ёри махсуси табибӣ бо дарназардошти эҳтиёҷоти минтақаҳо, аз ҷумла бо таҷҳизоти мӯсирӣ ва тақмили ихтисос мӯтахасссон таъхия карда шавад	Нақша таъхия карда шуд		X					0,3	0,3				ВТҲИА	GIZ, БОР, БИР
2)	Таъхияи марказҳои барқарорсозӣ ё шӯъбаи қудакони имкониятшоя маҳдуд дар мӯассесаҳои махсус	Марказҳои барқарорсозӣ таъхис дода шудаанд		X	X	X	X	X	100,0	100,0				ВТҲИА	
143	Вазифаи тақвияти нигоми пешниҳоди хизматрасониҳои табибӣ-санитарӣ ба қудакон	Индикаторҳои боздеҳ (соли): % иштироки КАТ, ки дар барномаи 1 000 рӯзи ҳаёти қудак фаро гирифта шудаанд % фаро гирифта мӯтахасссон бо тахсилоти мӯтаассили табибӣ	0	20	45	55	75	100	100,7	30,4	70,3	0,0		ВТҲИА, АОПҚПҚТ	
1)	Таъхияи маводи омӯзишӣ ва иттилоотӣ оид ба таъхияи «Барномаи миллии коммуникатсионӣ» дар 1 000	Маводи иттилоотӣ таъхия шудааст		X	X	X	X	X	0,2	0,1	0,1			ВТҲИА	ЮНИСЕФ

№	Халаф, вазифа, чоралинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чоралинхо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)	Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025		хусусат	донорҳо		
	Рӯзи аввали ҳаёти кӯдак дар сатҳи КАТ ва сатҳи ҷомеа												
2)	Таҳияи механизми таъминоти таъминоти нигоҳи ёри доимии тиббӣ дар сатҳи беморхонаҳо бо мақсади пурзӯр намудани хизматрасонӣ барои эҳёи навзод ва ёри тиббии таъассуфӣ барои кӯдакони навзод	Механизми инкшоф ёфт		X	X				0,2	0,1	0,1	ВТХИА	ЮНИСЕФ
3)	Таҳияи барномаи наҷот барои кӯдакони то 5-сола	Нақша таҳия ва тасдиқ карда шуд		X	X				0,3	0,2	0,1	ВТХИА	ЮНИСЕФ БҶ
4)	Ҳариди вақтинӣ наҷот барои пешгирии беморӣҳои сироятӣ	Вақтинӣ нақша таҳия ва тасдиқ карда шуд		X	X				100,0	30,0	70,0	ВТХИА	ВОЗ ГАВИ
144	Вазифаи таъминоти нигоҳи таъминоти ёри тиббӣ бо санитари онд ба хифзи солимии репродуктивӣ	Индикаторҳои боздеҳ (сифт): Шумори марказҳои перинаталӣ Шумори катҳои таваллуҳона, ки дар сатҳи КАТ сохта шудаанд % фарогирии кормандони тиб, ки аз УСО дар соҳаи акушерӣ гузаштаанд Шумори стандартҳо ва протоколҳои клиникӣ, ки дар соҳаи хифзи саломатии репродуктивӣ таҳия шудаанд	0	1	2	3	4	5					
1)	Таҳияи бастан ҳуҷҷатҳо барои таъминоти фарогирии пурраи марказҳои перинаталӣ	Замини мезёрӣ таҳия шудааст		X	X				0,3	0,15	0,15	ВТХИА	GIZ, БОР, БИР
2)	Муайян кардани катҳои таваллуҳона дар сатҳи КАТС қўрастон	Катҳои таваллуҳона таъйин шудаанд		X	X				15,0	15,0		ВТХИА	
3)	Таҳияи маҷмӯи ҳуҷҷатҳо онд ба минтақавӣ кардани ҳадамоти тиббӣ барои занони ҳомила ва кӯдакони навзод	Маҷмӯи ҳуҷҷатҳо таҳия карда шудааст		X	X				0,2	0,2		ВТХИА	
4)	Нақшаи ҷағобҳои Барномаи миллии солимии репродуктивӣ барои солҳои 2019–2022 таҳия карда шавад	Нақша таҳия ва тасдиқ карда шуд		X	X				0,2	0,1	0,1	ВТХИА	ЮНИФИП
5)	Таҳия, мутобиқсозӣ, аз нав дода баромадани стандартҳои миллии ва протоколҳои клиникӣ дар соҳаи хифзи саломатии репродуктивӣ	Нақша тасдиқ карда шуд		X	X				0,3	0,3		ВТХИА	
6)	Таҳия, мутобиқсозӣ ва наҳи кардани маводҳои иттилоотӣ дар соҳаи хифзи саломатии репродуктивӣ, аз ҷумла таъассуфӣ ВАО	Маводҳои иттилоотӣ таҳия шудааст		X	X				0,5	0,5		ВТХИА, КТР	
7)	Мониторинг ва баҳолини ваъзи солимии репродуктивӣ дар сатҳи КАТ	Нақша тасдиқ карда шуд		X	X				1,0	1,0		ВТХИА	
145	Халафи дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) рушди захираҳои танзурӯстӣ	Индикаторҳои таъсир (трафет): ХРУ 3.8.2 Ҳиссаи аҳолии дорони хиссаи зиёди хароҷоти оилаҳо дар соҳаи таъдирӯстӣ дар хароҷоти умумии хонаводаҳо ё даромадҳо ХРУ 3 с.1 Шумори кормандони соҳаи тиб ва таъдирӯстӣ онҳо (ба 100	10,6	10,1	9,8	9,5	9,1	9,0	1,7	0,7	1,0	0,0	ВТХИА, АОПҚТ

№	Халаф, вазифа, чоррабино (Activities)	Индексорхон тасвир, халаф ва вазифа (Indicators)	Нийслэлдхэн дай базий (Baseline) (соли 2019)	Бүзүргин максимални индикатор (Target)/ X – Мүхэдлэти ичрэн чоррабино					Талабот ба маблангузорй (млн. сомони) (Input)		Захирахон моллавай (Cost share)		Масхул	Шарикони рунд
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумаг	донорхо	хукумаг	бахши хусуей		
		хэлэр) таблон хамширахон шадфег СМР, % минтакасэ, ки ба шавлхон нави маблангузорин сохан тандурустй гуаагналд (аз чумла Барноман карфолети давлати, маблангузорин сарикаей ва маблангузорй барои холатхон табобати ва.г.)	468,3	480	482	485	487	490						
146	Халафи тавамли низоми маблангузорин сохан тандурустй	Индикаторхон налчухон нйхон (ощосме): % ахали бо сугургаи тиббони хатмй (СТХ) фаро гирифта шудааст. % одамоне, ки хидмати роигони тиббй гирифтаанд Хиссан харочоти сохан тандурустй дар маҷмӯ, харочоти бучети давлатй, %	0	0	10	20	30	50	1,7	0,0	0,0	\$0,00	ВТХИА, АСПРТ	
147	Вазифа бехтару налчухон намулдани механизмон маблангузорй ва истифодаи самаранокон захирахон моллавай дар низоми тандурустй	Индикаторхон боздек (output): % беморхонахо, ки ба маблангузорин асоей гуаагналд	0	15	25	30	35	50	1,7	0,0	0,0	\$0,00	ВТХИА, АСПРТ	
1)	Тахия «Харгтаи рох» барои бозори хадамоти сугургаи тиббй	Харгтаи рох амали карда шуд		X					0,30	0,30		\$0,00	ВТХИА	
2)	Тахияи тартиби маблангузорй ва бастан хучатхо барои беморхонахо дар асосен холатхон муошича	Пардохти холатхон табобатй дар беморхонахо чорй карда шуд		X					0,20	0,20		\$0,00	ВТХИА, ВА, ВМ	
3)	Тахияи ластурхон методй оид ба бахолхони моллавайно истисодии сиеатхо ва барномахон низоми тандурустй	Дастури методй эглибор дорад		X					0,30	0,30		\$0,00	ВТХИА	
4)	Тахияи механизми вуруди сармоюгузорй ба рушди технологин тиб	Механизми вуруди сармоюгузорй тахия шудааст		X					0,20	0,20		\$0,00	ВТХИА	
5)	Тахияи механизмон пардохти хизматрасонии гаронарзиши тиббй дар сатхи сезом	Механизми пардохт тахия карда шуд		X					0,20	0,20		\$0,00	ВТХИА	
6)	Тахияи талаботи метери барои маъдан кардани катеторяхон хизматрасонхон пулаки ва роигон, аз чумла талабот ба микёси ягонаи нарххон хизматрасонии пулаки	Колдахон лахлор тахия карда шуданд		X					0,20	0,20		\$0,00	ВТХИА	
7)	Тахияи «Харгтаи рох барои мониторинг» чараёни моллавай ба сохан тандурустй	Харгтаи рох барои мониторинг тахия ва тасдиқ шудааст		X					0,30	0,30		\$0,00	ВТХИА, ВМ, ВРИС	
8)	Лонхон сармоюгузорй дар доираи БИД: 1. Тақмили лонхон хизматрасонии тиббй, дувауми маблангузорин шивагати гранти БЧ	Хисоботи тагбикей лонха	X	X					\$11,30	\$11,30		\$0,00	ВТХИА	ВБ
9)	Лонхан рушди барвакгли кулдай барои бунёди сармови инсонй дар Тоҷикистон, гранти БЧ	Хисоботи тагбикей лонха	X	X					\$73,00	\$73,00		\$0,00	ВТХИА, ВМбай, ВМ	ВБ
10)	Менамуи лонхон хизматрасонии тиббй барои модарон ва кулдагон, БРОГ ранг	Хисоботи тагбикей лонха	X	X					\$35,20	\$3,20	\$32,00	\$0,00	ВТХИА	АВР

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондиҳан дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Пррт)	Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
11)	0627-TAI (SF) Лоихаи Ҳифзи саномагии молар ва кулак ва бехтар намудани ёри таъҷилии тиббӣ дар ноҳияҳои вилояти Хатлон, Бонки Рушди Олмон, Грант	Ҳисоботи таъбиқи лоиха	X	X	X	X	X	\$19,80		\$19,80		ВТҲИА	GIZ	
12)	Лоиха барои мубориза бо ҳолати факулдда COVID-19 Гранти #D604-TJ, Маблағи умумӣ 11,2 млн. долл	Ҳисоботи таъбиқи лоиха	X	X				\$11,20		\$11,20		ВТҲИА	ББ	
13)	Лоихаи «Бехтар намудани хизматрасонии тиббӣ ба модарон ва кудакон дар чор ноҳияи вилояти Хатлон». Маблағи умумии лоиа – 26,87 миллион доллари ИМА, 23 миллион доллари ИМА интиёбони Бонки Исломии рушд – 14,95 миллион доллари ИМА Грант 8,5 миллион доллар	Ҳисоботи таъбиқи лоиха	X	X	X			\$44,62	\$17,75	\$26,87		ВТҲИА	ББ	
								УМУМӣ бо млн. сомонӣ	452,15	641,45	60,00			
								УМУМӣ, ба %	39,2	55,6	5,2			
								УМУМӣ бо млн. долл. ИМА	\$21,0	\$174,2	\$0,0	0,000		
								УМУМӣ, ба %	10,7	89,3	0,0			
§4. ҲИФЗИ ИҚТИМОЙ														
148	Ҳадафи дарозмӯҳлат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъҷилии институтсозивали низоми хифзи иқтимоӣ	Индикаторҳои таъсир (парра): ХРУ: 1. Сагхи камбизоатии аҳолии, % 2. Сагхи камбизоатии шадид дар асоси ҳисобҳои байналмилалӣ камбизоатии шадид (\$ 1.90 дар як рӯз аз рӯи паритети қобилияти харид) (ХРУ 1.1.1), % 3. Ҳиссаи аҳолии бо сагхи мишмалӣ / нисомаҳои хифзи иқтимоӣ фаро гирифташуда, бо гуруҳбандӣ аз рӯи ҷинс, ҷудо намудани кулакон, бекорон, пирсондон, маъёбон, заводи ҳомила, кулакони навзод, онҳосе, ки ҷароҳатҳои марбут ба кор гирифтаанд ва камбизоатон ва шахсонӣ осебпазар (ХРУ 1.3.1)	27,5	26	25	22	20	18				АОИҚТ, ВТҲИА, АДҲИА		
			4,8	камтар аз 4,8	камтар аз 4,5	камтар аз 4	камтар аз 3	камтар аз 2,0	196,4	5,1	191,3	0,0		
149	Ҳадафи миёнамуҳлат таъҷилии институтсозивали таъминоти хифзи иқтимоӣ унвонӣ	Индикаторҳои нагнҷаҳои низоми (оспосе): 1. Ҳаҷми маблағгузори давлатии низоми сугуртани иқтимоӣ ва хифзи иқтимоӣ, ба ҳисоби % инсбасти ММД, аз ҷумла: а) хароҷот аз буҷети сууртани иқтимоӣ ва нафқа (АСИН); б) хароҷот аз буҷети давлатӣ барои хифзи иқтимоӣ 2. Ҳиссаи аҳолии дар низоми қўмақи унвонии иқтимоӣ (ҚУИ) фаро гирифташуда, %	4,6	4,6	4,8	5,0	5,2	на камтар аз 5,4	196,4	5,1	191,3	0,0	АОИҚТ, ВТҲИА, АСИН, АДҲИА	
			3,7	на камтар аз 3,7	на камтар аз 3,8	на камтар аз 3,9	на камтар аз 1,3	на камтар аз 4,0					АСИН	
			0,9	на камтар аз 1	на камтар аз 1,1	на камтар аз 1,2	на камтар аз 1,3	на камтар аз 1,4					ВТҲИА, ВМ, МИМХД	
			1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5					ВТҲИА, АДҲИА	
150	Вазифаи тақвият додани	Индикаторҳои бозилех	м/н	250	250	300	300	300	193,6	3,6	190,0	0,0	ВТҲИА, АДҲИА	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халфаҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини мақсаднокни индикатор (Target)					Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
	Механизмҳои умумии нигоми кумаки иҷтимоӣ	1. Шумораи шаҳрандони осебпазир, ки ба нигоми хифзи иҷтимоӣ (кӯмаки иҷтимоӣ ва хизматҳои иҷтимоӣ) дастраш пайдо кардаанд. Ҳазор нафар 2. Шумораи шаҳрандони, ки аз хизматрасониҳои фоселавии нигоми хифзи иҷтимоӣ истифода мебаранд. Ҳазор нафар	0	0	5	10	15	20			МИМХД	
1)	Таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ амалкунандаи танзимкунандаи нигоми хифзи иҷтимоӣ, аз ҷумла вобаста ба рушди ҳамкорӣҳои бахшҳои давлативу хусусӣ тағйиркушононаҳои мувофиқи реҷонаи нигоми хифзи иҷтимоӣ	Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ нав таҳия карда шуда ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мавҷуда, ки соҳани хифзи иҷтимоиро ба таъзим меливоранд. Тағйиркушононаҳои ворид шуда, шумораи санадҳои ҳуқуқӣ		X	X	X	X	X	0,5		ВТХИА, АСИН, ВА, ВРИС	UNDP, UNICEF, БУ
2)	1. Гузаронидани таҳлил ва арабӣи меъёрҳо ва санҷиши зарурати кӯмаки умумии иҷтимоӣ ва дар асоси онҳо ворид намудани тағйирот / иловаҳо ба феҳристи иттилоотии гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳолие, ки ба хифзи иҷтимоӣ ҳуқуқ доранд.	Таҳлили дахлдор гузаронида шуда ба феҳристи тағйироту иловаҳои дахлдор ворид карда шудаанд (дар ду сол як маротиба)		X	X	X	X	X	0,2		ВТХИА, АОИҚТ, ВРИС, КРМ	UNDP, UNICEF, БУ
3)	Тағйиркушононаҳои рушди нигоми хифзи иҷтимоӣ аҳолии деҳот.	Хисоботҳои мониторингини онд ба тағйиркушононаҳои		X	X	X	X	X	190,0		ВТХИА, ВК, КДСНАД, КРМ, МИМХД, АИК	БУ, СБО
4)	Таҳия ва тағйиркушононаҳои иҷтимоӣ дар бахшҳои рушди иҷтимоӣ, аз ҷумла таъмини кафолатҳои давлатии иҷтимоӣ дар соҳани даромади ҳадди ақал, истеъмоли таъминот бо мангӣ	Стандартҳои иҷтимоӣ дар соҳани ҳадди ақвали даромадҳо, истеъмолот, таъминот бо мангӣ, нафақа ва кумакулиҳо таҳия ва тағйиркушононаҳои шуданд, шумораи стандартҳо	1	0	0	3	1	1	1,0		ВТХИА, ВРИС, ВМ, ВММША, АСИН, ВСТН, КВД «ХМК»	UNDP, UNICEF, БУ
5)	Таҳия ва қабули Барномаи давлатии рушди хифзи иҷтимоӣ аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030	Барномаи дахлдори давлатӣ таҳия ва қабул карда шудааст		X	X	X	X	X	0,5		ВТХИА, ВММША, ВРИС, ВМ, ВА, АСИН	UNDP, UNICEF, ВВ И ДР, ПАРТНЕРЫ ПО РАЗВИТИЮ
6)	Таҳия ва тағйиркушононаҳои механизмҳои «аҳолии бозор» дар доираи таҳияи нигоми идоракунани иттилоотии нигоми суғуртани иҷтимоӣ ва кумаки иҷтимоӣ	Механизмҳои дахлдор амалӣ карда шуданд		X	X	X	X	X	1,0		ВТХИА, АСИН, МИМХД	UNDP, UNICEF, ВВ
7)	Таҳияи харитани роҳ онд ба оптимизатсияи фароияти марказҳои хизматрасонии иҷтимоӣ, ки дар шақли фармоиши давлатии иҷтимоӣ хизматҳои иҷтимоӣ мерасонанд.	Харитани дахлдори роҳ таҳия ва қабул карда шуд		X	X	X	X	X	0,2		ВТХИА, МИМХД	UNDP, UNICEF, БУ
8)	Таҳияи харитани роҳ онд ба тағйиркушононаҳои рақамӣ барои муайянкуни шаҳсият ва хизматрасонӣ ба нафақахӯрон, ғаррадагонни кумакули ва хизматрасонҳои иҷтимоӣ	Харитани дахлдори роҳ таҳия ва қабул карда шуд		X	X	X	X	X	0,2		ВТХИА, ВМ, АСИН, МИМХД	UNDP, UNICEF, БУ, ИО, АДВ
151)	Вазифаи беҳтар намудани сифати хизматрасонҳои иҷтимоӣ дар нигоми хифзи иҷтимоӣ	Индикаторҳои боздеҳ (опири): 1. Шумораи мушаххасоти стандартӣ ва стандартҳои	7	1	2	1	2	2	0,7	0,3	ВТХИА, ВММША, АДХИА	0,0

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондихан дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии максималӣ индикатор (Target)					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
6)	Иҷтимоӣ дар ҳолатҳои фавқулоддаи муҳташариф (ХД) Тақвими Фехристи ягонаи ҳифзи иҷтимоӣ аҳоли аз рӯи чинс, синну сол бо ҷудо кардани булакони бекорон, парронсолон, мазъабон ва дигар гурӯҳҳои осебпазир аҳоли	Фехристи ягонаи ҳифзи иҷтимоӣ тақвими долаи шуд		X	X	X	X	X			ВТХИА, АСПРТ, ВММША, ВА, АСИН	UNDP, UNICEF, WB
153	Халафҳои ларозмуҳлат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъминоти устувори дарозмуҳлати низоми нафақа	Индикаторҳои таъсир (трас): 1. Коэффитсиенти ваззавуӣ, % 2. Ҳиссаи аҳолии нафақатиранда дар шумораи умумии аҳоли (ХРУ 1.3.1.1), %	25,1 7,5	26 28	32	36	40	на камтар аз 8,5	1,6	217,0	0,0	ВММША, АСИН, ВТХИА
154	Ҳадафҳои миёнамуҳлат таъминоти устувори ларозмуҳлати молиявӣ низоми нафақа	Индикаторҳои натиҷаҳои низоми (outcome): 1. Афзоили ҳақиқии нафақа, бо % 2. Ҳиссаи гиранидагони нафақаи сугуртавӣ дар шумораи умумии нафақаурон, бо % 3. Шумораи мангулини иктисодиёт, ян ба як нафақатир рост месояд	10,3 21,9 3,5	на камтар аз 10% 24,0 3,7	на камтар аз 10% 26,0 3,8	на камтар аз 10% 28,0 3,9	на камтар аз 10% 30,0 4,0	на камтар аз 10%	1,6	217,0	0,0	АСИН
155	Вазифаи дастириги тағиротҳои институционалӣ дар низоми таъминоти нафақа	Индикаторҳои бозлаҳ (соир): 1. Суръати миёнаи афзоили солонаи даромади Фонди нафақа, % 2. Ҳаҷми доронҳои нафақавӣ сармоягузори, млн. сомонӣ	7 70	на камтар аз 10,0 150	на камтар аз 10,0 200	на камтар аз 10,0 250	на камтар аз 300,0	на камтар аз 300,0	1,6	217,0	0,0	АСИН
1)	Тахия ва қабули Консепсияи дарозмуҳлати ислохоти низоми таъминоти нафақа	Консепсияи дахлдор тахия ва қабул карда шудааст		X					0,3			АСИН, ВТХИА, ВРИС, ВМ, ВММША, МИМХД
2)	Тахияи Барномаи давлатии низоми сугуртаи иҷтимоӣ Чумхурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030	Барномаи давлатии рушди низоми сугуртаи иҷтимоӣ Чумхурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 тахия ва тасдиқ карда шудааст		X					0,3			АСИН, ВТХИА, ВРИС, ВМ, ВММША, МИМХД
3)	Тахияи Кодекси сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа (бо дастгирии шарикони рушд) бо мақсади ба низоми ягона даровардани мезъорон ҳукумати таъминоти нафақа ва сугуртаи иҷтимоӣ	Кодекси сугуртаи иҷтимоӣ ва нафақа тахия ва пешниҳод карда шуд		X					0,3	0,2		UNDP, UNICEF, WB, ILO, ADB, UNFPA
4)	Тахияи харитани роҳ оид ба таҳияи ислохот дар низоми нафақа ва ислохоти низоми (системавӣ) дар бозори меҳнат ва бозори мақсулооти молиявӣ	Харитани дахлдори роҳ тахия ва пешниҳод карда шудааст		X					0,2			UNDP, WB, ILO, ADB
5)	Тахияи харитани роҳ барои таъминоти низоми ҷалб, назорат ва таъини доронҳои нафақавӣ сармоягузори	Харитани дахлдори роҳ тахия ва пешниҳод карда шудааст		X					0,2			UNDP, WB, ILO, ADB
6)	Таҳқиқи баҳолиҳои алоқамандии бори андоз ва таъминоти нафақа дар заминаи соҳаҳо ва минтақаҳои кишвар барои пешниҳод ба Ҳукумат	Баҳолиҳои дахлдор гузаронида шуда ба Ҳукумат пешниҳод карда шудаанд		X	X				0,3			UNDP, WB, ILO, ADB
7)	Тахия ва тағибки низоми	Низоми иттилоотии		X	X	X	X	X	185,8	185,8		UNDP, WB, ILO, ADB

№	Халаф, вазифа, чорабилло (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дин базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималии индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорабилло					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо			бахши хусусӣ
	иттилооти корпоративии автоматикундонлашудани «СИКА-нафақа»	корпоративии автоматикундонлашудани «СИКА-нафақа» тахия ва таллоб карда шуд										АДВ	
8)	Ғафбии моделҳои ҳисобҳои ақсуарӣ ва таҳлили пешгӯӣҳои усулувории нигоми нафақа	Моделҳои ҳисобҳои ақсуарӣ ва пешгӯӣҳои усулувории нигоми нафақа тахия ва таллоб карда шуд		X	X	X	X		31,0			UNDP, WB, ILO, ADB	
156	Ҳадафи дарозмӯҳлат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъминоти таххими ҷалбаҳои муҳофизат ва ҳавсаманглардони имкониятҳои дар самтҳои хифзи иҷтимоии кишроҳи осебазири аҳоли	Индикаторҳои таъсир (ипрас): 1. Ҳиссаи аҳоли аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебазир, ки бо ҷойҳои қорӣ таъмин гаштаанд, бо % 2. Ҳиссаи аҳоли, ки қумақулиҳои иҷтимоӣ меград, дар шумораи умумии аҳоли 3. Афзалиятҳои ҳаҷми воқеии қумақулиҳо, %	м/н						110,0	28,0	82,0	0,0	ВММША, МИМХД ВТХИА, АСИН, МИМХД
157	Ҳадафи миёнамӯҳлати рушди самтҳои ҳавсаманглардони нигоми сугуртаи иҷтимоӣ ва хифзи иҷтимоӣ	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳоӣ (осеба): 1. Суръати афзоиши маблағгузори нигоми сугуртаи иҷтимоӣ ва хифзи иҷтимоӣ, % 2. Шумораи аҳоли аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебазир, ки бо қор таъмин гаштаанд, нафар 3. Шумораи барқароршудагон аз гуруҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебазири аҳоли, бо %	м/н	7000	8000	8800	9856	10644	110,0	28,0	82,0	0,0	ВММША, ВТХИА, АСИН, МИМХД ВТХИА
158	Вазифаи рушди нигоми хифзи иҷтимоии қулақон ва нарасон	Индикаторҳои боздеҳ (ошрит): 1. Шумораи қулақони табакҳои камбизоати аҳоли, ки бо хуроқи роғгон фаро гирифта шудаанд 2. Шумораи занони бо меҳнати расмӣ фаро нагирфташуда, ки бо қумақулиҳои ҳомилаларӣ ва таваллуд ва нигоҳубини қулақон фаро гирифта шудаанд	0						1,3	1,3	0,0	0,0	ВТХИА, ВМИ, АДХИА, МИМХД ҚДЖС, ВТХИА, МИМХД
1)	Даровардани тағирот ба санадҳои меърири ҳуқуқӣ бо мақсади афзоиши фарогирӣ ва рушди раванди додани қумақулиҳои барои ҳомилаларӣ ва таваллуд, нигоҳубини қулақон	Тағиротҳои дахлдор ба санадҳои меърири ҳуқуқӣ дароварда шудаанд		X					0,2	0,2			ВМ, ВТХИА, АСИН, ФНИП
2)	Таъминоти усулувории афзоиши камбизоати аҳоли, аз он ҷумла камбизоати қулақон	Усулувории афзоиши камбизоати таъминоти дода шудаанд		X	X	X			0,2	0,2			АОПҚТ, ВРИС, МИМХД
3)	Уздорондани афзоиши самарановии фаъолияти механизмҳои қумақулиҳои барои қулақон барои асоснок кардани дурнамои келзоот	Афзоиши дахлдор гузаронида шудаанд		X					0,2	0,2			ВРИС, ВМ, МТСЭН, ВМИ, АСИН
4)	Тахияи Харитан роҳ онд ба таъминоти нигоми иҷтимоӣ барои қулақон аз оилаҳои табакҳои камбизоати аҳоли	Харитан дахлдори роҳ тахия ва қабул шуд		X					0,2	0,2			ВМИ, КМР, МПНТ, ВТХИА, МИМХД

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чорабинҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
5)	Тахия ва таъбири намунаҳои гуногуни хидматрасониҳои иҷтимоӣ, ки ба кӯдакони ошпаҳои камбизолати рағбона карда шудаанд ва вуруди онҳоро ба муассасаҳои ингериҷавӣ / стателюяри пешгирӣ мекунанд	Намунаҳои хидматрасониҳои дахлдор тахия ва таъбир карда шудаанд		X	X	X	X	X	0,5		ВТХИА, ВМИ, КСЭ, ВМ, ВММША, АСИН, МИМХД	UNICEF
159	Вазифаи рушди нигоми хифзи иҷтимоии шаҳсоии қобили меҳнат	Индикаторҳои боздох (сирт): Шумораи бекорони синну соли қобили меҳнат, ки омӯзиш / болобарзиро гузаштанд ва бо кор таъмин карда шудаанд, нафар	м/н	18100	18300	18500	18700	18900	1,1	0,0	ВММША, АОПҚТ, ВТХИА, ВМИ	
1)	Тахия ва қабули барномаҳои мақсаднок мунтақавӣ, ки нигоми хавсамалгардоии иҷтимоӣ, мусондат ба шуғл, таъминоти нафақа, тахсилоти доимӣ ва кӯмаки иҷтимоиро дар бар мегирад (хамохангсозии мутақобили чорҳо оид ба билаш бардоштани сатҳи дастрасии тахсилот, шуғл, тандурустӣ ва хифзи иҷтимоӣ ба табақаҳои камбизолати аҳоли)	Барномаҳои мақсаднокни мунтақавӣ оид ба хавсамалгардоии фаъолинокии иҷтимоии шаҳрвандони қобили меҳнат тахия ва қабул карда шудаанд		X	X	X	X	X	0,6		ВММША, КРМ, ВТХИА, ВРИС, КДЖС, МИМХД	UNDP, UNICEF, WB, ADB
2)	Гузаронидани арзбуди мониторингини самаранокни курсҳои омӯзишӣ ва бозомӯзии бекорон, курсҳои марказҳои таълимӣ калонсолон	Арзбуди ва тавсияҳои дахлдорни мониторингини тахия ва пешниҳод карда шудаанд		X	X	X	X	X	0,1		ВММША, ВМИ, КРМ, МИМХД	UNDP, UNICEF, WB, ADB
3)	Тахияи лоиҳаҳои саналҳои меъёрни ҳуқуқӣ, ки ба саналҳои меъёрни ҳуқуқии мавҷуда оид ба сугартаи иҷтимоии муҳоҷирони меҳнати таъбирӣ иловаҳои дахлдорро пешбинӣ мекунанд	Лоиҳаи саналҳои меъёрни ҳуқуқии дахлдор тахия шудаанд		X	X	X	X	X	0,4		ВММША, Парлумон, ВА, ВРИС, АСИН	UNDP, UNICEF, WB, ILO
160	Вазифаи рушди нигоми хифзи иҷтимоии шаҳсоии аз қобили меҳнат қалонсол, аз он ҷумла пиронсолон	Индикаторҳои боздох (сирт): 1. Шумораи саналҳои меъёрни ҳуқуқӣ, мушаххасоти ҳос ва стандартҳо, барномаҳо, харолаҳои роҳ, ки барои рушди нигоми хифзи иҷтимоии пиронсолон тахия шудаанд, шумора 2. Дарозмрнӣ эҳтимолий дар мавриди таваллуд (миктории сол)	1	1	1	2	2	2	2,3	2,0	ВТХИА, ВММША	
1)	Тахия ва қабули Барномаи давлатӣ оид ба масъалаҳои иҷтимоӣ ва стандартҳои ҳадди ақали дастирини мақсаднокни иҷтимоии шаҳрвандони пиронсол	Барномаи дахлдорни давлатӣ тахия ва қабул карда шудааст		X	X	X	X	X	0,3		ВТХИА, МИМХД	UNDP, WB, ILO, ADB
2)	Тахияи маҷмуи чорабинҳо оид ба тахмини заминаи модино техникӣ ва қадри шабакаи муассасҳо ва ҳадмотҳос, ки ба пиронсолон хизматрасониҳои ҳаёти муҳими иҷтимоӣ мерасонанд (барқаророн геронтологӣ, хонаҳои бодубоши муваққатӣ,	Афзоиши истиқдор ва таъминоти қадри шабакаи дахлдорни муассасҳо ва ҳадмотҳо		X	X	X	X	X	2,0	2,0	ВТХИА, ВМ, МИМХД	WB

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чорабинҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
161	халафоти сайёри иҷтимоӣ, беморонаҳои кӯмаки тиббӣ ва иҷтимоӣ, клубҳои барои шахсонӣ калонсол)	Индикаторҳои боздеҳ (ошри): 1. Шумораи санҷиҳои меъришӣ ҳуқуқӣ, мушаххасоти ҳос ва стандартиҳо, барномаҳо, харитаҳои роҳ, ки барои рушди низоми хифзи иҷтимоӣ шахсонӣ дорон маъбӯбӣ тахия шуданд, шумора 2. Ҳиссан маъбӯбоне, ки воситаҳои техникӣ ёрирасонӣ барқарорсояй гирифтаанд, %	2	2	2	2	2	22,4	80,0	0,0	ВТҲИА, ВММША	
1)	Тахия ва таъбиқи Стандартиҳои бариякт ошкор намулдан ва пешгирӣи ҳолатҳои нави маъбӯбӣи кӯдак ва нуқсонҳои модардору	Стандартиҳои дахлдор тахия ва таъбиқи карда шуданд	10	10	10	10	10	0,7			ВТҲИА	UNDP, UNICEF, WB, ADB
2)	Тақими усулҳо ва механизмҳои муайян кардани маъбӯбӣ мутобиқи меъёрҳо ва стандартиҳои байналмилалӣ	Усулҳо ва механизмҳои дахлдор таъбиқи карда шуданд	X	X	X	X	X	0,1			ВТҲИА	UNICEF, WB
3)	Қабул / тасдиқ ва таъбиқи стандарти ва амалии дастгирӣи барномаҳои тавонбахши барои маъбӯбон	Стандартиҳои дахлдор тасдиқ ва барои иҷро қабул карда шуданд	X	X	X	X	X	0,7			ВТҲИА	UNDP, UNICEF, WB, ADB
4)	Тақими мониторинги фарогирӣ ва баррасии амалии талабот оид ба фароҳам овардани муҳити бидуни монса барои ҳаёт барои маъбӯбон дар шахрсозӣ ва рушди нақлиётӣ чамъиятӣ	Ҳисоботи мониторинги ошди дохил намулдан талаботҳои дахлдор ба дохилоҳои шахрсозӣ ва рушди нақлиётӣ чамъиятӣ	X	X	X	X	X	0,1			ВТҲИА, Парлумон, АДҲИА, КАСПРИ	UNDP, UNICEF, WB, ADB
5)	Гузаришдани таъдиди корхонаи протезӣ-ортопедӣ дар ш. Душанбе	Корхонаи протезӣ-ортопедӣ дар ш. Душанбе таъдид карда шуд	X	X	X	X	X	20,0	80,0		ВТҲИА, ВРИС, ВМ, КЛСИАД, КАСПРИ, АДҲИА	UNDP, UNICEF, WB, ADB
6)	Амалии намулданӣ талбирҳо оид ба рушди низоми марказҳои тавонбахши дар нақшаи менамулданӣ сохтҳои, барқарорсояй, вескунии инфраохтори низоми тандурустӣ, дар доираи дохилоҳои ШДБХ	Нақшаи дахлдор тасдиқ карда шуд	X	X	X	X	X	0,1			ВТҲИА, ВМ, АДҲИА, КЛСИАД, ҚРМ, МИМХД	UNDP, UNICEF, WB, ADB
7)	Ташаққуқи муносибати мусбл ва бидуни таъбиз дар чомаи нисбати маъбӯбон	Иттиқоси муназам тавасути васоити ахбори омма барномаҳо ва мақолаҳо дар бораи маъбӯбон ва ҳуқуқҳои онҳо	X	X	X	X	X	0,2			ВТҲИА, КТР	UNICEF
8)	Омодагӣи заминаи ҳуқуқӣ ва меъришӣ оид ба чорӣ намулданӣ кӯмакгузӣ барои онҳос, ки ба аъзои ошди маъбӯб нигоҳубонӣ мекунанд	Заминаи дахлдорӣ меъришӣ ҳуқуқӣ омода карда шуданд	X	X	X	X	X	0,5			ВТҲИА, ВА, АСИИ, АДҲИА,	UNDP, UNICEF, WB, ADB
162	Вазифаи муқаммапламони механизми дастгирӣи ғайримолиявӣи кишрҳои осебпазирӣ аҳолӣ	Индикаторҳои боздеҳ (ошри): Ҳаҷми маблағгузорӣ, бӯҷетӣ барои дастгирӣи ғайримолиявӣи ба гуруҳҳои осебпазирӣ аҳолӣ, млн. сомони	м/н					0,9	0,0	0,0	ВТҲИА, ВМ, АДҲИА, МИМХД	

№	Халаф, вазифа, чорабилло (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималии индикатор (Target) / X – Мухлати иҷро чорабилло					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ			
1)	Навсозии нигоми стандартиҳои дастирни гайримолиявӣ гуруҳҳои осебпазир аҳоли (таъминот бо манзил, лоруворӣ, нақлиёт, гизо)	Нигоми стандартиҳои дастирни гайримолиявӣ гуруҳҳои осебпазир аҳоли (таъминот бо манзил, лоруворӣ, нақлиёт, гизо)		X	X	X	X	X	0,8			ВҶХИА, ВМ, ВН, АДҶИА	UNDP, UNICEF, WB, ADB	
2)	Доҳил намунаи маъсалаҳои ҳамохансозии байниқирравӣ онд ба дастирни гайримолиявӣ гуруҳҳои осебпазир аҳоли ба стратегияи рушди маориф, таълиму тӯстӣ, сохтмони манзил	Маъсалаҳои ҳамохансозии байниқирравӣ ба стратегияи рушди бахшҳои иҷтимоӣ дохил карда шудаанд		X	X	X	X	X	0,1			ВҶХИА, АДҶИА, ВМИ, ВММША, КАСПРИ, МИМХД	UNDP, UNICEF, WB, ADB	
УМУМ бо млн. сомонӣ														
УМУМ ба %														
§5. ФАРҶАНГ ВА САҢБАТ														
163	Халафи дарозмуддат (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) таъдил нигоми дастирни давлатии фарҳангу санъат	Индикаторҳои таъсир (спрас): 1. Ҳаҷми маблағгузории бучетии рушди фарҳанг, % ММД 2. Таъмини умумӣ бо театрҳо, осонаҳо, коллеҷиҳои филармония, ба 100 ҳазор нафар аҳоли	0,7 0,96	на пастр аз 0,7	на пастр аз 0,75	на пастр аз 0,8	на пастр аз 0,9	на пастр аз 1,4	на пастр аз 1,5	162,8	0,0	ВМ, ВФ		
164	Халафи миёнамуҳлат иншофи механизмҳои нигоми дастирни давлатии фарҳангу санъат	Индикаторҳои натиҷаҳои (outcome): 1) Таъсирҳои биноҳои муассасаҳои давлатии фарҳангӣ, ки дар ҳолати қаноатбахш қарор доранд 2) Фоидаи аҳоли, ки аз ҷониби муассасаҳои фарҳангӣ фаро гирифта шудаанд 3) Фоидаи муассасаҳои фарҳангӣ бо истифодаи технологияҳои рақамии иттилоотӣ, %		на зиёда аз 80	на зиёда аз 90	на зиёда аз 90	на зиёда аз 90	на пастр аз 50	на пастр аз 50	50,5	0,0	ВФ, ҚҶВ		
165	Вазифаи тақмили заминаи меърифо хусусӣ ва барномавии соҳа	Индикаторҳои бозлеҳ (output): Шумораи стандартиҳои таҳияшуда дар нигоми фарҳанги қошвар, аъдд	м/н	на пастр аз 15	на пастр аз 20	на пастр аз 25	на пастр аз 25	на пастр аз 25	на пастр аз 30	1,4	0,0	ҚҶВ, ВФ		
1)	Тайёр намунаи бастан тағйироти иловаҳо ба СМХ онд ба фароҳам овардани шароити ҷиҳати таъдил миғбазии нигоми фарҳанг	Бастан тағйироти иловаҳо таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	X	0,1		ВФ, ВА		
2)	Таҳияи Консепсияи сёбести фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон	Консепсия таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	X	0,2		ВФ		
3)	Таҳияи Барномаи давлатии рушди санъати театрӣ дар ҶТ барои солҳои 2021–2025	Барномаи таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	X	0,1		ВФ		
4)	Таҳияи Барномаи давлатии рушди муассасаҳои фарҳангии ҶТ барои солҳои 2021–2025	Барномаи таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	X	0,1		ВФ		
5)	Таҳияи Барномаи давлатии ҳифзи ёлғорҳои таърихӣ фарҳангӣ барои солҳои 2021–2025	Барномаи таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	X	0,1		ВФ		
6)	Таҳияи Барномаи давлатии ҳифзи ёлғорҳои гайримоҷидии ҳақиқӣ тоҷик барои солҳои 2021–2025	Барномаи таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	X	0,1		ВФ		

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургии максимално индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чорабинхо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳиҳои гушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо			бахши хусусӣ	
7)	Таҳияи Барномаи давлатии рушди фазолияти наприети ва чои ҚТ барои соҳони 2021–2025	Барномаи таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	0,1		ВФ			
8)	Таҳияи Барномаи давлатии рушди ҳуқуқи маълумӣ дар ҚТ барои соҳони 2022–2027	Барномаи таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	0,1		ВФ			
9)	Таҳияи барномаҳои минтақавии максимално нигоҳдорни объектҳои ёлорихон таърихӣ, ки инвентаризатсия, мониторинги ҳолат, таъмири объектҳои ёлорихон фарҳангиро фаро мегиранд	Барномаҳо таҳия карда шуданд		X	X	X	X	X	0,4		ВФ, МИМХД			
10)	Дар фазолияти барномавӣ Қумитаҳои кор бо занон ва оида, ҷавонон ва варзиш ва телевизиону радио ворид кардани тадбирҳо онд ба баланд бардоштани фарҳанги аҳоли	Ба фазолияти макомотҳои зикршуда самтҳои дахлдор ворид карда шуданд		X	X	X	X	X	0,1		ВФ, ҚЧВ, ҚҚЗО, ҚТР			
166	Вазифаи баланд намудани самаранокии илорани захираҳои инсонии соҳа	Индикаторҳои боздеҳ (output): Ҳиссаи кормандони муассасаҳои фарҳангӣ, ки ҳар соӣ аз тақмили ихтисос / бозомӯзӣ гузафтаганд, ба ҳисоби миёна, %		на камтар аз 20	на камтар аз 21	на камтар аз 22	на камтар аз 23	на камтар аз 24	1,4	0,0	0,0	0,0	ВФ	
1)	Тағбиқи талаботи таҳасусӣ ба кормандони низоми фарҳанг, бозомӯзӣ, тақмили ихтисоси онҳо	Тадаботи таҳасусии дахлдор, тартиби бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси тақдик карда шуданд		X	X	X	X	X	0,1		ВФ, ВММША			
2)	Тағбиқи маҷмуи чорабинхо онд ба тақмили моддио техникаӣ, методӣ ва кадрии низоми таърир ва тақмили ихтисоси мутахассисони соҳани фарҳанг, тақмили инкубаторҳои бадеӣ	Маҷмуи тадбирҳои дахлдор амалӣ карда мешаванд		X	X	X	X	X	0,5		ВФ, ВММША, ВМИ			
3)	Маҷмуи чорабинхо онд ба рушди тақмили раванди таълим дар низоми тақмили касби дар соҳани фарҳанг дар асоси низоми модули	Маҷмуи чорабинхо онд ба рушди раванди таълим амалӣ карда мешаванд		X	X	X	X	X	0,5		ВФ, ВММША, ВМИ			
4)	Тағбиқи амалияи табадуни таърибон мутахассисони соҳа, тақмили ихтисоси онҳо, истифодаи усулҳои бехтарини ҷаҳонии фазолият дар соҳани фарҳанг	Вусъати низоми муободилаи таъриба ҷаҳонии фазолият дар соҳани фарҳанг		X	X	X	X	X	0,3		ВФ, ВМИ, ВКХ			
167	Вазифаи устувор намудани таъминоти молиявӣ ва инфрасохтори соҳа	Индикаторҳои боздеҳ (output): Афзалии шумораи муассасаҳои фарҳангӣ дар кишвар, %		10	10	10	10	10	8,6	0,0	0,0	0,0	ВМ, ВФ	
1)	Маҷмуи тадбирҳо онд ба рушди механизми шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ дар низоми фарҳангӣ кишвар	Вусъаи намулдани амалияи шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ		X	X	X	X	X	0,1		ВФ			
2)	Таҳияи Низоминома дар боран оптимизатсияи механизмҳои грантӣ барои дастгирии гуруҳҳои эҷодии ҷавонон, истеълодҳои ҷавон	Низоминомаи дахлдор тақдик карда шуд		X	X	X	X	X	0,1		ВМ, ВФ			
3)	Таҳияи системаҳои худуди ҷойгиркунии муассасаҳои фарҳангӣ ва санъат барои давраи то 2030 дар асоси инвентаризатсия	Схемаҳои худуди ҷойгиркунии муассасаҳои фарҳангӣ тақдик карда шуданд		X	X	X	X	X	3,0		ВФ, МИМХД, ВРИС			

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дари базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини максималнои индикатор (Target)/ X – Мӯҳлати иҷроӣ чоррабниҳо					Таалабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо	бахши хусусӣ			
173	Ҳадафӣ миёнамӯҳлат фароҳам овардани шаронги мусонд барои омузиш, таълиқу қулаб ва рӯшдӣ ҷавонон бо мақсади таъмини шугли минбаъда (аз ҷумла фоселавӣ)	Индикаторҳои нагҷаҳам нӣҳон (outcome): Ҳиссан хатикардагони таълиқотҳои таъсилоти қабил, ки дар соли якуми баъд аз хатм ба қор гирфта шудаанд, %	м/н	на қамтар аз 40	на қамтар аз 50	на қамтар аз 55	на қамтар аз 57	на қамтар аз 60	48,0	0,5	0,0	ВМИ, ВММША		
174	Вазифаи рӯшдӣ малакаҳои ҷавонон барои васеъ намулдани имкониятҳои бокорғамширавии онҳо	Индикаторҳои бозлех (output): Ҳиссан наврасон ва ҷавонони аз 10 то 24-сола, ки ба таъсилоти иловатӣ фаро гирфта шудаанд, %	м/н	на қамтар аз 20	на қамтар аз 22	на қамтар аз 24	на қамтар аз 26	на қамтар аз 30				ВМИ, ҚҶВ		
		Ҳиссан наврасон ва ҷавонони (синии 15–24-сола) дар чоррабниҳо (мусоблақҳо, олимпиадаҳо) самғти илмӣ ва техникӣ, дар шумораи умумии ҷавонон	м/н	на қамтар аз 15	на қамтар аз 20	на қамтар аз 22	на қамтар аз 24	на қамтар аз 30	11,99	0,0	0,0	ВМИ, ҚҶВ		
1)	Таъхия «хариган роҳ» барои эҷод, санғиш ва тарғибӣ модулуҳои мусир ва шаклҳои инғравтивии таълим (ва ҷумла омузиши лоъқавӣ) дар низоми таъсилоти ноғидоӣ, миёна ва олии қабилӣ тағнолуғӣ	Хариган дахлдори роҳ қабул қарда шудааст ва амали шуда истодааст		X					0,02			ВМИ, ҚҶВ		
2)	Таъхия ва тарғибӣ низоми таълимӣ қабилӣ қурсҳои таълимӣ инғравтивӣ оид ба таъқил ва пешбурди тирораги соҳавӣ (инъикоси хусусиятҳои тирораг дар соҳаҳои алоҳида), соғибқорини иғтимоб	Доғил шудан ба барномани таълимӣ қабилӣ қурси таъқил ва пешбурди тирораг дар соҳа		X	X				0,02			ВМИ, ҚҶВ		
3)	Таъхия хариган инғравтивии низоми минағравии таъсилоти иловатӣ барои наврасон ва ҷавонон	Хариган дахлдори таъхия ва дар сомонан Вазорати маориф ва илм ҷойгир қарда шудааст			X				1,00			ВМИ, ВММША, ҚҶВ, МИМХД		
4)	Дар тамоми минағравии қилшвар таъхия ва тарғибӣ барномаҳои таълимӣ қабилӣ барои қабилҳои маъмулгарии ва онқадор дар сағхи мувофиқ ба стандартиҳои WorldSkills	Дар ҳамаи минағравии қилшвар барномаҳои дахлдори маъмулгарии ва амали мешаванд		X	X	X			0,25	0,25		ВМИ, ВММША, ҚҶВ, МИМХД		
5)	Таъхияи низоми дари боран таъсехи арғибии сағх ва сифрати таъсилоти ҷавонон, серғифраксия қардани доғилш ва сарлоғиятҳо, аз ҷумла онҳос, ки таваассути таъсехи худидорақунӣ ба даст оварда шудаанд	Низоминоман дахлдори таъқил ва тарғиб қарда мешаванд		X	X				0,10	0,10		ВМИ, ВММША,		
5)	Минағравии нағигаторҳо ва маҷбуи хидматҳои муғтасили таълимӣ дар доғилан сомонани мақомоти иғроғии маҳаллӣ	Платформаҳои минағравии офарида шудаанд – нағигаторҳо				X	X	X	5,00	5,00		ВМИ, ВММША, МИМХД		
6)	Таъхияи лоғаҳо оид ба дастғирни лоғаҳои таълимӣ ҷавонон, ки дастғир ба шаклҳои гуноғуни таъсилоти иловатӣ ҷавонони маъорбро фароҳам меоранд, васеъ намулдани имкониятҳои барои таъсилоти фаролғр	Шумораи лоғаҳои пешнақилшуда ва дастғирнағилдан ҷавонон		X	X	X	X	X	0,10	0,10		ВМИ, ВММША, МИМХД, ҚВҶ		
7)	Таъхияи бастаҳои минағравии қардолғоги барои дастғирни ҷавонони боғтеълод, аз ҷумла	Бастаҳои минағравии қардолғоги қабул қарда мешаванд ва амали қарда		X	X	X	X	X	5,00	5,00		ВМИ, ВММША, ҚВҶ, МИМХД		

№	Халаф, вазифа, чорабилҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбандии даража (Baseline) (соли 2019)	Бугунги максималӣ индикатор (Target) / X – Мухлати иҷро чорабилҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарҳномаи ғуш	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо			бахши хусусӣ
	Ҷиҳати нигоҳи карибдорҳои истеҳсолот (манзил, дастгирии грантӣ барои мутахассисони ҷавон ва донишҷӯён)	Мешаванд											
8)	Ташкили форумҳои ҳамасолаи миллии маърифатии ҷавонон оид ба рушди технологияҳои нав (дар моҳҳои июли-август, бо навбаст дар марказҳои минтақавии кишвар)	Формули солонаи миллии ҷавонони тахсилоти		X	X	X	X	X	0,50				
	Индикаторҳои боздеҳ (оғир): 1) Шумораи ҳамкунандагони муассасҳои таълимии касбӣ, ҳазор нафар 2) Фарогирӣ нарасон ва ҷавонон (15-24-сола) бо ихтиёриён (ҳаракати ихтиёриён), %	78,4	на камтар аз 87	на камтар аз 97	на камтар аз 108	на камтар аз 121	на камтар аз 135						
175	Вазифаи баланд бардоштани усулҳои воридшавии ҷавонон ба бозори меҳнат	Ҳадди ақсал 2	м/н	на камтар аз 2,5	на камтар аз 3	на камтар аз 4	на камтар аз 5	0,4	0,4	0,0	0,0		КҶВ
	Тақвими стандартҳои таҳассуси касбо бо назардошти тағирот дар ҷои кор бо ҷалби ҷонибҳои мафратдор (ассоциатсияҳои соҳибкдорӣ, ташкилотҳои машваратӣ ва ғайра)	Шумораи стандартҳои нави таҷдидшуда ва таҳияшуда барои касбо		X	X	X	X		0,10				ВМИ, ВММША,
1)	Тақвияти ихтилори тахлили марказҳои ҳушӯҷи касб ва нарасон дар назди омӯзшиноҳҳои касбӣ	Ҳисоботи солонаи тахлили онд ба шугли ҷавонон, ки аз ҷониби марказҳои касбомуаъли ва корҷӯй таҳия карда мешаванд		X	X	X	X		0,10				ВМИ, ВММША,
2)	Доҳили намунаи масъалаҳои шугли ҷавонон ба Стратегияи рушди бозори меҳнат барои давраи то 2030	Мавҷудияти масъалаҳои шугли ҷавонон дар Стратегияи рушди бозори меҳнат барои давраи то 2030		X	X	X	X		0,10				ВММША, КҶВ
3)	Таҳияи Ниғомнома дар бораи ташкили гуруҳҳои дастгирӣ / ихтиёри дар ташкилотҳои таълимӣ	Вусъати амалияи ихтиёриён дар кишвар		X	X	X	X		0,10				КҶВ, ВМИ, МИМХД
4)	Ташкили нагуруҳҳои меҳнатӣ (сройотрядҳо) донишҷӯён	Мавҷудияти амалияи фаъолияти гуруҳҳои меҳнатӣ донишҷӯён		X	X	X	X		0,01				ВМИ, ВММША, КҶВ, МИМХД
5)	Доҳили намунаи механизмҳои дастгирии соҳибкории ҷавонон ба барномаҳои миллии дастгирии соҳибкории	Ҷойгиркунии бахш – Ҳастаҳои соҳибкории ҷавонон дар барномаи менеҷментӣ дастгирии давлатӣ соҳибкории		X	X	X	X		0,01				КҶВ, КДСИАД
6)	Доҳили намунаи механизмҳои дастгирии соҳибкории ҷавонон ба барномаҳои миллии дастгирии соҳибкории	Индикаторҳои боздеҳ (оғир): 1) Сатҳи тағирёбии шумораи нарасон ва ҷавонон (15-24-сола) беморихон сироятӣ алоқаҳои ҷинс, % 2) Сатҳи тағирёбии шумораи нарасон ва ҷавонон (15-24-сола) бо сироятӣ нав ташхисшудаи ВНМО% 3) Сатҳи таваҷҷуҳ дар бораи дӯхтарони нарас (15-19-сола) ба 1000 зан дар ин гуруҳи синну сол (ХРУ 3.7.2)	м/н	кохиш	кохиш	кохиш	кохиш	кохиш					
	Вазифаи фаъолгардонии раёанди ташаккули арзишҳои тарзи ҳаёти солим ва бехатар дар байни нарасону ҷавонон, фароҳам овардани шароити бораи рушди ва тақвими ғушҳои нерӯи онҳо	Сатҳи тағирёбии шумораи нарасон ва ҷавонон (15-24-сола) бо сироятӣ нав ташхисшудаи ВНМО%	м/н	кохиш	кохиш	кохиш	кохиш	кохиш					
176	Вазифаи фаъолгардонии раёанди ташаккули арзишҳои тарзи ҳаёти солим ва бехатар дар байни нарасону ҷавонон, фароҳам овардани шароити бораи рушди ва тақвими ғушҳои нерӯи онҳо	Сатҳи тағирёбии шумораи нарасон ва ҷавонон (15-24-сола) бо сироятӣ нав ташхисшудаи ВНМО%	57,4	на камтар аз 55	на камтар аз 50	на камтар аз 45	на камтар аз 40	на камтар аз 30	1,6	0,5	0,0		ВТХИА, КҶВ
	Таҳияи механизмҳои ҷалби ташкилотҳои тағирёнда	Механизмҳои таҳия карда шуда		X	X	X	X	X	0,2				ВТХИА, ВА

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даражаӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии мақсаднокӣ индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷроӣ чорабиниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
	Хукуки инсон, замон ва ҷавонҳои сарои иштирок дар пешбурди сисемати солимани репродуктивӣ ва равандҳои конунгузорӣ ва барномавӣ												
2)	Доҳил намунаи масъалаҳои ташкили низоми тарғиби тарзи ҳаёти солим барои ҷавонон, бо дарназардошти хусусиятҳои рафтор ва дарки иттилоот аз ҷониби ҷавонони синну соли гуногун ба нақшаи маҷмӯи тарзи ҳаёти солим бо таваҷҷуҳ ба таъмини модаршавӣ ва беҳатар, пеширин беморхон бо роҳи ҷинсӣ гузаранда ва беморхонҳои сироятӣ	Нақшаи дахлдор таҳия ва тасдиқ карда шудааст		X	X	X	X	X	0,1				ВТХИА, ҚФВ
3)	Қарб намунаи курсҳо оид ба тарзи ҳаёти солим (ТХС) дар низоми тахсилоти миёнаи умумӣ	Доҳил кардани курси тарзи ҳаёти солим ба нақшаи барномаи таълимӣ дохил карда шудааст		X	X	X	X	X	0,01				ВТХИА, ВМИ
4)	Таҳияи маҷмӯи чорабиниҳо оид ба корҳои профилактикӣ бо наврасон ва ҷавонони гуруҳи хатарӣ иттилоот дар самти пешгирӣ рафтори маърифатӣ / хатарнок дар муҳити ҷавонон	Нақшаи чорабиниҳои дахлдор таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	0,1				ВТХИА, ҚФВ, ВҚД
5)	Дастирри низоми иштироки барномавӣ наврасон ва ҷавонон ҳамчун мушовирони ҳамсол ба тарғиби тарзи ҳаёти солим	Низоми дастирри чалби наврасон ва ҷавонон ҳамчун мушовирони ҳамсолон дар тарғиби тарзи ҳаёти солим васеъ карда шуд		X	X	X	X	X	1,0				ҚФВ, ҚТР
6)	Таъсиси низоми мониторинги соғисолиги равандҳои чалби наврасон ва ҷавонон ба истиснои напша, машрубот ва моддаҳои психотропӣ, таърифшӯӣ	Дар назди Кумитаи қор бо ҷавонон ва варзиш низоми мониторинги соғисолиги таъсис дода шудааст		X	X	X	X	X	0,2				ҚФВ, ВТХИА
7)	Таъкиди додани барномаҳои машваратӣ барои ҷавонон ва хизматрасониҳои мусалсоҳи тиббии дӯстона ба ҷавонон (адаптатсия дар самти баланд бардоштани маърифати барнома)	Баланд бардоштани оғоҳии наврасон ва ҷавонон дар бораи барномаи машваратӣ ба ҳамсолон ва мусалсоҳи тиббии дӯстона барои ҷавонон		X	X	X	X	X	0,5				ВТХИА, ҚФВ
177	Вазифаи таъкиди додани низоми пешгирикунанда ва кумак ҷавонони иҷтимоӣ ба наврасон ҷавонони дар ҳолати вазини ҳаётӣ қарордошта	Индикаторҳои боздеҳ (софит): 1) Шумораи наврасон ва ҷавонон (15-24-сола), ки ба марказҳои гуногуни бӯхронӣ, офисҳои дӯстона барои ҷавонон муроҷиат кардаанд, мардум, аз ҷумла: ҷавонон 2) Ҳисси наврасон ва ҷавонон (аз 15 то 24-сола), ки ҷиноят содир кардаанд, дар шумораи умумии шахсон, ки ҷиноят содир кардаанд, %	М/Н										ВТХИА
1)	Ташкили маркази ягонаи ҳамконтосӣ оид ба кумак ба наврасон ҷавонон, ки дар вазинати бӯхронӣ (бо вохидҳо дар марказҳои минтақавӣ)	Дар назди Кумитаи қор бо ҷавонон ва варзиш маркази ягонаи ҳамконтосӣ таъсис дода шуд	М/Н										ВҚД
													ҚФВ

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокони индикатор (Target)					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо		
	кешвар)											
2)	Тахияи лоиҳаҳо / барномаҳо дар самти барқарорсозӣ, мутобиқсозии иқтимоӣ ва пешгирии рафтори номатлуби иқтимоӣ	Шумораи ҷавононе, ки дар ҳолатҳои вазинии ҳаёти дар лоиҳаҳо ва барномаҳо дар соҳаи барқарорсозӣ, мутобиқсозии иқтимоӣ ва пешгирии рафтори зиддиҷамъияти илтироқ мекунанд		X	X	X			0,1		КҶФ, ВКД	
3)	Рушди таҷрибаҳои дастгирӣ дар равиши барқарорсозии руҳи ва мутобиқсозии ҷавононе, ки дар ҳолатҳои душвори зиндагӣ қарор доранд	Амалҳои дахлдор тахия ва санҷида шудаанд		X	X	X			2,0		КҶФ	
4)	Ташкили барномаҳои кӯмаки равон ба нафарон ва ҷавонон, пешгирии ҳулуқушӣ	Таъбиқи платформаҳои дахлдор дар заминан Кумитаи кор бо занон ва оила		X	X	X			2,0		ВТХИА, КҶФ, КҚЗО	
5)	Тахия ва таъбиқи усулҳои қорӣ ва барномаҳои озмоншӣ барои кор бо ҷавононе, ки дар ҳолатҳои вазинии ҳаёти қарор доранд, аз ҷумла бо ҷавононе, ки дар ҷойҳои ҳаёте нигоҳ дошта мешаванд ва аз ҷойҳои ҳаёте озод карда мешаванд	Дастрасии методология ва барномаҳои озмоншӣ		X	X	X			0,1		КҶФ, ВКД	
6)	Гузаронидани барномаҳои махсуси роҳнамоии касбӣ ва шуғли аҳолии барои ҷавонони «суруҳи осебапар», ташкили марказҳои сайёри роҳнамоии касбӣ	Доҳил намудани барномаҳои махсуси роҳнамоии касбӣ ва шуғли ҷавонон аз "Гуруҳи ҳагар" ба Барномаи умумии шуғли дар Доираи Стратегияи рушди бозори меҳнат барои давраи то 2030		X	X	X			2,0		ВТХИА, КҶФ, КҚЗО	
178	Вазифаи ташкили дастраи ва истифодаи самаранокони технологияҳои компютерӣ ва Интернет ба нафарасуну ҷавонон	Индикаторҳои бозлаҳ (соғир): 1) Шумораи муштарикони синну соли 15-24-сола ба Интернет пайваста буда ба ҳар 100 нафари синну соли мувофиқ, аз ҷумла соғир 2) Шумораи лоиҳаҳои ҷавонон бо истифодаи технологияҳои иттилоотӣ ва захираҳои интернетӣ	М/Н М/Н М/Н						1,0	0,0	ХА	
1)	Таъияти иқтисодии марказҳои таълими технологияҳои иттилоотӣ дар минтақаҳои кишвар	Дарк намудани имконияти таълими тичорати электронӣ ва барномасозӣ, ба даст овардани малакаҳои инноватсионӣ дар соҳаи технологияҳои иттилоотӣ дар марказҳои таълими		X	X	X			0,1		ВМИ, МИМХД	
2)	Тахияи критерияҳои ҷудо намулдани афрелияҳо дар дастгирии истифодаи технологияҳои иттилоотӣ ва таъбиқи лоиҳаҳои ҷавонон	Критерияҳо тахия карда шудаанд		X	X	X			0,1		КҶФ, ХА	
3)	Таълиқи мониторинги тахия ва таъбиқи барномаи компютеризатсия, дастраи ба шабакаи баландсуръати интернетӣ мусаллесҳои тахсилоти миёнаи умумӣ	Ҳисоботи солонан мониторинги низоми мониторинги сотсиологӣ назди Кумитаи кор бо ҷавонон ва парранд		X	X	X			0,1		ВМИ, МИМХД	
4)	Таълиқи назарияи барномаҳои	Шумораи барномаҳои		X	X	X			0,1		ВМИ, ВТХИА	

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чорабинхо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
	таълимӣ дар соҳаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ва иктисодӣ рақамӣ	таълимӣ назаргузари даражаи ТИК ва иктисодӣ рақамӣ											
5)	Таърифи механизмҳои таълимӣ ҳукумати аминияти иттилоотии кӯдакон ва ҷавонон	Шумораи санаҳои маърифӣ дахлдори қабулшуда		X	X	X	X	X	0,1	0,1			ҚЧВ, ВА
6)	Гузаронидани таҳқиқоти мониторингӣ оид ба иттилооткунонии таълим ва дастгирии психологӣ наврадон ва ҷавонон дар муассасаҳои таълимӣ барои омӯзиши муҳити иттилоотӣ, ки ба саломагии ва рушди ихота мекунанд ва таъсир мерасонанд	Ҳисоботи солонаи мониторингини ниғозони назди Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш		X			X		0,5				ҚЧВ, ВМИ
179	Вазифаи таърифи фарогирӣ ва ҷавонон бо ҳамаи воягонаҳои пенсияри снэсат доир ба рушди ҷавонон ва алоқаҳои мутаносиб	Индикаторҳои боздеҳ (сифрӣ): Ҳиссаи доимшӯбеге, ки дар рушди худидоракунии ҷавонон дар таълимӣ таъсирот қарбӣ иштирокдоранд, ба шумораи умумии доимшӯбегеи рушда, %	м/н	на камтар аз 30	на камтар аз 35	на камтар аз 40	на камтар аз 40	на камтар аз 40	2,1	0,0	0,0		ҚЧВ
1)	Таъхия ва таслиқ дар ҳар як шаҳр ва ноҳия барномаҳои доир ба самтҳои афзалиятноки снэсати ҷавонон	Ҳисобот дар бораи таърифи барномаҳои дахлдори дар минтақаҳои кишвар		X	X	X	X	X	0,1				ҚЧВ, МИМХД
2)	Ворид намудани иловаҳо ба санаҳои меърифи ҳукукӣ оид ба таърифи ҳисоботҳои соловани ҷамъияти дар сатҳи минтақавӣ оид ба таърифи снэсати ҷавонон бо имконияти ташкили муқовилаҳои ҷамъияти	Анализи ҳисоботи оммавӣ		X	X	X	X	X	0,1				ҚЧВ, МИМХД
3)	Таъхия ва таърифи стандартҳои хизматрасонӣ дар тамоми минтақаҳои кишвар дар соҳаи снэсати ҷавонон	Таърифи стандартҳои дахлдори		X	X	X	X	X	0,1				ҚЧВ, МИМХД
4)	Таъхияи ҳисоботи солона оид ба вазъи ҷавонон ва таърифи снэсати давлатии ҷавонон	Ҳисоботи соловани Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш		X	X	X	X	X	0,2	0,2			ҚЧВ
5)	Омӯдаҳои мамӯҳаҳои оморини ҷавонони Тоҷикистон бо максали таълими мунтазамӣ ваъ	Маҷмуаҳои дахлдори оморӣ ба таърифи расидаанд		X			X		0,5				АОПҚЧВ
6)	Таъсироти портали иттилоотӣ ва муҳоҷивани ҷавонон дар асоси соловани Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	Портали дахлдори сохта шудааст		X			X		1,0	1,0			ҚЧВ
7)	Таъхияи чораҳо оид ба таълими институтҳои ошангаи ҷавон	Маҷмуаҳои дахлдори таърифи миёнамуҳлат амали карда мешаванд, ки дар ҳисоботи Кумитаи кор бо ҷавонон ва ошангаи иттилоотӣ баърааст		X			X		0,1				ҚЧВ
180	Вазифаи таълими иштироки фаъоли насли наврае дар рушди ҷомеаи шахриванди ва раванди ҷавонон ва варзиш назди сатҳи ҳокимияти маҳаллӣ	Индикаторҳои боздеҳ (сифрӣ): Ҳиссаи ҷавононе, ки дар ниғозони ҳокимияти маҳаллӣ бо фаъолияти фаро гирифта шудаанд	м/н						6,0	0,0	0,0		ҚЧВ, МИМХД
1)	Гузаронидани мамӯҳи чорабинхо оид ба ҳавасмандшардонии ташаккули	Иқтидори марказҳои ҷавонон дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурии таърифи		X			X		5,0				ҚЧВ, МИМХД

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нижондихан дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чорабинҳо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Input)	Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025		хусунав	донорҳо		
	платформаҳои митингавӣ оид ба афронши ҷабби ҷавонон ба нигоҳи худидоракунии маҳаллӣ, мусоидат дар тақдими шибакҳои марказҳои ҷавонон дар сатҳи шаҳру ноҳияҳо ва ҷамоатҳо	лода шула											
2)	Таъсири востигаҳо барои ҷабби мунтазами доираи васеи ҷавонон дар таҳия, ҳамохангсозӣ ва таъбиқи барномаҳо ва санаҷҳои меҳрини хушкӯни марбут ба ҳаёти оғзо	востигаҳои мувофиқ сохта ва таъбиқ карда мешаванд		X	X	X	X	X	1,0				КҶБ
181	Вазифаи ҳавасмандсозии тавачҷуи ҷавонон ба иштироки мероси фарҳангӣ – таъриҳӣ ва ҳифзи муҳити зист	Индикаторҳои боздех (ошрит): Шумораи чорабинҳои оид ба омтави гардонидани ағҷанаҳо ва мероси фарҳангӣ, вохӯро		на қамтар аз 320	на қамтар аз 320	на қамтар аз 320	на қамтар аз 320	на қамтар аз 320	13,7	0,0	0,0		КҶБ, ВФ
1)	Таҳияи Нигонома дар бораи додани имтиёзоҳо хангоми таърифи овардани наврасон ва ҷавонон ба театрҳо, осорхонаҳо, намоишгоҳо, фестивалҳо ва дигар чорабинҳои мусассаҳои фарҳангӣ ва санъат	Нигономаи дахлдор таҳия шудааст		X					0,1				ВФ, КҶБ
2)	Таҳияи критерияҳои дастгирини иштироки наврасон ва ҷавонон дар таъбиқи лоҷаҳои ташкилотҳои экологӣ, чорабинҳои оид ба барқароркунии ёлдорҳои таъриҳӣ	Шумори кардани наврасон ва ҷавонон ба таъбиқи лоҷаҳои ташкилотҳои экологӣ, чорабинҳои оид ба барқароркунии ёлдорҳои таъриҳӣ		X	X	X	X	X	0,1				ВФ, КҶБ
3)	Доҳии намунаи нигоми мубодилаи байниингтавони гуруҳҳои кулақан ва ҷавонон барои рушди сафеҳи доҳилини ҷавонон дар доираи умумини таҳсилоти расмӣ	Доҳии кардани мубодилаи байниингтавони ба байниингтавони (дар рӯзҳои таътил)		X	X	X	X	X	5,0				ВМИ, КҶБ, МИМХД
4)	Таҳияи барномаҳои ҳифзи фарҳанги ағҷанаи халқҳои қишвар (фолклор, этнография, таърих) ва хунароҳи ағҷанаи бо максимали рушди робитаҳои наҷло	Барномаҳо таҳия ва таъбиқ мешаванд		X	X	X	X	X	0,5				ВФ, КҶБ
5)	Таҳия ва пешбурди маҷмӯи чорабинҳои оид ба дастгирини иштироки наврасон ва ҷавонон дар таъбиқи лоҷаҳои рушди ҳамоханг ва ҳифзи муҳити зист, аз ҷумла эҳтиром ба табиат ва оғами ҳайванот	Маҷмӯи мувофиқи амалҳо гузаронида мешаванд		X	X	X	X	X	5,0				КҶБ
6)	Таҳияи нигоми дастгирини фанолити соҳибкори ва волонтерини наврасон ва ҷавонон дар лоҷаҳои ҳифзи муҳити зист ва ҳамзистии осоншта	Нигоми дахлдорӣ дастгирӣ сохта шудааст ва таъбиқ карда мешаванд		X	X	X	X	X	3,0				КҶБ, ҚДСИАД
182	Халафи миёнамуҳлат афронши фарогирини ҷавонон ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш	Индикаторҳои наҷраҳои ниҳой (ошсомо): Ҳиссаи ҷавонони (15-24-сола), ки бо тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғуланд, %	м/н	на қамтар аз 20	на қамтар аз 25	на қамтар аз 30	на қамтар аз 35	на қамтар аз 40	920,7	0,0	0,0		КҶБ
183	Вазифаи васеъ намулдани имкониятҳои воғаста ба таъмили ҷабби ҷавонон ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш	Индикаторҳои боздех (ошрит): Сатҳи таъминот бо иштироки варзишӣ ниғбат ба шумораи	м/н	на қамтар аз 5	на қамтар аз 7	на қамтар аз 10	на қамтар аз 12	на қамтар аз 15	920,7	0,0	0,0		КҶБ

№	Халафи, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафи ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дараҷаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини мақсаднокӣ индикатор (Target)/ X – Мӯҳлати иҷрои чорабиниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Price)	Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Моҳ/сўл	Шарҳоти гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
		Индикаторҳои таъсир, халафи ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дараҷаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	2021	2022	2023	2024	2025	Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Price)	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ	Моҳ/сўл	Шарҳоти гушд
1)	Таҳияи саналҳои меъёри ҳуқуқӣ, ки ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд	Шумораи саналҳои меъёри ҳуқуқӣ, ки ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд		X	X	X	X	X	0.1	0.1			ҚҶВ, ВА	
2)	Таҳия ва амалисозии нақшаҳо (дар асоси ниҳосон харитасозӣ) барои сохтмон ва таҷдиди нишоти варзишӣ дар доираи тағбики Барномаи мачмуи рушди тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд	Ҳисобот дар бораи иҷрои нақшаҳои дахлдор		X	X	X	X	X	200.0	200.0			ҚҶВ, ВМ	
3)	Навсозии заминаи моддио техникаи мактабҳои миёна оид ба тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд	Ҳисоботи мониторинг дар бораи навсозии заминаи моддио техникаи мактабҳои миёна оид ба тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд		X	X	X	X	X	20.0	20.0			ВМИ, ҚҶВ, ВМ	
4)	Таҳия ва тағбики солонаи мачмуи чорабиниҳо оид ба тарбияи тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд	Ҳисоботи солона оид ба тарбияи тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд		X	X	X	X	X	0.1	0.1			ВТХИА, ҚҶВ	
5)	Таҳияи чорабиниҳои умумимиллии тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд	Дар саросари кишвар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд		X	X	X	X	X	100.0	100.0			ҚҶВ	
6)	Гузаронидани чорабиниҳои бӯзургини байналмилалӣ	Чорабиниҳои бӯзургини байналмилалӣ		X	X	X	X	X	500.0	500.0			ҚҶВ	
7)	Мачмуи фаъолиятоҳои барои омодагии шонста ба Бозиҳои олимпӣ	Мачмуи фаъолиятоҳои барои омодагии шонста ба Бозиҳои олимпӣ		X	X	X	X	X	100.0	100.0			ҚҶВ	
8)	Омода ва тақими ихтисоси мураббӣ, доварон, мутахассисони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд	Шумораи мураббӣ-омӯзторон, сузлаҳо, менежерон ва мутахассисони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва тарбияи интеллектини шӯлаанд		X	X	X	X	X	0.5	0.5			ҚҶВ	
УМУМ ҲАММАИ СОМОНИ										968.7	0.5	0.0		
УМУМ ҲАММАИ СОМОНИ										100.00	0.1	0.0		
§7. РУШДИ САЙЕҲИ														
184	Халафи даромадганд (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) баъд бардоштани рақобатнокӣ ва диверсификатсия бахши сайёҳии кишвар	Индикаторҳои таъсир (спрас): 1. Саҳми туризм дар ММД ба ҳисоби фонд инебат ба ММД (ХРУ 8.9.1) 2. Ҳиссаи одамонте, ки дар соҳаи сайёҳии устувор кор мекунанд, дар шумораи умумии одамонте, ки дар кишвар кор мекунанд (ХРУ 8.9.2), %	2.2	2.2	2.5	3	3.5	на камтар аз 4	466.20	16.20	450.00	0.00	ҚҶВ	
185	Халафи миёнамуҳлат ташаққули долави пойгоҳҳои институционалии рушди сайёҳӣ	Индикаторҳои нагичҳои ниҳой (outsome): Ҳаҷми воридоти сармоя ба соҳа, % аз Арзиши умумии иловашуда (АУИ)-и соҳа	м/н	на камтар аз 10	на камтар аз 10	на камтар аз 15	на камтар аз 15	на камтар аз 15	106.50	6.50	100.00	0.00	ҚҶВ, МНМО, ВА	
186	Вазифаи фароҳам овардани	Индикаторҳои боздех	м/н	на камтар	на камтар	на камтар	на камтар	на камтар	104.40	4.40	100.00	0.00	ҚҶВ, ВА	

№	Халаф, вазифа, чорабиллох (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дараҷа (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималии индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорабиллох					Таалабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Input)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	шаронги мусоиди ташкилӣ – ҳуҷуқи барои рушди низоми сайёҳии кишвар	(шарҳ): Шумораи қонлаҳо ва стандартҳои таъминшуда ва таъдилшуда		аз 5	аз 7	аз 10	аз 15	аз 15						
1)	Таҳлили санадҳои меъёри ҳуҷуқи амалкунанда бо максали арабӣи инъикоси халафҳо ва вазифаҳои стратегияи рушди соҳаи сайёҳӣ	Таҳлили санадҳои меъёри ҳуҷуқи амалкунанда бо максали арабӣи инъикоси халафҳо ва вазифаҳои стратегияи рушди соҳаи сайёҳӣ		X	X	X	X	X	0,20				КРС, ВА	
2)	Таҳияи лоаҳаҳои санадҳои меъёри ҳуҷуқи, ки ба санадҳои меъёри ҳуҷуқи мавҷуда, ки соҳаи сайёҳиро ба танзим мекунанд, тағйир доҳавоҳон дорад	Ба санадҳои меъёри ҳуҷуқи амалкунандаи танзимкунандаи соҳаи сайёҳӣ тағйир доҳавоҳон ворид карда шуданд		X	X	X	X	X	0,30				КРС	
3)	Баргузори мачмуи чорабиллох онд ба тақвияти низоми барномавӣ онд ба ташкил ва рушди сайёҳӣ дар кишвар	Маҷмӯи барномавӣ қаблан таъминшуда онд ба рушди сайёҳӣ бо назардошти назми соли 2020 аз нав дора барномада шуд		X	X	X	X	X	0,2				КРС	
4)	Дар асоси таҳлили функсионалии низоми идоракунӣ бахши идоракунӣ бахши сайёҳӣ, муайян кардани самти тақвияти ҷанбаҳои маъмури идоракунӣ соҳа	Таҳлили функсионалии низоми идоракунӣ бахши сайёҳӣ гузаронида шуд, самтҳои таҳлили низоми идоракунӣ муайян карда шуданд		X	X	X	X	X	0,3				АХД, КРС	
5)	Таҳия ва таълиқи методологияи ҳисоби саноҳи миллии, аз ҷумла муайян кардани саҳми бахши сайёҳӣ ба ММД, сармоғузорӣ, ташкилӣ, ҳуҷуқи умумӣ, савдон ҷаҳона ва омори дигар	Таҳсеини ҳисобҳои омори		X	X	X	X	X		100,00			КРС, АОЛҶТ	АБР
6)	Таҳияи стандартҳои нав ва тақвияти додани стандартҳои маҷмӯи мулобиғати стандартҳои экологӣ, соҳмонӣ ва сангтарӣ дар соҳтмони инфрасоҳтмони сайёҳӣ, сифати хизматрасонии сайёҳӣ	Стандартҳои соҳавӣ таҳия ва таъдил карда шуданд		X	X	X	X	X	0,50				КРС, ВТХИА, КЭОС, КАС	
7)	Таҳияи Нишоннома дар бораи чорӣ намунаи низоми сертификатсияи ихтиёри объектҳои бахши сайёҳӣ аз рӯи низоми «Гурӯҳи дӯстона», сертификатсия аз рӯи низоми «турист» – мулобиғати нишооти намунаи сайёҳӣ ва инфрасоҳтгор ба стандартҳои сангтарӣ, талабот ба мавҷудияти доими оби гарм, нишоми таъминоти барқӣ, вонгаҳои назорати вилеобӣ, қориадони, ки забонҳои ҳориҷиро мелонанд, нишоми гуногуни пардохт	Нишоми сертификатсияи ихтиёри объектҳои соҳаи сайёҳӣ аз рӯи низоми «Tourist Friendly» чорӣ карда шудааст		X	X	X	X	X	0,20				КРС	
8)	Таҳияи стандартҳои, ки талаботи хатми таҳассусиро барои қориадони соҳаи сайёҳӣ, ки мустақиман хизматрасоҳи сайёҳӣ мерасонанд	Стандартҳои дахлдор таҳия карда шуданд		X	X	X	X	X	0,50				КРС	
9)	Таҳияи «харитаҳои роҳ» дар микрос минтақаҳои кишвар доир ба рушди бахши сайёҳӣ	Дар сатҳи минтақаҳои кишвар «харитаҳои роҳ» таҳия шуда маҷмӯи амал ворид карда шуданд		X	X	X	X	X	0,60				КРС, МИМҶД	
10)	Таҳияи Нишоннома дар бораи тақвияти назорати дахлдорӣ	Нишоми маҷмӯи дахлдор таҳия шудааст		X	X	X	X	X	0,20				КРС	

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Ншондҳои дил базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургии максимално индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чорабинҳо					Захираҳои молдавӣ (Cost share)			Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ		Масъул	
	Холати сангтарно экологии ҷойҳои сайёҳӣ, хатсайроҳо, бехатарии ёлдорҳо ва дигар ҷойҳои таърихӣ фарҳангӣ													
11)	Таъияи феҳристи электронии объектҳои сайёҳӣ таъия шудааст	Феҳристи электронии объектҳои сайёҳӣ таъия шудааст		X	X	X	X	X	1,00	1,00			КРС	
12)	Таъияи барномаи ташкили чорабинҳои байналмилалӣ ва маҳаллӣ доир ба рушди сайёҳӣ, инчунин муайян кардани санаи чорабинҳо бо назардошти омилҳои масъулавӣ	Барномаҳои солона лоиҳа ба ташкили чорабинҳои байналмилалӣ ва маҳаллӣ муайян кардани санаи чорабинҳо бо назардошти омилҳои масъулавӣ		X	X	X	X	X	0,40	0,40			КРС	
187	Вазифаи ташаккули механизмҳои таъминоти бехатарӣ ва хифзи саломатӣ дар чаҳорҷубаи ҷойназакҳои дар раванди баргузори сайёҳат	Индикаторҳои боздех (очирт): Афзоиши давомнокии мибан саёхатҳо дар саросари кишвар бо сабаби бисёр будани чорабинҳои мувофиқ ва омехташавии намуҳҳои гуногуни сайёҳӣ, рӯзҳо	1,5-2	1,5	2	2,5	3	на камтар аз 4	2,10	0,00	0,00	0,00	КРС	
1)	Таъияи нақшаи коммуникатсионӣ доир ба оғоз кардани мардум оид ба масъаҳои солими ва бехатарии сайёҳӣ	Нақшаи алоқаҳои дахлдор таъия шудааст		X					0,20	0,20			КРС, ВТХИА, КТР	
2)	Таъияи нақшаи барномаи чоракҳо оид ба баъдан барпоиши касбияти ВАО дарсамаги иттилоотии аҳолии оид ба масъаҳои солими ва бехатарии сафар	Мачмуи дахлдорӣ амалҳо таъия ва амалӣ карда мешаванд		X	X	X	X	X	0,30	0,30			КТР, Созмони Ҷурналистон, КРС	
3)	Таъияи нақшаи Низомнома доир ба таъминоти тозагӣ ва назорати санитарӣ дар ҷойҳо ва маршурӯҳҳои сайёҳӣ	Низомномаи дахлдор таъия шудааст		X					0,20	0,20			КРС, ВТХИА	
4)	Таъияи нақшаи наҳ ба протоколҳои мавҷуда оид ба хифзи меҳнат ва чоракҳои бехатарӣ дар ҷойҳо ва хатсайроҳои сайёҳӣ	Протоколҳои наҳ ва таъдидишуда омода гардид		X	X	X	X	X	0,50	0,50			КРС, ВТХИА, ВММША	
5)	Таъияи нақшаи таъйи кардани калрҳои нишооти сайёҳии кишвар доир ба риояи қондаҳои ҷорӣ саломатӣ ва таъмин бо асбобҳои муҳофизатии шаҳрӣ	Омузиши мувофиқ мунтазам гузаронида мешавад		X	X	X	X	X	0,20	0,20			КРС, ВТХИА	
6)	Рушди низомҳои суурта дар бахши сайёҳӣ	Семаҳои дахлдорӣ суурта таъия карда шудаанд		X	X	X	X	X	0,50	0,50			КРС, Тоҷиксуурта	
7)	Тартиб додани нақшаи таъминоти хифзи хуҷук оид ба кор бо сайёҳон	Нақшаи дахлдорӣ таъия карда шудааст		X	X	X	X	X	0,20	0,20			КРС, ВКД	
188	Халафи мибанмуҳлати баланд бардоштани рақобатбарии хизматрасониҳои сайёҳӣ	Индикаторҳои нагичаҳои ниҳой (outcome): 1) Мавқеи Чумхури Тоҷикистон дар рақобатҳои Форуми ҷаҳони иқтисодӣ оид ба рушди сайёҳӣ 2) Шумораи сайёҳони хориҷӣ, ки ба Тоҷикистон таширф меоянд, млн. нафар 3) Солидроти хизматрасониҳои сайёҳӣ, млн. долл	104					на камтар аз 70	358,10	8,10	350,00	0,00	КРС	
189	Вазифаи рушди инфраохтори	Индикаторҳои боздех	млн	на камтар аз	на камтар аз	на камтар аз	на камтар аз	на камтар аз	351,00	1,00	350,00	0,00	КРС, АОЛҚТ	

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбандии даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималии индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чорабинхо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
	Сайёҳӣ ва инфрасохтори марбут ба он	(сиртӣ): Ҳиссаи муассасаҳои сайёҳӣ, ки инфрасохторашон ба стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯ мебошад, %		30	35	40		50				
1)	Таҳияи нақшаи сохтмони иншооти нав ва тақдирди иншооти мавқудан буда бош ва муассасаҳои хуроки умумӣ, обтаъминкунӣ ва бехдош, иншооти нақибгӣ ва логистикӣ, муассасаҳои фарҳангиро вараши, иншооти навоиши сайёҳӣ	Шумораи иншооти нав ва анизабозшудани мавқудан наводани широнги сайёҳӣ		X	X	X	X	X	0,7		ВРИС, КДСИЯД, ВН, КРС	
2)	Яқҷоя бо макомоти иҷроияи маҳаллӣ, ташаккули Нақшаи ташкили инфрасохтори сайёҳии роҳ дар шаҳрон калон, иншооти навоиши сайёҳӣ, марказҳои сайёҳӣ ва фароғатӣ (роҳҳои даромад, аломатҳо ва аломатҳо, гиёдагарҳо, марказҳои сангтариро гиёдагӣ)	Раваҷди мутобиқати инфрасохтор ташкил гардида		X	X	X	X	X	0,3		КРС, МИМХД	
3)	Маҷмуи чорабинхо барои мутобиқ кардани объектоҳои табиғӣ таврих ба стандартҳои байналмилалӣ: мадраси «Чилчорҷаишма», «Ҳона-Машаъ», «Қалъаи Хулбуқ» ва «Қалъаи Яғмур», инчунин сохтани меҳмонхонаҳои хурд, хуҷраҳои барои қабули меҳмонон, ҷойҳои фурӯши тӯфҳо ва дигар инфрасохтори ҷойҳои барои сайёҳон дар нақшаи ҷойҳои сайёҳӣ ВМКБ ва вилояти Хатлон	Маҷмуи мувофиқи амалҳо гузаронида мешавад		X	X	X	X	X	350,0		КРС, МИМХД	ВБ
190	Вазифаи мусоидат ба вориди навоириҳои технологӣ дар низоми сайёҳат	Индикаторҳои бозлех (сиртӣ): Фоидаи сайёҳоне, ки аз хизматҳои онлайни кошвар истифода мебаранд, %	м/н	на камтар аз 30	на камтар аз 35	на камтар аз 40	на камтар аз 45	на камтар аз 50	0,9	0,0	КРС, АОИҚТ	
1)	Таҳия ва амалисозии маҷмуи чорабинхо оид ба рушди халамоти иттилоотии бисеразбона барои кӯмак ба сайёҳон	Хизматҳои иттилоотии бисеразбонаи сайёҳӣ таҳия шуда истифода мешавад		X	X	X	X	X	0,3		КРС, ХА	
2)	Таҳияи харитани роҳ оид ба истифодаи технологияҳои рақамӣ дар низоми сайёҳии кошвар	Харитани дахлори роҳ таҳия шуда амалӣ шуда истодааст		X	X	X	X	X	0,3		КРС, ХА	
3)	Таҳияи Низоми оид ба ташаккули инфрасохтор барои ташаккули онлайни хатсайри сайёҳӣ бо имконияти хариди чиптаҳо ва захира кардани ҷой дар меҳмонхонаҳо	Имконияти сохтани онлайни маршрuti сайёҳӣ пешниҳод гардида		X	X	X	X	X	0,3		КРС, ХА	
191	Вазифаи самаранок истифода бурдани захираҳои лоҳийаи барои индустрияи сайёҳӣ	Индикаторҳои бозлех (сиртӣ): Шумораи ширкатҳои сайёҳӣ	160	160	афзоиш 1,5 маротиба	афзоиш 1,5 маротиба	афзоиш 1,5 маротиба	афзоиш 1,5 маротиба	3,90	0,00	КРС	
1)	Таҳияи қаластри захираҳои сайёҳии Чумхурини Тоҷикистон	Қаластри захираҳои сайёҳии Чумхурини Тоҷикистон таҳия карда шуд		X	X	X	X	X	1,00		КРС	
2)	Маҷмуи чорабинхо оид ба	Маҷмуи дахлори амалҳо		X	X	X	X	X	0,2		КРС	

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои дин базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бүзургини максималноки индикатор (Target) / X – Мўҳлати иҷрои чорабинҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
	хамкории байниҳудудӣ барои тағбиқи инъоми равншоҳои кластерӣ дар Турғам	таъзия ва амалии карда мешаванд											
3)	Ташаккул ва тағбиқи барномаҳои минтақавӣ ва дастгирии рушди туризм	Барномаҳои минтақавӣ ва дастгирии рушди туризм таъзия ва амалии карда шудаанд		X	X	X	X	X	0,9				КРС, МИМХД
4)	Таъзияи Нисбонномаҳои оид ба таъсиси шӯроҳои доминӣ рушди сайёҳӣ дар минтақаҳо (дар саҳми минтақаҳои кишвар) бо иштироки намоёнлагони соҳорҳои соҳибдорӣ дар соҳаи сайёҳӣ, аз ҷумла намоёнлагони синаъати амалии халқӣ	Шӯроҳои дахлдор таъсис додан шудаанд (дар саҳми минтақаҳои кишвар) ва амал мекунанд		X	X	X	X	X	0,20				КРС, МИМХД
5)	Таъзия ва тағбиқи талаботи таҳассуси умумӣ ба кадрҳо ва ҳаётқунададони муассисаҳои таълимӣ касбии соҳаи сайёҳӣ	Талаботи таҳассусӣ таъзия ва тағбиқи карда мешаванд		X	X	X	X	X	0,2				КРС, ВМИ
6)	Таъзияи барномаҳои чорабинҳо оид ба дастгирии истеҳсоли хунаҳои замонавӣ рақобативар ва маҳсулоти хотиравӣ, дастгирии воридшавии духтарони ҷавон ба нисбони ЭҶБ ва рушди хунаҳои мардумӣ	Барномаҳои дахлдор чорабинҳои таъзия ва амалии карда мешаванд		X	X	X	X	X	0,4				КРС, ҚДСИАД
7)	Таъзияи харитавӣ роҳ барои таъминии рақобативарии маҳсулоти хунаҳои миллий, пешбури он дар бозорҳои дохилӣ ва хориҷӣ	Харитавӣ дахлдор роҳ таъзия шудаанд		X	X	X	X	X	0,5				КЭСЗ, ПСС, АС
8)	Таъзияи Нақшаи дастгирии таъсиси ҳагсайроҳои 1–2-руза гурӯҳӣ, ошпазӣ, инфиродӣ	Нақша таъзия шуда маъриди амал қарор дорад		X	X	X	X	X	0,5				ААГ, КРС, ВН
192	Вазифаи пешбарии имкониятҳои сайёҳӣ дар дохилӣ ва хориҷа	Индикаторҳои боздох (ошпазӣ): Шумораи чорабинҳои оид ба оммаи гардонии иқтисодии сайёҳӣ дар ҳама сатҳҳо, аз ҷумла воҳидҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ		на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	на камтар аз 100	2,3	0,0	0,0		КРС
1)	Тағбиқи маҷмӯи чорабинҳо оид ба тағбиқи стратегияи табиии маҳсулоти сайёҳии миллий, ки асосан ба бозорҳои асосии сайёҳӣ равона карда шудаанд	Маҷмӯи мувофиқи амалҳо гузаронида мешаванд		X	X	X	X	X	0,6				КРС, КТР
2)	Мониторинги солонаи навосзони инъому механизмҳои табиии маҳсулоти сайёҳӣ дар фазои Интернет, аз ҷумла ҷойбаркунии иттилоот таваассути маркетинги ҷустуҷӯӣ, банирроҳ дар сомонҳои маҳсулоти табиии мобилӣ, инчунин таъсиси платформаи маҳсулоти ошпазӣ, ки ҳамчун пешниҳоди сайёҳиро дар Тоҷикистон инъом мекунанд ва вазифаҳои онлайнро таъмин мекунанд –бронҳо	Мониторинги ҳисоботҳо ва таъзия оид ба табиии маҳсулоти сайёҳӣ дар фазои Интернет		X	X	X	X	X	0,5				КРС
3)	Таъзияи «Харитавӣ роҳ» барои дастгирии сайёҳии вазирӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон	Харитавӣ дахлдор роҳ таъзия шудаанд		X	X	X	X	X	0,3				КРС, ҚҶВ
4)	Маҷмӯи амалҳо оид ба ҳамгирони кишвар ба долонҳои	Маҷмӯи мувофиқи амалҳо амалии карда мешаванд		X	X	X	X	X	0,9				КРС

№	Халаф, вазифа, чорабиллоҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Ишондори даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷро чорабиллоҳо					Таалабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Prnt)			Захираҳои молиявӣ (Cost share)			Масъул	Шарикони рушд			
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорҳо	бахши хусусӣ								
193	байналмилалӣ сайёҳӣ Халафи миёнамуҳлат таъминоти устуворӣ ва рушди истифодаҳои сайёҳии дохилӣ	Индикаторҳои натиҷаҳои инқилобӣ (outcome): Суръати афзоиши гардиши сайёҳони дохилӣ байни минтақаҳо, %	м/н	на пастанг аз 10%	на пастанг аз 10%	на пастанг аз 10%	на пастанг аз 10%	на пастанг аз 10%	1,60	0,00	0,00	КРС, КЧВ, МИМХД							
194	Вазифаи §7.1.3.1. Дастгирии рушди сайёҳии дохилӣ	Индикаторҳои боздох (output): Афзоиши шумораи сайёҳони дохилӣ, %	м/н	на камтар аз 20%	на камтар аз 20%	на камтар аз 20%	на камтар аз 20%	на камтар аз 20%	1,60	0,00	0,00	КРС, КЧВ, МИМХД							
1)	"Сайёҳат дар Тоҷикистон"	Барномаи дахлдор таъзия шудааст		X	X				0,50			КРС, КЧВ, МИМХД							
2)	Ворид намуудани чорабиллоҳои сайёҳӣ ва эҷурониҳои ба барномаҳои таъминоти таҳсилоти умумӣ ва касбӣ касбӣ	Фабрикаи сайёҳӣ ва эҷурониҳои ба барномаҳои таъминоти таҳсилоти умумӣ ва касбӣ ворид карда шуданд		X	X				0,10			КРС, ВМИ							
3)	Таъзия «харитан роҳ» барои рушди сайёҳии иқтисодӣ, фарҳангӣ, маърифатӣ, ватандӯстӣ, экологӣ, этномадонӣ ва дехот, аз ҷумла бо интиқоси меҳангарон дастгирии молиявӣ ҳиссани хароҷоти сайёҳии кормадон аз ҷониби корхонаҳои корфармо	Харитан роҳ таъзия шуд		X	X				0,50			КРС, МИМХД							
4)	Таъсияи сиёсатҳои барномаҳои телевизионӣ бо интиқоси ҳолимонӣ фарҳанг ва санъати ватанӣ ва хорҷӣ, ки имконоти бонӣ фарҳангиро таърихӣ ва сайёҳии минтақаҳои кишварро инъикос мекунанд	Сиёсатҳои барномаҳои телевизионӣ таъзия шуданд		X	X				0,50			КРС, КТР							
				УМУМ бо млн. сомонӣ					466,2	16,2	450,0	0,0							
				УМУМ, ба %					100,00	3,5	96,5	0,0							
§8. ТАЪМИНИ ШАРОИТИ ЗИНДАГИИ АРСАНДА																			
195	Халафи даромадҳои (афзоиши СМР ва ХҶУ) фароҳам овардани шароити бароҳати зиндагӣ	Индикаторҳои таъсир (impact): 1. Сатҳи таъминоти аҳолии бо манзил, м ² /як габбар 2. Сатҳи дастраи ба хизматҳои асосӣ (ба ҳисоби фон), аз ҷумла: 2.1. ба нағри барқ 2.2. ба гармидихии марказӣ* 2.3. ба оби нушоқ	10,7	10,8	10,9	11	11,1	11,2	8370,8	2657,73	364,45	КАСПРИ, ҚВД ХМК, МИМХД	WB, ADB, EBRD, SDC, USAID						
				99,5	99,6	99,7	99,8	99,9											
196	Халафи миёнамуҳлат афзоиши ҳаҷми сохтмони манзил, аз ҷумла дар дехот	Индикаторҳои натиҷаҳои инқилобӣ (outcome): 1. Ҳаҷми манзилҳои аз ҷониби шахру ноҳияҳо ба истифода долашуда (ҳазор метри мураббаъ) 2. Дастрасии аҳолии ба хизматҳои аввали дәр дехоти навоида, аз ҷумла: ба нағри барқ (ба %) ба оби нушоқ (ба %) ба таҳсилот (ҳазор чои талаба дар муассисаҳои таълими томактабӣ ва мактабӣ) муассисаҳои амбулаторӣ ва поликлиникаӣ (шумораи нишооти КАТС)	0	90	92	95	97	99,5	306,25	180,65	149,65	КАСПРИ, МИМХД							
				10	20	30	40	50											
197	Вазифаи тақмили конуиғузорӣ ва сохтори инстиғуиетсионали	Индикаторҳои боздох (output):	0	110	116	128	140	160	36,25	49,15	49,15	КАСПРИ, МИМХД							
				68	123	123	272	340											

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани дари базисӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чоррабниҳо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Ишрит)	Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хусусат	донорҳо			бахши хусусӣ
1)	Қобули Барномаи Рушди ҳоҷати маърифати коммуналӣ ҚТ барои давранг 2021–2025	Барномаи нав таҳия ва амали карда шудааст		X	X	X	X		434,00	2466,00	150,00	КВД ХМК, МИМХД	WB EBRD	
2)	Қудукунии вазифаи танзим ва хизматрасонӣ дар соҳаи ҳоҷати маърифати коммуналӣ	Вазифаҳои танзим дар соҳаи ҳоҷати маърифати коммуналӣ, таъминоти оби нӯшоқӣ ва сангтария аз КВД КМК ба макомоти маҳсули нағшаҳои давлатии сангӣ миллий гузаронида шудааст		X	X	X		0,30	0,10	0,20		ВРИС, ВЭЭО, ВА, ВМ, КВД ХМК, КРМ	WB EBRD SDC	
3)	Таъсиси корхонаҳои коммуналӣ дар ҷамоатҳои лехот	Ҳизматрасонии коммуналӣ таъсис дода шудааст		X	X	X	X	21,50	21,50			МИМХД	SDC, USAID	
4)	Таҳияи барномаҳои максималноки соҳавӣ ҷиҳати таъмини самараноки таъминоти кувваи барқ, об ва гармидиҳии манзил	Барномаҳо таҳия карда шуванд		X	X			0,90	0,90			ВЭЭО, ҶСК «Бариер Тоҷик», КВД ХМК	WB EBRD	
5)	Таҳия ва таълиқи Низомнома оид ба меъёрҳои истеъмоли ва гурӯҳҳои афрелияноки истеъмолимақдони хизматрасонии коммуналӣ	Меъёрҳои нав ва стандартҳои давлатии оид ба таъминоти оби нӯшоқӣ ва партовҳои саҳти маширо ҷорӣ карда шудааст		X	X	X		0,70	0,35	0,35		КХМЗ, КВД ХМК, ВТХИА	WB EBRD	
202	Вазифаи таъмини услувории молиявӣ бахши (корхонаҳои ҳоҷати маърифати коммуналӣ)	Индикатори бозлех (ошрит): Сатҳи даромаднокии корхонаҳои ҳоҷати маърифати коммуналӣ бо фонд	0	0	2	5	8	11	7602,43	7602,10	0,00	КВД ХМК, ВМ, Халамоти зиддинхлосори, МИМХД	WB EBRD	
1)	Таҳияи тарифҳо, ки ҳарчоти корхонаҳои хизматрасониро пура мепушонанд	Нархҳо ва тарифҳои аз ҷиҳати истиқосӣ асоснок барои хизматрасонӣ муъарра карда шуванд		X	X			0,43	0,10	0,33	0,00	КВД ХМК, Халамоти зиддинхлосори, МИМХД	WB, EBRD SDC	
2)	Таҳияи механизми маблағгузори корхонаҳои ҳоҷати маърифати коммуналӣ аз ҷисби бучети давлатӣ барои хизматрасонии мувофиқ	Механизми таҳия карда шуванд		X	X	X	X	7600,00	7600,00			ВМ, МИМХД		
3)	Таҳияи чорҳо оид ба ҷуфрони хароҷоти коммуналӣ, ки ба категорияҳои истеъноки аҳоли расонида мешаванд	Таъбирҳо таҳия карда шуванд		X	X	X	X	2,00	2,00			ВМ, МИМХД		
203	Вазифаи нигоҳдори ва ободонии минтақаҳои сабз дар маҳаллаҳои мавҷудани истиқомати шаҳро, инчунин риҳои талабот оид ба ташиқи минтақаҳои сабз дар маҳаллаҳои нави истиқоматӣ (Халафи 11-и ХРУ)	Индикаторҳои бозлех (ошрит): Майдони минтақаҳои сабз ба ҳар сари аҳоли (метри мурабба)	10	12	14	15	16	17	13,00	5,50	6,50	КХМЗ, КВД ХМК		
1)	Мукамалсозии нақшаҳои генералӣ шаҳр ва шаҳраҳои оиди бунёди минтақаҳои сабз	Нақшаҳои генералӣ шаҳр шаҳраҳои тилқиди назар шудаанд		X	X	X	X	7,00	3,50	3,50		КМС		
2)	Бунёди минтақаҳои сабз дар маҳалҳои истиқомати шаҳро, инчунин дар маҳаллаҳои нави истиқоматӣ	Минтақаҳои сабз бунёд шуванд		X	X	X	X	6,00	2,00	3,00		КВД ХМК	EBRD	
								УМУМӣ бо млн. сомонӣ	10 688,83	8 064,45	156,50			
								УМУМӣ ба %	100,00	75,45	23,09	1,46		
204	Халаф баланд бардоштани дастраш ва оби тозаи нӯшоқӣ, сангтария ва тилғена	Индикаторҳои нағшаҳои нисой (outsome): 1. Ҳосили аҳоли бо оби тозаи нӯшоқӣ таъминшуда, бо % дар шаҳро дар лехот 2. Дастраши аҳоли ба	64,2	67,5	69,5	71	73	75	67,60	0,10	58,30	ЛОПҚТ, КВД «ХМК»		
			95	95	95,5	96	96,5	97						
			56	56	57	58	60	62						
			60	60	60,5	61	61,5	62						

№	Халаф, вазифа, чорабиллико (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбандии даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималии индикатор (Target)					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Prvt)		Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гуруҳ
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
		Ҷангалбар-корморкузӣ, ҳаффа	1,9	2	2,1	2,2	2,3	2,4					КХМЗ, АХЧ	
209	Ҳадафҳои гуногун нигоҳдорӣ ва тағйирёбии иқлим	Индикаторҳои нагӯҳарон (ozone): Ихроҷи газҳои гулоҳаӣ ба ҳар сари аҳолии бо эквиваленти CO ₂ тоғна	0,9	1	1,05	1,1	1,15	1,2	223,30	12,20	211,10	0,00	КХМЗ, КХФМГ, АОПҚ	
210	Вазифаи тақвими додани заминӣ, мелиоратсия, дар соҳаи хизмати муҳити зист бо назардошти тағйирёбии байналмилалӣ	Индикаторҳои боздох (ocean): Сағхи оғоҳии аҳолии дар бораи хавфҳои тағйирёбии иқлим, бо % аз ҳама.	25	30	35	37	38	40	59,40	7,70	51,70	0,00	КХМЗ, КХФМГ, АОПҚ	
		Индекси манҷури осебпазирӣ ба тағйирёбии иқлим	15	20	25	30	33	35						
		Индекси манҷури осебпазирӣ ба тағйирёбии иқлим	12	15	17	20	22	25						
		Индекси манҷури осебпазирӣ ба тағйирёбии иқлим	10	9	8	7	7	6						
1)	Қабул намунаи Кодекси экологӣ, Ҷумҳурии Тоҷикистон	Кодекси экологӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон тахия ва қабул шуд		X					0,50	0,50			КХМЗ	БРСММ ЮНЕП
2)	Тахияи ҳуҷҷати «Арзёбии стандарти экологӣ» (АСЭ)	Ҳуҷҷати «Арзёбии стандарти экологӣ» тахия шуд		X					0,20	0,20			КХМЗ	
3)	Тахияи нишондандҳои ҳассоси тендерӣ оид ба тағйирёбии иқлим ва идоракунӣ хавфҳои офатҳо	Нишондандҳои ҳассоси тендерӣ оид ба тағйирёбии иқлим ва тағйирёбии хавфҳои офатҳо		X	X				0,50	0,50	0,50		КХМЗ, КХФМГ, ККЭО, АОПҚ	БРСММ ЮНЕП
4)	Тахияи «Барномаи давлатии мелиоратсияи экологӣ аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи 2021–2030»	Барномаи давлатӣ тахия шудааст		X	X				2,00	1,00	1,00		КХМЗ, КХФМГ, ВМ	БРСММ ЮНЕП
5)	Тахияи Нақшаи миллии мутобиқасавӣ ба тағйирёбии иқлим	Нақшаи миллии мутобиқасавӣ ба тағйирёбии иқлим тахия шудааст		X					31,00		31,00		КХМЗ, КХФМГ	ФНС (Фонди иқлими сабз), 3,0 млн. долл. ИМА, БРСММ
6)	Тахияи қадастри миллии газҳои гулоҳаӣ, заминӣ, мелиоратсия, хуҷҷат ва методологӣ оид ба тағйирёбии иқлим ва тағйирёбии хавфҳои офатҳо	Қадастри миллии газҳои гулоҳаӣ, заминӣ, мелиоратсия, хуҷҷат ва методологӣ барои МывА тахия шудааст		X	X				5,00	5,00			КХМЗ, КХФМГ, АОПҚ	
7)	Тахияи Стратегияи Миллии идоракунӣ партовҳои сахтӣ коммуналӣ ва захираҳои моддӣ дувумдараҷа барои давраи то соли 2030	Стратегияи Миллии идоракунӣ партовҳои сахтӣ коммуналӣ ва захираҳои моддӣ дувумдараҷа тахия ва мувофиқа карда шудааст		X	X				3,00		3,00		КХМЗ, КХФМГ, ВА, ВМ	БРСММ
8)	Тағйиди саҳми муайяншудаи миллӣ (NDC) барои ноил шудани ба ҳадафҳои Глобалии Конвенсияи ҷаҳорубои Созмони Миллӣ	Саҳми миллии муайяншуда (NDC) тағйид шудааст		X					7,20		7,20		КХМЗ	БОҚ, БЧ, БРСММ, GIZ
9)	Дар саҳми аворату идоракунӣ вақолатдор ташаққу додани маҳзани иттилоотӣ оид ба тағйирёбии иқлим ва идоракунӣ хавфҳои офатҳои табиӣ	Маҳзани иттилоотӣ ташаққу карда шудааст		X	X				5,00		5,00		КХМЗ, КХФМГ, АОПҚ	БЧ
10)	Тахияи «Барномаи давлатии экологӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи 2021–2030»	Барномаи давлатӣ тахия шудааст		X					4,00	1,00	3,00		КХМЗ, КХФМГ, ВА, ВМ	БРСММ ЮНЕП
11)	Тағйиди принсипҳои баҳолиҳини стандарти экологӣ (БСЭ) ва идоракунӣ хавфҳои офатҳои табиӣ (ИХОТ) дар тахияи барномаҳои стратегӣ соҳавӣ ва	Принсипҳои БСЭ ва маҳзалаҳои ИХОТ ворид ва амалӣ карда шудааст		X	X			X	1,00		1,00		КХМЗ, КХФМГ, ВА, ВМ, ВРИС	БРСММ ЮНЕП

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Ншондиҳани дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсаднокни индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чорабиниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони гушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
	минтақавӣ												
211	Вазифаи тақвияти низоми ҳамоҳангсозӣ ва ҳамкорӣ дар самти масъалаҳои тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ	Индикаторҳои боздеҳ (офит): Шумораи чорабиниҳои муштарак дар доираи Платформаи Миллӣ, дар семоҳа, аял. Шумораи барномаҳои тақвинуфтаи соҳавӣ бо назардошти хавфи тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ, воҳид	1	2	2	3	3	3	4,20	159,00	0,00	КХМЗ, КХФМГ	
	Тақвияти низоми мониторинг ва арабӣни пешравихо дар самти идоракунии хавфи офатҳои назардошти масъалаҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим	Низоми мониторинг ва арабӣни пешравихо дар самти идоракунии хавфи офатҳои тахияи Ҷаишаас ва амал менамояд				X	X			2,00		КХМЗ, КХФМГ, ВРИС	БРСММ ЮНЕП
1)	Тақвияти заминаи моддио техникаи мақомоти ваколатдор (КХМЗ, Маркази гидрометеорологӣ, КХФМГ), ки дар ҷамъоварӣ ва паҳн намудани иттилоот дар бораи тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои иштирок мекунанд	Заминани моддио техникаи мақомоти ваколатдор тақвият ёфт		X	X	X	X			155,00		КХМЗ, КХФМГ, ВМ, КДС	ФИС, БРСММ, ЮНЕП, БОР, БҶ (15 млн. долл. ИМА)
3)	Тақвияти низоми огоҳозини хатари офатҳои табиӣ дар асоси истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ва масъалаҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва дигар ҷанбаҳои ҳаёти муҳим	Низоми огоҳозини хатари офатҳои табиӣ тахияи Ҷаишаас ва амал менамояд		X	X	X		4,20				КХМЗ, КХФМГ, ВК, ВРИС	
4)	Тақвияти нақшаи чорабиниҳои мутобиқшавӣ ва митигатсионӣ онд ба коҳиш додани таъсирҳои тағйирёбии иқлим ва хавфи офатҳои табиӣ дар бахшҳои асосии истеҳсоли барои ҷалби сармояи шарикони гушд ва бахши хусусӣ	Нақшаи чорабиниҳои мутобиқшавӣ ва митигатсионӣ тахияи Ҷаишаас ва амал менамояд		X	X					2,00		КХМЗ, КХФМГ, МИҲД	БРСММ ЮНЕП
212	Вазифаи баланд бардоштани нуруи кормандони мақомоти ваколатдори давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ онд ба мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ таъсирот.	Индикаторҳои боздеҳ (офит): Шумораи кормандони мақомоти ваколатдори давлатӣ, ки курсҳои онд ба тағйирёбии иқлимро ҳагм намууданд, ҳамагӣ бо % аз ҷумлаи занон	20	25	30	35	40	45	0,30	0,40	0,00	КХМЗ, КХФМГ, АОИҶ	БРСММ, БҶ, БОР
	Тақвияти барномаҳои таълимӣ, ҷорӣ намуудани услухи инноватсионии таълим ва арабӣни пешрафт дар ҷараёни тақмили ихтисоси мутахасссон сохторҳои ваколатдори хизматчиёни давлатӣ онд ба мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ	Барномаҳои таълимӣ тахияи Ҷаишаас ва амалӣ карда мешаванд		X	X					0,20		КХМЗ, КХФМГ, ВМ	БРСММ
1)	Тақвияти курсҳои омӯзишӣ барои хизматчиёни давлатӣ онд ба мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим ва идоракунии хавфи офатҳои табиӣ	Курсҳои омӯзишӣ тақшил ва фаъолият доранд		X	X	X	X	X	0,30			КХМЗ, КХФМГ, АҲД	
2)	Тақвияти мавраҳои иттилоотӣ дар ВАО онд ба тағйирёбии	Мавраҳои иттилоотӣ мунтазам тақшил карда		X	X	X	X	X		0,20		КХМЗ, КХФМГ, КРС	БРСММ, ЮНЕП

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даража (Baseline) (соли 2019)	Бүзүргин максимално индикатор (Target) X – Мўҳлати иҷрои чорабинхо					Талабот ба маблағгузори (млн. сомони) (Price)	Захираҳои молдав (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд	
				2021	2022	2023	2024	2025		хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ
	ислим ва масъалҳои идоракунии хатари офатҳои табиӣ	мешаванд												
	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Чангалзорҳои муҳофизатӣ ва дигар минтақаҳои дарахтзор, ҳазор гектар дар ак сол	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Чангалзорҳои муҳофизатӣ ва дигар минтақаҳои дарахтзор, ҳазор гектар дар ак сол	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5							
213	Халафи таъминоти мултидисциплинарӣ амалҳо оид ба барқарор кардани ниҳомҳои экологӣ ва вайроншудани табиӣ ва нигоҳ доштани гуногунии биологӣ	Хуруфи 15: Кам кардани талафоти гуногунии биологӣ; Нигоҳ доштани гуногунии генетикӣ – ҳадди ақвал 60% аз эҳтиётҳои соли 2019	60%	58	55	57	54	50%	309,00	0,00	309,00	0,00	КХМЗ, КХФМГ, АОПҚТ	
	Хуруфи 15: Ҳифзи ва барқарорсозии эканомҳои марбут ба об – ҳадди ақвал 55% аз нишондиҳандаҳои соли 2019	Хуруфи 15: Ҳифзи ва барқарорсозии эканомҳои марбут ба об – ҳадди ақвал 55% аз нишондиҳандаҳои соли 2019	55%	58	61	64	67	70%						
214	Вазифаи таҳияи маҷмуи тадбирҳо барои барқарор кардани ниҳомҳои экологӣ ва вайроншудани табиӣ ва нигоҳ доштани гуногунии биологӣ	Индикаторҳои боздех (соир): Барқарорсозии эканомҳои вайроншуда, % Намуҳои паррандаҳои нобудшудаи сода	20	22	25	28	35	39	309,00	0,00	309,00	0,00	КХМЗ, КХФМГ, АОПҚТ	
1)	Бехтар кардани эканом ва ҳидрографикҳои эканомӣ ва барои ҷомеаҳои деҳот чикати мубокиллашавӣ ба тағйирҳои иқлим	Табиироҳои мубокиллашавӣ ва тағйирҳои иқлим дастгирӣ ёфанд			X	X	X	X	103,00		103,00		КХМЗ, КХФМГ	
2)	Ҳифзи ва нигоҳдорӣ гуногунии биологӣ барои мубокиллашавӣ ва истифодаи устувори захираҳои табиӣ	Биогуногунии ҳифзи ва бехтар гашт		X	X	X	X	X	206,00		206,00		КХМЗ	
								532,3	12,2	520,1	0,0			
								100,00	2,3	97,7	0,0			
УМУМ, бо млн. сомони														
УМУМ, бо %														
	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Маблағи зарар аз офатҳои табиӣ нисбат ба ММД, бо %	Индикаторҳои натиҷаҳои ниҳой (outcome): Маблағи зарар аз офатҳои табиӣ нисбат ба ММД, бо %	4	3,8	3,7	3,6	3,5	3,4						
215	Халафи миёнамуҳлат тақвият ва рушди истифодаи маҷмуи чикати қохил додан ва пешгирии хавфҳои нави офатҳои табиӣ	Тақвият додани ниҳомҳои оғоҳкунии барвақти оид ба намуҳои гуногуни офатҳои таъминоти саривақтии интиқоли иттилооти муфид, дар сатҳи миллий ва маҳаллӣ	20	25	30	35	40	45	68,40	24,30	44,10	0,00	КХМЗ, КХФМГ	
216	Вазифаи тақмили заминаи таъминоти хукумати ниҳомҳои идоракунии хавфи офатҳои табиӣ	Индикаторҳои боздех (соир): Фарогирни нуктаҳои аҳолинишин бо ниҳомҳои оғоҳкунии бармаҳал, % аз шумораи умумии нуктаҳои аҳолинишини қишр	30	35	40	45	50	55	8,80	0,00	8,80	0,00	КХМЗ, КХФМГ	
1)	Таҳияи санадҳои меъёри хукуд чикати тақвияти нақши Штатформани миллий дар самти ҳамоҳангсозии чоракҳои қохил ҳифз, ки аз ҷониби мақомоти давлатӣ дар яҷояти бо ҷомеаи ҳавоӣ амалӣ карда мешаванд.	Хуҷаҷҳои меъёри таҳия карда шуданд		X					0,20		0,20		КХМЗ, КХФМГ	
2)	Таҳияи нақшаи чорабинҳои миллий оид ба қохил додани	Барномаи таҳияи нақша ва амалӣ карда шуд		X					0,10		0,10		КХМЗ, КХФМГ	

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондихан дани базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусусат	донорҳо		
	Хавфи офатҳои табиӣ барои соҳмон 2022-2026											
3)	Таъсиси маҳзани иттилоотии онд ба маълумотҳо дар бораи аҳолии, ки дар мавзӯҳои зери хагарӣ ҳолатҳои фавақуллода (ХФ) зиндагӣ мекунанд (аз ӯи ҷиҳе, синуу сол ва мавҷоб).	Маҳзани иттилоотӣ таҳия гашт ва мавридди истифода қарор лорд		X	X	X			0,50		КХМЗ, КХФМГ	ФИС
4)	Ҳамгирони (ворид намулдани) масъалаҳои соҳиш додани хавфи офатҳои табиӣ ба стратегияҳои соҳавӣ, барномаҳои рушди маҳаллӣ ва минтақавӣ	Масъалаҳои соҳиш / идорақунии хавфи офатҳои табиӣ ба барномаҳо ҳамгирорӣ қарда шудааст		X	X	X	X		8,00		КХМЗ, КХФМГ	БРСММ
217	Вазифаи тақвияти заминӣ моддио техникаӣ ҷаҳати соҳиш додани хавфи офатҳои табиӣ бо максималӣ эҷоди нуруи устувории ақсуламал	Индикаторҳои боздеҳ (output): Саҳми шарикони рушд, ки ба таҳқиқи истифодари КХФ равона шудаанд, %	1,8	2,4	2,8	3,5	4,1	6,4			КХФМГ, КДС	
		Ҳисоби маблағгузорӣ аз ҷиҳати маблағгузорӣ барои фаъолияти КХФМГ, равона қарда шудааст, %	1,2	1,22	1,3	1,5	1,6	1,8		10,20	17,00	0,00
	Мустаҳкам намулдани заминӣ моддио техникаи Кумитан ҳолатҳои фавақуллода ва мулофони раҷдаи: соҳмонӣ бинон таълими Кумитан ҳолатҳои фавақуллода ва мулофони раҷдаи ва бинохон сиррасони даққар	Афзоиши маблағгузориҳои муттамаққази асосӣ барои КХФМГ, %	3	3,3	4	4,2	4,7	5,3			КХФМГ, КДС	
1)	Замини моддио техникаи бехтар қарда шуд ва иншоот ба истифода лода шуд	Замини моддио техникаи бехтар қарда шуд ва иншоот ба истифода лода шуд		X						9,00	КХФМГ	Фонди Саудии Шох Саимон
2)	Тақвими заминӣ моддио техникаи Маркази ҷумҳуриявӣ таълимию методии КХФМГ	Замини моддио техникаи мустаҳкам гардид		X	X	X	X		3,00	5,00	КХФМГ	БОР
3)	Бехтар намулдани заминӣ моддио техникаи ва шароити фьолонияти Маркази зиндӣбурони Кумита ва Маркази таълимию наҷотхандагон дар минтақаи Шехрив	Замини моддио техникаи бехтар қарда шуд ва иншоот ба истифода лода шуд		X	X	X			4,00		КХФМГ, ВМ	
4)	Азнав таҳқиқонидани ҳадамоти зиндӣ жола бо раларҳои дошери	Халамот барқарор қарда шудааст ва амал мекунанд		X	X	X	X		3,20		КХФМГ, ВМ	
5)	Таъсиси механизми иттилоотии хагари офатҳо ва сузургии	Механизми иттилоотӣ таъсис лода шуд ва фаъолият мекунанд		X	X				2,00	2,00	КХФМГ, ВМ, КДС	БҶ
6)	Тақвими инзоми отоққунии бармаҳал дар асоси истифодани технологияҳои мусосри иттилоотии коммуникасионӣ ва масъалаҳои мутобикашавӣ ба тағирёбии иқлими ва дигар ҷанбаҳои ҳаётан муҳим	Инзоми отоққунии аҳолий тақвими лода шудааст ва амал мекунанд			X	X	X			1,00	КХФМГ, ВМ, КДС	БРСММ
218	Вазифаи тақвияти ҳадамоти соҳавӣ наҷотдиҳӣ ва қисмҳои таълими Кумитан ҳолатҳои фавақуллода ва мулофони раҷдаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	Индикаторҳои боздеҳ (output): Афзоиши шумора ва самаранокии машқон гузаронидани омодагӣ ба ҳолати фавақуллода, %	10	12	17	19	22	25				
		Шумораи кормандони омузонидани ҳадамоти	22	28	35	40	60	80		13,10	2,00	0,00

№	Халаф, вазифа, чорабиниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондодҳои дараҷа (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target)					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Input)			Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ					
		Иқтисодиёт, таъсир, халафҳо ва вазифаҳо, % Баланд бардоштани сатҳи муҷаххагардони сохторҳои Кумитан ҳодлатҳои факултета ва мулофифи граждони бо таъхироти заррӣ, бо % Афзоиши ҳаҷми маблағгузори давлатӣ барои муҷаххагардони сохторҳои КХФФМГ, %	4	7	8	10	15	20								
		Таъсир воҳидҳои гуруҳҳои сохторҳои маблағгузори КХФМГ дар Душанбе, Хуҷанд, Қургонтеппа, Қӯлоб, Хоруғ ва минтақаи Рашт	2	4	6	7	7	9							КХФМГ, ВМ	
1)	Таъсир воҳидҳои гуруҳҳои сохторҳои маблағгузори КХФМГ дар Душанбе, Хуҷанд, Қургонтеппа, Қӯлоб, Хоруғ ва минтақаи Рашт	Воҳидҳои гуруҳҳои сохторҳои маблағгузори таъсир ва вазифаҳо		X	X	X			4,00						КХФМГ, ВМ	
2)	Таъсир гуруҳи тарқонанидон дар ҳадамоти неҷодӣ ва воҳидҳои Кумитан ҳодлатҳои факултета ва мулофифи граждони назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	Гуруҳи дахлдор таъсир ва вазифаҳо		X	X	X			2,60						КХФМГ, ВМ	
3)	Бо таъхироти муосир муҷаххагардони озмоишгоҳи ҷумҳуриявии қиме ва радиометри	Озмоишгоҳи муҷаххагардонида шуд ва амал менамояд		X	X	X	X		2,50						КХФМГ, ВМ	
4)	Таъсир воҳидҳои кинолоӣ дар Кумитан ҳодлатҳои факултета ва мулофифи граждони назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар заминҳои Маркази таълимӣ Харангон	Ҳадамоти таъсир ва вазифаҳо шуд		X	X	X			2,00		2,00				КХФМГ	АБР
5)	Таъсир воҳидҳои неҷодӣ ва барқарорсозии КХФМГ	Маркази таъсир ва вазифаҳо менамояд		X	X	X			2,00						КХФМГ, ВМ	
6)	Таъсир воҳидҳои ғирӣ психологӣ КХФМГ	Маркази таъсир ва вазифаҳо шуд		X	X	X			2,00						КХФМГ	
219	Вазифаи баланд бардоштани сатҳи омодагӣ барои муқовимат ба офатҳои табиӣ	Индикаторҳои боздох (оғир): Бехтар намунаҳои омодагӣ аҳолии барои муқовимат ба хавфҳои офатҳои табиӣ бо таъхироти муосир ба замон, қуддатон ва қишрҳои осебпазири аҳолии (мелёбон ва пирросолон), бо % аз шумораи умумии аҳолии	20	25	30	35	40	45	17,30	1,00	16,30	0,00			КХФМГ	
1)	Таъсир воҳидҳои маҷмаи омодагӣ ва воқуниш дар ҳама сатҳҳо, ки хавфи офатҳои табиӣ ба онҳо таъсир менамояд, ба истифода додани ҳагги фаъри КХФМГ «П2»	Ҳагги фаъри КХФМГ «П2» таъсир ва вазифаҳо амал менамояд		X	X	X			0,90		0,90				КХФМГ, ВМ, КДС	БҶ
2)	Таъсир воҳидҳои маҷмаи омодагӣ ва воқуниш дар ҳама сатҳҳои ҳагги ағзаҳои зарари офатҳои табиӣ истифода мешаванд, мутобиқ кардани онҳо ба таърифи пешкадами байналмилали	Механизми таъсир ва вазифаҳо шуд		X	X	X	X		0,10		0,10				КХФМГ, ВА, ВМ	БРСММ
3)	Таъсир воҳидҳои институционали ва маърифӣ онд ба ҷаҳраҳои барқарорсозӣ, барқарорсозӣ ва рушд пас аз барқарорсозӣ ва рушд пас аз рушд додани офатҳои табиӣ	Заминаҳои дахлдор таъсир ва вазифаҳо		X	X	X	X		0,10		0,10				КХФМГ, ВА, ВМ	БРСММ
4)	Баланд бардоштани инқидор барои ақсуамал барои	Иқтисоди маҷмаи баланд карда шуд		X	X	X	X		0,20		0,20				КХФМГ, ВА, ВМ	БРСММ

№	Халаф, вазифа, чорбаринхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифахо (Indicators)	Нишондиҳани дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини максималноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорбаринхо					Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо		
	Этирофулдан байниҳиллаш дари раванди тарғиб додани маълумоти зарурӣ барои оморасозии нишондиҳандаҳои нобаробарӣ											
2)	Тақвими барномаи пурешии хонводаҳо барои ҷамъоварии маълумоти иловагӣ дар бораи арзиши зиндагӣ, таҳсилот, муҳити зист, тандурустӣ ва дигар маъсалаҳои иҷтимоӣ	Имкониятҳои барномаи тадқиқоти хонагии урасширо насб накуд		X	X	X	X	X	5,00		АОПЧҲЧ	
3)	Таҳияи чораҳои хассоси гендерӣ оид ба таҳкими имкониятҳои банақшагири, идоракунии ва баланд бардоштани сағхи оғошӣ вобаста ба хавфҳои тағирёбии иқлим	Тадибирҳо тахия ва амалӣ карда шуданд		X	X	X	X	X	4,00		ККЭО, ККХМЗ	БРСММ ва дигар Шарикони Рушд
4)	Тақвими нигоҳи мониторинги самаранокони барномаҳои кӯмаки суроғавани иҷтимоӣ тавассути пурешҳои мунтазами соҳаси оғошӣ ва пуронихон гурӯҳҳои мақсаднок (халди ақсал дари се сол)	Мониторинги самаранокони барномаҳои кӯмаки суроғавани иҷтимоӣ		X	X	X	X	X	5,00		АОПЧҲЧ	
5)	Доҳили кардани арзёбҳо оид ба паст кардани сағхи камбизоатӣ, дастирини даромад ва коҳиши нобаробарӣ ба Нақшаи Чорабинӣҳо хавфҳои эҳтимолий барои иқтисоди миллӣ, аз ҷумла дари Нақшаи воқуниш ба ҳолати фавқулоқда COVID-19	Нақшаи чорабинӣҳо оид ба пастирини таъсири хавфҳои эҳтимолий ба иқтисоди миллӣ ва Нақшаи воқуниш ба ҳолати фавқулоқда COVID-19 баҳоузориро барои паст кардани сағхи камбизоатӣ, дастирини даромадҳо ва коҳиши нобаробариро дари бар мегирад		X	X	X	X	X	0,10		ХҲТ, ВРИС, АОПЧҲЧ	
6)	Дастирини ташаббусҳои минтақавӣ, аз ҷумла тахияи рушди сармои инсонӣ ва барномаи ҳамгирони байниминтақавӣ	Доҳили кардани маҷмуи арзёбӣ ва амалҳо барои рушди сармои инсонӣ ва ҳамгирони байниминтақавӣ ба барномаҳои менамуқлати рушди минтақҳо, рушди шавхро ва ноҳияҳои ҷумҳури		X	X	X	X	X	1,00		ВРИС, КРМ, МИМХД	
7)	Пешбурди нигоҳи шаффофият ва ҳисоботлихти мақомоти давлатӣ, дастирини мониторинги ҷамъиятӣ оид ба иҷрои Ҳудудорҳо оид ба тақсимоти хизматрасонихон иҷтимоӣ ва сифати онҳо	Таърифи баргузирини муҳсимаҳои ҷамъиятӣ оид ба иҷрои буҷет насб карда шуд, тадибирҳо оид ба мусоидат ба дастрасӣ ба иттилооти бучетӣ бо истифода аз технологияҳои иттилоотӣ дари сағхи шавхро ноҳияҳои кишвар		X	X	X	X	X	0,10		ХҲТ, ВРИС, АОПЧҲЧ	
8)	Тахияи ҳисоботи миллӣ оид ба тахиси рушд ва фарогирини рушд тахия ва нашр карда мешаванд	Ҳисоботи миллӣ оид ба тахиси рушд ва фарогирини рушд тахия ва нашр карда мешаванд		X	X	X	X	X	1,00		ВРИС	
223	Ҳадафи даромуҳлат (афзалиятҳои СМР ва ХҲУ) паст кардани нобаробарини гендерӣ тавассути тақвими додани сӯғас барои таъмини амалии баробарини гендерӣ, пастирини ҳама гуна зӯрварини нисбати занон ва духтарон	Индикаторҳои таъсир (тракет): 1. Шуморан СМХ, ки мутобиқати устувори стандарторҳо оид ба таъмин аз рӯи ҷиғе таъмини пастирини ҳама гуна зӯрварини нисбати занон ва духтарон	40	41	43	44	45	45	6,40	0,00	ККЭО, АОПЧҲЧ	ЮНӨПА
			0,86	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4			ККЭО, КДМС,	

№	Халаф, вазифа, чорабилнихо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифахо (Indicators)	Нисбондҳои дари базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бӯзургини мақсадноки индикатор (Target) / X – Мӯҳлати иҷрои чорабилнихо					Талабот ба маблағгузорӣ (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рӯшд
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумаат	донорҳо	бахши хусусӣ			
		сола, ки ба издиҷоди барвақт ё иттиҳодия шомил шуданд, % (ХРУ 5.3.1), аз ҷумла:											АОПЦПЦТ	
		то 15 сол	м/н											
		то 18-сола	м/н											
		3. Таъсиби вақти сарфшуда барои нигоҳубини бемузд ва қорҳои хонагӣ, аз рӯи ҷинс, синну сол ва ҷои астиқомат (аҳолии 16-сола ва боло) (ХРУ 5.4.1.)	нд											ЮНӨПА
		4. Хиссан ҷойҳои ишғолнамудани занон. (ХРУ 5.5.1) а) дар Маҷлиси миллии Маҷлиси Олӣ	25,8					33						ЮНӨПА
		Маҷлиси намоидагонӣ Маҷлиси Олӣ (%)	23,8					33						ЮНӨПА
		б) дар ҳайати маҷлисиҳо вақлини халқи вилоятҳо, шаҳро ва ноҳияҳо	30					33						ЮНӨПА
		5. Хиссан занон дар вазифаҳои роҳбаркунанда, % (ХРУ 5.5.2)	18,5	21	22	23	24	на қамтар аз 25						ЮНӨПА
		6. Хиссан занони хизматчиҳои давлатӣ	24	27	29	31	33	на қамтар аз 35						ЮНӨПА
		7. Таъсиби музди меҳнати занон ва мардон, %	64,1	65	66	68	69	70						ЮНӨПА
		Индикаторҳои нагӯнаҳои нисбон:	0,626					на қамтар аз 0,7						
		1) Индекси нобаробарии гендерӣ, аз ҷумла:												
		2) Фарқияти гендерӣ дар иштироки иқтисодӣ ва имкониятҳои кариера	0,496					на қамтар аз 0,6						
		3) Фарқияти гендерӣ дар сатҳи таълим	0,942					на қамтар аз 0,97						
		Фарқияти гендерӣ дар саноатӣ	0,976					на қамтар аз 0,99						
		Фарқияти гендерӣ дар имкониятҳои саноатӣ	0,088					на қамтар аз 0,4						
224	Халафи миёнамӯҳлати даст кардани нобаробарии гендерӣ таваассути тақмили сӯғат барои таъини воқеии баробарии гендерӣ, пешгирӣ ва гуна зӯрварӣ нисбати занон ва духтарон	Индекси нобаробарии гендерӣ (ИИГ)	84					на қамтар аз 55						
		3) Вурӯди киливар ба гурӯҳ аз рӯи Индекси рушди гендерӣ (ИРИ)	дар гурӯҳи 2					дар гурӯҳи 2 аз рӯи сатҳи рушд						
		4) Шумораи ҷинойтҳои ба қайд гирифташуда нисбати занон ва глобилигон	3863/137											
		5) Шумораи муроҷиати аҳолии ба марказҳои бӯхронӣ ва дигар муассисаҳои махсус	5896											
225	Вазифаи ноил гардидан ба баробарии гендерӣ дар ҳама шаклҳо, аз ҷиҳати даромад ва омилҳои ба ҳам алоқаманд	Индикаторҳои боздох (софӣ): Афзоиши хиссан занон дар нисбон идиорақуни давлатӣ дар миқёси соҳаҳо / соҳаҳои иқтисодӣ ва минатаҳсон киливар, %	24	26	28	30	32	33						ЮНӨПА
1)	Тақмили заминаи ҳукумӣ меъриг оид ба мусондаг ба	Рӯйхати СМХ нава ва пешлошуда		X	X	X	X	X						ЮНӨПА

№	Халаф, вазифа, чорабинҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даража (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максимално индикатор (Target) X – Мухлати иҷрои чорабинҳо					Таалабот ба маблағгузори (млн. сомонӣ) (Прит)		Захираҳои молиявӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо	бахши хусусӣ			
	Баробарии гендерӣ	Тахия ва тасдиқи Дастур оид ба гузаронидани экспертизаи гендерӣ санадҳои меъриии ҳукудони тахияшуда		X	X	X	X	X	0,10			ККЗО	ЮНФПА	
2)	Тахия, тасдиқ ва тағбиқи Стратегияи миллии билад бардоштани ҳуқуқ ва имкониятҳои занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солиҳои 2021-2030.	Тахия, тасдиқ ва тағбиқи Стратегияи миллии билад бардоштани ҳуқуқ ва имкониятҳои занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солиҳои 2021-2030.		X	X	X	X	X	0,20			ККЗО	ЮНФПА	
4)	Тақмили омори гендерӣ ва таъминоти маҳани маълумот дар бораи ҳама намунаҳои зӯровари	Дастури дахлдор тахия ва тасдиқ карда шуд		X	X	X	X	X	1,00			АОПҶТКЗО	ЮНФПА	
5)	Тахия ва тасдиқи дастурҳо оид ба пешинҳои омори ҷудошудаи ҷинсӣ барои баҳолиҳои пешрафти баробарии гендерӣ дар бахшҳои гуногун, пешгирии зӯровари гендерӣ ва ҷинсӣ	Роҳнамон дахлдор тахия ва тасдиқ карда шуд		X	X	X	X	X	0,20			АОПҶТКЗО	ЮНФПА	
6)	Тахияи маҷмӯи чораҳо оид ба ҳавсмангирдони ҷалби занон дар равандҳои қабули қарор дар ҳама сатҳҳо ва дар ҳама бахшҳо	Маҷмӯи тағбирҳо тахия карда шудааст		X	X	X	X	X	0,20			АХД, ККЗО	ЮНФПА	
7)	Тахияи маҷмӯи чорабинҳо оид ба таҳлили раванди омӯзиши гендерӣ ва билад бардоштани саломати гендерӣ дар мактабҳои ҳолиявӣ давлатӣ	Ҷорӣ намунаҳои курсҳои махсус оид ба масъалаҳои гендерӣ дар нигоми АХД, дар нигоми тақмили ихтисоси судяҳои тамомӣ сатҳҳо		X	X	X	X	X	0,50			АХД, ККЗО	ЮНФПА	
8)	Тахия ва тағбиқи Барномаи Ҷинсӣ роғтони ҳуқуқ ба занон, аз ҷумла дар деҳот	Барномаи Ҷинсӣ роғтони ҳуқуқ ба занон тахия ва амалӣ карда мешавад		X	X	X	X	X	0,70			ВА, ККЗО, КРМ, МИМХД	ЮНФПА	
9)	Гузаронидани маъракаи маърифатӣ оид ба билад бардоштани фарҳанги ҳуқуқ ва ҷалби занон дар ҷалби иҷтимоии занон дар ҳар як шаҳри ноҳияи Ҷумҳурии ноҳия	Гузаронидани ҳади ақсал 3 маъракаи маърифатӣ оид ба билад бардоштани фарҳанги ҳуқуқ ва ҷалби иҷтимоии занон дар ҳар як шаҳри ноҳияи Ҷумҳурии ноҳия		X	X	X	X	X	0,20			ВА, ККЗО, КРМ, МИМХД	ЮНФПА	
10)	Тахияи маҷмӯи чораҳо оид ба ҷалби ҷомеаи шаҳрандӣ ба мониторинги барномаҳои рушди шуги, маориф, тандурустӣ ва хифзи иҷтимоӣ бо таваҷҷӯ ба таъмини баробарии гендерӣ	Ҳисобтоҳон мониторинг бо иштироки ҷомеаи шаҳрандӣ		X	X	X	X	X	1,00			ККЗО, КРМ, МИМХД	ЮНФПА	
11)	Арҷибии имконияти озмоиши Методология ва Роҳнамо «Ҷабҳии бучетикунони гендерӣ» дар Барномаи менамуқлати хароҷоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бучети давлатии солонани Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар сатҳи ноҳия ва вазорати алоҳида	Озмоиши Методология ва Дастур гузаронидани шуд		X	X	X	X	X	0,20			ККЗО, ВМ, МИМХД	ЮНФПА	
12)	Тахия ва пешгузори барномаҳои омузиш ва бозомӯзи барои заноне, ки пас аз танаффуси дароз ба бозори меҳнат бармегарданд	Барномаҳои дахлдор амалӣ карда мешавад		X	X	X	X	X	0,20			ККЗО, ВТХИА	ЮНФПА	
13)	Тахияи стратегияи фаъоли коммуникатсионии давлат барои мусолида ба баробарии гендерӣ, рафои стереотипҳои гендерӣ дар бораи нақши занон ва мардон дар ҷомеа ва оила,	Сисли барномаҳои телевизион ва радио, напяривҳо дар васоити ахбори омма дар бораи баробарии гендерӣ, рафои стереотипҳои гендерӣ дар ҷомеа ва оила,		X	X	X	X	X	0,50			КТР, ККЗО, МИМХД	ЮНФПА	

№	Халаф, вазифа, чорабинхо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халаф ва вазифаҳо (Indicators)	Нисбондҳои даражаҳои (Baseline) (соли 2019)	Бузургини мақсадноки индикатор (Target) X – Мӯҳлати иҷрои чорабинхо					Захираҳои молдав (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд	
				2021	2022	2023	2024	2025	хукумаат	донорҳо			
	афрощини несаҳавони кӯдакон	Тахияи маҷмӯи чорабинхо оид ба дастгирӣ фарогирияти иттиҳодиҳои ҷамъияти, ташкилотҳои ҷамъияти оид ба ҳалли масъалаҳои бехтар намунаҳои вазъи кӯдакон ва ҷимӯяи ҳукукҳои онҳо											
5)	Тахияи маҷмӯи чорабинхо оид ба дастгирӣ фарогирияти иттиҳодиҳои ҷамъияти, ташкилотҳои ҷамъияти оид ба ҳалли масъалаҳои бехтар намунаҳои вазъи кӯдакон ва ҷимӯяи ҳукукҳои онҳо	Мавҷудияти дастирини лоиҳа барои фарогирияти иттиҳодиҳои ҷамъияти, ташкилотҳои ҷамъияти, таъриҳи ҳукукҳои оид ба ҳалли масъалаҳои бехтар намунаҳои вазъи кӯдакон ва ҷимӯяи ҳукукҳои онҳо		X	X	X	X	X	0.20		КҚЗО	ЮНИСЕФ	
6)	Тахияи маҷмӯи чоракҳо оид ба пешгирӣ аз беморӣ, бесарпаноҳӣ ва ҷинояткорӣ, зӯрварӣ ва бераҳмӣ, рафторҳои худкушӣ дар байни кӯдакон ва наврасон	Таъдбирҳои дахлдор амалӣ карда мешаванд		X	X	X	X	X	0.50		КҚЗО, ВКД	ЮНИСЕФ	
7)	Тахияи Барномаи курсҳои омӯзиши ҳуқуқӣ ва оғоси кӯдакон ва волидони онҳо дар бораи ҳукукҳои онҳо	Барномаи дахлдор тахия карда шуд		X	X	X	X	X	1.00		КҚЗО, ВКД, ВА	ЮНИСЕФ	
8)	Тақвими механизмҳои иттиҳоти вазъи аҳоли дар бораи имкониятҳои гирифтани кӯмаки иҷтимоӣ, равонӣ ва лиғар кӯмакҳои иҷтимоӣ, равонӣ ва лиғар намунаҳои ноёболонгони лиғар намунаҳои ноёболонгони кӯрбонии ҳушӯнаг ва зӯрварӣ	Ҳастариши дастрасӣ ба имкониятҳо барои гирифтани кӯмаки иҷтимоӣ, равонӣ ва лиғар намунаҳои ноёболонгони кӯрбонии ҳушӯнаг ва зӯрварӣ		X	X	X	X	X	2.00		КҚЗО, ВКД	ЮНИСЕФ	
9)	Тахия ва қабули барномаи мақсадноки саноати молҳои бачагона	Барномаи дахлдор тахия ва қабул карда шудааст		X					0.20		ВСТН	ЮНИСЕФ	
УМУМӣ бо миқдори									29.3	4.0			
УМУМӣ ба %									100.00	13.7			
4. РУШДИ МИНТАҚАҲО													
229	Халафҳои паромӯшият (афзалиятҳои СМР ва ХРУ) фароҳам овардани шароити ҷолои зинаҳои дар минтақаҳои қашвар (ХРУ 11)	Индикаторҳои таъсир (трас): Индекси минтақавии рушди рақобат	м/н						16.40	13.00	2.40	1.00	ВРИС
230	Халафҳои баланд бардоштани самараноӣ ва ҳисобдорӣ ниҳомҳои идоракунии минтақавии рушд	Индикаторҳои натиҷаҳои инҳой (outsome): Шумораи муҳолимаҳои ҷамъияти дар як соҳа барои: бучетҳои маҳалли (лоҳкаи буча, иҷро), % Мониторинги рушди маҳалли (БРМ) Шумораи ташаббусҳои баррасишавандаи ҷамъияти дар тақсимоти захираҳо	8	20	32	38	45	58	11.20	10.50	0.70	0.00	МИМХД, ВМ, КРМ ВРИС, КРМ
231	Вазифаи тақвият додани инқилоби низоми идоракунии минтақавии рушд дар заминаи ХРУ	Индикаторҳои бозлаҳ (соир): Шумораи кормандони Мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатӣ, ки инқилоби худро эҷод карданд, нафар Шумораи барномаҳои рушди минтақавӣ (БРМ), ки бо назардошти ХРУ тахия шудаанд, айд	120	150	200	250	300	350	11.20	10.50	0.70	0.00	МИМХД, АХД, КРМ ВРИС, МИМХД, КРМ
1)	Тахияи мазмуни дар бораи равангҳои ташаккули менамухлати рушди иҷтимоӣ инқилоби минтақавии рушд дар асоси пешгӯҳои демографӣ, муқтасили афзалиятҳои миллӣ	Модулоҳо тахия шудаанд	3	20	30	18			0.30	0.20	0.10		ВРИС ВРИС

№	Халаф, вазифа, чоррабниҳо (Activities)	Индикаторҳои таъсир, халафҳо ва вазифаҳо (Indicators)	Нишондиҳани даражаи базавӣ (Baseline) (соли 2019)	Бузургини максималноки индикатор (Target) / X – Мухлати иҷрои чоррабниҳо					Захираҳои молдавӣ (Cost share)		Масъул	Шарикони рушд		
				2021	2022	2023	2024	2025	хусумат	донорҳо			бахши хусусӣ	
	ва соҳавӣ													
2)	Борид кардани посухон тағирёбии иқлим барои коҳиш ва коҳиш додани оғибатҳои тағирёбии иқлим, мутобиқшавӣ ба онҳо ва оғибати барвақт дар барномаҳои рушди иқлимнокно истифодаи маҳал	Таъбирҳо бо назардошти ХРУ тахия карда мешаванд		X						0,30				БРСММ ва дигар Шарикони Рушд
3)	Тақвими заминии меъёрини мониторинг ва баҳолиҳини тағбики барномаҳои рушди иқлимнокно истифодаи маҳал бо назардошти ХРУ	низомиҳои СМХ барои мониторинг ва баҳолиҳини тағбики стратегияҳо ва барномаҳои минтақавӣ тақвими дода шуданд		X						0,30				БРСММ, ЮНИСЕФ
4)	Ҳамгирони ҳадафҳои дахлдорӣ маҳаллигардониде-шудан ХРУ ба барномаҳои рушди шаҳро ва ноҳияҳои ҷузурӣ	Барномаҳои минтақавӣ бо дариғарздорони ХРУ тахия шуданд		X						7,00				БРСММ ва дигар Шарикони Рушд
5)	Таъйир кардани профилиҳои минтақавӣ онд ба пешрафт дар самти ноил шудан ба нишондиҳандаҳои ҷудошудан ХРУ	Тақлиҳо омода карда шуданд		X	X		X			1,50				БРСММ ва дигар Шарикони Рушд
6)	Тахияи барномаи ҳамаҷонибаи рушди мугавозини минтақавӣ дар асоси баҳолиҳини тақлили афғалиятҳои рақобат, истеҳсолот ва маҳсулгардонии соҳавии минтақавӣ кишвар	Барномаи муқамал тахия шуданд		X						0,30				БРСММ
7)	Тахияи меъёрҳои баҳолиҳини самараномии тағбики истеҳсоли сохтори ва институтсионали дар нигоҳи илоракунини маҳалли	Меъёрҳои баҳогузурӣ тахия ва тасдиқ карда шуданд		X						0,30				
8)	Тахия ва тасдиқи модели рушди рақобатгазирӣ минтақавӣ	Модели тахия ва тасдиқ карда шуданд			X					0,60				БРСММ
9)	Тахияи механизмиҳои омодаасии лоаҳо дар соҳани инфрасохтори маҳалли ва ҷалби маблағгузурӣ, аз ҷумла ШДБХ	Механизмиҳо тахия карда шуданд		X						0,30				БЕРР
232	Халафӣ баланд барлошгани сифат ва роҳати нустакҳои аҳолинишин	Индикаторҳои нагичаҳои ниҳоӣ (outcome): Хиссан аҳолинишини маҳалҳои аҳолинишини бароҳат зиндагӣ, %		ибтидоӣ						1,70	2,50	1,00		
233	Вазифаи рушди инфрасохтори иқлимнокно маҳалли	Индикаторҳои боздеҳ (output): Хиссан маҳалҳои аҳолинишини бароҳат, ки аҳолинишини бароҳат, ки ба стандартҳои нартгузурӣ ҷавобгӯ мешаванд, бо % Хиссан иштиоти иқлимнокно ба ҷойҳои ҷамъиятӣ, ки ба пантум ва лифтҳо мучаххаз мешаванд, бо %		ибтидоӣ						1,70	2,50	1,00		
1)	Тахияи меъёрини меъёрҳои барои арёбни роҳати нустакҳои аҳолинишин	Меъёрҳои тахия карда шуданд		X						0,30				ЮНИСЕФ ва дигар Шарикони Рушд
2)	Гузаронидани арёбни ҳамаҷонибаи тасалини шаҳру ноҳияҳо (бо лиққати маҳсул ба фарогирӣ)	Арёбни гузаронида мешаванд		X			X			0,50	2,50			ЮНИСЕФ ва дигар Шарикони Рушд
3)	Тахияи ҳариган роҳи барои рушди фарогирини шаҳро ва минтақавӣ	Ҳариган роҳи тахия карда шуд		X						0,30				
4)	Тахияи чорраҳои ҳавасмангардонӣ онд ба пурзурӣ намулдани хизматрасонӣ	Таъбирҳои тахия карда мешаванд. Хизматрасонӣ тақвият		X						0,10				ЮНИСЕФ

ТАҲИЯГАРОНИ БАРНОМАИ МИЁНАМУҲЛАТИ РУШДИ ЧУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛҲОИ 2021–2025:

Гурӯҳи кории ҳамоҳангсози ҳукуматӣ оид ба таҳияи Барномаи миёнамуҳлати рушди Чумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025:

Д. Саид – Роҳбари гурӯҳи корӣ, *З. Завқизода –* муовини роҳбари гурӯҳи корӣ, *Т. Чуразода –* котиби масъул, *Ф. Қаҳҳорзода, М. Ашӯриён, А. Иброҳим, Ш. Кабир, С. Зиёзода, Д. Чумъа, С. Қодирзода, Ҳ. Холиқзода, Х. Исмоилзода.*

Гурӯҳи кории ҳамоҳангсози байнидоравӣ оид ба таҳияи Барномаи миёнамуҳлати рушди Чумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025:

Завқизода З.А. – роҳбари гурӯҳи корӣ, *Солеҳзода А.А. –* муовини роҳбари гурӯҳи корӣ, *Файзуллозода Ф. –* котиби масъул, *Холиқзода А.Ғ., Шарифӣ Б. М., Сангинзода Э.Н., Нозанинзода Н.Б., Умарзода С.Ғ., Назариён О.О., Ҷонмамадзода М., Худобахи Ш., Саидмуродзода Ш., Усмонзода Ф., Навҷувонов А.Ш., Ҳусейнзода М., Анварӣ Н., Абдуллозода З., Лутфуллозода Ш., Нуралиев Ҷ., Саидшозода Ҷ.С., Азимӣ З.И., Қосимзода Г., Шокирзода Ш.Ш., Исмоилзода Ё.Б., Бобошоҳзода Ш.М., Латифзода О.М., Назарзода Р.Ш., Назарзода З.М., Мирзозода Н.Ю., Салимзода М.М., Маликзода Н., Амонзода Ш.Ш., Матробиён С., Назирмадзода Б., Пирназарзода Д.М., Ғаффорзода Б., Каримӣ Р., Абдураҳмонзода Ҷ.У., Саидзода М.И., Музаффарзода Д.М., Шерализода Х., Абдураҳмонзода А., Мирзозода А.А., Ширинов А.М., Баҳриддинзода С.Э., Муҳаммадзода П.А., Рустамова М.А., Иброҳимзода С.Қ., Усмонов И.М., Ҳабибуллозода Р.Ҳ., Мирсаидов А.Б., Расулов Н.Ш., Убайдуллозода Ғ.Х.*

Ҳайати таҳририя:

Солеҳзода А.А. – роҳбари ҳайат, *Восидиён Ф., Мадҷон М., Зиёиён А., Аҳадзода Б., Раҳмонализода Ф., Файзуллозода Ф., Мерганов В., Холов У.*

Ҳайати коршиносон:

Аминҷонов Р.М. – роҳбари ҳайат, *Саидмуродзода Л.Х., Ғафуров П., Каримова М.Т., Мӯминова Ф.М., Раҳматуллоев Ш., Эмомов И., Эргашев М., Давлатов М.С., Қодиров Ф., Бобоев К., Олимов А.Л., Ҳокимов А., Бобоҷонов Р.М., Ҳакимов Х., Хамидов Ғ., Муҳаммедов М., Шарипов Б.М., Деҳқонов Ҷ., Қараев И., Рабиева Г.Р., Одинаев О.М., Борунова Л., Ғоибназаров Ф., Қурбанова М., Сафаров И., Қудратов С., Юсупов Ф.*

Созмонҳои байналмилалӣ муқими Тоҷикистон:

Барномаи рушди Созмони Милали Муттаҳид (UNDP), Бонки Умумичаҳонӣ (WB), Чамбияти Олмон оид ба ҳамкорӣ байналмилалӣ (GIZ), Ташкилоти озуқа ва кишоварзии СММ (FAO), Хазиная кӯдакони СММ (UNICEF), Созмони умумичаҳонии тандурустӣ (WHO), Хазиная занони СММ (UN Women), Хазиная нуфузи аҳолии СММ (UNFPA), Департаменти рушди байналмилалӣ Британияи Кабир (DFID), Бонки Чаҳонӣ, Бонки Осиёгии Рушд (ADB), Бонки Исломии Рушд (IDB), Очонсии Чопон оид ба ҳамкориҳои байналмилалӣ (JICA), Хазиная

байналмилалии асъор (IMF), Котиботи Швейтсария оид ба корҳои иқдисодӣ (SECO), Бонки Аврупоии Таҷдид ва Рушд (EBRD), Бонки Рушди Авруосиё (EDB), Ҳайати Иттиҳоди Аврупо дар Тоҷикистон (EU), Созмони амният ва ҳамкорӣ дар Аврупо (OSCE).

Давраи таҳия, муҳокима ва тасдиқ:

Барои таҳияи лоиҳаи Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025 15 ҷаласаҳои мавзӯӣ бо иштироки 510 нафар коршиносону мутахассисон баргузор карда шудааст.

Лоиҳаи Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025 санаи 23 апрели соли 2021 дар ҷаласаи Шӯрои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳокима гардида, бо қарори дахлдори Шӯро маъқул доништа шуд.

Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 апрели соли 2021, №168 лоиҳаи Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025 маъқул доништа шуда, барои тасдиқ ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олӣ ирсол карда шуд.

Лоиҳаи Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025 баъди баррасӣ дар кумитаҳои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олӣ, дар ҷаласаи навбатии иҷлосияи дуюми Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати шашум аз 16 июни соли 2021, №441 тасдиқ карда шуд.